

TO A MINT & LUDOVICI

SEMPER PARATI AD OPERANDUM

IN OMNIBUS

TRACTIONIBUS & OPERIBUS

QUI IN OMNIBUS

LABORANTIBUS

CHRISTIANIS & NON

CHRISTIANIS

LABORANTIBUS

LABORANTIBUS

J O A N N I S L U D O V I C I
SCHÖNLEBEN Archi-Diaconi Carniolæ
Inferioris &c.

T R A C T A T U S G E M I N U S
De Mysterijs Dominicæ Passionis

I. S A C R A P Y R A M I S
CHRISTO Agonizanti in Monte
Oliveti erecta.

II. S A C R A P E R E G R I N A T I O
Ad Sepulchrum Dominicum.

Carolo Ludovico de ...
Procuratori ...

TRACTATUS I. DE ...
IOANNIS IUDOVICI
Schönleber Archid. ...
Interioris &c.

TRACTATUS GEMINUS
De ...

SACRA PYRAMIS
CHRISTO ...
Olivetti ...

SACRA PETERGRINATIO
...

Josephus Epus. Luff: ex
Comitibus de Robbata

1674

...

...

JOANNIS LUDOVICI SCHÖNLEBEN

Carnioli Labacensis SS. Theologiæ Doctoris,
Protonotarii Apostolici, Archi-Diaconi
Carniolæ Inferioris.

TRACTATUS I. QUADRAGESIMALIS SACRA PYRAMIS

JESU CHRISTO SERVA-
TORI MUNDI

In Monte Oliveti Agonizanti erecta.

Et decem Piis Considerationibus Paræneticis
memoriæ representata:

Adjectis duabus Considerationibus pro Die Parasceves:

Concionatorum Subsidio, & fidelium pietati.

EDITIO SECUNDA.

*Ab ipso Authore recognita, recens Latio donata,
Sunt ex libris Biblio. & auct. theca Oberburgerfs*

Cum Quadruplici Indice. I. Considerationum. II. Locorum
Scripturæ. III. Rerum & Verborum. IV. Historiarum, & Mytho-
logiarum.

PERMISSU SUPERIORUM.

SALISBURGI,

Sumptibus & Typis MELCHIORIS HAAN, Typographi
& Bibliopolæ.

ANNO M. DC. LXXIII.

Hæc meditari dico sapientiam, quia in his
suavis unctio consolationis; hæc me re-
primunt in prosperis, & erigunt in adver-
sis; & inter læta & tristia tutum præbent.
S. Bern. serm. 43. in Cant.

DEDICATORIA.

ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO

GEORGIO
SIGISMUNDO
S. R. I. COMITI & DOMINO
A GALLENBERG,

Domino in Thurn, Rossegkh & Gal-
lenstein, Illustri Domino in Ainödt, Hæredita-
rio Advocato in Münckhendorff, Sac. Cæs.
Maieft. Camerario, Inclytæ Provinciæ Carniolæ
Assessori, & è Statu Dominorum Depu-
tato, &c.

DOMINO DOMINO GRATIOSISSIMO.

Ultis titulis hunc titulum inscribo
sacræ Pyramidi Opusculo meo in-
ter Asceticos primogenito, quod
Latio donatum ne germanum esse
desinat, ad Illustrissimam Domi-
nationem Vestram Germani & sanguinis &
genij

D E D I C A T O R I A .

genij suo genio fertur. Amamus, quibus longo annorum censu consuevimus, arcè adhaerescere, & testamur quibus possumus officijs in eos clientelare officium, quorum diuturnâ humanitate devincti, affectum debitum quodam quasi contubernij jure in naturam traduximus. Nolunt labores mei subtrahi sibi gratiosum nomen, utpote cuius favoribus sunt animati ad lucem, cuius impulsu transierunt à privatis ad publica, cuius beneficâ sollicitudine à sollicitudinibus liberantur. Et ut hæc deficiant, calcar addent, quæ in Illustrissima Dominatione Vestra ipsa patria veneratur: nobilissimus videlicet à maioribus derivatus sanguis, fumosæ longo ordine maiorum ceræ, judicia Principum, gratiæ Cæsarum, naturæ dotes singulares stipatæ nobili parium virtutum satellitio, quæ singula me ita singulis obligant nominibus, ut ijs exsolvendis conatum afferre possit voluntas, effectum sperare fortuna non possit. Vellicant memoriam meam vetustissima illa nomina publicis tabulis consignata. Ottonis de Gallenberg Anno æræ Christianæ 1082. Sigismundi de Gallenberg, qui Anno 1100. cum D. D. Georgio & Theobaldo ab Aursperg cognatis instrumentum transactionis confecit. Alterius Sigismundi & Ernesti de Gallenberg, quos ad publica

Eque-

*MSS.
Domest.*

D E D I C A T O R I A.

Equestrium ludorum torneamenta Tiguri in *Munster.*
 Helvetia Anno 1165. admissos, testantur Fasti *Cosmogr.*
 Germaniæ: cum ad illa nonnisi antiquissimæ *l. 3. Germ.*
 nobilitati, quæ minimum quatuor nobiles
 maiorum generationes probare posset, aditus
 concederetur. Sigefridi Senioris de Gallen- *M. S. S.*
 berg, quem Fundatorem suum agnoscit Anno *Münchb.*
 1300. Monasterium Clarissarum in Münck-
 hendorff propè Lithopolim. Alterius Sige-
 fridi de Gallenberg, qui Anno 1405. Provin-
 ciæ Carniolæ Capitaneum egit. Friderici,
 & Wolffgangi de Gallenberg, qui Anno 1469. *Ioa. Iacob.*
 primum Turcarum impetum in Carnioliam *Fugger in*
 Friderico III. Austriaco, Cæsari denuncia- *spec. Ho-*
 runt. Iodoci de Gallenberg, qui Prætoris Pro- *nor.*
 vinciæ munere functus Anno 1566. fatis con-
 cessit. Taceo alia suo loco longo ordine pro-
 menda nomina. Vnum mihi nunc satis est:
 GEORGII SIGISMUNDI, qui non tam ornatur à ma-
 ioribus, quàm ornat maiores, magnis maior:
 cui Augusti Cæsaris clementia adiecit titulos
S. R. I. Comitis, & Camerarij quem hodie è statu
 Dominorum Deputatum Provincia suspicit,
 singulari in negotijs arduis dexteritate pollen-
 tem, consilijs felicem, beneficijs promptum.
 Patere igitur Illustrissime Domine Comes,
 ut hanc meam Pyramidem tam gratioso
 nomine velut hieroglyphico obsignem, quo
 (licet

DEDICATORIA.

(licet exili) testimonio manifestem mundo
meam obligationem, & de exaggeratis virtuti-
bus Tuis exhibeam inenofynon duraturum.
Spero quod dignaberis tenue munus oculo, quo
me soles intueri, Solis instar. *Sol si immineat ho-
minis vertici, inquit Plutarchus, aut prorsum tollit
umbram, aut minimam reddit: sic ingens gloria exstinguit invidiam.* Securus proinde adscribam Py-
ramidi lemma *Nescia umbrae*, quod Tuæ Illustris-
sime Domine Comes acceptum feram gratiæ,
ceu lumini, cuius beneficio

*Plutarch.
ap. Pici-
nell. in
Mundo
Symb.*

*Auson.
Idyll. II.*

- - - - - *quadro in fastigia cono*

surgit & ipsa suas consumit Pyramis umbras.

Innixa videlicet gentilitiæ Tuæ Pyramidi, to-
ti candidæ & sine umbra. Deus Ter opt. max.
Illustrissimam Dominationem conservet no-
bilissimæ posteritatis solatio cum nominis im-
mortalitate. Scribebam Labaci Calendis Maij,
ipso die S. Sigismundi. Anno 1672.

Illustriss. Domin. Vestræ

Devotissimus servus.

Joann. Ludovicus Schönleben
Archid. Inf. Carn.

Præmonitio ad Lectorem.

Micorum votis obsecundans ante quadriennium Typo subjeci *Quadragesimale* projectum potius, quam scriptum *Idiomate Germanico*, pollicitus deinceps *sanctuarium & Dominicale*; quorum illud ante biennium eodem idiomate prodit, posterius in commodius tempus rejectum est, dum *Superis* sarventibus patriæ *Chronologia* ad coronidem perducta fuerit. Interim pauculis, & serè nocturnis subsecivis horis *Quadragesimale*, quod à pluribus *Latium desiderari animadverteram*, resumpsi, *Latio donarvi*, & rejectis nonnullis, adjectis aliis ad majorem utentium commoditatem in plures *Considerationes* distribui, quo factum ut labor primus secundis serè in duplum excreverit. Senti nunc, quam verum sit illud *S. Francisci assertum*: Christum aspicere in doloribus, idest in lecto *Crucis*, sufficiens mihi occupatio & consolatio foret, usque ad finem mundi, si Deus tamdiu prorogaret vitam. Et quos hic duplicarvi discursus, in decuplum & centuplum possent ampliari. Sed nec scriptores uni tantum se debent applicare materiæ, nec una tantum materia omnes juvat. *Varia tractando, variis inservimus*. *Ecclesiæ Catholicæ* instituto per anni cursum suum sibi tempus deposcunt dolorosa mysteria, suum etiam gaudiosa & gloriosa, suum sanctorum *Panegyres*; singulis aliquid censui tribuendum. Et quia in hoc mundo nusquam, nunquam deest patiendi materia, dum meipsum hoc resumpto labore per intervalla solatus sum, nolui tibi benigne *Lector* subtrahere fructus partem; ut & tu ea recolendo, te & alios in afflictione solari possis; siquidem ut *S. Augustinus* aiebat: Nulla res officiorum laborem ad portanda onera aliorum facit libenter impendi, nisi cum cogitamus, quanta pro nobis pertulit Dominus. *Hæc sancta occupatio potest vobis omnium occupationum difficul-*

*S. Franc.
ap. Barrij.
An. jaub.*

*S. Aug. de
verb. d.
post.*

S. Bern.
serm. de
passio.

S. Albert.
M. Traät.
de Missa
Mirand.
de Morte
Cbri. c. 7.
Rödern.
proæm.
Traät de
passione.

fates tollere, omnium ægrotudinum dolores mitigare, omnium miseriarum acerbitates dulcorare; imò & animæ vulneribus afferre medicinam. Etenim, ut aiebat S. Bernardus: Quid tam efficax ad curanda conscientie vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quàm Christi vulnerum sedula meditatio? Plura sunt spiritualium morborum remedia, plura genera curationum, hoc censet B. Albertus M. efficacissimum, cum inquit: Meditatio passionis Christi, imò simplex ejus recordatio pluris æstimanda est, quàm sextâ qualibet feriâ ieiunare. &c. Fruere igitur Lector, & si hæc tibi non displicuerint, alia deinceps exspecta, quæ si propitii cælitæ annuerint, subsequenter.

CENSURA.

Sacram Pyramidem JESU Christo Servatori Mundi in monte Oliveti erectam, Authore Reverendiss. Dn. Joanne Ludovico Schönleben SS. Theologiæ Doctore Proton. Apostol. & Archidiacono Carniolie Inferioris inspexi, eamque animi ex illa voluptatem concepi, quam mihi alii ejusdem perfectissimi partus spondebant jucundissimam. Hanc inquam Decadi Considerationum innixam Pyramidem ita circumspexi, ut nullam umbram, quæ Orthodoxæ fidei lineamenta fuscaret, aut bonos mores suâ destitueret puritate, repererim; sed potius Catholicæ veritatis pia simul & eleganti luce ita perpendiculariter circumfusam, ut nævum in ea non viderim. Cum ergò lux umbræ sit inimica, non habet quod huic undequaque in luce positæ Pyramidi publicus præli splendor inferat detrimenti. Ita sine fuco, meo censebam calculo. Labaci ex Conventu FF. Minorum S. P. N. Francisci Regul. Observant. Die 23. Martij 1672.

Fr. ANTONIUS LAZARI SS. Theol.
Lector Generalis, Consistorialis &
Guardianus. m. p.

APPROBATIO

Officij Episcopalis Labaci.

Librum inscriptum Sacra Pyramis **JESU** Christo Servatori mundi in monte Oliveti erecta, Authore Reverendiss. & Clariss. Domino Joanne Ludovico Schönleben SS. Theol. Doctore Proton. Apostolico, Archidiacono Inferioris Carnioliaë, & in Ecclesia Cathedrali Labacensi S. Georgij Beneficiato, prius ab Adm. Reverendo P. F. Antonio Lazari Ord. S. Francisci de strictiori observantia Lectore Generali, Causarum Ecclesiasticarum Diocesis Labacensis Consistoriali, & Conventus ejusdem Ordinis Labaci Guardiano, relectum, & judicatum impressione dignissimum, re-legi pariter, & per omnia Orthodoxæ fidei & Christianæ pietati conformem pro Officio meo ut imprimatur approbavi. In quorum fidem, &c. Labaci die 30. Junij 1672.

L. S.

Philippus Terpin. Proton. Apostol. Vicarius Generalis m. p.

):( ):(2

APPRO-

APPROBATIO

Reverendissimi Consistorij Metropolitanis Salisburgensis.

TRactatum de mysterijs Dominicæ Passionis, in quo Reverendiss. & Clariss. D. Author Joannes Ludovicus Schönleben SS. Theol. Doct. Protonotarius Apostolicus & Archidiaconus Carniolix Inferioris, Sacram Pyramidem Christo Domino agonizanti in monte Oliveti erigit, de mandato Reverendissimi Metropolitanis Consistorij Salisburgensis perlegi: & quia solidâ pietate ac eruditione refertum, nec quidquam quod Fidei Orthodoxæ consentaneum non sit continere deprehendi, magno cum fructu multorum ad exercitationem & cultum typo publicâq; luce dignissimum censeo. Salisburgi die 18. Septemb. Anno 1672.

JOANN. BAPT. KHÄRER SS.
Theol. Doct. Celsissimi Principis & Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarius, & Collegij B. M. V. ad Nives Canonicus.

*Protonotarius Apostolicus
Vicarius Generalis in p.*

APPRO-

2

JOANNIS LUDOVICI SCHÖNLEBEN
 SS. Theol. Doctoris Proton : Apostolici
 & Archi-diaconi Carniolæ
 Inferioris.

SACRA PYRAMIS
 JESU CHRISTO SERVA-
 TORI MUNDI

In Monte Oliveti erecta :

*Et decem pijs Considerationibus Pareneticis memo-
 riæ representata.*

CONSIDERATIO PRIMA

Abraham Obediens

THEMA.

*Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei Do-
 minus. Gen. 12.*

SYNOPSIS

I. Sumptuosas quondam Ægyptij, alijque populi suorum memoria erexerunt Pyramides. II. Nos Christo Servatori in monte Oliveti oranti & sanguinem sudanti in memoria nostra Pyramidem sacram statuemus. III. Ex quinque lapidibus Davidis, nominibus Patriarcharum signatis, quibus ille Goliathum prostravit.	IV. Primus lapis Abrahæ nomine signatur, qui præcepto Dei obediens egressus est de terra sua. V. Et præfiguravit obedientiam Christi, qui completurus dies peregrinationis suæ egressus est trans torrentem Cedron. VI. Ubi erat hortus, & villa Gethsemani seu vallis pinguis. VII. Hortus nimirum oppositus horto Paradisiaco, in quo myrrha meti-

tur, & calix amarus propina-
tur.

VIII. Ubi Servator contristari cepit
& mœstus esse, in se recipiens nobis
debitam tristitiam.

IX. Que tanta fuit ut pœnas eternas
æquaret, etiamsi esset tantum inci-

piens, duratura usque ad mortem,
in nostram confusionem, qui gaudia
vana querimus.

X. Nec sustulit hæc tristitia heroicam
magnanimitatem, cum fuerit spon-
te suscepta, ut nobis veram genera-
ret letitiam.

*Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei Do-
minus. GEN. 12.*

I.

uantis olim impendijs ambitiosa vetustas
Regibus suis & Principibus parentarit, te-
stantur etiamnum Historicorum calamis
descripta Mausolæa, celebratæ Pyramides,
& ad naturæ invidiam artis opera profu-
sissimo sumptu elaborata. Cheopes Ægy-
pti Rex (si *Diodoro* siculo fides) antecessorum gloriam
tumulaturus, portentosam illam omnibus hactenus ce-
lebratam seculis & Historicorum monumentis machi-
nam Pyramidalem exorsus, selectissima Arabici marmo-
ris fragmenta collegit, peritissimos undique accivit La-
tomos, operarum & laboratorum tercentena & sexagin-
ta millia conduxit, ut molem erigeret, quæ vix dum anno
vigesimo exantlato labore ad coroniden perducta est,
& famam meruit, quam sera miraretur posteritas. Impen-
sas in unam hanc Pyramidem congestas exinde collige,
quod notavit *Plinius*. Solæ cæpæ allium & raphani
ab operariis absumpti, mille octingentis stetere talentis.
Cogita ut nonnullis placet, Talentum Atticum in re pe-
cuniaria æquivalere nummis aureis octingentis, aut mi-
nimum sexcentis; & sinon aureis, saltem coronatis, ut
alij expendunt; taceo illos qui unum talentum centum
viginti millibus aureorum pretio adæquant; & ducto
calculo deprehendes magna magnæ vanitatis impen-
dia, sive ut *Plinius* loquitur: *regum pecuniæ otiosam ac stul-
tam ostentationem.*

II. Uti-

*Diod. Sic.
lib. 2. He-
rod. in Eu-
terpe.*

*Plin. hist.
nat. lib. 36
c. 12.*

*Anon. de
mens. &
Ponder.
Passerat,
in Lex.*

Plin. cit.

II. Utinam AA. optare mihi concessum esset eâ felicitate, ut suus votis responderet eventus : optarem omnium universi Orbis regionum, montium, rudium abditos thesauros Asturiæ, Iberiæ, Pangæi, Dathi, Alybæ, Thasi &c. Auri, argenti, gemmarum feracia flumina Tagum Hispaniæ, Hebrum Thraciæ, Pactolum Lydiæ, Gangem Indiæ, Hyranem Armeniæ &c. fundare; optarem divitias illas & opulentissimas gazas, quas vel Salomon in templi Hierosolymitani structura, vel Semiramis ad muros & mœnia Babylonis, vel Artemisia ad sepulchralem machinam mariti sui Mausoli, vel Alexander Macedo ad regale Palatium, vel Asia ad templum Dianæ Ephesiæ, quod annis ducentis viginti assiduo labore operarum surrexit, veldenique Romani in sua amphitheatra profuderunt; optarem inquam, ut hæc omnia in unum congesta, nobis præsto essent, quibus non vanæ alicui famæ aut nominis ambitioni, sed Regi Regum pro mundi salute passo & mortuo, nobilem aliquam molem, Pyramidem, aut Mausolæum excitaremus. Verum quia votis nostris longè inferior est potestas, & non tam opera manuum hominum, quam pii cordis affectus divinam Majestatem delectant; si non possumus præstare quod vellemus, velimus saltem quod possumus, & in area cordis nostri, tenerimæ pietatis industriâ JESU Christo Servatori nostro sub pondere peccatorum nostrorum fatiscenti imaginariam Pyramidem erigamus. Architecti munus obeat intellectus, operarios agat memoria cum pijs desideriis, pretium labori ponant firma proposita, & omnium diligens executrix voluntas Materiam pretiosæ structuræ suppeditabunt sacer textus, & SS. Patrum lucubrationes. Quia verò perficiendo operi solas quinque hebdomadas quadragesimæ delegimus, suffecerit solos quinque lapides imaginarios nostræ Pyramidi adaptare, sub quorum schemate Servatorem mundi in Monte Olivarum, orantem, sanguineo sudore

Sill. Ital.
Claud. de
conf.
Maul. Herod. in Polybim.
Homer.
Plin. lib. 33. c. 4.
Sc. lib. 6. c. 23.
Polit. in Mont. Rav. offic. tit. 4.
Plut. To. 2. Parat.

dore madentem, in terram prostratum, captum in peccatis nostris Deum pariter & hominem contemplabimur.

III. Pro basi operis illud nobis ponamus ob oculos, quod cum Adolefcens David adversus carnem illam molem, & immane hominis monstrum Goliathum in arenam descensus sese armaret, non loriceis ferreis aut cataphracturis indutus, non galeâ tectus, non clypeo munitus, non gladio accinctus, non hastam aut jaculum vibrans in occursum sui hostis processerit, sed ut facer

1. Reg. 17.
v. 40.

textus enarrat: *Tulit baculum suum, quem semper habebat in manibus, & elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit eos in peram pastoralem, quam habebat secum, & fundam manu tulit.* Hæc arma, hæc munimenta militem sacrum

S. August.

& Dei strategum decuerunt. Memini ab *Augustino*, quinque lapides Davidicos quinque vulneribus Christi adaptari, per quæ scilicet infernalis Goliath est debellatus.

Phil. Hebr.
ap. Barry.
An. Sauâ.
cap. 1.

Placet verò quod é Rabbini Philo Hebræus annotavit; videlicet Davidem priusquam contra hostem Philistæum procederet, electis de torrente lapidibus veterum Patriarcharum nomina inscripsisse. Et primum quidem nomine Abrahæ, secundum nomine Isaaci, tertium nomine Jacobi, quartum nomine Moysis, quintum denique nomine divino *Jehova* à quo derivatur nomen *J E S U S*, signavit. Et hoc postremo lapide prostratus est gigas, triumphatus est Goliath terror Israël, prout ex ipsiusmet Davidis verbis colligi potest. Alloquens enim adversarium,

Lauret.
Allegat lit.
L.

Ven. Dra-
go. de Pass.

ajebat: *Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum.* Quo respexisse venerabilem Dragonem verba ejus testantur. Nam expendens illud Evangelistæ: avulsus est ab eis, quantum jactus est lapidis. *Longè inquit, avulsus est à nobis, quia lapis est abscissus sine manibus, & jactus est lapis, & percussit Goliath in fronte, & statuum in pedibus: Iste est jactus tuus longè à nobis.* Expressius Lauretus: *Lapis quo percussus est Goliath, est Christus quo percussus est Diabolus.* Lubet proinde hæc

quin-

quinque nomina nostris quinque Lapidibus ad sacræ
structuram Pyramidis adaptatis insculpere ; & cum ho-
die primum ponamus lapidem, Abrahami eum nomine
insigniamus.

*Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei Domi-
nus.* Gen. 12.

IV. Abram vel ex nomine *Pater excelsus*, vix dum na-
tus jam notus specialibus Dei gratiis & privilegiis orna-
tus, cum de terra & cognatione sua jubetur excedere, a-
deo nihil reluctatur aut excusationis præterdit, ut ad pri-
mam Dei jubentis vocem omnes perfectissimæ obedi-
entiæ leges expresserit. Jubet Deus : *Egredere de terra tua,*

& de cognatione tua, & de domo patris tui & veni in terram

quam monstrabo tibi. Quid Abraham, qui nondum hæc-
tenus Deum loquentem audierat, an cunctatur & moras
nectit? an viæ & migrationis cum familia causatur in-
commoda? an ignorantiam terræ inhabitandæ prætex-
it? Deo jubenti voluntatem conformat, morem gerit,
obtemperat. *Egressus est itaque Abram, sicut præceperat ei*

Dominus. Promptè, velociter, securus sui, quia & divinæ
providentiæ. *Hæc autem omnia in figura contingebant.* Ab-

ram qui Isaac de libera, Ismaëlem de ancilla genuit, Ty-
pus est æterni Patris, sanctorum Doctorum suffragio, ut-
pote qui ex natura humana Filium unigenitum, & à Ju-
daico populo nonnullos in se credentes produxit.

Attamen

V. Verus Abram mutato nomine Abraham *pater*
multitudinis ex Patris æterni præcepto peregrinatus in
terra, non alius fuit, quam ipse Filius æterni Patris, qui

Psalmistæ ore de se pronuntiat : *Advena ego sum apud te*
& peregrinus, sicut omnes Patres mei, sicut Abraham, sicut

Isaac, & omnes recensiti in *Libro generationis JESU Chri-
sti.* Hic ex præcepto paterno finem impositurus peregrina-
tioni: *Egressus est trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in*

quem intravit ipse & discipuli ejus. Mera hic & mira my-
steria!

Gen. 12.
v. 1.

1. Cor. 10.
Greg. Ve-
net. in
Cant. 2. c.
7.
Aug. serm.
71.

Glossa In-
terl. Hieron. in Isai.
Beda in
Genes.
Psal. 38.
v. 13.
Matth. 1.

Joan. 18.

steria! singula sensus habent reconditos. *Torrentis Cedron* ex Hebræo est *denigratus* & *tristis*. Ex luce igitur ad tenebras, ex candore ad nigredinem, ex lætitia ad tristitiam egreditur peregrinus Salvator meus, qui est lux mundi, candor lucis æternæ, lætitia Angelorum. Instabat nimirum hora designata à Patre, qua debuit secundum hominem contristari & mœstus esse; instabat tempus, quo necesse erat bibere de torrente, si vellet exaltare caput in gloria. *De torrente in via bibet* (canebat olim Psaltes) *propterea exaltabit caput*. Quod ipse quoque in se experiri debuit David. Nam in summis animi angustiis, refractarium Filium Absolonem fugiens torrentem Cedron, tristem & denigratum, ipse tristis, & apud universum Israël denigratus transire coactus est. *Rex quoque* (ait facer textus) *transgrediebatur torrentem Cedron*. Porro *David ascendebat cli-vum olivarum scandens, & stens, nudis pedibus incedens* &c. Ad quem locum appositè eruditus scriptor. *Si David ita pressus dolore iter illud agebat, quid de Christo dicemus, cum ipse videat populum illum Israël filium dilectissimum, sine causa & contra fas sanguinem suum sitientem?* Progre diamur cum Evangelista, imò cum Salvatore, qui *de torrente in via bibet, id est de fluvio mortis humanæ*. Ut loquitur *S. Vigilus*.

VI. *Trans torrentem Cedron ubi erat hortus*. Quid audio? locus gratiarum, gaudij & lætitiæ illic est, ubi torrentis tristis ac denigratus transitus! Transtorrentem Cedron est hortus, per illum ad hunc patet iter. Ne cadat animo christianus cum in ærumnas inciderit, per tristitia venit ad læta, per adversa transitur ad prospera. *Volens ire in hortum per quem Paradisus intelligitur, transit per torrentem, id est per tribulationem & crucem*. Inquit *Hugo Cardinalis*. Sequamur animosè præeuntem. *Ubi erat Hortus*. *Matthæo* placuit disertius exprimere: *In villam que dicitur Gethsemani*. Quod Hebræus reddet: *vallem pinguem & abundantie*. Nempe recusat macra sacrificia divi-

Hieron. de
nom. Heb-
raic.

Psal. 109.

2.Reg. 15.

Sanch. de
Pass. Disc.
6.

S. Vigil. li.
5. cont.
Ewrych.

Hugo.
Card. in c.
18. Joan.
Matth. 26

num numen. *Deus vult* (ita loquitur *Paulus* de palatio) *Deus vult sacrificia seu holocausta medullata, & pinguia: ideo ex valle pingui offerri debuit. Merito igitur ad vallem pinguem venit, ut intelligamus ex ea holocaustum medullatum exciturum.* Novum Abelem Caino oppositum hæc decurrunt sacrificia. Fuit qui hoc par fratrum in eadem tabula depingeret, ac Versum illum ultrò citròque legibilem (quod genus artificij sotadeum appellant Poëtæ) adscriberet: Abel. *Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.* Quod sub Abelis persona prolatum, si retrorsum legeret Cainus, viceversa occineret: Cain: *Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.* Pingue sanè & medullatum erat sacrificium, quod de seipso parabat novus Abel, unde ad montem olivarum se contulit.

V II. *Ubi erat hortus, in quem introiit ipse.* Dudum sponsa humanum genus, eum officiosa invitatione vocabat ad hortum. *Veniat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructus pomorum suorum.* Falleris sponsa, non est hic hortus dilecti, sed tuus; non sunt hæc poma dilecti, sed tua. Tu, tu à proto-parentibus in hoc horto educata, de his pomis prævaricatrix gustasti. Quin igitur repetis & dilectum alloqueris: *Veniat dilectus meus in hortum meum, & comedat fructus pomorum meorum?* sed nulla hic opus est tuorum censura verborum. Rectè pronuntiasti. Ipse quippe dilectus frater tuus est: *Quis mihi det te fratrem meum,* ipse tecum insuper ubera materna fuxit: *sugentem ubera matris meæ. Et homo factus est.* Hoc nimirum assumptæ humanitatis causa fuit, ut suum faceret, quod meum erat per culpam, meum vicissim faceret quod suum erat per gratiam. *Nisi primus homo delinqueret, secundus ad passionum probra minimè veniret. Christus in carne natus de Virgine contagio culpæ inquinatus non est, & tamen ultione culpæ depressus est: admissa propria non habuit, & tamen pœnam carnalium sine culpa suscepit,* ait Magnus Gregorius. Ergò venit in hortum Servator meus, ut illic pomi paradisiaci in quo obstu-

*Paul. de
Palat. in c.
26. Matth.*

Cain.

Abel.

Cant. 5.

Cant. 5.

Cant. 8.

v. 1.

*S. Greg. 3.
moral.*

obstupuerunt dentes filiorum Adæ, absumat & digerat reliquias. In horto cecidimus per voluptatem: in horto resurgere debemus in ipso per dolorem. In horto protoparens Adam nobis mortem attulit universis; in horto secundus Adam nobis per passionis calicem propinat vitam. In horto triumphavit serpens de homine; in horto rursus Deus homo contrivit serpentis caput. Illo in horto fuit arbor vitæ de qua nemo gustavit, in hoc horto est arbor vitæ omnibus salutaris. In illo horto fuit maledicta terra, ut nonnisi spinas & tribulos germinaret; in isto horto humectatur terra rore sanguineo, ut porro producere incipiat aromata pretiosa. Invitasti dilectum ad hortum tuum anima christiana, jam ille vicissim te invitatur ad suum. *Veni in hortum meum soror mea sponsa, non in hortum illum veterem primi Adæ, non in hortum spinarum & tribulorum feracem; sed in hortum novum in quo messui myrrham cum aromatibus meis. Adesto fidelis anima. Adeste Christiani, ingrediamur hunc hortum, ubi myrrhæ & aromatum mellis confurgit. Sapiuit nobis gustus pomi vetiti in Paradiso, sapiat nunc etiam amarus calix in monte oliveti. Illic comedimus, hic bibamus. Eia alacri animo præeuntem sequamur: *Introivit ipse & discipuli ejus. Non sumus ejus discipuli nisi de hoc calice biberimus. Potestis bibere calicem (quærebat olim Magister ex discipulis) quem ego bibiturus sum? dicunt ei possumus. Et nos tergiversabimur? ecce ex hoc calice quantumvis amaro biberunt omnes sancti. Petrus in Cruce, Paulus sub gladio, Stephanus inter lapides, Laurentius in igne, Sebastianus inter sagittas, Catharina in rota, Barbara in turri; Joannes venenum, Magdalena lacrymas, Antonius jeunia, Hieronymus flagra, Bruno solitudinem, Franciscus pauperiem &c. De quibus cum Basilio dicere licet: *Submissâ mentis ceruice calicem Domini biberunt, alacrique animo in pericula, in contumelias, in cruces, in varias neces processere. Pudeat non sequi tantam cohortem***

S. Basil. in
Const.
Monast. c.
23.

tem post tantum ducem, & non gustare calicem quem propinat.

VIII. *Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi cœpit contristari & mœstus esse.* Nempè inter primos ad haurum calicis comparere debebant, quibus ante cœteros fuerat propinatus. Ad filios Zebedæi Joannem & Jacobum dixerat. *Potestis bibere calicem?* Hic animosi pugiles virtutem exerite, hic fortitudinis vestræ date experimenta. Sed gaudium meum, lætitia mea, cœpit contristari. Quid ita mi amantissime JESU? In cœnaculo cordis tui arcana referans inquebas: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare.* Hymno dicto, cantu præmissio funeri tuo præcinens olor contendebas ad hortum, & tam subito mutato affectu incipis *contristari & mœstus esse?* Noluisse fortè solus manducare Pascha, solus bibere calicem? Ecce Trias fortissimorum tuorum quos elegisti. Nihil Petro animosius, qui tecum paratus est *& in carcerem & in mortem ire*: nihil promptius Joanne & Andrea, qui rogati an possint bibere calicem *dicunt possumus*: si non tantum manducare, sed manducare cum discipulis desiderium erat: ecce paratos ad omnia. Ah quam instabilia sæpè sunt humana proposita! Pollicemur, statuimus, decernimus, spiramus meros Hectores & Hercules, & factis sumus Parides! Procul à Deo procul à Dei Filio tristitia; non potest mutari immutabilis, non potest tristari lætitia: tristatus tamen meus JESUS, quia hominem assumpsit, absque hoc nullus eius animū mœror occuparet. Et assumpto Petro, assumptis filiis Zebedæi cœpit *contristari*. Tristari non potuit priusquam assumeret. Id fortè D. Hilarius innuebat, cum diceret: *Ergò non ante tristis quam assumit? Non de eo orta est, sed de iis quos assumpserat mœstitudo.* Assumpsit, cum hominem assumeret, quod nostrum erat, ut communicaret nobis quod ab initio suum erat. *Tristis est quia suscepit tristitiam meam, ut mihi suam lætitiã largiretur.* Aiebat Ambrosius. Et penè eodem sensu Beda

S. Hilar.
in Matth.
c. 31.

S. Amb. in
Petrus Luc.

S. Amb. in Luc. Beda in c. 14. Marci *Petrus dicit (Bedam auditis) animam meam pro te-ponam : Christus dicit anima mea turbatur: utrumque verum est, utrumque plenum ratione: quia ille qui est inferior non timet, ille qui est superior gerit timentis affectum. Orta igitur est Servatori de iis, quos assumpserat mœstitudo, & qua electis discipulis, & qua universum genus humanum repræsentantibus. Cœpit tristari in horto, quia primus homo in horto infelici lætitia fuit dissolutus: quod ponderans *Simon de Cassia: Pia, inquit, est tristitia Christi, & ab ipso sanctè suscepta in horto pinguedinis, ut in ipso puniretur, quod in horto primævo malè fuit lætatus Adam.* Cœpit contristari, quia videbat ad futurum mox traditorem Judam instructum armis & facibus, comitatum militari cohorte, & turmis ludæi populi, quorum interitus & ruina tristitiam in corde pientissimo generabat. *Contristabatur non timore patiendi, quia ad hoc venerat ut pateretur, & Petrum timiditatis arguerat, sed propter infelicissimum Judam, & scandalum omnium Apostolorum, & ejectionem populi Judæorum, ut differit S. Hieronymus.* Ergo ne tanti fecit Deus jacturam unius traditoris? scandalum paucorum Apostolorum? quos tamen ad frugem reducendos præsciebat, & ingrati populi ejectionem à facie sua, ut filium unigenitum, tristitiæ quæ mortem ipsam gravitate æquaret, immergi pateretur? Nempè Judas omnium reproborum typus erat, discipuli electorum, Judæi electi quondam populi personam gerebant; horum omnium causa amantissimus JESUS cœpit contristari & mœstus esse. *Tristis est (inquit Augustinus) non timore patiendi, sed dolebat peccata nostra.* Et *S. Bernardinus Tristatur Dominus videns tantos privandos esse gloria Paradisi, & ad pœnas inferni damnandos, quos scilicet prodigos divinæ gratiæ contemptores in Juda delineatos videbat.**

S. Aug. Traët. 49. in Joann. S. Bernardinus lib. 4. term. 46. S. Bernardinus. cit. IX. Id judicij libellæ appendens idem *S. Bernardinus*, tormentum tristitiæ à Christo susceptæ, tormentis æquat inferni: *Tantum in mente doluit pro æternaliter cruciandis, quanta erant tormenta, quibus erant æternaliter cruciandi.*

At *D. Thomas* gravitatem huius doloris exaggerans peccata potius doloris objectum respexit, quam pœnas. *Hic dolor*, inquit, *in Christo excessit omnem dolorem cujuscunque contriti, tum quia ex majori sapientia & charitate processit, tum etiam quia pro omnibus simul peccatis doluit.* Vultis intelligere quis sit verus dolor contriti? cogitate cor humanum esse vas plenum liquore venenoso, quod si frangitur, effundit quidem liquorem, sed partibus tamen aliquid liquoris adhæret: si verò conteratur in minutissimas partes, & velut molari lapide in pulverem comminatur, omnem penitus liquorem exprimit: hinc dicimus *cor contritum*, non *cor confractum*. Est ex ingenio *Seraphici Doctoris Bonaventuræ*: ut peccati deletatio totaliter effundatur, ait *Doctor Seraphicus*, *ideo dicitur contritio non fractio, quia fractio est in majores, contritio in minores partes.*

Actus contritionis elicitur ab anima, dum cor peccato ceu veneno plenum vas intra duos molares lapides unum superiorem, alterum inferiorem conteritur: superior mentem elevat per spem ad divinam misericordiam, inferior mentem deprimit timore pœnæ ad divinam justitiam; hoc est cor humanum conteri & non confringi. Talis & longè maior fuit contritio, & comminutio cordis amantissimi *JESU* pro peccatis nostris, quando *cœpit contristari & mœstus esse.* Ah si tantum fuit doloris initium, quantus fuerit continuatus dolor! Initium inquam doloris. Non enim dicit *Evangelista*: *Tristis fuit & mœstus: sed cœpit contristari & mœstus esse*, quod observans *Origenes*: *considera* inquit, *quia non dixit tristabatur & tædio afficiebatur, sed cœpit tristari & mœstus esse*, ut scilicet innueret dolorem per incrementa tristitiæ auctum usque ad mortem, eoque fine sponte susceptum, quo ipsam mortem erat voluntariè subiturus. Unde agebat appositè *Hieronymus*: *Tristis est usque ad mortem, non propter mortem, sed donec mundum sua liberet passione.* Qui enim propter se non habuit quod doleret, propter nos invenit quod tristaretur

*D. Tho. 3.
p. q. 56. a.
6. ad 4.*

*S. Bonav.
in 4. dist.
16. p. 1. a.*

*Orig. in
Præfat.*

*S. Hieron.
in Glossa.*

tur ; ut scilicet suppleret nostræ contritionis defectus, & quod præstare non poterat purus homo, in se reciperet Deus homo. Dolor hic contristati mei JESU excessit omnem dolorem cuiuscunque contriti, quia dolebat pro dolore cuiuscunque contriti : & quidem liberè ac spontaneè.

Damasc.
lib. 3. de fi-
de c. 23.

Nam ut ait *Damascenus* : *Nihil in Christo coactum. Volens enim esuriit, timuit, & contristatus est* : Et nos infelices cum videmus sanitatem nostram ægrotare, gaudium nostrum tritari, adhuc exultamus in rebus pessimis, volutamur in voluptatibus, inquirimus solatia in transitoriis ! Ah non est hoc esse Christi corporis membra ; patiente ca-

Psal. 68. v.
21.

pite compatiuntur omnia membra. Queritur amantissimus JESUS apud Psalten : *Sustinui, qui simul contristaretur & non fuit : & qui consolaretur & non inveni* : Quotus-

Psal. 76.

quisque nostrum dicit *Renuit consolari anima mea in rebus caducis, in prosperitatibus seculi, in gaudio nihili : memor fui Dei, memor fui JESU mei pro me in horto con-*

Sap. 2. v. 1.
6. 9.

tristati & mœrore confecti : Illos nempè imitamur qui *dixerunt cogitantes apud se non rectè. Exiguum & cum tædio est tempus vitæ nostræ, &c. Venite ergo & fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura, &c. Ubique relinquamus signa letitiæ quoniam hæc est pars nostra. Ignari prorsus quod ibi sit cor sapientium ubi tristitia est, & cor stultorum ubi letitia.*

Ecl. 7. v.
5.

Quin potius alios imitamur & eorum premimus vestigia, qui *circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiatii, afflictii, quibus dignus non erat mundus, sapientissimè secum*

Hebr. 11.
v. 37.

rationati apud Bernardum : *Illud est verum gaudium, quod non de creatura, sed de creatore concipitur, quod cum acceperis nemo tollet à te, cui aliunde comparata omnis jucunditas mœror est : omnis sua vitas dolor est : omne dulce amarum est : omne decorum fœdum est : omne postremò quod delectare potest, molestum est.*

S. Bern in
serm.

Doles mi JESU si ego doleam, & doles etiam si vanè gaudeam : rependam ergo qua possum vices, dolebo quia tu doles ; contristabor, quia tu tristaris ; sed nihilominus piè gaudebo, quia pro me doles, lætabor quia pro me con-

tristaris; ficenim & tu mihi eris facilior ad veniam, & ego promptior ad sinceram pœnitentiam.

X. Non me latet *Isaiam* de Christo pronunciaſſe: *Iſai. 42.*
Non erit triftis neque turbulentus. Et univerſim de omnibus *Proverb. 12.*
juſtis Salomonem: Non contriſtabit juſtum quidquid ei accide-
rit. Applaudet Romanus Philoſophus: *Nibil æquè homi-*
nem quàm magnus animus decet. Non poteſt autem magnus eſſe
idem, ſi metus & mœvor contundit; ſi mentem obducit & contra-
bit. Hoc ſapienti ne in ſuis quidem accidet calamitatibus, ſed
 omnem fortunæ iram re-verberabit, & ante ſe franget. Eandem
 ſemper faciem ſervabit placidam & inconcuſſam: quod facere non
 poſſet ſi triftitiam reciperet. Extollet inſuper hanc animi ma-
 gnitudinem in priſcis illis heroibus: exaggerabit *Ignem* *Idem de*
in Mutio, paupertatem in Fabricio, exilium in Rutilio, tormenta *provid. c.*
in Regulo, venenum in Socrate, mortem in Catone. Malim ego
 & potiori quidem jure in medium adducere Machabæ-
 os inter cruciatus immobiles, Laurentios inter flammæ
 Tyrannidi illudentes; Stephanos inter lapidum grandines
 vultu Angelico renidentes, alios innumeros inter acerbiſſima
 tormenta lætiſſimos, quibus cultri & novaculae pro mollibus
 plumis, ardentes prunæ pro recentibus roſis, tormenta pro luſu,
 mors ipſa pro voluptate fuit. *Accede chariſſime* (libet uti verbis *S. Ephrem*)
contemplantur Martyrum glorioſos triumphos, aſpice oculis cordis cœ-
leſtium pugilum excimiam fidem, in violabilemque pietatis affectum.
Non potuit vis immenſa pœnarum juſtorum animos flectere &c.
Cæſi, magno cum gaudio flagrorum ictus, ut ſummas delicias ſuſci-
piebant &c. Iudicibus ac Tyrannis verba deſecerunt, ſanctorum
Martyrum conſtantiam & alacritatem &c. aſpicientibus. Nam
dum lictorum manus eorum membra torquerent, viſceraquè nuda-
rent, non mœrentes aſpexere non triftes, nec ſolum inter cruciatum
gemitum non edentes, verùm letiore facie gaudia interna obteſtan-
tes. Quippe illis ea erant tormenta pro requie, & carnifices obſe-
qui potius, quàm ſævire videbantur. Hæc & ejuſmodi innu-
mera non vanæ oſtentationis ludibria, ſed veræ chriſtia-

næ magnanimitatis argumenta in Martyribus agnosco, non tamen excludo à Christo, quem in horto contristatum profiteor. Ut quid ergò *cœpit contristari & mœstus esse, cœpit parere & tædere?* Ethnicus Philosophus pro Christo meo respondeat. Navigantibus fortè (*Gellio teste*) Philosophis aliquot cum alijs, in mari tempestas coorta est, quæ cum subsedisset, accessit ad Stoicum Græcus quispiam dives & quasi illudens: *Quid est, inquit, ô Philosopho, quod cum in periculo essemus, timuisti tu & palluisti? ego nec timui nec pallui.* Philosophus paulisper cunctatus; *Siquid ego, inquit, in tanta violentia tempestatum, videor paulillum parvifactus, non tu istius rei audiendæ dignus es; sed tibi sanè Aristippus ille pro me responderit, qui cum in simili tempore à simillimo tui homine interrogatus, cur Philosophus timeret, cum ipse e contra nil metueret. Non eandem esse causam sibi atque illi respondit: quoniam is quidem esset non magnopere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis, ipsum autem pro Aristippi anima timere.* Seponamus tantisper moralia. Appendite æquâ lance vitam Christi Dei hominis, & vitas omnium mortalium: annon illa hisce præponderabit citra omnem comparisonem? *Vita corporalis* (*effatum est Doctoris Angelici*) *Vita corporalis Christi fuit tantæ dignitatis & præcipuè propter divinitatem unitam, quod de eius amissione etiam ad horam magis esset dolendum, quam de amissione vitæ alterius hominis per quantumcunque tempus.* Quid mirum si rideamus nos, & simus alieni à metu & mœrore, cum urgent pericula, cum apparantur crudeles carnificinæ, cum instat fatalis hora; minor est jactura vitæ omnium nostrum, quàm vitæ Christi: Quamquam non id contendo, ut animas justorum depretier. Gavisi illi sint in cruciatibus, exultaverint in tormentis, fuerint etiam cum Paulo *quasi tristes semper autem gaudentes*, huius gaudij fons & origo fuit Christi tristitia; hanc ille pro Martyribus, hanc pro universis fidelibus liberâ voluntate assumpsit, ut cum hominem à culpa absolveret, pœnalitates culpæ citra culpam sibi

Gell. Noâ.
Attic. lib.
19. c. 1.

S. Tho. 3. p.
q. 56. a. 6.
ad. 4.

2. Cor. 6.

usurparet. *Suscepit tristitiam meam, ut mihi suam letitiam largiretur, suscepit infirmitatem meam, ut mihi sanitatem redderet.* Minimè falleris Salomon cum pronuntias: *Non contristabit justum quidquid ei acciderit; nec contristatus est justissimus servator meus ob ea quæ ipsi acciderunt, sed ob ea quæ tibi, quæ mihi, quæ universo humano generi acciderant.* Nos deliquimus, ille pœnas sustinuit, nos impiè gavisi, ille misericordiæ impulsu tristatus est, legislator exactissimus suæ legis executor. Nam cum præcepisset, *diliges proximum tuum sicut te ipsum*, ita nos dilexit, ut tristaretur pro nobis quasi ipse deliquisset, ut audacter dixerit Apostolus: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Ad quæ eruditus scriptor: *Deus fecit Filium suum pro nobis peccatum, quia quasi fuisset ipsum peccatum male tractatus & cruciatus est.* Non igitur mirum quod etiam in horto contristatus & mœrore afflictus fuerit, usque adeò, ut insignes Theologi asseverent *tam atrocem fuisse banc tristitiam, ut opprimendo cordi par fuerit, nisi divinitas obstitisset, quæ ad hujus sacrificij finem perveniri volebat.*

XI. Considera anima christiana Salvatorem tuum mœrore & tristitiâ obrutum, & recogita, id tua, id mea, id mundi totius peccata effecisse. *Dolores nostros ipse tulit.* Obversabantur tunc mentis oculis pientissimi JESU Adæ inobedientia, Caini fratricidium, corruptio universæ carnis, Chaini impudentia, Babylonis superbia, Sodomorum Lascivia, Esau iracundia, Pharaonis duritia, Israëliitarum murmur & idololatria, quorum plerisque non erant profutura suæ passionis merita. Occurrebant præsentium discipulorum fuga, Petri negatio, Judæ traditio & interitus, Judæorum Blasphemiæ, totius populi Judæici ingratitude, summorum tribunalium injustitia. Velliebant memoriam futura per omnes ætates ad usque mundi finem singulorum mortalium scelera, eorum præfertim, qui contempto redemptionis pretio, neglectâ salubri pœnitentiâ suas animas æternis erant incendiis manci-

Ambros.
cit. sup.

2. Cor. 5.
v. 21.
Aref. lib.
4. vol. 1.
Embl. 41.

Iac Salian.
Tract.
de amore
Dei lib. 8.
n. 2.
Less. de
perfect.
Div. lib.
12. n. 133.
Isai. 51.

mancipaturi. Pro his omnibus doluit, sed vel maximè doluit, quod dolor assumptus illis nequaquam esset profuturus.

XII. Doloris hujus magnitudinem cum dolore tormentorum comparans recentior Asceta, inquit : *Quamvis tristitia ac dolor, quem Christus in sua morte passus est, incomparabilis fuerit propter crudelissima, quibus in suo delicatissimo corpore affectus fuit, tormenta ; Et propter gravissimas ignominias, quas accepit; tamen sine comparatione multò major fuit tristitia, quam propter peccata suscepit, quia plus amabat gloriam æterni Patris contra quem peccata erant, quam suam propriam vitam, contra quam erant tormenta passionis.* Nolite disceptare Theologi an malitia peccati sit infinita secundum quid, vel absolutè. Ex doloris à Christo perpeffi immensitate illam metiamini. *O doloris immensitatem ! Exclamat Paulus Granatensis, dolor est qui pro omnibus peccatis omnium hominum assumptus est. O Christe verè contritione magna contrita est anima tua. Da ut etiam anima mea cognoscat turpitudinem, abominationem, gravitatem, infinitatem peccati, & ex consideratione magnitudinis offensæ tuæ, tecum tristetur, mœreat, ac ferio conteratur.*

CONSIDERATIO II. ABRAHAM ADORANS.

THEMA

Cecidit Abram pronus in faciem. Gen. 17. v. 3.

SYNOPSIS.

<i>I. Deus Abrahamum singularibus prosequitur gratis, eique nomen mutat: ipse vero cadit pronus in faciem.</i> <i>II. Verus Abraham pater multarum gentium Dei Filius, & ipse eorum Patre procidit in faciem suam in quam desiderant Angeli prospice- re.</i> <i>III. Imitatus Patriarchas veteres de- missionem animi commendans.</i> <i>IV. Vel omen capiens occupandi orbis terrarum, ut Julius Caesar.</i> <i>V. Vel acquirendi regni non terreni, sed cœlestis.</i> <i>VI. Vel ut terre dulci Osculo valedi- cat.</i> <i>VII. Vel ut reconcilians ima summis, terram cœlo.</i> <i>VIII. Vel terra olim maledictæ benedi- cens.</i> <i>IX. Vel tanquam melior Achior præ- videns Tartarei Holofernus fastum deprimendum.</i> <i>X. Vel acturus gratias terre pro in- strumentis Passionis ab illa produ- ctis.</i> <i>XI. Vel ut gramen frumenti in ter- ram cadens multum afferret fructum.</i> <i>XII. Vel reparaturus in homine divi-</i>	<i>nam imaginem per peccatum defor- matam.</i> <i>XIII. Vel possessionem accepturus, quæ data est illi in cœlo & in terra.</i> <i>XIV. Vel terram elevaturus ad cœ- lum, cui possidendo creata est.</i> <i>XV. Vel Patres in limbo propediem consolaturus.</i> <i>XVI. Vel ut inter Patrem iratum, & hominem reum se interponeret.</i> <i>XVII. Vel fundamentum ponens tem- plo post triduum reedificando.</i> <i>XVIII. Vel sancta eclipsi ambitiosus præbens exemplum humilitatis.</i> <i>XIX. Vel nibilo nostro se immergit, ut nos confundamur.</i> <i>XX. Quia ad sublimitatem via humi- litas, quæ est pretium exaltationis.</i> <i>XXI. Vel exprobrans nobis terrena- rum rerum cupiditatem.</i> <i>XXII. Vel docens nos modum devotè orandi.</i> <i>XXIII. Vel prævidens futura paratus est in flagella.</i> <i>XXIV. Quin etiam verbera & con- cussiones.</i> <i>XXV. Vel quia fabricaverunt supra dorsum eius peccatores.</i> <i>XXVI. Vel peccatorum nostrorum o- nera in se recipiens.</i>

XXVII. Vel

XXVII. Vel cum terra exposulans de ingratitude.

XXVIII. Vel pro nobis sustinens personam publicani.

XXIX. Vel sub persona Esdræ Sacerdotis omne genus humanum.

XXX. Denique quia posuit in eo Dominus iniquitatem omnium

nostrum : ad quam magis cohorruit , quam ad visionem Dæmonis vel inferni.

XXXI. Nostri muneris est gratias illi agere , pœnitere , & excutere ingum peccatorum deprimens nos & Servatorem nostrum.

Cecidit Abram pronus in faciem. Gen. 17.

I.

Gen. 15.
v. 5.
Gen. 15.
v. 18.
Ibid. v. 7.

Poponderat Deus Abrahamo petenti liberos, posteritatem numerosam sicut stellas cœli , & fœdus cum eo percusserat , eâ lege ut ambularet coram se , & esset perfectus. *Credidit Abram Deo , & reputatum est illi ad justitiam.* Et jam illum virtutis cursum confecerat, qui amplius aliquid meretur. Apparuit igitur iterum illi Dominus , & repetita sponsione ut securum redderet : *Multiplicabo, inquit , te vehementer nimis.* Quid ad hæc Abram ? *Cecidit Abram pronus in faciem.* Meruitque illicò audire : *Eris pater multarum gentium. Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram , sed appellaberis Abraham, quia patrem multarum gentium constitui te.* Hac Deum adorandi formâ usum Abrahamum quoties ei Dominus loqueretur , satis innuit sacer textus, cum paulò post promissâ sterilis conjugis Saræ fœcunditate , rursus provolutus in genua & toto in terram pronus corpore adoravit : *Cecidit Abraham in faciem suam.*

Gen. 17.
v. 2.
Ibid. v. 3.
Ibid. v. 5.

Gen. 13. v.
17.

Psal. 2. v.
8.

Matth.
26. v. 39.

II. Cœlestis noster Abraham ad quem Prophetæ oraculo Deus locutus est : *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ :* Postquam cœpisset contristari & mœstus esse , relictis discipulis *progressus pusillum procidit in faciem suam.* O pietissime JESU cur faciem tuam abscondis in quam desiderant Angeli prospicere ? cur Patrem oraturus pro nostra salute , in terram de-

demittis non tantum oculos, sed vultum, sed totum corpus? siquid impetrare vis, attolle oculos, obverte caelo faciem, ut liceat nobis exclamare: *Protektor noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui.* Placabitur Pater in te respiciens, & indulgebit nobis peccatorum veniam, qui justam minabatur vindictam.

III. *Procidit in faciem suam.* Nempè ex summa animi demissione veteres Patriarchas imitatus adorat Patrem, & flectere nititur ad consummandum humanæ redemptionis opus. Humillimum hoc deprecationis genus vel apud Romanos fuisse perhibent. Testis Alexander ab Alexand. *A Romanis quoque usurpatum meminimus, ut nudo pectore & dejecta toga ab humeris, deprecentur genu nixi, nunquam humi dejecti, quæ infima obtestatio putabatur.* Hoc ritu, humi pronus, & terræ affixus adoravit Patrem humillimus JESUS. Usque adeò non est fastidita à Deo homine factò humilitas, quia nec imminuta ejusdem majestas: nihil nocuit nature inviolabili, quod passibili oportebat inferri. Perpende Christiane hanc animi submissionem, & quanto magnus es humilia te in omnibus. Quod vel Ethnico Oratori visum est laude dignum: Rectè, inquit ille, præcipere videntur, qui monent, ut quanto superiores sumus, eo nos submissius geramus. Non potuit Dei Filius se magis demittere, quam si toto corpore pronus in terram orationi vacaret. Imitemur, qui digni non sumus aspicere altitudinem cœli.

IV. *Procidit in faciem suam.* An fortè futurorum eventuum capturus omen, velut olim Julius Cæsar prolapsum in egressu navis verso ad melius omine: *Teneo te* (inquit) *Africa.* Ita Servator: *Teneo te orbis terrarum.* Iam te Dæmonis potestati eripiam, jam vindicabo libertati. *Mens est enim orbis terræ, & plenitudo ejus.* An potius quæritur cum eodem Psalte: *Quia persecutus est inimicus animam meam; humiliavit in terra vitam meam.* Et prociduous in terram ostendit se promptum ad ferendam persecutionem inimicorum.

V. *Procidit in faciem suam.* Quasi memor naturæ humanæ quam assumpserat, & cuius origo humus, matrem corporis sui agnoscit terram, ut ille Romanis celebratus Junius Brutus, qui cum Regis Tarquinij filijs ad Delphicum oraculum profectus, illic ab imo specu vocem delatam audijt : *Imperium summum Romæ habebit, qui vestrum primus ô juvenes osculum matri tulerit.* Et Tarquiniis Romam ad ferendum matri osculum properantibus, *Brutus aliò ratus spectare Pythicam vocem, velut si prolapsus cecidisset, terram osculo contigit, scilicet quod ea communis mater omnium mortalium esset.* De quo & Poëta exul canebat.

Liv. Hist.
Rom. lib.
1. fin.

Ovid. 3.
Faslo.

Joan. 18.

Ille jacens pronus matri dedit oscula terre.
Sic cecidit Abram pronus in facie, sic Servator meus, *procidit in faciem*, non terrestris ambitione regni, utpotè professus : *Regnū meum non est de hoc mundo: Sed cœlestis,* à quo egressus per crucem sibi iter paravit, ut reverteretur ad Patrem.

Joan. 12.

VI. *Procidit in faciem suam.* Ut quasi terræ osculo terræ valediceret, siquidem paulò post erat exaltandus : *Cum exaltatus fuero à terra,* & quasi diceret : vale terra in cuius medio salutem operor, in qua triginta trium annorū peregrinationem confeci, in qua novam legem condidi, Ecclesiam fundavi duraturam usque ad consummationem seculi, sacramenta salutis media adipiscendæ institui; jam per acerbam Passionem & mortem consummaturus injunctum à Patre mundi Redemptoris officium, ultimum te amplector : Vale terra. O Benignissime JESU : *Misericordia tua plena est terra.* Igitur *omnis terra adoret te,* ac deosculetur sacratissima pedum tuorum vestigia, ut cognoscamus in terra viam tuam, viam Crucis, viam quæ ducit ad vitam, ad te scilicet qui es *viam, veritas & vita.*

Psal. 32.
v. 5.

Psal. 66.
v. 3.

Ephes. 2.
v. 14. 2.
Cor. 5. v.
18.

VII. *Procidit in faciem suam.* Patrem orat, & terram amplectitur, vult nimirum terram cœlo conciliare. *Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum* ut Paulus loquitur: & alibi; *omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum &c.* quoniam quidem Deus erat in Christo mundum

reconcilians sibi. Et mox subjungit : Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo : Reconciliamini Deo. Observat nonnemo Spiritus Magister : Dixerat Apostolus jam nos per Christum cum Deo esse reconciliatos, & mox tantoperè rogat & obsecrat, ut Deo reconciliemur ; nempe significans non sufficere, quod Christus nos cum Patre suo reconciliavit, satisfaciendo pro nobis, sed simul esse necessarium, ut mediante Fide & poenitentia, vitæque emendatione relinquamus errores ac vitia, & in amicitiam gratiamque Dei redeamus. O mi JESU utinam totus mundus se tibi per veram fidem ac poenitentiam reconciliaret !

Francis.
Arias. The-
sau. To. 1.
Tr. 3. cap.
17.

VIII. Procidit in faciem suam. Affixus terræ, quæ olim fuerat maledicta per divinam sententiam : *Maledicta terra in opere tuo* : novo eam benedictionis genere vult consecrare ; ut deinceps fructum afferat, quæ erat sterilis ; rosas germinet, quæ spinis & tribulis horrescebat ; quod quasi præsciens David canebat : *Benedixisti Domine terram tuam : avertisti captivitatem Jacob, remisisti iniquitatem plebis tue.* Hoc terræ amplexu imperatur fertilitas, auferitur antiquæ legis sterilitas, nova inducitur rerum facies : *Dominus regnavit, exultet terra.* remittuntur iniquitates generis humani, auferitur chirographum, quo in captivitatem Sathanæ fuimus obligati.

Genes. 3.

Psal. 84.

Psal. 96.

IX. Procidit in faciem suam. An fortè prævidens futurum ut tartarei Holofernus fastus propediem coneratur, illius videlicet, qui in contemptu superbiæ suæ Deum Israël contempsit. Christus velut novus & melior Achior angustiatu præ pauore cecidit in faciem suam super terram, & aestuavit anima eius. Solet repentina rerum mutatio novos operari eventus, & pro gaudio causare tristitiam.

Judith. 13.
v. 28.

Ibid. v. 29.

X. Procidit in faciem suam. Opinor ego quod benignissimus JESUS terræ gratias agere voluerit pro instrumentis passionis ab ipsa productis : lino, è quo contorti funes ad vincula, & flagella ; ferro, è visceribus eius eruto, è quo fabricati mallei, clavi, lancea ; spinis, è quibus co-

rona contexta ; arundine, qua caput benedictum quatiebatur ; ligno, quod cruci fabricandæ deservijt ; denique ad tormenta ei inferenda destinatis. Verè *Misericordie Domini multe, sed & miserie Domini multe vincunt miserie misericordias, an misericordie miseras superabunt?* quærit admirabundus Doctor mellifluus. Utique Vincet misericordia, quoniam in æternum misericordia eius. Finientur miseriæ, permanebunt misericordiæ.

XI. *Procidit in faciem suam.* completurus opere, quod sermone docuerat. Nempè nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. In quem locum D. Chrysostomus sub persona Christi : si in seminibus hoc accidit ; multò magis in me. Divus verò Augustinus : Ipse (inquit) erat granum mortificandum, & multiplicandum : mortificandum in infidelitate Iudæorum, multiplicandum in fide omnium populorum. Explicatius Richardus à S. Laurentio : *Nisi granum istud in Uterum Virginalem, velut in terram fertilem & benè excultam exercitio Spiritus sancti prius cecidisset per incarnationem, & post hoc in cruce mortuum fuisset, ipsum solum mansisset : Sed per ista duo, granum unum factus est acer-vus magnus.* In qua consideratione illud ex canticis *Venter tuus sicut acer-vus tritici vallatus lilijs*, Deiparæ Virgini sic adaptat S. Ambrosius : *In Virginis utero simul acer-vus tritici, & lilium floris gratiæ germinabat. Quoniam granum tritici generabat & Lilium. Sed quia de uno grano tritici acer-vus est factus, completum est illud Propheticum ; & valles abundabunt frumento, quia granum illud mortuum plurimum fructum attulit.* O benedictus fructus, quem ex casu in terram & morte huius divini grani collegimus ; ex unius morte vitam plurimorum : ex uno grano myriades fidelium populorum !

XII. *Procidit in faciem suam* : non nescius primum hominem formatum de limo terræ, & inspiratum in faciem ejus spiraculum vitæ, eâque ratione consecutum imaginem & similitudinem Dei, sed proh dolor brevis nimum

mium possessio fuit tantæ felicitatis ! Nam ut *Theodore-*
tus loquitur : *Primus homo sub peccato totus fuit , & divine*
imaginis characteres perdidit &c. Misertus igitur Dei Filius
 tantæ jacturæ tanti boni, de cœlo descendit, ut nobis di-
 vinam iterum imaginem reimprimeret. Unde eleganter
Athanasius : *Filius imago & character Patris ad regiones no-*
stras profectus est , ut hominem ad sui similitudinem factum denuò
reficeret. Ut scilicet mortuo per peccatum, denuò vitam
 inspiraret. Et an hodie humi prociduum, de quo *Pfal-*
tes prophetabat : *Emitte spiritum tuum & creabuntur, & re-*
novabis faciem terræ. Paratus est dummodo consentiamus
 animas per peccatum annihilatas, divino suo spiritu
 iterum creare, ut renovetur facies terræ, ut terreni ho-
 mines referant imaginem hominis cœlestis. O mi JESU
 ejice de corde meo quidquid adhuc in eo latet veteris
 hominis, & insuffla vitalem spiritum tuum, ut animatus
 in novum hominem exurgam, tuæque imaginis linea-
 menta, moribus exprimam, nec unquam amplius dele-
 ri patiar per peccatum.

Theodoret
Diat. 1.

Athanas.
lib. de In-
carn. Ver-
bi.

Psal. 103.
v. 30.

XIII. *Procidit in faciem suam.* Quid vobis videtur Iu-
 risperiti : num rectè positione totius corporis in terram
 capta sit possessio terræ ? *data est mihi omnis potestas in cœlo*
& in terra. Terræ nunc toto corpore possessionem capit
 Filius Dei. *Possessio est rei corporalis detentio*, ut vos docetis,
 cuius Etymon aliqui à *pedum positione*, alij à *positione sedis*
 derivant. Et quidem Dei Filius per Prophetam ajebat :
Cœlum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum : utrius-
 que tamen toto corpore adjit possessionem, ut sciremus
 nullum esse in eius sacratissimo corpore membrum, nul-
 lum articulum, nullum nervum, nullam venam aut ar-
 teriam, nullum sensum sive externum sive internum, qui
 non specialiter pro salute nostra cruciatus & dolores
 pertulerit, iure merito & ex justitia vicissim speciali ho-
 noxe ac reverentiâ prosequendus.

Matth. 28.

Theod. Inst.
de interd.
Tusach. To.
6. We-
semb. in
paratit.
Isai. 66.

XIV. *Procidit in faciem suam.* Videor hic mihi audire

S. Ber-

S. Bernardinum
Serm. 51.
art. 1.

S. Bernardinum Senensem : *Procidit super terram, quia querebat illam ponere super cælum, ad quod possidendum creata erat.* Nempe terræ nomine naturam humanam intelligit, cui dictum est : *Terra es & in terram ibis.* Hanc incipit hodie benignissimus JESUS per potentiam obedientialem (ut in scholis loquimur) elevare ad cælum, factus pro nobis obediens usque ad mortem : ubi cum *Emisseno* ; in eo qui elevatur divinam potentiam, in eo autem qui elevatur humanam cognosce substantiam. Sed nisi potentia obedientialis Christi etiam in nobis recipiatur, non elevabimur. O Christe cum terræ nostræ tam arctè conjungeris, & apprimeris, imprime illi etiam virtutem tuæ in obediendo promptitudinis, ut supra naturam operans, ea quæ supra naturam promissa sunt, assequatur, & finem ad quem creata est, obtineat.

Euseb.
Emissen.
hom. 2. de
Ascens.

Psal. 12.
v. 2.
Psal. 43.
v. 24.

XV. *Procidit in faciem suam.* Liceat conijcere, quod propediem descendurus ad limbum & captivam inde educturus captivitatem, prociderit ad terram, velut insinuans exaudita esse Patrum suspiria, & advenisse tempus quo è carcere suo educerentur. Querebantur illi : *Usquequo avertis faciem tuam à nobis ? quare faciem tuam avertis, obli-visceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ ?* quid mirum igitur si exauditis illorum gemitibus : *Procidit in faciem suam,* velut protestans se jamjam adfuturum, se paratum illos exhilarare facie & præsentia suâ ; se ex hoc ipso monte Oliveti ascensurum in altum, eorum animabus stipatum. Nihil dubito, quin ministerio Angelorum quiescentibus in sinu Abrahamæ Patribus & Prophetis poenâ damni angustiatis innotuerit Christi servatoris in mundum adventus, ejusdem commoratio, & præsertim acerba passio in monte Oliveti inchoata. Quis exprimat sanctarum illarum animarum ex tali nuntio solatia, quis mixta mœrori gaudia, in Adamo, Abrahamo, Isaaco, Noë, Moyse alijsque ? quam optassent illi tunc adesse patienti, & si liceret etiam unâ pati, ac satisfacere pro suis peccatis,

peccatis, pro quorum remissione Dei Filium pati sci-
bant. Et quid nos agimus cum videmus Servatorem
mœstum, terræ afflictum? Æquè nostra nunc causa agi-
tur: nos etiam eruit ex dæmonis potestate, & non ac-
currimus ut jacentem sublevemus? non accedimus ut
compatiamur? Ipse se fratrem nostrum dixit, ipse ca-
put est corporis nostri. *Si quid patitur unum membrum, com-
patiuntur omnia membra.* Et nos capiti nostro non compa-
timur? Ah qualem sequelam ex hoc antecedente infert
*Hugo de S. Caro. Abscessus, inquit, est ergo de corpore, qui non
compatitur fratri patienti.*

1. Cor. 12.

Hugo. de
S. Caro. in
Gen. c. 44.
Paolet.

ser. 6. in
parasceve.

XVI. *Procidit in faciem suam.* Quis ille? Mediator
Dei & hominum, qui videns iratum Patrem, & arma-
tum fulmine adversus humanam malitiam, ne terram
perdat, corpus suum interponit: quod Propheta vaticini-
atus ajebat: *Dabis eis scutum cordis laborem tuum.* Et Psal-
tes promittens securitatem *scuto circumdabit te veritas
eius, non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die,* Hoc
scuto corporis labore ac acerbissima passione oppressi,
non solum cœlestis Iudicis evitamus fulmina, sed no-
cturnos timores, id est ut *Augustinus* explanat: *tentatio-
nes ignorantie.* In quem locum *S. Thomas de Villanova: si
quis sobriè & justè, & piè vivere decrevit, diabolus mille ei
objicit difficultates, mendaces & fallaces, ut ipsum advocet à pro-
posito. Hi sunt timores nocturni.* Et sagittas in die volantes,
uti idem *S. Thomas* disserit: *Inmittit cordi innumeras vani-
tates, & inanis gloriæ cogitationes, ut dum in superbia animus e-
rigitur, à fructu bonorum operum evacuetur. Hæc est sagitta vo-
lans in die lucis & sanctitatis.* Hos timores, has sagittas re-
pellit objectu sui corporis à terra nostra benedictus JESUS,
dum pronus in terram procumbit.

Thren. 3.
v. 65.
Psal. 90.
v. 5.

S. Aug. To.
8. in Psal.
90.

S. Tho. Vil-
lano.

Dom. 1.
Quadrage-
simæ, 2.

XVII. *Procidit in faciem suam.* Novo templo novum
jaciens fundamentum. *Solvite templum hoc* (inquietabat ad
Iudæos) *& in tribus diebus edificabo illud.* Adest triduum,
quo solvetur templum hoc, & super illud ipsum funda-
mentum

Joan. 2. v.
19.

I. Cor. 3. mentum nova confurget Ecclesia. *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus*
Ephef. 2. v. 20. *JESUS.* Et nos qui teste Apostolo sumus *super ædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo JESU* : ed ne conformamus actiones & vitam nostram, ut dici possit de nobis cum eodem Apostolo : *Co.ædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.* Quorum in numero computamur ? eorum qui ædificant supra petram, an qui ædificant supra arenam ? verba æternæ veritatis sunt : *Qui audit verba mea, & facit ea, assimilabitur viro sapienti qui ædificavit domum suam supra petram &c.* Et qui audit verba mea, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam supra arenam. Sapientis ædificium supra petram : *Petra autem erat Christus*, non cedit ventis ac tempestatibus, non movetur impetu aquarum, non corruit : quod verò arenæ insistit, quolibet tentationis Borea, aut adversitatis torrente in ruinam impellitur.

Isai. 6. v. 2. XVIII. *Procidit in faciem suam.* Quid miramur apud Prophetam Seraphinos sex alis instructos Dei faciem tegere : *Sex alæ uni & sex alæ alteri: duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes ejus.* Fili? Dei toto terræ elemento, sibi faciem tegit: hoc longè mirabilius est, nec minùs plenù mysterijs. Fortè, ut non nemo ait : *sanctâ quadam humilitatis eclipsi ostendere voluit coram Deo omnium conditore, quemcunque solè creatæ gloriæ deficere.* Auditis, qui à sole mutuos habetis titulos Illustrissimi & Serenissimi ? Illustres & Perillustres ?

Scip. scamb. de Pass. Dom. 1. 2. XIX. *Procidit in faciem suam.* Rex Regum, & Dominus Dominantium, quasi in purum nihilum naturæ humanæ reverti vellet. Ipse qui est principium & finis rerum omnium *Alpha & Omega*, ipse ad eò se demittit ! *O nihil nostrum cur te te aliquid putas ? O terra lutum cur nescio qua tui opinione extolleris.* Is cuius definitio est *Esse*, tuo nihilo se immergit, & Tu qui *Nihil* es, Te *aliquid esse* suspicaris !

Idem scamb. lib. 2. c. 3. XX. *Procidit in faciem suam.* Qui post non multos dies supra cœlos cœlorum ascendet, cui genua inflectent,

Etent, quidquid est viventium, coelestium, terrestrium, & infernorum : is in terram se proijcit, quæ ejus pedum scabellum est? Nempè ad alta non pervenitur nisi per humilia, & Deus nec Filium suum unigenitum exaltare voluit, nisi gloriam redimeret humilitate, quod observans Origenes in hunc locum inquiebat : *Procidit in faciem suam orans, quoniam pretium exaltationis humilitas est.*

Origen.
Tract. 35.
in Matth.

X XI. *Procidit in faciem suam.* Adeste mundi mancipia, *O curvæ in terras animæ & coelestium inanes !* Ô immemores conditionis vestræ ! Nunquamne audistis quod Deus

Perf. sat. 2.

*Os homini sublime dedit, cœlumque tueri
Jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

Ovid. 1.
Metam.

Cur ergò in terra voluptates & delicias inquiritis, cur terrenis inhiatis? Dei Filius in terram cadit, ut vobis exprobrat noxiam rerum terrenarum cupiditatem, *Quæ sursum sunt querite, non quæ super terram.* Ecce : *In terram procidit Christus, ut nostram faciem everberet in cœlum,* Inquit *No-varinus.* Romani sapientis verba audite, sed quasi à Christo prolata accipite : *Quæ tanta necessitas hominem ad sidera erectum incurvarvit, & desodit, & in fundum telluris intimæ merfit, ut erueret aurum non minore periculo quærendum quam possidendum?* De avaris dictum, de ambitiosis ac superbis, de gulosis & ebrijs, de lascivis & mollibus, de iracundis & odio flagrantibus alijsque terræ affixis intelligite : his omnibus Christus suo in terram casu exprobrat terrenorum cupiditatem ac sollicitudinem, monens, ut ad cœlestia suas erigant cogitationes.

Coloss. 3.

Aloys. No-
varin. in
Matth. c.
26. sed. 6.

Senec.
Nat. 94.
lib. 5. c. 15.

X XII. *Procidit in faciem suam.* Qui rogatus aliquando à discipulis : *Domine doce nos orare,* dixit : *Sic ergo vos orabitis : Pater noster qui es in cœlis.* Ipse orans non in cœlos sed in terram convertit faciem. *Humanus usus est* (inquit *Greg. Nyssenus*) *pronus terræ supplicare maioribus : unde ille qui nostros languores portavit, per hominem quem sumpsit genu flectit orando Patrem, sanciens non esse superbiendum orationis tempore,*

Luc. 11.

v. 2.

Matth. 6.

v. 9.

S. Greg.

Nyssen. in

Caten. ad

c. 22. Lu-

Sed per omnia humilitati conformandum. De Moyse & Aaron
 Num. 28. orantibus facer textus : *Corrueruntque proni in terram ,
 clama-veruntque ad Dominum.* Id quidem rectè puri homi-
 nes Deum adorantes. Cur verò Dei Filius æqualis Patri
 secundum divinitatem pronus in terram cadit , nisi ad
 nostram instructionem ?

XXIII. *Procidit in faciem suam.* Jam enim omnem
 suæ Passionis seriem prospiciebat ; iam ex Pilati senten-
 tia videbat expedita flagella. Procidit igitur voluntatè
 resignata, quasi cum Plalte diceret : *Quoniam ego in flagel-
 la paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.* Ingemi-
 nate flagella tortores, conscindite dorsum vulneribus, ec-
 ce paratus sum ; eo fine hominem assumpsi , eo fine de
 cœlo descendi , ut per flagella , per cœtera tormenta in
 cruce moriens humanum genus ab inferni potestate
 eruerem.

XXIV. *Procidit in faciem suam.* Non ad flagella sola
 paratus, sed ad verbera, tunfiones, jactationes , pedum
 ludibria &c. repetens cum Propheta : *Ego autem sum ver-
 mis & non homo.* Ita me pedibus calcate , ita conterite Ju-
 dæi & gentiles, imò peccatores , ut nec hominis forma
 mihi remaneat, ut sim vermiculo, quàm homini similior,
opprobrium hominum & abjectio plebis. Nihil contemptibilius
 verme, quicumque illum in via videt, pede calcat, aut lapi-
 de conterit. *Sicut vermis per terram reptat* (inquit Cartha-
 gena), *& absque ulla commiseratione moritur ; non dissimiliter
 Christus Dominus , hostibus in eum insultantibus , pedibus con-
 culcatus, velut abjectissimus vermis despectus fuit.* In quo non
 tam profundissimam eius humilitatem, quàm summam
 animi mansuetudinem demireris. Cœtera animalia,
 dum se lædi aut offendi sentiunt, quantumcunque vires
 impares ad offendentem habeant , se tamen quoad pos-
 sunt, defendunt, imò & inuasorem offendunt ; solus ver-
 mis offensus aut læsus, nec se defendit, nec alium offen-
 dit. Talis amantissimi JESU mansuetudo fuit, qua in ter-
 ram

ram se proijciens instar vermiculi se conculcandum præbuit: qui cum malediceretur non maledicebat; cum pateretur non comminabatur. Et nos uno fortè malè intellecto verbulo offensi, iras, vindictas, cædes mutuas spiramus, cras futuri esca vermium!

1. Pet. 2.
v. 23.

XXV. *Procidit in faciem suam.* Obversabantur quippe eius memoriæ à condito orbe patrata ingentia scelerà, quibus ipsius divina majestas offensa fuit; imò omnia usque ad finem seculi futura peccata mentis oculis obijciabantur: Procidit igitur ad terram, ut orans Patri æterno conqueratur: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, prolongaverunt iniquitatem suam.* Et necdum finis peccandi! Adhuc fabricamus supra dorsum amantissimi nostri JESU, quoties delinquimus. Ah cohibete crudeles ictus peccatores!

Psal. 128.

XXVI. *Procidit in faciem suam.* Misertus humani generis jugo pressi accurrit, & suos supponit humeros. *Jugum grave super filios Adam à die exitus de ventre Matris eorum.* Clamat sapiens: ab hoc jugo ut nos exoneret per Prophetam respondet: *Ut jumentum factus sum apud te.*

Eccli. 40.

Psal. 72.

Age homo peccator, quæ tibi portanda sunt onera, mihi impone, ego jumentum vice tibi serviam. *Animadvertens Christus* (ita loquitur Card. Bellarminus) *genus humanum sub onere peccatorum jacere, misericordiâ motus humeros suos sarcinæ nostræ supposuit.* Ego verò crediderim egisse amantissimum JESUM partes boni amici, qui cum amico diversum onus portans commutat, gravius in se recipiens, & levius amico dimittens.

Bellarmin.
conc. 29.
Dom. Passio.

Unde nos gravi jugo oppressos advocat: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis. Tollite jugum meum super vos &c. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Annon hoc est quod proverbio militari solemus dicere: *Mutemus chlypeos?* Tu homo leve onus & suave jugum Christi portas, Christus portavit grave jugum totius generis humani.

Matth. 11.
v. 29.

XXVII. *Procidit in faciem suam.* Concedite mihi Audicores

ditores ut amantissimum nostrum Servatorem mihi imaginer terræ colloquentem, dum in eam prolapsus toto corpore, amplecti & quodam modo basiare videtur: O terra. cur te mihi adeò adversariam exhibes? O ingrata terra. Ego te multiplici pulcherrimorum florum varietate ornavi: tu e contra producis spinas & tribulos, quibus meum coronas caput, ut me deformes! Ego gratissimis odoribus & narium oblectamentis te implevi: & tu mihi foetida & horrida sputa in faciem meam jactanda præparasti! Ego limpidiſſimis fontibus, amœniſſimis fluminibus te distinxī, & ceu venis corpus percurrentibus humectavi ut sæcunda & fertilis uberes adferres fructus: tu ediverſo fel amarum, acetum & absynthium ori meo potandum vis exhibere! Ego in te plantavi arboreta & nemora, quibus contra impetus tempeſtatum custodita quietior eſſes, & non tam hominibus quam beſtiis ab æſtu ſolis refrigerium exhiberes: Tu verò ex arbore mihi prægrandem crucem fabricas, in qua ignominioſe ſuſpenſus crudeli morte occidar! Ego in viſceribus tuis produxi mira varietate mineras, è quibus non ferrum modo ſed argentum, ſed aurum copioſe effoderes; Tu verò argentum procudiſti, quo me triginta argenteorum nummorum viliffimo pretio venderes, ferrum excoxiſti, è quo clavi, mallei, lancea ad meos cruciatus fabricarentur! Ego triginta trium annorum ſpatio in te deambulavi & habitavi, delicias meas eſſe ducens inter filios hominum: Tu verò vixdum natum ab omni excluſiſti diverſorio, adultum perſequeris, & ab omni humano confortio, imò ab omni mundo proſcribi deſideras! Ego in te homo naſci & vivere volui relicta cœleſti aula, & te ipſi cœlo quodammodo antepoſui: Tu verò me ſcleratiſſimo latroni audes poſtponere! O terra agnoſce tandem meam benignitatem, meum amorem, ecce amplector te, deoſcutor te, brachijs meis conſtringo te, cum cœlo & irato Patre te reconcilio. Verùm non tu terra elementaris

taris mihi contraria es; sed homo humus, homo formatus de limo terræ, homo ingratus, ille me persequitur. *Popule meus quid feci tibi, aut in quo contristavi te? responde mihi, Ah* Christe non habemus quod respondeamus. Peccavimus, silentio fatemur culpam, ingrati fuimus.

XXVIII. *Procidit in faciem suam.* Fallor, annon ipse personam publicani illius sustinere pro nobis voluerit, qui orabat: *Deus propitius esto mihi peccatori, nec quidem ausus oculos ad cœlum levare.* Non peccavit ipse, tulit tamen peccata nostra in corpore suo: qui peccatum non fecit, peccatoris personam sustinuit: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Ait Apostolus, nempe cum peccatum sit abominabile, Deus Filium suum contemptum, vilipensum, abjectum & quasi abominabilem pro nobis esse voluit.

XXIX. *Procidit in faciem suam.* Verus novi testamenti sacerdos Esdras, qui totius generis humani personam sustinens clamat ad Patrem: *Deus meus confundor & erubescio levare faciem meam ad te: quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra creverunt usque ad cœlum à diebus Patrum nostrorum.* Et cum Manasse Rege Iuda sub eadem generis humani persona: *Peccavi super numerum arenæ maris: multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine, multiplicatæ sunt iniquitates meæ, & non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cœli, præ multitudine iniquitatum mearum. Incurvatus sum multo vinculo ferreo, ut non possim attollere caput meum!* O mi JESU, misericordissime Servator, quam parum hæc tibi conveniens fuit persona, tam multum mihi peccatori salutaris. *Iniquitates supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt super me.* Hoc onus tu suscepisti, ne me in profundum inferni deprimeret. Nam *peccati pondera* (ut loquitur Paulinus) *deprimunt, & ad inferna deducunt.* In hac consideratione Alcibiades Lucarinus Christo Benedicto symbolum pinxit camelum genibus flexis sub pondere fatiscentem, adje-

Offic. heb. d.
Pass.

Luc. 18.
v. 13.

2. Cor. 5.

Esdra 1.
c. 9.

Orat. Manasse.
med.

Psal. 37.

S. Paulin.
Ep. 20. ad
Amand.

Lucarin.
ap. Pici-
nek. Mun-
di. Symbol.
lib. 5.
num. 60.
Corn. à
Lap. in
Matth.

adjecto lemmate : *Flexus ad pondus.* Quod idem expen-
dens *Cornelius à Lapide* aiebat : *Procidit in faciem suam, id*
est prono, & prostrato in terram corpore faciem terre affigens, ut
hoc gestu primò summam suam afflictionem ostenderet; secundo ut
insigne humilitatis exemplum daret; tertio ut summam Deo Pa-
tri reverentiam exhiberet; quarto ut onus immane peccatorum
nostrorum quod ipse in se susceperat, repræsenteret; hoc enim ipsum
suo pondere degravavit, & affixit in terram. Vide anima
christiana novum Atlantem non jam sub cœli, sed uni-
versæ terræ globo ac pondere ingemiscentem!

XXX. *Procidit in faciem suam.* Ah quid audio! *Pater*
Filio suo non pepercit. Ipse illi hoc onus imposuit quo ad
usque terram deprimeretur. *Posuit dominus in eo iniquita-*
tem omnium nostrum! O quam gravis & ponderosa fuit le-
vitas nostra, quæ Deum ipsum ad terram affixit! sed
quomodo *posuit Dominus in eo iniquitatem nostram?* Nimi-
rum cum in Patris manus se resignaturus erat, vivacissi-
mæ eius memoriæ repræsentedata sunt peccata mortalium,
quotquot ab ævo condito commissa fuerunt, quotquot
tunc committebantur, quotquot etiam in futurum com-
mittenda erant: horum fœditate ac abominatione visa
cohorruit innocentissimus JESUS, ut vultum præ confu-
sione & horrore absconderet. Id videtur innuere *Isidorus*
Clarius ijs verbis : *Procidit in faciem suam orans: reserebat*
enim genus nostrum, & illius scelera ante oculos proponens, tanta
ac tam horrenda intuebatur, ut faciem occultare cogeretur, neque
auderet illam in cœlum attollere. Non abscondit vultum suum
benedictum cum caperetur, cum ligaretur, cum flagel-
laretur, cum in cruce suspenderetur nudus, inter op-
probria & ludibria Iudæorum: sed in horto, cum illi pec-
cata nostra ante oculos posuit Pater cœlestis: tanta est
fœditas & abominatio peccati & Dei offensæ. Poterat
Dei Filius videre in deserto dæmonem, nec eius fœdita-
te cohorrescere aut vultum abscondere, posset intueri in-
fernum & in eo animas reproborum inter cruciatus æ-
ternos

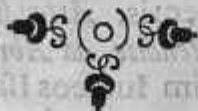
ternos ; & non potest absque horrore , absque confusione videre peccata nostra ? Quid hinc eliciemus aliud , quàm quod peccator , quam diu in peccato perseverat , fit abominabilior ipso demone , fit in quodam morali inferno , qui infernus longè horribilior & formidabilior est ipso materiali inferno. Unde S. *Anselmus* dicere confueverat : si medius inter peccatum & infernum collocarer , & in alterutrum huius gemini præcipitii me cogerer immittere , potius profilirem in infernum , quàm in peccatum.

XXXI. Considera nunc anima Christiana , & expe-
 pende , quid sit Deum summum bonum offendere ,
 quanta sit cuiuscunque mortalis peccati gravitas , quæ
 Dei Filium potuit ad terram prosternere. Cogita jam
 tunc in horto illi fuisse propositas omnes nostras actio-
 nes & cogitationes peccaminosas : vidisse illum jam
 tunc in quibus circumstantijs , quo temporis momento
 Tu Petre, Tu Paule, tu Jacobe, tu Agnes, tu Barbara, Vi-
 ennæ, Græcij, Labaci , alibi Dei offensam incurres & in-
 fernum mereberis. misertus tui Dei Filius in horto ante
 Patrem se abijcit, ac onus tibi debitum in suos humeros
 portandum recipit. Age gratias Servatori tuo, pœnitentiam
 age, & clama *Deus propitius esto mihi peccatori*. Clama:
Peccavi tradens sanguinem justum! Ego fui ludas qui te tra-
 didi, ego fui satelles qui te ligavi, ego carnifex qui te fla-
 gellavi, ego impius miles qui cruci affixi. *Nunc exper-*

*Vita S. An-
selm.*

*S. Lauri
Justin.. de
obed. c. 5.*

Imò deprimens pro te JESUM Servatorem mundi,
 qui tui loco & tui causa *procidit in fa-*
 ciem suam.

E

CON-

CONSIDERATIO III. ISAAC PIUS.

THEMA.

Dixit Isaac Patri suo : Pater mi. Gen. 22.

SYNOPSIS.

I. Isaac pius in Deum & parentem. II. In eodem monte ad victimam destinatus, in quo Adam sepultus & Christus passus. III. Deducitur à Patre ut immoletur, nec contradicit. IV. Snavissimè patrem alloquens Patrem vocat, qui agebat executionem cædis. V. Unde merito Christi in Patrem Pij figura fuit. VI. Illi siquidem etiam æternus Pater propinat in monte lethalem calicem. VII. Et tamen nominatur Pater sive dulcia sive amara proponat filio in omnem nutum instar infantis parato. VIII. Is verè Pater, qui bonum com-	mune anteponebat privato ; is verè filius, qui in omnibus se paternæ voluntati conformat. IX. Et is minus degener filius, qui aspera preponit mollibus, ut Carolus V. Francorum Rex divinabat in suo filio. X. Inter Isaacum verò & Dei Filium hoc discrimen, quod ille victimæ umbra, hic vera victimæ umbra substituta. XI. Uterque paternum nomen agnoscit morti destinatus, uti & David in Saule ad mortem questus. XII. Ne sit igitur difficile nobis tolerare adversa, per quæ viam nobis Servator emollit. XIII. Sed clamemus in omni eventu Pater mi, Abba Pater.

Dixit Isaac Patri suo : Pater mi. Gen. 22.

I.

Isai. 51.

Acta sunt fundamenta sacræ Pyramidis, & primus lapis obsignatus est nomine Abrahamæ obedientis. *Attendite ad petram, unde excisi estis : attendite ad Abraham patrem vestrum,* monet olim Iudæos Isaias : nos verò in verum nostrum Abraham, & veram petram

par

par est oculos intendere. Hodie structuræ superponimus alterum lapidem, eique inscribimus nomen Isaaci, nescio dicamne iterum obedientis, an patientis, an pij, an fidelis, an mansueti, adeò multæ in unum eius actum confluxere virtutes. Dicam tamen Pij, non sine relatione ad patrem. Pater pius in Deum, filius pius in Patrem. *Pietas est specialis virtus, & principaliter est ad parentes*, ut docet *S. Thomas*. Sed *necessitudini generis divinae religionis pietas anteferitur*. ut loquitur *S. Ambrosius*. Utramque video in Abrahamo & Isaac. pius in Deum Abraham; pius in Deum & parentem Isaac. Quos hodie in monte Moria contem-
 plabimur.

II. Præceperat Abrahamo Deus ad virtutis eius & fidei experimentum, ut tolleret filium suum unigenitum Isaac, & supra unum montium quem monstraturus esset, sibi eum offerret in holocaustum. Mons ille fuit mons *Moriah* quod idem sonat ac *Amaritudo*. & quidem ex Patrum sententia vicinus *Hierosolymis*, in cuius una parte successu temporis ædificata fuit Sion Civitas David, in altera erat collis oliveti cum villa Gethsemani, in tertia mons *Golgatha*, seu *Calvaria* locus. In quo etiam olim sepultus fuisse Adam existimatur: ut proinde unus idemque mons & locus fuerit, in quo primus homo sepultus, Isaac ad victimam destinatus, & novus Adam, novus Isaac pro salute humani generis in ara crucis immolatus & tumulo illatus est.

III. Videor mihi videre sollicitum senem Abraham, ut ad amissum exequatur Dei mandatum, tametsi unum omnium difficillimum. Nihil quippe moratus, nocte confurgit, assumit dilectissimum Filium Isaac, triduanum iter ingreditur, ad sacrificium peragendum festinat. Cumque duo pergerent simul dixit Isaac Patri suo: Pater mi. At ille respondit: quid vis filii? Ecce inquit ignis & ligna, ubi est victima holocausti? Et rursus Pater: Deus providebit sibi victimam filii mi. Nihil addit scriptura, num Abraham fi-

Gen. 22.
v. 9.

lio exposuerit voluntatem divinam, num instans extremum supplicium manifestaverit, sed quod cum pervenissent ad locum designatum à Deo, Abraham *edificavit altare, & desuper ligna composuit; cumque alligasset Isaac filium suum, posuit eum in altari super struem lignorum. Extenditque manum & arripuit gladium. Ad omnia ista filet Isaac, curam vitæ suæ Deo & Patri relinquit, verè pius in Deum & patrem: Contentus unicâ voce Deus providebit. Ad omnia paratus, imperio rigidissimo Patris acquiescit. Simul (inquit D. Chrysostomus) atque audivit Deum, nihil postea locutus est, nec amplius erat curiosus. Et alibi idem versans: Utrum admirer (inquit) & obstupescam justius fortemne spiritum Patriarchæ, an pueri obedientiam: quod neque reluctatus est, neque factum egre tulit; sed cessit, & obtemperavit his quæ à patre facta sunt. Et sicut agnus cum silentio super altare recubuit, exspectans Patris dexteram. Et eodem sensu D. Ephrem:*

S. Chrysof.
To. 2. hom.

3.
Idem.

Chrysof.
hom. 47. in
Genes.

S. Ephrem.
orat. in
Abrah. &
Isaac.

S. Zeno.
ap. Baëz.
lib. 3. Cbri.
Fig.

S. Joseph.
Antiq. lib.
1. c. 22.

Quem primum corona ornabo? eumne qui manum suam in charissimum extendit filium ob magnam Dei dilectionem: an illum qui ad mortem usque patri factus est obediens? At verò D. Zeno extollens pietatem & obedientiam Isaaci, existimat Abrahamum filio manifestasse voluntatem divinam: securus, inquit, de fide generis sui Pater, filio de quo non dubitabat, patet facit quia se Dominus postulasset. Consentiant quæ Josephus Hebræus memoriæ tradidit, ubi Abraham ad filium loquentem hoc sensu inducit: Fili mi, quem magnis à Deo expetitur votis ac desiderijs, magna felicitate obtinui, spem hæctenus Patris, nunc mœrorem. Est quod tibi ex voluntate divini nutus aperiam: victimis impetratus à Deo, nunc ipse victima, cades Deo. Nefas illi negare, quod jubet, qui vitæ nostræ ac mortis habet arbitrium. Munus acceptum à Deo, an potius concessum, Deo restituo. Feres æquo animo, quod imperatur, si te natum mortalem memineris, nec unquam mori felicius, quam ex nutu omnipotentis Dei. Honoramur tali imperio, ego qui sacerdotem, tu qui victimam jubemur

mur agere. Non est hic communis è vita exitus, cadere Dei jussu, cadere ut victimam Deo gratam. Plura volentem addere, interpellat filius : *Pater mi noli tuo sanguini injuriam facere, censendo degenerem, quem filium à Deo datum agnoscis. Indignus essem usurà lucis, si vel tuam vel Dei voluntatem contemnerem. Imò si id solus præciperes, obedientis filij munus esset obtemperare, quanto magis cum Dei voluntatis interpretes & executor ad singulare mortis genus, ad acceptabile Deo sacrificium me destinasti. Addit Josephus id temporis Isaacum egisse ætatis annum vigesimum quintum : Pererius verò censet attigisse annum trigesimum septimum. Cerne stupendam obedientiam, mansuetudinem & fidem Isaac nihil resistentis Patri sibi mortem paranti, cum tamen facile potuisset evadere. Exclamat Card. Cajetanus. Tam pius est in patrem filius, quam pater in Deum, hic non recedit à Deo, ille à Patre nihil degenerat : hic timet Deum, ille timet Deum, & Patrem : unde inchoatum sacrificium, ut ajebat Zeno Veronensis. Uno voto, unâ devotione diligenter geritur, quod ab altero celebratur. Nempè ordo charitatis ille est, quo pater creatus filio suo Deum, filius item patri suo Deum anteponebat : & ubi utriusque concurrat voluntas perfectum Deo sacrificium immolatur. Hieronymum audite ad illa verba canticorum : *ordinavit in me charitatem. Rectus*, inquit, *ordo est post Deum amare Patrem & amicos. Si tamen necessitas venit, ut utrumque servari non possit, odium in suos pietas est in Deum.**

IV. Sed obsecro vos Auditores verbis divi Chrysostomi : *Ne simpliciter prætercurramus quæ dicta sunt, sed consideremus quomodo non avolarit è corpore anima, quomodo potuerit suis manibus colligare ! & lignis imponere tam dilectum, tam amabilem unigenitum. Repetamus filij obedientis cum suavissimo patre colloquium : Pater mi. Quid vis fili ? Quantam ex his verbis colligi posse putatis in paterno affectu lætiam ? Pulsatur pietatis vocabulis patris affectus (verba*

Perer. in
Genes.Cajet. in
Genes.Zeno Ve-
ron. cit.

S. Hieron.

S. Chry-
sost. hom.
47. cit.

S. Ambros. lib. 1. de Abrah. c. 8. sunt *S. Ambrosij*) *Et fluctibus quibusdam hinc atque hinc tunditur. Filius vocat Patrem: Pater nominat Filium, ut ipso verborum sono se recognoscat Pater. Nomina vitæ solent operari gratiam, non ministerium necis: hæc vocabula incitare ad pietatem non ad mortem solent. Egone Pater, secum reputaverit Abraham, qui te unicum filium jubeor immolare ut Popa, cædere ut crudelis, exurere ut Tyrannus? Egone Pater, qui perdo filium futurus deinceps orbis? Egone pater, qui pyram construo, ferrum acuo, ut cædam filium? Ideòne post longa suspiria, post multiplices victimas impetravi filium de manu Dei, ut mea manu occiderem?*

S. Chrysof. cit. *Pater. sufficiebat hoc verbum (inquit iterum aureum os) ad lancinanda justii huius viscera. Ille autem dixit: quid est fili! Patrem vocas paulò post futurum orbem, & ego filium appello, qui non multò post altare ascensurus est meis manibus occidendus. Deinde puer inquit: Ecce ignem affers, & ego ligna, ubi est hostia immolanda? ubi est vis ad incensum? considera obsecro hic quomodo probatur justus, quomodo tulit auribus? quomodo potuit respondere puero? quomodo non est confusus mente? quomodo futura occultavit à puero? sed inquit generoso spiritu & forti animo: Deus providebit. Admiranda prorsus in Deum pietas, obstupescenda obedientia! nec gemitum edere, nec consilium ante tempus prodere, nec refugere imperatum obsequium, nec emolliri vocibus innocentis filij, nec turbari tragico apparatu sacrificij, nec queri adversus adeò rigidum, & penè rationi adversum, Dei mandatum. Non dixit (ut ratiocinatur *S. Basilii Seleuciensis*) non dixit, quæ ab ingenio valuisset. O Barbaricas præceptiones! ô imperia à naturæ legibus abhorrentia! Filij carnifex esse jubeor, serus cum fuerim pater: in Filij cædem urgeor &c. Ferrum natura repudiat, ad rem tam atrocem satisfacit dextera, oculi spectaculum refugiunt. Sed quid dicit? Dominus providebit. O fortitudinem planè heroicam! ô spiritus ingentis soliditatem! ô animam adamante firmiorem! Dominus providebit: nempè ipsi cura est de omnibus. Dominus dedit,*

Dominus repetit quod suum est. Nostra cura unica sit obtemperare jubenti. Hic ratio necesse est naturam humanam vincat, hic omnis affectus cedat voluntati divinæ. In quo vivimus, movemur & sumus, in ejus acquiescamus imperio : ejus nutibus ad amussim absque morosa renitentia obsequamur : de reliquo *dominus providebit* : quo symbolo usum ferunt Maximilianum II. Augustum : cum Aquilam, quæ in partes dilabentem terræ globum vinculo colligaret, pingi curasset adjecto lemma-
te : *Dominus providebit*. Discerpat regnum hostilis potentia, intertuna discordia, æmulum invidia ; minetur interitum, moliatur excidium. Mens Deo conjuncta non cedit è statione sua ; segura, quod qui Dominus universorum est, etiam provideat universis. Unde idem Maximilianus in alio symbolo, quo intra laureum fertum coronam & globum imperialem cum initiali sui nominis litera M includebat, adscribi voluit : *A Domino regnum venit, Imperijque potestas*. Quasi innueret, ejusdem etiam providentia gubernari ; seque plus sollicitum de servitio Dei, quàm de retinendo Imperio, quod sine Dei servitio conservare non possit.

*Iac. Typot.
in symb.
princ.*

V. *Videte obsecro* (iterum verbis *Chrysofomi* vos allo-
quor) *quomodo omnia per umbram præfigurata sunt. Unigenitus illic, & unigenitus hic : dilectus illic, & germanus ; dilectus & hic ac germanus. Hic enim est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. A patre ille in holocaustum offertur. Et hunc Pater exposuit. Et clamat Paulus dicens ; qui sanè proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Verus igitur Isaac Dei Filius divinæ providentiæ pro humana redemptione victima *Procidit in faciem suam orans & dicens Pater mi.* instar veteris illius Isaaci ad exequendum paternæ voluntatis imperium promptissimus. *Propheta vit* (ut loquitur *D. Ambrosius*) *Propheta vit Abraham quod Isaac non esset hostia divinæ dispositionis, sed alia esset, quam Deus sibi pararet, ut mundaret orbem ; nempè Christus.* Unde &

*S. Chrysof.
cit.*

*S. Ambros.
Comment.
ad cap. 9.
Luc.*

huius

huius longè alia ad patrem oratio quàm illius. De Isaac quidem lego quod dixerit *Pater mi*, sed non lego quod prociderit in faciem suam. Huic nempe jam tunc proponebatur ante oculos amarus calix acerbissimæ Passio- nis, cuius memoria illum terræ afflixit.

VI. *Pater mi*. O amantissime JESU, ô patientissime Agne, illumne appellas Patrem, qui tibi lethalem propinat calicem? An ille tibi Pater qui vitam dedit, & innocenti rursus adimit? qualis hic est paternus affectus per tortores & carnifices vitam filio extorquere? meminervis non pridem à te prolatae sententiæ: *Quis ex vobis Patrem petit panem nunquid lapidem dabit illi, aut piscem, nunquid scorpionem dabit illi?* quasi innueris, alienum esse à patrum genio, mala suis filijs velle aut procurare, factaque inter patres terrenos cum Patre tuo comparatione addidisti: *Si ergò vos cum sitis mali, nobis bona data dare filijs vestris, quanto magis Pater vester cœlestis.* Ille nempe cuius bonitatis infinitus est thesaurus, qui ipsa bonitas est, à quo provenit *omne datum optimum, & omne donum perfectum.* Et hic tibi mortem propinet in calice?

VII. *Pater mi*. Observat mellifluus doctor filialem in hac voce affectum, & verè Pij erga patrem filij observantiam cum hæc ipsa perpendit: *Pater inquit: quare nomen Patris ponit? solent pueri aliquid affectuosius orare volentes, nomen paternum nominare, ut naturalem dilectionem ipsis ad memoriam reducant, per quam facilius petitionis suæ consequantur effectum.* Id ipsum ex verbis Marci Evangelicis colligitur, qui non contentus nuncupatione patris, vocem *Abba* pauculis usitatam adnectit: *Abba Pater.* Quia scilicet tanta voluntatis resignatione ferebatur in Patrem filius, ut talem recognosceret sive blandientem, sive castigantem. *Abba Pater.* dum connives, *Abba Pater.* dum verberas. *Abba Pater.* si amplecteris; *Abba Pater.* si virgam vibras: *Abba Pater.* quando blandus arrides: *Abba Pater.* quando severus minaris. O verè pium filium! ô nihil

Luc. II.

S. Bern.
Tract. de
Pass. c. 8.

degenerem à Patre natum ! Hæc pietas amica est parentibus, grata Deo : Dominum conciliat, necessitudines forvet : Dei cultura, merces parentum, filiorum stipendium : inquit Ambrosius. Hanc non tam verbo, quam exemplo docuit Dei Filius.

S. Ambrosius
in Psalm.
118.

VIII. Pater mi. Tunc verè pater, cùm filium quem amat castigat; cum bonum commune anteponit privato, & unius etiam præ omnibus dilecti jacturâ, universi incolumitatem procurat. Tunc filius verè filius cum se in omnibus paternæ subijcit voluntati, cum patrem non minus Patrem vocat quando ad dura & aspera invitat, quam quando ad amœna & prospera evocat. Audistis quid Apostolis insinuaverit. *Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum.* Quomodo disposuit Pater suo Filio regnum? nisi ut factus homo pateretur humanas infirmitates, toleraret acerbos cruciatus, & demum infami crucis supplicio extingueretur. Et nos, qui in eandem adoptionem filiorum Dei transivimus, adversa occurrentia quibus vita mortalis carere non potest, omni contentione refugimus, detestamur, & ipsum idcirco nomen Dei blasphemamus, non filij sed abortivi. Vocati sumus hæredes Dei, cohæredes Christi, cur ergo hæreditatem respuimus? monet nos Apostolus : *Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus : Abba Pater, &c.* Si autem filij, & hæredes : hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi : Sed notemus conditionem appositam, sine qua non consequemur hæreditatem : addit enim : *Si tamen compatimur, ut & conglorificemur.* Id observans Chrysostomus ajebat : *Non enim relinquit nobis hæreditatem purè, sed sub quadam conditione. Quænam autem ea est? qui non tollit crucem suam & sequitur me, non potest meus esse discipulus.* Frustra se jactat Christi discipulum, Christi cohæredem, ac Filium Dei; frustra orat *Abba Pater, & Pater noster qui es in cælis*, quisquis alia conditione vult adire promissam hæreditatem. *Omnis animæ salus & beatitudo in hoc consistit, ut jam*

Luc. 22.
v. 29.

Rom. 8.
v. 15.

S. Chry-
sost. in Ep.
ad Rom.

S. Mech-
tild. grat.
spir. lib. 2.
c. 20.
Vita S. Te-
res. Barry.
in Favo.
JESU.

hoc jam illo modo aliquem dolorem aut molestiam patiatur. In-
quiebat S. Mechtildis, & S. Theresia illud assidue axio-
ma versabat in ore: *Aut pati aut mori. Et S. Augustinus:*
Domine hinc ure, hinc seca, modo in æternum parcas. Quod vo-
tum repetens Franciscus à puero JESU optabat in
duodecies centena millia frustulorum concidi, eâ ratio-
ne, ut in quolibet frustulo novus Franciscus esset, & tan-
to amplius pro Dei gloria pateretur. O vota nostris lon-
gè ab similia, qui sæpenumero minutias adversitatum, &
afflictiones necessarias, quæ vitari non possunt recusa-
mus! O nos nimium delicatos, qui per rosas & florida
tempe contendere volumus ad hæreditatem Filiorum
Dei, prorsus obliti turpe esse sub spinoso capite incede-
re membrum delicatum!

Corvozet.
de diâ. &
sac. me-
morab.

IX. *Pater mi.* Indolem sui filij exploraturus Carolus
V. Franciæ Rex dictus sapiens in mensa locari iussit ab
una parte coronam auream & sceptrum, ab alia gladium
& galeam, & liberam filio electionem reliquit. Hic filius
nihil à patre degener, nihil tergiversatus, ad gladium &
galeam extendit manum; causam rogatus, respondit:
Per hæc ad illa. Videor mihi hodiè sapientissimi Patris
sapientissimum filium, imò ipsam sapientiam Patris in
monte Oliveti coram Patre constitutum optionem habe-
re gemini calicis, tormentorum & gloriæ, mœroris &
gaujij, mortis & vitæ: utrumque ipsemet insinuat: *Ca-
licem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum.* Ecce ca-
lix mœroris, tormentorum, mortis. *Bibam novum illud
in regno meo:* ecce calicem, gloriæ, gaujij, vitæ. Ac-
ceptat ille calicem amarum, calicem cruciatuum, cali-
cem Passionis, securus, quod *per hunc ad illum* pervenia-
tur. Et nos dulcibus tantum inhiamus priusquam gu-
stemus amarum! sapienter usurpabat S. Laurentius Ju-
stinianus illud axioma: *Tribulatio amoris indicium; futura bea-
titudinis præfagium, & prædestinationis testimonium est.* Per
hanc scilicet ad illam acceditur; hæc est conditio, quâ
filio-

S. Laur.
Justin.

filiorum Dei hæreditatem possumus adipisci. In tribulatione si clamamus *Abba Pater*, veros nos Dei filios, & cohæredes Christi probamus: cæterum sine hoc degeneres, & hæreditate indigni, ut qui nostram paternæ voluntati præferimus.

X. *Pater mi.* Sic alloquitur patrem Isaac, sic alloquitur Patrem Dei filius, sed hic ut vera victima, ille ut victimæ umbra. Si fidem habemus vetustati, jam olim victimæ victimis substitutæ. Pestilentia Lacedæmonem urgente, edixit oraculum, ut Plutarchus ex Aristodemo refert, cessaturam luem, si Virgo immolaretur. Cumque Helena sorte ducta esset, & ornata produceretur, aquila devolans gladium abripuit, & in armentum deferens buculæ imposuit, quo factum est, ut cæde Virginis abstineretur. Addit vero ex Aristide: Falerijs grassante peste, oraculo indicatum est, finem fore mali, si quot annis Iunoni Virgine cæsa litarent. Ea superstitio cum perduraret, sorte lecta victimæ loco valeria Luperca, strictum ab ea gladium rapuit aquila, depositoque in ea, quæ comburenda igni erat, bacillò, cui exiguus erat præfixus malleus, gladium injecit buculæ cuidam propè templum pascenti. Id intelligens virgo, buculâ mactatâ, rem sacram fecit, sublatoque malleò secundum domos circumvit, lenique ictu excitavit ægrotantes; valere unicuique dicens. Non dissimile est quod idem Plutarchus recenset: Pœni societatem cum Siculis adversus Romanos machinabantur. Metellus Romanorum Dux soli Vestæ rem sacram non fecit: ea ventum classi adversum, immisisse credita est. Caius autem Julius Aruspex cessaturum edixit, si filiam suam Dux immolasset. Coactus itaque hic filiam Metellam produxit mactandam. Vesta eius miserta buculam eius in locum submitit, ipsamque Lanuvium detulit, & draconis, qui ibi colitur, antistitem fecit. Sed & Aulide, quæ est Bœotix urbs, simile quippiam Iphigeniæ accidisse Meryllus scribit; quæ Agamemnonis & Clytemnestræ

Plut. P. 2.
Moral. in
paralell. n.
35. Avi-
flod. 3.
conger.
Pier. Va-
ler. lib. 19.
v. Beni-
gnitas.
Aristid. li.
19. Itali-
co.

Plut. cit.
num. 14.

Pytoch. 3.
Italico. a-
pud Plu-
tarch.

Meryll. li.
1. Bœotic.

nestræ filia, cùm jam immolanda esset Dianæ, Dea eius miserta, cervam pro ea supposuit: Virginem autem in Tauricam Regionem transtulit. Nihil moror has victimas, rationalibus quippe substitutæ, quæ ratione carebant, naturâ ipsâ ad victimas destinatæ: Abrahami victimæ mirari satis non possum aliam substitutam, quæ & ratione priorem vinceret, & dignitate. Amplius miror in Isaaco delineatam in Christo Servatore meo, vivis expressam coloribus obtemperandi nutui divino voluntatem. *Letatus est pater, filio quoque gaudente: Et cum gaudio unici pignoris alligat manus, quas ille vincendas libentius offert.* Inquit S. Zeno. Sic meus JESUS, quas Pater ministerio crudelium satellitum alligat manus in horto, ille vincendas libentius offert, & Patrem agnoscit, ubi severum iudicem experitur, *Pater mi*, non jam Abraham, sed Pater æternæ, pater misericordiarum, pater totius consolationis, ubi nulla misericordia, nullum solatium. O pietatem!

S. Zeno
Veron.

XI. *Pater mi.* Odio infensissimo persequebatur Davidem Saul, & fortè ad exonerandum corpus speluncam eandem ingressus est, in quâ David latebat. Accessit David, ac cùm posset uno ictu hostem sternere, finemque persecutioni imponere, solam chlamydis particulam abscidit. Vix è spelunca Saul exierat, cum David partem chlamydis ostentans exclamavit: *Pater mi vide, Et cognosce oram chlamydis tue in manu mea: quoniam cum præscinderem summitatem chlamydis tue, nolui extendere manum meam in te.* Quid ad hæc infensissimus Davidi Saul? *Dixit Saul: Numquid vox hæc tua est fili mi David?* Ergòne agnoscit filium iracundus Rex, quem armis persequitur? unde hæc nomenclatura illi indicta, quem modo ut hostem habuit? Nempe, ut aiebat supra Ambrosius: *Nomina vitæ solent operari gratiam, non ministerium necis.* Interpellatus patris nomine, agnoscit se patrem, & filium nominat, quem sibi hostem capitalem statuerat. Quod cum prodigi filij voce componens Chrysostomus aiebat: *Quid Davi-*

1. Reg. 24.
v. 12.

S. Chry-
sost. hom.

de felicius, qui ex homicida fecit Patrem? Verba quippe David de David. & Saule. ingressa in animum istius efferati, totam hanc perfecerunt mutationem. Et quemadmodum Pater ex longo intervallo audita filii revertentis voce ad ipsam vocem excitatur: sic & Saul simul ut accepit verba Davidis in animum ingressa, posito affectu, recepit affectum Patris. Audite nunc æterni Patris filium in horto Gethsemani repetentem: Pater mi! putatisne hanc voce flecti patrem, ut recognoscat filium, de quo aliquando dicebat: Hic est filius meus dilectus? quomodo nunc dilectus, mœrori & tristitiæ immerfus, omni destitutus solatio, quando acerbissima tormenta, & mortem adeò ipsam jubetur perferre? Pater mi. credo ego me audire vocem Patris: Quid vis fili? agnoscit Patrem filius, filium Pater, cum idem est utriusque desiderium redemptionis humanæ. Pater eo fine filium misit in mundum, ut per illum salvaretur mundus: filius eo fine assumpsit hominem, ut mundi Salvator fieret per acerbissimam passionem: unde inquit: Desiderio desideravi hoc Pascha. Hæc tormenta, hanc crucem, hanc mortem. Quid ergo angeris Servator mi? quid tristaris? quid in terram pronus corruis? expleta desideria lætitiã generant non mœrorem.

XII. Ah anima Christiana, tuæ hic mœror instructioni suscipitur, tibi tristatur, & pronus in terram cadit bonus JESUS, ut eius premens vestigia non despondeas animum in gravibus malis. Clamas forte verbis Augustini ad Servatorem tuum: Nunc anima tua turbata est valde. Quid est hoc? quomodo sequi iubes animam meam, si turbari vides, animam tuam? quomodo sufferam, quod grave tanta firmitas sentit? quale fundamentum quæram, si petra succumbit? Sed audi quid mox subijciat Augustinus: Videor audire in cogitatione mea respondentem Dominum, & quodammodo dicentem: magis sequeris, quia sic me interpono ut sufferas. Audisti ad te vocem fortitudinis meæ, audi in me vocem infirmitatis tuæ. Vires suggero ut curras; nec reprimo quod acceleras, sed transfero

in me quod trepidas, & substerno qua transeas. Audisti animam, & quid te conturbat? quidquid tibi adversatur, huius clypei objectu repellitur. Immugiat per aërem tonitru, dissiliant quaquaversum fulmina irati Dei: ecce Filium Dei pro clypeo habes, qui inter iratum Patrem, & te peccatricem sese interponit: *Sic me interpono.* Assulter suis tentationibus dæmon, blandiatur illecebris suis mundus, iritet caro ad peccatum: nihil evincet si à Servatore tuo sponte non recesseris: ipse te ab eorum machinis securam reddet: *sic me interpono.* Sed spinis ac tribulis, saxis & filicibus horrescit via, quæ ad cælum deducit: quid trepidas? Ecce Dei Filius se tibi viam præbet: *Substerno qua transeas.* Ne tibi durum amplius videatur, quod ferendum est, cum prior tulerit innocentissimus JESUS. Audi vocem, inquit ille, meæ fortitudinis, cum clamarem: *Veni sequere me: & arcta est via que ducit ad vitam.* audi nunc etiam in me vocem infirmitatis tuæ, cum dico: *Nunc anima mea turbata est valde; cum clamo in angustia & pressura cordis: Pater mi: totam quippe hanc infirmitatem tui vice in me recepi, ut tu fortior curras viam quam ostendi, ut tu animosior ad cælum contendas. Transfero in me quod trepidas.* Tibi ergò trepidandum non est.

Mal. 51. v.
23.

XIII. O mi JESU, quàm verè Propheta pronuntiavit de te: *Posuisti ut terram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus.* Non est amplius tam aspera ad cælum via, quæ tuis complanata est vestigiis, tu sentes ac tribulos ex ea collegisti, tu cruore tuo rigasti rosas: non est, non est uti mundus sibi persuadet difficile te sequi, te imitari, tuo exemplo tolerare persecutiones, ignominias, contumelias, opprobria, mœrores, ægritudines: Non sunt mala, quæ mala suspicamur; quod enim tibi amplecti placuit, qui es bonitas increata, malum esse non potest. Malum potius est hæc omni conatu vitare, ob ea concidere animo, labi in impatientiam, ponere in cælum os suum.

Da mi JESU ut tua premam vestigia , & æquo semper animo aduersa feram, quibus aculeos fustulisti ; ut à nulla aduersitate perturber, qui pro me voluisti pavere & tædere : ut calix quem pro me bibisti ad me transeat, & quemadmodum illum tu bibisti & ego bibam ; ad perfe-
renda vitæ incommoda, ad occurrentes aduersitates, ad cruces tam alacris accedam, quam si ad potum in siti, ad refrigerium in ardore, ad nectar & ambrosiam evocarer.
Da ut agnoscam Dei castigantis manum, velut manum patris, nec degenerem á Filio, sed in omni fortuna
tam prospera quam aduersa, dicam : *Pater
mi : Abba Pater.*

CONSIDERATIO IV.

ISAAC MAGNANIMUS.

THEMA.

Ecce ignis & ligna : ubi est victima holo-causti ? Gen. 22.

SYNOPSIS.

- I.** Totum Abrahami sacrificium adumbrat sacrificium aeterni Patris in monte Golgothæo, & Filij promptitudinem,
- II.** Qui orans illa utitur oratione plena mysterijs Transeat à me calix iste. Optat secundum repugnantiam carnis, non Spiritus.
- III.** Petit auferri secundum appetitum sensualem non rationalem. Quanta igitur lucta fuit in anima Christi sensualis partis cum ratione !
- IV.** Petit auferri ut homo, qui nostram in horto gessit personam, & docet quomodo nosipso vincere debeamus.
- V.** Sed quomodo Christus vel tristari, vel turbari potuit contrarijs affectibus ab instanti Conceptionis beatâ frui visione, cui repugnat mœror & turbatio ? nempè sequestravit delectationem beatam, quia pro me doluit.
- VI.** Sic nobis orandum, ut filiorum expleamus officium ; quia hic ostenditur, quid possit à trepidante orari, quid non debeat à medente concedi.
- VII.** Orat fortè transferri à se in hostes cum illudat in visibili Pharaoni, ut ipse bibat calicem ire & indignationis.
- VIII.** Quemadmodum Teremanes Atheniensis, qui venenum hauvens Tyranno propinavit. Talem bibent calicem, qui recusant bibere calicem passionis.
- IX.** Orat fortè transire calicem istum, quem Iudei miscuerunt ne illis nocent.
- X.** Aut propter Apostolos, qui scandalum passuri erant, & maximè propter perditum Iudam, & futuros post eum proditores.
- XI.** Aut forte orat, ut transeat calix ad mundi universitatem, & bibant omnes ex eo salutem. Eia bibamus alacriter ?
- XII.** Orat, ut transeat in Martyres, quorum fortitudo ab hoc calice pendet, cum graviora Christus exhausserit.
- XIII.** An fortè petit auferri calicem, quem protoparentes in Paradiso miscuerant, & adferri alium calicem passionis ?

XIV. Non est timentis, sed optantis votum, ut transeat calix, ut acceretur passio, ut citò ebibatur & sanitatem afferat mundo.

XV. Quid si duos calices sibi propositos contempleretur, & peteret, transeat antecedens dulcis; veniat consequens amarus.

XVI. Quid si adhuc amariorem calicem postularet cum augmento cruciatuum? in hoc sane heroica magnanimitas elucescit. Bibamus cum ipso alacriter.

Ecce ignis & ligna : ubi est victima holocausti? Gen. 22.

I.

Quidquid de Abrahami sacrificio sacer textus depromit, totum id magnum illud in monte Golgothæo æterni Patris sacrificium adumbrat. Egreditur Abrahamus ad montem ducens secum duos iuvenes, & Isaac, triadem domesticam : Servator verò noster : Gen. 22. v. 3.

Egressus est trans torrentem Cedron : assumpto Petro & duobus Joan. 18. filijs Zebedæi. Jubet Abraham ut comites remotius confideant. *Exspectate hic, &c.* postquam adoraverimus re-

vertemur ad vos. *Chrysostomus* legit : *Sedete hic, & postquam adoraverimus re-vertemur ad vos.* Et Servator noster ad suos S. Chry-
sost. hom.
de Job. &
Abrah. conversus : *Sedete hic, donec vadam illuc & orem.* In monte constitutum Abrahamum alloquitur filius : *Pater mi.* Nec

alia Filij Dei oratio ad Patrem æternum : *Pater mi.* Colligatur deinde Isaac & aptatur sacrificio : *Cumquæ alligasset Isaac filium suum.* Evangelista verò de Christo : *& ligaverunt eum.* Joann. 18. v. 13. Quid multa? eadem fuere præparatoria, diversum sacrificium. *Colligatur Isaac & non occiditur.* S. Chry-
sost. cit.

Dicit Deus Abraham, Abraham, non extendas manum tuam super puerum. Quare non dixit filium, sed puerum? vilior erat, utpote homo. Opus autem erat non servo, vel puero, sed filio. Ne extendas manum tuam super puerum, contentus esto figura, veritatem expectata. Sic ratiocinatur Chrysostomus. Servabatur nimirum sacrificij veritas Filio Dei, in cuius persona soli-

licitum audio Isaacum : *Ecce ignis, & ligna : ubi est victima holocausti?* Quæris de victima Isaac, pro qua teipsum designat pater, sed inscius venturi prophetat : *Dominus providebit sibi de victima,* qui non parcat unigenito filio suo : vera victima est Filius Dei. Hic in monte seipsum offerens in holocaustum patrem alloquitur : *Transseat à me calix iste ;* Quod non ex mœrore aut metu suppliciorum, sed animo prorsus heroico expressum, mox ostendam.

II. *Transseat à me calix iste.* Nonnulli apud Salmeronem hoc genus orationis Christi sic exponunt, quasi mortem recusans petijisset alio medio salvari mundum. *Fac ut me non moriente & non bibente calicem, mors ipsa moriatur & mundus salvetur.* Sed hæc cogitatio ardentissimo Servatoris desiderio penitus repugnabat, qui non pridem dixerat : *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.* Et alibi : *Baptismo habeo Baptizari, & quomodo coardtor donec perficiatur.* Quin & Apostolus de ipso loquens : *proposito,* inquit, *sibi gaudio sustinuit crucem.* Non fuerunt hæc gloriosa magis quam seria dicta. Inter nos plurimos invenies Plautinos milites, qui ad pocula Martem spirabunt, ad tubæ sonitum expallescent. Servator noster semper sibi similis, nunquam respuit, quod semel optat. Congruentius orationem illius explanant SS. Patres *Ambrosius, Leo, Chrysostramus, Theophylactus, Origenes,* & alij quorum opinione Servator, ut homo abhorret cruciatus, ut Deus illos exoptat ; ut homo petit *transfer calicem hunc à me ;* ut Dei Filius ait : *Fiat voluntas tua :* ut homo fatetur : *Caro autem infirma :* Ut Deus edisserit : *Spiritus quidem promptus est.* Ambrosij effatum est : *Transfer à me calicem istum, quasi homo mortem recusans, quasi Deus sententiam suam servans.* Et *D. Athanasius* apud *D. Thomam :* quando Christus dicit : *Pater si possibile est transeat à me calix iste, & tamen non mea, sed tua voluntas fiat :* Et iterum : *Spiritus promptus est, caro autem infirma, duas voluntates hic ostendit : unam humanam que propter infirmitatem carnis refugiebat passionem, & divinam eius prom-*

Salm. To.
13.

Luc. 22.
Luc. 12.

S. Ambros.
in Luc.
S. Leo.
serm. 5. 66
7. de Passio.
Chrysostr.
Theophyl.
Orig. in
Comment.
D. Tho. 3.
p. q. 18. a.
6. ad. 1.
S. Athanas.
lib. adv.
Apollinar.

prom-

promptam ad passionem. Verum rectè hic D. Thomas advertit ne contrarjetas voluntatum inconvenienter admittatur in Christo: *quod hoc ipsum, quod aliqua voluntas humana in Christo aliud volebat, quam ejus voluntas divina, procedebat ex ipsa voluntate divina, cuius beneplacito natura humana motibus proprijs movebatur in Christo.* Quid ergò dicemus, mortis & cruciatuum timore voluntatem humanam Christi desiderasse non pati, non mori, non crucifigi? an potius sentiemus cum eodem S. Thoma: *Hoc autem est quod mortem refugiat, ideò ut hominem se ostendat, petit transire calicem à se.* Quis enim crederet verum hominem, qui tam horrida supplicia inconcussà & imperterritâ profus mente subiret, nisi exteriore aliquo judicio proderet humanam naturam ab ijs abhorrere?

S. Thom.
Expof. in
Matth.
c. 26.

III. *Transseat à me calix iste.* Duplicem in homine appetitum agnoscunt Philosophi sensivalem, & rationalem, quem utrumque D. Thomas voluntati tribuit, quæ una cum sit ex actibus diversificatur; unde ait: *Si loquamur de voluntate quæ est actus, sic distinguitur in Christo voluntas, quæ est ut natura, & voluntas quæ est ut ratio.* Et alibi ad rem nostram: *Ex quadam dispensatione Filius Dei ante suam passionem permittebat carni eligere, & pati quæ sunt ei propria. Manifestum est autem quod voluntas sensualitatis refugit naturaliter dolores sensibiles, & corporis lesionem. Similiter etiam voluntas ut natura, repudiat ea quæ sunt nature contraria, &c. Voluntas autem Dei erat, ut Christus dolores & passiones & mortem pateretur, non quod ista essent à Deo volita secundum se, sed ex ordine ad finem humane salutis. Unde patet quod Christus secundum voluntatem humane sensualitatis, & secundum voluntatem rationis quæ consideratur per modum nature, aliud poterat velle quam Deus: sed secundum voluntatem quæ est per modum rationis semper idem volebat quod Deus.* Quasi diceret; naturale est omni viventi se conservare, & potissimum rationali homini, vitam desiderare potius quam mortem, cum melius sit esse quàm non esse. Quia ergo Dei Filius cum natura hu-

Arist. 1.
Ethic. c. 13
D. Thom.
3. p. q. 18.
a. 3.

Idem. 3. p.
q. 18. a. 5.

Math. 26.
v. 29.
Marci. 19
v. 36.

na omnes naturæ proprietates assumpsit, naturaliter etiam voluntate rationis, quæ est per modum naturæ, horrebat mortem & hinc agebat : *Transfer calicem hunc à me. Transeat à me calix iste* : Sed nihilominus attento fine, attento Patris imperio, voluntate quæ est per modum rationis eandem mortem amplectabatur, & conformabat humanam voluntatem divinæ : *Verumtamen non quod ego volo sed quod tu.* Hic ego vos ad experimenta quotidiana voco. Dicite, quæ lucta, quæ concertatio diversorum motuum in vobis oriatur, cum amara medicina haurienda est, cum membrum à corpore præscidendum ad conservationem reliqui corporis? reluctatur voluntas sensitiva, voluntati rationali; hæc quippe finem optatum intuetur, illa in doloris sensu & cruciatu sistit. Quantum igitur Bellum quantam luctam in animo benedicti JESU fuisse credemus cum voluntati sensuali proponebantur intolerabilia tormenta, & mors ignominiosa; & simul voluntati rationali salus humani generis, voluntas æterni Patris à qua ne hilum recedere potuit obedientissimus filius. Certabat unaquæque evincere, & fatigabat natura pro sui juris defensione, ut se conservaret, ratio pro adimplendo præcepto, & redemptione mundi obtinenda. Sed tamen si (uti fateri debemus) Christus benedictus eo fine in mundum venerat, & ab instanti Conceptionis suæ sciebat se passurum, videbat omnem apparatus carnificinæ, cognoscebat inviolabile decretum Patris; cur obsecro nunc in horto in eam orationem erupit : *Transeat à me calix iste.* Quid opus frustra petere, quod stante Patris præcepto se non impetraturum sciebat? occurrit quæstioni iterum *S. Thomas*, qui relatis Patrum sensibus huius sententiæ, subjungit : *Si verò intelligitur petiisse, quod non biberet calicem mortis & passionis, vel quod non biberet ipsum à judæis : non quidem est factum quod petijt, quia ratio quæ petitionem proposuit, volebat ut hoc impleretur : sed ad instructionem nostram volebat demonstrare nobis*

D. Thom.
3. p. q. 21.
a. 4. ad. 1.

bis suam voluntatem naturalem, & motum sensualitatis quem sicut homo habebat. Ita S. Thomas : qui tamen fatetur plures sensus & expositiones esse allegatæ sententiæ, & quis genuinus sit indecisum relinquit. Alios proinde nobis ulterius rimari concessum est.

IV. Transseat à me calix iste. D. Gregorius Nyssenus considerans quam personam sustineret in horto Dei Filius, nostram existimat nobis ob oculos positam imbecillitatem cum ait : *Cum igitur alia sit voluntas humana & alia di-vina : loquitur quidem ut homo naturæ nostræ imbecillitatem ostendens, quippè qui nostras passiones in se susceperat. Debemus pientissimo Servatori exaggeratæ affectum gratitudinis; utpote qui non solum in se recepit, quod nobis fuerat tolerandum, sed insuper exemplum præbuit, quomodo corruptæ nostræ naturæ renitentiam vinceremus. Abhorret illa ab omni adversitate, fugit labores, declinat ardua, sed Tu contra audentior ito, & Servatoris exemplo amplectere crucem quam exhibet, bibe calicem quem propinat. Pro vita exorans ad patrem (inquit bonus Scriptor) si possibile est transseat à me calix iste, ut hoc pacto exemplum esset nobis quomodo seipsum superavit. Laudatur David à Philistæo gigante prostrato, à decem millibus hostium profligatis, sed aureum os non prius agnoscit victorem, quam ubi seipsum superavit : Non enim eo beatum & victorem prædico sanctum illum Davidem, quod hostem viderit, sub pedibus suis, sed quod illi (nempe Sauli quem in spelunca deprehensum occidere poterat) in manu dato pepercit. Maximum ad beatitudinem momentum est sui victoria.*

V. Transseat à me calix iste. Ad vos Theologi me nunc se convertit oratio. Constanter asseritis Christum benedictum ab instanti suæ Conceptionis beatum fuisse, ac visione beatifica fruitum : docetis insuper non esse locum tristitiæ, non doloris, non repugnantiae in anima quam beat visio Dei. Beatitudo quippe est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Qui ergo possibile fuit, ut hu-

S. Greg.
Nyssen. in
Catena.

Tho. Fran-
ces. cert.
schol. sec.
30. §. 8.
num. 900.
Christoph.
de Vega. in
Iudic. c. 4.
v. 6. §. 137.
n. 148.
S. Chry-
sost. hom.
de Davi-
de & Sau-
le.

Boët. lib.
3. de Con-
sol. Phil.

mana in Christo benedicto voluntas vel pateretur molestiam, vel sentiret dolorem, vel obluſtaretur voluntati rationali ac divinae, vel luctam excitaret motuum diversorum in anima? *summa delectatio* ut docet Philosophus *excludit omnem tristitiam, omnem dolorem.* Et *D. Augustinus* tradit: *Tam potenti natura Deus fecit animam, ut ex eius plenissima beatitudine redundet etiam in inferiorem naturam, quae est corpus, non beatitudo quae fruētis & intelligentis est propria, sed plenitudo sanitatis, & incorruptionis vigor.* Duo hic quaerimus: quomodo corpus Christi, & quomodo anima Christi pati potuerit, cum beatifica visio, & animam summè delectaret omni mœrore proscripto, & in corpus refunderet plenitudinem sanitatis excluso dolore. Audio respondentem Doctorem Angelicum: *secundum naturalem habitudinem, quae est inter animam & corpus, ex gloria animae redundat gloria ad corpus: sed haec naturalis habitudo in Christo subiacebat voluntati divinitatis ipsius, ex qua factum est, quod beatitudo remaneret in anima, & non derivaretur ad corpus, sed caro pateretur quae conveniunt naturae passibili.* Intellego non ea lege unitam animam corpori ut ex necessitate sua illi privilegia communicet. Sed animam eandem summè delectari gaudioque perfundi, ac simul summa laborare anxietate & mœstitia, non satis capio. Respondet iterum S. Doctor. *Virtute divinitatis Christi dispensativè delectatio contemplationis sic retinebatur in mente, quod non derivabatur ad vires sensibiles.* Quod exponens non nemo ait: *per virtutem divinam fuisse impeditum, ne appetitus sensitivus gaudio beatitudinis afficeretur; sed tantum detinebantur in parte superiori scilicet rationali; pars autem rationalis & inferior & superior per potentiam Dei absolutam utroque affectu in summo affici poterat.* Nihil opus ad absolutam potentiam recurrere, subscribo S. Ambrosio, qui in Christo duplicem quasi personam considerans, propriam scilicet & alienam, ita in rem praesentem differuit. *Pro me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret; & sequestrat à delectatione divinitatis æternæ,*

Arist. 7. Ethic. c. ult. S. August. Epist. 56.

S. Tho. 3. p. 4. 14. a. 1. ad. 2.

Idem S. Thom. 3. p. 4. 15. a. 5. ad. 3. Morand. Traç. 1. de Incarnat. q. 35. Suar. in 3. p. D. 30. scâ. 3. Lugo. D. 22. scâ. 2. S. Ambros. in cap. 22. Lucæ.

nae, tædio meæ infirmitatis afficitur. Sequestratâ inquit ac seposita, & quodammodo compressa delectatione visionis beatæ pro hominè doluit, quasi esset purus homo. Unde rectè Maldonattis ad hunc locum: *Sunt qui respondent beatum fuisse superiore tantum animæ parte: corpus enim illius nondum fuisse beatum, quia ut pati posset, nondum se in illud beatitudo effuderat: tristitiam autem fuisse in inferiore parte quæ in corpore est. At Christus animam suam usque ad mortem tristem esse affirmat, quo verbo ostendit omnes animæ suæ partes occupasse; & paulò post dicit: non sicut ego volo sed sicut tu, &c. Ubi haud obscurè significat, se etiam voluntate quæ superior animæ pars est, fuisse tristatum mortemque refugisse. Et verò ex eo loco sexta synodus generalis, alijque auctores veteres probaverunt duas fuisse in Christo voluntates, divinam & humanam. Itaque eorum subtilitas, qui voluntatem hic interpretantur partis sentientis appetitum, probanda non est. Melius igitur alij dispensatione quadam factum fuisse, ut cum Christus beatus esset, tristitiam etiam in superiorem animæ partem admiserit: nam sicut beatitudinem suam cohibere potuit, ne destueret in corpus ut pati posset; ita premere eam potuit & quodammodo occultare, ut ad tempus tristitiæ cederet. Hoc igitur sensu etiam dixisse Christum *Transseat à me calix iste.* ut secundum humanam voluntatem recusaret mortem, quod vitiosum non erat, cum apponeret conditionem *si possibile est, si tibi placet, si tuæ voluntati non est contrarium, licet existimare.**

V I. *Transseat à me calix iste.* Oratio hæc nostræ typus est orationis: sic orandum ad patrem ut filiorum expleamus officium. Sciebat Christus decretum Patris de calice passionis pro salute humani generis exhauriendo, sciebat Decretum Patris nequaquam mutari posse; sciebat inquam sine ulla obscuritate, sine ulla falsitate aut falsitatis periculo, unde nec dubitare potuit, utpote non tantum scientia infusa, & cognitione independente à sensibus ac Phantasia, verum etiam scientia & cognitione intuitiva in verbo ac beata. Quid ergo tanta con-

Maldon.
in c. 26.
Matth.
Valent. To
4. in 3. p.
D. r. q. 9.
Canus de
locis lib.
12. c. 14.

Lugo. de
Incarn.
Disp. 20.
sed. 2. n.
29. & seq.

tentione tertio repetit eundem sermonem, ac petit quod non erat impetraturus? Nostro id serviebat documento, ut feramus æquo animo, si non impetremus quod per naturæ imbecillitatem petimus. Huc intendebat S. Leo Papa cum hæc verba explanans dicebat: *Demonstratum est quid possit à trepidante orari, & quid non debeat à medente concedi. Quia enim nos quid oremus, sicut oportet nescimus, & utile nobis est ne fiat: plerumque quod volumus Deus justus & bonus, quando ea quæ nocitura sunt petuntur, negando miseretur.* Eodem sensu Venerab. Beda: *Appropinquans Passioni Salvator infirmantium in se vocem sumpsit, ut cum hoc imminet, quod fieri nolumus, sic per infirmitatem petamus, ut non fiat, quatenus per fortitudinem parati sumus, ut voluntas conditoris nostri, etiam contra nostram voluntatem fiat.* Medicum agit Deus, ægritudinem nos ex veteri Adamo contraximus, quam in se recepit novus Adam. Oravit ille ex nostra infirmitate transferri calicem, quem tamen ex sua & patris voluntate ultro exhaust. Nos igitur orare docuit, ut cum petimus transferri calicem, hauriamus nihilominus impavidè cum Medicus aliam denegat medicinam. *Disce Deo esse subjectus, ut non quod ipse vis eligat, sed quod Deo scias placiturum, monet nos D. Ambrosius.*

S. Leo.
serm. de
Pass.

Beda in
Cate. D.
Tho.

S. Ambros.
in Luca.
lib. 10.

Psal. 74.
v. 9.

S. Casar.
Dist. 4.

Didac. de
Bæza. To.
I. in Evan.
lib. 4. c. 1.
f. 6.

VII. *Transseat à me calix iste.* Ad quem transibit bone JESU, si à te transeat? cui propinabitur si tibi auferatur? *Calix in manu Domini plenus mixto, verumtamen sec eius non est exinanita; hunc calicem infudit Deus reprobis & spiritibus è cælo deturbatis, qui sub Pharaonis typo demersi sunt in mari rubro, & in profundum missi. Transseat à me calix iste. Illudit Dominus intellectui Pharaoni (inquit D. Casarius Gregorij Nazianzeni frater) cum exercitu suo Ægyptiorum dæmonum; invisibiliter flagellato & submerso ipso, per hoc quod dicit: Pater si fieri potest, transseat à me calix iste.* Ad quæ celebris Doctor adjungit: *O efficax orationis vis! orat Dei Filius, ut à se in hostes humani generis ejaculetur calicem sui sanguinis, & cum primum orat omnes perimit & submergit*

git

git Pharaonis potestates, diabolicos exercitus. Christi sanguis mare rubrum est quo submergitur tartareus Pharaon cum exercitu suo, cum reproborum multitudine, quibus in opprobrium, in subsannationem erit Passio Christi. *Nam aspicient in quem confixerunt.* Sic illudit Deus intellectui Pharaonis, quem jubet haurire calicem iræ & indignationis suæ, eo quod noluerit agnoscere Salvatorem, qui bibit amarum calicem passionis pro mundi salute. Author vitæ S. *Edmundi* illustre in rem nostram adducit testimonium. Obrutus hic sanctus quadam die occupationibus neglexerat pro more contemplari Passionis Christi mysteria. Cumque noctem penè totam impendisset studijs, somno se dedit fessus. Apparuit tunc illi tetro vultu antiquus hostis, & volenti formare crucis signum manum arripuit ne posset levare. Ipse verò confusus in Domino quasi ambidexter læva tentabat quod dextra prohibebatur: hanc quoque involavit dæmon, & instar gravissimi saxi super sanctum se projecit. Conversus oratione cordis ad Dominum Edmundus importunum onus excussit, & exurgens adjuravit dæmonem, *per asperionem sanguinis Christi*, ut fateretur quid illud sit quo potissimum ab infestationibus coërceri possit: Et dæmon: *Per illud, inquit, quod nunc nominasti.* Videlicet per sanguinis Christi asperionem. Sic illudit Deus intellectui Pharaonis: sic mundi Servator infernalem potestatem coërcet, sic debellat hostem humani generis: & calix in monte Oliveti ipsi propositus ab eo transit ad bonos, ut eos fervet; ad malos, ut eos perdat, quia *mors est malis* *vita bonis.*

Zach. 12.
v. 10.

Vit. S. Edmund. cap.
76. Henr.
Gran.
in spec. dist.
8. ex 9.

Hymn. D.
Tho.

VIII. *Transseat à me calix iste.* Insistamus discursui. Teremanes Atheniensium Imperator à Cyricio Tyranno injustè damnatus, cum calicem veneno plenum propè exhaustisset, reliquum quod remanserat effudit in terram cum dicto: *Propino Cyricio*; futurum præfagiens ut ipse quoque Tyrannus brevi extingueretur. Id commemo-

Cic. lib. 22
Tusc. 44.

rans Cicero ajebat de Theremane : *Lusit vir egregius extremo spiritu, verèque ei qui sibi venenum præbuerat mortem est auguratus.* Ità profus in monte Oliveti Servator noster illud it intellectui Pharaonis, cum à patre postulat calicem à se transire, & propinari Principi tenebrarum ejusque asseclis. In ultima cœna propinavit ipse discipulis merum nectar & ambrosiam : in horto Pater æternus illi propinat amarum calicem Passionis : *Per calicem* (inquit *Hugo Cardinal.*) *ubique ferè intelligitur Passio.* Unde idem Cardinalis ad illa Psaltis Regij *calix in manu Domini* adjungit : *fuit propriè ejus Passio & tribulatio, quam in terra pro nobis sustinuit.* Porro cum pati & tribulari commune sit probis & improbis, sub diverso respectu propinatur calix his & illis. Probi sponte arripiunt calicem passionis, & cum Davide profitentur : *Calicem salutaris accipiam.* At verò improbi & peccatores, qui recusant hunc calicem de quo bibit Servator noster, fæces bibent coacti. Etenim ut allegatus Cardinalis differit : *Illi qui hic volunt bibere jucunditatem peccati, & nolunt bibere mixtum; tandem bibent non mixtum sed fæces puras : unde ait Propheta : verumtamen sæc ejus non est exinanita. fæx calicis Domini pœna est inferni, quæ non exinanietur, quia perpetua erit. Bibent omnes peccatores terræ.* Probi calix salutaris porrigitur & bibunt ex eo sanitatem; improbi verò calix iræ & indignationis *Ignis & sulphur & spiritus procellarum pars calicis eorum.* Quia in hac vita nolunt bibere calicem passionis, nolunt sibi applicare merita effusi sanguinis Redemptoris; quod illi juveni accidisse credendum, de quo *Bernardinus de Buisis*, & post eum alij commemorant. Fuit inquit juvenis dissolutæ & licentiosæ vitæ qui sæpè à contubernali monitus, ut resipisceret, joco semper eludebat monentem, futurum adhuc tempus ad vitæ finem, quo pœnitentiæ operam daret. Non multò post ingravem incidit morbum, & iterum iterumque Sodalis opportunus importunus monitor adfuit, qui ad seriam tandem confessionem proposita

Dei misericordia, quam toties sanus & valens ad vitæ terminum distulisset, hortabatur. Sed furdo canebatur fabula. Hic ergo toties elusus, animo conturbatus & tristis ab ægroto recedens nocturnæ se dedit quieti, secundum quam visus est sibi videre Christum benedictum, eo habitu quo à Pilato olim lacero flagellis corpore, & spinis coronatus, Judæis è superiore loco ostensus fuerat, ægrotanti adstantem, & hisce cum verbis alloquentem: *Ecce lacerum spinis caput, & totum vulneribus saucium corpus: sed ecce apertum latus: hic tibi etsi indigno parataque est Dei misericordia, si modo vitam tuam præteritam detestatus, ad me convertaris.* Ad quæ adolescens ægrotus: *Scio Domine magnam esse misericordiam tuam sed neque minorem esse justitiam, cui cum nullo meo merito satisfacere possim; non video quomodo hæc salvâ, à misericordia peccatorum veniam sperare possim.* Subintulit iterum Christus: *A misericordia mea vales & debes sperare veniam, quia pollicitus sum eam humiliter petenti nunquam negare.* Verum miserandus adolescens pergit justitiam misericordiæ opponere, atque cum nihil boni in se, quo misericordiam mereatur inveniat, se totum justitiæ illius rigori desperatâ salute tradere. Hic tandem Christus indignatione plenus expressum de lateris vulnere sanguinem in moribundi faciem conijciens: *Hic, inquit, sanguis meus in die judicij testis erit oblate tibi à me misericordie, quam per insanam obstinationem tuam, ac summam ingratitude tuam contempsisti.* Tam tristi spectaculo expergefactus ægroto contubernalis, accurrit visa ægroto narraturus, sed quæ Dei sunt judicia & justæ in obstinatos misericordiæ divinæ contemptores, animadversiones; hominem jam mortuum reperit, & ne somnia crederet, quæ fuerunt visa, faciem ejus recenti sanguine invenit maculatam. Misericordissime JESU! *transeat à me calix iste, calix iræ & indignationis tuæ, veniat calix Salutaris, calix pretiosissimi sanguinis tui calix benedictionis.* 1. Cor. 10. v. 16.

IX. *Transeat à me calix iste.* Videbat benignissimus v. 16.

Servator calicem hunc à Patre quidem sibi oblatum, sed à Iudæis contribulibus amaritie impletum, ac letifero succo, rogat igitur Patrem ne hunc calicem bibat, ne illis imputetur in culpam qui eum felle & absynthio repleverunt. Est hæc cogitatio *S. Hieronymi* dum ait: *Postulat non timore patiendi, sed misericordia prioris populi, ne ab illo bibat calicem propinatum: Unde non dicit: Transeat à me calix; sed calix iste, hoc est populi Iudæorum, qui excusationem ignorantie habere non potest. Non expavescit tormenta, qui tota divinitate armatur, non refugit mortem qui author est vitæ, non recusat calicem quem desideravit, sed miseretur infelicissimæ gentis, & eius interitum, quem subsecuturum prævidet, averfatur. Eadem mens fuit Origenis: sine passione mea (inquit ille sub persona Christi) omnia illa bona proveniant, quæ per passionem meam sunt proventura. Transeat passio hæc à me, ut & mundus salvetur, & Iudæi in passione mea non pereant. Si autem sine perditione quorundam, multorum salus non potest introduci, quantum ad justitiam tuam non transeat: Non recusat passionem, sed passionem cum interritu populi quondam electi: paratus pati omnia quæ in eius tormenta parabantur, dummodo populus non patiatur.*

X. *Transeat à me calix iste.* Tristitiæ in horto conceptæ correspondet oratio. Tristabatur bonus JESUS propter scandalum quod passuri erant Apostoli, propter ruinas unius de collegio Apostolico; horum proinde memor Patrem orat, ut calix scandali, calix Apostolicæ fugæ transeat, etsi tandem eos contingat delinquere citò & velut per transitum videantur deliquisse. Hunc esse *Guilhelmi Pepini* sensum verba ejus manifestant: *Orabat Christus, ut calix suæ passionis, id est scandalum quod tunc habuerunt ejus Apostoli, in ipsis non remaneret, sed citò transfret. In mentem sibi fortè reduxerat hic author dictum S. Hieronymi: contristabatur non timore patiendi, quia ad hoc venerat ut pateretur, & Petrum timiditatis arguerat, sed propter infelicissimum*

*S. Hieron.
in Matth.*

*Origen. in
Luc.*

*Pepin.
serm. 1. de
Passio.*

*S. Hieron.
in Matth.
op. Leg.*

mum Iudam, & scandalum omnium Apostolorum, & ejectionem populi Iudeorum. Adeò sollicitam curam de suis habuit solertissimus Paterfamilias, ut non perderet ex eis quemquam. Sed potissimum ejus angebat animum infelicissimus Judas, qui jam tunc hauriebat *calicem iræ & indignationis*. Ah transeat vel iste calix, serva eos Pater, serva perditum Iudam ! serva sub persona Judæ multa millia proditorum ! Mi JESU servabitur Princeps Apostolorum: negatia ejus citò transibit, servabitur dilectus discipulus Joannes & cruci assistet ? servabuntur alij Apostoli, quid tibi curæ est unus Judas qui te tradet ? Nempè tanta illi est sollicitudo de una ove perditâ, quanta de nonaginta novem obsequentibus.

XI. *Transeat à me calix iste*. Noverat Servator mundi ab huius calicis haustu pendere salutem totius mundi: noverat posse totum mundum salvari suis meritis, futuram tamen in quamplurimis applicationem meritorum. Quid ergo mirum si avidus salutis totius mundi orat : *Transeat à me calix iste* : transeat in omnem hominum universitatem ; bibant inde omnes salutem suam, non perditionem. Id ex ingenio *Didaci de Yanguas*, qui aiebat : orat, ut quemadmodum omnia hominum peccata in eum translata sunt, ut in ipso vindicarentur, & delerentur ; ita etiam meritum passionis suæ transfret in omnes homines, ut ab ipso vivificarentur & salvi fierent. Conformia sunt quæ meditatur supra allegatus *Pepinus* : *Christus oravit pro omnibus fidelibus & prædestinatis ad credendum, ut scilicet calix, id est meritum suæ passionis transfret ab eo usque ad ipsos quantum ad efficaciam*. Et mox subnectit : *Nam quotquot ex tunc salvi sunt, hoc consequuntur in virtute calicis effusi Dominici sanguinis*. Agnoscis Petre, agnoscis Paule, quantum tibi hic haustus profuerit ? In eum te statum reduxit, ut possis salvari si velis. Vide ut proficiat in vitam æternam. Clama ergò, clamat idem *Pepinus*, clama ergò hodie popule christiane cum populo Iudaico, aliâ tamen intentione : *sanguis ejus super nos, &*

Didac. de Yaug. Traâ. de Pass.

Pepin. sup. cit.

Super filios nostros. Super Iudæos venit ut calix effusus iræ & indignationis. Etenim *hic bibit de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius, & cruciabitur igne & sulphure.* Nos verò bibamus sanguinem Domini, de quo Aposto-
 I. Cor. 10. *lus : Calix benedictionis cui benedicimus nonne communicatio*
 v. 16. *sanguinis Christi est ? Adlaboremus, ne fortè in iudicium bibamus, ne calix iste nobis potius noceat, quam proficiat.*

XII. *Transseat, à me calix iste.* Miratur nonnemo : & quærit quid est *transseat à me calix iste ? An Christus ultrò ad-*
 Didac. de *nissam ex præcepto Passionem deprecatur ? an Dei efficacem vo-*
 Celada in *luntatem rogando frustrari satagit, &c. In cuius auribus non pe-*
 Tob. 6. 85. *regrinatur ista vox ? Transseat à me calix iste ? quis est hic calix ?*
 n. 4. *& sanè ab ipso Christo debet pertransire, sed ad quem transseat non faciliè divinatur.* Divinat tamen ipse adducens effatum S. Hilarij. *Transseat, inquit, à me calix iste : quia pati nisi*
 S. Hilar. *ejus passione non possumus.* Ergò in Martyres, in afflictos, in
 ap. Celad. *tribulatos, in mœstos, in eos qui persecutionem patiuntur transire debet hic calix, qui eis vires addat, languentes excitet, pusillanimes reddat animosos.* Quasi diceret : *mihi porrigere solatij poculum, me animare ad dolores, ad tormenta, ad mortem ultroneè susceptam necesse non est : transseat ergo ad alios qui periclitari possunt, transseat ad fideles ingentes cruciatus pro nomine meo subituros, quia pati nisi mea passione non poterunt.* Aliam sententiam adducit ex S. Hilario Doctor Angelicus : *Quod autem ut à se transseat rogat, non ut ipse prætereatur orat ; sed ut in alterum id quod à se transit accedat : atque ideò pro his orat, qui passuri post se erant, ut sit sensus : quomodo à me bibitur calix iste passionis, ita ab his bibatur sine spei diffidentia, sine sensu doloris, sine metu mortis.* Et sanè non petit ut transseat & non accedat, quomodo enim transiret si non accederet ; prælibatum ergo sua pressuris vestigia Martyribus & aliis fidelibus vult porrigi, ut à se ad illos idem poculum, cum eadem virtutis & fortitudinis efficacia transferatur,
 quod

Didac. de
 Celada in
 Tob. 6. 85.
 n. 4.

S. Hilar.
 ap. Celad.

S. Hilar.
 can. 3. in
 Matthæ.
 D. Tho. 3.
 p. 9. 21. d.
 4. ad. 1.

quod observans *S. Dionysius* inquiebat : *Quod dicit transfer calicem istum à me, non hoc est, non adveniat mihi : nisi enim advenit transferri non poterit.* Sed petit transferri in pugiles suos generosos athletas, ut alacri animo eum bibant, in Stephanum ut lapides immotus excipiat, in Laurentium, ut lætus flammam admittat, in Petrum ut crucem ascendat, in Paulum, ut gladio jugulum præbeat, in Joannem ut securus calicem venenatum bibat, in Catharinam ut rotarum cuspidem contemnat &c. hi quippe *pati nisi ejus passione non possunt.* Quid? ejus passione? ejus inquam passione, quia passio Martyrum est ampliata quædam & extensa passio Christi. Iam tunc in horto jactabantur in Christum lapides Stephani, subdebantur flammæ & ignes Laurentij, parabatur Petri crux, Pauli gladius, Joannis venenum, Catharinæ rotæ, &c. Quo haud dubiè respexerit *Rupertus Abbas* exclamans : *Jam credo ô Beate Beatorum signifer Stephane, cum Christus dicebat : transeat à me calix iste, audiebat voces tuas, & quos suscepturus eras numerabat lapides, cum eadem nocte oraret, essetque sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.* Hinc illa Pauli magnanimitas, animosè jactantis : *omnia possum in eo qui me confortat.* Hinc omnes Apostoli : *Ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine J E S U contumeliam pati,* quando illis propinabatur ignominie salubre & purgativum poculum ut loquitur *Joannes Climacus* : quia videlicet patiebantur Christi passione, & pati nisi ejus passione non poterant.

Rup. Abb. lib. 6. de Trin. c. 3.

Phil. 4. v. 13. Abo. 5. v. 41.

Joann. Clima. de inanis vite fug. gradu. 2.

XIII. *Transeat à me calix iste.* Statuite vobis AA. ante mentis oculos Christum benedictum, non ut Dei filium sed ut erat *formam servi accipiens*, & cogitate hominem mortis reum quales eramus omnes *natura filij iræ.* Nunquamne vidistis extremo addictos supplicio sitibundos potum petere? Talem cogitate mundi Redemptorem : *Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum, qui posset illum salvum facere à morte, cum clamore valido, & lacrymis*

Hebr. 5.

mis

mis offerens exauditus est pro sua reverentia, ut loquitur D. Paulus. Quid ita? exauditus est? & petijt ut transeat calix iste? Meminerat illius calicis, quem protoparentes in Paradiso exhauerant, hunc auferri petit, alium substitui: Pa-

Jerem. 31. tres nostri comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obstupe-
v. 29. *scunt. Lamentatur olim Jeremias Propheta: immaturum & acerbum mustum biberunt Adamus & Eva, & hæc*

Alcuin.

quidem prior lethale poculum marito, & in marito posteritati omni propinavit. Unde Alcuinus: O utinam poculum suum ebria illa Eva, aut totum ebibisset, aut totum effudisset! Sic quippe posteris nullum allatura erat nocumentum,

D. Thom.

1. 2. q. 81.

a. 5.

Alex. p. 2.

q. 105

Durand.

in 2. d. 31.

q. 2.

Felix de

peccat. c. 9.

d. 3.

S. Chry-

sost. hom.

16. in Ge-

nesf.

um, ut D. Thomas & plerique melioris notæ Theologi opinantur, qui docent Evâ solâ peccante, peccatum in posteros non transiturum. In eundem sensum loquitur D. Chrysostomus de Eva: Ut divinitatem mente sua imaginata est, ad esum properavit, & illuc postea fixit & cogitationem & mentem, & nihil aliud considerabat, quam ut calicem à maligno dæmone temperatum epotaret. Hunc ergo calicem Servator petit transire, & finem imponi humanæ infelicitati. Transeat à me qui totius humani generis servilem personam sustineo calix iste in Paradiso propinatus: offeratur alius qui sit medicina & antidotum universalis ægritudinis.

XIV. *Transeat à me calix iste.* Videtur Marcus literalem huius orationis sensum attingere cum refert: *Ora-*
bat, ut si fieri posset transfiret ab eo hora. Quod non tam re-
 nuentis, quam ardentissimè optantis est: Unde & ad discipulos ajebat: *Baptismo habeo Baptizari & quomodo coar-*
tor donec perficiatur. Quæ verba Beda, Theophylactus & Euthymius sic exponunt, quasi Christus non suâ, sed nostra
 causa mortem optaverit; non ut se corpore, sed ut nos
 morte liberaret, & ut patris sui suo perfunctus munere,
 satisfaceret voluntati. Et Maldonatus hos allegans: *hec*
inquit, non sunt verba timentis, sed optantis: angi enim se di-
ci, quod ejus mors tamdiu differatur. Sic verba & orationem
 Christi in horto intellexit S. Catharina Senensis, quæ sub
 perso-

Beda Theo-

phyl. Eu-

thym. ap.

Maldon.

in c. 12.

Lucæ.

persona Christi ita differit : *Tempus est, ut hic calix, quem ab instanti meæ Conceptionis bibi per desiderium usque in hanc horam, tandem aliquando patiendo atrocissimam mortem, quam mihi paratam video, à me reipsa bibatur. Et ideò accelerari desidero : nam semel ebibitus transibit à me completâ obedientia tuâ, & restituito tibi ô Pater honore, & hominibus salute.* O plena charitatis oratio ! ô ingens pro ingratis patiendi desiderium ! *Transseat à me calix, quasi diceret : effice ô Pater ut intensivè quantocyùs patiar pro mundi salute, quod extensivè pati deberem, ut tantò citius mundum ab interitu vindicem.*

B. Raym.
lib. 2. c. 29.
vita.

XV. *Transseat à me calix iste.* Si purus homo esses Christe mi, omninò mihi persuaderem orationem hanc à metu mortis, & cruciatuum extortam. Nunc cum sciam te Deum esse & hominem, in varias distrahor cum SS. Patribus cogitationes. Et memor sæpiùs verborum tuorum : *Desiderio desideravi hoc Pascha* idest Hebræorum modo loquendi *vehementer desideravi*, in eam devenio conjecturam, ut arbitrer à vehementi amore tuo in genus humanum profectum hoc oraculum. *Petis ut transeat à te calix, nec contentus nominare calicem, addis etiam iste.* Quasi duo obversarentur ante oculos mentis, dulcis iste, amarus ille. Ne tu mihi disertus orator es, qui è Philosophorum scholis mutuum arripis loquendi modum. Familiare est Philosophis concertantibus de veritate, usurpare illa : *Transseat antecedens : nego consequentiam.* Videris tu mihi de gemino calice ex Laconismi præceptis paucis verborum ambitu multa complecti.

Fœcundi calices quem non fecere disertum ?

Horat. lib.
1. Ep.

Ille plenus delitijs & solatijs, hic plenus amaritudine ; ille ad lætitiã exhilarans, hic ad lamenta impellens. Lætitia reor calicem, quem transire cupis, *transeat antecedens* gaudium & consolatio ex consortio divinitatis emanans, & veluti abscondatur beatitudo, *concedo consequens* poculum fellis & absynthij, mœroris & desolationis

tionis, & tamen nego consequentiam. Nulla quippe amaritudo generatur ex beatifico gaudio : nec tibi debetur ulla tristitia, qui es sempiterna beatorum voluptas. Dolor & mœror quem *sequestrata delectatione divinitatis* amplecteris, consequens est ad nostram prævaricationem : hunc tuæ animæ liberè concedis, ut animas nostras libertati restituas. Hoc sensu locutum reor Paulum de *Palatio* : *Cum sit Pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ipse Pater sua oratione detinuit, ne suum dolorem mitigaret. Et hunc credo esse sensum orationis Christi cum ait: Transeat à me calix iste.* Sic Palatios. Transeat ille quem ab instanti Conceptionis bibi transfuso beatitudinis gaudio in corpus, & prematur tantisper gaudium donec ebibam alterum, quem peccata hominum cruciatibus & doloribus impleverunt. Non admitto jam solatia, sepono gaudia, ut tanto amplius patiar.

Palat. in
Matthæ.

Theoph. in
Comment.

XVI. *Transeat à me calix iste.* Vel exinde licet divinare, geminum calicem obversari ante oculos orantis benignissimi JESU, quod passionem calicem appellet. Ufus calice in suprema cœna ad corporis refocillationem, in horto quoque calicis meminit, non qui mœrorem temperet, sed augmentet. *Calicem inquit Theophylactus, passionem appello, quia dulcis & desiderabilis mihi veluti potus: ideo transeat calix iste, alter veniat amarulentus.* Quasi innueret menti Servatoris propositos duos calices passionis, unum illius passionis quam defacto sustinuit, alterum adhuc acerbioris saltem extensivè. Unde quasi videtur dicere: Transeat calix iste passionis, quæ die crastino terminabitur, licet acerbissimæ: alius veniat amarior, qui tormenta omnia geminet, & si non per continua incrementa augeat, in longum extendat. Tanta videlicet in Christo benedicto fitis fuit tormentorum, tantum desiderium, ut hæc quæ modo pro nobis passus est ceu levia, ceu jucunda & dulcia æstimaret, ac graviora appeteret. Id considerans mellifluus Doctor, & allegata verba *Transeat à me*

à me calix iste, cum illo in cruce prolato sitio componens, ita Servatorem alloquitur: *Quid est hoc? antequam gustes & bone JESU, petis calicem omnino auferri; & postquam bibisti sitis? ut video mirabilis potator es tu.* Et nonnullis interjectis subijcit: *quando passionis calicem, quem antea rogas ueras auferri, jam exhausti dixisti sitio: dilectionis erga nos tua magnitudinem commendans, tanquam diceret: quamvis passio mea, tam acerbam fuerit, ut quantum ad humanitatis sensum illam declinare petiverim; tamen tua o homo me charitate vincente, & ipsa tormenta crucis superante: adhuc plura, & majora si necesse sit sitio subire tormenta.* Non dissimile huic documentum est S. Gertrudis monentis, ut homo crucifixi imaginem intuens illam ad se vocem emitti cogitet à crucifixo: *Vides anima mea, ut ego amore tui cruci nudus affixus sim ab omnibus derelictus, & ab omnibus corporis partibus vulneratus. Et tamen adhuc ita te amo, ut si consultum esset, & tu liberari non posses aliter, pro te omnem pœnam & crucem quam passus sum, denuo vellem pati.* Quo & illa venerabilis Bedæ referam: *Christus inquit, suam mortem ex vi tormentorum accelerari videns, & volens diutius pro nobis ferre tormenta, hanc amore refertam querimoniam proposuit Patri: Pater cur tam citò me mori disposuisti? cur non moras protrahis, ut magis magisque pro hominis amore patiar? O ardentissimum amore nostri cor amantissimi JESU! o incendium inextinguibile! Iactet antiquitas*

Serpens, sitis, ardor, arena

dulcia virtuti, gaudet patientia duris,

Iactet suos Annibales Macedonia, suos Socrates Græcia, suos Mutios & Catones Roma, quibus dulce fuerit pati; nihil est horum virtus ad mei Servatoris desiderium pro me patiendi. *Quos fortes vis dari? ait bonus author, Mutios spectatores distillantem in foculo dextræ, pœnas irriti nescio cujus conatus à se exigentes? Catones post Lybicas fyrtes ludibria serpentium eijcientes non emittentes spiritus? an Porciam non parenti, non conjugio degenerem, cum negasset fortuna ferrum, carbone vitam extrudentem? &c. Vicerunt hi quidem*

S. Bern.
Traâ. de
pass. c. 1.

S. Gertrud
ap. Barry
in An.
sancto.

Bedæ in
Matth.

Lucan lib.
9. bell. ci-
vil.

Clar. Ba-
varse. in
Amphi-
theat.

illud momentum efflandæ anime ; sed eos aut indignatio vicit infelicioris eventus , aut alienæ potentie livor , aut majoris mali metus excussit. deerant animi ad multas mortes in longa servitute , exilio, paupertate, &c. Hoc non est fortem esse deligere minora , mansuetiusque malum. Alium dabo qui paratior sit ad subeunda tormenta , quam crudelitas ad irroganda. Illum nempe qui conqueritur moras non protrahi ut magis magisque pro hominis amore patiatur : Illum qui à Lætienti Abbate Blofio sic loquens inducitur : Si fieri posset & Patri gratum foret , vel millies ad salutem omnium vestrum crucifigi , & ad extremum usque judicij diem in hisce miserijs doloribusque hic pendere optarem. Ubi estis delicatuli & mollicelli mundanæ prosperitatis venatores , qui omnem adversitatis occasionem studiofissimè declinare conamini , quibus importabile videtur jugum, quadragintadialis jejunii observatio, qui nullum proximi obliquum intuitum , nullam molestiam in vitæ instituto, nullam adversitatem in fortuitis casibus , nullum defectum in rebus domesticis , nullam accidentem cœli intemperiem, sine impatientia, murmuratione, ac sæpè in Deum Blasphemia tolerare potestis ? Filius Dei, innocentia ipsa, delicatissimus filiorum hominum, ultro neâ suimet oblatione, Patri suo obediens , in acerbissima tormenta consentit , gravissimos corporis & animi cruciatus non tam patitur, quam diutius pati concupiscit. O Magnanime Isaac ! ô patientissime JESU , quam pauci sunt, qui cum diva tua Mechtilde ex animo sentiant : omnis anime salus & beatitudo in hoc consistit, ut jam hoc jam illo modo aliquem dolorem aut molestiâ patiatur ! Quam pauci sunt, qui cum Laurentio à Valeriano Imperatore minis tormentorum appetito exclament : Non est famelicus , qui escam, nec sitiens qui potum , desiderat tam avidè , quam ego hæc omnia tormenta ambio & sitio , ut amorem amori , dolorem dolori , mortem morti rependam Christo meo. Quam pauci sunt , qui vel hoc sacro Quadragesimæ tempore modicum de calice Domini libare velint , modicum salubris mortificationis

Blof. de passio. c. 18.

S. Mechtild. grat. spir. lib. 2. cap. 20. Corn. in Luc. 12.

tionis sponte suscipere, qui dicant cum Propheta: *Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo.* Frustra clamat bonus JESUS: *Transseat à me calix iste ad Petrum ut jeinet, ad Paulum ut subinde humi cubet, ad Jacobum ut injurias æquo animo ferat, ad Joannem ut necessarii patienter careat.* Amarum est nobis calix quem propinat Salvator, quia ab observantia filiali degeneramus. Christus ut meditatur *Maldonatus: Patris cognita voluntate mortem calicem id est rem sibi jucundissimam appellat: nihil enim non dulce, nihil non suave est obedientie.* Sed premamus Servatoris vestigia, redamemus amantem, compatiamur pro nobis patienti, rependamus vices ex lege amantium. Dicamus cum sponsa & *Hugone Cardinali: Dilectus meus mihi & ego illi: id est, ad meam utilitatem bibit calicem Passionis; & ego illi, id est ad gloriam & honorem ejus bibam similiter.* Dicamus cum *D. Laurentio Iustiniano: super omnia reddit te mihi amabilem o bone JESU calix, quem bibisti, opus redemptionis nostræ. Hoc omnium nostrum facile sibi vendicat amorem: hoc est quod nostram devotionem & blandius allicit, & justius exigit, & ardentius stringit, & afficit vehementius.* Bibam igitur tecum mi JESU in hac vita hunc calicem amarum gustui, dulcem affectui, adversum sensui, salubrem animæ, ingratum carni, gratum spiritui, ut postmodum novum illud vinum bibam in regno tuo.

Maldon. in c. 26. Matth.

Hugo Car. in Cantico 2.

B. Laur. Iustin. lign. vita. c. 7.

CONSIDERATIO V.
JACOB CONFORTATUS.

THEMA

Manfit solus, & ecce vir luctabatur cum eo.

Gen. 32.

SYNOPSIS.

- I.** *Caelestis Hierusalem structura est omni lapide pretioso ornata, sed hi politi sunt tunctionibus & presuris.*
- II.** *Tales omnino lapides adhibemus pro structura nostra Pyramidis, & hodie ponimus lapidem signatum nomine Jacobi confortati.*
- III.** *Hic indormiens lapidi vidit scalam praesignantem Christi crucem.*
- IV.** *Et rediit a peregrinatione diuturna luctabatur cum Angelo.*
- V.** *In ejus persona consideramus Christum ab Angelo confortatum in horto Gethsemani.*
- VI.** *Sed tali confortatione quae dolorem non mimuit, sed auxit.*
- VII.** *Solemur & nos peccatores prostratum in terra Salvatorem, & humiliemur sub potenti manu Dei.*
- VIII.** *Prolixius ille orat nostrae instructioni, qui facile in oratione languemus desolati. Orandum secundo & tertio ut impetremus quod petimus: habemus Christum normam tribulatorum.*
- IX.** *Non est despondendus animus si non illico exandiamur; vult Deus sibi gratias extorqueri. Luctamur cum Deo, quando aliud volumus quam ipse velit.*

Manfit solus: & ecce vir luctabatur cum eo.

Gen. 32.

I.

Dilectissimus Christo discipulus & Theologorum Aquila Joannes delineaturus caelestem Hierusalem, fundamenta ejus laudat à lapide pretioso. *Fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata.* Si fundamenta pretioso & exquisito lapide adornantur, quid

quid de ipsis muris ac mœnibus, quid de reliquis ornamentis cogitare par erit? de portis quoque adjungit: *Et duodecim portæ duodecim margaritæ.* Ferunt margaritas concipi in tempestatibus & aëris disturbijs, *Æliano teste,* unde & *fulguris filia* appellantur. Avetis scire qui sint hi lapides, hæ portæ, hæ margaritæ? consulite D. Petrum Apostolum, qui ait: *Dulcis est Dominus, ad quem accedentes lapidem vivum, &c. lapidem summum, lapidem angularem, electum.* Et divus Paulus: *fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus J E S U S.* Mirari subit, quomodo idem lapis fundamentalis sit, & summus, & angularis: nisi fortè unus idemque sit omnia. Julium Cæsarem strenui ducis in exercitu obeuntem munia celebrans *Lucanus* canebat: *Omnia Cæsar.* Simile eloquium Paulo tribuit *Theodoretus.* *Ipse erat omnia in naufragij periculo: Eos qui submergebantur sursum attrahens nautas adhortans, proram circumspiciens, funes tendens, remum tractans, velum trahens, cœlum suspiciens. Ipse denique erat omnia; & nauta, & gubernator, & omnia patiens, ut mala solveret aliorum.* In Paulo Christum descriptum intelligite. *Ipse erat omnia, & omnia patiens ut mala solveret aliorum.* Et lapis fundamentalis, & lapis summus, & lapis angularis: neque tamen alijs lapidibus in muris Jerusalem negavit locum. Duodecim enim portæ, duodecim margaritæ in tempestatibus tribulationum conceptæ sancti sunt, *super ædificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum.* Unde agebat Abbas Joannes apud *Ruffinum*: *Hæc est Dei porta per quam Patres nostri per multas tribulationes & iniurias gaudentes ingressi sunt ad civitatem Dei.* Et Christus non sine mysterio dilectos duos præ cæteris Apostolos Jacobum & Joannem nominavit Bonaërges, hoc est filios tonitru, utpote in tempestate adversitatum conceptos, in persecutionibus adultos. Hinc etiam lapides cœlesti Hierusalem aptandi malleis poliri debent, ut canit Ecclesia: *Et tunfione plurima, fabri polita malleo; hanc saxa molem construunt.*

Ælian. lib. 10. cap. 13.

1. Pet. 2. v. 4. & 6.

1. Cor. 3. v. 11.

Lucan. 3. Pharsal. Theodoret. ap. Didac. Nyssen.

Ruffin. in vit. PP.

Marci. 3. v. 17.

Breviar. in dedic. Eccles.

II. In erectione sacrae Pyramidis nostrae ejusmodi lapides posuimus, ut dicere liceat : *Fabri polita malleo, banc saxa molem construunt.* Adeò per adversa probata est & Abrahami obedientia ac adoratio, & Isaaci pietas, ac magnanimitas. Jacobum nunc luctatorem exhibemus, eundemque Deo in adversis conjunctissimum. Encomium eius ex benedictione ab Isaaco patre accepta sic exprimit sacer textus : *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus.* Plenus ager ex mente SS. Patrum speciatim S. Augustini est Ecclesia : fructus ejus describit David : *A fructu frumenti vini & olei multiplicati sunt.* nimirum fideles, frumentum est Christus, frumentum electorum, idemque *vinum germinans virgines, & oleum effusum.* Thargum Hierosolymitanum reponit. *Sicut odor incensi ex optimis aromatibus, quae tandem offeruntur in monte.* Videte orantem Jacobum, an potius Christum in monte Oliveti, de cujus oratione Psaltes : *Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.*

III. Fessus ex itinere Jacob ait sacer textus : *Tulit de lapidibus qui jacebant, & supponens capiti suo dormivit.* Durus & difficilis somnus, inquieta planè quies indormire lapidibus : sed ubi quietem alius non reperisset, ibi cœli portam invenit Patriarcha : *Viditque in somnis scalam stantem super terram : & cacumen illius tangebatur cœlum : Angelos quoque Dei ascendentes, & descendentes, & Dominum innixum scale.* Fallor annon hic Jacob in spiritu vidit crucem Servatoris nostri suffragante Euthymio. *Crucis illi trophæum scala præsignavit.* Quod æquivalenter dictum, ac Jacobi quies in eo consistebat, quod præmeditaretur crucem Christi per scalas significatam : *& Dominum innixum scale.*

S. August. Quæ Augustinus explanans : *quid est, inquit, in scalam incumbere, nisi in ligno crucis pendere?* unde experrectus à somnodeltemp. Hieron. in Psal. 117. *hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli.* Agnitâ cœli porta ubi Cyril. Alexand. *crucem viderat figuratam surgens Jacob, tulit lapidem quem suppo-*

supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, altare construxit, ad orationem se accinxit, per votum se Deo obligavit. Ubi meritò observandum, quod *Augustinus, Lyranus, Cajetanus*, alijque notarunt, visionem & orationem Iacob factam in eodem monte Moria, in quo olim ad sacrificium destinatus fuerat Isaac, & in quo Servator noster calicem à se transferri petijt. Et quidem lapidosum fuisse hunc montem advertit *Joannes Episcopus Conimbricensis*, qui ait: *Ingressus est Dominus antrum subtus terram in vivo lapide excisum. Ubi trinam fecit Patri orationem.* Adde illud *Beda*: *Saxum super quod genu flexus est Dominus, tanquam cera emollitum est, ut genuum exinde vestigia remanserint.* Quorsum ista? ut in Jacobo Patriarcha delineem Christum orantem, & tertium Pyramidis sacrae lapidem ejus nomine insigniam; porò contemplaturus Jacobum luctatorem.

IV. Post viginti annorum exilium & fugam à facie Esau fratris sui Jacob revertens, & inaudiens Esau fratrem cum quadringentis animabus sibi obviam procedere clamavit ad Dominum: *Erue me de manu fratris mei Esau, ne forte veniens percutiat matrem cum filijs.* Nolo hic immorari, tametsi videam in persona Esau vivis adumbratum coloribus Iudam proditorem. Ad illud me convertito, quod facer historicus subnectit de Jacobo: *Mansit solus, & ecce vir luctabatur cum eo.* Non concordant Patres quisnam iste vir fuerit, quo cum locutus est Jacob. Angelum fuisse plerique autumant, eo quod sæpius Jacob angelorum apparitionibus fuerit honoratus, ut initio peregrinationis: *Fueruntque ei obviam Angeli.* Alij existimant fuisse ipsummet Deum. Ita *Justinus, Hilarius, Ambrosius, Chrysostomus, Tertullianus, Theodoretus*: quod suadent illa sacri textus: *Contra Deum fortis fuisti.* Et immutatum Jacobi nomen: *Nequaquam vocabitur nomen tuum Jacob, sed Israël, hoc est prævalens Deo.* Et ipse Jacob ibi asserit: *Vidi Dominum facie ad faciem.* Quia tamen Propheta Oseas mentionem huius facti suæ inferens Prophetiæ ait: *In*

Joan. lib. 8. c. 17. Germ. Patriarch. orat. in Venerab. cruc.

S. Aug. q. 83. in Genes. Lyran. Cajeta Lipomman. in Genes.

Joan. Suav Conimb. in histor. Beda lib. de locu SS.

Gen. 32.

Justin. Dial. cont. Tryphon.

Hilar. lib. 4. de Trin.

Ambros. lib. 2. de fide

c. 5 Chry-

ost in c. 7.

Ab. Tertul. l. 2. cont.

Marcio. Theodo. q. 91. in Gen. Osee 12. v. 3. fortitudine sua (Jacob) directus est cum Angelo. Et invaluit ad Angelum, & confortatus est : flevit & rogavit eum. sentiendum potius Angelum quam Deum apparuisse Jacobo, quod & alij Patres docent.

V. Considerate dilectissimi in persona Iacobi Christum benedictum in monte Oliveti prostratum coram Patre æterno, qui : *In fortitudine sua directus est cum Angelo : & invaluit ad Angelum, & confortatus est ;* sive ut Lucas Evangelista inquit : *Apparuit illi Angelus de cælo confortans eum.* Quid audio ? cœlestis Iacob luctatur cum Angelo, invalescit ad Angelum, vincit Angelum, & tamen confortatur ab eo ? *S. Epiphanius* in consideratione hujus mysterij : *Non indigebat, inquit, Angelorum confortatione ; sed confortant illum , hoc est consistendo proprium ipsius robur illi attribuunt.* Et post nonnulla interjecta apponit : *Quapropter admiratione ductus Angelus dicebat ad ipsum, glorificans ac benedicens proprium Dominum in tali stadio ac miraculosa actione consistentem. Tua est adoratio, tuum est Dominium, tua est potentia, tua est fortitudo.* Pari ferè ratione inducit loquentem Angelum *Theophylactus : Tua est fortitudo : tu enim prævaluisti contra mortem, & contra infernum, & liberaisti genus humanum.* In diversam abiit opinionem venerabilis *Beda*, existimans reipsa Christum ab Angelo confortari voluisse ; cum ait : *Creator creature suæ non egens præsidio, sed homo factus sicut propter nos tristis est, ita propter nos confortatur.*

S. Anselm. Luc. Idem sensit *S. Anselmus* qui ab Angelo dictum putat : *Constans esto Domine, modo enim genus humanum debes redimere.* Quin & Doctor Angelicus eodem collimat : *Confortatio Angeli non fuit per modum instructionis, sed ad demonstrandam proprietatem humanæ nature.* Similia leges apud *S. Hieronymum, Cyrillum Alexandrinum, Joannem Damascenum, alios.* Et hoc fortè sensu clamabat *Isaias : Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium Domini.* Cur tristaris & mœrore affigeris ? cur in terram prosterneris ? adeone terræ pondus grave est, ut illud portare non valeas ? quid igitur

Theophy. in Comment. Bedæ in Luc.

S. Anselm. Luc.

D. Tho. 3. p. 4. q. 12. a. 4. Hier. Dial. 2. cont. Pelag.

Cyrill. Alex. E. 9. Damasc. lib. 3. de fide c. 20.

1102. 2. 1

tur dicebat de te *Isaias: qui appendit tribus digitis molem terræ.* Grave est sensui perferre tam crudelia tormenta; sed recogita propositum tibi gaudium. Ligaberis; sed solves vincula peccatorum. Captivus duceris; sed in libertatem afferes filios Dei. Nudaberis; sed tuos fideles amicies vestimento gratiæ. Morieris; sed mortuos revocabis ad vitam. Includeris sepulchro; sed in limbo sepultos Patres educes ad cœlum. *Induere fortitudinem.* Salmeron in hunc locum: *vult omni consolatione, & omni robore destitui, patique tanquam purus homo: ne tu cum affligeris dicere possis, Christus Deus fuit & non homo; O desolatissime JESU per tuam illam animæ amaritudinem ac tædium quod in horto sustinisti, conforta animam meam, ut destituta humanis subsidijs, derelicta ab hominibus, ad tuum se convertat solatium.* Atque ut cum venerabili *Thoma de Kempis* loquar: *Hæc mihi sit consolatio libenter vel le carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio.*

Bern. serm. 1. de S. Andr. Suar. To. 1. in 3. p. Diss. 30. Isai. 51. v. 9. Idem. 40. v. 12.

Salmer. in Evang.

Thom. à Kemp lib. 3. de imit. c. 16.

Beda. cit.

VI. *Confortans eum.* Ad quæ verba *Beda* supra allegatus: *Confortatus est, sed tali confortatione, quæ dolorem non minuit, sed magis auxit: confortatus enim est ex fructus magnitudine, non subtracta doloris amaritudine.* Ah quale hoc est genus solatij, vivacius ob oculos ponere imminetia tormenta, instantem ignominiosam mortem! quale solatium ad extrema damnatis supplicia, si iudex adveniens bacillum frangat, hortetur ac moneat: *Induere fortitudinem*, gladius paratus est quo ferieris; erectum patibulum in quo pendebis. Desolatio nova id potius est, quam solatium. Quid agis Angele Gabriel, *Fortitudo Dei*, hunc enim plerique Patrum apparuisse volunt, quomodo solaris Dominum tuum, quo argumentorum genere persuadere conaris Christo, ut fortiter ferat parata supplicia, funestum mortis genus? nempe confortas *ex fructus magnitudine, non subtracta doloris amaritudine.* Videor mihi iterum audire: *Induere fortitudinem brachium Domini.* Tri-

staris quod discipuli tui obdormiscant ; ecce me ad tua servitia. Tristaris quod post tuum excessum Iudæorum & gentilium persecutio in tuos fideles desæviet ; sed cogita quod tuo sanguine animabuntur ad agonem. Tristaris quod Iudas post paucas horas damnabitur ; sed cogita etiam, quod latro in cruce salutem consequetur. Tristaris, quod Petrus Apostolorum Princeps te negaturus est ; sed cogita quod militum Centurio te Deum confitebitur. Tristaris, quod te relicto discipuli fugient ; sed cogita quod dilectissimus Joannes cum amantissima matre sub cruce consistit. Tristaris quod incondito clamore vociferabuntur Iudæi *crucifige, quia Filium Dei se fecit* ; sed cogita, quod multi tundentes pectora sua dicent : *Verè filius Dei erat iste*. Tristaris quod Princeps sacerdotum scindet vestimenta sua te Blasphemum pronuntians ; sed cogita, quod velum templi scindetur in duas partes in testimonium tuæ Deitatis. Tristaris quod Iudæi te latroni famosissimo Barrabæ postponent ; sed cogita, quod Pater æternus ad dexteram suam te faciet considerare. Tristaris quod Herodes te irrisoriè veste alba induet ; sed cogita quod post triduum resurges in gloria *amictus lumine sicut vestimento*. Tristaris quod Pilatus in iudicio te condemnabit ad mortem ; sed recogita quod tu olim futurus sis Iudex omnium vivorum & mortuorum. Denique *confortatus est Salvator meus, sed tali confortatione, que dolorem non minuit sed magis auxit*. Unde

Lucæ. 22.
v. 44.

VII. *Factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*. Accurrite, accurrite fideles animæ, accurrite Christiani, & Salvatorem vestrum in horto agonizantem pari cum Angelo conatu solamini. Mi JESU non sum Angelus, nec aptus ut Angelus ad te confortandum : sum peccator, sed quia memini te venisse *non vocare justos sed peccatores*, fortè gratius tibi præstabo obsequium quam Angelus. Ecce adsumus filij iræ, adsumus tui æternæ mortis, præsumimus

Marci. 2.

te alloqui & agonizantem solari. Agnoscimus quid te in hanc agoniam conjecerit. Prostratus es immani pondere peccatorum nostrorum : superbia ingrati hominis te sub pedibus proterit : iracundia nostra , furor & odium te dejecerunt ad terram : vanitas & luxuria voluptuosorum tibi ruborem elicuit : avaritia Euclionum & ufurario- rum tibi sanguinem è venis exfugit. Peccavimus : misere- re JESU ! pollicemur vitæ emendationem : humilia- mur sub potenti manu tua ; ponimus iracundiam & o- dium proximorum, ne tu sol oriens ex alto occumbas su- per iracundia nostra : proscribimus à cordibus nostris omnem vanitatem & luxum , ne tu erubescas : execra- mur omnem avaritiam , ut tu sanguinis profusioni par- cas. Miserere ó JESU ! quid hæretis peccatores ? non- dum lapidea corda vestra emollit adeò mœstum specta- culum Christi pro vobis agonizantis ? nondum factum , nondum iras, nondum illecebras , nondum cupiditates ablegatis ? Dicat superbus : Afflictiissime JESU patere ut te consolet : Tu procidis in faciem tuam, quia ego instar inflati pavonis caput meum erigo & proximos meos contemno ; volo, volo deinceps humilitatem sectari : mi- serere ! dicat voluptatum sectator : O JESU pro me san- guineo sudore madens : ego in sanguinibus & volunta- te carnis hactenus volutatus , tibi sanguinem in horto e- licui : pœniteo : carnem deinceps macerabo cilicijs & jeunijs : miserere ! dicat vindictam spirans & iracun- dus : Mansuetissime JESU, video quod in genua provo- lutus ores Patrem pro persecutoribus tuis , pro me & mei similibus, qui odio habent proximos suos : & ego ad- huc in corde foveo rancorem erga Petrum , exerceo ini- micitiam cum Paulo : consolet mi JESU : pono odia , remitto offensas, hoc momento inimicis condono & par- co, ut & tu mihi parcas. Miserere ! dicat avarus : Libera- lissime JESU, agnosco quid tibi è corpore cruentum su- dorem expresserit : ego ego ille sum , qui subditis , qui

pauperibus, qui viduis & orphanis substantiam per summam iniquitatem extorsi, & quasi eorum sanguinem fuxi: ecce siquid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Misere-re! si talibus animæ Christianæ orationibus agonizan-tem in horto Salvatorem consolaremur, nolite dubitare, quin diceremus appositè ad persuadendum.

VIII. *Factus in agonia prolixius orabat.* Miratur D.

D. Cesar. *Cæsarius Arelatensis* hanc Christi in horto orationem. In *Evangelio scriptum est inquit, quod procidens in terram oraverit. Quid enim indigebat Christus ut taliter oraret? orat Iudex & desiderat parcere.* Sed cur orat Iudex, quod ipse præstare potest? nempe ut loquitur *Basilius Seleuciensis*, Filij ad Patrem ob naturæ similitudinem sine ullo impedimento recipitur oratio.

Expressisse hic videtur Salvator noster votum illud *Psalmistæ: Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.* Dum illi calix salutis humanæ bibendus proponitur prolixius orat, & jungit quæ difficillima sunt. Languens enim & mœrore concidens animus, etiam ad orationem languescit.

Id ego nostræ tepiditati excitandæ Christum egisse reor, & eo sensu accipio verba *D. Paschasi:* *Nec cruce aut calice Passionis sine invocatione Domini, nec invocatio Dei sine cruce, quæ tollenda est, ad salutem aliquid valet.* Prolixius orabat Christus, quo magisangebatur; instabat orationi etiam agonizans. Trinæ orationi tres horas illum impendisse putant nonnulli, idque colligunt ex illis verbis: *Sic non potuistis unâ hora vigilare mecum?* post quæ iterum & tertio oravit, & quia prolixius, haud dubiè adhuc duas horas impendit. Et nos quantulum temporis infumimus cum tribulamur, cum necessitati- bus premimur, cum in periculis constituti sumus? an- non per summam socordiam & mentis torporem cum

Apostolis indormiscimus? *Quid est* (inquit bonus au- thor) *quod Apostoli omnes in Passione aufugerint, & D. Petrus ex omnibus suum Magistrum abjuravit? dixerim quia omnes in oratione dormierunt. Hostilibus armis patuerunt, qui se orationis*

præsi-

Franc. Mendoza. lib. 1. Reg. c. 1. n. 18.

præfidijs excarmarunt. Quod si fortè ad orationem accurrimus, nec illicò exaudimur, ad impatientiæ argumenta prorumpimus. Non ita Servator noster, qui secundò & tertio oravit eundem sermonem : & Apostolus monet : *Orationi instate vigilantes in ea.* Observat *D. Chrysostomus* ad Coloss. 4. v. 2. *Isaacum totis viginti annis Deum orasse, ut conjugis Rebeccæ sterilitatem solveret : Deprecabatur autem (inquit facer Historicus) pro Rebecca uxore sua, quoniam sterilis erat, & exaudivit eum Deus.* Addit *Chrysostomus* : *Non quia mox ita subditur, ut scriptum est; putes è vestigio & protinus assequutum esse quod optabat & querebat. Nam viginti annis mansit orans & deprecans Deum : & tunc tandem assecutus est quod desiderabat.* Ità *Chrysostomus*, qui ibidem egregiè nos commonefacit : *Quid dicemus nos, qui tantis peccatorum oneribus premimur ; & neque tam variam virtutis justii partem ostendimus : sed etsi aliquid benè egerimus, statim torpescimus, & resiliimus nisi statim exaudiamur ? Propterea oro, ut ex his quæ justo illi evenerunt eruditi nunquam cessemus orare Deum, ut ignoscat nobis peccata ; fervensque & æstuans desiderium ostendamus, & non egrè seramus, neque segniores simus, si non statim audiamur. Sed quid opus exemplis alienis ? Christum habemus quem imitemur, normam & typum tribulatorum : Imitetur ergo (verbis utor *D. Bernardi*) quælibet fidelis anima sponsum suum, dulcem *JESUM*, qui se sequentibus formam præscripsit, imminentibus periculis posse à nobis Dominum frequentius exorari, ut flagella iracundiæ suæ dignetur avertere ; si tamen ablata non fuerint, exemplo passionis Christi, grater, patienter, & viriliter cum omni patientia toleranda sunt. Neque enim eo usque se nostræ afflictiones extendunt, ut ad agoniam & sudorem sanguineum velut Christum adducant, quod pendens *Sidonius Apollinaris* monebat. *Quantum libet nobis anxietatum pateras vitæ præsentis propinet afflictio, parva toleramus, si recordemur quid biberit ad patibulum, qui invitatur ad cælum.* Addo ego si recordemur, quid biberit in horto agonizans, qui pro nobis patiebatur.*

S. Chrysost. hom. 49. in Genes.

S. Bern. Tract. de Pass. c. 13.

Sidon. Apollin. lib. 4. c. 9.

IX. *Factus in agonia prolixius orabat.* Elige nunc orationis prolixioris causam quam mavis, sive ut dolor mitigaretur, sive ut passio ad plura perferenda ampliaretur, sive ut nobis esset in orando exemplum, illud sanè mihi videtur ad nostram instructionem aptissimum in petendis à Deo gratijs animum non despondendum. Rogas & impetras? gratias age; rogas & non impetras? dic: *Fiat voluntas tua: non sicut ego volo, sed sicut tu.* Rogas iterum & non impetras? prolixius ora. Vult Deus gratias sibi extorqueri. Dic cum Jacobo: *Non dimittam te nisi benedixeris mihi.* Vult Deus rogari: ait S. Gregorius, vult cogi, vult quadam importunitate vinci. Et S. Chrysostomus: *Accedamus importunè, imò hoc nunquam est importunè accedere.* Sicut enim respirare importunum nunquam est, ita etiam non quidem petere, sed non petere potius importunum est. Vos nunc potissimum alloquor, qui omnia vobis ex animi sententia desideratis succedere, qui nullâ molestiâ vitam vestram vultis aspersam. Accedite nunc opportunè, ut discatis etiam importunè orare. JESUS Dei Filius exemplar vobis proponitur *Factus in agonia*, luctatur cum voluntate Patris æterni, semel, iterum, tertio orat & deprecatur, nec animo cadit: quin potius in sinum paternæ voluntatis se conijcit. *Non quod ego volo, sed quod tu.* Novit enim & nos vult docere, quod voluntas æterni Patris in nostrum cessura sit emolumentum. Dissimulat se audire, sed miseretur negando: negat postulata, sed præparat meliora. *Annon tibi cum Angelo (sic differit Gueric. Abbas) imò cum Deo ipso luctari videris? quando quotidie præproperis tuis resistit votis? la veris velut aquis nivis, mundus sis corde & corpore, & ipse sordibus intingit te. Dicis sapiens efficiar, & ipse longius recedit à te. Clamas ad Deum, neque exaudit te. Vis accedere ad eum, & repellit te. Decernis rem, & in contrarium tibi cedit; & per omnia ferè in duritia manus sue adversatur tibi. O dissimulatrix clementia, que duritiam te simulat! quantâ pietate pugnans adversus eos, pro quibus pugnans! Tota nocte luctatur*
Deus

S. Gregor.
in Psal.
Pœnit.
S. Chry-
sost.in. Ep.
s. ad Tim.

Gueric.
Abb. serm.
de Joann.
Bapt.

Deus cum Jacob, & nihil cogitat nisi duellum. *O dissimulatrix clementia!* Vult illi largissimam impartiri benedictionem. Toto trihorio Dei Filius in horto flectit genua, prostratur ad terram, clamat ad Patrem & Pater per Angelum illum confortat, *sed tali confortatione, quæ dolorem non minuit sed magis auxit.* O iterum dissimulatrix clementia! *Oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Agite Charissimi, accurramus ad prostratum in horto Iesum, ad luctantem cum Angelo Jacobum nostrum, & sedulâ contemplatione insistamus huic mysterio, quoad usque resumptis animis illud ulterius pertractemus. Ego cum jam sudantem videam, nec pro temporis brevitate me amplius extendere valeam, obtempero jubenti, *dimitte me jam enim ascendit aurora.* Illa videlicet, quâ sacratissimum eius corpus purpuratur, & cum hoc in proximum vos dimitto, ipsum verò non dimittam nisi benedixerit mihi, nec vos dimittite.

CONSIDERATIO VI.

JACOB LUCTATOR.

THEMA.

Dimitte me jam enim ascendit aurora. Gen. 32.

SYNOPSIS.

- I.** Zachariae Propheta ostensus JESUS sacerdos indutus vestibus sordidis, JESUM Salvatorem designabat, nostris iniquitatibus sordidatum, quem luctantem contemplantur.
- II.** Luctator noster factus in agonia prolixius orat, infirmitate roboratur.
- III.** Agonia ejus fuit reluctatio sensualitatis ad rationem, quia jubebatur haurire potionem amaræ compositionis, proponebat tamen ratio dulcem potionem, & temperans amaritudinem persuasit haustum.
- IV.** Reluctabatur etiam amori dolor, quorum congressus mirabilem in Christi mente consavit luctam & duellum. Vicit amor.
- V.** Hanc agoniam & luctam exprimit quotidiana experientia in igne & aqua: Vincit ignis.
- VI.** Vicit amor & elicit ex corpore toto sanguinem: cujus vel una gutta suffecisset abluendo toti mundo.
- VII.** Sed copiosus destillavit velut antidotum contra lethale virus, quod in horto Paradisiaco nos infecerat, velut medicamentum contra peccatorum venena superbiae, avaritiae, & luxuriae, &c. quarum reliquias tergit Christus sanguine suo. Ne prodigamus tam pretiosum Pharmacum.

Dimitte me jam enim ascendit aurora. Gen. 32.

I.

Zach. 2. v.
13.

Mirabilem visionem sibi aliquando exhibitam recenset Zacharias Propheta. Imperato quippe silentio universæ carni sileat omnis caro à facie Domini, & adjectâ causâ: quia consurrexit de habitaculo sancto suo. Velut captatâ sermonis benevolentiam, incipit narrare

narrare visionem : *Et ostendit mihi Dominus IESUM sacer-* Idem. 3. v.
dotem magnum stantem coram Angelo Domini &c. Et Iesus 1. 53.
erat indutus vestibus sordidis, & stabat ante faciem Angeli. Qui
respondit & ait ad eos, qui stabant coram se dicens : Auferte ve-
stimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum : Ecce abstuli à te iniqui-
tatem tuam, & indui te mutatorijs, &c. Videor hic mihi vi-
 dere delineatum amantissimum nostrum Iesum in horto
 Gethsemani coram Angelo confortatore, indutum ve-
 stibus sordidis iniquitatum nostrarum, quas ultro for-
 mam servi accipiens sibi induit, & in monte Calvariae de-
 ponens cum vestimento gloriæ commutavit. Videor
 etiam mihi audire Angelum perorantem : *Confortare :*
 ecce advenit tempus quo depones vestimenta sordida
 humanitatis, quo sanguinis tui profusione elues iniqui-
 tates totius mundi, quo exutâ mortalitate, indues im-
 mortalitatem, & amiceris lumine sicut vestimento. *D.*

Ambrosius in hunc locum : *Habebat vestimenta sordida, sum-* S. Ambros.
sec. 5. in
Psal. 118.
psit vestimenta nostra : pro nobis sumpsit carnis infirmitatem, pro
nobis esurivit, vapulavit, crucifixus & mortuus est. Neque so-
lum in fine vitæ his vestibus sordidatus apparuit, jam in
primo Conceptionis instanti illas assumpsit. In laboribus Psal. 87.
à juventute mea dicit in ejus persona Psaltes ; alij legunt,
Agonizans, moriens, moribundus à puero. Hunc igitur agoni- ap. Mansi.
Bibl. To. 2.
lit. 4.
zantem, & coram Angelo variè duellantem hodie con-
templemur, hunc intimo amoris affectu non tam fordi-
datum vestimentis infirmitatis nostræ, quam formosum
in stola sua, sanguine suo purpuratum in lucta & duello
conflictantem aspiciamus. Multum profectò confert ad in-
citamenta virtutum, magistrum luctantem indefinenter aspicere,
nec cedentem, ut loquitur D. Chrysostomus. Agite contem- D. Chry-
sost. hom.
4. Ep. 2. ad
Timoth.
ap. Stenge.
Exemp. 16.
1. c. 25.
plemur. Sileat omnis caro à facie Domini. 2. Cor. 12.

II. *Et factus in agonia prolixius orabat.* Luctatur adhuc
 cum Angelo cœlestis noster Jacob, quasi victus ; & tamen
 victor, quasi cum Paulo diceret : *Virtus in infirmitate perfici-*
tur, cum infirmior tunc potens sum. Jacob timens hostilem

fratris impetum, cum Angelo apparente manus confert, configit, vulneratur in femore, ut exclamet Angelus:

Gen. 32. *Dimitte me jam enim ascendit aurora. Quid adhæc Jacob? Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.* Fortior est ex vulnere, animosior cum succumbit, nam *virtus in infirmitate perficitur.* Quod observans *Theodoretus* aiebat: *luctando comprimit & percutit hominem, ut illum & fortiolem & fidentiolem adversus hostes reddat.* Et *S. Bernardinus Senensis* ad supra ad-

Theodor. ap. Baëza in Chri. Fig. lib. 2. c. 3. f. 46. S. Bernar. Senen. ser. 4. in Nativ ductam Zachariæ visionem: *Agnosco certè, agnosco Jesum magnum sacerdotem, sordidis opertum vestibus, dum altercaretur cum diabolo. Exemplum dedit nobis, ut nos eadem faciamus. Utilior siquidem in conflictu lorica ferrea, quam stola lineæ. Quasi causam innueret, cur ad infirmitatem, ad abjectionem, ad tolerantiam molestiarum recurreret, ut his scilicet tanquam lorica ferrea contra adversarium armaretur. Utilior siquidem in conflictu lorica ferrea, quam stola lineæ, infirmitas quam robur, afflictio quam prosperitas.*

III. *Et factus in agonia prolixius orabat.* Qualis hæc fuerit agonia inquirunt SS. Patres, & ejus causas rimantur. *S. Cyrillus Alexandrinus, Damascenus, Gregorius, Bonaventura* & alij existimant fuisse reluctationem sensualitatis ad rationem. *Erat ista agonia* (inquit *Lyranus*) *reluctatio sensualitatis merito horrentis, & rationis ipsam acceptantis, quia virtute divina quælibet pars permittebatur agere & pati, quod erat sibi proprium.* Unde & *Carthagera* agens de Angeli confortatione sic discurret: *Angelus in tantum Christum Dominum confortavit, in quantum prædicta illa motiva ei ante oculos proponens, movit illum, ut ferventissimos obedientiæ actus erga sustinendam mortem parti sensitivæ aliàs valdè molestam eliceret; hæc autem inferioris portionis oppressio non poterat illi non ingentem inferre molestiam.* Simile quiddam experimur in medicina, quam horret gustatus, nauseat stomachus, sed ratio & amor sanitatis persuadet. Hinc ut loquitur *D. Thomas* ad illa verba: *Calicem quem dedit mihi Pater. Dicitur autem Passio calix, quia ex charitate patientis dulcedinem habet,*

S. Cyrill. lib. 4. in Joann. c. 5. Damasc. lib. 3. orthodoxæ fidei. S. Greg. ap. S. Bonavent. in Luc. cap. 22. Lyran. in Luc. Carthag. 10. bom. 4. D. Thom. 1o. 14. in Joann. c. 18.

habet, sed ex natura sua amaritudinem: sicut & medicina sanativa propter spem sanitatis, dulcis est, sed amara propter saporem. Ah quam amaram potionem Angelus propinabat Servatori nostro, à qua meritò abhorrebat natura humana. Imaginor ego mihi quoddam Recipe nauseam creans.

- R.** De Fol. Senæ, & senecionis maris. *Consilium inierunt omnes Principes sacerdotum & seniores populi,* Math. 27
- De fatureia: *Saturabitur o opprobriis.* Thren. 3.
- De gentiana: *Tradetur enim gentibus & illudetur.* v. 30.
- De buglossa & cynoglossa. *Tauri pingues obsederunt me, circumdederunt me canes multi.* Luc. 18.
- De Virga pastoris: *Percutiam pastorem & dispergentur oves gregis.* v. 32.
- De fatirio seu leporina; *Discipuli omnes relicto eo fugerunt.* Ps. 21. v.
- De Turbith, abrothano & gladiolo: *turba multa cum gladiis & fustibus.* 15.
- De Rhabarbaro: *Græcis & barbaris, sapientibus, & insipientibus debitor sum. Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus.* Marc. 24. v. 27.
- De felle & absynthio. *Replevit me amaritudinibus, inebriavit me absynthio, dederunt in escam meam fel, &c.* Math. 26. v. 56.
- Hæc & plura ejusmodi congregabantur in amaram potionem suavissimi JESU, à quibus natura humana non abhorre sibi relicta non potuit: imò ex Dei beneplacito debuit, siquidem ut *D. Laurentius Iustinianus* meditatur: *Et Dei fruebatur visione & intolerabili passione gemebat, ut tota divine fruitionis gloria in eo militaret ad pœnam:* Hæc quippe illi amaram potionem reddebat dulcem non dulcedine sensus, quem potius exasperabat, sed dulcedine sanitatis desideratæ toti mundo. Unde cum ab hoc calice horreret sensualitas, alium ei miscuit ratio. *Recipe.*
- R.** De petroleo & hyssopo. *Recordatus Petrus verbi JESU, egressus foras stetit amarè. Asperges me hyssopo, & mundabor.* Rom. 1.
- Math. 26.
- Psal. 50.

S. Laur. Iustin. de Agone. c. 9.

Joan. 19.

De conserva rosarum : *Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.*

Math. 27.

De terra figillata : *Signantes lapidem cum custodibus.*

Marci. 16

De myrrha & aloë : *Venit autem & Nicodemus ferens mixturam myrrhæ & aloës.*

ad Tit. 3.

De Origano & salvia : *Secundum suam misericordiam salvos nos fecit.*

v. 5.

Luce 24.

De consolida regali : *Oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.*

v. 26.

Matth.

De callitricho seu saxifrago. *Non est hic. Surrexit enim, viderunt re-volutum lapidem.*

28.

Marci. 16.

De Angelica : *Angelus enim Domini descendit de cœlo, & accedens re-voluit lapidem.*

Math. 28.

v. 25.

Rom. 6. n.

De semperviva & consolida majori : *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, &c.*

9. &c.

Hunc calicem agonizanti Domino ratio, quæ cum sensualitate humana conflictabatur, uti ipsemet fatetur : *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma, propinabat.*

S. Laur.

lib. cit. de

triumph.

agon.

In cuius agonie consideratione exclamat S. Laurentius Iustinianus : *qualis conflictus ! qualis pugna ! quale spectaculum ! Impellebat Spiritus Christi, reclamabat natura passibilis poenarum immanitate perterrita. In horum medio Christus constitutus, tam strenuus ac insuperabilis miles carnis non ferens blanditias, spiritus iussa implere curavit, & paternæ se voluntati subdidit. Ni fallor hoc Spiritus S. per Prophetam Davidem insinuare voluit :*

Psal. 74.

Calix in manu Domini vini meri plenus mixto, & inclinavit ex hoc in hoc. Quomodo est vinum merum si mixtum ? aut quomodo mixtum si merum ? nempe duos calices confudit, inclinavit ex dulci in amarum, & ex utroque unum calicem temperans, ad potum se resolvit : Non quod ego volo sed quod tu. Id observans Hugo Cardinalis, agebat : Cum aliquis habet duo vasa ubi est vinum diversarum specierum, si vult facere mixtionem inclinat & effundit de uno vase in aliud. Sic Dominus in calicem tribulationis inclinat calicem æ-

Hugo.

Card. in

Psal.

Orig. in c.

26. Math.

ternæ jucunditatis. Et dum sensualitas dicit cum Origene :

Sine

Sine passione mea omnia illa bona provenient ; ergo mittat Pater in defensionem plusquam duodecim legiones Angelorum : respondet Spiritus & ratio : Transeat antecedens , nego consequentiam : transeat calix ille jucundus , veniat amarulentus. Quomodo enim implebuntur scripturae , quia sic oportet fieri , Matth. 26. v. 54.
 sic mandat Pater , sic ego mihi proposui , sic mundo promisi.

IV. *Et factus in agonia.* Conceptâ heroica resolutione ad ebibendum amarum calicem , ad patiendum acerbissima tormenta : ecce tibi novi duo pugiles in arenam descendunt : & de primatu concertare incipiunt , uter illorum magis cruciari debeat benignissimi JESU cor , nimirum *Amor & dolor.* Duellum orditur amor. *Et factus in agonia.*

Militat omnis amans.

Ovid. 3.
de Amo.

Et propinat calicem. Propinare amoris est , respondere pro ambrosia infundendo mare amaritudinum : quod observans *Theophylactus* ajebat : *Poculum dicit suam mortem ostendens quod propter amoris magnitudinem sic suaviter accedat ad mortem , quod mare passionis calix quidam esse videtur.* Tanta nimirum fuit amoris magnitudo , ut philtro humanæ naturæ potandus amator ad ipsum conspectum calicis in deliquium prolaberetur. Pergit amor : *Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis.* Sanguinem fundere amoris est.

Theophyl.
in c. 26.
Matth.

Purpureus tela resumit amor.

Ovid. 1.

Id in considerationem advocans *S. Bernardinus Senensis* inquebat : *Immensus ac ferventissimus amor in hoc manifestatur.* Quod nimirum viso calice Passionis exfudet sanguinem qui ferventer amat : ebulliunt venæ ad amoris ignem : nec deest suo officio dolor. Nam ut observat *Carthagera* : *Licet naturaliter sanguis , quando animus borret & parvet , ad cor fervendum sollicitè properet , ardens tamen Christi amor foras illum mittit.* Intelligite causam , ut cum dolore concertet , ut solatio destituto ejus corde vehementius pro nobis angere-

Eleg.
S. Bernard.
Senen. To.
1. serm.
50.

Carthag.
hom. 5. de
passio.

angeretur. Sed si dolor animum occupaverat, illi potius tribuenda hæc operatio ebullientis sanguinis, quando pius amator.

Sil. lib. 8.

Undantes egro frænabat corde dolores.

Hos vero augmentabat cui supra omnes ingenium est,

Ovid in
Epist.

Ingeniosus amor.

S. Lauren.
Justin. de
cæl.
connub.
cap. ult.
Luc. 2. v.
35.

Unde & ajebat B. Laurentius Justinianus : *Ignitus amor semper meditatur nova, & insueta componit ; impatiens namque cum sit, cogitare non desinit, quomodo ardentius diligat.* Opponit se dolor & amori amarorem miscet ; ipse quoque impatiens, gladios affert & hastas. *Doloris gladius. Turba multa cum gladijs & fustibus.* Non credo defuisse amoris sagittas : certe faces aderant. *Venit illuc cum laternis & facibus.*

Joan 18.
v. 3.

Flammeus accensis ignibus ardet amor.

Compan.

His incalescens dolor vibrat gladium, servum Principis sacerdotum vulnerat : *& amputavit auriculam ejus.* Amor è diverso osculis utitur : *& osculatus est eum.*

Matth.
26.

Stroza. fil.

Arridens basia donat amor.

Matth. 26.

Dolor innectit & constringit manus. *Et manus inje- cerunt in JESUM & tenuerunt.* Sed amor suppeditat funes & vincula. *Et ligaverunt eum.* Sine amoris vinculis ligari non potuisset. *In funiculis Adam, in vinculis charita-*

Joan. 18.

S. Laur.
Just. lib. de
lign. vit.
cap. 5.
Idiota.
Contempl.
am. div.
lib. 1. c. 14.

tis. Nullum vinculum, ait S. Laurentius Justinianus, *Christum ligare potuisset, si charitatis vinculum defuisset.* Meritò igitur sapiens Idiota exclamat : *O piissime Domine JESU Christe, opifex amoris, hoc vinculum te in cruce tenuit, quem omnes funes totius mundi nullatenus tenuissent.* Dolor amantem in terram deijcit ac pedibus calcatur : amor econtra illi oculos obvelat. Velatos oculos habet amor. Dolor illi alapas infligit, amor eum denudat ; dolor artus ejus dilacerat, amor sanguine depingit. Dolor illum flagellat ; amor vestit purpura. Dolor virgas affert ; amor è rosis spinas in coronam legit. Dolor spinas imprimit, amor pro sagitta arundinem porrigit : Dolor arundine caput percudit.

Amor

Amor in officina sua procutit clavos, dolor eos incutit. Interrogetur ipse amator hominum. *Quid sunt plagæ istæ* Zach. 14.
in medio manuum tuarum : his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Amor extendit ejus brachia in amplexum : dolor eius nervos & venas crudeliter extendit. Amor illum cruci alligat ; dolor totum corpus in crucis erectione quassat. Amor inclinatur caput morituri ad osculum peccatoris, dolor illi Spiritum emittit. *Clamans voce magna exspiravit.* Uter jam istorum pugilum vicisse credendus ? Amor se putat vicisse, quia mori persuasit : dolor quia vitam extorsit. Ex amante & dolente quæramus. Respondet ille : *Attendite & videte, si est dolor similis dolori meo.* Et rursus protestatur : *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis.* Quis arbiter vestrum erit O amor ! O dolor ! Illi debetur triumphus & victoria, qui postremus remanet in arena. Postquam amans & dolens JESUS inclinatum capite tradidit Spiritum illico recessit dolor. *Iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.* Perrexit tamen amare etiam mortuus. Nam *unius militum lancea latus ejus aperuit.* Miles hic fuit ex amoris militia. Siquidem *habet clavum suum charitas, habet gladium* ut ait Ambrosius, & teste S. Bernardino *Fervidus velut athleta est amor, & triumphans fortitudine.* Hic lancea velut sagitta emortui cor petens latus eius aperuit, ut sibi victoriæ trophæum erigeret. *Præ nimio* (inquit S. Bonaventura) *sui amoris fervore voluit lancea suam latus aperiri, ut demonstraret quod tibi tradidit cor suum.* Igitur amor vicit in agonia, & si tantum doluit quantum amavit, diutius amavit amator hominum quam doluit.

V. *Et factus in agonia.* Hanc agoniam exprimit nobis aliquatenus quotidiana experientia naturalis. Videmus quippe luctam & certamen in qualitatibus contrariis, quæ invicem adversantur. Calor repugnat frigori, & una qualitas aliam concertando intendit. Immergite hyemali tempore manum frigidæ nivi, & cum intensus

Thren. 2.
v. 12.

Joan. 15.
v. 15.

Rom. 6.
v. 19.

Joan. 19.
v. 34.

S. Ambrosio
in Psal.

118.

S. Bern.
Sen. Jerm.
de passio.

S. Bonav.
in stim. e-
morib.

frigus senseritis, applicate illicò igni, sentietis profectò gravissimum dolorem ex pugna caloris cum frigore. Hanc pugnam vocant Philosophi antiperistasis, cuius opera circumfessus ab externo frigore modicus calor in cellis vinarijs, & alijs occlusis locis seipsum intendit, ut experiamur calidiora in hyeme, quam æstate cellaria. De nostris luctatoribus in anima benedicti JESU licet mihi usurpare illa verba sapientis: *Nix & glacies sustinebant vim ignis. Et quod mirabile erat in aqua, quæ omnia extinguit, plus ignis valebat.* Quod eo sensu accipio. Nix & glacies intendebant calorem ignis pugnando, & vice versa ignis augmentabat frigus nivis, & glaciei per antiperistasis. O Christiani! *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem,* qui talem in se luctam pro nobis perpeffus est. Nix & glacies doloris incrementabant vim ardentis amoris, & intensus amor augebat doloris acrimoniam & sensum. *Et quod mirabile erat in aqua de qua Psaltes canebat: Intraverunt aque usque ad animam meam. Et Job: Bibit subsannationem quasi aquam.* In aqua inquam doloris plus ignis valebat, vincebat amor. *Aque multe non potuerunt extinguere charitatem,* qua unigenitus Dei Filius erga humanum genus flagrabat. *Invenimus virtutem JESU M, invenimus infirmum JESU M, fortem & infirmum,* inquit S. Augustinus. Ex amore pariter & dolore agonizans, sudat sanguinem amoris imperio, doloris ministerio, fortis amore, infirmus dolore, & quod magis mirabile est, me ingratum amat, pro me ingrato dolet.

VI. *Et factus in agonia.* Videor nunc mihi audire ipsummet diribitorem pugilum, & sententiam pronuntiantem de amoris & doloris in anima sua concertatione, sub schemate Aquilonis & Austri. *Surge Aquilo, & veni auster, perfla hortum meum, & fluent aromata.* Surge Aquilo frigoris bajule, & veni Auster calore temperate; agite animum & corpus meum perflate, torquete animum

Sap. 16.
v. 22.

Heb. 13.
v. 3.

Psal. 68.
v. 2.

Job. 34.
v. 7.

Cant. 8.

S. August.

Cant. 4.

mum pariter & corpus ut fluant aromata pretiosi & fa-
 lubris sanguinis. Et ecce factus est sudor ejus sicut gutta san-
 guinis decurrentis in terram. Ad quæ verba S. Cyprianus :
*Summus & mirabilis fuit Christi amor: fortis fuit, ardens fuit, ama-
 rus tamen, insuarvis, crudelis amanti fuit.* Et S. Bernardinus
*Senensis exclamat: O quali ardore fornax JESU incensa erat,
 quæ sic carnem suam totam in sudore relinquebat. Immensus pla-
 ne & ferventissimus amor in hoc manifestatur: sæpè enim fer-
 vens ebullitio emittit ad extra, proinde quantum anima Christi
 charitatis igne in intimis bulliendo fer-veret, scaturitio hæc sangui-
 nis clarius manifestat.* Tam pretiosus erat sanguis Christi,
 ut gutta unica profusa sufficere ad generis humani
 redemptionem ut docent Theologi; voluit tamen & in
 horto sudare, & conculcari, & flagellari, ut totum pro-
 funderet amore pariter faucibus & dolore, *ut quidquid san-
 guinis, quidquid succi in corpore suo latebat, exiret ad lavacrum
 nostrum prout differit Oleaster.* Summus igitur & amor
 fuit & dolor agonizantis & patientis Christi, ut liceat di-
 cere amor pariter & dolor Servatorem mundi peremit.
 Audio siquidem: *dolores nostros ipse portavit.* Sed & audio:
Oblatus est quia ipse voluit. Quæ considerans Antonius Bur-
 gensis inquit *JESUS non patiens tuæ utilitati sine adhibito
 dolore studere, apud hortum ex agonie vehementia, aquam pro no-
 bis fudit, & sanguinem. Non enim ardens amat, qui sine exhi-
 bito dolore beneficia præbet.* Aquam ait & sanguinem ut cor-
 responderent postrema primis, & *quidquid succi in corpore
 ejus latebat, exiret ad lavacrum nostrum.*

S. Cyprian.
ap. Paolac.

S. Bern.
Sen de
Passio.

Oleaster. in
Isai.

Anton.
Burg. To.
1. in Evan.
ad c. 26.
Matth.
sc. 2. obs.
3.

VII. Universum humanum genus jacebat in horto
 infectum lethali veneno deceptoris serpentis, & geme-
 bat velut moribundum: hoc virus ut depelleret Dei Fi-
 lius, ingressus est hortum & sudavit sanguinem salubre an-
 tidotum contra venenum. De morsu lethali (sic loquitur
*Marcellinus Matisconensis) virulentus humor hominem totum
 persuaferat, sed hujus morbi reliquias tersit Christus sanguine ma-
 dens.* O Christiani! O peccatores! utinam de singulis no-

Matiscon.
hom. de
Passio.

strum & nostris morbis liceret dicere : *Huius morbi reliquias tergit Christus sanguine madens.* Sunt ut loquitur Apostolus : *Inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.* Sunt qui laborant cephalæa & dolore capitis superbi, elati, præsumptuosi, inflati : his suadeo ut accurrant in hortum ad JESUM agonizantem, *ut huius morbi reliquias tergat Christus sanguine madens.* Sunt qui laborant hydro-pili cupiditatis & avaritiæ : nam his

Quo plus sunt potæ plus sitiuntur aque.

Accurrant in hortum ubi Dei Filius aquam sudat & sanguinem, *ut huius morbi reliquias tergat Christus sanguine madens.* Alij laborant diversis febribus, præsertim calida & ardente quæ est luxuria, unde *Ambrosius in Lucam :* *Febris nostra avaritia est, febris nostra luxuria est, febris nostra ambitio est, febris nostra iracundia est, &c.* Accedamus ad liquorem pretiosum, ad antidotum veneni, ad salutare pharmacum sanguinis Christi : ut nostrorum morborum *reliquias tergat Christus sanguine madens.* Sed pro dolor ! multi etiam hoc sacro tempore quod universos fideles ad poenitentiam stimulat, reperiuntur, qui tam salubre medicamentum contemnunt, & quasi conculcant : ad quos cum Propheta dicere possum : *Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo ?* ubi septuaginta legunt : *agonem facitis Deo.* Efficitis ut fudet sanguinem Dei Filius. *Et dormiunt multi,* malæ ac inveteratæ consuetudinis peccatorum lethargo oppressi, nec evigilant. Id queritur ipse Dei Filius apud Ezechielem : *Multo labore sudatum est, & non exiit de ea nimia rubigo ejus, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis.* Nolite O Christiani prodigere tantum pretium, tam salubre animarum vestrarum pharmacum. Agite, hac hora, hoc momento accurrite ad JESUM agonizantem : *Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere per verbe, discite benefacere, querite iudicium, subvenite* oppres-

1. Cor. 11.
v. 30.

3. Ambros.
in Luc. lib.
4.

Isai. 7.
v. 13.

Ezech. 24.
v. 12.

Isai. 1. v.
16.

oppresso, judicate pupillo, defendite viduam, &c. Et morbi vestri reliquias terget Christus sanguine madens.

CONSIDERATIO VII.
MOYSES PASTOR FIDELIS,
THEMA.

Moses autem pascebat oves. Exodi 3.

SYNOPSIS.

- I. Messenii pro suæ urbis insignibus utebantur littera M. nos eandem quarto nostræ structuræ lapidi insculpsimus, ut designet Moysen & ejus sororem Marianam id est amaritudinem.
- II. Moyses figurabat Christum, pastor pastorem bonum, & Episcopum animarum nostrarum.
- III. Qui appropinquans hypo Judæ sentit in pace amaritudinem amarissimam, quod amoris pignore osculo ad proditionem abuteretur.
- IV. Erat Judas plurimis decoratus à Christo prerogativis, quas omnes perdidit mutatus in alium per insatiatam avaritiam:
- ✓ Erat electus inter duodecim, & tamen diabolus. Nemo sibi blanditur de statu in quo est, ubique lo-
- cum invenit diabolus, præsertim ubi radix malorum cupiditas inserpit.
- VI. Huius detestandi vitij effectus sunt innumeri, Judæ fuit laqueus ad interitum.
- VII. Nam ab eo inductus Magistrum suum levissimo pretio vendidit, cum servilia sæpe capita longè carius venierint.
- VIII. Insanus mundinator venit cum laternis & facibus nocte silenti, & quietâ omnibus creaturis, querens hominem infernalis Diogenes. Nox hæc fuit mysteriorum secunda. Alate sunt faces ad funus synagoge.
- IX. Væ igitur vobis Judæ sectatoribus, cupidis, avaris, divitiarum amatoribus, qui in tenebris ambulatis, & ad mundi lucem cæcutitis. Tu verò O homo Dei hæc fuge.

Moses autem pascebat oves. Exodi. 3.

I.

Eteres Lacedæmonij & Messenij ad exprimenda suæ gentis insignia primam sui nominis literam usurpabant. Lacedæmonij quidem literam L. at Messenij literam M. qua non

Anton. Ricciard. in Comment. synb.

solum clypeos & arma, sed & urbis portas ac moenia agrorum fines & terminos, quin & privata sigilla obsignabant. Horum exemplo nos in structura sacrae Pyramidis quam Christo in monte Oliveti erigimus unicâ contenti literâ quarto lapidi imprimemus litteram M. qua designabimus Thaumaturgum Israëlitici populi ducem & legislatorem Moysen, & simul sororem ejus Mariam. Nuncupatur à sacro historico *Maria Prophetissa soror Aaron*, non sine mysterio, cum æquè fuerit soror Moysis, cur ergo tantum soror Aaron? Moyses idem sonat ac *Attractus de aquis*, Aaron *montanus*, Maria *amaritudo*, quæ omnia Servatori nostro in monte Oliveti constituto ad amussim conveniunt. *Attractus enim de aquis sudoris sanguinei, montanus orator noster amaritudinem sensit ac prægustavit amarissimi calicis, ut dicere potuerit cum Regio Psalte: Ecce in pace amaritudo mea amarissima.*

S. Hieron.
de nom.
Hebr.

Psal. 61.

Tertull. lib.
3. cont.
Marcion.
Cyril. col.
leâ a. c. 16.
Iustin. cont.
Tryphon.
Cyprian.
Theod. 9.
34. in
Exod.
Philo. lib.
1. de vita
Moysi.
Idem lib.
de agricul.

II. Moysen fuisse typum Christi benedicti, ac tunc potissimum quando in monte orans pro populo brachia in altum tollebat, fatentur SS. Patres *Tertullianus, Cyrillus, Justinus, Cyprianus, Theodoretus* & alij, quorum *Theodoretus* differtè ad rem nostram: *Dum extendebat manus Moyses, præseferbat typum ejus, qui crucifixus est pro nobis.* At nescio annon Pastoralis officio magis expresserit Moyses Salvatorem in monte Oliveti ab oratione surgentem. *Moyses autem pascebat oves.* Id ponderans *Philo Hebræus*: *Præfuit, inquit, gregibus ad principatum se præparans. Nam pastoralis ars ad regnum est præludium.* Et idem alibi: *Tanta cura pastoralis honestas creditur & utilitas, ut Poëtarum gens Reges soleat vocare pastores populi.* Cœlestis noster Moyses qui se ipsum nominavit pastorem bonum, si uspiam, certè in horto se manifestavit Pastorem ovium, Pastorem populi, Pastorem bonum. *Albertus Magnus* in Joannem: *Ego, inquit, sum Pastor bonus, bonus in natura, bonus in gratia, bonus in pastoralis cura, Cajetanus* verò: *Summus Pastor summe bonus.* Et *Lucas Burgensis*: *Unus & singularis per Prophe-*

tas,

tas, nominatim Ezechiel. c. 34. Promiſſus Paſtor magnus ovium, quem vocat Paulus Hebr. 13. Principem Paſtorum, & Episcopum animarum noſtrarum. Videte obſecro Paſtoris noſtri vigilantiam & de ovibus ſolicitudinem. Dormiunt oves ejus diſcipuli, ipſe vigilat; unam ovem aberrare advertit, & vadit eam quæſitum ut gregi aſſociet. Sed actum agis magne Paſtor, hæc ovis jam lupum induit. Non tamen deponit curam. Eia inquit oviculæ meæ: *Surgite eamus: ecce appropinquavit, qui me tradet.* Reducamus ſi fieri poteſt errantem ovem.

III. *Adhuc eo loquente, ecce Judas.* Hic verus eſt Amalecita, ſive ut *Rupertus* interpretatur *lingens, oſculans*: in veſtimento ovium lupus. *Ecce Judas. Ecce in pace amaritudo mea amariffima.* Prælibaſti in horto mi JESU amarum calicem, haurire cœpiſti mare amaritudinum, ſed hæc amaritudo quam tibi os Judæ propinat *in pace amaritudo amariffima*, cum ſub mellis dulcedine amariffimum fel offeritur. *Accedens ad JESUM dixit: Ave Rabbi.* O fallax & dolofum cor! crudele & inimicum oſculum! Amoris arma deſerviunt rancori & odio, pacis ſymbola bellum & perſecutionem denuntiant. *Et oſculatus eſt eum.* Impie, crudelis, fanguinarie latro, quis te hanc artem edocuit, cum armis pacem componere, per amicitia pignus tui amatorem hoſtibus tradere, & quem ante modicum in ſacramento ſumpſeras, ſpurciſſimo tuo ore contaminare! Ah lupe infernalis, itanè *venenum inſundis oſculo* (ut loquitur *S. Ambroſius*) quo *gratia charitatis inſunditur*; oſculo quod *ſacræ pacis inſigne eſt*; oſculo quo *amicitia fida firmatur*; oſculo quo *fides ſancta ſignatur.* Et alibi in eundem ſenſum. *Amoris pignore vulnus inſtigis? charitatis officio ſanguinem fundis? & pacis instrumento mortem irrogas?* Similiter *S. Auguſtinus*: *Oſcularis & inſidiaris; amicitiam ſingis cum proditor ſis.* Quin & *S. Thomas Doctör Angelicus*: *Oſtendis amicitiam per oſculum, & veniſti perdere me? ſecundum illud Pſal. 27. Loquuntur pacem in ore ſuo, mala autem in cordibus eorum.* Paulò

Luc. Burg.
Ibid.

Rup. Abb.
in Pſal. 62.
Pſal. cit.

S. Ambroſ.
in Pſal. 39.

Idem lib.
10. in Luc.

S. Aug. in
Caten.
apud S.
Thomam.

S. Thom. in
c. 26. Mat
To. 14.

ante benignissimus Pastor & Episcopus animarum nostrarum discipulos suos ordinaverat sacerdotes, eisque modum missam celebrandi præscripserat: *Hoc facite in meam commemorationem.* Et ecce indocilis Iudas, asino stolidior, nondum benè perceptis Rubricis, primam Missam orditur de *Requiem & pacem* dare vult, ubi dari non debet. *Ab osculo incipitur bellum, & per pacis signum rumpitur sacramentum.* inquit S. Augustinus. Verè Christe mi in hac pace amaritudo tua amarissima: & potes queri: *Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Aquila legit. *Homo cui confisus eram: Symmachus: homo cui confidebam.* Hic repertus est infidus, rebellis, prævaricator, traditor, persecutor, lupus rapax, fidelem animarum Pastorem persequens.

IV. Consideremus hoc mysterium paulò attentius cum suis circumstantijs personarum, temporis, verborum & actionum. *Ecce Iudas unus de duodecim.* unus è principibus electi populi: *Collocet eum Dominus cum Principibus,* non quibuscunque sed *cum principibus populi sui.* Hic accessit primò principibus sacerdotum, mox principibus tenebrarum. Iudas *Filius regni cælestis* sic cum appellat in priorè statu *Chrysostomus: Regni filius erat, & cum duodecim audist discipulis sedebitis super sedes duodecim.* Iudas amicus Dei *Filij. Nimis honorati sunt amici tui Deus. Vos amici mei estis.* Iudas Angelus imò iudex Angelorum? *Nescitis quoniam Angelos judicabimus?* Iudas filius Dei. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Iudas lux mundi. *vos estis lux mundi.* Iudas sal terræ: *vos estis sal terræ.* Iudas hora divini horologij *duodecim Apostolos elegit, de quibus dicit nonne duodecim sunt horæ diei,* Inquit S. Cyrill. Alex. *Ecce Iudas unus de duodecim excæcatus ab avaritia, vendit suum Dominum, Magistrum, Deum, & transfiguratur ex Principe electorum in Principem & ducem impiorum: Facit hoc insatiata cupiditas* (verba sunt S. Petri Chrysologi) *quæ contenta non est homines criminosos fieri, nisi eos duces criminum faciat & Magistros. Ex filio regni transit*

S. August.
Serm. 122.

Psal. 40.
v. 10.

Psal. 112.
v. 7.

S. Chry-
sost. hom.
77. ad po-
pulum
Psal. 138.
1. Cor. 6.
v. 8.
Joan. 1.

Cyrill. lib.
7. c. 12. in
Joan.

S. Pet.
Chrysol.
Serm. 2.

ranſit in filium gehennæ : *Avarus vir inferno eſt ſimilis. Infernus enim quantoſcunque de vora verit, numquam dicit ſatis eſt. Sic etſi omnes theſauri confluxerint in avarum.* Ait S. Auguſtinus. Ex amico Dei fit ejus inimicus : *Tui iſti ſcelerata avaritia fluctus. Tuo impulſu & incentivo filius parenti inimicitias denuntiat.* Sic S. Aſterius. Ex Angelo fit diabolus. *Unus ex vobis diabolus eſt, ipſa veritas æterna de Iuda pronuntiat. Ex filio Dei mutatur in filium diaboli. Nihil ſic diabolo hominem ſubijci facit ut inbiandi opibus, atque habendi amore ſuperari.* Sic S. Chryſoſtomus. Ex mundi luce tranſijt in tenebroſum chaos. *Nonne & Iudas proditor inter cæteros audiebat : Vos eſtis lux mundi? Nonne diabolus lumen ejus extinxiſit? ſunt verba S. Ambroſij. Et magnum chaos firmatum eſt inter aurum & animam.* Sic S. Pet. Chryſol. Ex ſale terræ ſapienti, factus eſt ſal infatuatum, & ad nihilum valet ultra niſi ut mittatur foras. Unde Auguſtinus : *Quæ eſt iſta rogo animarium inſania, acquirere aurum & perdere cælum? Denique ex hora divini horologii tranſfertur in horologium infernale : Hæc eſt hora veſtra & poteſtas tenebrarum.*

V. *Ecce Iudas unus de duodecim.* Nihil rarum aut novum in communitate, inter multos, reperiri unum ſcleratum, & ſi rationem ſubdlexeris plures in mundo mali quam boni : ſed quod ex duodecim electis à ſapientia æterna, & in Apoſtolicum ſuſceptis conſortium unus reſertus fit non malus ſolum ſed malorum & ſcleratorum omnium coryphæus, id fanè mirabile cogitatu. Non poſſum ſine admiratione ingenti legere : *Ego elegi vos de mundo, & unus veſtrum diabolus eſt.* Quis hic non paveat, & cohorreſcat, ſi locus conceditur diabolo in tali collegio? *Ego elegi vos de mundo. Quando hoc Dominus dicebat (inquit Cyrillus) non ipſum Iudam attendebat, ſed Matthiam in locum illius ſubrogandum.* Cur ergo Iudas cum cæteris ad Apoſtolatum aſſumitur? cur ei conceduntur myſteria? cur in numero duodecim computatur? Nempe, ne ſibi quiſquam blandiatur de loco, de conſortio, de of-

S. Aug. in Epist.

S. Aſter. hom. de avarit. Joann. 6. v. 71.

S. Chryſoſt. hom. 13. in Matth.

S. Ambroſ. in Pſal. 118. ſerm. 16.

S. Pet. Chryſol. ſerm. 22. S. Aug. ſer. 25. de verb. Dom. Joann. 17. v. 12.

Joann. 15. v. 19.

Cyrill. ſup. cit.

S. Bernar.
serm. de
lign. fœn.
& stipul.

ficio, sed cum metu & tremore quisque operetur salutem suam. Appono verba S. Bernardi. Nusquam est securitas fratres, neque in cœlo, neque in paradiso, multò minus in mundo. In cœlo enim cecidit Angelus in præsentia divinitatis; Adam in paradiso de loco voluptatis; Iudas in mundo in schola Servatoris. Et quod maximè considerandum omnes hi per cupiditatem: ut verum omninò sit Radix omnium malorum cupiditas. Angelus per cupiditatem dominatus & ambitionis, Adam per cupiditatem gulæ, Iudas per cupiditatem avaritiæ, quæ cum sit cœteris frequentior, est etiam cœteris periculiosior, & omnia vitia, omnia sce-

S. Paulin.
Ep. 2.

lera post se trahit. S. Paulinus agens de avaritia: Hæc una, inquit, omnibus armata criminibus, vel si sola nos capiat,

Rup. Abb.
lib. 3. in
Eccles.

& Zabulo ad malitiam, & homini ad mortem sufficit. Et Ruperti Abbatis vox est: Plenus divitijs, plenus vitijs. Id probè norat sapiens cum diceret: Odibilis coram Deo est & hominibus superbia, & execrabilis omnis iniquitas gentium: avaro autem nihil est scelestius.

Eccl. 10.
v. 7. & 10.

Nihil est iniquius quam amare pecuniam. Quæ verba pensiculatius librans B. Pet. Damiani in eas erupit voces: Dura certè & nimis formidolosa sententia. Si enim nihil est avaro scelestius nihil iniquius; non ergò melior paricidis, non præfertur incestis, æquatur hæreticis, assimilatur idololatriæ? Ita est mi Damiane, imò amplius aliquid de avaritia pronuntiat S. Gregorius quasi Iudam avarum describens: De avaritia proditio, fraus, fallacia, perjuria, inquietudo, violentiæ, & contra misericordiam obdurationes cordis oriuntur. Et S. Augustinus: An ignoras quod radix omnium malorum avaritia est, & servitus idololatriæ, mater usuræ, genitrix gehennæ. Quin & D. Chrysof.

B. Petr.
Dam. lib.
2. Epist. 2.

Qui pecuniæ amore rapiuntur, invidi quoque, nequam, multum jurantes, perjuri, temerarij, audaces, maledici, fures, invereccundi, impudentes, ingrati, mala denique omnia sint necesse est.

S. Greg. li.
21. Moral.
c. 17.

Quin & D. Chrysof. Qui pecuniæ amore rapiuntur, invidi quoque, nequam, multum jurantes, perjuri, temerarij, audaces, maledici, fures, invereccundi, impudentes, ingrati, mala denique omnia sint necesse est.

S. Chry-
sost. hom.
3. adv. vi-
tup. vit.
adon.

VI. Atque ut huius malorum omnium radicis effectum in ipso Iuda conspiciamus subserviat nostro discursui quod iidem SS. Patres de avaritia loquuntur. S. Petrus Chryso-

Chryſologus, avaritia inquit. Comparat bellatores, ſanguinem vendit, agit mortes, prodit patrias, &c. ſas neſaſque confundit, violat veritatem, innocentiam tollit, amicitiam ſubruit. Ut plura quæ ibi congerit præteream. *S. Gregorius* ſeptem avaritiæ filias recensens, Prima, ait; eſt obduratio cordis, ſe- cunda eſt violentia, quæ fit nocendo alicui palam per facta mala. Tertia eſt inquietudo hoc eſt appetitus lucri. Quarta eſt perjurium. Quinta eſt fallacia, quæ fit per verba decipientis in occulto. Sexta eſt fraus. Septima prodition. Tam nobilem familiam Iudas aluit. *S. Valerianus* nihil mirandum exiſtimat, ſi avarus proditionem molitur: unde ait: Ille proditionis arguitur, ille delator alieni criminis accuſatur, quis dubitet, quod ſecretum pectoris oblatae pecuniæ pondus irruperit? Iudam ad proditionem ſui Magiſtri avaritia impulit; & quis dubitet quod ſecretum pectoris oblatae pecuniæ pondus irruperit? ſed quo tandem fructu? *Faulus Apoſtolus* quaſi ad Iudæ exitum reſpiciens: Qui volunt, inquit, divites fieri, incidunt in tentationem & laqueos diaboli. Et ſapiens id quaſi prophetans: Qui congregat theſauros impingetur ad laqueos mortis. Iudas laqueo ſe ſuſpenderit. Quod ponderando *Venerab. Droga*: Iam diu à Chriſto receſſerat, & avaritiæ laqueo ſe ſuſpenderit, ſed quod fecerat in occulto palam omnibus innotuit: poenæ qualitas ſupplicij modum aperuit. Et *Hugo Cardinalis* vocat divitias laqueum deſperationis. Quid mirum igitur ſi irretitus his laqueis impius proditor abiens laqueo ſe ſuſpenderit, & ut impleret etiam quod dixerat ſapiens: Nihil eſt iniquius quam amare pecuniam. Hic enim & animam ſuam venalem habet, quoniam in vita ſua projecit intima ſua: O deteſtabile malum avaritiam! ô deplorandum genus mortis! O cæcas hominum mentes, qui tam pernicioſo vitio ſe mancipant! Ergo laqueus diaboli ſunt divitiæ hujus mundi! clamat *Hugo de S. Victore*: Heu me quam pauci ſunt, qui volunt ab iſto laqueo liberari? quam multi ſunt qui dolent quod parum ſunt irretiti? Fugiamus hanc peſtem. Qui divitijs intendit naturam proditor exiſtit. Inquit *Ariſtæus*. Fugiamus hanc peſtem.

S. Petr.
Chryſol.
ſerm. 126.
S. Greg. li.
31. moral.
c. 17.

S. Valer.
hora. 20.
de avar.

1. ad Tom.
6. v. 9.

Droga. de
Sacram.
Dom. paſſ.
Hugo. Car
in prover.

Eccli. 10.

Hugo de
S. Vi.
miſcell. 11.
l. 2. c. 57.
Ariſtæ. hiſt.
de 72. n.
terpret.

VII. *Ecce Judas unus de duodecim. Avaritiâ excœcatus innocentia nundinator, Dominum & Magistrum suum solâ cupiditate habendi inductus vendere præsumpsit, & quidem levissimo pretio, quo servi & mancipia vœniebant. Id notavit Hieronymus inquit: Iudam avaritiâ excœcatum, nec rogatum, nec quesitum sese sponte proditorem obtulisse, nec de auctione pretij quicquam licitatum esse, sed quasi vile mancipium in potestate eminentium posuisse, quantum vellent dare. Et quia Exodi 21. pro ser-vo aut ancilla occisis jubebantur numerari triginta sici argentei, vero simile est Iudeos tanti voluisse emere Christum, quanti apud eos ser-vus estimabatur. Iam Christe mi factus es formam ser-vi accipiens. Celebris huius ævi Theologus narrat se siclum & ectypum argentei similem eorum, qui Romæ asservantur nactum fuisse, & facta diligenti per trutinam comparatione, cum moneta nostra oculari inspectione deprehendisse, triginta illos sicos seu argenteos, juxta monetam Imperialem conficere florenos Rhenenses viginti duos, & dimidium. Alij censent fuisse tantum florenos quindecim. Qui summum pretium ponunt, aiunt fuisse florenos viginti quatuor. Tam vili pretio vœniit Salvator meus, cuius bonitatis infinitus est thesaurus! O cœcitatem! ô avaritiam execrandam! Daphnis Grammaticus teste Plinio venditus est trecentis millibus septingentis sestertijs. Pretium hominis in ser-vitio geniti (inquit ille) maximum ad hanc diem, quantum quidem compererim, fuit Grammaticæ artis Daphnidis Cn. Pisaurensi vendente, & M. Scauro principe civitatis III. M. DCC. sestertijs licente. Quod Justus Lipsius ad nostratam monetam calculos revocans, ait fuisse septem millia, quingentos & septendecim imperiales. Addit Plinius: Pæzontem è spadonibus Seiani III. M. D. emptum mercante Sutorio Prisco. Diversus à superiore Lutatius Daphnis teste Suetonio ducentis millibus nummum Quinto Catulo emptus est, quæ pecuniæ summa nostratum Imperialium quinque millia æquat. Bello civili Romanorum quo C. Gracchus*

Hieron. in
cap. 26.
Matth.

Joc. Trin.
To. 2. disp.
2. q. 3. d. 1.

Hofst. de re
num. c.
5. Suar. To.
2. in 3. p.
D. 34. f. 1.
Salian. ad
an. Cbri.
34. Corn.
Jansen.
Maldonat
Sa. apud
Drexel. in
Cbri. Mor.
P. 2. c. 3.

Plin. l. 7. c.
39.
Lips. de
magnit.
Rom. c. 4.
Suel. lib. de
Grammat.
n. 2.

peremptus eſt, caput ejus ad conſulem Opimium detulit Septumeleius, & ob id dono accepit centum nummos aureos Romanos, hoc eſt ſupputatione Saliani mille ſeptingentos ſexaginta ſex coronatos noſtratis monetæ. Tanti æſtimati ſunt ſervi, & ſervilia capita cum cœli terræque Dominus ſolis triginta argenteis ſit venditus!

Salian. Annal. V. Feſt. ante Chriſti an. 120.

VIII. *Ecce Iudas.* Tam inſanus & impius nundinator, venit cum *laternis & ſacibus.* Occurrit memoriæ nox illa, an potius ut canit Poëta.

--*Subit illius triſtiſſima noctis imago*

Ovid. Triſt.

Qua mundi ſalvator in monte Oliveti Patre adorato in manus hoſtium impiâ proditione traditus eſt: Imaginor mihi altum ſilentium creaturarum, quietem omnium animantium, refocillationem laſſorum artuum. Poterat cœlum immugire, fulgetris & ferali tonitru Chriſti inimicis terrorem incutere; ſiluit. Poterat terra concuti & rupta deglutire adventantem multitudinem, uti olim Dathan & abiron; manſit immota. Silebant in cœlo Angeli ad cœleſtis fecialis Gabrielis cum Chriſto colloquium intenti. Luna & ſtellæ ſibi obſcurum nubium ſyрма prætexuere, ne aſpicerent Iudaicæ gentis impietatem. Quieſcebat in molli lectulo primus Adam, cum eius onera ſecundus Adam in ſuos humeros reclinaſſet. Solus JESUS, Iudas, & Iudæi Hieroſolymis vigilabant; JESUS ex deſiderio ſalutis humanæ, Iudas ex avaritia. JESUS præparans ſe ad mortem, Iudas ad traditionem; Iudæi ad crudele parricidium: JESUS ut Patri æterno obediret; Iudas ut impijs computaretur, Iudæi ut odium ſuum exequerentur. O verè triſtis, funeſta, monſtroſa, infeliciffima nox!

Nox inter noctes perdere digna locum.

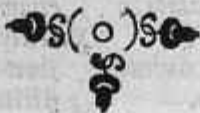
Ovid. Triſt.

In qua ſole juſtitia in occaſum declinante, tam cito laternæ & faces neceſſariæ ſunt! venit cum *laternis & ſacibus*; Cœce tenebrio, cœcorum ductor, an hominem quæris infernalis Diogenes? *Ecce homo*, imò primas ho-

minum homo-Deus. Quid facibus opus cum *lumen mundi* inquiris? O noctem malorum simul & mysteriorum
 Gen. 16. fœcundam! nocte Abraham fratrem suum Loth captivum Elamitis eripuit: hac nocte nullus accurrit ad eripiendum Iudæorum insidijs fratrem nostrum fugentem
 Josue 10. ubera matris nostræ. Noctē Josue quinque Amorrhæorum Reges internecone delevit: nocte hac cœlestis
 meus Josue vitâ exuendus traditur Principibus sacerdotum. Noctē Laban filijs suis benedixit, nocte hac mundi
 Gen. 13. Redemptor pro salute mundi maledicatur: *Factus pro*
 Gal. 3. v. *nobis maledictum.* Noctē Iacob excitatur à Deo ut in Ægyptum descendat ad Ioseph filium invisendum: nocte
 13. hac divinus Iacob monetur ab Angelo ut in crucem
 Gen. 46. ascendat, ibique in Ioanne filios suos alloquatur. Noctē
 omnipotens Deus eduxit populum Israël de terra Ægypti præcipiens: *Transite per terram Ægypti nocte illa, & per-*
 Exodi. 12. *cutiam omne primogenitum:* nocte hac ipse Dux populi electi per Ægyptum acerbissimæ Passionis educitur ut occumbat *primogenitus in multis fratribus.* O memorabilis
 Rom. 8. nox! *est enim Phasē idest transitus Domini.* Qua mundi Salvator transijt à lætitia ad tristitiam, à majestate ad contemptum, ab incomprehensibilitate ad vincula, à Paradiso ad hortum, à voluptate ad miserias, à libertate ad servitutem, à Dominio Angelorum, ad conculcationem peccatorum; à vita ad mortem. O nox de qua dictum est: *venit Iudas cum laternis & facibus!* quasi opere ipso testaretur, se indocilem fuisse Christi discipulum. Dixerat de seipso Magister: *Ego sum lux mundi.* Dixerat de discipulis: *Vos estis lux mundi.* Fuisset in Iuda unica scintilla veræ lucis, non attulisset ad lucem videndam laternas & faculas. O cæcitas! non vides claro sole, quomodo videbis fumantibus ad horrorem tædis & facibus? Nempe jam lata est in synagogam mortis sententia, causa finita, iniquè vult synagoga lætitiā contristare, majestatem contemnere, incomprehensibilitatem vincire, libertatem servitio

vitio mancipare, Dominium conculcare, juſtitiam condemnare, vitam è medio tollere. Ergo moriatur; hæ tædæ fumo ſubluftræ, hæ faces modicâ niſtantes luce funeri & ſepulturæ deſerviant. Mortem verò Chriſti languenti lumine colluſtrabunt magnaluminaria mundi ſol & luna, ille ſanguineis radijs, hæc pallido vultu, & cœlum totum ſibi atrum & luſtuoſum ſyrma prætexet.

IX. Vos nunc alloquor inſenſati peccatores, vos Iudæ affectæ & commilitones, lupi rapaces, non tondere oves, ſed deglubere nati, avari ſœneratores, uſurarij divitiarum amatores: *Ve qui dicitis malum bonum, & bonũ malum; ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras:* qui natas inraditis cavenis divitias ceu bonũ amplectimini, ceu lucida ſidera adamatis. Erit aliquando tempus cùm aperientur oculi cœcorum, & ſerò clamabitis: *Ergò erravimus à via veritatis & juſtitie lumen non luxit nobis.* Quomodo erraſtis à via, quomodo à veritate, ſi viam conculcare, veritatem falſis testimonijs voluiſtis opprimere? Neſcitis quis dixerit: *Ego ſum via, veritas & vita. Quis ſequitur me non ambulat in tenebris.* Luxit vobis lumen juſtitie, ſed vos cœci & in cœcitate veſtra errantes id non agnoviſtis. *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem.* Dilexerunt magis divitias, quam JESUM paupertatis amatorem. Adhuc tempus eſt, accurrite ad lucem ut non vos tenebræ comprehendant. Aperite oculos, & ad voſ dictum ſcitote ab Apoſtolo: *Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, & in laqueos diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociua, que mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas: quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Tu verò ó homo Dei hæc fuge.

CONSIDERATIO VIII.

MOYSES MITISSIMUS.

THEMA

Moses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra. Num. 12.

SYNOPSIS.

- I. Inter multa Moysis elogia precipuum, quod fuerit vir mitissimus, per hoc cæteros meruit titulos.
- II. Mansuetudo illum fecit dilectum Deo & hominibus pro quibus oravit.
- III. Talis Christus in horto Gethsemani, qui & orat pro peccatoribus, & mitis obviam procedit hostibus.
- IV. Et presertim Iude, qui representabat quartam ex orco furiam cum laternis & facibus, ausus accedere Deum sine fide.
- V. Et dicere Ave Rabbi: ut corvus Augusto quondam venditus magno pretio; ut corvus qui preter Ave didicerat enuntiare: Opera & impensa perijt. Hoc Ave Iudam docuit venter avaritiæ.
- VI. Ejus exemplo etiã Iudæi crocitarunt Ave Rex, quia mali corvi malum ovum.
- VII. Abusus est voce Angelica Ave, referens Evam oppositam salutata Virgini per Ave.
- VIII. Lupus fuit in vestimento ovicula ad dispergendum gregem.
- IX. Vel invitus agnovit Deum amore capi.
- X. Fraudulentus Joab, qui per salutem Anasam perimit.
- XI. Non conquerantur post hoc Magistri de ingratitude discipulorum: Plato de Aristotele, Cicero de Philologo, Linus de Hercule, Seneca de Nerone, supremus Magister e quo animo fert se à discipulo vendi.
- XII. Quis non credat Iudam fuisse de genere latronum Philotarum qui amplexibus homicidia patrabant.
- XIII. Nullus inter inimicos Christi major inimicus, quam Iudas scelus amicus, & tamen hodie totus mundus hunc histrionem agit.
- XIV. Hac Hypocrisis Iudas se caput constituit Pseudo-Politicorum, ejus manus Absolon, qui præcessit, pedes qui subsequuntur.
- XV. Hunc tamen personatum amicum resalutat Christus: paratus verum amicum agnoscere si pœniteat.
- XVI. Adeo semper illi cura discipulus etiam proditor donec proderet.
- XVII. Imò pro scilicet osculo rependit serum osculum, an forte ut reciperet spiritum S. quem inspiraverat?

XVIII. Inde illi ut Caino propria conſcientia pœna : ſignatus oſculo à nullo debet occidi, ut ſuimet carniſex fiat.

XIX. Inde congeſſe in illum tot male-dictiones à Pſalte quot argenteis Chriſtum vendiderat.

XX. Succenſes Auditor Jude traditori ? Tu peior es cum ad templum venis cum laternis & facibus abſconditi ignis ire, luxuria, &c. & neque externam, ut ille reverentiam Deo exhibes, &c.

Moyſes vir mitiffimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra. Num. 12.

I.

Rurima, eaque prorfus eminentia in Moyſen Thaumaturgum Iſraëlitici populi Ducem elogia congeſſit in ſacris Annalibus Spiritus ſanctus. Vocavit eum ſervum Dei, & quidem fideliffimum : vocavit Deum Pharaonis. Vocavit virum magnum in terra Ægypti : ſed illa vel maximè ſunt glorioſa : *Dilectus Deo & hominibus Moyſes, cujus memoria in benedictione eſt. Similem illum fecit in gloria ſanctorum, & magnificavit eum in timore inimicorum ; & in verbis ſuis monſtra placavit. Glorificavit eum in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo ſuo : & oſtendit illi gloriam ſuam. In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illum, & elegit eum ex omni carne.* Magnæ ſanè prærogativæ ! Dilectus Deo 2. Dilectus hominibus 3. benedictæ memoriæ. 4. ſimilis ſanctis in gloria. 5. Magnificatus inimicorum timore. 6. monſtrorum domitor. 7. glorificatus coram Regibus. 8. Populi electi ductor. 9. fruitus viſione Dei. 10. electus ex omni carne. Unde quæſo Moyſi tanta gloria ? unde tanta præ cœteris hominibus gratia ? *In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illum.* Summa laus Principis in ſumma poteſtate manſuetudo, & commenſurata lenitas majeſtati. Unde illud præcipuum inter ejus elogia cenſeri debet : *Moyſes vir mitiffimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra. Ideò electus ex omni carne.* Quæ ponde-

Num. 12.
Exodi. 7.
Exodi. 17.
Eccli 45.

S. Hieron.
Ep. ad
Ideop.

ponderans S. Hieronymus : *Dux ille, inquit, Israëlitici exercitus, qui decem plagis afflixerat Ægyptum, ad cuius imperium cælum & terra, & maria serviebant, inter cunctos homines, quos tunc terra generavit, mansuetissimus prædicatur. Et ideò (ecce causalem) per quadraginta annos obtinuit principatum.* Simi-

Oleäst. in
c.7. Exodi

liter oleäster, cum Dei titulum Moyfi concessum admiratur : *Expende quæso quanta sit dignitas sancti Moyfis, quem Deus sic evexit, ut Deum Pharaonis constituerit. Et mox causam annectit : Quis enim hominum habens Dei potestatem in inimicum suum tam servum ad momentum illum ferret? sed Dominus simul cum potestate dedit sancto viro longanimitatem, quâ Regem æquo animo ferret.* Mirum quî oleäster ex eo deprædicet Moyfen mitem, lenem, æquanimum, quod Pharaonem æquo animo tulit, quem tamen ejusque populum decem gravissimis plagis afflixit? projecit Aaron virgam

Exodi. c.
8.

Thaumaturgi fratris, & fluvius in sanguinem versus piscibus vitam, Ægyptijs potum eripuit. Extendit manum super aquas Ægypti, & ascenderunt ranæ, operueruntque terram Ægypti, irruentes in populum, in furnos, in ciborum reliquias. Extendit rursus virgam & *omnis pulvis terræ versus est in sciniphes per totam terram Ægypti.* Immisit insuper Deus omne genus muscarum. Immisit & pestem animantium. Sparsit Moyses cinerem in cælum jubente Deo, & *facta sunt ulcera vesicarum turgentium in hominibus & jumentis.* Extendit Moyses manum in cælum : *Et grando & ignis mixta pariter ferebantur.* Et percussit grando cuncta quæ fuerunt in agris ab homine usque ad jumenta.

Exodi. 9

Exodi. 10.

Extendit Moyses virgam & occuparunt locustæ universam Ægyptum ac depastæ sunt omnem herbam virentem. Extendit Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles tribus diebus. *Nemo vidit fratrem*

Exodi. 12.

suum nec movit se de loco in quo erat. Denique percussit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, usque ad primogenitum captivæ, quæ erat in carcere. *Tantus in Pharaonem & ejus populum rigor, tanta plagarum*

rum multiplicatio Moyſi nomen pepererit, benigni & manſueti & mitiffimi? nihilominus *Moyſes vir mitiffimus ſuper omnes homines*. Potuit Pharaonem perdere, ſed oravit pro illo & plagas immiſſas oratione ſuſtulit: cohibuit intra terminos juſtæ caſtigationis potentiam. *Dilectus Deo & hominibus: Sic totius plebis mentes de-vin-xerat, ut plus eum pro manſuetudine diligerent, quam pro factis admirarentur*. Ut loquitur *D. Ambroſius*.

D. Ambroſius
2. de offic.
c. 9.

II. Videte illum poſtquam viderat ab Iſraëlitis vitulum aureum adorari, videte inquam ut feſtinet ad montem, ut procumbat in genua, ut ſupplex Deum alloquatur: *Aut dimitte eis hanc noxam aut dele me de libro tuo quem ſcripſiſti*. Quod perpendens *Rupertus Abbas* ſtupore deſixus exclamat: *Eſt hoc ineffabile, nec niſi aliquid de eodem ſpiritu charitatis habentibus ſaltem ſenſu perceptibile eſt*. Talem ſpiritum habuit Paulus cum diceret: *Optabam & ego anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis*. Talem ſpiritum habuit Samuel Moyſi compoſitus ab Jeremia Propheta: *Si ſteterint Moyſes & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populum iſtum*. Duos hoſce velut principes apud Deum oratores quod Jeremias conjunxerit cauſam rimatus *S. Gregorius* in hæc verba erumpit: *Aliud ego in hac re non invenio, quam quod Moyſes & Samuel oraverint pro inimicis*. Manſuetudo igitur & lenitas, & ſpontè in arctum deducta poteſtas Moyſen fecit dilectum Deo & hominibus, fecit Thaumaturgum, fecit ſanctum.

Exodi. 32.
v. 32.
Rup. Abb.
in *Exod. li.*
4. c. 30.

Jerem. 15.

S. Greg. 9.
Moral. c.
13.

III. Convertite nunc mecum veſtræ mentis oculos AA. ad mitiffimum generis humani Servatorem in monte Oliveti, & videbitis illic pro peccatoribus orantem: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis dele me de libro tuo quem ſcripſiſti*. Pater æterne tanto amore ardeo erga humanum genus, erga peccatores, & reos læſæ divinæ Majeſtatis, ut deſiderem per acerbiffimos cruciatus mortem pro eis appetere. Dimitte eis hanc noxam. Pater æterne, calicem mihi amarum propinas, volo ebibe-

re fiat voluntas tua. Pater æterne serva eos quos mihi dedisti, etiam perditissimum Judam, quia jam appropinquat. Adeste mei discipuli: *surgite eamus: ecce appropinquat qui me tradet.* Cum hoc mansuetudinis spiritu obviam procedit hostibus suis mitissimus JESUS, qui non minorem potestatem habuit quam Moyses. Poterat signis & portentis eos à cœpto terrere, poterat vivos in terræ profundum demergere, sed mansuetudine maluit ad frugem revocare si vellent.

IV. *Ahuc eo loquente ecce Judas, quarta ex orco furia cum laternis & facibus.* Tres cœteroquin furias tædis armatas commenti sunt veteres Poëtæ. Judas desertor Apostolicæ fidei, scelestissimus proditor Filij Dei, *Trifur & Trifuria, venit cum laternis & facibus. Et accedens ad JESUM dixit Ave Rabbi. Et osculatus est eum.* O facinus detestandum! ô fraudulenta salutatio! ô sacrilegum osculum! *Accedens ad JESUM.* Quomodo accedis impie quem vendidisti? quomodo accedis quem prodis? quomodo accedis, à quo discessisti? *Credere oportet accedentem ad Deum quia est, & inquiringibus se remunerator sit.* Tu verò accedis & non credis, accedis & non metuis scelestorum vindicem ac remuneratorem? sed *dixit insipiens in corde suo non est Deus.* Quid mirum? Alium sibi Deum constituit mammonam iniquitatis, vitulum aureum adorabat: cæcus cæcorum ductor, Judas Judæorum antesignanus, qui si *Dei sapientiam in mysterio cognovissent, nunquam glorie Dominum crucifixissent.*

V. *Dixit Ave Rabbi.* Vox æmula quidem humanæ sed non humana, in ore nata non in corde, vox belluina. Sublimis Actiâ Victoria revertebatur Augustus; occurrit ei inter gratulantes corvum tenens, quem instituerat proferre hæc verba: *Ave Cæsar, victor Imperator.* Miratus Cæsar officiosam avem viginti millibus nummum emit. Sine sensu sine intellectu brutalis hæc fuit salutatio, nec alia Judæ; Et tamen pro hoc corvo servator meus non

vigin-

Hebræ. 11.
v. 6.

Psal. 13.
v. 1.

1. Cor. 2.
v. 8.

Macrob.
lib. 7. Saturnal. c. 4

viginti millia nummum ſed pretium omni excogitabili theſauro majus paratus eſt exponere ut redimat. Sed actum agis mi JESU, hic corvus crocicans *Ave Rabbi* alteri corvo eſt ſimilis, quem idem Auguſtus emiſſe fertur, qui præter *Ave Ceſar.* etiam alia verba didicerat: *Opera & impenſa perijt.* Nam cum & priorem corvum & Piſſitacum & Picam idem *Ave* garrientes emiſſet, tranſiens futuriſ, qui in corvo ad eandem ſalutationem aſſuefaciendo diu fruſtra laboraverat, identidem repetens *opera & impenſa perijt*, officinam; ſalutatus eſt à corvo *Ave Ceſar*, reſpoſuit: *ſatis domi ſalutatorum talium habeo.* Corvus memor etiam aliorum verborum crocicavit: *Opera & impenſa perijt.* Sic proſus Iudas crocicat: *Opera & impenſa perijt*: Vis mi JESU manſuetudine tua reducere errantem oviculam & ad gregem reducere: *Opera & impenſa perijt.* Vis pro illo etiam ſanguinem pretioſiſſimum effundere? *Opera & impenſa perijt.* Sed obſecro quis huic corvo indocili vocem illam amabilem *Ave* inſtillavit? quis edocuit? Eandem quæſtionem movet Poëta:

Quis expediſvit Piſſitaco ſuum chere; (Ave)
Picaſque docuit noſtra verba conari?
Magiſter artis ingentiſque largitor
VENTER, negatas artiſex ſequi voces.

*Perſius, in
 Prol.*

Avaritiæ venter, qui cum ſatiari non poſſet, niſi & pretium devoraret quo mundi theſaurum vendiderat, eo plenus crepuit medius: ſic argutè differente Ven. Dragone Hoſtienſi: *Suſpenſus crepuit medius: plenus erat venter & ruptus eſt uter: crepuit medius ubi erat ſedes ſathane.* Diffuſa ſunt omnia viſcera ejus: pecunia viſcera ſunt avari, illa diffunduntur.

*Drogo,
 Hoſt. en.
 de ſacram.
 paſſ.*

VI. *Dixit Ave Rabbi.* Vetus Græcorum proverbium eſt *Kakòs Kòrakòs Kakòn oòn.* *Mali corvi; malum ovum* Peſſimus corvus Iudas peſſimus inſtructor Judæorum, quos illuſoriâ lingua docuit ſalutare mundi Salvatorem.

Ut enim ille venenato corde lingua melle illita dixit *Ave Rabbi* : Sic isti exemplo sui antesignani aliud corde aliud lingua versantes : *Ave Rex Iudæorum*. Tam sanctum vocabulum ex tam profano ore, tam scelerato corde prolatum est.

VII. Dixit Ave Rabbi. è cœlo venit hæc salutatio, & primus eam detulit *Angelus ad Virginem desponsatam viro* : nec usquam reperitur in veteri testamento sive ab Angelo prolata sive ab homine, destinata in tesseram pacis, in signum amoris, in testimonium benevolentiae. Primus eam profanat Iudas orci tenebrio, dum se transfigurare nititur in Angelum lucis. & qua denuntiata est quondam mundo pereunti libertas, hac mundi Salvatori denuntiatur captivitas. *Adverte* (inquit *Cajetanus*) *quod nunquam alias invenitur in sacra scriptura Angelum ejusmodi salutationis verbo usum fuisse, reservata siquidem est hæc Angelica veneratio Beatæ Virgini*. Utpote quæ veteris *Eve* correctio ut eam vocat *Damascenus*, mutans *Eve* nomen meruit *Ave*.

VIII. Dixit Ave Rabbi. Divinâ permissione assumptus ad executionem Redemptionis humanæ, ut eodem vocabulo inciperet complementum Redemptionis, quo initium factum fuerat Incarnationis. Angelus ad Virginem dixit : *Ave gratia plena Dominus tecum* : Iudas dicit *Ave Rabbi* & tacite innuit : en cohors militum, & synagoga quæ te perdat : Angelus ferid, Iudas fictè ; Angelus devotè, Iudas impiè, ut sicut in filij Dei Incarnatione verificatum est *Ave mutans Eve nomen*, sic in ejus passione videatur impius proditor Evam iterum revocare voluisse. Dicendo siquidem *Ave Rabbi*, quasi dicebat : Eva & Adam te in horto salutant & osculo donant : hoc osculum illis debes per me oblatum, compleatur per *Ave*, quod cœptum est per *Ave* inversum, *Eva*.

IX. Dixit Ave Rabbi. Mi JESU ecce lupus adest in vestimento oviculæ, & te verum Pastorem immundo mor-

mordet osculo : quis nunc miretur impleri illud : *Percutiam pastorem & dispergentur oves.* Quod discipuli tui fugiant lupus facit, non Pastor. *Math. 26. v. 31.*

X. *Dixit Ave Rabbi.* Tanta est vis veritatis, ut etiam à falsitate noscatur. Unde rectè nonnemo : *Magnum est veritatis robur, quod etiam nolentem adversarium cogit in sui confessionem.* Ecce vel Judas agnoscit Christum mundi Amorem esse, nec aliter capi posse, quam argumentis amoris : ut quid enim armatus veniret salutatione amica, amoris osculo ? Deus amore capitur. *Clav. Bonna. in Ampbitheat.*

XI. *Dixit Ave Rabbi.* Videte fraudulentum Joab de quo facer textus : *Dixit itaque Joab ad Amasam : Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amasæ, quasi osculans eum. Porro Amasa non observavit gladium, quem habebat Joab, qui percussit eum in latere, & effudit intestina ejus in terram.* Sic planè impius Judas, osculatur, & infidiatur, amicitiam fingit cum proditor sit, ut loquebatur *S. Augustinus.* Salutem impertit cum vult perimere, osculatur cum intendit occidere ; Magistrum vocat à cuius disciplina abhorret, quem Dominum deberet agnoscere mancipat servituti. *2. Reg. 20. v. 9. S. August. sup. cit.*

XII. *Dixit Ave Rabbi.* Ne conqueramini Magistri de vestrorum discipulorum ingratitude. *Judas Magistrum vocat cujus non vult esse discipulus,* ut de alio loquitur *Chrysostronus* ; Magistrum vocat, cui pro beneficijs malefacta rependit, quem prodit ut perdat. Magistrorum omnium Magister ingratiſſimum fortitus discipulum suo exemplo docet, vix alio pretio compensari Magistrorum labores, quam ingratitude. Sic Plato sensit ingratum Aristotelem, unde & mulum vocavit : *quod mulus cum saturatus est lacte materno calcibus petit matrem :* & Aristoteles maximos Philosophiæ accessus à Platone acceptos contra Platonem vertit : schola ipsi adversante in Peripato aperta. Sic Cicero Romanæ pater facundiæ à Philologo quem educaverat proditus vitam perdidit. *Percussio-* *S. Chrysostr. in Matth. cap. 22. Ælian. li. 4. var. hist.*

Plut. in Vit. Parat. To. 3. mibi fol. 46. res superveniunt Herennius Centurio, & Popillius Tribunus militum quem olim de paterna cæde postulatam defenderat Cicero, &c. Ferunt adolescentem quemdam Philologum nomine, libertum Quinti & à Cicerone in bonis litteris educatum Popillio indicasse, lecticam Ciceronis per sylvestres & umbrosas ambulationes ad mare deferri, &c. Sic Hercules reprehensus à Lino Magistro suo quod citharam malè apprehenderet, citharâ pro clavâ usus eam in Magistri caput impegit, & benè moventem, malè vitâ privavit. Sic extinctus à Nerone sapientissimus ævi sui Seneca, quem litteris juxta & moribus ad imperium formaverat. De hoc Iudæ æmulo Cornelius Tacitus, cum retulisset Senecæ cum Nerone colloquium, illius declinantis potentiam invidiæ obnoxiam, hujus augmentum ejusdem simulantis; subnectit de Nerone: *Adiicit complexum, & oscula, factus naturâ & consuetudine exercitus velare odium fallacibus blanditijs.* O portentum hominis in quo Judas proditor osculis blandiens revixisse videri possit. Nec sacra defunt eiusmodi ingratitude exempla in sanctis Cassiano Martyre, Arsenio Abbate, & aliis. Feramus æquo animo qui tale præmium laborum recipimus. *Qui reddit malum pro bono, non recedet malum de domo ejus.* Inquit sapiens. Nos verò Servatoris nostri exemplo non cessemus etiam ingratis conferre beneficia. *Si periculum ingratitude vitare volueris; non dabis beneficia: itane apud alium pereant apud te peribunt. Non respondeant potius, quam non dentur: & post malam segetem serendum est.* Profusus in beneficia Alphonfus Rex Aragoniæ cum objurgaretur quod in Alvarum Lunam hominem sibi planè ingratum tanta contulisset beneficia, quorum ne memor ille quidem amplius esset: *An ignoratis, inquit Rex, ingenti beneficio nonnisi ingenti ingratitude satisfieri?* Beneficentissimi Servatoris nostri non aliud responsum expectemus si quæsierimus, cur Judam ad Apostolatum assumpserit, cur ei pedes laverit, cur sacerdotio initiarit, cur sacrum corpus manducandum, & sanguinem

nem bibendum porrexerit. *An ignoratis ingenti beneficio nonniſi ingenti ingratitude ſatisfieri?*

XIII. *Dixit Ave Rabbi, & osculatus eſt eum.* *Iſaiæ Iſai. 29.*
 Prophetæ pro J E S U meo querela eſt: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longè eſt à me.* Labia Iudæ labia dolofa, loquuntur mel, propinant fel, figunt oscula, deſignant alapas, fingunt amorem, velant odium. Expreſſius Jeremias: *Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta eſt; in ore ſuo pacem cum amico ſuo loquitur, & occultè ponit ei inſidias.* *Jerem. 9. v. 8.* Latronum genus commemorat Seneca, qui per amplexus necabant. Monens quippe Lucilium ut vitaret voluptates, inquit: *Voluptates præcipuè exturba, & inviſſimas habe, latronum more quos Philotas Ægyptij vocant.* *Senec. Ep. 51.* *In hoc nos amplectuntur ut ſtrangulent.* Ex hoc genere latronum Judas, Magiſtrum ſuum amplexatus & osculatus eſt ut perimeret. *Quemcunque osculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum.*

XIV. *Dixit Ave Rabbi.* Multos habet inimicos Chriſtus, multos adverſarios, nullum peiorem Iuda, quia nullum pernicioſius malum ſimulatione. *Rari ſunt caſus,* *Senec. Ep. 103.* *(inquit Seneca) etiam ſi graves naufragium facere, vehiculo everti: ab homine homini quotidianum periculum.* Nullum malum frequentius, nullum pertinacius, nullum blandius. *Tempeſtas minatur antequam ſurgat, crepant ædificia antequam corruant: prænuntiat fumus incendium: ſubita eſt ex homine perniciēs, & eo diligentius tegitur, quo propius accedit.* *Erras ſi iſtorum qui tibi occurrunt vultibus credis, hominum effigies habent, animos ſerarum.* Ingens per univerſum orbem diſcurrit eiufmodi hominum non hominum multitudo: & ut nonne mo dicebat: *Ferè totus mundus exercet hiſtrionem!* Paſſim Larvatos videas, qui fronte remiſſa, explicatis rugis, ore laxato, celant pectus Invidiâ marcidum, faſtu turgidum, iracundia tremens, animum alia omnia, quam os oculique promittant cogitatione verſantem. Damnant in corde, quod ore denuntiant, Vatiniano inſectantur odio,
 P quod

Scriban. in
Phil.
Christ.

quod amare se profitentur : Unde Scribanus admirabundus quærit : Possunt tam pugnancia in una stabulari mente ? amor & damnatio ? aut non mentitur amor ? qui damnat ? Quis hodie satis se credit Politicum & civilem , nisi artes eiusmodi exerceat ; & honestissimam vocem Politici turpissimo exercitio dehonestet ? Judæ affectæ sunt , proditores sunt , sub impio capite membra nihilo meliora.

Auth. lib.
intit. Ani-
ma fidel.

O quot sunt adhuc hodie Iudæ (exclamat Anonymus) qui in receptione corporis Christi , Christum osculantur , & statim tradunt eum in manus inimicorum suorum , id est multorum peccatorum. Quam multi sunt qui frequentant diligenter Ecclesias , interfunt divinis officijs , curvant genua , Deum adorant , & vix domum reversi millenas in Deum eructant Blasphemias , mille in cælum jaculantur sacramenta ! quam multi manibus tractant Rosaria & precatorios libellos , qui in corde magnos indices circumferunt odij & vindictæ in proximum ! Quam multi procedunt in vestimentis ovium , intrinsecus autem sunt lupi rapaces !

XV. Dixit Ave Rabbi. Hoc facto & dicto Iudas se caput & coryphæum constituit omnium proditorum , omnium simulatorum , omnium Pseudo-Politicorum , qui aliud verbis aliud corde præferunt. Id observans S. Athanasius quærit causam cur sepulchrum Absolonis appellatum sit *Manus Absolon* : nec aliam invenit , quam quod Absolon fuerit membrum pseudo-Politici corporis , cuius caput Iudas. *Locus ille* (sic ratiocinatur Athanasius) *ubi sublatu* est Absolon , *manus Absolon* in hodiernum diem nuncupatur. *En quam exacte imagines inter se congruunt : siquidem locus ille non vocatus est pes Absolonis , sed manus : neque item caput Absolonis. Prior enim fuit capite manus , quæ prodicionem exercuit , secundum exemplar istius rei.* Ad quæ doctissimus Baëza adjungit : *Absolon & qui ante proditores fuerunt , manus erant tantum ; & qui postea , pedes. Unus Iudas proditorum factus est caput.* Exitiale hoc fraudulentæ & dolosæ simulationis genus averfatus David querebatur

S. Athanas.
hom. de
semente.

2. Reg. 18.

ni. 60.

Baëza in

Evang. li.

4. c. 1. §.

11.

ad Dominum : *Quoniam defecit sanctus : diminutæ sunt veritates à filijs hominum. Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum : labia dolosa in corde & corde locuti sunt.* In corde & corde, est duplici corde, unde Salvator noster ajebat *væ ad homini illi per quem filius hominis tradetur*, innuens illud *væ* ad ipsum pertinere quod Salomon pronuntiavit in dolosos : *Væ duplici corde, & peccatori ingredienti duabus vijs.* Quia scilicet ut alibi Psalmista canit : *Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus.* Sapientissimus Plato usque adeò dolosam linguam detestatus est, ut plurimum complacentiæ se habere ostenderit in illis Homeri versibus :

Inimicus enim ille mihi æquè atque Orci portæ

Quisquis aliud abscondit in precordijs, aliud verò sonat.

Quanto magis inimicus Deo, inimicus sanctis homo dolosus, homo duplici corde ; sive dulcis linguâ, amarus corde, qui mella loquitur, & fella versat : amores promittit, odia cogitat.

XVI. Salutantem Judam audivimus, audiamus & Christum resalutantem. *Juda filium hominis osculo tradis ? Amice ad quid venisti ?* Maximum inimicorum suorum, degenerem discipulum, sacrilegum, proditorem mitissimus JESUS appellat amicum. O mansuetudinem admirandam ! *traditor* est & tamen *amicus* ! dum ait *osculo tradis*, peccatum illi in mentem revocat, dum ait *filium hominis*, potestatem suam in peccatorem insinuat : dum appellat *amicum* ad pœnitentiam animat. *Magna diviniæ significatio potestatis, magna disciplina virtutis. Et consilium proditoris aperitur, & adhuc patientia non negatur :* ait S. Ambrosius. Vide Juda consilia tua manifesta sunt, traditor es per officiosum osculum, & traditor quidem Filij Dei, sed ipse Filius Dei paratus est si respicias, si pœniteas, te Amicum uti prius agnoscere. Vide Iuda quid agas : *Foris pietas, intus malitia, duplex iniquitas*, ut loquitur Ven. Droggo. *Osculo Filium hominis tradis.* Recipio osculum, & quidem tui causa, ut mea patientiâ tuam tibi in mentem

Psal. 11.
v. 3.

Ecc. 2.

Psal. 5.

v. 7.

Plato in
Hipp. min.

Homer.

Iliad. E.

Luc. 22.

Matth.

26.

S. Ambrosius

lib. 10. in

Luc.

Droggo.

Hoflien. de

facram.

Passio.

revochem malitiam. *Propter te suscepi ingratae* (ait iterum *Ambrosius*) *quod tradis in Hypocrisi*. Depone igitur larvam & esto uti fuisti amicus meus, unanimis meus.

S. Ambros.
lib. 10. in
Luc.

XVII. *Amice ad quid venisti?* An fortè venisti ad audienda præcepta mea, ad obediendum Magistro. *Vos*

Joan. 15.
v. 14.

amici mei estis si feceritis quæ præcipio vobis. Nunc ergo præcipio desiste à malitia, cane palidoniam, gnosce mansuetudinem.

Joan. 6. v.
37.

Ad quid venisti? venisti ad me? *Eum qui venit ad me non eijciam foras*. Nisi tu te ipse perversa voluntate excludas à meo consortio, non eijciam foras. Si pœniteas dum tempus habes, non eijciam foras. Si profitearis Dei filium quem impiè vendidisti, non eijciam foras.

Matth. 11.
v. 28.

Ad quid venisti? an ut jugum meum tollas? pridem dixeram: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos*.

Veni ergo exonera jugum peccatorum tuorum, & suscipe leve ac suave jugum præceptorum meorum.

Ad quid venisti? ut me vendas, & ego volo te redimere: ut me tradas inimicis, & ego volo te adnumerare electis: ut prodas pro triginta argenteis, & ego pro te pati volo mille cruciatus.

Euthym. in
Matth.

Ad quid venisti? Ah inquit *Euthymius*: *Vide misericordiam inenarrabilem, siquidem donec traditus est, fuit illi cura de proditore: ideo etiam nunc amicum nominavit*. Ut videlicet quamvis suâ malitia inimicum se fecerit, per pœnitentiam si vellet in amicitiam reciperetur.

XVIII. Notant sancti Patres quod mitissimus JESUS non solum osculum Iudæ patienter admiserit, sed etiam viceversa illi aliud osculum rependerit. O mi JESU quid tibi vult hæc tanta mansuetudo erga perditum? voluisti fortè filium prodigum amplexu tuo recipere in gratiam: sed vide quod ipse non veniat sicut filius prodigus, neque clamet: *Peccavi in cœlum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus*. Quin potius amplexu te suo stringit ut scorpio, ut vipera venenata. Voluisti fortè illum excitare à morte uti Elisæus filium viduæ: *Posuitque os suum super os ejus*: Sed vide quod jam introiit in eum

Luc. 15.

sum dignus vocari filius tuus. Quin potius amplexu te suo stringit ut scorpio, ut vipera venenata. Voluisti fortè illum excitare à morte uti Elisæus filium viduæ: *Posuitque os suum super os ejus*: Sed vide quod jam introiit in eum

4. Reg. 4.
v. 34.
Joan. 13.

sed vide quod jam introiit in eum

satha-

Sathanas. Voluifti fortè ab eo recipere ſanctum tuum Spiritum, quem illi inſpiraveras, & hoc poteras abſque amplexu tam ſceleſti corporis, abſque baſio tam impuri oris. Voluifti fortè obſignare os ejus ne impia anima per illud egrederetur, ſed exitum alium magis convenientem inquireret. Ah quid egifti mi JESU! *accedentem ad osculum ſanctiſſimi oris* (ut loquitur tuus *Bernardus*) *cruentam beſtiam non es averſatus ; ſed os in quo dolus inventus non eſt, ori quod abundavit malitia, dulciter appoſuiſti.* Exiſtimo ego te imitari voluiſſe induſtriam eorum, qui feras blanditijs & amoribus ſolent cicurare. *Certi ſunt domitores ferarum, qui ſerviſſima animalia, & ad occurſum exterrèntia hominum, docent pati jugum: nec aſperitatem excuſſiſſe contenti, uſque in contubernium mitigant. Leonibus Magiſter manum inſertat ; osculatur Tygrim ſuis cuſtos, &c. Sic ſapiens eſt artiſex domandi mala.* Sapièntis Senecæ eſſatum eſt. Sed O mitiſſime JESU, non tantum indomita ſed indomabilis ac *cruenta beſtia* eſt Iudas, ut neque ſacratiffimo osculo tuo mitigetur. Pacem ille tibi fictam obtulit, tu veram offers, ſed ille reſuſat ; quid ergo reſtat niſi ut pace tua receptâ illum relinquant tortori conſcientiæ ? *Osculum non ideò accepit, ut pacem proditoris acciperet, ſed ut ſuam ab alieno, id eſt à Juda reciperet.* Dicitum eſt *S. Paulini.* Infeliciffime Iuda osculo Filium hominis tradis ? pacem offerens pacem detrectas ? pacem violans perturbationem incurris, quæ te ad ipſam adiget deſperationem.

XIX. De impio Cain refert ſacer Historicus quod poſt fraternam cædem conſcientiæ remorſu in tantam perturbationem incidèrit, ut metueret ſe à quolibet obvio occidendum. Sed noluit Dominus, ut fratricida tam facile alienâ manu periret, quin potius interno carnifice cruciante patrati criminis pœnas daret : *Conſcientia impiorum* (ut ait *S. Anſelmus*) *magna pœna eſt.* Et *Iſidorus* : *Nulla pœna gravior pœna conſcientiæ.* Liberatus à metu alienarum inſidiarum Cain, nequaquam liber fuit à metu

Gen. 4. v. 15. propriæ conscientiæ : *Posuitque Dominus Cain signum, ut non interficeret eum omnis, qui invenisset eum.* Hæc more suo *S. Hieron. in Evang.* versans *D. Hieronymus* ad Iudam transfert, cum ait : *Tradidit Judas Christum per osculi signum : hoc est signum quod posuit Deus in Cain, ne quicumque invenisset eum, occideret eum.* Quale id signum fuerit non exprimit sacer textus. Nicetas advertit fuisse infamiam præter aliud conspicuum signum, quod ipse non explicat, cum inter cæteras pœnas Caini enarratas, ponit : *Septima pœna hæc est, nec pœnam quidem ipsam obscuram esse, reum perspicuo signo, quasi præconis voce omnibus declarari, hunc esse illum nefarij facinoris Architectum.* Genebrardus ex Thargo Hierosolymitano & Hebræorum traditione refert quod Cain educens fratrem suum ad agrum dixerit : *Non est justitia, neque iudex, neque seculum aliud, neque præmium recipient justus, nec pœnas luunt impij.* Ad quæ responderit Abel : *Est justitia, est iudex, est seculum aliud, est merces pro bonis, & impijs.* Eo responso concitatus Cain prægrandi silice occidit fratrem ut *Cedrenus* habet, vel fuste ut alij putant ; vel quemadmodum nonnulli Hebræorum sentiunt morsibus eum discerpit. In huius facinoris pœnam Deus continua paralyti illum in ore percussit ; quâ tactus per totam vitam tremens, ac irrequieto motu agitato vixit. Et ita etiam censent SS. Patres *Athanasius* & *Chrysostomus*. Verba *Chrysostomi* appono : *Gemens & tremens eris super terram. Quia enim abusus es robore corporis, & membrorum viribus, propter hoc continuum hunc tremorem, & motum tibi infero.* Erat hic tremor externus signum interni tremoris & conscientiæ torquentis animum. nam

Pennasiel. et. 1. c. 2. §. 7. Contin. To. 2. Tract. 12. conf. 4. n. 1. S. Chrysost. in Gen. hom. 19.

Istud habet damni vitium inter cætera, quod mens

Palpitet assiduo flagitiosa metu.

Ut canit Poëta. Hoc igitur signum quod posuit Deus in Cain, posuit sibimet Iudas per osculum Christi, ut omnis creatura penè conspirans refugeret cooperari ad ejus mortem, adeoque ut ipse suimet carnifex fieret. Refert

Pictori. in Epigram.

fert *Theophylactus* quod cum impius traditor ſe ex arbore ſuſpendiſſet, arborem fuiſſe inclinatam ad terram, ne ſcilicet inſtrumentum eſſet illius mortis : inde ſublatum à Judæis non nihil ſupervixiſſe, demum hydrope inflatum medium crepuiſſe. Alij volunt cum de laqueo penderet à prætereuntibus agnitum fuiſſe atque depositum, vixiſſeque poſtea aliquantiſper ſecreto in loco, dein præcipitem ex eo loco edito cecidiſſe, inflatumque crepuiſſe medium : ſic *Euthymius*, cui videtur favere Græca lectio verborum S. Petri in Actis Apoſtolorum : *Suſpenſus crepuit medius* : nam ad verbum ex Græco habetur *præceps factus crepuit medius*. Alij rupto laqueo ſupervixiſſe eum volunt, & poſtea medium crepuiſſe, ut Occumenius ex Papia vetuſtiſſimo authore, & Petrus Comeſtor, qui ait eſſe communiffimam opinionem. *Maldonatus* hæc concilians putat injecto in collum laqueo & arbori alligato de loco editiore ſe præcipitem egiſſe : poſtea verò vel rupto laqueo cecidiſſe, vel pendulum intumuiſſe, ut effuſis viſceribus creparet. Verofiſſimilius nec arborem nec funem impiam illi animam extorſiſſe, verum dæmonem qui in eum introierat cum per os Chriſti puriſſimo oſculo obſignatum exire non auderet, per inferiorem partem exitum quæſiſſe. O infeliciffimum mortalium ! *Prius in deſperationem tranſijt* (inquit S. Leo Papa) *quam ſacramentum Chriſtus generalis redemptionis impletet. Nam mortuo pro omnibus impijs Domino potuiſſet etiam fortè hic conſequi remedium, ſi non feſtinaiſſet ad laqueum.* Fruſtra amantiſſimus & mitiſſimus JESUS allocutus eſt impium : *Amice ad quid veniſti?* fruſtra ſuaviſſimum oſculum ejus ori appreſſit, nihil apicula è ſterquilinio exſugere poteſt, ſed nec araneus è roſa fuxit aliud quam venenum, quam illud trite *væ homini illi.*

XX. Obſervat *B. Petrus Damiani*, quod Regius Pfalteres Prophetico ſpiritu totidem maledictiones in Judam congeſſerit Pſalmo centeſimo octavo, quot ille argenteis

Theophyl.
in Coment.

Euthym.
apud Maldon. & *lequit.*
Maldon.
in c. 27.
Matth.
Oecom. in Acta. Apoſto. c. 1.
Papias. &
Com. ap. Maldon.
cit.

S. Leo ſer.
10. Paſſio.

Be. Pet. Damian.
de inſtit. Monial.
cap. 11.

Salvatorem mundi vendiderat. Verba ejus libet appone-
 re : *David in Iudam Iscariotem triginta maledictiones intulit, si-
 cut ille Dominum triginta argenteis sacrilegâ venalitate distra-
 xit : quarum sicut prima est : Constitue super eum peccato-
 rem ; sic extrema illa est : operiatur sicut diploide confu-
 sione sua. Quas si quis per Psalmi seriem subtiliter quærat, cer-
 tum est, quoniam non eas ultra citravè reperiet.* Nimirum ut
 patiens Job ajebat : *simulatores & callidi provocant iram Dei,*
 in quos proinde tam multiplex *væ* intonatur. *Væ dupli-
 ci corde. Væ vobis scribæ & Pharisei hypocritæ. Væ illis qui
 in via Cain abierunt.* Siquidem ut adstruit mellifluus Do-
 ctor : *Nemo magis iram meretur, quam amicum simulans inimicus.*
 Etenim in eo duo unâ concurrunt scelera , simulatio a-
 moris, & odium. Unde rectè *S. Augustinus : simulata equi-
 tas non est equitas, sed duplex iniquitas.* Bis reus Judas & quia
 fraudulentus simulator, & quia simulatus amicus, uno
 osculo bis iniquus, ideò & bis perijt animam efflando
 per infera, & mergendo ad infera.

X XI. Videris mihi Christiane Auditor hoc ingratis-
 simi Iudæ geminato scelere ad justam commotus indi-
 gnationem, eique ceu impio Magistri sui proditori non
 parùm succensere. Verùm adhuc pauca te volo. Me-
 mineris Deum quotidie sic nobiscum agere sicut Chri-
 stus agebat cum Juda. Peccamus ; indulget. Augemus
 peccata, ille mansuetudinem ; cum simulatè agimus,
 ille sincerè : verbo ; nihil non agit quo aberrantes in
 viam reducat, & tractantes hostilia, nihilominus amicè
 complectatur. Lavat nos à peccatis per exhomologe-
 sin, nutrit nos filij sui corpore sacratissimo & sangui-
 ne: peccantes monet per animarum nostrarum pastores,
 per proximorum bona exempla, per internas inspiratio-
 nes : in ipso sæpè actu peccati nobis tacitè ingerit *A-
 mice ad quid venisti ? An ideò te ex nihilo creavi, ut me in-
 juriosè tractares ? an ideò te redemi, ut sanguinem meum
 impiè conculcares ? an ideò tibi de omni necessitate pro-
 vidi*

Job. 36.

v. 13.

Matth. 23.

Juda. c. 11.

S. Bern. de

conf. ad

Cler.

S. August.

in Psal. 63.

vidi ut hostibus meis servires ? an ideò patienter expectavi tuam seriam pœnitentiam, ut prorsus jugum meum suave excuteres? *Amice ad quid venisti?* Compello te amicum, non quod tu meus amicus sis, sed quod ego tuus, dum te tuâ voluntate inimicum meâ mansuetudine ut amicum tracto. *Amice ad quid venisti?* Alphonsus Salmeron hæc verba ex Græco legit: *Sodalis quâ gratiâ huc venisti?* Gloriaris etiam fortè tu aliquo Sodalitatis nomine adscriptus Sodalitati corporis Christi, Sodalitati Beatissimæ Virginis, Sodalitati Rosarij. &c. Venis ad templum ad audiendam Missam vel concionem; sed audi: *Sodalis quâ gratiâ huc venisti?* Divinâ vel humanâ, cœlesti an terrenâ, quâ conscientiâ huc venisti? an purâ & Deo gratâ, vel potius contaminatâ peccatis? an cum proposito serviendi Deo vel potius tuis cupedijs? an voluntate orandi vel potius oculis colludendi? *quâ gratiâ huc venisti?* ut animam meliorem referres, vel potius curiositatem pasceres? ut inimico parceres, vel potius iracundiæ fomitem subministrares? *Vide locus iste Sanctus est: non est hic aliud nisi domus Dei.* Cave ne tibi dicat Salvator tuus: *Tu autem fecisti illam speluncam latronum, venisti cum laternis & facibus,* cum abscondito quodam igne venereo, cum facibus iracundiæ, rancoris, odij, insuper *acceptâ cohorte* ingenti scilicet multitudine curarum domesticarum, cogitationum terrenarum, & loco sancto minimè congruentium. Cave ne de te ac tui similibus Deus repetat: *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me.* *Isai. 29.* Tolle laternas, tolle faculas, tolle eiusmodi cohortem, quia *Vae duplici corde, & peccatori ingredienti duabus vijs.* *Eccli. 2.* Denique & illud tibi in mentem revoca te sæpenumero gravius delinquere, quam Judas deliquerit Christum osculando. Nam ille *accedens ad Iesum dixit Ave Rabbi, & osculatus est eum.* Exteriores saltem & verbo & gestu illi exhibens reverentiam, tametsi cor ab eo aversum fuerit: Unde Origenes: *Voluit (inquit) osculo & salutatione reverentiam*

Salmer. in
Evangel.Origen. in
Matth.

tiam ad Magistrum servare, non audens manifestè in eum irruere. Tu verò aufers Deo tuo etiam externam sæpè reverentiam, peierando, murmurando, & Blasphemando, & in eum sceleratas voces jactando. Tam parùm sæpè in Deum reverentiæ spiras, ut verferis in templo ceu in popina, in loco sancto ceu in lupanari (pudet omnia explicare) avertis faciem à Deo tuo ad profana spectacula, ad illicitas concupiscentias; ad fabulas, ad garritus etiam inhonestos. Nonne igitur tu & qui similia agunt, deteriores estis ipso Iuda Christum osculante? Nolite Christiani ingrati esse Christo servatori; nolite abuti eius mansuetudine, quam ubi non videt proficere, convertit in rigorem justitiæ. Cœlestis noster Moyses, quod de illo veteri dicit Gregorius Magnus: *Vitam omnium cum sua morte petivit: paucorum vitam gladio extinxit: intus ignibus amoris, foris accensus erat zelo severitatis.* Talis adhuc est in eos qui in corde & corde loquuntur, qui vias Cain, vias Judæ ambulant; quibus ut *D. Hieronymus* loquitur: *aliud in labijs in aliud in corde versatur; venenum animæ, linguae mella contegunt.* Ite in pace.

*S. Greg.
lib. 2. Moral. c. 6.*

*S. Hieron.
in Matth.*

CONSIDERATIO IX.
DEUS FORTIS ET POTENS.

THEMA.

Sic dices filijs Israël : qui est misit me ad vos.

Exodi 3.

SYNOPSIS.

- I. Deus anonymus est, eum eloqui impossibile, sibi soli effabilis; quoad nos tamen nullum ei magis convenit nomen quam EST.
- II. Hoc apud Gentiles Apollini placuit cuius foribus inscriptum Græcum EI seu ES. Cætera infra Deum nec proprie sunt, nec non sunt, sed potius non sunt quam sunt.
- III. Judas Ignarus quid loqueretur eum prodidit Judæis dicendo ipse EST. Et tamen à Judæis agnitus non est sed cæcitate percussi sunt, sicut illi qui domum Loth irrumpebant, & ad capiendum Eliam missi fuerant.
- IV. Sic primo miraculo se Deum esse ostendit Christus, & secundo, quod se nominans Ego sum, ceciderint retrorsum. Longe aliter quam fugam capessierint hostes Ducum Foro Iulij.
- V. Tertio miraculo se Deum probavit Christus, quando Malchi auriculam curavit, ut auditum surdis restitueret; sed stabat Judas cum Iphis, cem lupus præda inbians.
- VI. Venerant illi ut comprehenderent IESum, sed Deus nec in patria potest comprehendi.
- VII. Invenerunt viam & abierunt retrorsum mali viatores; sed hoc reproborum est ut retrorsum cadant, cum antrorsum ambulent justi.
- VIII. Plures leguntur attoniti ad vocem Dei, sed hi soli ad eam ceciderunt retrorsum, quia non agnoverunt eum qui loquebatur ESSE, non agnoverunt se NON ESSE.
- IX. Noli anima Christiana retrorsum abire, sed in ante, sed ut progrediaris in via Dei, in qua non progredi regredi est, memineris te NON ESSE, & NIHIL ESSE.

Sic dices Filijs Israël : qui est misit me ad vos.

Exodi 3.

I.

uintus lapis Davidicus quo carnea moles gigantæ Philistæi prostrata jacuit, signatus fuit divino nomine *Jehouab*, velut synopsis & compendio omnis virtutis & fortitudinis. Ab æter-

no Deus anonymus est, neque ullum nomen potest excogitari, quo sufficienter exprimeretur quid sit Deus. Id vel ipsi Ethnici sapientes agnoscunt. Plato: *Difficile, inquit, est Deum intellectu percipere, eloqui verò impossibile.* Cicero eloquentiæ princeps: *Deus quid non sit citius, quam quid sit dixerim.* Adducitque exemplum Simonidis Philosophi, à quo cum Tyrannus Hiero quævisisset quid sit Deus, deliberandi causa sibi postulavit unum diem. Cum idem ex eo postridie quæreret, biduum petijt. Cum verò sæpius duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero quæreret cur ita faceret? *quia quanto, inquit, diutius considero, tanto res mihi videtur obscurior.* Conamur tamen qua licet infinitum illud Dei esse describere per effectus & relationes ad nos. Dicimus eum esse infinitum bonum, dicimus esse Creatorem universi per respectum ad res creatas: dicimus Regem Regum, per ordinem quem habet ad nos qui regimur. Secundum se est prorsus ineffabilis. Hinc *D. Bonaventura. Sicut sibi soli est intelligibilis Deus, sic sibi est effabilis, & nominabilis, non alio nomine quam ipse sit, nec alio verbo quam ipse sit.* Nihilominus ut notavit *S. Joannes Damascenus: Ipse Deus propter ineffabilem bonitatem voluit de nostris rebus & nostro modo nominari, ne simus funditus notitiæ eius expertes.* In sacris literis nominatur quandoque *Adonai* quod apud *Paulum Burgensem* sonat *ineffabilis*. Subinde vocatur *Elohim*, quod est Princeps & Judex. Subinde *Jah*, quod idem sonat ac Deus: neque tamen per ista exprimitur eius deitas, nisi per ordinem ad nostrum imperfectum concipiendi modum. Ex omnibus verò, quæ ab hominibus sunt excogitata, nominibus Dei, primum locum obtinet *Jehouah*, quod apud Hebræos solis sacerdotibus concessum erat enuntiare, id à quaternis quibus scribitur literis *Tetragrammaton* appellant Græci. *D. Epiphanius* id explicans ait significare: *Qui erat, est, & semper est.* *Lipomannus* & *Sixtus Senensis* vertunt: *Qui est, & aliquid esse facit.* Quibus con-

Plato in
Timæo.

Cicero lib.
1 de nat.
Deo.

D. Bona-
vent in 1.
Jent. di. 22.

Damasc.
lib. 1. de fi-
de orthod.

Paul. Bur-
gen. Mon-
ta. apud.
Barrad.

D. Epiph.
bar. 40.

consonant sancti Patres. *Damasceus, Dionysius, Gregorius Nazianzenus, Augustinus, D. Thomas & alij. Damasceus: Ex omnibus nominibus quæ Deo tribuuntur nullum æquè proprium videtur, atque entis nomen. sed alibi se declarat, quomodo id entis nomen accipiendum & intelligendum sit. Ait enim: In Deo autem impossibile est, quidnam essentia sua, aut natura ipse sit dicere, aptiusque est ex omnium rerum sublatione, atque inficiatione operationem habere: neque enim eorum quæ sunt quidquam est. Quod quidem non ita accipiendum est, quasi non sit, sed quasi supra omnia quæ sunt ipse sit, atque adeo supra ipsum esse. Ut tandem fateri oporteat cum Doctore Angelico Deum à nobis quæ scientiâ quæ ignoratione cognosci, dum per negationes & affirmationes eius perfectionum essentiam illius velut per imagines investigamus. Ad id quod omnia superat, inquit ille, via & ordine pro virili parte omnium detractioe, & præstantia omniumque causa ascendimus. Itaque in omnibus Deus noscitur, & sine omnibus: scientiaque Deus noscitur & ignoratione.*

Sext. Sen. Biblioth. tib. 2. Damasc. lib. 1. orthod. fid. cap. 12. Dion. de div. nom. c. 7. & mystic. Theol. c. 5. Nazianz. apud Eliam in orat. 24. in Advent. Ægypt. August. 7. Confess. c. 11. D. Thom. in c. 7. Dion. de div. nom. LeB. 4. Damasc. cit. c. 4. D. Thom. cit.

II. Ad nostrum propositum nobis sufficiat hoc ipsum nomen *Ens*, vel *Est*. Quod Deus ipse sibi elegit, non tam in sacris literis, quam etiam profanis jam olim ante Filij Dei Incarnationem manifestans. Pro foribus templi Apollinis Delphici legebantur hæ binæ literæ *EI*, quæ teste Plutarcho apud ipsos veteres varias ingeniorum exhibuerunt concertationes: *Consentaneum enim est eam literam non forte fortuna neque sorte inter literas comparata solum à Deo principe in sede collocatam, ac donarij sacri & spectaculi conditione ornatam fuisse: sed eos qui primi de hoc Deo philosophati sunt, aut EI huius vim quamdam peculiarem & insignem perspexisse, aut hac nota & tessera seriæ alicuius rei uti voluisse: Inquit Plutarchus, qui post longam disputationem de vero harum literarum intellectu sejunctis aliorum opinionibus in eam delabitur: Neque numerum neque ordinem, neque copulam neque aliam deficientem partem existimo litera EI significari; sed est ex sese perfecta compellatio Dei, simul cum*

Plutarch. To. 1. Moral. De EI. in scripto foribus temp Delphic. num. 2.

Ibid. u. 21.

verbo enuntiantis animo obijciens vim Dei. Deus enim unumquemque nostrum huc accedentem veluti salutans compellat, Nosce te ipsum inquiring: quod nibilo est quam salve deterius: nos vicissim respondentes Deo EI id est ES dicimus: veram, certam, solamque soli convenientem ei appellationem, qua esse dicitur tribuentes. Cumque plane Christianè imò Theologicè de nostro esse, de nostra vita & tempore plura in medium protulisset, ostendens ea tantum videri esse, non tamen esse.

Idem. n.
25.

Subjungit nobilem illam sententiam: Deus autem, si ita dicendum sit, EST, & est nulla ratione temporis, sed æternitatis immobilis, tempore & inclinatione carentis: in qua nihil prius est, nihil posterius, nihil futurum, nihil præteritum, nihil antiquius, nihil recentius, sed una cum sit, unico NUNC sempiternam implet durationem: & huius ratione quod esse dicitur, vere est, non futurum non præteritum, neque orsum, neque desitutum.

S. August.
lib. 7. Con-
fess. c. 11.

Hæc homo Ethnicus, quæ mirè congruunt illis S. Augustini verbis Deum alloquentis: *Inspexi cætera infra te, & vidi nec omninò esse, nec omninò non esse; esse quidem quoniam abs te sunt: non esse autem, quoniam id quod es, non sunt. Id enim verè est quod in commutabiliter manet.* Atque hoc sensu accipienda sunt illa, quæ Deus in sacra historia de seipso profatur, cum interroganti Moyse designato ad populum electum Legato, quid responsurus esset interrogantibus à quo mitteretur: enuntiavit: *Ego sum qui sum; sic dices Filijs Israël: qui EST misit me ad vos.* Hoc nomine quod non est nomen: siquidem ut ait Elias in orationem I. Apologeticam Nazianzeni: *Idem & multa nomina habet, & nomine omni caret.* Voluit Deus indicare Israëlitis non tam suum esse à se, diversum ab omni alio esse, quam

Exod. 3.
v. 14.

potentiam suam quam exercere potest in omne creatum, ut cætera omnia ad ipsum comparata nihil sint, aut quasi non sint. Hodie itaque hoc magno & mysterioso nomine quintum lapidem nostræ Pyramidis obsignamus, nomine scilicet *Jebouah*, quod idem sonat ac *Ego sum qui sum.*

Elias in
orat. 1.
Apolog.
N. 32.

III. Sceleratus perditior Judas Christum comprehensuris Iudæis signum dederat, inquiring: *Quemcumque osculatus fuero ipse EST, tenete eum.* Nescius quod tradere volens hominem traderet Deum, & in ipsa proditiōnis tessera nomen Dei exprimeret. *Ipsē EST.* Impie traditor si ipse EST, quomodo eum comprehendent qui non sunt: *Si ipse EST,* quomodo eum tenebunt à quo tenentur? numquam certè comprehenderent incomprehensibilem, numquam tenerent continentem omnia nisi ipse vellet. *Processit ergo & dixit eis: quem queritis.* Ad quæ argutè *Theophylactus: quasi non cognoscentibus loquitur.* Quid? non cognoscentibus? ut quid ergo Iudas tesseram & signum dedit: *quemcumque osculatus fuero?* ut quid reipsā osculatus est, ut opus sit iterum quærere: *quem queritis?* nempe quia *Ipsē EST,* nullo nomine nullā tessera cognoscitur, & ipse *quasi non cognoscentibus* loquitur: Occulta illius virtus qui *Ipsē EST* excedit omnem facultatem vivæ & cognoscitivæ potentiæ, ut neque accepto signo eum possint agnoscere. *Ipsē EST,* rectè ais ô Iuda, hoc ipsi nomen; sed neque tu, neque Iudæi intelligunt, quid hoc sonet *Ipsē EST.* Cæcus cæcos adduxisti. *Ipsē EST* qui cælum & terram creavit: *Ipsē EST* qui per magna signa & virtutes suum esse toti Iudææ, imò toti mundo manifestavit. *Ipsē EST,* qui sponte fragilem naturam humanam assumpsit, & pro eius redemptione mori decrevit. *Ipsē EST,* qui te Iuda & tuam cohortem unico nutu in purum Nihilum potest conijcere. *Nescierunt, neque intellexerunt; in tenebris ambulant.* Nihil profunt laternæ, nihil profunt faces; mentis cæcitas tam gravis est, ut ad lucem mundi cæcutiant. *Percussi sunt autem cæcitate, sicut illi in foribus iusti, cum subitaneis cooperti essent tenebris: unusquisque transitum ostij sui querebat.* Tali etiam miraculo ostendit potentiam suam Deus in submissis à Rege Syriæ, qui Elisæum Prophetam captum abducerent: *Percussitque eos Dominus ne viderent.* Loquebantur cum Elisæo, indu-

*Theophyl.
in Com-
ment.*

*Psal. 81.
v. 5.*

*Sap. 19.
v. 16.*

*4. Reg. 6.
v. 18.*

indu-

inducebantur in civitatem, neque antea cognoverunt sive civitatem sive Prophetam, quam Deus vellet, ut in medio Samariæ se jam captos viderent. *Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ.* Sic videtur qui *Ipsè EST*, quando ipse vult, & hoc fuit primum prodigium, & potentia divinae argumentum, quod nec Iudæi nec conducti milites Christum agnoverint.

I V. Alterum miraculum fuit cum Christus benedictus seipsum manifestans dicebat: *Ego sum*: tunc enim illi ut ait Evangelista: *Abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Unico verbo *Ego sum* prosternit Dei Filius totam cohortem. *Ego sum* tantundem erat ac *Ego sum qui sum* cuius scilicet *verbo cæli firmati sunt*, cuius verbo conditus est mundus ex nihilo, cuius verbo universa creatura subsistit. Hoc *verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Verbum hoc *Ego sum* occultâ virtute ostendit eum esse Deum mundi fabricatorem, Deum creaturarum Dominum, Deum fortem & potentem. Hic profectò fuit. *Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia.* Si tantum una vocula mansuetissimi agnelli efficere potuit in improbis, ut eos vel solum audita in terram supinos prosterneret; ah quid non operabitur vox severi Iudicis, quando veniet ut *Leo de tribu Iuda. Leo rugiet quis non pavabit?* Ecquis Alexander Magnus, quis Julius Cæsar, quis Pompeius, quis Carolus Magnus unico verbo suos hostes prosternere potuit? fuerunt illi quidem victorijs tumidi, spolijs gentium feroces, ut metu perculsi populijs sponte subijcerentur & ante eos fugam sæpè caperent; sed id erat exercitibus potius quos circumducebant, quam ipsis attribuendum. Nulla gens unquam unum hominem solitarium timuit. Hic solus Christus adversus integram cohortem progreditur, & uno verbo eam in terram prosternit. *Ego sum: ad vocem ejus* (inquit *S. Leo Papa*) *turba prosternitur impiorum.* *Quid ergo poterit Maje-*

Majestas ejus iudicatura, cuius hoc potuit, humilitas iudicanda?

Refert Paulus Diaconus de Weſthari Forojulij Duce, quod cum eo absente vicini, Slavi Forojulium Urbem obsidione cinxissent, ipse ex improvise revertens cum solis viginti quinque comitibus se in arce stiterit. Quod Slavi videntes non sine multo rifu clamaverunt: *Patriarcham cum Clericis contra se adventare.* Sed ille ad pontem Natifonis fluminis appropinquans detracta casside vultum suum Slavis ostendit, qui Ducem ipsum ex calvitie agnoscentes inter in conditos clamores *Weſtharis adest,* fugam illicò capeſſerunt. Tantum valuit vel ducis victoriosi aspectus, apud gentem eo tempore vinci assuetam. De Rodoaldo item Beneventano Duce idem Author narrat, quod cum ijdem Slavi Sipontum obsiderent, ipse ad castra *veniens eisdem Slavis propriâ illorum linguâ locutus est;* *cumque propter hoc segniore ad bellum reddidisset, mox super eos irruens magna cæde prostravit.* Verum longè alia in horto Gethsemani constitit acies, unus JESUS contra integram cohortem, seipsum manifestans nec tamen agnitus, uno verbulo *Ego sum,* non in fugam tantum egit, sed ad terram prostravit, ut id non panico alicui terrori, sed Dei potentiae tribueretur. *Quid ergò poterit Majestas ejus iudicatura, cujus hoc potuit humilitas iudicanda?*

Paul. Diacon. de gest. Longobard. lib. 5. c. 23.

Idem Paul. Diac. de Longob. lib. 4. c. 46.

V. Tertium divinitatis manifestatae argumentum fuit, si vellent impij agnoscere, ac cæci videre. Servus Principis sacerdotum vulnus accepit in auricula, sed *JESUS cum tetigisset auriculam ejus sanavit eum.* Fortè ut sanaret aures inimicorum omnium, sed *aves habent & non audient.* Surdis fabula canitur Iudæis. Singula hæc suffecerant ad veritatis & divinæ virtutis in Christo agnitionem, sed induratum est cor eorum *stabat autem Judas cum ipsis.* Stabat impius stationarius, an potius stolo cum Iudæis, cum militibus ceu lupis famelicis prædæ inhiantibus, aut venaticis canibus, in feram intentis: nec mansuetudine movebantur, nec divinâ potentia, usque adeò

Luc. 22.

Proverb.
18. v. 3.

difficile est peccatorem induratum convertere : *Impius cum in profundum peccatorum venerit contemnit : sed sequitur eum ignominia & opprobrium.* Sed nondum dimitto Iesum cum impia cohorte colloquentem.

Ioan. 14.
v. 6.

V I. *Quem queritis ?* respondent : *J E S U M Nazarenum.* O insani venatores ! Quæritis fortè viam ad cœlum ? *Ego sum via : quæritis veritatem ? Ego sum veritas : quæritis vitam ? Ego sum vita.* Erratis in tenebris & quæ-

Ioan. 10.

ritis lucem ? *Ego sum lux mundi.* Erratis ut oves sine pastore ? *Ego sum pastor bonus.* Quem quæritis ? *J E S U M.*

Matth. 18.
v. 11.

Iesus est Salvator, *Ego sum. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas. Venit enim Filius hominis querere & saluum facere*

Isai. 3. v.
25.

quod perierat. Quæritis fortè Iudicem ? *Ego sum constitutus à Deo Iudex vivorum & mortuorum.* Et Pater : *Omne*

Luc. 19.
v. 10.

judicium dedit filio. Si metuitis judicari, ecce me, ligate

Ab. 10.
v. 42.

manus meas ne possim gladium justæ animadversionis

Ioan. 5.
v. 22.

in vos stringere, ne possim vibrare fulmen contra scelestos : sed vincite & ligate me : *In funiculis Adam in vinculis*

Osee. 11.

charitatis. His Deus trahitur. *Quem queritis ?* ægroti medicum ? afflicti consolatorem ? pupilli advocatum ?

pauperes nutritium ? Filij Patrem ? servi Dominum ?

Ego sum. At Vos sepositâ vestri consideratione : *Tanquam ad latronem existis cum gladijs & fustibus comprehendere me.* O

insensati *comprehensores !* ità ne verò me vultis comprehendere gladijs & fustibus ? Intellectu & pio voluntatis affectu apprehenditur Deus. Nunquam legistis apud Ieremi-

Jerem. 32.

am ? *Fortissime, magne, potens, Dominus exercituum nomen tibi. Magnus consilio, & incomprehensibilis cogitatu.* O rudes & ignorantés Theologos, qui Deum in via comprehendi posse existimant, cum nec in patria comprehendatur !

V II. *Abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Pessimi viatores, qui viâ inventâ retrorsum abeunt. Timidi nimium milites, qui uno verbo deijciuntur ad terram.

Id demirans Augustinus ait : *Ubi nunc militum cohors, & ministri Principum & Phariseorum ? ubi terror & munimen armorum ?*

S. August.
Tract. 113.
in Joann.

rum? nempe una vox dicentis: Ego sum: tantam turbam odijs ferocem telisque terribilem sine telo ullo percussit, repulit, stravit. Quæ causa obsecro tam repentini casus? Deus, inquit, latebat in carne, & sempiternus dies ita membris occultabatur humanis, ut laternis & facibus quæreretur occidendus à tenebris. Nimirum hoc illud est quod differebat Eliæ apud Jobum: Tonabit voce magnitudinis sue, & non investigabitur, cum audita fuerit vox eius. Ad hanc vocem congruum erat ut Job. 37. v. 4.

provoluerentur in genua, ut proni caderent & Deum adorarent, ut meditatam facinus deprecarentur, ut veritatem investigarent. Illi verò abierunt retrorsum, & ceciderunt. More omnium reproborum, qui Dei vocem audire subterfugiunt. Quærit, & sibimet respondet acutè Gregorius: Quid est quod electi in faciem, reprobi retrorsum cadunt? nisi quod omnis, qui post se cadit, ibi procul dubio cadit, ubi non videt: qui verò ante se ceciderit, ibi cadit ubi videt. Et alibi clarius suam mentem declarans: In faciem cadere, est S. Gregor. hom. 9. in Ezechiel. Item Greg. lib. 31. moral. c. 18. in hac vita suas unumquemque culpas agnoscere, easque pœnitendo desistere. Retrò verò quo non videtur, cadere, est ex hac vita repente decedere, & ad quæ supplicia ducatur ignorare.

V I I I. Plures inveniò in sacris literis ad vocem Dei omnipotentis percussos extimuisse, non tamen omnes in terram corruisse, aut si corruerunt, Dei voce non ceciderunt retrorsum, nisi improbi. Adam in Paradiso de se fatetur, cum se absconderat post peccatum. *Audi vi vocem tuam & timui.* Mala conscientia timorem incusserat, quem Dei Benignitas rursus discussit. De Filijs Israël narrat Moyses, quod cum Deus Moyfi dictaret leges & præcepta, perterriti ac pavore concussi steterunt procul, dicentes Moyfi: loquere tu nobis, & audiemus. Non loquatur nobis Dominus ne fortè moriamur. Neque tamen ceciderunt retrorsum, ingenti licet pavore concussi. Abrahamo apparens Deus aiebat: *Ego Deus omnipotens*, & Abraham ut ait facer textus: *Cecidit pronus in faciem.* Videbat Ezechiel cædes eorum, qui non erant signati signo Thau, Gen. 3. v. 10. Exod. 20. v. 8. Gen. 17. v. 1. Ezechiel. 9. v. 8.

& audiebat loquentem Deum: *ruique* (inquit ipse) *super faciem meam: Et clamans aio: Heu, heu, heu, Domine Deus: ergone disperdes omnes reliquias Israël. Et.* Audivit Saulus vocem Dei: *Cadens in terram audi-vit vocem dicentem sibi Saule Saule quid me persequeris? Qui dixit quis es Domine: Et ille: Ego sum Iesus quem tu persequeris.* Satis hoc erat Saulo corruenti in terram ut Jesum agnosceret. *Et tremens ac stupens dixit: Domine quid me vis facere?* Sic vos insensati Iudæi, sic impij milites ad vocem Dei *Ego sum* non retrorsum cadere, sed proni in faciem debebatis. Hac voce *Ego sum* ostendit vobis quem quæstivistis *Iesus Nazarenus: quod ipse EST*, Deus fortis & potens, qui vos unicâ voce potest prosternere, unicâ voce retrorsum agere in terram & qua prodijstis. Meminisse tunc oportuit quod *ipse EST*, vos autem *Nihil* sitis. Joannes interrogatus à Phariseis *Messias es tu?* respondit, non sum. Interrogatus iterum *Elias es tu*, respondit, *Non sum.* in eo suum esse agnoscens quod *Non est*, quod *Nihil est.* *Confessus est, Et non negavit, Et confessus est quia NON SUM ego.* Homo comparatus Deo *Non est. Nihil est.* Plato Ethnicus id agnovisse videtur cum diceret: *Quælibet res creata, plus habet non entis quam entis.* Et Plutarchus cuius supra meminimus: *Natura ipsa quoque NIHIL EST permanens, NIHIL ENS; sed omnia sunt fientia, Et intereuntia.* Quid vos sitis Iudæi, quid vos sitis milites Christi Inquisitores agnoscere oportuit, ex Dei voce & opere. Vox erat *Ego sum.* Opus erat casus vester in terram, quo vobis ostendit Deus, quàm *Nihil* sitis, quod *retrorsum* in terram ex qua originem trahitis recidatis, & uno eius nutu possitis penitus ad *nihilum* primitivum reverti. *Ad nihilum redactus sum, Et nescivi,* clamabat David cum se peccatorem meminisset: Imò Paulus in gratia Dei, nihilominus se *Nihil* esse profitebatur: *Tamet si nihil sum, signa tamen Apostolatus mei facta sunt.*

Aho. 9. v.
4.

Plato in
Timæ.
Plut. de EI
ap. Delph.
n. 25.

Psal. 72.
v. 22.

2. Cor. 11.

I X. Ad te nunc anima Christiana me converto. No-
li ad

li ad vocem Dei obsurdescere, noli abire retrorsum Re-
 proborum hic progressus & casus est. Sic Heli audiens
 captam arcam Domini: *cecidit de sella retrorsum, & fractis*
cervicibus mortuus est. Psalmista Regius inimicis suis ma-
 la imprecans ait: *Avertantur retrorsum & erubescant qui*
volunt mihi mala. Et *Isaias* Propheta ex oraculo divino ex-
 clamat: *Ve genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini*
nequam, filijs sceleratis: dereliquerunt Dominum, blasphemave-
runt sanctum Israël, abalienati sunt retrorsum. Et alio loco in
 persona Dei: *Ego sum Dominus faciens omnia, extendens coe-*
los solus, stabiliens terram, & nullus mecum, &c. convertens sa-
pientes retrorsum & scientiam eorum stultam faciens. Apud Je-
 remiam verò conqueritur Deus contra Israëlitas: *Præ-*
cepi eis dicens: Audite vocem meam & ero vobis Deus, & vos
eritis mihi populus. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem
suam, sed abierunt in voluntatibus, & in pravitate cordis sui ma-
li: factique sunt retrorsum, & non in ante. Dum S. Stanislaus
 Cracoviensis Episcopus ad aram faceret, submissi à Boles-
 lao Rege fatellites Ecclesiam irruerunt, & ut loquitur
 vitæ scriptor: *dum strictis ensibus nituntur ferire Episcopum*
immodico terrore correpti, resupini in terram cadunt. Impio-
 rum igitur est regressus retrorsum, & casus retrorsum.
 Tu verò anima Christiana, accede & appropinqua Deo
 tuo, progredere semper *in ante.* Dic cum *Isaia: Dominus*
Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum
non abij. In via Dei non progredi regredi est. Ibo ergo ad
 Deum JESUM meum, & cum ille ad me dixerit *Ego sum.*
 dicam vicissim: *Ego non sum.* Ego terra & cinis, & me-
 rum *Nihil* in conspectu Dei mei, humiliabor sub potenti
 manu eius, agnoscam eius fortitudinem & potentiam
 quia *Ipsè EST;* agnoscam mansuetudinem & bonitatem,
 quia non dedignatur me in filium adoptare, non dedi-
 gnatur mei causa tradi, vinciri, flagellari, spinis corona-
 ri, crucifigi. *O Domine* (dicam cum *Augustino*) *agnosco*
cum sui sine Te NON FUI, sed NIHIL FUI. Nam ut

1. Reg. 4.
v. 18.Psal. 69.
v. 4.Isai. 1. v.
4.Isai. 44.
v. 24.Jerem. 7.
v. 24.Longin. in
vita. S.
Stanis. &
Zach. Li-
peloo. ad
8. Maij.
Isai. 50.
v. 5.S. Aug. so-
liloq. c. 6.

*S. Cathari.
Sen. ap.
Convult.
in Dedic.
Thea. Ex-
cell.*

alibi idem S. Doctor ait : *Ab eo qui verè EST, qui in con-*
trarium pergit, ad NON ESSE pergit. O Domine *ENS*
ENTIUM, memor sum illius, quod dilectæ filiae tuæ
 Catharinæ Senensi aliquando dignatus es loqui : *si nosti fi-*
lia quis ego sim, & que sis beata es. Ego sum qui sum; tu es que
 nihil es. Da ut memor conditionis meæ semper ante ocu-
 los meos habeam *NIHIL* meum, & perfectissimum il-
 lud tuum *EST*. Da ut omnes homines cognoscant ve-

Isai. 40.

ritatem illam : *Omnes gentes quasi NON SINT, sic sunt co-*
ram eo, & quasi NIHILUM & inane reputatæ sunt. Tibi

Apost. 4.

vero univèrsa terra acclamet : Sanctus, sanctus, sanctus
 Dominus Deus omnipotens, qui *ERAT*, & qui
EST, & qui *VENTURUS EST*

Amen.

CONSIDERATIO. X.

DEUS PATIENS REDDITOR.

Ecclesi. 5.
v. 4.

THEMA.

Ego sum Alpha & Omega, principium & finis, dicit Dominus Deus: qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens. Apoc. i. v. 8.

SYNOPSIS.

- I.** Gratosum simul & omnipotentem Joannes predicat in Apocalypsi eum qui EST, non sine mysterio, ut nos & misericordia animet, & justitia terreat.
- II.** In proxima consideratione eum qui EST gratiosum contemplati sumus, nunc justum & severum.
- III.** Interrogat secundo Judæos: quem queritis? & se manifestat per vocem Ego sum. Nec tamen agnoscitur, quia exacerbaverunt sanctum Israël, nec agnoverunt manum eius omnipotentem.
- IV.** Cum igitur non respicerent concessit eis ut se comprehenderent, horam innuens gratiæ & perditionis.
- V.** Suos tamen vult indemnes ut bonus Pastor, ne perderet ex eis quenquam.
- VI.** Illi verò magis impij, quo benignior Deus, desiderium suum exple-re satagunt in summo monumentum & laqueum: pietate damnati non severitate.
- VII.** Solet enim Deus peccatoribus obstinatis plus indulgere, quam aliis; sed hæc indulgentia suspecta esse debet. Irascitur Deus, cum nimium parcit.
- VIII.** Astræa è cælo delapsa cum locum in terris non haberet cælum repetiit, ibi indicatura quos sibi hic sensit adversarios.
- IX.** Irruerunt ergo impij in Dominum quasi in Civitatem munitam, aut quasi venatores in avem, & captus est Dei Filius: Spiritus oris nostri captus est in peccatis nostris.
- X.** Vivamus deinceps in umbra eius, considerantes amorem eius & mansuetudinem, & alias virtutes in veteribus Patriarchis, donec illi acclamare liceat sanctus, sanctus, sanctus qui ERAT, & qui EST, & qui VENTURUS est.

Ego sum Alpha & Omega, principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens. Apoc. i. v. 8.

I.

Oronidem impositurus structuræ sacrae Pyramidis Christo Servatori in monte Oliveti erectæ, melius hodiernum sermonem auspiciari non possum quam ab eo, qui sicut est *Alpha* & principium omnis boni operis, ita idem est omnium operum *omega* & finis. Sed in ipso themate perplexus hæreo, cum id repetitum lego apud Theologum Apocalypticum: & primo quidem utitur his verbis ipse Joannes scribens septem Ecclesijs benè illis precando, uti solemus in principio cuiusvis Epistolæ: *Gratia vobis & pax ab eo qui est & qui erat, & qui venturus est.* Nec multò post inducens loquentem ipsum Deum, inquit sub eius persona: *Ego sum Alpha & omega, principium & finis, dicit Dominus Deus.* De hoc nihil laboro; sed quod subdit priora verba repetens unam vocem addendo, id cum mysterio non careat, meritò meum intellectum in admirationem rapit. Ait enim: *Qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens.* Cur obsecro Deus semet definiens nominat se *venturum omnipotentem*; Joannes verò, cui ut creaturæ magis conveniebat hoc prædicatum in Deo agnoscere & exprimere, simpliciter asserit *venturum* & non addit *omnipotens*? Annon idem Spiritus sanctus calamum Joannis duxit in priore sententia, qui in posteriore adjecit vocem *omnipotens*? Ut quid Deus loquens Joannis de se propositam definitionem corrigit, quasi imperfectam ille eodem Spiritu sancto dictante attulisset? Non invenio causam aliam, quam à Regio Pfsalte insinuatam illis verbis: *Iustitia & pax osculate sunt.* Vult innuere Deus se ita pacificum & misericordem esse, ut simul justitiam exerceat: vult prædicari à Joanne pacem & gratiam Dei *qui est, & qui erat, & qui venturus est*, sed non vult nobis excidere memoriam *omnipotentia* fixæ quam *Iustitia* consequitur. Ita ergò est gratiofus, ut simul omnipotens, ita misericors, ut simul

Apoç. 1.

Psal. 84.
v. 11.

mul justus, nolit attributa sua, quibus mundum regit, ab invicem separari. Est hoc ad mentem Richardi à S. Vi-
 ctore, qui allegatum textum ita ponderat: *Notandum quod ubi ista verba, est, erat, venturus est posuit, nequaquam primò omnipotens adjecit, hoc autem loco post eadem verba omnipotens adjecit, quasi dicat: Qui modo benignus est per pietatem largiendo gratiam, ipse aliquando terribilis apparebit per omnipotentiam in contemptores faciendo vindictam.* Utrumque vult nobis esse proficuum, & misericordiam ut animemur, & justitiam ut metuamus, hæc sola nos in desperationem adduceret, illa sola ad præsumptionem.

Rich. à S.
 Vid. in A-
 pocal.

II. In monte Oliveti proximè contemplati sumus eum qui EST, & qui ERAT, & qui VENTURUS est, mitem, mansuetum, placatum, gratiosum, pacificum, qui etiam Iudæ infensissimo hosti per pacis osculum gratiam & misericordiam obtulit, & ad eandem suavissimo alloquio Iudæos & milites invitavit; hodie in eodem mysterio continuata meditatione justum & severum contemplabimur, & quod mirabile est per ipsam misericordiam & conniventiam justum, ut discamus potius gratiam & indulgentiam eius metuere, quam ipsam districtam justitiam.

III. Iterum ergò interrogavit eos: quem quæritis? Noluit mansuetissimus JESUS ad primam statim interrogationem & responsum Iudæorum capi & vinciri; sed posteaquam cohortem militum & turbam Iudæorum suo verbo ad terram fulminasset, satisque eis manifestasset omnipotentiam suam, resumpsit iterum arma misericordiæ ex superabundanti gratiæ suæ penu, & iterata priori quæstione eos alloquitur: *Quem quæritis?* quasi diceret nondum agnoscitis ad quem capiendum & ligandum veneritis? nondum sentitis meam omnipotentiam, quæ vos uno verbo dejecit? *Quem quæritis?* ô cæcil! ô insensati! incomprehensibilem vultis comprehendere? libertatem ligare? lumen extinguere? salutem perime-
 re?

re ? fortitudinem infirmare ? misericordiam crudeliter tractare ? omnipotentiam labefactare ? eum qui vos erigit deijcere ? qui vos ab inferni vinculis solvere paratus est, funibus & catenis constringere ? respondent iterum obstinati : *JESUM Nazarenum*. Nazarenus floridus dicitur, in horto quæritis floridum, imò ipsum florem, sed ut conculcetis : *JESUS* Salvator dicitur, *Ipse est*, præsentem videtis, paratum videtis, ut vos salvet, sed quæritis per eius oppressionem, vestram damnationem. Considerate quid agatis ? At illi *sanctum Israël exacerbarunt*. *Non sunt recordati manus ejus, die qua redemit eos*. Jacuerunt prostrati, habuerunt tempus agnoscendi virtutem divinam, & pœnitendi, potuerunt meminisse ejusdem omnipotentia se debere quod rursus ex casu resurgerent, à qua fuerant in terram dejecti. Unde ait *Maldonatus* gravis scripturae interpretis : *Credendum eadem Christi virtute, qua ceciderant surrexisse, posteaquam tamdiu jacuissent, quam opus erat, ut eius quem comprehendere volebant, potentiam experiri possent*. Sed tanta erat obcæcatio mentis, tantus invidia furor, *ut non sint recordati manus ejus, die qua redemit eos*. Non sunt recordati manus illius, quæ ipsos plasma-verat : *Manus tuæ fecerunt me & plasma-verunt me*. Non sunt recordati manus illius, quæ illos eduxerat ex Ægypto : *In manu forti eduxit eos Dominus*. Non sunt recordati manus illius de qua apud Prophetam : *Manus meæ extenderunt cælos*. Quæ Galatinus ex Chaldaico textu legit : *In fortitudine mea extendi cælos*. Non sunt recordati manus illius, de qua fatebatur Tobias : *Quoniam tu flagellas, & salvas : deducis ad inferos & reducis : & non est qui effugiat MANU M tuam*.

IV. Cum ergò videret benignissimus IESUS quod flagellati non resipiscerent, deiectioni in terram, non resurgerent per pœnitentiam, dimisit eos secundum desideria cordis eorum. *Dixi vobis quia ego sum Si ergo me queritis finite vos abire*. De suis sollicitus, sui curam dimittit, & ne

*Psal. 77.
v. 41.*

*Maldon.
in cap. 18.
Joann.*

*Job. 10.
v. 8.*

*Exod. 13.
v. 2.
Isai. c. 45.*

*Tob. 13.
v. 2.*

*Joan. 18.
v. 8.*

ne videretur iubere, quod solum permittebat, nihil de se dicit. Nam ut Magnus *Augustinus* loquitur: *Si nunquam se ab eis permetteret apprehendi, non quidem illi facerent propter quod venerant, sed nec ipse faceret propter quod venerat. Eum quippe illi occidendum querebant scivendo; sed querebat nos & ipse moriendo.* Secundo interrogati, secundo responderunt: *JESUM Nazarenum*, nec amplius ceciderunt in terram ut observant Beda & Theophylactus. Sufficiebat tam gravis admonitio, si vellent resipiscere:

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni.

Sed qui prostratus se iterum erigit & adversus leonem confurgit vae illi, quia discerpitur. Cavete impij, qui agnus modo fuit, leonem induit, insurgitis contra illum in vestram perniciem. *Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.* Modica temporis portio, qua vobis furere concessum est; sed eam sequetur longa æternitas: exigua tenebrarum potestas oculere, non tamen extinguere. Nam *lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* *Joan. 1.* Sponte jam cohibet lumen suum, qui vos illuminare studebat; invisam quippe habetis lucem damnati vestra culpa ad tenebras. Quanquam adhuc tempus est, ut veritatem agnoscatis, ut aperiatis oculos cæci invidiæ. *Hæc est hora vestra.* Hora vobis adhuc conceditur, resipiscite: ultima hora est, quæ discernet inter vos & Deum; pavete. *Hæc est hora vestra*, subsequens erit hora Dei. *Hæc est hora vestra*, adhuc gratiæ divinæ capiendæ opportuna, si *JESUM* quæritis, gratiam quærite, non iudicium, quia cum hora hæc transierit, *tempus non erit amplius.* *Tempori succedet iudicium, succedet æternitas.* *Apoc. 10. v. 7.*

V. *Si ergo me quæritis, finite hos abire.* Quasi diceret tempus illorum nondum venit; sequentur aliquando Ducem, sequentur pastorem: nunc venit hora qua Pater clarificet Filium. *Tanquam bonus pastor (ait Theodorus Hevacleota) ante filios suos extra periculum ponit, quod adhuc infirmi & infantes sint, & ut sermonem quem dixerat impleat; se au-*

tem ipsum tradit. O mi JESU tu verè es *Pastor bonus : bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* Pro ipsis ligaberis pro ipsis traheris ad tribunalia, pro ipsis crucifigeris; major tibi cura de nobis est, quam de teipso. *Declaravit,* inquit *S. Cyrillus, quod verbis docuerat : bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Nescio quid hic potius demirer, Christi mansuetudinem & misericordiam, qua infensissimos hostes alloquitur, & ad veritatis agnitionem adducere nititur; an cœcitatem, & obstinationem Iudæorum in tanta clementia. *Qui est, & qui erat* (verba sunt *S. Pet. Chrysol. Chrysol. ante secula Deus noster, parens noster, novissimè voluit esse per secula, ut quos potestate fecerat, pietate salvaret.* Tanta pietas, tanta patientia, tanta misericordia non emollit Marpesias cautes, lapidea corda Iudæorum. Perstant obstinati, & dum Dei virtutem sentiunt, Dei misericordiam contemnunt. Quid speres de homine, quem nulla emendat castigatio? traditum esse crede in reprobum sensum.

CyriLL. in
cap. 10.
Joann.

S. Petr.
Chrysol.
serm. 49.

Eccles. 8.
v. 11.

VI. Sapiens Ecclesiastes componens probos cum reprobis, agnoscit hos sine timore vivere sed periculose, illis benè esse quia timent ac verentur faciem Dei. *Etenim quia non profertur citò contra malos sententia, absque timore ullo filij hominum perpetrant mala.* Sed non vult esse sapiens absque timore, quia subdit: *Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, & per patientiam sustentatur : ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum.* Quid ita mi Ecclesiastes? *quasi umbra transeunt qui non timent faciem Domini.* Umbra repente projicitur & non sentitur cum transit. Ita impij, ita peccatores obstinati quasi umbra transeunt, cum minimè putant. Eo sensu videtur dictum. *Desiderium impij munimentum est pessimorum. Hugo Cardinalis legit : monumentum est pessimorum.* Quasi sibi sepulchrum fodiant, qui sine timore Dei peccata peccatis addunt, & permanent in duritia cordis sui.

Prov. 12.
v. 12.

O miseri, quos tam justæ dilatio pœnæ
Plus facit esse reos-- --

Exclamat *Claudius Marius*, & ut ait *Clemens Alexandrinus*: sunt tantò magis impij, quantò est benignior Deus. In scribis & Pharisæis id observavit *Chrysostomus*; expendens enim illud epitheton illis datum à Salvatore Generationis mala. Sic differit: Generationem malam nuncupavit, tum quia semper ingrati benefactoribus extiterunt; susceptis beneficijs, quod extreme vitiositatis est, ad malignitatem incitantur. Notate illa verba: Quod extreme vitiositatis est, quasi jam ad extrema deduceretur peccator quia beneficijs abutitur, & in malitia perseverat. Prælibatum sapientis dictum: Desiderium impij munimen est pessimorum. Sic vertit *Cajetanus*: Desiderium impij laqueus malorum. Aspicite Iudam in monte Oliveti, quali desiderio æstuet, quam optet triginta argenteos, quam avidè præstoletur, ut satisfiat Iudæorum voluntati. Christus è diverso desiderat fervare Iudam, reducere ad ovile, lucrari animam eius pereuntem; blandissimè hostem alloquitur, amicum vocat, osculo donat, in ejus conspectu miracula patrat, & stolidissimus hic caudex persistit in sua malignitate, nec flectitur: quid inde porro est consecutus? laqueo se suspendit. Desiderium impij laqueus malorum. Per ipsam Dei patientiam, per ipsam dissimulantem misericordiam viam sibi fecit ad interitum, paravit laqueum quo periret. Audite super hoc verba *Ambrosij*: Graviori telo tantæ dignationis percussus est, quasi eum fulmine percussisset. Denique patientiam Domini ferre non potuit, qui majestatem prodidit, itaque abiit pecuniam refudit, laqueo se suspendit. Eadem fors mansit Iudæos qui percussi majestatis potentia, abusi sunt lenitate & indulgentia. Unde data illis est licentia ut JESUM ad iniquum tribunal abriperent. Si ergò me queritis, finite hos abire; quæ sic explanavit *Rupertus Abbas*. Ergò si adhuc me queritis, & percussi non doluistis, me quidem comprehendite: quos majestas non corrigit; vindicet clementia, & quibus

Claud.
Mar. lib.

2.
Clemen.
Alex. ad-
horti. ad
gent.
S. Chry-
ost. hom.
44. in
Matth.

Prov. 12.
v. 12.

S. Ambros.
in Luc.

Rup. Ab.

S. Zeno. bus ludibrio sunt miracula, pietas persequatur. S. Zenonis
 Jerom. 15. Veronensis dictum est : *Iudaicum populum , non se-veritas con-*
 in Isai. demnat, sed pietas.

VII. Consolaturus afflictam Jerusalem Propheta.

Isai. 40. *Isaias* mandat populo : *Loquamini ad cor Jerusalem.* Quid porro illud est, quod non solum ad aures, sed ad cor pervenire debet? *suscipit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.* Certat cum peccatoribus Deus, & cum illi peccatum addunt peccato, ille gratias & dona duplicat, pro pœna largitur beneficia, quod in prodigo filio manifestum est, qui duplicia accepit à Patre. Cum enim portionem suam peregrè abligurivisset, redux in gratiam receptus denuo aliam habuit portionem. D. *Ambrosius* expendens hunc locum, tradit Deum adeò esse misericordem, ut cum peccatorem ferire deberet executione justitiæ, multiplicat in eo operationes misericordiæ. Et ad firmandum hunc conceptum adducit illud Psaltis : *Misericors Dominus, & justus, & Deus noster miseretur.* Semel hic vocatur justus, & bis misericors, quia priusquam semel puniat bis miseretur. Eodem ferè sensu *Chrysostomus* de Iudæorum malitia & Dei clementia loquens, ait : *Per singulos gradus Iudaicæ malitiæ, Dei misericordia addebatur, & quanto magis à Iudæis offendebatur, tanto amplius addebatur in eis.* Quorsum obsecro tanta in improbos misericordiæ multiplicatio, quos justitia punire debuisset? cur tantis augmentur beneficijs, qui peccata peccatis accumulant? Notate causam quam Regius Propheta insinuat : *super dolorem & vulnerum meorum addiderunt. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, & non intrent in justitiam tuam.* Sint expertes correctionis, sint immunes à Virga justitiæ, ipsa misericordia & conniventia sit illis in tormentum, nam sequitur : *Deleantur de libro viventium.* O severam misericordiam! ô misericordem justitiam! quæ miserendo punit, ignoscendo vindicat, connivendo improbos delet de libro viventium. Quærit idem Psalter de Deo : *aut continebit*

S. Ambros.
 in Psal.
 114.

Psal. 114.
 v. 5.

S. Chry-
 sost. in c.
 21. Math.

Psal. 68.
 v. 24.

Psal. 76.
 v. 10.

timebit in ira misericordias suas ? quæ S. Hieronymus legit : Complebit in furore misericordias suas ? diuturnæ indulgentiæ finis iustitia est, patientiæ longanimis complementum severitas S. Paulini effatum est : Tanta est summi patris pietas, ut etiam ira ejus ex misericordia sit, Et ideo castiget ut parcat. Ergò ab opposito, cum nimium indulget ac misereatur, tunc irascitur, cum non castigat non parcat, cum diffimulat, differt. Et metuenda magis est eius pietas quam severitas. *Judaicum populum non severitas condemnat sed pietas.*

S. Paulin.
Ep. 10.

VIII. *Si ergò me queritis. Hæc est hora vestra.* Commiscuntur Poëtæ Astræam è cœlis in terram descendisse, aureo illo sæculo, quod bonis omnibus redundabat, sed demum injurijs & peccatis hominum offensam, cum nusquam locum haberet, ad cœlum esse reversam. Quid in cœlis aget iustitiæ antistita, ubi non habet quod puniat? nempe in cœlis punit, quod in terra delinquitur, in futurum reservat, quod in præsentem indulget. Audite impij Judæi *Hæc est hora vestra* quam vobis vel auream faciatis vel ferream. Si Astræam cœlestem hic euitatis, si contemnitis, si justum conculcatis, veniet hora illius quâ severè vestra facinora vindicabit. *Idcirco* (inquit D. Chryso-
stomus) *Judas maxima non evitabit supplicia, quin imò multo magis jure vexabitur, quia omnipotentis, humilitatis, benignitatis Domini tanta habens argumenta omnem feram belluam crudelitate superavit.* Quod de Juda Chryso-
stomus, hoc nos de Judæis, imò de omnibus impijs asserere possumus, quia omnipotentis, humilitatis, benignitatis Domini tanta habentes argumenta, peccata peccatis addunt, scelera sceleribus cumulant, donec ad extrema deducti per finalem impœnitentiam justo Dei judicio deserantur, accepturi è cœlo proturbatæ ab orbe Astrææ sententiam.

S. Chry-
ost. hom.
48. in
Matth.

IX. *Hæc est hora vestra.* Jam quasi concessa licentia & signo dato : *Irruerunt in lumen verum filij tenebrarum, Et utentes faculis atque laternis, non evaserunt infidelitatis suæ noctem,*

S. Leo. ser.
8. de pass.

noctem, quia non intellexerunt lucis auctorem, ait S. Leo Papa. Id quod ipsemet Servator apud Jobum questus est sub allegoria captæ civitatis: *Disparaverunt itinera mea, quasi rupto muro, & aperta januâ irruerunt super me, & ad meas miserias devoluti sunt.* Quæ diffundens Carthagena sic circumscribit: *Quando milites urbem aliquam obsidentes muri partem dirumpunt, summo furore eam aggrediuntur; & nemini parcentes omnes occidunt. Itâ sanè Christi hostes in eum irruerunt, omnes enim à muro omnipotentiae detinebantur. Cum tamen ab ipso capi permissum est, irruerunt veluti rupto muro. Quidam apprehenderunt vestes: alij mittebant manus in capillos capitis: alij barbæ pilos inhumaniter evellebant: alij pugnis, alij alapis cædebant. Ac tandem ira perciti, quod eos prostraverat retrorsum cædentes, eum projecerunt & pedibus conculcarunt.* Hoc ipsum sub alia allegoria expressit D. Paschasius Christum Aquilæ componens: *Ipsè est Aquila, quæ dum provocat pullos suos, scilicet Judeos ad volandum, expandit alas suas super eos, & assumpsit atque portavit in humeris suis, laqueo eorum captus est in insidijs.* Quo & Jeremias respexit quasi Christi personam gerens: *Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis.* Captus igitur est Jesus Dei Filius, mundi Salvator, & traditus in manus peccatorum; captus est Judex mundi, ut reorum tribunali sistatur. Captus est agnus innocens, ut discerpatur à lupis. Captus est Creator à Creaturis, ut quibus dedit ESSE, ab ijs si fieri posset annihiletur! Ah! *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus in umbra tua vivemus.* Ad quæ Hieronymus: *Ipsè autem Spiritus oris nostri est, in quo vivimus, movemur, & sumus.* Et hic captus est in peccatis nostris, ligatus vinculis peccatorum nostrorum, quod apud Prophetam conqueritur: *Funes peccatorum circumplexi sunt me.* Ingrati sumus Christiani si non accurrimus, si non festinamus hæc vincula dissolvere, hos funes dirumpere, hæc peccata abolere. *Captus est in peccatis nostris. O Ineffabilis mysterij dispensatio!* Exclamat S. Augustinus: *peccat ini-*

Job. 30.
v. 13.

Carthag.
lib. 10.
hom. 6.

Paschas. li.
3. in Thren.

Thren. 3.
v. 52.

Thren. 4.
v. 20.
S Hieron.
in Thren.
To. 4. ap.
fol. 27.

Psal. 118.

iniquus, & punitur justus: delinquit reus, & vapulat innocens: quod meretur malus, patitur bonus: quod perpetrat servus, exsolvit Dominus: quod committit homo, sustinet Deus.

*S. August.
Med. c. 7.*

X. Agite nunc Christiani, coronidem nostræ structuræ & sacræ Pyramidi imponimus, & impolitum licet, ex bono tamen affectu laboratum opus absolvimus. Curæ nostræ sit deinceps illud jugi memoriæ cordium nostrorum insculpere. De obelisco Thebaico differens Plinius; *Opus id (inquit) fecisse dicuntur viginti millia hominum. Ipse Rex cum subrecturus esset, verereturque ne machinæ ponderi non sufficerent, quo majus periculum curæ artificum demitteret, filium suum alligavit cacumini, ut salus ejus apud molientes prodesset lapidi.* Imitemur Christiani: portentosam olim machinam non viginti millia, sed tota universitas hominum erexit Crucem, cui Pater æternus filium suum alligavit, ut salus ejus apud molientes prodesset lapideis cordibus peccatorum. Hoc nunc agamus, ut cum filio Dei vincula injecta conspiciamus, eum propediem in crucis obelisco erigendum memoriæ nostræ infigamus. Dicamus cum Propheta: *In umbra tua vivemus.* In accurata contemplatione tuæ in horto Gethsemani agonizantem tuam orationis, tuam mansuetudinis, tuam inchoatam Passionis, tuam comprehensionis deinceps hærebimus, & quod oculis corporeis non licet, oculis mentis qua licet meditabimur, amorem tuum erga nos, beneficentiam & mansuetudinem tuam erga ingratos imaginariâ nobis delineatione repræsentabimus, & quia ut Angelicus Doctor loquitur: *De corpore Christi manat umbra gratiæ, sub hac umbra conquiescimus, & vitiorum nostrorum ardores temperabimus: Caro Christi umbra fuit, quæ nostrarum æstus refrigeravit cupiditatum: quæ compefcuit insolentiam vitiorum: quæ restinxit ignes libidinum: quæ avaritiæ divesarumque passionum incendia temperavit.* Ut ait S. Ambrosius.

*Plin. nat.
hist. lib.
36. c. 9.*

*D. Tho.
opus c. 58.
c. 21.
S. Ambros.
ser.
19. in Psal.
118.*

O I E S U mi dulcissime amator fidelissime, refrigera omnes meas illicitas cupiditates, compefce reluctantes

animæ affectus , restingue ignes omnis profani amoris ,
 exstingue omnia incendia pravarum passionum in corde
 meo , ut tibi misericordissimo Salvatore meo deinceps
 puro corde , affectu tenero , voluntate integra per Abra-
 hami perfectam obedientiam & adorationem , Isaaci pie-
 tatem & magnanimum vitæ huius contemptum ; Iaco-
 bi fortitudinem , & animosam luctam , Moysis pastora-
 lem fidem & mansuetudinem placere & servire valeam ,
 donec exsolutus huius mortalitatis vinculis ad te perve-
 nire merear , & tibi cum electis tuis acclamare : *sanctus* ,

Apoc. 4.

sanctus , *sanctus Dominus Deus omnipotens* , qui *ERAT* ,
 & qui *EST* , & qui *VENTURUS* est.

Amen.

IN PARASCEVE CONSIDERATIO I. EXCESSUS DOLORIS THEMA.

O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. Thren. i. v. 12.

SYNOPSIS.

- I.** *Immensitas mensurari non potest: Dolor Christi in passione immensus explicari non potest, pio tamen affectu considerari debet.*
- II.** *Doloris mensura videtur esse immensus Amor, & viceversa Amoris Dolor. Mensuremus dolorem, ut inde colligamus Amorem.*
- III.** *Prometheus, lutum è quo finxit hominem lachrymis maceravit: Christus ut nos ad vitam revocaret lachrymas nostras in se recepit.*
- IV.** *Unde in Monte Oliveti toto corpore flevit, quasi fuisset Argus centeno lumine cinctus.*
- V.** *Verum hæ lachrymæ fuerunt tantum præludia sequentium dolorum, & velut fragmen mali punici, quo etiam dolores omnes militantis Ecclesie possunt designari.*
- VI.** *Quod etiam expressit sapiens de sapientia inquiring: Immolavit victimas suas, quasi præludia Passionis sustinendo.*
- VII.** *Imò in omnibus alijs sanctis patientiando, cum eorum in se dolores susciperet.*
- VIII.** *Unde multi licet gesserint Typum Christi, nullus tamen ei similis.*
- IX.** *Nam sustinuit omnes humanas passiones secundum genus, passus dolorem maximum inter dolores presentis vite: imò tantum quantum patiuntur animæ separate in Purgatorio.*
- X.** *Hinc est quod SS. Martyres leti & hilares tormenta sustinuisse legantur, quia Christus illorum dolores sustinuit.*
- XI.** *Et omnia tormenta eorumque acerbitates ad se traxit; quin & peccatorum promerita pœnas.*
- XII.** *Ex quo colligitur dolor ejus tantus fuisse, quante erant culpæ, & quanta pœna eternalis.*
- XIII.** *Ac licet nonnulli contentur speciatim dolores perpeffos enumerare, satis tamen explicare non possunt.*
- XIV.** *Vera doloris mensura peccatum ipsum est, pro quo susceptus dolor à Christo: peccatum verò secundum quid infinitum, ergo & dolor. Nos quoque dolendo amemus, amando doleamus de peccatis nostris.*

Q vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus. Thren. I. v. 12.

I.

Ergone mensurari potest immensitas? comprehendi potest incomprehensibilitas? explicari inexplicabilitas? *Virtus inexplicabilis, pietas incomprehensibilis, sapientia ineffabilis, cuius definitio est, finem in sanctis laudibus non habere.* Inquiebat olim de Deo Cassiodorus: ego verò de acerbissima Passione Domini mei, ac

Salvatoris, in qua manifestissimis argumentis elucet immensus amor, incomprehensibilis bonitas, inexplicabilis misericordia, ineffabilis dolor: *cuius definitio est finem in sanctis laudibus non habere.* Quid igitur temerarie præsumo mensurare quod immensum est, explicare inexplicabile, effari excessivum dolorem Christi benedicti? Verùm invitant Exempla Patrum, conatus aliorum, pietas devotorum Passionis Christi cultorum, ut aliquid supra vires laboris aggrediar. Obtempero S. Augustino

S. Aug. lib. Retraç.

monenti: *Ipse nos ad laudandum se creavit, qui nostris non indiget laudibus. Est autem virtus incomprehensibilis, nullius indigens, ipse sibi sufficiens. Magnus enim Dominus noster, & laudabilis valde. Hunc itaque; mens diligat, lingua canat, scribat manus, atque in his sanctis studijs fidelis animus se exerceat.* Et S. Justini illustre documentum est: *Divina quantum ad inquisitionem satis est, & ad veræ Religionis cultum pie decet, considerabimus. Non enim quod Deitas intelligentiâ nostrâ planè sit incomprehensibilis, propterea par est nihil nos de ea omnino scrutari, sed in desidia vitæ hujus consumere tempus. Proinde juxta mensuram cuilibet à Domino tributam, studiosè quisque cognitionem investigare debet.* Quod de Deo Justinus, hoc nos de filij Dei acerbissima Passione asserere possumus. Quod vires & potestatem excedit, non excludit pij affectus voluntatem. *Christo passo in Carne, & vos eadem cogitatione armamini. Monet S. Petrus. cogitatione armari & assidue medi-*

S. Justin. M. in Exposit. fid.

1. Pet. 4.

armamini. Monet S. Petrus. cogitatione armari & assidue medi-

meditari Passionem Domini, est de virtute in virtutem proficere. Unde & D. Bonaventura suadet: *Si vis O homo de virtute in virtutem, de gratia in gratiam, de bono in melius proficere, quotidie qua poteris devotione Dominicam meditare passionem.* S. Bonav. ap. Sperranz. de Passio.

II. Sed quid hodie potissimum meditabimur? Id quod in Passione summum est, quod excessivum est. *Immensus ac ferventissimus amor in hoc manifestatur.* Inquit S. Bernardinus Senensis. Quasi diceret: Deus omnipotens qui creando & ordinando hunc visibilem mundum omnia in mensura, & numero, & pondere disposuit: in Incarnatione tamen Filij, & eiusdem Passione pro salute humani generis excessivam charitatem ostendit, sine modo quodammodo, & sine mensura, quod de humano amore canebat Poëta. S. Bernardin. Sen. ferm. 5. de Passio. a. 1. c. 2.

Verus amor nullum novit habere modum.

Tibull. lib. 1. Eleg. 15.

Sed quid ordior de amore loqui, cum Thema meum aliò tendat? *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus.* In dolore maximus relucet excessus, hunc mensuramus, non amorem. Amor est pura dulcedo; dolor est mera amaritudo. Amor est animi refocillatio; dolor animi perturbatio. Amor gignit cordis lætitiã, dolor parit mœrorem. Contrariantur sibi Amor, & dolor. Igitur dolorem mensuremus, non amorem. Sed impossibile est mensurare dolorem nisi mensurã amoris, quia ut nonnemo ait: *Dolor præsupponit amorem, unde quantum quisque amat, tantum dolet.* Ego verò existimo, quod alter ex altero mensuretur, & est doloris mensura amor, amoris mensura dolor: & colligitur à posteriori ex doloris magnitudine magnitudo amoris. Quare agite fideles animæ, accedamus crucifixum pro nobis JESUM, mensuremus hodie ex doloris magnitudine eius erga nos amoris excessivam magnitudinem, ut pia hac contemplatione inflammatis cordibus, dolore amemus, amore condoleamus. Bertar. dub. 49. in Nou. fest. ap. Lequit.

III. Nescio quid arcanae Veritatis recondunt Veterum commenta Poëtarum. Et illud præsertim quod de Prometheo Japeti filio meditantur. Hic fertur homines primum è luto finxisse, & vniversi hominum generis fuisse parens : de quo proinde Ovidius cecinit.

Ovid. 1.
Meta-
morph.

- - - Recens tellus seductaque nuper ab alto

Æthere cognati retinebat semina cœli :

Quam satus Japeto mistam fluvialibus undis

Finxit in effigiem moderantùm cuncta Deorum.

Quæ corrigens Themistius, non aquâ fluviali sed la-

Themist.
lib. de As-
fert. mor.
apud Sto-
ba.
Zeze ap.
Natal.
Com. 1.4.
c. 6. My-
tholog.
Sap. 14.
v. 3.

chrymis temperatum à Prometheo lutum affirmat : *Lutum Prometheus ex quo hominem effinxit, non maceravit Aquâ sed lachrymis.* Si vim nominis attendas, fatebere cum Zeze:

Prometheus est mens, quæ res futuras multò ante prævidet;

quod nulli mortalium ita convenit, ac Deo univèrsis

prospicienti, quem sapiens alloquens aiebat : *Tua au-*

tem providentia gubernat. Cœlestis noster Prometheus, fu-

turis prospiciens, postquam hominem è limo formasset,

jamque per peccatum emortuum & exanimatum ad vi-

tam vellet revocare, quid aliud egit, quàm ut aquâ lu-

tum temperaret, non aquâ fluviali sed lachrymarum;

adhibens ad immittendam animam, ignem è cœlo de-

latum, amorem scilicet, quibus homini vita est restituta :

amoris igne, doloris lachrymis. Undè meritò humanum

Psalm. 55. genus ipsum alloqui potest Psalmistæ verbis. *Deus vitam*

meam annuntia- vi tibi; posuisti lachrymas meas in conspectu tuo. A-

gnoscimus providentissime Deo, quod lachrymas nostras,

quas ipsimet fundere debuissimus in conspectum, in vul-

tum & faciem tuam receperis, undè vitam nostram tibi

annuntiamus, tibi acceptam referimus. Volebas nos

mortuos suscitare ad vitam, detulisti è cœlo ignem; sed

non satis erat amoris ignis, nisi & lachrymas adderes no-

stræ fragilitatis. *Quia Deus*, inquit S. Bernardinus, *pro-*

priè plorare non potest, assumpsit humanam naturam ut plorare

posset : Sic posuit lachrymas nostras in conspectu suo, sic

flevit

S. Bernar-
di. de dign.
en. 3.
2. c. 1.

flevit ut animas exanimatas redanimaret. *Flevit & contristatus est propter me gaudium meum* (verba sunt S. Bernardi) imò *gaudium Angelorum*: qui ut ait *Apostolus in diebus carnis suæ offerens vota & supplicationes ad eum, qui possit salvum facere eum à morte, cum clamore valido & lachrymis, exauditus est pro sua reverentia, sed quales credimus has fuisse lachrymas? Dicat idem Bernardus: Lachrymæ testes sunt amoris, frequenter etiam doloris.*

S. Bern.
Traß. de
Passio. c.
33.

S. Bern.
Serm. 10.
in Cant.

IV. Ah! quantum illum esse dolorem oportuit, quem sensit delicatissimus filiorum hominum, cum in monte Oliveti (ut reliquæ vitæ decursum præteream) non ex oculis solum, sed totius corporis artibus copiosissimè profudit lachrymas, ut elueret maculas peccatorum nostrorum. *Non solis oculis, inquit modo allegatus Doctor mellifluus; non solis oculis, sed quasi membris omnibus flevisse videtur; ut totum corpus quod est Ecclesia totius lachrymis corporis purgaretur: Quando scilicet ingens sanguinis diluvium exsudavit.*

S. Bern.
Serm. 3.
de ramis.

- - Sanguis erant lachrymæ.

Ut nonnemo caneat; sanguinæ lachrymæ, sanguinæ undæ, plenus oculis debuit esse plenus lachrymis. Quod de Argo Pœtæ comminiscuntur, de nostro verissimum est Servatore.

Argum fama canit centeno lumine cinctum.

Cœlestis Argus non centum solum oculos habuit, sed tot omninò, quot membra, quot poros corporis, quando sanguinem sudavit in horto, & quasi membris omnibus flevisse videtur.

Claud. de
Laud. Sti-
lic.

V. Recogita mi Christiane, quàm inauditum fuerit hoc sanguinis & lachrymarum profluvium. In horto Gethsemani Redemptor meus efflevit lachrymas sexaginta duo millia & ducentas, exsudavit Guttas sanguineas nonaginta septem millia, trecentas & quinque, uti ex diversis revelationibus annotarunt contemplativi Ascetæ. Quis hic non admirabundus exclamet?

Pet. Ca-
lent. in via
crucis.
Landfper-
de Passione
Dn. En-
gelgrs. in
in Panth.

Gignit

*Festo 3.
Penteco.
Barry in
sau. Iesu.*

Gignit amor lachrymas : quis putet, ignis aquas !

*Cant. 4.
v. 3.*

*Baſza. in
Evang. li.
4. c. 5. §.
16.*

*Richard.
Victorin.
in Cant. c.
10.*

Verum hi lachrymarum & sanguinis imbres fuerent solum praeludia subsequenter dolorum, quibus corpus & anima JESU mei afflictæ & tormentata est. Hinc sub persona dilecti in Cantico Salomonis sponsam alloquens agebat : *Sicut fragmen mali punici generæ tuæ.* Quasi diceret : quod genas humectes lachrymis, minima est portio tuorum dolorum, & velut fragmen mali punici. Sed melius sponsam intelligite cum SS. Patribus Ecclesiam ; ejus inquit dolores fragmen tantummodò fuerunt dolorum, quos ipse tulit. Parum hoc videtur dictum de tanta multitudine fidelium, de Myriadibus Martyrum, de universitate Christianorum : *sicut fragmen mali punici.* Equum fuisse videri potest, ut integro pomo granato assimilaretur, *sicut fragmen mali punici,* inquit, non sicut malum punicum. Multa millia SS. Martyrum reperiuntur in Ecclesia, qui innumeras pœnas & exquisitissima tormenta sustinuerunt, sed omnia illa comparata doloribus Passionis Christi, non fuerunt nisi *fragmen mali punici* exigua portio, modica particula totius pomi granati. Audite super hoc Richardi Victorini considerationem : *Quia tam graviter & multipliciter passus est Christus, ideò omnis electorum afflictio, quam pro Christo, vel Christi Exemplo pertulerunt, fragmini tantum potest comparari ; quia respectu eorum quæ pertulit ille, parva erant, quæ pati potuerunt, & tantum modica pars eorum. O immensitatem ! ô excessum doloris !*

Prov. 9.

*Hugo Cardin.
in
Proverb.*

VI. Eo etiam suas direxerit cogitationes sapiens, cum divinæ sapientiæ palatium & Oeconomiam descripsit : *Sapientia edificavit sibi domum &c. immolavit victimas suas.* Sole clarius est Christum benedictum unicam victimam sui sacratissimi corporis in ara crucis immolasse, qua de causa igitur in plurali sapiens loquitur : *Immolavit victimas suas, & non potius asserit : Immolavit victimam suam.* Tribus verbis respondet Hugo Cardinalis : *Propter praeludia Passionis.* Singula videlicet passionis praeludia,

singulæ fuerunt victimæ, & toties penè mortuus est, quoties aliquid particulare passus. *Immola vit victimas suas* adhuc in præsepi jacens : *Immola vit victimas suas* in circumcissione sanguinem effundendo : *Immola vit victimas suas* in persecutione Herodis, & toties mortuus censeferi debet, quot innocentum sanguis pro ipsius nomine effusus est. *Passionem non illum diem unum appellamus, quo mortuus fuit, sed totam vitam illius : tota vita Christi Crux fuit & Martyrium*, ait S. Bernardus, sic ille immolavit victimas suas præludia, quæ in horto Gethsemani, conflictantibus inter se carne & spiritu, amore & dolore sustinuit, quæque deinceps servata sunt, usque ad ignominiosissimam mortem in ara Crucis. Unde Paulus de Palatio. *Ab horti oratione usque ad animæ exhalationem eum dolorem Christus sustinuit, quem qui moriuntur sustinere solent.* Continuum possis dicere passum mortis Agoniam, & inter crudelissima tormenta millies moriturum fuisse, nisi miraculo vitam sibimet ad plura tormenta ferenda prorogaret.

VII. *Immola vit victimas suas.* Variæ fuerunt in veteri testamento victimæ, varia sacrificia, sed illa omnia typi fuerunt & imagines veri sacrificij Christi, sacrificium Abelis, sacrificium Abrahamæ, sacrificium Melchisedechi, sacrificium Eliæ adumbrarunt unum illud sacrificium, in quo Dei Filius sacerdos pariter & victima pro humano genere se obtulit æterno Patri. *Immola vit victimas suas.* Sciebat quippe eventurū, ut multi fideles post suum è mundo discessum paterentur, crudelia tormenta sustinerent, & sanguinè profunderent; horum omnium tormenta & dolores in se recepit, ut ipsi irent gaudentes à conspectu Concilij, & digni haberentur pro nomine suo pati. *Immola vit victimas suas.* Lapidatus in Stephano, ustulatus in Laurentio, rota cruciatus in Catharina, sagittis impetitus in Sebastiano, in alijs equuleum, in alijs mutilationem, sitim, inediam, eviscerationes perpeffus, in omnibus vulneratus & occisus : quod ponderans S. Lau-

S. Bern.
Tyaä. de
pass. c. 5.

Paul. de
Palat. in
c. 21.
Matth.

S. Lavr.
Jusin. de

Triumph.
agon. c. 19.

rentius Justinianus inquebat: *Modo quodam iudicibili in omnibus Electis suis omnia perseverabat pœnarum genera: persecutionem patiebatur in Apostolis, lapidabatur in Stephano, affabatur in Laurentio, sicque in singulis singula Martyrum cœterorumque Justorum sustinuit tormenta. Sic immolavit victimas suas, fuitque comparatione ipsius dolorum, dolor Martyrum sicut fragmen mali Punici.*

Psal. 88.
v. 9.

Heb. II. v.
37.

VIII. Eam fortè ob causam Regius Psaltes cecinit: *Domine Deus virtutum quis similis tibi.* Quis tibi in dolore comparari possit: Alij ut loquitur Apostolus: *Ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt &c.* Tu hæc omnia & graviora tulisti quis similis tibi? Omne aliorum Martyrium, omnes dolores velut in unum colligatos fascem tu solus portasti: assimilantur tibi veteres Patriarchæ, assimilantur alij justi: sed tu es *Deus virtutum*, omnes eorum virtutes transgredieris, quis similis tibi, qui omnia sustinuerit. *Ab initio seculorum* (inquit S. Paulinus) *Christus in omnibus suis patitur. Ipse est enim initium & finis, qui in lege velatur, in Evangelio revelatur, mirabilis semper & patiens, & triumphans in sanctis suis Dominus. In Abel occisus à fratre, in Noë irrisus à filio, in Abraham peregrinatus, in Isaac oblatus, in Jacob famulatus, in Joseph venditus, in Moysè expositus & fugatus, in Prophetis lapidatus & sectus; in Apostolis terrâ maris, jactatus, & multis ac varijs beatorum Martyrum cruciatibus frequenter occisus; singula sustinuerunt singuli, sed ipse solus omnia, eminente quadam & fortitudinis virtute, & doloris acerbitate. Quis similis tibi? Omnes transcendis Majestate: quis similis ergò tibi in contemptus tolerantia? omnes superas fortitudine: quis similis tibi in sponte suscepta debilitate? æterno beatus gaudio, quis similis tibi in magnitudine tristitiæ? æterna impassibilitate polles, quis similis tibi in sensu pro me assumpti doloris.* *Domine Deus virtutum quis similis tibi?*

S. Paulin.
Ep. ad A-
prum.

D. Thom.
3. p. 9.
40. a. 3.

IX. Inquirat Doctor Angelicus: *Utrum Christus omnes*

omnes passiones sustinuerit ; & pulcherrimè resolvit quæstionem distinguendo : *Dicendum quod passiones humane possunt considerari dupliciter. Uno modo quantum ad speciem, & sic non oportuit Christum pati omnem passionem, quia multe passionum species sibi invicem contrariantur, sicut combustio in igne & submersio in aqua &c. Sed secundum genus passus est omnem passionem humanam, quod quidem potest considerari tripliciter. Nimirum ut ipse fufius deducit 1. ex parte hominum, quia passus est à gentilibus, à Iudæis, à viris, à fœminis, à Principibus, à sacerdotibus, à familiaribus & domesticis suis ut Iuda & Petro. 2. ex parte eorum quæ homo pati potest. Passus enim est in amicis desertoribus, in fama per blasphemias, in honore per contumelias, in bonis quia vestibus spoliatus, in anima per tristitiam tœdium, & timorem, in corpore per vulnera & flagella. 3. ex parte membrorum corporis, nam passus est in capite spinas ; in facie alapas, & sputa ; in manibus & pedibus clavos ; in toto corpore flagella. Passus etiam est secundum omnem sensum ; Secundum tactum quidem flagellatus & clavis confixus, secundum gustum selle & aceto potatus, secundum olfactum, in loco fœtido cadaverum mortuorum, qui dicitur Calvarie appensus patibulo ; secundum auditum lacessitus vocibus blasphemantium & iridentium ; secundum visum, videns Matrem & discipulum quem diligebat stentes. Hæc D. Thomas. Sed obsecro Doctor Angelice, ediffere nobis ulterius, quantus fuerit dolor Christi secundum omne genus passionum ? Quid sentis de hac quæstione : *Utrum dolor Christi fuerit major omnibus doloribus ?* Respondet. *Dicendum quod in Christo patiente fuit verus dolor sensibilis, qui causatur ex corporali nocivo, & dolor interior qui causatur ex apprehensione alicujus nocumenti, qui tristitia dicitur, uterque autem dolor in Christo fuit maximus inter dolores presentis vite.* Unum adhuc D. Thoma nobis resolve & quid sentias eloquere : *Utrum dolor Christi major fuerit, quam sit dolor anime à corpore separatæ in Purgatorio vel inferno ?* respondet ite-*

Idem. D.
Thom. 3.
p. q. 46. a.
6.

D. Thom. ad 3. rum : *Dicendum quod dolor animæ separatæ patientis pertinet ad statum futuræ damnationis quæ excedit omne malum huius vitæ. sicut sanctorum gloria excedit omne bonum præsentis vitæ. Unde cum dicimus Christi dolorem esse maximum, non comparamus ipsum dolori animæ separatæ.* Verum pace tua Doctor Angelice, aliud ego ex Regio Pfsalte in Persona Christi loquente elicio : *Circumdederunt me dolores mortis, dolores inferni circumdederunt me.* Quasi diceret tam graves, tam acerbos dolores sustineo, quantos sustinent animæ in Purgatorio vel inferno. Est hoc conforme ingenio S. Bernardin. Sen. qui aiebat de Christo : *Tantum in mente doluit pro æternaliter cruciandis, quanta erant tormenta, quibus erant æternaliter cruciandi.* Quid amplius dici posset ad exprimendam acerbitatem doloris ?

S. Bernar. din. Senen. To. 2. ser. 49. a. 4. e. 2.

X. *Attendite Christiani, & videte si est dolor similis.* Mihi suboritur cogitatio, cum lego SS. Martyres lætos & alacres ad tormenta procurrare, in acerbissimis doloribus exultare, ut existimem, dolores illos quos omnes Martyres sustinere debuissent, à Christo anticipatâ Passione assumptos & toleratos esse. *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati.* Gaudebant quia mœrorem eorum Christus in se receperat. Interrogatus ut narrat Cassianus, quidam Christi sectator à Gentilibus : *Quid miraculi Christi noster, quem colitis fecit?* respondit : *Ut bis ac maioribus si intuleritis non morvear, nec offendar injurijs.* Et S. Ephrem testatur de constantia & fortitudine SS. Martyrum : *Non potuit vis immensa pœnarum justorum animos flectere; tam intrepide charitatis ardorem, nec mors ipsa quirit extinguere. Cæsi magno cum gaudio flagrorum ictus, ut summas delicias suscipiebant, serenaque ac ridenti facie, gratias Deo referebant, quia meruerant pro ipsius nomine pati.* Quid est pro ipsius nomine pati, nisi nomen solum passionis habere, cum ipse rem & passionem ipsam prius pertulerit, cuius Passio omnium

Athor. 5. v. 41.

Cassian. Collat. 12. e. 13. S. Ephrem. de Laud. SS. MM.

mnium Sanctorum Passionem in amaritudine superavit, uti aiebat Deipara ad S. Brigittam.

XI. *Attendite & videte si est dolor similis.* Amplius aliquid adhuc meditor : Christum benedictum suscepisse in se omnium hominum dolores, eosque suo dolore mitigasse. Hanc cogitationem mihi suggerunt ipsiusmet verba apud Evangelistam : *Si exaltatus fuero omnia traham ad meipsum.* Hoc autem dicebat significans, qua morte esset moriturus. At quomodo moriendo omnia ad se trahere potuit? nempe quia Passio illius & mors erat futura compendium, & collectio omnium dolorum mundi, omnium tormentorum. Prævidebat futurum aliquando, ut suæ testes fidei raperentur ad iniqua Judicum tribunalia, ut inauditis & crudelissimis tormentis subijcerentur, ut doloribus perferendis eorum natura non sufficeret: horum inquit intolerabilem dolorem in me recipiam, ego perferam, ut ipsi inter cruciatus versentur velut in delitijs *traham ad me ipsum.* Ardentes rogos, ignitas sartagine, ebullientes ollas, ferratas & aculeatas rotas, ferreas ungulas, candentes laminas, vectes, terebra, secures, fustes, catenas, Tygrides, Ursos, Leones, omnem carnificinæ apparatus, quantum ad doloris acerbitatem *traham ad meipsum.* Prævidebat Myriades Christianorum futuras, quæ suis sceleribus æterna gehennæ incendia merebuntur : patiar igitur, inquit, pares æternis cruciatibus dolores, colligam infiniti valoris merita, quæ ipsis applicentur, & dolorem poenarum, quem ipsi deberent sustinere, *Traham ad meipsum.* Neque contentus dolorum multitudine & acerbitate, etiam certas dolorum species voluit sustinere. Merentur inquieti ac petulantes mundi sectatores, ut vinculis constringantur, ergo vincula *Traham ad meipsum.* Merentur superciliosi & fastu superbix elati, ut caput illis spinarum aculeis compungatur; ego spinas *Traham ad meipsum.* Merentur impudici, & voluptatum carnalium mancipia, ut virgis & flagellis cedantur; ego

S. Brigitt.
Revel. ii.
1. c. 58.

Joan. 12.
v. 32.

ego flagella *Trabam ad meipsum*. Merentur Avari, qui per Usuras & illicita media corradunt pecunias, qui viduis & pupillis patrimonia eripiunt, ut rapaces eorum manus perforantur: ego clavos illos quibus deberent perforari *Trabam ad meipsum*. Merentur petulantes impij, qui in circuitu ambulant, ut eorum pedes configantur, ne possint per voluptates & illecebras discurrere, ego clavos quibus configi deberent *Trabam ad meipsum*. Merentur denique omnes peccatores, & legis divinæ prævaricatores, diversa pœnarum genera, & ipsam quoque mortis sententiam, ego *Omnia trabam ad meipsum*.

XII. O mi JESU verè nimium ad te traxisti piâ quadam dolorum & calamitatum avaritiâ. *Languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*. Omnium & singulorum peccatorum nostrorum pœnas in se recepit. Tantum in anima sua dolebat, quot & quantæ erant mortales culpæ. Ah quot millenæ Myriades peccatorum quotidie committuntur, quorum singula à Christo benedicto in specie & individuo prævisa singulas acerbissimas puncturas in anima ipsius effecerunt: illa præsertim propter quæ plurimos jam tunc prævidit æternum damnandos. Hinc iterum, ut idem sanctus meditatur. *Tantum in mente doluit pro æternaliter cruciandis, quanta erant tormenta quibus erant æternaliter cruciandi, & quantum erat odium inter Deum, & eos æternaliter generatum*. Huic tanto dolori interno animæ sociavit se par dolor Corporis, uterque inexplicabilis,

XIII. Conantur quidem devoti Ascetæ, ex diversis fide dignis revelationibus colligere numerum plagarum, ictuum, alaparum, vulnerum, sed magno expresso numero, magnitudinem doloris satis non exprimunt. Petrus Calentinus. Landtspergius. Adrichomius. Aquilinus, Landolphus. & alij de his copiosè agunt. Fertur enim benedictus JESUS in suo sacratissimo corpore excepisse sexies mille, sexcenta, sexaginta sex vulnera, licet

S. Gertrudis solum numeret sex mille, quadringenta & sexaginta sex, & S. Brigitta quinquies mille, quadringenta, septuaginta quinque, quæ potius de ictibus in sola flagellatione inflictis intelligenda sunt. Excepit etiam toto corpore passionis centum & decem alapas, centum & viginti verbera in collo : trecentos octoginta ictus supra dorsum : quadraginta tres ictus in pectore : octoginta quinque in capite : in lateribus triginta octo : in scapulis sexaginta duos : in brachijs quadraginta, in coxis & tibijs triginta duos. Excepit in sua benedicta facie foetida sputa triginta duo : verbera supra benedictum os triginta : pedibus calcatus est centies & septuagies : in terram dejectus terdecies : per capillos tractus trecenties : pili & barba sunt illi evulsi quinquagies & octies : tormenta ad mortem inferendam sufficientia centies & sexagies : lethales agonias sustinuit novemdecim. Corona spinea aculeos habuit (uti S. Vincentius Ferrerius ait) septuaginta duos ; alij plures fuisse existimant, qui in sacratissimo capite foramina mille terebrarunt, uti SS. Chrysofomus, & Bernardus censent. *Mille puncturis speciosum ejus caput dirivulneraverunt.* Ait Bernardus. In flagellatione sustinuit ictus quinquies mille, quingentos, ut Ludovicus Granatensis affirmat ; sed S. Bernardus supra sexies mille. Landulphus verò quindecim millia, quadringentos, & nonaginta, &c. *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus.*

XIV. Attendimus bone JESU, & videmus oculis mentis, sed lingua explicare non possumus. Mensuramus quod immensum est : mensuramus excessivum dolorem in se ipso ; immemores, quod extrinseca huius doloris mensura, sit eius causa, quam innuit Scriptura : *Promensura peccati erit & plagarum modus.* Dolor tuus O JESU, ex peccato nostro habet originem : quod expendens Augustinus exclamat : *Ecce pro impio pietas flagellatur : & si multa flagella peccatoris, multa etiam oportuit esse flagella*

Adricbom. in descript. terræ.

S. Aquilin. serm. de passio.

Landulph. in vita

Christi. S. Gertrud.

lib. 4. dicitur influat.

S. Brigitta apud Rode-

vic. de Passio. sed. 1.

c. 7. Barry de vot. ad

lesum 29.

S. Chry-

sof. hom. 88. in Ma-

tha.

S. Bernar. de Passio.

Ludov. Granat.

Conc. de Passio.

S. Bern. cit Landulph.

de vita Christi

Deut. 25:

S. August. serm. 114.

de temp.

Redem-

Redemptoris. Pro mensura delicti erit & plagarum modus : maxima fuit mensura peccatorum , maxima etiam sit mensura plagarum. Quærunť passim Theologi an peccatum habeat aliquam infinitatem , & plerique cum

D. Tho. 3.
p. q. 1. a. 2.
ad 2.

Vasq. 3. p. 4.
41.

Disp. 2. c.

2. Soræz.

ib. D. 4. f.

7. Lugo de
Incarn. D.

5. scđ. 3.

S. Chry-
sost. hom.

10. in E-
pist. ad

Rom.

D. Thoma affirmant : *Peccatum contra Deum commissum quamdam infinitatem habet , ex infinitate divinæ Majestatis : tanto enim offensa est gravior , quanto major est ille in quem de-*

linquitur. Nonnulli tamen contendunt in peccato esse malitiam infinitam simpliciter : ex hac ergo mensura colligimus mensuram & excessum doloris in Christo,

quod fuerit si non simpliciter infinitus , saltem infinitus secundum quid , ut esset proportionatus peccato à quo causabatur. Et huc tendunt illa D. Chrysofomi : *Mul-*

tò plurajis quæ debebamus rependit Christus , atque adeò tanto plura , quanto Mare immensum ad pusillam guttam collatum aj-

us esse possit. Quasi diceret ; debitum nostrum fuit infinitum secundum quid , pretium doloris & passionis Christi fuit infinitum simpliciter , atque adeò longè majus , quam nostrum debitum , ex quo investi-

gare licet immensitatem perpeffi doloris. Amplius adhuc aliquid meditatur in hoc themate S. Bernardinus :

Quod scilicet in Christo fuerit dolor quidam reflexus , & seipsum desiderio intendens ad quamdam infinitatem , ut non tantum corresponderet infinitati peccati , sed etiam æternitati pœnæ , quam merebatur peccatum no-

strum : verba ejus appono , & discursum finio : *Tantum in mente doluit quod non potuit in perpetuum cruciari , quantum intelligebat se dolendo mereri , & quantum cognoscebat suum me-*

ritum in fructu augmentari. Proinde dolendo per aliquem modum , quod non potuit æternaliter cruciari , meruit apud Patrem tanquam si fuisset æternaliter cruciatus. O Christiani : *Attendite & vi-*

dedete si est dolor similis , ego cum Lanspergio dicendi finem facio : Heu me cur adeò ferreum ac lapideum cor habeo , quod

compassione & dolore non scinditur ! cur præ dolore non tabescit anima mea , quandoquidem tam immanium dolorum causa est pessima

vita

S. Bernar.
Sen. cit.

supra.

Lansper.
in Thren.

Deip. prec

7.

vita mea. Ego alapis cecidi, ego colaphizarvi, ego blasphemavi, conspui & conculcarvi, ego flagellavi, & spinis coronavi, ego ad mortem condemnavi, ego cruci affixi, ego extinxi filium Dei. Da JESU ut doleam tanto dolore, quanto tuipse in Passione tua doluisti: & quia ex amore mei doluisti, fac ut dolendo te amem, amando te doleam de peccatis meis.

*****:*****

IN PARASCEVE CONSIDERATIO II. EXCESSUS AMORIS THEMA.

Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo. Ad Ephes. 5.

SYNOPSIS.

I. <i>Mensura amoris est ab opposito mensura doloris.</i>	dereliquisti me, <i>que variè explanantur.</i>
II. <i>De qua mensura & ejus excessu loquenti sunt cum Christo Moyses & Elias in monte Thabor.</i>	VII. <i>Sed ille sensus est congruentissimus, quod questus sit de paucitate & acceleratione dolorum, desiderans plura & diuturniora tormenta pro homine sustinere.</i>
III. <i>Cum enim non defuerint Deo varij modi reparationis humanae, quia talem elegit, quo ipse in victimam offerretur, ostendit sui amoris excessum.</i>	VIII. <i>Ex illo quoque verbo in Cruce prolato Sitio eandem veritatem eliciunt SS. Patres, quod sit copiosa apud eum Redemptio.</i>
IV. <i>Suffecisset ad Redemptionem unica operatio Christi, unica gutta sanguinis, sed ille totum effudit.</i>	IX. <i>Quia etiam ex apertione lateris post mortem, adeo excessivè nos Christus dilexit.</i>
V. <i>Hoc effecit Excessus amoris ejus & misericordiae.</i>	X. <i>Addidit ipse amorem super amorem, nos illi addimus dolorem super dolorem peccando. Indei dolores illi addi-</i>
VI. <i>Quod etiam ex ipsius verbis in Cruce prolatis colligitur: Ut quid</i>	X

addiderunt extrinsecus crucifigendo, nos intrinsecus peccando.

XI. Et quidem Christi Excessus amoris manifestatur adhuc quotidie, tamen si nos peccemus, & eum offendamus quotidie ingrati.

XII. Haud dubie Summe ingrati, si neque rememoratione tanti & tam excessivi amoris commovemur ad

gemitus, ad lacrymas, ad bona proposita, ut nonnulli sancti.

XIII. Si Magnitudini doloris ejus conferamus magnitudinem Amoris, inveniemus magnum excessum amoris, cui cum nihil possimus ex aequo rependere, conemur saltem quantum possimus amantem redamare.

Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo. Ad Ephes. 5.

I.

Vulgatum apud Philosophos axioma est: Oppositorum eadem est disciplina, &c. Sicut se habet propositum in proposito, ita se habet oppositum in opposito. Dolor & amor sibi opponuntur, & Augustini effato: *Dolor est sicut amor, quantum scilicet ad dominium humani cordis: ex quo infert Albertus Magnus: Omnis dolor ex amore provenit, & ideo ubi summus, & improporcionabilis amor, ibi summus, & improporcionabilis dolor est.* Mensura itaque amoris desumi debet ex mensura doloris, quem cum superiore consideratione ostendimus in Christo fuisse quoddammodo immensum & infinitum, restat ut etiam ostendamus quamdam amoris immensitatem. Unde per oppositum modicâ vocum immutatione. *Attendite si est amor similis Amori Christi patientis.*

II. Enarrans Evangelista Lucas mirabilem illam Filij Dei transfigurationem in monte Thaboræo, meminit etiam illic apparentium & Christo colloquentium Moyse & Eliæ, qui visi in Majestate dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. S. Hieronymus legit: *Loquebantur de excessu ejus.* Quis verò iste excessus fuerit, qui materiam colloquio in Majestate habito præbuit, varijs distrahuntur cogitationibus Authores. Didacus Lequile notat,

S. Aug. in
Psal. 58.
B. Alb.
Mag super
Missus est
c. 116.

Lucæ. 9.
S. Hieron.
Lequil.
Dom. Re-
surrex. Fi-
del. in Ps.
rasc.

notat, quod hæc vox *Excessus*, secundum plurimos doctos non sonet mortem Christi, sive excessum è vita, sed alium quempiam excessum, quem singuli conantur investigare. *Loquebantur de excessu ejus.* Utar hic discursu Pauli de Barry, qui Patres absque locorum annotatione allegat, & variè hunc excessum explicare conatur. S. Cyrillus docet, hunc excessum, de quo loquebantur cum Christo Moyses & Elias, fuisse excessum illum super effluentem mensuram bonitatis Filij Dei, qua naturam humanam dignatus est assumere. S. Augustinus putat fuisse excessum pœnarum & tormentorum quæ sustinuit Christus pro mundi Redemptione. At verò S. Chrysostomus ait; fuisse excessum incomparabilis illius demissionis, & humilitatis per totum vitæ decursum. S. Bernardus excessum illum intelligit excessivam paupertatem, qua prorsus nudus coram toto mundo crucifigi, pendere, & mori voluit. Addo opinionem SS. Ambrosij & Hilarij, cui subscribo, quod locuti sint de Excessu amoris, quem mundo exhibuit in acerbissima passione & magis demonstravit, quam in quacumque alia operatione. *Igitur loquebantur de excessu ejus amoris.* Huic cogitationi affine est, quod agebat Innocentius III. *Hæc est charitas, quæ tantum in Deum prævaluit, quod eum de sede Majestatis ad infirmitatis nostræ humilitatem adduxit; vulneravit impassibilem; ligavit insuperabilem; traxit incommutabilem; æternum fecit mortalem.* Sanè quidquid egit pro nobis Deus homo, totum manifestat excessivam ejus erga nos dilectionem.

III. *Loquebantur de excessu ejus*, qui vel ex eo manifestus evadit, quod non defuerint Omnipotenti Deo multiplices ac varij modi, quibus humanum genus servituti dæmonis mancipatum redimeretur: *Deus* (ut ait S. Thomas) *per suam omnipotentem virtutem poterat multis alijs modis humanam naturam reparare; pro ut etiam asseruit S. Augustinus.* Poterat ex liberalitate pœnam & culpam remittere absque ulla satisfactione, ac cedere juri suo; ut

Heuness.
Dom. 2.
Quadrage.
Barry Pa.
vo. Jesu.
de v. 44.

S. Cyril.
ap. Barry.
cit.
S. Augustin.
S. Chrysost.
S. Bernard.
ib.

S. Ambros.
in cap. 23.
Luc.
S. Hilarij in
Matthæa.

Innocent.
III. Paps.
de Laud.
charit.

D. Thom.
3. p. q. 1. a.
2.
S. Aug. lib.
13. de
Trin. c. 10.

pote solus ipse læsus. Poterat acceptare modicam puri hominis satisfactionem; & eâ placari; neque enim cogebatur ad exercendam rigorosam justitiam, uti notat

Theodor.
lib. 6. de
provid.
Tanner.

To. 2. D. 1.

q. 2. d. 1.

Mag. sent.

in. 3.

Joan. 3. v.

16.

S. August.

Traç. 36.

in Joan.

Theodoretus. Quod igitur Filium suum unigenitum miserit ut incarnaretur, ut fragilitates nostras assumeret, ut pateretur crudelissima tormenta, quid fuit aliud causæ, quam *Excessus amoris*. *Hæc est charitas quæ tantum in*

Deum prævaluit. Et sic *Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret*. Et non tantum daret, sed datum per acerbissima tormenta extingueret; quod perpendens D.

Augustinus ita philosophatur: *Quid huic misericordie (nempe Incarnationis Filij Dei) addi potuit? Et tamen addidit*. *Parum fuit ei hominem fieri; parum fuit reprobari, voluit Et exhonorari: parum fuit exhonorari, voluit Et occidi: sed Et hoc parum est, morte Crucis*. Nempe quod Pater decernebat, Filius liberè, ac spontè acceptabat, ut esset manifesta mundo utriusque excessiva charitas. Nam sicut de

Patre dicitur: *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret: sic de filio dicebat Apostolus: Christus dilexit nos, Et tradidit semetipsum pro nobis oblationem Et hostiam*, non

Ad Ephef.

5.

tradidit quocunque modo, sed modo quodam excessivæ dilectionis in victimam & holocaustum. Qua dilectione major excogitari non potest. Vultis id ipsiusmet verbis

Joan. 15.

v. 13.

approbem? *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis*. *Quid huic misericordie addi potuit?*

IV. Premamus hæc paulò accuratius: ad reparandum genus humanum suffecisset unica operatio Christi Theandrica, utpotè valoris infiniti, ut docent D. Thomas

D. Thom.

3. p. q. 46.

a. 5. ad 3.

S. Bonav.

in 3. d. 20.

q. 1. a. 1.

Vasq. D. 6.

c. 2.

& alij Doctores ac Theologi. Verba D. Thomæ appono. *Quoad sufficientiam una minima passio suffecisset ad redimendum genus humanum ab omnibus peccatis*. Unde potuisset jacens in præsepî satisfacere voluntariâ paupertate, nuditate, debilitate, frigoris tolerantia, &c. imò primo actu libero eodemque meritorio in utero matris primo instanti

suâ

suæ Conceptionis quem illi concedunt cum eodem D. Thoma Theologi. *Quid huic misericordie addi potuit? & tamen addidit.* Voluit quippe non contentus nuditate, frigore, paupertate, etiam circumcidi & profundere sanguinem in infantia. *Quid huic misericordie addi potuit? & tamen addidit.* Voluit (ut multa præteream) in horto Gethsemani copiosum sudare sanguinem, ut esset sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrentis in terram. *Quid huic misericordie addi potuit? & tamen addidit.* Siquidem in flagellatione & coronatione longè copiosius eundem sanguinem effudit liberalissima scaturitione; cuius tamen unica guttula suffecisset ad totius mundi Redemptionem, ut docent passim Theologi. *Non corruptibilibus auro & argento* (inquit Clemens VI.) *sed sui ipsius agni immaculati pretioso sanguine nos redemit Christus, quem in ara Crucis immolatus non guttam sanguinis modicam (quæ tamen propter unionem ad verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset) sed copiose velut quoddam profusivium noscitur effudisse &c.* Brevius eundem sensum expressit D. Bernardus: *Cum posset guttâ, redimit unda.* Quantus igitur hic amoris ardor, quo non unam guttam, sed universum sanguinem sui corporis effudit, quin & vitam ipsam mille mundis pretiosorem pro unico mundo obtulit & immolavit. *Vita illius hominis Christi* (ut loquitur S. Anselmus) *præponderabat toti mundo; imò mille mundis.* Hanc tamen pro uno tantum mundo dedit. *Quid huic misericordie addi potuit?* nempe ut differit S. Petrus Chrysológus: *Quod sufficiebat Redemptioni, non satis erat amori; Dolorum & acerbitatum avidus amor fuit: Sic Deus dilexit mundum.*

V. Veritas ista usque adeò mentem D. Bonaventuræ occupaverat, ut amanter cum Christo expostulans in illam quæstionem eruperit: *Dic queso mi Domine: dic cum unica sanguinis gutta potuisset sufficere ad totius mundi Redemptionem, cur tantum sanguinem de corpore tuo profundi permisisti? Et mox sibi ipsi respondet: Scio Domine & verè scio, quia*

Lugo.
Disp. 6. s. 1.
Morand.
de Incarn.
4. 45.
D. Tho. 3.
p. q. 34.
art. 3.

Clemens
VI. in Extravag. ap
Barrad.
To. 1. lib.
4. c. 14.

S. Bern.
serm. 22.
in Cant.

S. Anselm.
lib. Cur
Deus ho-
mo-
S. Pet.
Chrysológ.
hom. 122.

S. Bonav.
Opusc. de
de perfect.
cap. 6.

non propter aliud fecisti, nisi ut ostenderes quanto affectu diligeres me. An non ex hoc amoris excessus manifestè colligitur? quem etiam Apostolus deprædicat inquitens: *Qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, &c.* Ut ostenderet in seculis super-venientibus abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos. Quasi ex ore Psal. 129. Psalmistæ repeteret. *Apud Dominum misericordia & copiosa apud eum Redemptio.* Dicamus nos iterum cum Augustino *Quid huic misericordiæ addi potuit? & tamen addidit.*

VI. Ipsummet audite è Cathedra Crucis perorantem: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me.* Non sum nescius hæc verba ita exponi à S. Ambrosio ut videantur prolata à sola Christi humanitate, quæ separari debebat per mortem à divinitate. *Cum divinitas (inquit ille) mortis libera sit, utique mors esse non poterat nisi vita discederet, quæ divinitas est.* Scio etiam quid hoc in textu exponendo dicat S. Cyprianus, Christum videlicet conqueri, quod ludibrijs & contumelijs Judæorum expositus à Deo sit, & quasi derelictus *Consideravi opera tua & expavi: clavis sacros pedes terebrantibus, fossisque manibus: de vulnorum anxietate non loqueris, de spinis sacrum caput pungentibus non quereris, sed satagis ut innotescat posteris, quare derelictus à Deo videaris expositus contumelijs & Judæorum ludibrijs.* Et alibi idem sanctus: *Derelictorum personam gerens in Cruce se queritur derelictum, & nè desperent etiam in Ultimis constituti, festinans in adiutorium illicò adest, & re in arcto posita non differt beneficium; sed repente indulgentiæ celeris documentum eisdem statuit & exemplum, latroni inquitens hodie mecum eris in Paradiso.* Aliter S. Bernardus de allegatis verbis discurret, apud quem ista lego: *Quid est autem hoc, quod ait: ut quid me dereliquisti? Numquid Pater unicum suum Filium poterat derelinquere? Absit: Sed pro toto corpore suo; id est pro se & pro tota Ecclesia loquitur ista, &c.* Potest & ita accipi: quod Dominus prævidens aliquos, imò plurimos in corpore suo, qui ab unitate Ec-

clesiæ suæ per Hæreses, siue per alia criminalia peccata erant recessuri, illorum personam in se transfigurando, clamabat. Ut quid dereliquisti? ac si diceret: Quare aliquis eorum abiit retrorsum, ut pereat ab unitate corporis mei, qui tanto cruciatu mihi sunt uniti? Hæc Bernardus: à quibus non abludit S. Hilarius, S. Hilar. in Ioann. qui ait Christum hæc in Cruce locutum, quod doleret non omnium se peccata portare. Idest non omnibus profuturam suam passionem, ut reipsa redimerentur, & fructum eius participarent. Unde recentior Author illa verba sic circumscriptit: *Querebatur quod fructus Crucis suæ non videret maturuisse.* Oliva Te. I. Conc. 33. p. 463. *Ec. nimirum quasi eterno Patri dixerit: ego quidem morior, sed ubi sunt populi, quos mihi promisisti? quatuor sunt clavi quibus configor, sed ex quatuor mundi partibus nullam aspicio poenitentem. Si una dumtaxat gutta sanguinis mei præpollet ad plures mundos redimendos, quomodo ad cruoris tantum diuivium, nè una quidem uniuersi Orbis Provincia facit deditioem.*

V II. Nec illum hoc loco sensum præterierim, quem Arnoldus Carnotensis expressit, inquiens: *Quod autem derelictum se Filius commemorat, mercedem obedientiæ postulare videtur, nec diu beneficium differri tolerat. Et sanè Psalmus ille, cui titulus est: In finem. Pro susceptione matutina: ex persona Christi sic incipit: Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Accelerari desiderat mortem, ut acceleretur merces eius & præmium, ut mundus redimatur. Sed nescio quid intensioris erga homines amoris spirat illa cogitatio, quam ex SS. Ambrosio, & Hilario elicit plenus affectibus spiritûs Magister Paulus de Barrij: Deus meus, Deus meus ut quid me dereliquisti.* Ait ille; tandumdem est, ac si diceret: Deus mi, Pater mi, animadverto vires meas deficere, sanguinem usque ad ultimam planè guttam effusum video, ut animæ in corpore dilacerato morari diutius non liceat: desiderium verò meum semper fuit plura & graviora tolerandi pro homine: & tu jam vis imponere finem tormentis meis, quare me dereliquisti? Pater mi,

mi, ego mihi parum adhuc perpeffus videor : & tu vis ut jam Passio terminetur : *quare me dereliquisti ?* Tu mihi non sine miraculo vitam prorogasti in horto Gethsemani, ubi ex sudoris sanguinei profluvio in mortis agoniam incideram : Tu in Prætorio Pilati, ubi ex crudelissima flagellatione mihi fuerat moriendum, conservasti vitam ut plura paterer, & jam *quare me dereliquisti ?* Recogita Pater mi, quod sim Filius tuus dilectus, quod hætenus petenti nihil negaveris ; fac ut potiar desiderio meo, & plura patiar : *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti ?* Scio quod multis servorum tuorum concesseris, decem, viginti, triginta, & plurium annorum gravissimas ægri- tudines corporis, & ingentes animi afflictiones : mihi verò Filio tuo denegas amplius pati pro homine, quem aded ardentem amo, ut paratus sim non solum decem, viginti, triginta annis pro illius salute hos dolores, hæc tormenta tolerare . sed decem, viginti, triginta millibus annorum. Igitur *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me ?* O mensuram immensam charitatis ! O excessum amoris ! *Loquebantur de excessu eius.*

VIII. Huic considerationi paralella est illa, quam S. Tho. 3. Doctor Angelicus assert de tristitia Christi in monte Olivarum, ubi sic ait : *Cœpit contristari & mœstus esse, quia quantumcumque pro hominibus pateretur ; numquam sibi consummare, sed tantum exordiri ; nec patiendi desiderium complere, sed ad plura patienda irritari quodammodo videbatur.* Eodem ingenio inexplebile in Christo patiendi desiderium effigavit S. Laurentius Justinianus cum verbum illud à Servatore in Cruce prolatum sitio expenderet : *Ut quid sitis ?* inquit : *an vitæ fons sitire valet ? potest, quoniam vult ; sitit utiq. & inebriatus amaritudine adhuc duriora sustinere desiderat.* Proximus erat morti, omnibus exhaustus corporis viribus, omnibus membris debilitatus, tormentis innumeris excarnificatus, & adhuc sitiebat plura tormenta. Eodem collimat discursus S. Bernardi, in eiusdem verbi sitio peri-

S. Tho. 3.
p. 2. a. 6.
ad 4.

S. Laur.
Justin. de
triumph.
agon. c.
29.

S. Bern.

periphrasi: *Licet hæc ad impletionem scripturæ in veritate patratæ sint; tamen hoc verbum sitio, aliquid aliud significare videtur. Puto enim quod hoc liquidò immensitatem nobis ardentissimæ charitatis voluit commendare, quia ab homine sitiente multò ardentius desideratur potus, quam cibus ab esuriente. In se ergò ostendens Dominus IESUS desiderium illius rei, quæ ardentissimè concupiscitur, per illam figurari ardorem suæ charitatis ostendit. Quid plura in hanc thesim congero? Venerabilis Bedæ loculentissima est ad meum propositum allegatorum supra verborum explanatio, qui ait: *Christus ex vi tormentorum suam mortem accelerari videns, & volens diutiùs ferre pro nobis tormenta, hanc amore refertam querimoniam proposuit Patri: Pater cur tam citò me mori disposuisti? cur non moras protrahis, ut magis magisque pro hominis amore patiar? O quam verum est quod multoties in Psalmis suis decantat Regius Vates: Misericordia Domini plena est terra. Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum Redemptio. Ut meritò hic liceat exclamare cum Ruperto Abbate: O copiosa Redemptio! ò divini amoris copiosa largitio! O Dei nostri viscerum benigna dignatio! Eritne amplius aliquid quod immensus hic amor excogitet? Quid huic misericordiæ addi potuit? & tamen addidit.**

IX. Admirandum est prorsus amoris divini ingenium, quo nobis excessivam suam charitatem voluit manifestare. Putares amoris ardorem exspirare cum vita; non exspiravit in Christo moriente. Vide quid excogitaverit. Nihil amplius in corpore suo integrum habuit moriens, quam cor, quam modicum spatium in latere, quo adhuc unum vulnus exciperet: Et ecce: *Unus militum lanceâ latus ejus aperuit.* Causam apertionis hujusmodi assignat Bernardus: *Quia zelo amoris tui vulnerasti me, lanceâ quoque militis vulneratus sum.* Nondum fuit fatiatus amor vulneribus & doloribus, licet ex dolorum & vulnerum acerbitate spiritum reddiderit; etiam post mortem vulnerari voluit: quia zelo amoris nostri fuit

Tract. de
Pass. c. 13.

Beda. in c.
27. Mat.
thæ.

Psal. 32
Psal. 129.
Ruper.
Abb. de
div. Offic.

Joan. 196.

S. Bern. in
Cant.

vulne-

Ephes. 2. vulneratus. Hoc egit propter nimiam charitatem suam, verè
S. Bern. nimiam (ut alibi differit Bernardus) verè nimiam, quia &
serm. de mensuram excedit, modum superat, planè supereminet uniuersis.
passio. Quibus appositè in rem nostram subscribit S. Thomas de
f. Tho. VII. Villanova illis verbis : *Dilexisti me Domine supra modum ;*
lanov. *dilexisti me sine modo : & qui omnia in numero, pondere, & men-*
Conc. 1. *sura fecisti, in diligendo me modum, pondus, atque mensuram exces-*
Advent. *sisti, unde Paulus Apostolus ; propter nimiam charitatem qua di-*
lexit nos : verè nimiam, verè excessivam ; Adhuc repetamus
quid huic misericordiae addi potuit ? & tamen addidit.

X. Addidit inquam sed ad nostrum additamentum.

Psal. 68. Nos prius addidimus pessimi Arithmetici per additio-
v. 27. nem. Id quod apud Prophetam conqueritur : *Supra do-*
S. Greg. *lorem vulnerum meorum addiderunt.* Quorum verborum e-
lib. 2. in *nergiam advertens S. Gregorius aiebat : De ipsis in pas-*
Ezech. *sione queritur, quorum vita in passione querebatur.* Ah quan-
 tos dolorum & anxietatum aculeos infixit in corde mise-
 ricordissimi JESU illa cogitatio, quod multa millia ani-
 marum peritura essent, quibus pretiosissimi sanguinis
 effusio nullam effet ipsorum culpâ utilitatem allatura.
Supra dolorem vulnerum meorum addiderunt. Quid addide-
 runt mi JESU ? videor mihi iterum audire querula voce
 ingemiscentem : *Repleta est malis anima mea.* Quasi dice-
 ret : Non erat satis hominibus, quod meum corpus cru-
 ciaverint, & conciderint, quod flagellis, virgis, spinis, to-
 tum undique cruentaverint, adhuc *supra dolorem vulnerum*
addiderunt ; etiam ipsam animam voluerunt gravissimis
Psal. 87. tormentis fauciare. *Repleta est malis anima mea.* Ad quæ
S. Hiero- S. Hieronymus adjungit : *Malis, id est peccatis populi pere-*
nym. in *untis !* qui scilicet petulanter salutem suam negligens in
Psal. 87. æternum præcipitatur interitum. *Supra dolorem vulne-*
rum addiderunt. Ingens dolor fuit quod sacræ manus ejus
 cruci fuerint acclavatæ, sed major quod impij non essent
 cessaturi manus suas Idolorum altaribus imponere, &
 Deos alienos adorare. Ingens dolor fuit, quod sacrum
 ipsius

ipſius caput corona ſpinea fuerit perforatum, ſed major quod videret futura multa capita coronata, quæ perfequerentur crudeliſſimo odio Chriſtianum Ovile. Ingens dolor fuit quod totum corpus eſſet flagris conciſum & laceratum, ſed major quod ſciret ſucceſſu temporum Eccleſiam ſuam novis hæreſum erroribus diſcerpendam. *Supra dolorem vulnerum addiderunt.* Quid adhuc mi JESU? etiam hoc quod videret apud multos Chriſtianorum non habituras locum internas inſpirationes, bona proximorum exempla, Concionatorum & Confellariorum admonitiones, imò in particulari dolor ei additus eſt, quod tu Petre, tu Paule, tu Catharina, tu Magdalena hodie in hoc templo, huic adhortationi eſſetis interfuturi ſine ulla compaſſione, ſine ullo emendationis propoſito, ſine ulla cordis compunctiōe, ſine ulla ſeria voluntate emendandi vitam impoſterum. Ah! dolores corporis fuerunt impenſi & infiniti, ſed exceſſivè gravioreſ dolores cordis & animi! *Judæi fecerunt cum dolore extrinſecùs crucifigendo: ſed nos intrinſecùs peccando.* Inquit Hugo Cardinalis. Et apud S. Bernardum ipſe Salvator lamentatur: *Magis me aggravant vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei.* Et unde hoc niſi ex ardentiffimo, & omnem menſuram excedente amore.

Hugo:
Card. in
Gen. S.
Bern.
ſerm. 2. ſer.
Paſch.

XI, *Quid huic miſericordiæ addi potuit? Et tamen addidit.* Nondum extinctum eſt illud primum amoris incendium, adhuc patitur quotidie, adhuc vulnera ſuſcipit, dum nos peccata peccatis addimus. B. Coletæ cum aliquando pro peccatoribus oraret, apparuit Deipara Virgo, & in lance oſtendit infantulum quaſi in fruſta conciſum, inquiens: *Quomodo vis ut pro illis intercedam, qui peccatis ſuis filium meum, quantum quidem ipſi poſſunt, ita ut vides in fruſta diſcerpunt?* S. Brigittæ apparens Chriſtus toto corpore vulneratus & ad eam *Intuere*, inquit, *vulnera meæ*: Quæ pavore ingenti percuſa exclamavit: *Heu mi Domine unde tibi hæc vulnera?* ſubjecit Chriſtus: *Ita etiamnum*

ſur. To. 7.
in vita.
ſur. 23.
ſul. Rib.
den. ib.

Hebr. 6.

me vulnerant charitatis meæ contemptores. illi nempe de quibus Paulus dicebat : *Rursum crucifigentes sibi met ipsis Dei Filium & ostentui habentes*, qui dum peccata peccatis addunt, Christi quoque vulnera adjiciunt. O peccatores ! O ingrati mortales ! aspiciat in authorem fidei, videte Cruci suffixum, vulneratum, lividum, sanguinolentum, cui non est species neque decor ; audite eum è Cathedra Crucis ad nos perorantem verbis melliflui Bernardi : *O homo vide quæ pro te patior, non est dolor sicut quo crucior : ad te clamo qui pro te morior : vide pœnas quibus afficio ; vide clavos quibus confodio : & cum sit tantus dolor exterior, intus tamen planctus est gravior, cum te tam ingratum experior.*

S. Bern.
serm. de
passio. a.
pud Obici.

D. Bern.
serm. 15.
in Cant.

XII. Ah Marpesijs rupibus duriora corda nostra, quæ non erumpunt in gemitus, non exundant per oculos in lachrymarum imbres, non eliciunt vel unam scintillam reciproci amoris, cum tantum cerunt Excessum doloris, Excessum amoris, O *duri & indurati, & obdurati Filij Adam* (utor iterum phrasi Bernardi) quos non emollit tanta flamma, tanta benignitas, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amator, qui pro vilibus sarcinulis tam pretiosas merces expendit. Date mihi Auditores è vestro numero unum aliquem Michaëlem Magottum, qui cilicio asperam ad nudam carnem indutus qualibet nocte Crucem humeris portet, eaque oneratus Ecclesiæ ædículas visitans in memoriam Passionis Dominicæ flagellis se se castigat. Date mihi unum aliquem Franciscum à Gatta, qui quotidie, per duarum horarum spatium Passionem Domini secundum Joannem recitando flagris in se ipsum desæviat. Date mihi unam aliquam Agnetem à S. Antonio, quæ sola vulnere Christi recordatione sic ad fletum planctumque excitetur, ut ex lachrymarum copia genæ & maxillæ ejus corrugentur. Date mihi unam aliquam Eleonoram à S. Spiritu,

Marcus
Vlystho.
P. 2. Cbro.
Min. lib.
8. 6. 41.
Gonzaga.
P. 3. de
Origin.
Seraph.
Daza lib.
3. c. 77.
Martyrol
Franc.
Joan. Rbo.
uar. virt.
diss.

ritu, quæ persuasum habeat imbrem illum sanguinis quo Christus totam hanc nostram mortalitatem implevit guttis omninò quadragies mille, & obstinantis stetit, nec ante desistat, quam totidem egregias de animo suo, deque corpusculo, & has non incruentas victorias rependat. Et dabo ego vobis qui pretium ponat excessivo Amori, quo Dei Filius in peccatores exarsit, qui cum S. Francisco Salesio canat.

Aut Amor aut furor est, qui te bone Christe peremit:

Est Amor, & furor est, hic meus, ille tuus.

Sed O quàm rara corda talis occupat gratitudo!

XIII. Appendite nunc libellæ dolorem & Amorem crucifixi Salvatoris. De Cruce canit Ecclesia: *statera facta corporis*: componite amorem dolori, & observabitis quod tametsi dolor fuerit immensus, incomparabilis, ineffabilis, excessivus; nihilominus Amor crucifixi Domini JESU sit immensior, incomparabilior, ineffabilior, excessivior (ut ita loquar) & nulla humana gratitudine compensabilis, quid ergò agemus? ingratos nos mori oportet. Sed magis ingrati erimus, si non agemus quod possumus.

Nihil est (inquit S. Ambrosius) *quod Deo dignè referre possimus. Quid enim referremus pro sumptu carnis injuria?*

Quid pro vulneribus? Quid pro Cruce? obitu? Sepultura? Væ mihi si non dilexero! reddamus ergò amorem pro debito, charitatem pro munere, gratiam pro sanguinis pretio.

Utinam hoc si non facimus, facere conaremur, & diceremus ex sinceri cordis affectu cum Augustino:

Domine amem te, plusquam me, quia tu dilexisti me plusquam te: quia mori voluisti pro me; diceremus cum B. Mag. dalena de Pazzis: O amor! O amor! O amor! nunquam nunquam cessabo te vocare amorem, spem nostram & omnia. O Domine da mihi tam fortem vocem, ut cum

S. Franc.
Sales. ap.
Sandæ. in
Chri. cruci-
fixo.

Hymn. Ec-
cles.

S. Ambros.
in Luc.

S. August.
in soliloq.
c. 13.
Barry in
Favo.
JESU.

*te amorem voco vox mea ab ortu ad occidentem , &
in omnibus finibus Orbis usque ad inferos audiatur , ut
omnes te ceu verum amorem agnoscant , ament , & gratias
tibi agant. Hæc loquebamur de
Excessu ejus.*

F I N I S

I. IN-

I. INDEX CONSIDERATIONUM.

Consideratio I. pag. 1.

Abraham Obediens. Christus egrediens in hortum. Thema. *Egressus est itaque Abraham, sicut praeceperat ei Dominus.* Genes. 12.

Consideratio II. pag. 17.

Abraham Adorans. Christus orans in horto. Thema. *Cecidit Abram pronus in faciem.* Genes. 17.

Consideratio III. pag. 34.

Isaac Pius : Christus Patrem compellans. Thema. *Dixit Isaac Patri suo : Pater mi.* Genes. 22.

Consideratio IV. pag. 48.

Isaac Magnanimus : Christus acceptans à Patre calicem passionis. Thema. *Ecce ignis & ligna : ubi est vitima holocausti.* Gen. 22.

Consideratio V. pag. 70.

Jacob Confortatus : Christus ab Angelo confortatus. Thema. *Mansit solus, & ecce vir luctabatur cum eo.* Genes. 32.

Consideratio VI. pag. 82.

Jacob Luctator : Christus in agonia. Thema. *Dimitte me jam enim ascendit aurora.* Genes. 32.

Consideratio VII. pag. 93.

Moyſes Pastor fidelis : Christus pro discipulo traditore sollicitus. Thema. *Moyſes autem pascebat oves.* Exodi 3.

Consideratio VIII. pag. 104.

Moyſes Mitissimus : Christus ut agnus lupis obviam procedens. Thema. *Moyſes vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra.* Num. 12.

Consideratio IX. pag. 123.

Deus fortis & potens : Christus triplici miraculo se Deum manifestans. Thema. *Sic dices filijs Israël, qui est misit me ad vos.* Exodi. 3.

Consideratio X. pag. 135.

Deus patiens redditor : Christus indulgens peccatoribus & se capi permittens. Thema. *Ego sum Alpha & Omega : principium & finis, dicit Dominus Deus : qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens.* Apoc. 1.

Consideratio I. in Parasceve, pag. 147.

Excessus Doloris Christi in Passione. Thema. *O vos omnes qui transitu per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* Thren. 1.

Consideratio II. in Parasceve.

Excessus Amoris Christi in Passione. Thema. *Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo.* ad Ephes. 5.

II. INDEX LOCORUM SACRÆ
Scripturæ.

GENESIS.

4. Posuitque Dominus Cain signum, ut non interficeret eum omnis qui invenisset eum. pag. 118
 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam monstrabo tibi. p. 5
 ib. Egressus est itaque Abraham, &c. p. 5
 17. Cecidit Abram pronus in faciem. p. 18. & 131
 22. Dixit Isaac Patri suo: Pater mi, &c. p. 34. & seq.
 ib. Deus providebit. p. 36. 39
 27. Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleini. p. 72
 28. Tulitque de lapidibus qui jacebant, & supponens capiti suo dormivit. p. 72
 32. Erue me de manu fratris mei Esau, ne forte veniens percutiat matrem. p. 73
 ib. Mansit solus, & ecce vir iustabatur eum eo. p. 73
 ib. Non dimittam te nisi benedixeris mihi. p. 80. 84
 ib. Dimitte me, jam enim ascendit aurora. p. 84

Exodus.

3. Ego sum qui sum. Qui Est misit me ad vos. p. 126
 32. Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro tuo quem scripsisti. p. 107

Numeri.

12. Moyses vir mitissimus super omnes homines. p. 105. & seq.
 28. Corrueruntque proni in terram, clamaveruntque ad Dominum. p. 28

Deuteronomium.

25. Pro mensura peccati erit & plagarum modus. p. 159

I. Regum.

4. Cecidit de sella retrorsum. p. 133
 17. Elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente. p. 4
 ib. Tu venis ad me cum gladio & hasta, & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum. p. 4
 24. Pater mi vide & cognosce oram chlamydis tuæ in manu mea. p. 44
 ib. Nunquid vox hæc tua est fili mi David? p. 44

II. Regum.

18. Vocavitque titulum nomine suo, & appellatur Manus Absolom usque ad hanc diem. p. 114

IV. Regum.

6. Percussitque eos Dominus ne viderent. p. 127
 ib. Apernitque Dominus oculos eorum & viderunt se esse in medio Samariæ. p. 128

I. Esdræ.

9. Dens meus confundor & erubescere levare faciem meam. p. 31

Tobias.

13. Non est qui effugiat manum tuam. p. 138

Judith.

13. Angustiatus præ pavore cecidit in faciem suam super terram. p. 21

Job.

30. Dissipaverunt itinera mea quasi rupto muro. p. 144
 36. Simulatores & callidi provocant iram Dei. p. 120
 37. Tonabis voce magnitudinis suæ, & non investigabitur. p. 131

Sacra Scriptura.

Psalmi.

2. Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. p. 18
4. A fructu frumenti, vini & olei multiplicati sunt. p. 72
5. Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus. p. 115
11. Defecit sanctus, diminutæ sunt veritates à filiis hominum, &c. labia dolosa in corde & corde locuti sunt. p. 115
17. Circumdederunt me dolores mortis; dolores inferni circumdederunt me. p. 156
21. Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. p. 28.
28. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia. p. 128
32. Misericordia tua plena est terra. p. 20
37. Iniquitates supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt. p. 31
- ib. Quoniam ego in flagella paratus sum. p. 28
38. Advena ego sum apud te & peregrinus. p. 24
43. Quare faciem tuam avertis, obliviscis inopiæ nostræ. p. 24
49. Meus est enim orbis terræ & plenitudo eius. p. 19.
55. Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo p. 150
61. Ecce in pace amaritudo mea amarissima p. 94. 95
68. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit. p. 12
- ib. Super dolorem vulnerum meorum adiderunt. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. p. 142. 170
69. Avertantur retrorsum & erubescant, qui volunt mihi mala. p. 133
72. Ad nihilum redactus sum & nescivi. p. 132
74. Calix in manu Domini plenus mixto. p. 56. 86
76. Aut continebit in ira misericordias suas? p. 143
- ib. Renuit consolari anima mea. p. 12
77. Non sunt recordati manus eius die qua

- redemit eos. p. 138
83. Protector noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui. p. 19
84. Benedixisti Domine terram tuam: avertisti captivitatem Jacob. p. 21
87. In Laboribus à juventute mea. p. 83
- ib. Repleta est malis anima mea. p. 170
88. Domine Deus virtutum quis similis tibi. p. 154
90. Scuto circumdabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno. p. 25
96. Dominus regnavit, exultet terra. p. 21
103. Emitte spiritum tuum & creabuntur, & renovabis faciem terræ. p. 23
109. De torrente in via bibit, propterea exaltabit caput. p. 6
114. Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum. p. 72
- ib. Misericors Dominus & justus, & Deus noster miseretur. p. 142
115. Calicem salutaris accipiam. p. 58. 78
128. Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores. p. 29
129. Copiosa apud eum redemptio. p. 166. 169
135. In æternum misericordia eius. p. 22
141. Quia persecutus est inimicus animam meam. p. 19

Proverbia.

9. Sapientia ædificavit sibi domum, &c. immolavit victimas suas. p. 152
12. Desiderium impii munimentum est pessimorum. p. 140
- ib. Non contristabit justum quidquid ei acciderit. p. 13
17. Qui reddit malum pro bono, non recedet malum de domo eius p. 112
18. Impius cum in profundum venerit contemnit. p. 130
21. Qui congregat thesauros impingetur ad laqueos mortis. p. 99

Ecclesiastes.

7. Cor sapientum ubi tristitia est, & cor stultorum ubi læticia. p. 12
8. Absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. p. 140

Index Locorum

Cantica.

4. Surge Aquilo & veni Auster, perflatum meum, & fluent aromata. p. 90
ib. Sicut fragmen mali punici generis tui. p. 152
5. Veniat dilectus meus in hortum suum. p. 7. 8.
7. Venter tuus sicut acervus tritici. p. 22
8. Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae. p. 7

Sapientia.

2. Ubique relinquamus signa lætitiæ. p. 12
16. Nix & glacies sustinebant vim ignis. Et quod mirabile erat in aqua, quæ omnia extinguit, plus ignis valebat. p. 90
19. Percussi sunt autem cæcitate, sicut illi in foribus iusti. p. 127

Ecclesiasticus.

2. Væ duplici corde, & peccatori ingredienti duabus viis. p. 115. 121
3. Quanto magnus es humilia te in omnibus. p. 19
40. Jugum grave super filios Adam, a die exitus de ventre. p. 29
45. Dilectus Deo & hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est. p. 105

Isaias.

1. Lavamini, mundi estote, auferite malum cogitationum. p. 92
ib. Væ genti peccatrici, &c. abalienati sunt retrorsum. p. 133
3. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas. p. 130
5. Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem. p. 103
6. Sex alæ uni & sex alæ alteri: duabus velabant faciem eius. p. 26
7. Quia molesti estis & Deo meo. p. 92
29. Populus hic labiis me honorat. p. 121
40. Qui appendit tribus digitis molem terræ. p. 75
ib. Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis. p. 142
ib. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum. p. 134

42. Non erit tristis, neque turbulentus. p. 13
44. Convertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam faciens. p. 133
45. Manus meæ extenderunt cælos. p. 138
50. Ego autem non contradico, retrorsum non abii. p. 133
51. Attendite ad petram unde excisi estis. p. 34
ib. Posuisti ut terram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus. p. 46
ib. Confurge, induere fortitudinem brachium Domini. p. 74
53. Posuit in eo Dominus iniquitatem omnium nostrum. p. 32
ib. Languores nostros ipse tulit; & dolores nostros ipse portavit. p. 158
66. Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum. p. 23

Jeremias.

7. Factique sunt retrorsum, & non in ante. p. 133
9. In ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias. p. 113
15. Si steterint Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum. p. 107
31. Patres nostri comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt. p. 64
32. Magnus consilio & incomprehensibilis cogitatum. p. 130

Ibreni.

3. Dabis ei scutum cordis laborem tuum. p. 25
4. Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris. p. 144

Ezechiël.

9. Rurique super faciem meam. p. 132

Oseas.

12. In fortitudine sua directus est cum Angelo, & invaluit ad Angelum, & confortatus est. p. 74

Sacra Scriptura

Zaccharias.

2. Ostendit mihi Dominus sacerdotem magnum stantem coram Angelo Domini. Et Iesus erat indutus vestibus sordidis. p. 83
14. Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? p. 89

Matthæus.

7. Qui audit verba mea & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram. p. 26
11. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis. Tollite jugum meum. p. 29. 116.
23. Væ duplici corde. Væ vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ. p. 120
26. In villam quæ dicitur Gethsemani. p. 6
- ib. Et assumpto Petro &c. cepit contristari. p. 9
- ib. Transeat à me calix iste. p. 50. & seqq.
- ib. Sic non potuistis una hora vigilare mecum. p. 78
- ib. Adhuc eo loquente ecce Judas. p. 95. & seqq.
- ib. Et osculatus est eum. p. 96. 108
- ib. Dixit Ave Rabbi. p. 108
- ib. Amice ad quid venisti. p. 115. & seqq.
27. Deus Deus meus ut quid dereliquisti me. p. 166. & seq.
28. Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. p. 23

Marcus.

10. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. p. 8

Lucas.

9. Dicebant excessum ejus. p. 162
11. Domine doce nos orare: sic ergo vos orabitis: Pater noster &c. p. 27
- ib. Quis ex vobis Patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi. p. 40
12. Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor. p. 64
18. Deus propitius esto mihi peccatori. p. 29
22. Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum. p. 41

- ib. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. p. 91

Ioannes.

1. Et confessus est quia non sum ego. p. 132
2. Solvite templum hoc, & in tribus diebus ædificabo illud. p. 25
3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. p. 164
10. Ego sum Pastor bonus, p. 94
12. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, &c. p. 22
- ib. Si exaltatus fuero à terra omnia traham ad meipsum. p. 157
14. Qui sequitur me non ambulat in tenebris. p. 103
18. Egressus est trans torrentem Cedron, ubi erat hortus. p. 5
- ib. Venit illuc cum laternis & facibus, &c. p. 108
- ib. Abierunt retrorsum, & ceciderunt. p. 130
- ib. Si ergo me queritis, sinite hos abire. p. 138
- ib. Et ligaverunt eum. p. 88
19. Unus militum lanceâ latus ejus aperuit. p. 89. 169

Abba.

5. Ibant gaudentes à conspectu concilii. p. 63. 156
8. Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba Pater, &c. p. 42

Ep. ad Romanos.

I. Corinth.

3. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est. p. 26
11. Inter vos multi infirmi & imbecilles. p. 97
12. Siquid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. p. 25

II. Corinth.

5. Qui nos reconciliavit sibi per Christum. p. 20
- ib. Eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit. p. 15. 31
- ib. Quo-

Index Rerum

- ib. Quoniam quidem Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi. p. 20
6. Quasi tristes, semper autem gaudentes. p. 14
11. Tamen si nihil sum, signa tamen Apostolatus mei facta sunt. p. 132
12. Virtus in infirmitate perficitur. Cum infirmior tunc potens sum. p. 83
- ad Ephesios.*
2. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum. p. 23
- ib. Superædificati super fundamentum Apostolorum. p. 26
- ib. Cœdificamini in habitaculum Dei. p. 26
- ib. Propter nimiam charitatem qua dilexit nos. p. 166
- ad Colossen.*
3. Quæ sursum sunt querite, non quæ super terram. p. 27
4. Orationi instate vigilantes in ea. p. 79
- 1. ad Timoth.*
6. Radix omnium malorum cupiditas. p. 98. 103
- ib. Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem & laqueos Diaboli. p. 99
- ad Hebræos.*
5. Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesque &c. Cum clamore valido & lacrymis offerens &c. p. 63
6. Rursum crucifigentes sibi metipsum Dei filium. p. 172
11. Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati &c. p. 12
12. Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem. p. 90
13. Eduxit de mortuis pastorem magnum ovium. p. 95
- I. Petri.*
2. Qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur. p. 29
- ib. Lapidem vivum, summum, lapidem angularem. p. 71
- Apocalypsis.*
3. Leo rugiet quis non pavebit? p. 128
4. Qui erat, & qui est, & qui venturus est. p. 134. 136. 146
21. Fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. p. 70

III. INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM.

- A.**
- A**belis & Caini sacrificium disparia. p. 7
- Abraham figura Christi. p. 5. 18
- quomodo adoraverit. p. 18
- ejus etymon. p. 5. 18
- ejus obedientia. ibid.
- ad sacrificium præparatio. p. 35
- Adversa sunt via ad prospera. p. 6. 42
- Ædificia sumptuosa p. 3
- supra præstram & supra arenam à quibus erigantur. p. 26
- Agonia Christi inter sensualitatem & rationem. p. 89
- inter amorem & dolorem p. 87
- ejus typus contrariarum qualitatum certamen. p. 89
- Amor nullum habet modum. p. 149
- est mensura doloris & viceversa. p. 149
- gignit lacrymas. p. 152
- amore rependitur. p. 173
- Amoris divini & humani ordo. p. 73
- Animæ salus in quo consistat. p. 41
- Apostolorum elogia. p. 96
- Argenti pretium quo Christus venditus p. 100
- Ava-

Et Verborum memorabilium.

Avaritia omnium malorum origo. p. 98
 ejus effectus & damna ingentia p. 99
 efficit naturam proditorem. p. 99
Auri feraces fluvij p. 3

B.

Beatitude in quo consistat. p. 53
 quomodo potuerit consistere in Chri-
 sto cum summa tristitia. p. 54

C.

Cain Abeli oppositus p. 7
 quale signum habuerit ne occideretur
 p. 118
Cadere antrorsum & retrorsum quid sit. p. 131

Calix benedictionis quis sit. p. 62
Calix passionis quem omnes SS. biberunt. p. 8

substitutus est calici Paradisiaco. p. 64
 transire debet ad omnes Sanctos. p. 62

ad eum primi invitati, qui se bibituros
 audacter sponponderant. p. 9
 per eum obtinetur calix gaudij p. 42.

per eum intelligitur passio & quare. p. 58. 66

ejus virtute omnes salvi fiunt. p. 61
 ejus potio alia amara, alia dulcis. p. 86. & seqq.

ejus fœces bibent peccatores. p. 58

Christus lapis qui Goliathum percussit. p. 4
 egressus est trans torrentem idest
 mortem. p. 6

in se recepit quod nostrum erat. p. 7
 cur hortum intraverit ante passionem
 p. 6. & 7

cur assumpserit tantum tres ad hor-
 rum. p. 9

est via nostra. p. 46
 imitandus à nobis. p. 8. 46. 53

sustulit omnem asperitatem viæ ad
 cœlum. p. 46

cur petierit à Patre calicem transfer-
 ri. p. 50. & seqq.

non habuit contrarias voluntates. p. 51
 mortem qua ratione horrerit. p. 51

judam internam variam passus. p. 52.
 & seqq.

quomodo fuerit simul beatus & tri-
 stis. p. 53

cur in faciem prociderit moralitates.
 p. 19. & seqq.

orans nos docuit orare. p. 55

solicitus de amovendo suorum scan-
 dalo. p. 61

bibit calicem ab instanti Conceptionis
 p. 65

habuit ingens desiderium patiendi. p. 64. 65. 67

paratus fuit sæpius pati pro nobis.
 p. 67

ejus passio nostros allicit affectus. p. 69

fuit omnia, & omnia patiens. p. 71

captus est in peccatis nostris. p. 144

quomodo confortatus ab Angelo. p. 74

quam vilis pretio venditus. p. 100

quam sollicitus pro Judæ salute. p. 115

quam sollicitus pro discipulis. p. 137

est patiens redditor. p. 140

est Alpha & Omega operum. p. 136

est justus & misericors. p. 136

Judæ misericordiam obtulit. p. 136

Per indulgentiam punit. p. 141

cur questus sit se derelictum. p. 167

Cur sterneret. p. 150

Quot lacrymas fuderit. p. 151

Vermi comparatus. p. 28

passus est in Martyribus. p. 153

omnes passiones sustinuit. p. 155

Christi dolor ex tristitia quantus fuerit p. 11. 16

tristitia causa lætitiæ Martyrum. p. 14

voluntas paternæ conformata. p. 45.

52. 60

turbatio & mœror nostra instructio. p. 45

agonia qualis. p. 84. & seqq.

sanguis demersit Pharaonem. p. 57

sanguis improbis est in damnationem p. 57

sanguinis unica gutta suffecisset re-
 demptioni mundi. p. 61

Index Rerum

- unicum verbum prostrernit inimicos. p. 128
 caro umbra refrigerans cupiditates p. 145
 passio inexplicabilis, p. 148
 amor in homines immensus. p. 91.
 149. 165. 169
 oratio pro peccatoribus, p. 107
 tota vita Crux, p. 153
 victima in veteribus adumbrata, p. 152
 dolor major omnibus doloribus, etiam inferni, p. 155
 plagarum & vulnerum multitudo, p. 158
 excessus amoris & doloris, p. 163. 167
 misericordia immensa, p. 164
 ardor plura patiendi p. 167
 passio recolenda, & quomodo, p. 149
 Compatiendum Christo & proximis, p. 25.
 41
 Conscientia mala ipsa sibi poena, p. 117
 Contritio quid sit, & qualis in Christo fuerit, p. 11
 Corvi humanæ vocis imitatores, p. 108. & seqq.
 Creaturæ respectu Dei nihil sunt, p. 126.
 132. 134
 Cupiditas malorum radix, p. 98
- D.**
- D**eus quid sit, p. 124. 148
 est anonymus, p. 124. & seqq.
 est patiens redditor, p. 140
 amandus in prosperis & adversis, p. 40
 differens poenam gravius punit, p. 141
 pro peccatis retribuit beneficia, p. 142
 pronior ad misericordiam quam iustitiam, p. 142
 Dei clementia dissimulatrix dum parcit punit, p. 80. 141
 providentiæ omnia committenda, p. 39
 Deo compositi omnes deficiamus, p. 26
 Doloris Christi magnitudo. V. Christi dolor omnes ad se traxit dolores, p. 156
 ejus origo ex amore vehementi, p. 162
- F.**
- F**ilialis affectus in Davide expressus, p. 44
 Filii in parentem officium, p. 35. 41. 44
 Filii iudoles à patre explorata, p. 42
 Filii tonitruum quare dicti Apostoli, p. 71
 Fortitudo veterum collata fortitudini Christi, p. 67
- G.**
- G**audium verum in quo consistat, p. 12
 Gethsemani hortus Paradiso compositus, p. 8
 Gethsemani hortus fuit eo loci ubi Adam sepultus, & Isaac victimæ destinatus, p. 35
- H.**
- H**erusalem ædificium quale, p. 71
 Homo per peccatum imaginem divinam perdidit, p. 23
 creatus erecto vultu, & quare? p. 27
 vitam recipit per lacrymas, p. 150
 Homines caro pretio venditi, p. 100
 nihil sunt comparati DEO, p. 126. 132
 133
- I.**
- I**gnis & aquæ conflictus, p. 90
 Indolis exploratio, p. 42
 Iniuriæ condonatio, maxima victoria, p. 53
 Isaaci in Deum & parentem pietas p. 35
 Isaaci generosa obedientia, p. 36. & seqq.
 Judas verus Amalecita, p. 95
 osculo pacis signo abusus, p. 95. & seqq.
 indocilis ad rubricas Missæ, p. 96
 fuit quarta ex Orco furia, p. 108
 corvo assimilatus, p. 119. & seqq.
 mulo assimilatus, p. 111
 bestiiis intratabilior, p. 117
 quomodo crepuerit, p. 119
 à Davide 30. maledictionibus impetitus, p. 120
 ejus ut Apostoli elogium, ut proditoris vituperia, p. 96
- L.**
- L**acrymæ testes amoris, p. 151
 rinae Christi, p. 151
 Lapidis

Et Verborum memorabilium.

Lapidis allegoria. p. 4. 71
 Lapis angularis Christus. p. 71
 Lapidis civitatis Hierusalem. p. 71
 Lapides quinque Davidis nominibus Patri-
 archarum signati. p. 4
 Lætitia vera quæ. p. 12
 Lucta Jacobi cum Angelo. p. 73
 Lucta Christi interna. p. 52. & seqq.

M.

Magnanimus quis censendus. p. 13
 Magnanimitas Isaaci. p. 49
 Martyrum constantia in tormentis. p. 13
 lætitia orta ex Christi tristitia. p. 14
 passio particula passionis Christi. p. 152
 constantia miraculum Christi. p. 156
 Misericordia Dei puniens. v. Deus
 Mortificationes pro Christo susceptæ à va-
 riis. p. 172
 Moyse Christi orantis typus. p. 94
 ejus elogia. p. 105
 præcipuum elogium mansuetudo. p. 106. & seqq.

N.

Nihilum nostrum se aliquid esse putat. p. 126
 Nihil homo est compositus Deo. p. 126.
 132. 133

O.

Obedientia prompta & alacris. p. 44
 ei omnia sunt dulcia. p. 69
 Oratio Christi nostræ orationis norma. p. 55. 78
 debet esse ut incensum. p. 72
 debet esse cum Cruce. p. 78
 debet esse constans & diuturna. p. 79
 non debet esse tepida. p. 78
 Orandum ut obtineamus id quod Deo pla-
 cet. p. 56
 Osculum pacis signum quo Judas abusus. p. 95
 Ostentatio vana. p. 2

P.

Passio cur calicis nomine designata. p. 66
 Passio Christi. v. Christus.
 Patientia est animæ salus. p. 41
 Patiendi desiderium in Christo. p. 65. & seqq.

desiderium in sanctis. p. 42
 exemplum nobis datum à Christo. p. 68

Pater verè pater qui filium castigat. p. 41
 Patrum in limbo suspiria. p. 24
 Peccatum infinitæ malitiæ secundum quid. p. 160
 Peccata nostra causarunt in Christo tristiti-
 am. p. 15
 sunt morbi quos sanguine curat Chri-
 stus. p. 91
 sunt jugum & onus. p. 29. 31. 77
 pro nobis portavit Christus. p. 31
 Christum deprefferunt in terram. p. 32

Peccator impœnitens dæmone horribilior
 p. 33
 beneficiis Dei deterior evadit. p. 141
 Juda pejor est. p. 122
 Christum in frustra cædit. p. 172
 Pietas qualis virtus. p. 35. 41
 Pietas Abrahamæ & Isaaci. p. 37
 Politici v. simulatores. p. 112
 Possessio rei quid sit & unde dicta. p. 23
 Pretium venalium hominum. p. 100
 Proposita nostra mutabilia. p. 9

R.

Retrosum cadere quid sit. p. 131
 Reproborum casus metuendi. p. 131
 Redemptionis mundi quantum satis fuerit. p. 162

S.

Sanctorum patiendi desiderium. v. Mar-
 tyrium.
 Scalæ Jacob allegoria. p. 72
 Scuti allegoria. p. 25
 Sensualitas cum ratione colluctans. p. 86
 Sepulchra veterum celebrata. p. 2
 Servi caro pretio empti. p. 100
 Simulatorum idæa. p. 112. 115
 Simulatores provocant iram Dei. p. 115.
 120
 Status nullus secutus est, ubique vigilan-
 dum. p. 97
 Supplicandi ritus pronò corpore. p. 27

T.

Talentij valor. p. 2
 Tem-

Index

Templis habenda reverentia.	p. 121
Timor an cadat in sapientem.	p. 14
Timentis Philosophi in periculo apoph- tegma.	p. 14
Torrentis allegoriæ.	p. 6
Tribulationis utilitas.	p. 42
Tristitia Christi unde orta.	p. 9. & seqq.
decer sapientes plus quam lætitia.	p. 12
fuit causa lætitiæ Martyrum.	p. 14

V.

Victimæ veteres figura victimæ Christi.	p. 153
altera alteri substituta.	p. 48
Veritatis magna vis.	p. 111
Voluntas humana divinæ conformanda.	p. 45. 52. 60. 80
Voluptates sunt instar latronum.	p. 113

IV. INDEX HISTORICO - MY- THOLOGICUS.

A.

A belis sacrificium Deo acceptum.	p. 5
Abfolonis sepulchri inscriptio Manus Abfolon.	p. 14
Adolescens licentiosæ vitæ oblatam mise- ricordiam divinam negligit, aspersus sanguine Christi.	p. 59
Agnes à S. Antonio passionis Christi me- moria ad fletum movetur.	p. 172
Alexandri Macedonis sumptuosum palati- um.	p. 3
Alphonfus Rex Aragoniæ in ingratos bene- ficus.	p. 112
Apollinis Delphici delubro inscriptum E I. Es.	p. 43
Aquila liberatrix Virginis immolandæ.	p. 43
Argus centoculus Christus in horto sudans.	p. 151
Astræa è terris fugata in cælo iudicat.	p. 143
Augustus Cæsar à corvis humanam vocem edocis salutatus.	p. 108

B.

B rutus oraculi jussu terram osculatus re- gnum consequitur.	p. 20
S. Briggittæ apparet Christus vulneratus.	p. 171

C.

C ain & Abel invicem oppositi.	p. 5
Cain torquetur à propria conscientia.	p. 118

quale signum habuerit ne interficere-
tur.

Carolus V. Rex Franciæ explorat filii indo- lem.	p. 42
Cheopas Ægypti Rex sumptuosam Pyra- midem erigit.	p. 2
Cicero proditus à discipulo.	p. 112
Corvi humanam vocem imitantes.	p. 109
S. Coletæ Deipara apparet cum infantulo.	p. 171

D.

D aphnis Grammaticus caro pretio ven- ditus.	p. 100
David Absolonem filium fugiens.	p. 6
contra Goliathum quomodo armatus.	p. 4
Dianæ Ephesiæ templum quamdiu aedifica- tum.	p. 3
Discipuli suis Magistris ingrati.	p. 112

E.

S. E dmundus discit per sanguinem Christi maximè decemones torqueri.	p. 59
Eleonora à S. Spiritu devota Passioni Chri- sti.	p. 173

F.

F alerii quomodo à peste se liberatos crediderint.	p. 43
Fortium virorum exempla.	p. 66
Franciscus à Gatta quotidie se flagellat.	p. 172

Historico-Mythologicus.

G.

Goliath quali lapide prostratus sit. p. 4

H.

Hercules Linum suum Magistrum interfecit. p. 112
Hiero Tyrannus petit definitionem Dei. p. 124

I.

Jacob in somno scalam conspiciens. p. 72
 Iustatur cum Angelo. p. 73
Joab Amasam simulato amore perimit. p. 111
Joannes Baptista asserit se *Non esse*. p. 132
Iphigeniæ immolandæ cerva substituta. p. 43
Judas quomodo se suspenderit. p. 119
Julius Cæsar in egressu navis lapsus bonum omen captat. p. 19
 dictus Omnia, quia omnia solus agebat. p. 71

L.

Lacedæmonii Virgines sacrificabant ut peste liberarentur. p. 43
 insigne habuerunt literam L. p. 93
S. Laurentius quam lætus in passione Martyrii. p. 68
Lutatius Daphnis magno pretio venditus. p. 100

M.

M. Litera Mesteriorum insigne. p. 93
 Martyres læti in pœnis. p. 63
S. Mechtildis apophtegma de patientia. p. 41
Metellus Rom. Dux iustus filiam immolare, buculam substituit. p. 33
Michaël Magottus quotidie Crucem baular. p. 172
Moysis Thaumaturgia. p. 106
Moriah mons idem qui Oliveti & Golgatha. in quo Adam sepultus, Isaac sacrificio destinatus, & Christus passus est. p. 35

N.

Nero ingratus suo præceptori Senecæ. p. 112

O.

Obeliscus Thebaicus erectus alligato cacumini Regis filio. p. 145
Orandi ritus apud Romanos. p. 19

P.

Pæzon Seiani spado caro emptus. p. 100
Philologus Ciceronis discipulus Magistri proditor. p. 112
Philosophus Stoicus expalescens in periculo maris, quid responderit Græco iraridenti. p. 14
Philotæ latrones Ægyptii amplexu necant. p. 117
Prometheus hominem formans lutum temperat lacrymis. p. 150
Pyramidem apud antiquos portentosæ structuræ. p. 2. 145

R.

Rodoaldus Beneventus Dux hostes nativâ linguâ imbelles reddit. p. 119

S.

Seneca à Nerone occisus simulatâ benevolentia. p. 112
Simonides Ethnicus Philosophus Deum agnoscit ineffabilem. p. 124
Sotadeum Carmen de Abele & Caino. p. 5
Stoici Philosophi arguta palloris in periculo exculatio. p. 14

T.

Tarquinius ab oraculo jubentur osculari matrem. p. 20
Terentianus à Cyricio Tyranno damnatus venenum hauriens, reliquum effudit in terram cum dicto Propino Cyricio. p. 57

JOANNIS LUDOVICI
SCHÖNLEBEN

Garnioli Labacensis SS. Theologiæ Doctoris,
Protonotarij Apostolici, Archi-Diaconi
Carniolæ Inferioris.

TRACTATUS II. QUADRAGESIMALIS

SACRA PERE-
GRINATIO
AD CHRISTI SERVATORIS
SEPULCHRUM

Per septem Stationes,

ODECIM PIJS Considerationibus Paræneti-
cis Pro diebus Dominicis & ferijs Quintis
Quadragesimæ. Et tota Hebdomada
pœnosa repræsentata.

Quibus accessit

ALLOCUTIO ACADEMICA
Pro Die Parasceves.

Concionatorum Subsidio, & fidelium pietati.
EDITIO SECUNDA.

Ab ipso Authore recognita, recens Latio donata, & aucta.

Cum Quadruplici Indice. I. Considerationum. II. Locorum
Scripturæ. III. Rerum & Verborum. IV. Historiarum, & Mythologiarum.
PERMISSU SUPERIORUM.

SALISBURGI,

Sumptibus & Typis MELCHIORIS HAAN, Typographi
& Bibliopolæ.

ANNO M. DC. LXXIII.

Si verè spirituales apes sumus de floribus nostri Paradisi Nazareni, id est horti florentis floridissimi Christi nobis memoriam componamus tenacem, quæ non qualibet tentatione dissolvatur, sed apta sit illa memoria recipere impressionem sigilli, id est Crucifixi JESU: ut illum semper in memoria habeamus, qui dicit: *Pone me sicut signaculum.* Signaculum enim Regium Crux est, quam si in cordis nostri memoria pertaverimus, tanti regionem Regis quæ finem non habet, securè poterimus transire. *S. Bernard, Tract. de Pass. c. 44.*

SAPIENTISSIMÆ AC CELEBERRIMÆ

BONONIENSI
GELATORUM ACADEMIÆ,
DOMINIS SUIS COLENDISSIMIS

Felicitatem precatur

JOANES LUDOVICUS SCHÖNLEBEN
ARCHIDIACONUS,

REgrè vobis afferuntur *Illustrissimi & Excellentissimi Domini* pauca hæc folia, non tamen *peregrina*, quia novellæ appendices arbusculæ meæ viridario vestro implantatæ, quæ *servat translata virorem* etiam hyme parturiens. Quod in cuiusque sus transijt domesticum censerī debet. Peregrinari iubeo

EPISTOLA DEDICATORIA.

peregrinationem sacram: quid mirum? ipsamet donata Latio in Latium properat, & hyemalis partus anhelat gelu. Exile munus est fateor, sed quid aptius inferrem *Gelatorum Sylvæ*, quam folia? Invenietis inter hæc unum semper virens, & nullo unquam peccati Gelu emortuum; vel hinc vobis gratum. *MARIA M Matrem Dei* intelligo, *Immaculatè Conceptam*, quæ cum in alijs Opusculis mihi faciat utramque paginam, in hoc unam adornat Considerationem. Hanc vos puram sine nævo, sine Labe, sine vitio ex lege colitis, & de ea scriptum est in capite vestri libri: hanc annuâ celebritate veneramini: hanc Patronam Hermathenæ vestræ delegistis: causam igitur habui ex hac causa, quod Opusculum hoc vobis inscripserim. Quanquam nec cœtera folia sunt ab Instituto vestro aliena. Neque enim aliud mysterium symbolo *Gelatæ* vestræ *Sylvæ* subesse suspicor, quam quod in ea omnigenæ eruditioni ac doctrinæ sit locus. Ibi ut reor

Virg. Georg. 2

*Populus & glaucâ canentia fronde salicta,
Castaneæ, nemorumque Jovi quæ maxima frondet
Æsculus, atque habitæ Graijs oracula quercus.*

Ibid. init.

*- - - etiam Parnassia laurus;
- - - fecundæ frondibus ulmi,
Et myrtus validis hastilibus, & bona bello
Cornus. - - -*

Ovid. 8. Metam. Mirand. Sedul.

*Baccaeque cum ramis semper frondentis Olive.
Inter frondentes platanos - - -
Semper habens frondes, & tanquam Libana Cedrus.*

Enimverò inter opera *Gelatorum*, quæ primus Tomus *Memoriarum Academicarum* Principe Comite Valerio de Zanis editus, recenset, & ad numerum ferè septingentesimum extendit, lego Ascetica, Theologica, Politica, Juridico Medica, Astrologica, Historica, Polemica, Poëtica, Profas, & Metra, sacra & profana, quæ me in admirationem rapiunt, ea præsertim de causa, quod videam à folis centum *Academicis Gelatis* octoginta annorum spatio, edi-

EPISTOLA DEDICATORIA.

editam quandam Encyclopædiam, scripta & impressa Opera septingenta, penè omnium scientiarum; de quibus meritò illud Plinij usurpare liceat: *Ingeniorum glorie* Plin. lib. 7. nat. hist. c. 29. *quis possit agere delectum, per tot disciplinarum genera, & tantam rerum operumque varietatem.* Mihi maximoperè in hac sylva placent omnia, illud potissimum juvat, quod gratiosis suffragijs vestris inter Cedros & Platanos, inter lauros & Oleas, etiam locus sit humili myricæ.

Est mea populeis parva myrica comis.

Mantuan.

quæ studiosè enititur ut in vestram sylvam *seruet translata virorem*: & dum se condit inter obscura receptacula, sibi proportionatos erumpat in flores, si non fructus. Debeo id meo *Simoni Santagathæ* viro integerrimo dicto inter vos *l'Impigrito*. Sed verè *impigro* in suscipiendis pro Gelatorum honore laboribus, pridem Amico, jam etiam collegæ, qui præter spem meam, solo nomine notum, nunquam visum, è Germania impulit in Latium, & in sylvam vestram transferri obtinuit: Sylvam dicam an lucum, sacris destinatum?

Quo possis viso dicere Numen inest.

Ovid. 2. Fasto.

in quo cum Urbano VIII. Pont. Max. Decas Purpuratorum Patrum eminent.

Quantum lenta solent inter viburna cupressi:

Virg. Bucol.

quem toga & sago illustres Prælatorum, Principum Marchionum Comitum tituli exornant. Hi arboretum vestrum gratiosis animant Favonijs, hi adspirant *nec longum tempus*, perpetuum ver: non dedignati humilia si Palladi sacra. Atque hoc est quod me excitavit, ut de arbuscula mea pauca hæc folia vestris *Illustrissimi Domini* plantis substernerem, futura mei in vos studij & observantiæ argumentum. Neque illa ut spero superflua censebitis. Licet enim hoc scriptionis genus ad vos deferre non sit aliud quam mari guttas, littoribus arenas, sylvis folia addere, augmento tamen deservient, si non ornamento. Libuit pro ævi huius scripturientis more sacris dicato, tractare

EPISTOLA DEDICATORIA.

Etare sacra, scribere Ascetica, ut non tam calamus se in
varium argumenti genus diffunderet, quam voluntas va-
rio argumenti genere prodesse proximo conaretur. Ni-
hil pensi habeo si inter multos postremus numerer: nam
& Evangelici laboratores in vinea, qui una hora fecerunt,
parem cum primis acceperunt mercedē. Mihi suffecerit
turbam secutum, quia ut Ennodius inquit, *juvat sapien-*
tem id esse quod plurimos. Accipite æquo animo, quo soletis
omnium Philomusorum lucubrations. Parvum est
munus non defectu voluntatis sed temporis: servien-
dum est pluribus. Multum debeo, parum reddo. Non est
tamen ingratus, qui affert quantum potest pro ratione
temporis & occasionis. Dabam è Musæo meo Reiffni-
censi. Nonis Augusti M. DC. LXXII.

Ennod. lib.
9. Epist. 1.

VV. is Illustriss. & Excellentiss. DD.

Congelatus Obligatiss. servus.

IL. Ritirato

Præmonitio ad Lectorem.

Alterum Tractatum de Passione Domini fusiore calamo scriptum, & Latine donatum Tibi exhibeo benigne Lector: corpus sine anima, non tamen sine succo. Orationis anima dictio est, quam absenti communicare non possum: sed tu tamen ipse poteris id animam meliorem forsitan animare. Succum ex multis fateberis, si quos allego, legeris. Apes (inquit Seneca) imitari debemus, & quaecunque ex diversa lectione conessimus separare: deinde adhibitam ingenij nostri cura in unum saporem, varia illa libamenta confundere: ut etiamsi apparuerit unde sumptum sit, aliud tamen esse, quam unde sumptum est appareat. Id passim recentioribus usurpatum video, ut fateri oporteat. Alius ex alio sapiens olim, & nunc, ut niebat Bacchylides. Quanquam ego ad aliorum Authorum sublimitatem non assurgo conjectans humilia, & rudioribus ferè attemperans conceptus ac elocutionem, prout nempe pluribus reor profuturam, tametsi non sim nescius, quod

Ser. Ep. 84

Bacchyl. in Pæan.

Virg. Bucol.

Non omnes arbuſta iuvant, humilesque myricæ. Sed nec ego is sum, qui omnibus scripserim, aut omnibus me placiturum confidam: nec tu qui omnia velis à me exigere. Avertet quosdam spissa congeries sententiarum & allegationum: alios ordo quasi sine ordine, & ars sine arte: alios æmulatio & zelus sine zelo, alios sinister in authorem affectus sine affectu. Me nihil istorum à scribendo deterret. Malo excessu sententiarum peccare quam defectu. Facilius qui sapiunt opimis detrahent, quam jejunis maciem supplebunt. Ordinem seruo in meditationibus usitatum, quæ motibus repentinis impelluntur, nec uni semper inhaerent: potius quam Concionum quæ certis legibus coarctantur: & potissima est illa dicendi ars, quæ tendit in motum animorum, quocunque modo tendat. Emulos rideo, nisi æmulentur charismata meliora. Cane sapientiæ supercilia veneror, in nullius tamen arbitrium juro: incerti vulgi iudicia negligo. Quod unus sæpè damnat, probat alius apathos.

Præmonitio ad Lectorem.

apathos. Ne scribat, qui censurari non vult. Omnes adstat aliqua livoris aura. Obganniet Momus aliquis, hæc (uti est apud Clementem Alexandrinum) novè quidem dici, esse autem antiquissima. Ego verò in rebus sacris, nihil magis, quam novitates abhorreo; propè illa absunt ab erroribus. Et quamvis novè quædam dicantur, quæ sunt antiqua, sæpè tamen dicuntur melius quam ab antiquis. Plurima sunt quæ assidua posteriorum cura perfectius limat & expolit rudi majorum initio provocata. Hoc primordijs (inquit Cassiodorus) consentaneum est, quoniam rude principum tale debet habere commentum, quod provocet ingenia sequentium. De stylo nihil laboro; utor verbis sponte fluentibus in calamum. Conantur alij adhibere quasdam ingeniorum dicam an verborum argutias; sed hæc sunt absque succo aristæ, absque medulla ossa, absque nucleo putamina, absque gladijs vagina: blandiuntur auribus, vitia non terrent; sensum demulcent, spiritum non nutriunt; applausum ferunt, animam non saginant, quæ subinde ut intelligas Sibylla opus habeas, aut decem Calepinis. His veritas non proponitur, sed palliatur. Unde ita tormenta cruciandæ simplicitatis, & suspendendæ veritatis? querebat olim Tertullianus. Non penetrant animum Christianæ doctrine præcepta in sublimitate Sermonis, sed verbis in ore aut calamo natis. Theatricam garrulitatem, & phrasium diluvium in sacris non probo: sed & rusticum illud dicendi genus, in quo Priscianus vapulat detestor. Unde illa: Lues atroces terram devastatæ sunt. Quomodo non damini in ruborem? Absque impenso unius teroncionis. Horfu Chrysofomus interrogat, &c. in barbariem relego. Oratio, quæ moribus formandis aptatur, modestè compta, & media esse debet: nec serpere abjectè ne risum moveat, nec attolli fastuose ne fastidio sit. Cæterum ego quæ scribo, bono animo scribo, & bonis: qui malus est, opto ut affectum ponat, & quasi opus ignoti aspiciat. Id si à se impetrare non potest: suadeo accedat alios, & suo genio litet. Desint domestici: spero non de fore peregrinos, qui meam hanc peregrinationem hospitio donent. Doctis non scribo, quia meis suppetijs non egent. Laboris pretium feram, siquid adjumenti attulero Curatis anima-

Clem. A.
lex. 7.
Strom. c. 9

Cassiod. 11
var. Epist.
28.

Tertull. c.
c. 28 in
Marc.

rum ruralibus, per alias occupationes distractis & apparatu librario minus instructis. Hæc te volui scire Lector, ne mihi sorte succenseas, siquid offenderis in hoc Opusculo, minus tuo genio accommodatum. Vale.

CENSURA.

On inutili lectione percurri Reverendissimi Domini Joannis Ludovici Schönleben Archidiaconi Carnioliae Inferioris sacram Peregrinationem: & quemadmodum in ejusdem sacra Pyramide nihil Umbræ quod Catholicæ veritatis morumque bonorum splendorem obfuscaret, reperi; ita in hac Peregrinatione, nihil ab Orthodoxa fide, bonisque moribus alienum, nihil peregrinum; sed singula doctæ pietatis suavissimum sensum referentia deprehendi. Dignissimam proinde sentio, ut non ordinariæ, quæ salutis sunt meditantium utilitati, publicam deducatur in lucem. Dat. Labaci ex Conventu B. V. 2. Julij. 1672.

Fr. Antonius Lazari SS. Theol.
Lector Generalis, & Guardianus
Ord. S. Francisci strict. Observant.

APPROBATIO.

Librum inscriptum à Reverendiss. Domino Joanne Ludovico Schönleben SS. Theologiæ Doctore, Protonotario Apostolico, Archidiacono Carniolæ inferioris &c. conscriptum, & sacra Peregrinatio ad Christi Servatoris Sepulchrum, intitulatum, ab Admodum Reverendo Patre Fr. Antonio Lazari Ord. Min. S. Francisci de observantia SS. Theologiæ Lectore generali, & Guardiano Labacensi relectum & approbatum, ego pariter pro Officio meo requisitus revisum approbavi, & pro publica utilitate ut imprimatur, dignissimum judicavi. In quorum fidem &c. Datum Labaci die 2. Julij 1672.

L. S.

Philippus Terpin Vic. Eccles.

APPRO-

APPROBATIO.

Officij Episcopalis Labaci.

Librum à Reverendiss. Domino Joanne Ludovico Schönleben SS. Theologiæ Doctore, Protonotario Apostolico, Archidiacono Carniolæ Inferioris & Beneficiato S. Georgij in Cathedrali Labacensi &c. conscriptum, & sacra Peregrinatio ad Christi Servatoris Sepulchrum intitulatum, ab Admod. Reverendo P. F. Antonio Lazari Ord. Min. S. Francisci de Observantia SS. Theol. Lectore Generali & Guardiano Labacensi relectum & approbatum, ego pariter pro Officio meo requisitus, revisum approbavi, & pro publica utilitate, ut imprimatur, dignissimum judicavi. In quorum fidem &c. Datum Labaci 2. Julij. 1672.

L. S.

Philippus Terpin. Proton. Apostol. Vicarius Generalis m. p.

A P P R O B A T I O.

Reverendissimi Consistorij Metropolitanis Salisburgensis.

Tractatum hunc de mysterijs Dominicæ Passionis, in quo Reverendiss. & Clariss. Dominus Author Joannes Ludovicus Schönleben SS. Theol. Doctor Protonot. Apostolicus, & Archidiaconus Carniolicæ Inferioris sacram Peregrinationem ad sepulchrum Dominicum instituit, de mandato Reverendissimi Metropolitanis Consistorij Salisburgensis perlegi, nec quidquam in eo Fidei Orthodoxæ adversarium deprehendi, sed solidâ pietate ac eruditione refertum comperi, magno proinde cum fructu multorum ad cultum Passionis Dominicæ typo & luce publica dignissimum censeo. Salisburgi die 18. Septemb. Anno 1672.

L. 2. I.
JOANN. BAPT. KHÄRER SS.
Theol. Doct. Celsissimi Principis & Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarius, & Collegij B. M. V. ad Nives Canonicus.

JOANNIS LUDOVICI SCHÖNLEBEN
 SS. Theol. Doctoris, Protonotarij Apo-
 stolici & Archi-diaconi Carni-
 oliæ Inferioris.

SACRA PEREGRINATIO
 AD CHRISTI SERVATORIS SE-
 PULCHRUM PER SEPTEM
 STATIONES

Octodecim Pijis Considerationibus Paræneticis
 pro diebus Dominicis & Ferijs Quintis
 Quadragesimæ.

Et tota Hebdomada pœnosa representata.

ALLOCUTIO PRÆLIMINARIS
 THEMA.

*Sapientia edificavit sibi domum ; excidit columnas
 septem , miscuit vinum , & proposuit mensam. Proverb. 9.*

SYNOPSIS.

I. <i>Benignitas Dei erga ingratum ho- minem summa est, amice eum com- plexans, ut herba philanthro- pos</i> II. <i>Hominum ad invicem ostenditur mutuis convivijs & apparatus do- mestico. Id Sapientia Dei imita- ta edificavit domum, paravit men- sam, in memoriam suorum mira- bilium.</i> III. <i>Memoriae hominum mirabiles</i> Sacra Peregrinatio.	<i>intereunt, divina perseverat se- ptem columnis, septem stationibus adumbrata.</i> IV. <i>Quarum typos in multis locis ad peregrinantium devotionem ex- citare mos est, eosque invifere pijis Dei amatoribus familiare.</i> V. <i>Potissimum pijis Austria Principi- bus, & alijs nobilitate conspicuis.</i> VI. <i>Horum exemplo & nos per Quad- ragesimæ Dominicas, & Quin- tas,</i>

tas Feras devotè considerando per septem stationes peregrinabimur, contemplaturi potissima Dominice

Passionis mysteria, quæ efficacissima sunt remedia curandis animæ morbis.

Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem, miscuit vinum & proposuit mensam. Proverb. 9.

I.

Nusitatum vindictæ genus est odia recipere amoribus, injurias ulcisci gratijs, malefacta beneficijs compensare. Id sapientissimè reputans Diogenes Cynicus Philosophus, cuidam interroganti *quo pacto ulciscor inimicum? respondit: si ipse probus honestusque fias.* Non est in mundo major ingratitudo quam hominis erga Deum, nec major beneficentia, quam Dei erga hominem. Sic ille suas ulciscitur injurias, sic odia rependit, ut cumulet gratias, multiplicet amoris & benevolentia argumenta. Offendimus; indulget: peccamus; ignoscit: & unum id sibi reputat honestissimum, ut bonus fit, cum nos mali: Rectè sapiens de illo: *Benignus est enim Spiritus sapientia.* In græco textu pro voce *benignus* legitur *Philanthropos*, quo eodem vocabulo Dioscorides appellat lapparum genus, quod vestibus transeuntium videmus adhærescere, alij aparineni vocant. Dictam verò Philanthropon ex eo putant, quia ultrò nobis adhæret, *quasi amicè nos complexans.* Talis omninò est Dei erga nos bonitas, ultrò se nobis offerens: *Benignus est enim Spiritus sapientia, Philanthropos, amans hominum & quasi amicè nos complexans.*

II. Bonitatem & benignitatem humanam si spectes, ferè in eo suæ exhibet propensionis in amicum argumenta, quod thalamos & triclinia venturo adornet, quod lauta instruat convivia, ad mutua invitet pocula. Id prorsus æmulatur divina sapientia, quæ *ædificavit sibi domum, excidit columnas septem, miscuit vinum, & proposuit mensam: invitans animas Deo devotas: Venite comedite*

Plut. de capien. ex host. util. n. 6.

Sap. 1.

Dioscorid. lib. 3. c. 104.

Plin. l. 24. c. 19. § 1. 27. c. 5.

Proverb. 9. c. 5.

panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Septem tantummodo columnas excidit, sed pluribus convivis locum aptavit: omnibus accessus patet, ad omnes dicitur: *Venite*. Neque hic auditur vetus adagium: *Septem convivium, novem convivium*. Sed multitudinis totius est *cor unum & anima una*: Omnes participant de eodem Spiritu: *Benignus est enim Spiritus Sapientiæ, & Philanthropos, amicè nos complexans*, & quodam sacro amoris philtro invicem uniens, quod expressurus Joannes dilectus discipulus inquit: *Ante diem Festum Paschæ sciens JESUS, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos in finem dilexit eos*. Nempè Philanthropos est Spiritus Sapientiæ, difficulter avellitur ab hominibus: Unde discessurus è mundo instruit pro supremo *vale convivium: Venite & comedite panem meum. Hoc facite in meam commemorationem*. Id jam olim Propheta præviderat cum canebat: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus: escam dedit timentibus se*.

III. Cæsarum, Regum, Principum heroum memoriæ olim obeliscis, pyramidibus, columnis, sumptuosis structuris commendabantur. Hinc Ægyptiæ Pyramides, Thebaici & Alexandrini obelisci, Mausoli sepulchrorum, columnæ Herculis apud Historicos celebrantur. Sed hæc omnia temporis diuturnitate consumpta in ruderibus jacent. Nihil jam de Pyramidibus Ægypti, de obeliscis Thebarum & Alexandri, de Mausoli sepulchro in Caria, de columnis Herculis in Mauritanico mari præter saxa duo Calpen & Abylam, præter nudam & exilem famam superest. Divinæ verò sapientiæ palatium, in quo excidit columnas septem, miscuit vinum, & proposuit mensam, nullâ temporum vicissitudine deficiet: *Memoriam fecit mirabilem suorum*, qui ad Apostolos dixit: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*. Per septem porrò illas columnas sapientiæ, septem stationes intelligite, quibus mundi Servatoris pro salute nostra labores & acerbissi-

Lang. v.
Convi.

Joan. 13.

Psal. 110.

Plin. lib.
36. c. 9. &
12.Alex. ab
Alex. lib.3. c. 7.
Natal.
Com. in
Mytho-
log.

Matt. 28.

ma Passio memoriæ repræsentatur fidelium. Prima statio est in cœnaculo ubi Salvator noster Pascha manducavit cum discipulis suis, eorum pedes admirandâ humilitate lavit, & sacrosanctum corporis & sanguinis sui Sacramentum instituit. Altera statio est in monte Oliveti, ubi sanguineo sudore immaduit, & ab impijs Judæis captivus abductus est. Tertia statio in domo Annæ: Quarta in domo Caiphæ: Quinta in aula Herodis. Sexta in domo Pilati: Septima denique in monte Calvariæ, quamvis aliter alij eas meditentur.

I V. Jam credo divinatis Auditores, quo meus sermo collimet. Sancta est illa occupatio, quæ ante multos annos ab amatoribus acerbissimæ Passionis Christi excogitata est. Olim quidem ad ipsum verum Salvatoris sepulchrum Hierosolymas à fidelibus suscipiebatur peregrinatio, & invisebantur sacra loca, in quibus Christus benedictus pati, mori, & sepeliri voluit. Hinc ortum habent Principum & Magnatum peregrinationes, quæ in hodiernum diem magno & pecuniarum dispendio, & nobilis juventutis corruptela per Provincias continuatur, & quod cœptum est Spiritu, carne consummatur. Cum enim ad loca sancta accessus pietati non pateat, quæritur per alias Provincias locus descendæ vanitati. Nihilominus postquam terra sancta, & Christi consecrata vestigijs sub impiæ Turcarum gentis potestatem venit, placuit passim fidelibus in varijs Provincijs, urbibus, Oppidis, agris memoriam sacræ illius peregrinationis excitare. Unde certis in locis nonnihil ab Urbibus & Oppidis disjunctis ædificata sunt facella ad imitationem & exemplar veri sepulchri Dominici: & per intermedium iter columnæ & stationes distributæ, ad quarum singulas certa mysteria Passionis Christi elegantibus picturis expressa, in memoriam reducerent peregrinantibus quanta pro humano genere tulerit Dei Filius. Id quod ante annum 1640. Viennæ Austriæ, Anno 1654. etiam

Labaci Carnioliae Metropoli institutum in hanc diem magno cum fructu animarum adhuc videmus continuari. Quam grata verò sit omnipotenti Deo hæc devotio testatur multorum Deo devotorum experientia. B. Simon Valentinus, ut refert Paulus de Barry solebat quothedomadis Valentiae Ferijs sextis de nocte media ad præfatas stationes se conferre, & summa cum animi teneritudine Passionis mysteria meditari; quo genere devotionis meruit, ut visibili apparitione Christum benedictum conspexerit, ac exinde miro ad virtutem & perfectionem impulsus senserit. S. Lydwina Virgo in simili peregrinatione imaginaria, quadam vice abrepta in extasim, ab apparente Christo sponso donata est amplexu & suavissimo osculo. S. Carolus Borromæus ejusmodi devotioni assuetus, cum in suprema ægritudine viribus deficientibus non posset corporalem peregrinationem obire, imaginarias stationes, magno cum animi solatio sibi repræsentavit, & in mysteriorum Passionis contemplatione sanctissimam vitam finiit.

Paul Barry in Favo Jesu.

Vita S. Caroli Borro.

V. Horum exemplo serenissimi nostri Principes Austriae Archiduces, & Augustissimi Imperatores in eandem propensi devotionem, suavi violentiâ subditos suos eo impellunt, quo ipsi frequentissimè summa devotione peregrinantur. Serenissima Isabella Clara Eugenia Belgij quondam moderatrix Austriaca septem dictas stationes Gandavi sæpenumerò invisit, & unam earum, quæ Christum in monte Oliveti orantem repræsentat, magnifico ædificio exornavit. Maria Ferdinandi II. Augusti Mater pietissima Heroïna adeò huic devotioni addicta fuit, ut neque asperrimâ hyeme prætermiserit stationes illas, quæ adhuc hodie extra Græcium Styriae metropolim, inter Urbem & Strassgang erectæ cernuntur, invisere, & ad singulas flexo poplite procumbere. Sequebatur præeuntem serenissimam matrem peditem per totum illud spatium tenella Archiducum juvenus & aulae gynæcæum,

Jac. Guffman. Ant. Balingb.

& Magnæ Principis exemplo ad devotionem impellebatur. Hinc postmodum in universam Austriacam domum propagata devotio. Ipsi vidimus Augustum Ferdinandum III. Viennâ in Ecclesiam Hernalsensem ubi sepulchri Dominici structura est, per stationes sæpissimè maxima cum populi totius ædificatione prodeuntem. Id imitatae etiam Augustæ Maria Hispana, Leopoldina Tyrolensis, Eleonora Mantuana, ut jam taceam Ferdinandum IV. & Augustissimum nostrum Leopoldum hodie imperantem, quos paterna pietas in gloriosam sequelam traxit. Celebris Ascetæ observatio est: *Nobilium singularis erga crucem, & crucifixum pietas ac devotio: nec reperio in historijs nationum, ullos æquè Crucifixo deditos, quam Nobiles; neque aliquos tantum sortis inferioris, sed supremæ Nobilitatis plurimos. Exemplis si agatur infinitudine confundar: tot occurrunt Nobilium coronata capita &c. Ex Archiducibus Leopoldum, Fridericum, Maximilianum, & Augustissimæ Domus Austriacæ Heroës omnes, de quibus non vanè scripsit vir doctus: eos amplissima Regna & Imperia, Religione, Sacramentorum cultu, signatè autem Christi Crucifixi pièntissima observantiâ sibi peperisse, continuasse, conservasse, indes potentiâ crescente. Qui deinde in operis decursu cum stationum meminit, in hæc digreditur: Inter Novo-inventa hujus & Superioris seculi, ad honorandum Christum patientem hæc reperio in synopsis præcipuarum rerum à Societate Jesu gestarum seculo ejus primo. Pro Eucharistica patientis Christi memoria inventus & feliciter inductus est mos communionis generalis mense quolibet &c. Alius mos pro Patiente ipso Christo, & saluberrimus inductus est. Stationum ejus septem monumenta, multæ jam societatis habent Provinciae. Gallobelgica certè in totidem ferè Urbibus, in quot ipsa consistit. Singula funestæ mortis partes offerunt singulas: Christus patiens ubique visitur. Distant autem eodem inter se, quo Hierosolymis intervallo. Illa obeuntium ingens globus & ardor; nudo, vel cilicinis induto soccis pede incedentium. Hinc in alias quoque terras, & in Austriam, & in Austriæ matrem Viennam,*

*Maxim.
Sandæ. in
crucifix.
alloc. ad
Sodal.*

Idem. Sandæ. crucifix. Dei. 3. c. 6.

ea Patientis Christi representatio pervasit. Hæc Sandæus, quæ non otiosè relata velim, cum mihi sermo sit ad Augustæ Austriacæ domus fideles vafallos & subditos, quorum uti obligatio est parere legibus, ita pietatem imitari summa honestas.

VI. Agite proinde Auditores mei tam nobili exemplo ceu stimulo incitati hoc sacro Quadragesimalis jejuniij tempore sacram peregrinationem imaginariam ad sepulchrum Dominicum piâ meditatione mysteriorum Passionis instituamus, & bis in hebdomade, Dominicis videlicet ac Ferijs quintis, quoad licuerit repetamus, consideraturi quam benignus & Philanthropos sit Spiritus Sapientiæ. Habemus ad id præstandum magna exempla: habemus necessitatem animæ nostræ, quæ in hoc mundo varijs pulsata tentationibus, deficit, nisi sustentetur; concidit, nisi erigatur; succumbit, nisi assiduè ad patientiam animetur: nec est efficacius in hac vita remedium, si sustentari, erigi, animari volumus, quam Passio Christi. Quo sensu agebat Augustinus: *congruit nostræ devotio- ni, ut qui Domini Christi Passionem celebraturi sumus, reprimen- darum carnalium voluptatum crucem nobis ipsis etiam faciamus.*

Et alibi idem magnus Pater: *Nihil tam salutiferum nobis est quam quotidie cogitare, quæ pro nobis pertulit Deus homo.* Quin & Mellifluus Doctor: *Quid tam efficax ad curanda conscientie vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula cogitatio?* Eia Auditores mei quinque nobis per Quadragesimam decurrent Dominicæ, totidem ferix quintæ: aggrediamur magnis animis sacram hanc peregrinationem; contemplemur, quam benignus & quam amicè nos complexans sit Spiritus Sapientiæ, ut igne divini amoris calefacti exclamemus cum eodem mellifluo Doctore: *quam dulciter Domine JESU cum hominibus versatus es! quam abundanter multa & magna bona hominibus largitus es! quam fortiter tam indigna, tam aspera & dura pro hominibus passus es! dura verba, duriora verbera, durissima supplicia.*

S. August.
serm. de
Quadrages.

Idem. ser.
32. ad FF.
in Eremo.
S. Bern.
serm. 62.
in Cantic.

Idem Bern
serm. 20.
in Cantic.

S T A T I O I.
I N C Œ N A C U L O
C O N S I D E R A T I O I.
Pro Feria V. post Cineres.
L O T I O P E D U M
T H E M A.

Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Joann. 13.

S Y N O P S I S.

I. Inter Evangelistas primas obtinuit Joannes in descriptione divini erga homines amoris & beneficentiæ, præsertim in gestis ultimæ Cœnæ, ubi totus amorem spirat. II. Ait inter alia non absque mysterio quod Christus suos in finem dilexerit, quæ Patres variè interpretantur. III. Finis fuit redemptio humana propter quam posuit vestimenta sua, & lavit pedes discipulorum ad eluendum virus peccati, & quia Dominus universorum, præbens demissionis exemplum. IV. Ipse quippe primus cum Matre Virgine humilitatem docuit. V. Lavit pedes ut Judam emolliret, & parceret suis persecutoribus.	VI. Poterat Judam & Judeos annihilare, sed cepit lavare, illustriori exemplo quam Magdalena, quam faciant summus Pontifex, in Vaticano, & alij. VII. Ostendit per hoc se esse lapillum abscissum de monte, qui testeos pedes statuæ Nabuchodonosoris confregit. VIII. Et quidem lotionem exorsus à Juda, ut quibusdam Patribus placet, sed Æthiopem lavit. IX. Non amplius mirandum, quod summa in terris capita exemplum hoc demissionis imitentur, & nonnullæ illustres Deo devotæ personæ. X. Discamus nos inclinare & cedere etiam minoribus, ut fecit Abraham cedendo fratrueli.

Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos. Joan. 13.

I.

Uemadmodum inter Prophetas Isaias divinam Majestatem & omnipotentiam, Jeremias ejusdem severitatem & justitiam, David Benignitatem & misericordiam præ cæteris celebrarunt, ita Joannes inter Evangelistas unicè dilectus discipulus primatum obtinuit, in describendis argumentis divini amoris & beneficentiæ. Etenim non solum multa insignia Christi erga discipulos & humanum genus amoris indicia ab alijs Evangelistis prætermissa, verum etiam nonnulla ab illis insinuata, fusiore calamo feliciter expressit cum suis adjunctis & circumstantijs, ut passim totus amorem spiret. Nuspiam verò ejus calamus excurrit liberius, quàm ubi enarrat gesta in ultima cœna, priusquam Dominus Passionem suam auspicaretur. Ibi & sermonem affectuosissimum quem alij prætereunt, & pedum lotionem, & sanctissimi Sacramenti institutionem persequitur, eâ facundiâ, quæ, nisi lapidea sint hominum corda, facile tam legentem, quàm audientem in divina dilectione colliquescere faciat. Illud nobis velut compendio & synopsis expressum hodie suffecerit: *Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.*

II. In varios sensus Patres abeunt cum hæc verba explanant, *in finem dilexit eos.* Augustinus & Beda duas adhibent interpretationes, quarum una est, ut finis Christum significet, quia *Christus*, ut inquit Apostolus, *finis legis est.* Dilexisse igitur Apostolos Christus dicitur propter se, aut suam illis gloriam impertiendo. Altera expositio est; *In finem dilexit eos*, id est usque ad mortem. Sentio cum Maldonato qui ait: *Ego Chrysostomi Leontij Theophylacti & Euthymij interpretationem probo* qui putant sensum esse, cum Christus semper suos dilexisset, ad Patrem ta-

August. &
Beda in
Joann.
Rom. 10.
v. 4.

S. Chrysost.
Leont.
Theophil.
Euthym.

don. in c.
13-Joan.

men discessurus multò majorem erga illos amorem ostendit, quando scilicet & pedes eorum lavit, & sanctissimo suo corpore & sanguine pavit. Hic sanè Christi amor in Apostolos limites & confinia excessit amoris, quo ferri solent Domini in subjectos, parentes in liberos, Magistri in discipulos. *Moriens Dominus*, inquit bonus author, *Dilexit in finem, quatenus non simplicem finem, sed pulcherrimam fecit amoris sui coronidem.* Nempè jam ille quoque finis advenerat propter quem Dei Filius de cœlo descendens humanam naturam induit; finis redemptionis humanæ consummandus acerbissimâ passione. In hunc finem intendens dilexit suos, qui erant in mundo, cum eis mensam posuit. *Hoc est enim corpus meum, & vinum miscuit: Hic est enim calix sanguinis mei.* Memoria mirabilium: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Did. de
Bæza To.
1. in E-
vang. lib.
3. c. .j. 3.

Luc. 22.
v. 19.

Joan. 13.
v. 4.

D. Ambrosius
in Psal. 46.

Rup. Abb.

III. Sed ut hoc clarius dispiciamus, libet subsequencia in textu Evangelico verba huc advocare: *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, surgit à cœna, & ponit vestimenta sua.* Quæ causa isthæc ad tantæ dilectionis exhibenda indicia, ad surgendum à cœna, ad ponenda vestimenta, ad pedes Apostolis abluendos? ideóne demittitur ad inusitatum genus demissionis, quia sciebat, quod omnia dedit ei Pater in manus? quia emancipatum quasi filium Pater constituit hæredem universorum? D. Ambrosius considerans prædicta verba: *Dominus*, inquit, *discipulis pedes lavit, ut lavaret venena serpentis.* In Paradiso serpens venena diffuderat, quæ humanum genus universum corruperunt: tota propago Adamica attrahebat lethale virus per generationem; huic inventum est è cœlo antidotum; Dei Filius assumptâ humanitate demisit se se ad pedes hominis, eique pedes abluit, ut eo signo ostenderet suis meritum depulsum omne venenum, & profligatum quod ad mortem inficiebat peccatum. Rupertus Abbas: *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, idcirco pedes discipulorum lavit.* Quid verò per *ly omnia* intelligatur, dissen-

dissentiunt Patres : S. Hilarius tradit datam Christo divinitatem, & per eam quidquid illi annexum est. S. Chrysofostomus *omnia* interpretatur potestatem miraculorum. S. Hieronymus, *omnia* idest omnes homines : Euthymius, *omnia* idest omniscientiam. Theophylactus, *omnia*, idest omnipotentiam & salutem omnium hominum ; quasi innueret, idem Christum lavisse pedes discipulorum, ut in eis velut omnes homines representantibus ablueret iniquitates omnium, & omnibus salutem procuraret. Mihi placet S. Irenæi cogitatio, qui *omnia* dicit esse dominium omnium creaturarum. Ergo idem Dominus lavat pedes discipulis, quia factus est *Dominus universorum, & Rex Regum, & Dominus dominantium*, ut impleret quod Ecclesiasticus agebat : *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.*

S. Hilar.
S. Chrysof.
Hieron.
Euthym.
Theophyl.
ap. Maldon.

S. Irenæi.

Ecclesi. 3.
v. 20.

IV. Quater millibus annorum stetit mundus, priusquam audiretur nomen humilitatis. Præcepta fuerunt antiquis tradita per Moysen, quibus sterni posset idololatRIA, quibus veritas induceretur in tribunalia, quibus reverentia conciliaretur parentibus, injuriæ propulsa- rentur à proximo, stabiliiretur honestas, innocentia à violentia protegeretur, suum cuique intactum maneret, sed ubi animi demissio introducenda fuit, & fastus dominantium coercendus, necesse fuit Dei Filium è cælo descendere, qui id non verbis aut præceptis, sed factis & exemplis doceret : Quo sensu agebat Magnus Gregorius : *Ad hoc namque unigenitus Dei Filius formam infirmitatis nostræ suscepit ; ad hoc non tantum visibilis, sed etiam despectus apparuit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus.* Et hæc ipsa causa est, quod matrem sibi deligens, habere voluerit humilem, tametsi haberet stirpem Regiam quâ gloriaretur. Nam ut ipsa met de se cecinit : *Respexit humilitatem ancille sue.* Castissima erat, virgo erat, modesta erat, pia in Deum erat, charitate in proximum plena erat : non respexit ille Virginitatem, modestiam, pietatem,

S. Gregori.
4. Ep. 82.

Luc. 1.

S. Ambros.
lib. 2. in
Luc.

charitatem, sed respexit humilitatem. Ob quam à S. Ambrosio appellatur. *Magistra humilitatis*. Adeste nunc ambitiosi, & vano natalium fastu, ac emendicatis dicam amentitis majorum turgidi facinoribus, videte Filium Dei, primatem mortalium ad pedes discipulorum abjectum, & postremissimo etiam mortalium omnium Judæ pedes abluentem. Non potuit se magis demittere Homo-Deus, quam si ad pedes proditoris sui, cui inter homines locus concedi non potest nisi postremus, & numerari non debet inter homines sed post homines, advolueretur. Hoc profectò est: *Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos*; lavando pedes etiam illi, qui numerum hominum postremus claudebat, rejectus in syllabi finem extremum.

V. *Cum dilexisset suos in finem dilexit eos*. Suprema majestas viles homunculos: Creator suas creaturas. Canat Poëta:

Ovid. 3.
Metam.

*Non bene conveniunt, nec in una sede morantur
Majestas & amor.*

S. Greg.
hom. 40.

Deus increatus creaturis unitus hæc duo conjunxit, in quem nihil potest cadere inconveniens: nihil agit quod indecorum sit, tametsi nobis insolitum & mirabile videatur. S. Gregorius signatè innuit Christum benedictum lavare voluisse pedes discipulorum, ut Judæ pedes ablueret, ac eo demissionis genere induratum proditoris cor emolliret. Verba ejus depromo: *Sciebat, quia omnia dedit ei Pater in manus, inter quæ omnia & ipsum traditorem, & eos quibus tradendus erat, ut de his omnibus, quæ vellet faceret*. Ah benignissime JESU, in quo sunt omnes sapientiæ & scientiæ thesauri, quem nullum latet secretum, non te latet, quid inter impiissimum Judam & Principes sacerdotum non pridem transactum sit, quod pactum inquit, quod fœdus percussum? grande tibi periculum imminet: concilium inierunt Principes quomodo te dolo tenerent & occiderent; Judas te illis vendidit, se proditorem

ditorem nefarium constituit : Pater æternus omnia tibi dedit in manus , & inter hæc omnia etiam proditorem , etiam sacerdotes , & universam synagogam invidiã tuã virtutis laborantem. Quin igitur uteris potestate accepta ? quin fulmen vibras ? quin extinguis & disperdis odientes te ? *Tempus faciendi Domine ; dissipaverunt legem tuam.* Quid tibi opus tristari & conqueri : *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Vindicta est lætitia tristium , est refocillatio animi perturbati , est refrigerium accensi sanguinis : Utere vindicta. Verùm mansuetissimus Servator meus : *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus,* sacras applicat manus ad benignitatem , & *cœpit lavare pedes discipulorum,* ac etiam ipsius nequissimi Judæ.

*Psal. 118.
v. 126.
Matth. 26.*

VI. Poterat tunc Judam, & totum Judaicum populum, sicuti ex nihilo creaverat, in pristinum nihilum retrudere : *Cœpit lavare.* Poterat Judam & Principes sacerdotum, eorumque satellitium omnibus illis pœniscastigare, quibus olim Moyses afflixerat Ægyptios : *Cœpit lavare.* Poterat mandare uti Elias : *Descendat ignis de celo, & devoret te (Judam) & quinquaginta tuos,* Principes sacerdotum ac seniores populi. *Cœpit lavare.* Poterat jubere, ut terra aperiens os suum deglutiret adversarios, sicut olim Core, Dathan, & Abiron : *Cœpit lavare.* O Magdalena tu quidem etiam ante paucos dies pedum lotionem instituisti Bethaniæ, sed ingens inter hanc & illam intervallum occurrit. Procidisti in genua ceu creatura ante Creatorem, ceu homo coram Deo, ceu Ancilla coram Domino, ceu peccatrix ante innocentiam, ceu impura ante purissimum. Elegisti tibi inter confidentes præcipuum & nobilissimum : Fecit ille tibi gratiam summam, quod ad pedes suos admiserit, quam Pharisæi à se repulissent. Hic vero procidit Creator ad pedes creaturæ, Deus ad pedes hominis, Dominus ad pedes servi, sanctissimus ad pedes peccatoris impiissimi, purissimus ad pedes impurissimi, nobilissimus ad pedes postremissimi

*Exodi. 7.
4. Reg. 1.
v. 10.*

Num. 16.

mortalium, ad pedes Judæ sui proditoris ! Extollimus & admiramur (idque jure merito) supremum in terris caput Christi vicarium , qui more à majoribus traducto quotannis in Vaticano duodecim peregrinis pedes ablu- it , & tiaram regnatricem mundi ad terram inclinat : sed quid hæc demissio ad Dei hominis demissionem ? ho- mo est, & hominibus id præstat obsequium , & quid si a- liquando ineliori ? quid si aliquando ipsi Christo sub pere- grini habitu accedenti, uti accidisse referunt historiæ ? Christi demissione ad pedes Judæ nihil potest demissius excogitari.

Dan. 2.

VII. *Cœpit lavare.* Quid obsecro mysterij est , quod caput paulò post gloria & honore coronandum , ad infi- mam corporis partem , ad pedes se demittat ? obversa- tur memoriæ simulacrum illud Nabuchodonosori osten- sum, à Daniele divinitus cognitum & explicatum. Sta- bat colossus cujus caput ex auro optimo, pectus & bra- chia ex argento, venter & femora ex ære , tibiæ ferreæ, pedes ex ferro & argilla. Et ecce abscissus est lapis de monte exiguus , qui prætermisso auro , argento , ære, ferro in pedes ruit, eos confregit ac comminuit in pul- verem, & una ingentem illam machinam detraxit in ter- ram. Unanimi consensu interpretum lapis de monte ab- scissus qui statuam comminuit, est Christus benedictus, *lapis angularis*, fundamentum Ecclesiæ. qui se ad pedes te- steos & figlinos demisit in memoriam revocans discipu- lis quod ex limo & pulvere formati sunt , nec superbire debent terra & cinis : demisit se ad pedes Judæ arrogan- tiam & fastum ejus, quo se in Creatorem audebat attol- lere, depresso. Atque utinam infelicissimus morta- lium cum Petro exclamasset : *Domine tu mihi lavas pedes ? mihi proditori ? mihi sacrilego ? & humiliatus sub po- tenti manu Dei, imminentem sibi ruinam avertisset ?*

VIII. *Cœpit lavare.* Vocula ista *cœpit*, quæ initium denotat, occasionem dedit Patribus inquirendi à quo- nam

nam Apostolorum initium sumpserit Christus cum eis pedas ablueret. Textus Evangelicus ambiguus est: *Cœpit lavare, &c. Venit ergo ad Simonem Petrum.* Solius Petri meminit, nec tamen primum fuisse in ablutione satis declarat. Utrumque enim sensum habet, & quod prius laverit alijs, deinde ad Petrum accesserit, & quod ab ipso sit exorsus. S. Augustinus, Beda, Rupertus & alij Latini Patres existimant, cum in alijs occasionibus Petro primæ delatæ sint, primum etiam collocatum in pedum ablutione. Econtra Græci Origenes, Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius, Leontius, &c. Sentiunt à Juda traditore initium ductum, & rationem assignant, quod Christus in hoc demissionis exercitio expresserit sollicitum medicum qui primum partes infirmiores corporis curat, & inter ægros eum primo invisit, qui potissimum periclitatur. Ut ut res se habuerit; illud certum, quod benignissimus Servator etiam ad lutulentos pedes Judæ procubuerit, & haud dubiè affectuosius attrectaverit, prefferit, & suaviatus sit, ut induratum & lapideum cor ejus emolliret ad pœnitentiam. Videor mihi audire quasi usurpantem illa verba Chrysologi: *Homo jam tibi parce, quia ut tibi parcas, tuos Deus lavat, tuos tenet, tuos amplexatur pedes.* Ah Juda ingratisime discipule cui tanta exhibui beneficia, quem in numerum meorum discipulorum adlegi, cui curam meæ domus concredidi, & dispensatorem rei familiaris constitui; annon oporteret te hac mea demissione flecti & emolliri, quod ego Magister tuus, Dominus tuus, Deus tuus, ad pedes tuos provolutus hæream, & quasi à te gratiam petam, non ut evadam paratam Passionem, cujus sustinendæ nulla me cogit necessitas, sed ut tuimet miserearis, tibimet parcas, tuam animam salves. *Juda si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, &c. Tu verò homo unanimes: Dux meus, & notus meus; qui simul mecum dulces cupiebas cibos; in domo Dei ambulavimus cum consensu.* Tu ille es, qui me prodis,

S. Aug. in
Joann.
Beda. Rup.
Mal-
don. Orig.
Chrysost.
Leont.
Theophyl.
Euthym.
apud eum-
dem.

S. Pet.
Chrysol.
serm. 23.

Psal. 54.
v. 13.

dis, qui me vendis, qui me Judæis ad infame supplicium tradere disposuisti. O Juda perpende quid agas, considera quis pedes tuos amplexetur. Amo te etiamsi amorem non reciproces; amo te etiamsi ingratus sis; amo te etiamsi meum proditorem agas. Videte stipitem immotum, inflexibilem, induratum, qui nullo afflatu benignissimi Spiritus commovetur, sed finit ad satieta-tem sordidissimos suos lavari pedes. O mi JESU! *Æthiopem lavas*, nunquam ille dealbabitur. Effunde igitur iram tuam: *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viventes*, qui Judæ duritiei participant. Sed *benignus est Spiritus Sapientiæ, Philanthropos, amicè nos etiam ingratos complexans & dissimulat Judicem, qui vult implere genitorem*, ut ait Chrysologus.

*Psal. 54.
v. 16.*

*S. Pet.
Chrysol.*

IX. Non miror amplius tantoperè Christi in terris Vicarios, Reges & Principes ad pedes pauperum proci- duos, qui quidem exemplo Salvatoris sui maximum de- missionis suæ exhibent argumentum, laudabilis & digna æmulatione est hæc submissio. Non miror Gallicanum Romanum Consulem properantem ad littus ostiæ ut pe- regrinantibus famuletur, ut ægrotis in Nosocomijs in- serviat; S. Ludovicum Regem Franciæ qui quot hebdo- madis viginti sex pauperibus pedes abluere, eosque mensæ adhibere consueverat. S. Andream Carmelitam Episcopum & S. Robertum, qui idem devotionis & sub- missionis genus exercebant: B. Isabellam S. Ludovici sororem quæ quotannis feria quinta majoris hebdoma- dæ tredecim pauperibus fœminis post ablutos pedes & instructum epulum largam profunde- bat Eleemosynam, singulis triginta argenteos numerando in memoriam tri- ginta argenteorum, quibus impius Judas Salvatorem vendidit: B. Joannam Reginam Portugalliæ, uti & D. Elisabetham Reginam item Portugalliæ, quæ feriis sex- tis per Quadragesimam idem charitatis & submissio- nis obsequium iterabant, quarum D. Elisabetha in ejusmodi actu

*Oliua. To.
2. fol. 252.
Bavry.
Ann. sanct.
Quadrages.*

actu foeminam carcinomate laborantem osculo sanavit felicior in hoc meo salvatore, qui foetidum Judæ carcinoma nec osculo nec pedum ablutione curavit. Nec minor illa demissio, S. Francisci Borgiæ ex Duce Gandiæ tertij Societatis JESU Præpositi Generalis, qui *die quodam Cœnæ Domini non reperire se amplius ajebat locum quo in mundo degeret, postquam sibi debitum ad pedes Judæ Salvator occupasset. Illo se pejorem dicebat, & in æternis supplicijs infra pedes illius proditoris sibi locum esse destinatum.* Summè haud dubiè meritoria fuerunt, & sunt talia pia humilitatis exercitia, sed non attingunt Domini ac Salvatoris nostri incomparabilem demissionem, qua se ad pedes postremissimi, duri cordis & impœnitentis Judæ abjecit; qua summus imo, Deus homini, creator creaturæ servivit.

Scip.
Scambata.
in Vita. c.
15.

X. Discamus Christiani, qui magni vel sumus, vel esse volumus, ab hisce coronatis capitibus, qua licet vestigia premere Salvatoris. Discamus nos demittere, inclinare cervices, succurrere miseris, amplecti non despiciere inferiores. Nam cum præstamus obedientiam majoribus, cum obsequia præstamus æqualibus, nihil agimus quod agere non teneamur. Sed ad eorum properare servitia, qui sunt infra nos positi, hoc demum veræ submissionis, & Christi imitationis argumentum est; sic fidejubente S. Chrystomo, qui allegato exemplo Abrahæ cedentis Loth fratrueli, Auditores suos his verbis alloquitur, quæ ad vos quoque dicta existimate: *Obsecro ut studeamus ita imitari Patriarchæ virtutem, & sequi vestigia ejus, qui ante legem tantam Philosophiam præsetulit, nos qui in gratia versamur. Ista enim vera est humilitas, quam eximius ille vir declaravit erga eum, qui multo se fuit inferior; non solum ob virtutis rationem, sed & propter ætatem & alia omnia. Cogita enim quod senex juveni cessit, & patruus nepoti, & qui tantam à Deo sortitus gratiam, ei qui in nullo magnum aliquod specimen præbuit: & ea quæ oportebat illum dicere ut*

S. Chrystost.
hom. 33.
in Gene

18 Sac. Peregr. Stat. I. in Cœnac. Considerat. I. Lotio Pedum.
juvenem ad senem ætate & dignitate, & patrum; illa Patriar-
cha ad juvenem dicebat. Igitur nos quoque non eis tantum, qui
ætate nobis sunt majores, vel etiam æquales honorem exhibeamus.
Non est enim humilitas facere, quod necessitate debes, vel cogaris:
hoc inquam non est modestiæ, sed debiti. Vera autem modestia est,
quando cedimus ijs, qui nobis videntur esse minores, & eos vene-
ramur, qui nobis videntur esse magis indigni quam nos, &c. Et
hoc dico non de nobis, qui innumeris immerfi sumus peccatis; sed
etiam si quis sibi plurimorum benè gestorum conscius sit. Tali
exemplo præivit nobis Christus ad Judæ pedes, proinde
quemadmodum ille fecit, ita & nos faciamus. Antepōnit
se Christo, qui se omnibus non
postponit.

CONSIDERATIO II.

Pro Dominica I. Quadragesimæ.

INSTITUTIO SANCTISSIMI Sacramenti.

THEMA.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.

SYNOPSIS.

I. Enarrare universa Dei mirabilia David proponit quod est impossibile, nisi apud altare per compendium. II. Inclusit enim Deus in Sacramento altaris omnia mirabilia. Præ ceteris mirabile est demersio Pharaonis in mari rubro. III. Et columna nubis & ignis antecedens populum Israël in deserto, quæ designabant SS. Sacramentum. IV. Mirabile etiam Incarnationis mysterium, quod in SS. Eucharistia renovatum est. V. Est enim hoc Sacramentum quædam hominis concarnatio cum Filio Dei, & gratiosior quam Incarnatio. VI. Admissis ad hoc convivium etiam proditor, sicut ab Augusto Libertus, & ad colloquium Cinna proditor, sed hic conversus non item Judas.	VII. Nubes quæ Israëlitas deduxit obscura fuit Ægyptijs, lucida Israëlitis, hos protexit, illos fulminavit; sic Eucharistia Indæ nocuit, Apostolis profuit. VIII. Unde illi lemma convenit: Mors est malis, vita bonis. Quam proinde nemo Indas, nemo malus accedat, quantumvis honoratus. IX. Viderint qui indignè accedunt, cum ex mente Chryostomi potius energumeni, quam peccatores admitti deberent. X. In Hac igitur columna sive prima statione Dei Filius statuit memoriam suorum mirabilium, & ostendit se in finem dilexisse suos, ut amplius non posset. Accedamus cum debita præparatione & reverentia.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.

I.

*Psal. 25.
v. 7.*

*R*opositum illud Regij Prophetæ : *Circumdabo altare tuum Domine, ut audiam vocem laudis, & enarrem universa mirabilia tua* me magnoperè perplexum reddit, ut dubius hæream, annon Regius Psalter supra humanas vires aliquid meditetur, & impossibile

*Job. 5.
v. 9.*

quiddam, ac humanæ linguæ ineffabile se narraturum promittat. *Ut enarrem universa mirabilia tua.* Non est profectò humanæ facultatis, non est nostrarum virium enarrare universa mirabilia Dei, quorum non est numerus. Eliphaz apud patientem Jobum Dei attributa recensens : *Qui facit, inquit, magna & inscrutabilia, & mirabilia, absque numero.* Potest intellectus noster ad infinita simul in confuso se extendere, ad singula seorsim non potest : multò minus lingua eloqui potest infinita. Quid ergò decernit

Psal. 110.

David : *Ut enarrem universa mirabilia tua?* quid supra vires molitur, & aggredi audet quod est impossibile? Observemus circumstantiam, in qua se id præstare posse confidit : *Circumdabo altare tuum Domine.* Ergò ad altare Dei deprehendit David universa mirabilia. Contemplabor, inquit, altare tuum, & meis ambiam cogitationibus, accuratè investigabo sacrificia, expendam victimas, & spero me affecuturum *ut enarrem universa mirabilia tua.* In quo quæso altari, in quo sacrificio, in qua victima id deprehendit? non sanè in holocaustomatis Judæorum, in victimis populi Israëlitiçi, ubi mactabantur Tauri & arietes, in quo fundebatur sanguis brutorum, sed *memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se* : In altari novi testamenti, in quo idem sacerdos & victima, in quo seipsum immolavit, & escam dedit timentibus se. Hic Dominus *memoriam fecit mirabilium*

lium suorum, hic in compendium & synopsis rededit omnia mirabilia sua. Solemus nos ea, quæ fuse scripta in voluminibus continentur, ne memoriâ excidant, in compendium & synopsis contrahere, & breviter annotata *Memorialia* nuncupare. Idem egit Deus cum in altari suo collegit in Epitomen omnia mirabilia, quando escam dedit timentibus se. Imitemur Davidem, & circumdantes altare Domini, quantum licuerit enarremus in compendio miraculorum sanctissimo altaris Sacramento mirabilia ejus.

II. D. Thomas Doctor Angelicus qui tenerrimè afficiebatur sanctissimo Sacramento considerans allegata Psalmistæ verba: *Memoriam fecit mirabilia suorum.* In hoc mysterio inquit, *Deus tot ac tanta mirabilia inclusit, quod in ipso videtur quasi omnium mirabilia que ab initio mundi fecit, memoriam renovasse.* Et prius id nominaverat: *Miraculum à Deo factorum maximum.* Sanè ingentia fuere miracula quibus populum Israël ab Ægyptiaca servitute eduxit, Ægyptum castigavit, ad verbum Moysis mare rubrum divisit, in eoque Pharaonem cum universo exercitu demersit: Unde idem Psaltes canebat: *Fecit Magnalia in Ægypto; mirabilia in terra Cham: terribilia in mari rubro.* Sed longè majus miraculum est, quod in poculo sacratissimi sanguinis sui ceu mari rubro omnem dæmonum potestatem demersit. Huc respexisse videtur D. Cæsarius Nazianzenus cum dicebat: *Illudit Dominus intellecti Pharaoni cum toto exercitu suo Ægyptiorum dæmonum invisibiliter flagellato, & submerso ipso, per id quod dicit: Pater si fieri potest, transeat à me poculum hoc.* Quasi diceret; effundatur hic calix in hostes humani generis, submergatur infernalis Pharaon cum universo exercitu suo; sit illi passio mea in ruinam & exterminium, ut liberetur ab ejus servitute populus meus.

III. Demerso Pharaone progrediebatur Israëliticus populus ad terram promissionis inquirendam: *Dominus autem*

D. Tho.
Opusc. 59.
cap. 1.

Idem Opusc. 57.

Psal. 105.
v. 22.

D. Cæsar.
Dial. 4.

Exodi. 13.
v. 21.

autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis. In quem locum S. Ambrosius: *Illam autem nubes significabat Dominum JESUM in nube venturum, hoc est in Virgine Maria.* Aliter Glossa ordinaria & congruentius nostro proposito. *Christi Sacramentum manifestum est in carne tanquam in nube.* Velavit se speciebus candidi panis, abscondit substantiam, & novo genere objecti visibilem se præbuit oculis, palpabilem manibus, gustabilem palato. Quid mirabilius? Memoriam heroicorum facinorum post se relicturus Hercules columnas statuissè fertur, quibus vanâ ostentatione & laudis cupiditate inscripsit: *Non plus ultra.* Memoriam mirabilium suorum posuit Dei Filius columnam nubis, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, cui longè melius inscripseris: *Non plus ultra.* Hic terminus est mirabilium Dei, hæc columna est laborum finis, hæc miraculorum compendium. Nam cum *dilexisset suos in finem dilexit eos.* In fine vitæ & peregrinationis suæ statuit monumentum amoris sui, columnam terminalem, ultra quam veluti protestatur se progredi non posse. Augustini effato: *Audeo dicere quod Deus cum sit omnipotens plus dare non potuit.* Hinc est quod Ecclesia huic mysterio primum inter omnia miracula locum tribuit *stupendum super omnia miraculum* appellans. Magnum miraculum per medium maris rubri educi Israëllem sicco pede; magnum miraculum demergi in profundo Pharaonem cum exercitu; magnum miraculum populo viæ ducem esse columnam nubis per diem, eandemque columnam ignis per noctem; magnum miraculum subcinericium panem devolvi in castra Madian, & profligare hostes Gedeonis, ut cætera fileam, sed hoc est *stupendum super omnia miraculum*, quo Dei Filius seipsum coarctat in parvula panis frustilla, seipsum præbet escam mortalibus: *Caro cibus, sanguis potus, manens tamen Christus totus, sub utraque specie.* Hic se quodammodo exhaustit omnipotentia Dei, hic posuit terminum mirabilibus suis.

S. Ambros.
Ser. 5. in
Psal. 118.
Glossa or-
din. in
Exod.

Dicæarch.
Eratost.
i. Olyb. ap.
Natal.
Mythol.
lib. 7. c. 10.

August. ap.
Paolav.
die. Jov.
S. Pens. 1.

Josue 7.
v. 13.

Hymn.
D. Tho.

IV. Quod Deus in terram descenderit, & naturam humanam assumpserit, quod *verbum caro factum sit*, quis non miratur? *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.* Sed unicum tantum naturæ individuum tunc assumpsit: per Sacramentum verò altaris (si ita loqui licet) assumit singulas, & in singulis renovat Incarnationis mysterium. *Innova signa, immuta mirabilia* exclamat Ecclesiasticus. Profectò in altari Dominico innovantur signa, multiplicatur Incarnatio verbi: quo alludens Chrysofomus: *Non fuit satis* (inquit) *hominem fieri, colaphis cædi, & crucifigi, verum & semetipsum nobis commiscet, & non fide tantum, verum & ipsa re nos suum efficit corpus.* Et alibi cum sanctissimum Sacramentum appellasset *mysteriorum miraculum*, ait: *Propterea semetipsum nobis immiscuit, & corpus suum in nos contemperavit, ut unum quid efficiamur, tanquam corpus capiti coaptatum, ardentem enim amantium hoc est.* Annon hoc est denuò & multoties incarnari? Annon quod antenus majus miraculum ipsâ prima Incarnatione; & assumptione naturæ humanæ? Illic sibi univit unionem hypostaticâ naturam nostram; hic se nobis unit per gratiam: illic assumpsit corpus humanum extensum; hic idem corpus coarctat in minutissimas particulas: illic velavit Deitatem in corpore humano, hic velat Deitatem pariter & humanitatem sub speciebus panis & vini. Facilius capio Incarnationem, quam sacramentalem unionem. Fides utrumque amplectitur, sed hic plus habet quod miretur. Est omnino *stupendum super omnia miraculum.*

Matth. 21.
v. 42.
Marci.
12. v. 7.

Ecclesi. 36.
v. 6.

S. Chrysof.
hom. 60.
ad pop.

Idem. hom.
61. ad pop.

V. Amplius aliquid hic meditor, & admiror. In illa Incarnatione qua Dei Filius naturam humanam assumpsit factus sum illius naturæ particeps, illius cognatus; in hac verò (ut magis propriè dicam) concarnatione factus sum idem ille, & ille factus est idem ego. Credo ipsiusmet verbis: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet & ego in illo.* Quid jam mirabilius?

Joan. 6. v.
57.

cognitionem fortiri cum multis, an idem esse cum singulis? sanè ego plenus admiratione, cum perplexus hæream in hoc mysterio, dicere ausim cum Ambrosio: *Non minoris quidem existimo sanctæ Virginis partum, sed gratius sumo benedicti corporis Sacramentum.* Major ibi est amor, ubi maior conjunctio. Et si Petro Cellensi dicere placuit de veteri illo Patriarcha Josepho: *Joseph ubique gratiosus, sed magis in convivio*: Dicere mihi liceat *JESUS ubique gratiosus, sed magis in convivio*: Gratiosus in humanitate assumpta, gratiosus in vitæ decursu, gratiosus in miraculis, gratiosus in curatione morborum, gratiosus in hortu, gratiosus in cruce, *sed magis in convivio*, quod ante Passionem instituit, in quo exhibuit toti mundo *stupendum super omnia miraculum.*

VI. Sed ad ipsam accedamus mensam admirandi convivij. Affederunt constituti Principes super omnem terram, affederunt dilecti discipuli, & cum his etiam proditor Judas, quem Servatoris confessione justo titulo diabolum nuncupes. Hæret attonita lingua, vox faucibus hæret, ut nesciat quid eloquatur. Tradit Suetonius ex Valerio Messala de Augusto Cæsare: *Neminem unquam libertinorum adhibitum ab eo cœnæ, excepto Mena, sed asserto in ingenuitatem, post proditam sexti Pompeij Classem.* Utilis hic Reipublicæ & Augusto proditor, sed inutilis humano generi, & noxius Dei Filio proditor Judas adhibetur convivio divino, cui ministrant Angeli, in quo cibus apponitur ipse Dei Filius. Obstupesco mansuetudinem, obstupesco benignitatem Servatoris. Verè *benignus est Spiritus Sapientiæ*, qui nec capitalissimum hostem à mensa sua repellit. De ejusdem Augusti clementia narratur. Cum jam Quadragesimum excessisset annum, delatum est ad illum L. Cinnam adolescentem nobilem ac Pompeij nepotem insidias illi struere. Dictum est ubi, quando, quomodo aggredi vellet. Decreverat enim sacrificantem interficere. Dictabatur proscriptionis sententia, sed

S. Ambros.
lib. 3. de
Spir. S. c.
18.

Pet. Cel-
lens. de
panib.

Suet. in
Aug. c. 74

Lycosb.
tit. de cle-
ment.

Augusto interim varias edente voces, ingressa Livia uxor. Fac, inquit, quod medici solent, qui ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria; *Severitate nihil adhuc profecisti; ignosce.* Protinus jubet accersiri solum ad colloquium: venienti alteram cathedram poni iussit. *Hoc, inquit, Cinna primum abs te peto, ne me loquentem interpelles; dabitur tibi loquendi tempus. Hic commemoratis pluribus in Cinna beneficijs, quod servasset repertum in castris hostium, quod patrimonium omne concessisset, quod insuper ornasset sacerdotio: rogavit, quare putasset ipsum occidendum? Perturbato Cinna sic finijt objurgationem. Vitam tibi Cinna iterum do, prius hosti, nunc insidiatori & parricide. Ex hodierno die inter nos incipiat amicitia; contendamus utrum ego meliori fide vitam tibi dederim, an tu mihi debeas; & consulatum obtulit. Ah mi JESU in te quidem Augustum video, & plusquam Augustum, sed in Juda Cinna non video: ex insidiatore factus ille amicus est, hic proditor & parricida permansit. Auxisti illum pluribus beneficijs, tolerasti murmurantem, ornasti sacerdotio, lavisti pedes indigno, osculo donare decrevisti, sed ille perseverat in sanguinario proditoris apparatu; vitam quam tibi debet, repudiat; Apostolatium dimittit, ad interitum festinat. Profecto etiam hic *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus.* Hebræus *Hebr. ap. Paolanc.* legit, *misericors & evisceratus Dominus*, quasi totum penu misericordiae in ingratum effunderet: quo sensu oramus: *Per viscera misericordiae Dei nostri.* Quæ cum nollet impius recognoscere, merito crepuit, & *effusa sunt viscera ejus.* Etenim *Luc. I. v. 78.**

VII. Ut ad symbolum nubis redeamus; nubes illa, quæ populum Israëliticum antecedebat proficiscentem, ambidextra fuit, uti populo Dei gratiosa, sic ejus inimicis formidabilis. Notat Abulensis, quod cum nocte populus consistere juberetur, columna ab ea parte quâ populum respiciebat, fuerit ignea & lucida ut illuminaret *Abulen. in c. 14. Exod.* Israëlitas, ab alia verò parte qua Ægyptijs obversa erat,

obscura & tenebrosa fuit: ne scilicet Ægyptij ejus lumine abusi repentinâ incursione Israëlitas possent opprimere. Addit Lyranus non obscuram modo à parte Ægyptiorum fuisse, verùm etiam fulminibus gravidam, quod *Exod. 14.* ex illis verbis Exodi rectè divinat: *Respiciebat Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis & nubis interfecit exercitus eorum.* Sic omninò, qui panem Eucharisticum indignè manducat, judicium sibi manducat. Impius Judas ausus communicare in obstinati cordis duritia judicium sibi manducavit. Nam *post bucellam introiit in eum Sathanas*, & ubi locum non habuit benedictio, subingressa est maledictio, ingressa est inquietudo conscientie, ingressa cum Sathana desperatio. *Cum ergò accepisset ille bucellam, exiit continuò. Erat autem nox.* Nox temporalis, in qua tamen rutilabat *lux mundi*, sed quamvis lux in tenebris luceret, *tenebræ eam non comprehenderunt.* Columna nubis Israëlitas irradiabat, in Pharaonem detonuit. *Introiit in eum Sathanas*, unde velut fulmine ictus *exiit continuò*, nec multò post cum non resipisceret *crepuit medius.*

Joan. 13.
p. 17.

VIII. Unde columnæ huic mysticæ, quam in domo sapientie erectam cernimus, illud lemma ex hymno D. Thomæ aptare licet: *Mors est malis, vita bonis.* Caveamus Christiani ne vitalis hic cibus mortem nobis generet potius quam vitam. *Nullus itaque Judas assistat, nullus avarus.* (Utor verbis Chrysofomi) *Si quis est discipulus adsit. Nam tales mensa non suscipit: ait enim: Cum discipulis meis facio Pascha. Inhumanus accedat nemo, nemo crudelis & immisericors, nemo prorsus immundus: hæc ad communicantes dico, & ad vos ministrantes.* Omnibus scilicet ad memoriam mirabilium Dei, ad compendium miraculorum cum metu & tremore, cum pura & munda conscientia accedendum est; & sacerdotibus quidem præter puram conscientiam, aliud imponit præceptum idem Chrysofomus, quod benè inculpendum est cordibus nostris. *Ait*

S. Chrysof.
hom. 60. ad
pop.

Ait ergò : *Et ad vos sermonem convertere necessarium est, ut S. Chryso-
multo cum studio hæc dona distribuatis. Non parva vobis immi-^{ib.}
net ultio, si quem cuiuspiam conscium nequitiae, hujus mensæ par-
ticipem esse concedatis : sanguis ejus de manibus vestris exquire-
tur.* Sed obsecro te dive Chrysofome quid agendum
siquis è Magnatibus mensam Dominicam accedat, quem
nisi cum periculo & jactura rei familiaris licet offendere;
si quis in potestate constitutus veniat, de quo nobis con-
stat, quod in continuo vivat concubinato, quod de nul-
la unquam seria emendatione cogitet, quod accedat se-
mel in anno ad peccatorum confessionem, sed absque
proposito emendationis, imò cum proposito perseve-
randi in scelerato genere vitæ. Eumne etiam repelle-
mus à Cœna Domini ? Respondet Chrysofomus : *Sive Chryf. cit.*
quis Dux militiæ sit, sive præfectus, sive Princeps Diademate
coronatus ; indignè autem accedat, prohibe : majorem illo potesta-
tem habes. O tempora ! O mores ! ubi nunc ejusmodi sa-
cerdotes, qui hac potestate velint uti ? ubi ejusmodi
Episcopi, qui hæc suis præcipiant ? Et tamen verissi-
imum est. Siquem cuiuspiam conscium nequitiae, hujus mensæ
participem esse concedatis, sanguis ejus de manibus vestris exqui-
retur. Similia apud Augustinum, Leonem Papam, Genna-
dium & alios leges.

Layman.
in Theol.
Moral.

IX. Inhæreo ulterius doctrinæ Zelosissimi Patris, &
observo nihilominus à sacerdotibus tolerari posse, ut ac-
cedant subinde sacram mensam peccatores, si absque
ignominia & publica confusione repelli non possint. Vi-
derint illi, qui sibijpsis judicium & condemnationem
manducant. Christus Dominus in ultima cœna prodito-
ri Judæ corpus suum tradidit, ne eum jam tunc pecca-
torem occultum absque accusatore, & probatione pro-
palaret, ac ab aliorum communione sejungeret : quod
affirmant D. Chrysofomus, Augustinus, Dionysius, Tho-
mas & alij. Verba D. Thomæ appono : *Quia Christus de-*
buit nobis esse exemplum justitiæ, non conveniebat ejus Magiste-
rio

D. Chry-
sof. hom.
46. in Joan
S. August.
Tract. 62.
in eund.
Dionys. de
Eccles.
Hierarch.

c. 3. *rio ut Judam occultum peccatorem sine accusatione, & evidenti*
 D. Thom. *probatione ab aliorum communione separaret, ne per hoc daretur*
 3. p. q. 81. *exemplum Prælati Ecclesiæ similia faciendi: & ipse Judas exa-*
 a. 2. Con- *speratus inde sumeret occasionem peccandi. Ubi tamen publica*
 fal. Du- *facinora, notoria fama, & alia manifesta indicia reum de-*
 rant. in *nuntiant, quærenda sacerdoti media, ut si monitiones*
 Not. ad *non proficiant, negetur absolutio, donec ferio pœniteat*
 Revel. *& rēpiscat peccator notorius. Huc spectant illa ejus-*
 S. Brig. li. *dem D. Chrysofomi. Non de ignotis, sed de notis loquor. Di-*
 2. c. 2. *cam aliquid terribilius; non tam grave energumenos intus esse,*
 Chrysof. *quam istos ut ait Paulus, ut Christum conculcent, & sanguinem*
 hom. 60. *testamenti communem existiment, & gratiam Spiritus afficiant*
 ad pop. *contumelia. Dæmonium enim habente pejor est, qui postquam*
peccavit, accedit. Ergò Juda etiam pejor est ex mente
Chrysofomi, qui in peccato aut peccandi voluntate per-
severans accedit tremendum ac vivificum Sacramentum.
Energumenos mallet admittere Chrysofomus, quam
peccatores publicos; Juda nondum à Dæmone posses-
sus erat, cum accessit, pejor igitur Juda, qui sic accedit.

X. Figamus nunc columnam etiam considerationi,
 & infigamus animo columnam Eucharisticam esse luci-
 dam & obscuram, gratijs & fulminibus gravidam, *Mors*
est malis, vita bonis. In ea Dei Filius statuit *Memoriam mira-*
bilium suorum. In ea ostendit infinitatem suæ erga nos di-
 lectionis, & quodammodo exhaustit omnipotentiam
 suam. In finem dilexit nos, idest ut amplius dilectionis
 argumentum exhibere non posset. *In finem, non plus ultra.*
 Poterat dicere melius quam olim Augustus: *Benignitas*
 Suet. in *mea me ad cœlestem gloriam efferet.* Sed & nos quoque eadem
 Aug. cap. *Benignitas ad cœlum efferet, si debita cum reverentia,*
 71. *& devotione sapientiæ mensam accefferimus, &*
concernari voluerimus Filio Dei. Non
plus ultra.

*****
CONSIDERATIO III.

Pro Feria V. Dominica I. Quadragesimæ.

LAUS SANCTISSIMI SACRAMENTI.

THEMA.

*Laudis thema specialis, panis vivus & vitalis. Hymn.
 S. Tho.*

SYNOPSIS.

- I.** Osculo se donant peregrè venientes & abentes : hinc sponsa petit osculum à dilecto, imò plura oscula :
- II.** Hæc oscula sunt perceptio sanctissimi Sacramenti Altaris, quod nobis esse debet Laudis Thema specialis.
- III.** Cujusmodi pridem in Hispanijs & alibi locorum usurpatur, juncta laude Matris Virginis sine macula originali conceptæ ne separetur à Filio Mater.
- IV.** Præsertim cum id sit Amoris ingenium conari migrare in amatum & sese illi unire, quod præstantissimo modo fecit Virgo.
- V.** Etenim in Eucharistia est caro Christi de Virgine sumpta ; hinc Virgo Mater vicinissima Filio, & quasi una cum filio : proinde neque laus Matris sejungenda à laude Filij.
- VI.** Mirum itaque reperiri nonnullos, qui hos duos amantes sejungere vo-
- lunt, cum tamen Christo Deo conjungant sæpius alios sanctos eos invocando, & laudando.
- VII.** Sed ut clarius elucescat quam aptè conjungatur laus sanctissimi sacramenti cum laude Virginis immaculatè conceptæ, videndum quantum symbolicet Virgo cum Filio in Eucharistia : Plurima enim elogia utrique communia sunt.
- VIII.** Adèd ut videatur Deipara esse quedam altera Eucharistia, & quod sumimus in altari, hoc acceptum referre debemus Virgini.
- XI.** Et si nos unum sumus cum Christo sumendo Eucharistiam multò magis Deipara & dando carnem Christo, & eum sumendo in eadem Eucharistia. Aptè itaque junguntur hæc duo mysteria SS. Sacramentum, & Maria immaculatè concepta.
- X.** Non decet hoc loco præterire eos à quibus hæc devotio sumpsit originem,

ginem, Austriacos. Occasionem devotioni dedit Bulla Sixti IV. qui pares utriusque mysterij cultoribus Indulgentias concessit.

XI. Hinc Hispani Monarchæ leges statunt hæc duo publicè conjunctim pronuntiandi pro Concionibus, quorum avita est pietas erga SS. Sacramentum, ut Rudolphi I. & Maximiliani I. nec minor erga Deiparam Immaculatè conceptam.

XII. Idem de Carolo V. Ferdinando

II. & aliis Austriacis sentiendum.
XIII. Laudatissimi fuerunt Ferdinandus. III. Ferdinandus IV. Philippus II. Philippus III. & Philippus IV.
XIV. Hi omnes assueti osculis SS. Sacramenti, & immaculatæ Conceptionis naturali quadam prærogativa inter Principes gratiose turgescunt labiis ex osculorum SS. Sacramenti frequentatione; quos præeuntes exemplo, par est devotione imitari.

Laudis thema specialis, panis vivus & vitalis. Hymn.
S. Tho.

I.

Lipf. Elea.
2. c. 6.
Marcell.
Donat.
Schol. ad
Script. Lat
ad c. 34.

Suet. Cre-
sol. My-
stag. 4. c. 6.
S. Chry-
sost. hom.
30. in Ep.
2. ad Cor.

Cant. I.
v. I.

Jul. Capi-
tol. in Ma-
simia.

Osculum cordis interpres, affectus nuntius, amoris pignus, animarum gluten, charitatis vinculum, arrha conjunctionis, apud omnes propè gentes jam olim usitatissimum fuit, ut discessuri vel peregrè redeuntes amicis & consanguineis illud impertirentur, & vicissim reciperent. Ejus causam investigans Chrysostomus, ad verba Pauli: *Salutate invicem in osculo sancto.* Inquit: *Ob eam causam ex peregrinatione aliqua redeuntes, mutuò nos osculamur, animis videlicet ad mutuum congressum accedentibus.* Id votum fuit amanti sponsæ, quæ in cantico Salomonis sponsi sui præsentiam desiderans, nullo præmissa exordio, nullâ adhibita captatione benevolentia in eas erupit voces: *Osculetur me osculo oris sui.* Quasi animam suam illius animæ optaret conglutinare, & quidem præstantissimo osculi genere. Non enim optat osculum manus, non osculum pedis, non osculum colli, aut partis alterius, uti apud veteres in usu fuit. Capitolinus de Maximiano: *In salutationibus superbissimus erat, & manum porrigebat & genua sibi osculari patiebatur, nonnunquam pedes.* Sponsa verò solum oris osculum desiderat velut præ-

præstantissimum, & quod præ cæteris animarum intimam conjunctionem præferat. Cur enim, inquit Bernardus, cum sufficere poterat dixisse simpliciter osculetur me: præter morem tamen usumque loquendi distinctè & signanter adjecit, osculo oris sui, nisi ut ostenderet ipsum quod petebat osculum summum esse. Hebræi & cum ijs Latini interpretes variè legunt adductum Textum. Septuaginta: *Osculetur me ab osculis oris sui.* Quæ Ambrosius digerens ajebat: *Non unum osculum querit, sed plura, ut desiderium suum possit explere. Quæ enim diligit, non est unius osculi parcitate contenta, sed plura excigit, plura vindicat; & ita se amplius dilecto commendare consuevit.*

S. Bernar.
serm. 4. in
Cant.

S. Ambros.
de Isaac.
& anim.
c. 3.

II. Sed nescio quid amplius mysterij ego hicprehendo. Unum osculum & plura oscula ejusdem dilecti; unam sponsam & plures sponfas, unam Ecclesiam, & plures animas, quæ anhelant ad osculum sanctum dilecti sui. Origenem hic audite: *Hæc ergo Ecclesia sit quasi una omnium persona quæ loquatur & dicat &c. precem fundo & obsecro, ut tandem miseratus amorem nostrum mittas eum; ut non jam mihi per ministros suos Angelos duntaxat & Prophetas loquatur, sed ipse per semetipsum veniat, & osculetur me ab osculo oris sui, ipsum audiam loquentem, ipsum videam docentem.* Clariùs in rem nostram Theodoretus cum ad arcanissimum altaris Sacramentum ea verba adaptat: *Ne quis osculorum vocabulo perturbetur, consideret quemadmodum mystico sponsi tempore sponsi corpus suscipientes complectimur & osculamur, atque oculis cordis imponimus, & animo & cogitatione, quasi complexus quosdam, & congressus nuptiales effingimus, atque ipsum nos amplexari putamus & suaviari.* Nec contenti esse debemus singuli osculis singulis, sed optare convenit, ut singulis multa oscula apprimat, & quisque dicat, *osculetur me osculis oris sui.* Voti hujus compotes facti sumus, in mirabili mysterio cœnæ Dominicæ, qua dilectus singulis nostrum constituit tot dare oscula quot vellemus. *Sumit unus, sumunt mille, tantum isti quantum ille, nec sumptus consumitur.*

Orig. hom.
1. ex quat.

Theodor.
in Cant.

Hymn.
D. Tho.

12354. V. F. D.

V

J. C. L.

7

Pfal. 115.
v. 13.

mitur. Libeat hic exclamare. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo: Laudans invocabo Dominum. Et erit meæ laudis thema non quaecunque, non quale passim amantes excogitant, sed laudis thema specialis, panis vivus & vitalis. Hunc laudabo, huic iterabo osculetur me osculo oris sui: osculetur me ab osculis oris sui. Ita me amplius dilecto commendare contendam.

III. Subit memoriam laudatissima illa praxis laudandi sanctissimum altaris Sacramentum, apud Hispanos enata, in alias orbis partes diffusa, & utinam etiam nobis accepta. Scribitur in Ecclesiarum vestibulis, in palatiorum propylæis, in librorum procœmiis: decantatur in Choris, in missis, in psalmodijs sacris, pronunciatur è suggestibus & concionatorum exedris, è Doctorum pulpitis *Laudetur sanctissimum Sacramentum.* Et adjungitur ex speciali erga Matrem Virginem affectu: *& purissima Conceptio Domine nostræ sine macula originali.* Pridem hæc audita, lecta, scripta, depicta, enuntiata placuerunt. Nescio quomodo nostris temporibus inventi sunt, qui nodos in scirpo quærent, ac Deiparam Matrem a Filio tristi divortio vellent separatam. Nolunt hi ut Mater Filium osculetur, Filius Matrem, quibus tamen nihil unquam conjunctius in mundo fuit. Nempè displicet sociari duo mysteria unum de fide, alterum nondum de fide, eo prætextu ne decipiantur fideles & paria existiment, quæ ab invicem determinantur: sed faciliè divinamus quis hoc hominum genus Spiritus agitet: *Nolunt videri*, ut ajebat superioris seculi scriptor Petrus Montius; vel potius ut ipsorum symmysta Ambrosius Catherinus loquitur: *emulatio adversus Ecclesiam.* Illos incitat, ut mordicus opinioni adhæreant, quæ Deiparæ maculam originalem inurit. Nolo his ego pro concione bellum indicere, indixi alibi. Solum assumo *Laudis thema specialis*, & ostendo quam diè, quam congruenter & lauda-

Mont. lib.
deum. leg.
ver. c. 49.
Cather.
Disp. ad
PP. Concil
Trid.

dabiliter usurpetur & usurpari debeat illud Elogium Christi in Eucharistia latentis & Deiparæ sine macula originali conceptæ : *Laudetur Sanctissimum Sacramentum, & purissima Conceptio Domina nostræ sine macula originali.*

IV. Amoris veri vera est conditio, ut amantem transformet in amatum, & usque ad eò connectat duos, ut non jam duo sed unus idemque esse videantur. Id se expertum testatur Augustinus : *Benè quidam dixit de amico suo : Dimidium animæ meæ. Nam ego sensi animam meam & animam illius unam fuisse animam in duobus corporibus.* Quod sanè non tam de carnali quam spiritali amore verissimum est pronuntiatum. Nam ut ait Apostolus : *Qui diligit Deum unus spiritus est cum eo.* Ad quæ appositè Tostatus.

Hoc autem est, quia anima amantis non manet in amante, sed transit ad amatum : unde anima verius est ubi amat, quam ubi animat, ut ait Dionysius. Jam quæro an fuerit aliquando magis amans Deum anima, quam anima Deiparæ Virginis ? Illa ab instanti suæ conceptionis passivæ, ut doctissimorum Theologorum adstruit sententia, instructa fuit usu rationis, & Deum amare cœpit usque ad eò ut amorem illum usque ad vitæ finem nunquam interruperit, fideiubente Bernardino Senensi : *Mens illius in ardore dilectionis continuè tenebatur.* Imo ex amoris ardentissimi intentione semetipsum mortuam fuisse profiteretur apud S. Brigittam, ubi ait : *Cum quodam die animus meus suspensus esset in admiratione Divinæ charitatis ; tunc anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quod vix se capere poterat, & in ipsa consideratione anima mea è corpore fuit soluta.* Nec

abludunt ab his quæ eadem sacratissima virgo dixit S. Mechtildi : *Cumque seraphicus ille ardor in tantum excresceret, ut ultra vires corporis non haberem, lecto decubui omnesque Angelorum Ordines mihi ministrabant, ignem illum divinum in me magis ac magis succedentes.* Quis igitur sanæ mentis inficias ierit arctissimum inter matrem Virginem & eius Filium intercessisse dilectionis vinculum, atque ad eò unam

S. August.
lib. 4. conf.
fess. c. 6.

2. Cor. 6.

Tostat. q. 1.

in lib. 1.

Reg. c. 18.

Suarez To.

2. in 3. p.

D. 18. S. 2.

Pineda de

Salom. lib.

3. c. 8. §. 5.

Cornel. à

Lapid. in

c. 31. Proc.

Petr. Hur-

tad. To. 2.

in 2. 2. D.

151.

S. Bernard.

in Sen.

serm. 51.

art. 3. c. 2.

S. Brigitta

Revel.

lib. 6. c.

62.

S. Mechtild.

lib.

Spiritual.

grat.

fuisse horum amantium animam in duobus corporibus, longè magis & veriùs quam in quocunq; pari mortalium.

V. Dicite obsecro unde suam Christus accepit carnem, unde sanguinem, quem in sua passione pro nobis effudit, quem nobis in Eucharistico epulo propinat? Uti que respondebitis à Virgine Matre. Et ita prorsus se res

S. Joann. Damasc. orat. 1. de Nat. Virg. habet: ita differit *S. Joannes Damascenus*: *Ex te enim sola summus ille opifex partem assumpsit, hoc est massæ nostræ primitias: caro ipsius ex carne tua, & sanguis ex sanguine tuo.* Quasi diceret: sola illa conjunctissima Christo secundum carnem.

Multi sanctorum conjunguntur illi per gratiam: Maria per gratiam & per carnem, unitissima animo & corpore

S. Bernardin. Sen. ser. 1. de Nat. B. M. *Sola.* Id ipsum *S. Bernardinus Senensis* luculenter adstruxit: *Virgo fuit vicinissima Filio Dei per carnis identitatem, quia eadem caro que fuit Virginis Matris, fuit caro Filij Dei.*

Ex qua prorsus irrefragabili veritate acutissimè infert *Arnoldus Carnotensis* quam nos intendimus sequelam, dum ait: *Una est Mariæ ac Christi caro, unus Spiritus una charitas: unitas divisionem non recipit, non secatur in partes. Et licet ex duobus factum sit unum, illud tamen ultra scindi non potest: atque adeò (ecce sequelam) Filij gloriam cum matre non tam communem judico quam eandem.* Audistis qui maculam Virgini sine macula Conceptæ inuritis? qui laudem ei negatis cum Filio simultaneam? qui non tam affectibus quam verbis sejungi debere contenditis Laudem Christi latentis in Eucharistia, & laudem Matris Christi? audistis inquam gloriam Filij cum Matre non tam communem quam eandem?

VI. Mirum sanè usurpatissimam Christianorum penè omnium pietatem adeò excidere è memoria virorum sapientum, ut non meminerint in adversitatibus omnibus, in articulo mortis potissimum saluberrimè invocari-conjunctim *I E S U M* & *M A R I A M*, & negent Mariam laudari ac invocari debere quando invocatur *I E S U S* in Eucharistia latens, viaticum morientium, phar-

macum immortalitatis. Nempe definitum est de fide Christum esse in Eucharistia, nondum verò definitum est Matrem Virginem conceptam esse absque macula originali. At quid obstat componi duo diversi generis, si non obstat invocari Christum ut Deum hominem, & Mariam ut purum hominem? Quis obsecro adversarios arguit si quando exclament *JESU Filij Dei miserere mei*, & mox subiungant: *S. Dominice ora pro me*. Tametsi multum distant Filius Dei & S. Dominicus. Quis illis vitio vertet si orent. *Per quinque vulnera tui corporis sacratissimi quæ pro nobis suscepisti, & quorum stigmata S. Catharinæ Senensi mirabiliter impressisti*, quorum primum de fide est, posterius non est de fide.

VII. Verum agite Auditores mei, investigemus quantum Mater Dei cum Filio Dei in Eucharistia latente symbolizet, ut clarius elucescat rectissimè jungi illa duo mysteria, SS. Sacramenti & Mariæ Immaculatè conceptæ. Sacratissimum altaris Sacramentum nominat Ecclesia *Pingue sacrificium*. Et Maria apud Methodium audit *Pinguedo omnis sacrificij*. Nominatur Eucharistia: *Petra melle fluens*: Et Maria Joanni Geometræ est: *Petra melle id est verbo fluens*. Nominatur Eucharistia: *Pharmacum immortalitatis*, Et S. Joannes Damascenus Deiparam vocat: *Pharmacum ex omni pectore dolorem propulsans*. Quo respexit D. Thomas inquit: *Altissimus de terra, id est de carne Virginis creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam*. Nominatur Eucharistia: *Manna absconditum*. Et de Maria inquit S. Maximus: *Manna de qua gignitur vermis Christus subtilis & splendida, suavis & Virgo, quæ velut cœlitus veniens cunctis populis cibum suaviorem melle defluxit*. Nominatur Eucharistia *Agnus absque macula*, & Maria est Hymnographo Græco: *Agnæ genitrix agni Dei*, quo fortè respexit Hugo Victorinus cum dicebat: *Talis ergo Agnus, qualis Mater agni, ex munda mundus*. Nominatur Eucharistia *Mensa purissima*, & Maria S. Joanni Damasceno est *Mensa*

*Eccl. in Li-
tan. Meth-
od. orat.
de Hypa-
pan. Ioan.
Geom. in
Cat. Cor-
derij ad c.
1. Lucæ.
S. Ioan.
Damasc.
orat. 2. de
Assumpt.
D. Thom.
opusc. 58.
cap. 1.
S. Max.
serm. de
ram. Palm.
Hymnogr.
Græco ap.
Buteon.
Hugo Vi-*

Hor. Apol. de Verbo Incarn. animata, & Epiphanio : *Mensa fidei intellectualis panem vitæ mundo suppeditans.* Quo etiam sensu dicebat Methodius ad Virginem perorans : *Tu animatum panis istius vitæ altare.*
S. Ioan. Damasc. orat. 2. de Assumpt. Nominatur Eucharistia : *offerens & oblatio.* Et Maria est Epiphanio *Sacerdos pariter & altare.* : ipsa quippe velut alter Abraham Filium Patri æterno in monte Calvariæ immolavit : unde S. Antoninus apud Montfortium : *Si oportuisset secundum rationem voluntatis Dei, ipsa Filium in Cruce posuisset, ac obtulisset : neque enim fuit minoris obedientiæ quam Abraham.* Eodem sensu Arnoldus Carnotensis : omninò tunc erat una Christi & Mariæ voluntas, unumque holocaustum, ambo pariter offerebant Deo : hæc in sanguine cordis, ille in sanguine carnis. Nominatur Eucharistia : Propitiatorium pro vivis & defunctis : & Virginem eodem titulo donat S. Andreas Cretensis : *Te universus mundus continet commune propitiatorium.* Vivi & mortui ejus opem sentiunt, omnibus adest auxiliatrix confugium periclitantium, naufragantium portus, solamen laborantium, fluctuantium robur, ut eam vocat S. Laur. Justinianus. Quid amplius ?

VIII. Dies me deficiat, si enumerare velim omnia Virginis elogia cum Sacramento altaris communia. Unum præterire minimè possum, quod Deipara sit quædam altera Eucharistia. Magnanimiter dictum : sed fidejudentibus Patrum effatis. Mulier illa Evangelica cujus memoriam in plerisque Deiparæ, festis & Missis de eadem in benedictione habet Ecclesia, cum audisset Christum perorantem ad populum exclamavit : *Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti :* Non potuit aptiore elogio comprehendere Laudem Filij Dei & Matris Deiparæ : Etenim venter qui Dei Filium portavit, & ubera, quæ suxit Dei Filius, dederunt Dei Filio corpus & sanguinem, cibum animæ nostræ in altari. Hinc Irenæus appellat sanctissimum Sacramentum *Mamillam carnis Christi.* Et S. Germanus : *Crateras sanguinis Christi interpreteris mamillas Deiparæ, salutare letitiæ poculum, & tutelare ac conservatorium*

rium totius generis humani. Rursum idem Irenæus non recedens ab assumpta imagine de SS. Eucharistia inquit : *Ille qui erat panis verus & perfectus Patris, lac nobis se ipsum præstitit.* Qua vero ratione præstiterit, declarat Magnus Augustinus ad illa verba Joannis: *Verbum caro factum est, ubi sic differit: Quis autem homo posset accedere ad illum cibum? unde cor tam idoneum illi cibo? oportebat ergo ut mensa illa lactesceret, & ad parvulos perveniret. Unde autem fit cibus lac? unde cibus in lac convertitur nisi per carnem trajiciatur? nam Mater hoc facit:* Profectò rescindimus à matre mamillam si Christum separamus à Virgine, laudem Filij à laude Matris. Sed elegantissimè ad nostrum intentum Richardus à S. Laurentio in verba viduæ paulò ante adducta: *si beatificat eam mulier quæ adhuc carni & sanguini ejus communicare non meruit; longè magis à nobis beatificanda est, qui de eius carne & sanguine reficimur in altari.* Dicat nunc Augustinus de Christo: *De carne Mariæ carnem accepit, & ipsam carnem nobis manducandam dedit.* Nos verò ô Maria: *Exultabimus & letabimur in te, memores uberum tuorum super vinum: Sive ut legunt septuaginta interpretes: Diligemus ubera tua super vinum: Assentimur enim Theodoreto monenti: Per ubera illa (Mariana) admiranda, & vino præstantiora, cogitamus ineffabiles illos Altaris fontes, ex quibus nos pietatis alumni nutrimur.* Et obedimus exhortanti B. Petro Damiani cum ait: *Rogo perpendite quam debitores simus huic Beatissime Dei genitrici, quantasque illi post Deum gratias agere debemus: illud siquidem corpus Christi, quod B. Virgo genuit, quod in gremio fovit, quod fascijs cinxit, quod maternâ curâ nutrit; illud inquam absque ulla dubietate, non aliud, nunc de sacro altari percipimus, & ejus sanguinem in Sacramento nostræ redemptionis haurimus.* Et adhuc dubitabimus an æquum sit ut sanctissimi Sacramenti laudibus societur laus Mariæ sine macula conceptæ? adhuc tergiversabimur conjungere quæ in seipsis conjunctissima sunt, & divisionem nullam recipiunt? annon fatebimur Mariam esse quandam alteram

Irenæus.cit.

S. August. in Psal. 32

Richard. à S. Laur. lib. 1. de Laud. Virg. c. 2.

August. in Psal. 98.

Cant. 1.

Theod. in Cant.

B. Petr. Damia. serm. de Annunt.

ram Eucharistiam, ejusque laudem aptè conjungi cum laude Eucharistiæ.

1. Cor. 6.
v. 17.
S. August.
lib. cont.
adn. leg.
c. 9.

I X. O Christiani. Ad omnes dictum est : *Qui adheret Deo unus Spiritus est cum eo. Qui adheret Deo* (Augustini effatum est) *per Sacramentum, non solum in anima sit unus Spiritus cum Spiritu Christi, & templum ejus, imò unum corpus & unus panis in Christo.* Quanto magis hoc verum est in Matre Dei, cujus omnes animæ potentia, ac tota anima Christo ab instanti Conceptionis unitissima fuit, quæ Christo corpus & sanguinem de suo sanguine dedit, & rursus iteratâ metamorphosi Christum in Sacramento sumens unum cum ipso corpus effecta est. *Ex eisdem sumus ex quibus componimur & nutrimur,* ajebat quondam Philosophus; & non sit Christus ex Maria, ex qua corpus ejus compositum, non sit ex Christo Maria, quæ de ejus corpore quoad vixit nutriebatur? *unione charitatis excelluit Angelos, unione carnis superavit Angelos, unione spiritualis Eucharisticæ susceptionis evicit Maria utramque humanam scilicet, & Angelicam virtutem:* ut differit Lucas de Monteforti. Nefas igitur arbitremur hanc unionem tollere, & dissociare conjunctissima corda & corpora JESU in Sacramento Altaris & Mariæ sine macula originali conceptæ; quin potius millies à nobis toto cordis affectu *Laudetur sanctissimum Sacramentum, & purissima Conceptio Domina nostra sine peccato originali.*

Luc. Mont.
in Do. sapient.

X. Ad vos nunc mea se convertit oratio pientissimi utriusque cultores mysterij Austriæ Archiduces, Reges, Cæsares Austriaci. Piaculum sit hoc loco vestrae oblivisci pietatis, à quibus hæc devotio suam traxit originem. Et licet altius fundamentum respexero vestram tamen gloriam commemorabo. Nata est hæc pietas apud Austriacos Hispanos, apud quos mutire contra illibatum conceptum Virginis, est Regiam Majestatem contemnerè, est commovere seditiones, excitare tumultus, turbare pacem Ecclesiæ, dehonestare Deum & Deiparentem.

tem. Occasionem ut reor dedit Bulla Sixti IV. expedita Anno 1476. quæ incipit *Cum præexcellsa*. In ea Pontifex commendat Ecclesiæ Officium de Immaculata Deiparæ conceptione dispositum & concinnatum per Leonardum de Nogarolis Clericum Veronensem ; & concedit utriusque sexus fidelibus illud recitantibus easdem Indulgentias, quas prædecessores Urbanus Papa IV. Martinus V. & alij concesserunt recitantibus Officium Corporis Christi sive sanctissimi Sacramenti : quo gratiæ genere videtur Pontifex mysteria SS. Sacramenti, & Immaculatæ Conceptionis conjungere voluisse, & pari quodammodo affectu commendare. Verba Bullæ circa medium sunt ista :

Dignum quin potius debitum reputamus universos Christi fideles, ut omnipotenti Deo cuius providentia eiusdem Virginis humilitatem ab æterno respiciens, pro reconcilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia eam sui Unigeniti habitaculum, sancti Spiritus præparatione constituit, ex qua carnem nostræ mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret ; Immaculata Virgo post partum nihilominus remaneret ; de ipsius Immaculatæ Virginis mira Conceptione, gratias & laudes referant, & instituta propterea in Dei Ecclesia Missas & alia divina officia dicant, & illis intersint ; indulgentijs & peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant eiusdem Virginis meritis & intercessione divine gratiæ aptiores. Subdit deinde paucis interjectis : *Qui Missam & Officium Conceptionis eiusdem Virginis gloriose, juxta piam, devotam, & laudabilem ordinationem dilecti Filij Magistri Leonardi de Nogarolis Clerici Veronensis Notarij nostri, & quæ desuper à Nobis emanavit Missæ & officij eiusmodi institutionem, in die festivitatis Conceptionis eiusdem Virginis Mariæ, & per octavas eius devotè celebraverint & dixerint, aut illis horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus Indulgentiam, & peccatorum remissionem exinde consequantur, quam juxta sel. Recordationis Urbani IV. in Concilio Viennensi approbatam, ac Martini V. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum Constitutiones*

*Sixti IV.
Bulla cum
præexcelsa.*

tutiones consequuntur illi, qui Missam & horas Canonicas in Festo Corporis & sanguinis Dñi. N. JESU Christi, à primis Vesperis, & per illius octavas juxta Rom. Ecclesiæ constitutionem celebrant, &c. Hæc Sixtus IV. in quibus illa potissimum nostro instituto deserviunt observanda: *Dignum quin potius debitum reputamus universos Christi fideles, ut de Immaculatæ Virginis mira Conceptione gratias & laudes referant Indulgentijs invitare, quas videlicet Urbanus IV. Martinus V. & alij concesserunt pro festo Corporis Christi. Præit summus Ecclesiæ Pastor, mysterium utrumque gratiarum concessione conjungit, quid dubitent oves subsequi, & Laudes referre Deo omnipotenti tam pro sanctissimo Sacramento, quam pro Mira & Immaculata Virginis Conceptione.*

XI. Ex huius omninò Bullæ contextu existimo pios Hispanos concinnasse illud gemini mysterij simultaneum Elogium: *Laudetur sanctissimum Sacramentum, & purissima Conceptio Domine nostræ sine peccato originali.* Quod usque ad eò universam pervasit Hispaniam, ut per plateas decantetur à parvulis, præfigatur domorum liminibus, in templorum frontispicijs radiet, præcinatur à Musicis in divinis officijs, enuntietur à Concionatoribus è Cathedris, audiatur in publicis Doctorum Lycæis, jam non invitantibus ad id suo exemplo aut consilio Hispanorum Monarchis, sed Præcepto & lege communis boni tutelâ urgentibus; quod novissimè Philippo IV. Austriaco pietissimæ memoriæ Regi facere placuit, & ad ipsos quoque Patres Dominicanos hætenus piæ sententiæ, quoad aliqua illorum individua, reluctantes, directo serio decreto, & in violatorem statuto memorabili exemplo. Fecit hoc Philippus sapientissimo consilio, majorum suorum piissimâ imitatione, pacis & uniformitatis Ecclesiasticæ communi bono Anno 1662. sub dato 10 Aprilis, & rursus 23. ejusdem, ut testatur Reverendiss. P. Jo. Everhardus Nidhardus tunc Reginæ Confessarius. Avita id Austria-

corum pietas exigebat. Decantatum est illud velut gen-
tilitia Domus Austriacæ tessera.

Rescripto
F. Joann.
de Prado.

Panis Eucharistia.

Anagramma.

Panis hic Austria

Rudolphus I. qui primus Augustos titulos suæ intulit
familia ex adoratione Augustissimi Sacramenti initiatus est
ad adoratam à populis Augusti dignitatem, ut loquitur Pallavi-
cinus, idem Mariæ semper devotissimus. Nec ullus fuit
ex nepotibus, qui non eodem pietatis igne exardesceret.
Credidit Cæsar Pius idem & Primus non bene adorari
Deum in hostia, nisi honoraretur etiam in Matre : sum-
psit quippe de Matre Deus quod nos adoramus in hostia,
& qui olim pusillus jacuit in Matris utero, nunc multò
contractior latet in orbe Eucharistico. Ut cæteros fileam
Maximilianus I. miraculo servatus ad vitam solo Eucha-
ristici ferculi aspectu. *Tota Austriacæ domus immensa moles
miserando spectaculo inter cælum & terram librata è montis ver-
tice ruitura nutabat, sed ubi è cælo petatum auxilium, mor-
tis antidoto ad immortalitatem initiata est. Vidit solum
à longè ostensum Deum sub velo panis Maximilianus, &
è rupe invia, cui erat immoriturus, ostensam ab Angelo
viam reperit, ut se suosque nepotes conservaret. Iunxit
huic pietati gemellam, Mariæ sine macula conceptæ cul-
tum, cujus iconem in pileo quotidiano deferre confue-
verat, cui non uno in loco donaria obtulit. Etiamnum
Hallis Mariæ devotus in argentea flectit statua, in aurea
floreit rosa.*

Hort Pal-
lavic. in
12. Cæsar.
Ego in
Campo Lil

Nieremb.
Dedic. ad
Except.
Conc. Trid

Ego lib. 2.
Orb. voto.
Just. Lips.
in diva.
Hallensi

XII. Carolus V. Cæsarum Maximus Augustæ Vin-
delicorum Anno 1530. die sacro Theophoriæ publicæ
processioni stupente Protestantibus plena Urbe, interfuit;
quotidie non una in Missa Deum in Eucharistia laten-
tem adoravit : sed & confraternitati Toletanæ sub titulo
Immaculatæ Conceptionis nomen dedit, eam Privilegijs

Sur. in
Comment,
ver. in Or-
be gest.
Corrozet.
de diâ. &
faâ. Carob

Zenocear.
lib. 5. de
vita.

Cismont in
Regeſt.

Wadding.

Legat.

Hiſp. ſe&

2.

Anno Soc.

MSS.

Græc.

ornavit, à ſummo Pontifice confirmari obtinuit, utrique ex æquo devotus. Summa ſequor ſaſtigia rerum. Ferdinandus II. SS. Sacramenti cultum ita promovit, ut non minore affectu Matrem Virginem Immaculatè Conceptam amplecteretur. Anno 1601. cum Caniſiam obſidione cingit, ſuo exemplo & hortatu introduxit in caſtris, ut longo & difficili itinere ſacerdotem ſacram ſynaxim ad ægros deportantem, plurimi capitibus detectis funalia manibus geſtantes comitarentur, ut diceres religionem & Martem in unum locum conveniſſe. Anno 1602. cum fratribus & ſereniſſima Matre Maria ſupplicationem Corporis Chriſti omnes præteritas ſplendore, frequentia, pietate ſuperantem inſtituit. Hominum multitudinem explicatam cum Urbis Anguſtiæ non recipere, Urbe educta proceſſio, armato milite civium latera ambiente. Et quamquam venti & imbres inciderint, populus tamen univerſus ipſique Archiduces nudis capitibus copioſum primo pulverem, deinde etiam imbrem pro SS. Sacramenti honore lætis animis exceperunt. Atque ut in naturam tranſiſſe oſtenderet Ferdinandus, quod erat pietatis à maioribus hauſtæ, ſequenti Anno 1603. Peractis conſuetis Theophoriæ Proceſſionibus, ſpecialeſ etiam inſtitui voluit à ſodalitate Deiparæ Virginis, quam ſuâ & Fratrum ſereniſſimorum præſentiâ ſpectabiliorem effecit. Anno 1610. Pragæ inter medios Huſſitas & Proteſtantes ad ejuſmodi ſupplicationem invitatus, cum ab aulicis & Principibus varia obijcerentur impedimenta: *Etiamſi*, inquit *aliorum Principum nemo venerit, ego ſolus comparebo*. Adſuere tamen Electores Joannes Suicardus Moguntinus, Erneſtus Coloniensis, & Maximilianus Rudolpus II. Cæſaris frater: qui poſtquam apud Metropolitanum templum ſummo manè Cæſaræ ſupplicationi interfuiffent, ad alteram ſupplicationem in veteri Urbe ſe contulerunt. Sed nova ruruſus objecta impedimenta. Aurigæ & curruſ non erant in promptu.

Qui

Qui honoris causa comitari solebant vel se subdlexerant, vel quod capita abessent, non erant in ordinem dispositi: de industria tricæ necebantur. At optimi Principes simul omnes quatuor proximum conscenderunt curram, cessatoresque vel invitos secum traxere. Anno 1615. Græcij Styriæ ejusmodi supplicationem solito sollemniorrem adornavit: Apostolicus Nuncius Erasmus Paravicinus exoratus gestavit sacrum ferculum, adstitero Infultati Thomas Episcopus Labacensis, Abbas Runensis, Præpositus Seccoviensis, Præpositus Pœllensis ijdemque quatuor Evangeliorum Initia decantarunt. Longus sim si omnia ejus erga SS. Sacramentum pietatis argumenta enarrem, quoties (ut ipsi vidimus) die Parasceves per omnia Viennensis Urbis templa, cum sepulturæ Servatoris memoria recolitur, majori ex parte pedes obierit, & Deum sub speciebus panis latentem adoraverit: quoties magnum proavum Rudolphum virtute expresserit per *aspera sylvarum* (ut fidejubes Pallavicinus) *Et in rusticano mapali humi abjectâ totius Imperij Majestate, caelitem panem adorans.* Quod ipsum de Ferdinando III. ejus filio pridem evulgatum omnes meminimus. An verò etiam addendum est de Ferdinando II. quis ejus erga Immaculatè conceptam Virginem affectus fuerit? Ingens sanè, & qui tantum heroëm tantorum heroum nepotem deceret. Ad confessarij pedes advolutus eâ formula utebatur: *Confiteor Deo omnipotenti, Beatissimæ & semper Immaculatæ Virgini.* Hanc in bellicis expeditionibus suam *Generalissimam* nominabat. Hujus sodalitijs passim suâ manu inscripsit Augustum nomen. Pro hujus Immaculatæ Conceptionis cultu mire sollicitus ad Urbanum Papam VIII. litteras dedit Anno 1624. Indici curavit per suas Provincias ejus annuam festi celebrationem, & ipse maxima cum voluptate ac devotione id transigebat.

MSS.
Thomæ.
Episc. Lab.
bac.

Pallavicin
in Ferdin.
and. II.
Bultzius
in cod. Le-
guile. Col-
lof. p. 198.

Guiliel.
Lamomæ
in vita lib.
4.

Gaus in
Quinquat.
Disc. 1.

XIII. Ferdinandos III. & IV. eximios & planè singulares in Eucharistiæ veneratione fuisse constat orbi

*Tho. Duell.
lev. in Phœ-
nic.*

universo, cum ad ægros deportaretur, profilierunt è curru, flexere poplites : cum in festis Theophoriæ gestaretur per Urbes, ubi aderant, devotè comitati face etiam manu gestatâ, exempli facem subditis prætulērunt. *Vidi Regem Ferdinandum.* (loquitur de Ferdinando IV. eius quondam Ecclesiastes) *cum publicè per urbem veberetur, atque interim panis Eucharisticus ad moribundum deferretur, sistente universo comitatu è curru profilire sordidamque in humum regia provoluere genua, totoque plaudente cœlo, totius corporis animique vi Deum adorare.* O dignam æternitate virtutem ! Jam promittebat in flore Ferdinandus, quanta esset mundo exhibiturus infructu, nisi maturus cœlo videretur in flore. A Patre id hauserat, à quo etiam Immaculatam Deiparæ Conceptionem didicit venerari. Sanè quod vidimus testamur. Postquam Ferdinandus III. Virgini Immaculatè Conceptæ columnam Viennæ dedicavit, voto se, suam Domum, suos subditos ad perpetuum eius mysterij cultum obstrinxit : nullum faciliè Deiparæ festum præterlabi passus est Ferdinandus IV. quin relictis omnibus occupationibus ad columnam Virgineam sub vesperum properaret, ibique populo universo spectante, Musicis Litaneuticum melos concinentibus, summâ cum devotione prociduis, *iteratis votis suas populorumque necessitates* (ut loquitur eius Encomiastes) deprecaretur. Recentiora de Augustissimo nostro Leopoldo non commemoro. Patent oculis omnium. De Hispano-Austriaca pietate suffecerit dicere cum Nierembergio : *Majestatem Imperij devotio iniitavit, devotio ampliavit. Cultus sacrosancti mysterij Dominici corporis exordia dedit ; affectus erga purissimam Virginis Conceptionem incrementa. Laudatum quippe est in principatu Hispano Austriaco non solum sanctissimum Sacramentum, sed etiam Immaculata Genitricis Dei Conceptio, ut non sine aliquo Numinis instinctu resonet simul in Ecclesijs geminabæc laudatio, populorum plausu commendata.* Philippus II. festo Theophoriæ Christum ardente sole comitatus, cum aulici offer-

*Duell. cit.
sup.*

*Nieremb.
in Dedic
ad Exc.*

Conc. Tri-

rent umbellam : Sol ille (ajebat) qui desuper ardet , nulli potest hodie nocere , qui hunc solem (monstrabat simul Eucharisticum ferculum) honorat. Nec minus Immaculatæ Conceptionis mysterio devotus fuit. Sub eo Monialium Conceptionistarum ordo triginta & amplius domicilijs auctus est, inter quæ non unum agnoscit Philippum Fundatorem. Philippus III. æquè ac Pater Eucharistico-Marianus tunc vel maximè se talem probavit , quando curavit procudi numismata, quæ una ex parte calicem Eucharisticum, ex alia iconem Immaculatæ Conceptionis referrent : neque contentus hoc obsequij in Virginem officio, Legatos misit ad Apostolicam Sedem, qui ardentè agerent causam definitionis mysterij Immaculatæ Conceptionis, quæ fuso calamo profecutus est Lucas Waddingus integro libro. de Philippo IV. regnorum & pietatis hærede. Ut cætera sileam illud argumentum esto, quod Anno 1663. præceperit usitatam pridem concionatoribus formulam sub gratiæ amissione ubique in omnibus exedris Hispaniæ etiam PP. Prædicatorum enuntiari. Cui decreto cum non obtemperasset P. F. Petrus Yannez Prior Conventus Matritensis , jussus est Regio mandato ad Leucas viginti abscedere, nec amplius absque suæ Majestatis facultate in Hispanijs concionari. Meritò proindè celebris ætatis nostræ Scriptor Hispanos Austriacos allocutus ajebat : *Perge igitur ut facis, felix Austriaca Domus, & cum avita majorum tuorum veneratione & cultu erga sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ, hoc erga purissimam Mariæ Conceptionem studium adjunge, & minoribus tuis hæreditarium relinque : utraque enim inter se mirificè coherent. Ita enim addecet, ut ea quæ nequissimus hæreticorum paribus odijs persecutus est Lutherum dico, & eadem tu felix Austria hæreticorum domitrix paribus quoque obsequijs, pari Religione amplectaris.*

Barry in Favos Jesu

Franc. Gonzalib de orig. Serapb

Waddingus in Legat. Hispan. pro Immac. Conc.

Nidhard. in Trad. contra Re-script. P. Fr. Joan de Martinez, de Prado. Salaz De. dicat. pro Immac. Conc.

XIV. Revocemus tandem calamum ad laudis thema specialis, & initium formati discursus. Querebatur olim

Cyprian.
Cistert.
in c. 1. can-
tico.
Luisius.
Legion.
Almona-
cir.
Nann.
Delrio in
Cant.
Nigid.
Sanct. in
Cant. ap.
Scherlog.
vol. 2. f. 8.
2. Explan.
Bl. n. 14.

(ut est apud Cyprianum Cisterciensem) inter præstantes omni genere doctrinæ Philosophos , quid potissimum amantes osculorum frequenti repetitione , & velut concertatione quærent ; respondit ille magno cum iudicio, crebris osculis contendere, ut animi quantum fieri potest, in se ipsos penetrent, & abeant : & quoniam id penes illos non est , animas scilicet invicem commutare, illud efficiant quod possunt : ob eamque rem in ipso animi vestibulo veluti commorantur, & ore decertant, ut animi se invicem possint exosculari, quoniam aliud non licet. Paria censent Luisius Legionensis, Almonacirius, Nannius, Delrio, Nigidius, Sanctius. Hinc sponsa uno osculo non contenta, plura oscula desiderabat : *Osculetur me osculis oris sui.* Quæro jam ego quid causæ subsit, quod pientissimi nostri Principes Austriaci longo annorum censu hæreditariâ quadam naturæ dote labijs vltra modum cæterarum familiarum nobilium turgescant ? Neque alia mihi magis opportuna succurrit ratio, quam quod delectentur frequentibus osculis SS. Sacramenti, & Mariæ Immaculatæ Conceptæ. Assiduo labore manuum incrementa capiunt artus, callum obducunt, & velut cæteris magis exercitata membra sensibilibus ampliantur. Idem censeo de Austriacorum labijs, quod continuatis osculis gratioso tumeant incremento. Non satiantur Austriaci his osculis, habitus basianadi sacram synaxim & Mariam Immaculatæ conceptam apud illos naturam induit. Præeunt exemplo Principes, imitemur subditi oportet nos quotidie altaribus & pyxidibus sacris supplices adherere, constanter precari sponsum, donec in ejus amplexus atque oscula detur irruere. Atque idcirco sponsa non ait *osculetur me osculo, sed osculis.* Inquietabat Lucas Burgenensis. Delectemur his osculis, & repetamus millies. *Laudetur sanctissimum Sacramentum, & Purissima Conceptio Domine nostræ sine peccato originali.*

Luc. Burg.
Sen. 13. de
div. univ.

STATIO II.

IN MONTE OLIVETI.

CONSIDERATIO IV.

Pro Dominica II. Quadragesime.

EXITUS AD HORTUM.

THEMA.

Et hymno dicto exierunt in montem. Matth. 26.

SYNOPSIS.

I. <i>Ad hortum exeuntem Dominum comitemur fideles servi, nec ulla intemperie aëris retrabamur ab ejus associatione.</i> II. <i>Sed quomodo conveniunt hortus & bellum? flores & arma? hincine est ille hortus in quo colligantur dolor & voluptas? in quo sagittas mutant mors & amor?</i> III. <i>In hoc horto ligabitur fasciculus myrrhæ, non decerunt hortorum delicia: excamus.</i> IV. <i>In horto prodegimus vitam esu pomi, in horto recuperabimus vitam, ubi Deus leta tristibus copulavit.</i> V. <i>Hymno dicto exijt Servator more apud Hebreos usitato, qui post cœnam canebant, desiderio desiderans passionem.</i> VI. <i>Nempe cœlestis cygnus funeri suo prelude cantu: novus Orpheus, novus Amphion sylvas & saxa commovet.</i> VII. <i>In montem exijt saliens in mon-</i>	<i>tibus, transfliens colles suo more, cui tamen ut caprea graviora restant.</i> VIII. <i>Ad oleas properat columba Noëtica; Samaritanus ad hominem vulneratum, ut oleo foveat plagas, sed multis non prodest hoc oleum ad salutem.</i> IX. <i>Ad oleas properat sibi & commilitonibus coronas decerpiturus, quia unde perrexit ad labores, inde perget ad gloriam.</i> X. <i>Indulget commilitonibus quietem, sibi servat laborem: sedere illos jubet cum ipse flectit genua; sed hæc sessio sustinentia est.</i> XI. <i>Solos tres assumit secum ad passionis initium, qui cæteris animosiores sibi videbantur, ut suam fragilitatem condiscerent.</i> XII. <i>Veniamus cum Christo ad hortum, sed spinarum feracem; ad oleas sed que labore decerpuntur. Vigilemus & oremus ne succumbamus.</i>

Et

Et hymno dicto exierunt in montem. Matth. 26.

I.

Exeamus ad hortum animi laxandi causa, sed pluviae aut nivium periculum est. Etiam si hastas & spicula caelum depluat, exeamus. Sed jam in vespertinum declinat dies & inclinatur umbrae, quis nobis lumina in horto accendet? Exeamus, non deerunt faces & laternae. Progrediamur ad alteram columnam Domus sapientiae, ad alteram stationem sacrae peregrinationis. Adeone inurbani sumus, ut nos pigeat associare benignissimum Salvatorem & discipulos, qui *hymno dicto exierunt in montem*? saepius quidem id agimus, cum per plateas & vicos progreditur ad aegrotos, & moribundis solatia praestat: aequum omnino est ut cum discipulis eum comitemur, nec terreamur tempestate adversa. Fideles Domino suo servi non abhorrent aëris intemperiem. L. Sylla inter grandines & fulgetra pugnat: Romani cohorta ventorum violentia & effusa vi maxima imbrium certant contra Annibalem. Gelu rigentem rivum Alexander primus perrumpit, & militem animat ad sequelam. Hoc illi gloriae inanis stimulo impulsus egerunt: nos pro immortali gloria certamus. Si nobis Imperator est mundi salutis assertor, sequamur magno animo ejus milites, etiam in tempestate; si Dominus est, sequamur servi: obligatio fervorum est non deserere Dominum: si amicus & amator noster est, sequamur amici: Lex verae amicitiae praecipit amicis cum suo etiam incommodo praesto esse. Nempe ad montem Thabor cum Petro ascendere & gloriosum aspicere non detrectaremus, optaremus tria tabernacula quia *Bonum est ibi esse*: verum amici per adversa probantur, & illic maxime elucescit amoris serietas ubi adversa dominatur fortuna. *Detrahit amicitiae majestatem suam, qui illam parat ad bonos casus.*

L. Fla.
lib. 2.
Q. Curt. in
Alexand.
li. 8. n. 12.

Senec. Ep.
9.

II. Sed quid hoc est? *Exierunt ad montem, ubi erat hortus. Et cœpit pavere & tedere; cœpit contristari & mœstus esse.* Quomodo hæc invicem copulantur hortus & bellum? flores & arma? oculorum illecebræ & cordis anxietas? amicitia & hostilis invasio? gaudium & tristitia? voluptas & dolor? Hiccine ille hortus est, in quo de primatu concertant voluptas & dolor, & Jovis decreto invicem arctis vinculis constringuntur? Hiccine est ille hortus, in quo *mors & vita mirando conflivere duello, & mors mortua tunc est quando mortua vita fuit?* Hiccine est ille locus in quo mors & amor de via fessi obdormiunt, & pharetris errore permutatis mors ad suavitatem amoris fauciat; Amor in mortem vulnera figit? solemus ad hortos fecedere, ad capiendam recentiore auram, ad excipiendos lenes Etesiarum & Zephyrorum susurros, ad refocillandos corporis sensus, ad colligendos flosculos, ad familiaria colloquia. At in horto Gethsemani aliud nihil deprehendo, quam tædium, mœstitiam, pavorem, angustias, sudorem, hostilem incursum, inconditos clamores, arma, gladios, hastas, stipites, catenas, funes, verbera, barbariem.

Marci.
14.
Matth. 26.

Hymn.
Eccles.

III. Exeamus nihilominus ad hunc hortum, repერიemus ibi flores; fasciculum ligat dilecta sponfa: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Messui Myrrham cum aromatibus meis.* Adest ibi puteus aquarum viventium, qui in multos gratiarum rivos diffunditur: adest suavissimæ conversationis occasio; spirant Favonij pietatis. Pluat hastis & gladijs, exeamus; ingrediamur hortum: non deerunt faces ut caveamus periculum: heroico solum opus est animo. Per damna salices per vulnera heröes crescunt. Animosiores evadunt fortes cum premuntur. In horto sit secunda statio nostræ Peregrinationis.

Cant. I. v.
12.

IV. O hortum! In horto vitam prodegimus per morsum lethalis pomi: in horto rursus vitam recuperare oportet per amarum calicem Passionis! Hic dubio

procul hortus ille est, in quo Deus summam lætitiã cum summa tristitia; summam delectationem cum summo dolore colligavit. Hic hortus est in quo arma commutarunt mors & amor, ut deinceps quem mors ferit, amare incipiat, quem Amor configit moriatur. *Deus amore venit ad homines* (inquit Augustinus) *factus est homo. Amore Deus invisibilis servis suis factus est similis: amore vulneratus est propter delicta nostra.* Huius amoris spicula desiderat anima Iusti, ut ijs fauciata moriatur terrenis affectibus, & soli Deo vivat, quo desiderio æstuabat S. Gertrudis exclamans: *Domine JESU per tuum cor lancea transfixum, transfige cor Gertrudis divini Amoris tui jaculo, ut quæ mundi sunt exuat, teque solum diligat: non verbo neque lingua, sed opere & veritate.* Quasi diceret: O mi JESU amor mei te in mortem impulit; sagitta amoris mei tibi mortem conscivit: emitte vicissim sagittam mortis tuæ, & lethaliter vulnerati cordis tui in cor meum, ut vulnerata charitate experiar, quod sicut Amoris mei jacula sunt jacula mortis, ita Mortis tuæ spicula sint spicula veri Amoris erga te Servatorem meum.

S. Aug. in
Manuali.
c. 21.

S. Gertrud.
ap. Englg.
Lyc.

Evang.
Dom. inf.
oâ. Nat.

S. Aug. in
Pf. 39. &
72.

S. Hieron.
in c. 5.
Amor.

Chrysof.
hom. 83. in
c. 26.

Matth.
Cassiod.
apud Dre-
xel. Joan.

Suar.
Pallat.
Arias.

Monta.
lib. de Pas-
sio.

Barrad. in

V. *Hymno dicto exierunt in montem Oliveti.* Expendamus assumptum thema nonnihil accuratius. Quod post ultimam cœnam Servator noster cecinerit, opinio est Multorum Patrum & Scripturæ Interpretum. Augustini, Hieronymi, Chrysofomi, Cassiodori, Joannis Suarez, Palatij Montani, Pauli Burgensis, Maldonati, Barradij, &c. Et quidem Paulus Burgensis ex Iudæo Christianus tradit moris Id fuisse Iudæis ut post cœnam canerent, Christum verò in multis ritibus se accommodasse Iudæis ex Evangelica historia constat. Qualis verò ille hymnus fuerit divinandum relinquatur. D. Hieronymus existimat fuisse depromptum ex Psalmo 21. Baronius ex Psalmo 113. Monet loco allegato Chrysofomus: *Audiant omnes qui quasi porci, cum jam comederint eversa calicibus mensa temulenti surgunt, cum agere gratias deberent, & ad hymnum à mensa deve-*
nire.

nire. Cecinit ergo Christus, sed cur cecinerit quæritur. *Concord. Evang. Paulus Burg. in Psal. 112. Maldon. in c. 26. Matth. Baron. in Eccles. dicitur.*
 Voluit ut existimo Apostolis fervorem suum innuere, quo ad salutem humani generis procurandam ferebatur; voluit ostendere desiderium quo animus æstuabat, cum dixerit: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum*, hoc est vehementer & intensè desideravi ex more loquendi Hebræorum.

VI. *Hymno dicto.* Nempè cœlestis cygnus suo funeri præludit canendo:

Cantator cygnus funeris ipse sui.

Socrates si Ciceroni fides, cygnum moriturum ideò canere asserebat, quasi vaticinetur quantum in morte sit boni. O mi JESU cantus tuus olorinus non est absque certo vaticinio: ingens quippe bonum universo generi humano denuntiat proventurum ex tua morte. *Hymno dicto* Ecce novum Orpheum, qui sylvestres peccatorum arbores de suis locis cantu movet, & indomitas feras, obstinata corda mortalium cicurat. Ecce Amphionem cœlestem, qui novam condere molitur civitatem:

Movit Amphion lapides canendo.

O! moveat dulci suo modulatu salutis humanæ assertor lapidea peccatorum corda, & Marpesias cautes, ut tunctione plurimâ, fabri polita malleo cœlestem construant Jerusalem!

VII. *Exierunt in montem.* Nihil aberrasti sponsa cum de eo caneres: *Ecce iste venit Jaliens in montibus transiliens colles.* A summo cœlo & montibus æternis egressus, transilijt colles & choros Angelorum *ad montem in vertice montium* ad uterum Virginis, prout eum appellat Gregorius Magnus, *ad montem magnum*, de quo loquens S. Andreas Cretensis ajebat ad Virginem: *Sola verè tu benedicta es, quam montem magnum vir ille desiderabilis Daniel vidit: ac montem obumbrantem Habacuc ille admirabilis: montem præterea Dei & montem pinguem: montem quoque jucundum; montem inquam quem Deo inhabitare placuit.* In hoc monte non diu

Martial. lib. 13. Epigr. 77. Cic. de finio.

Horat. lib. 3. Carm.

Cant. 2. S. Greg. in 1. Reg. lib. 1. c. 1. S. And. Cret orat. de Annunt.

- Luc. 1. v. 39. quiescens transiit iterum colles, & cum matre : *abiit in montana cum festinatione.* Ex monte Virginis defiliit in mundum. Baptizatus à Joanne iterum montem petiit : *Assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi.* In montibus docuit discipulos : *Ascendit in montem, &c. & aperiens os suum docebat eos.* In montibus consuevit orare : *Ascendit in montem solus orare.* In montibus curabat ægrotos : *Ascendit in montem sedebat ibi : Et accesserunt ad eum turbæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, &c. & curavit eos.* In monte Thabor coram tribus dilectis discipulis clarificari voluit : *Duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos.* In monte Oliveti solitus orare Patrem æternum, post ultimam cœnam Passionem suam voluit auspicari. O mi IESU tu quidem in hoc monte collocas alteram domûs sapientiæ columnam, alteram stationem ultimæ peregrinationis tuæ, sed ego existimo restare adhuc montes magis laboriosos, & posse tibi aptari symbolum illud Poëtæ, in quo caprea per plures montes à minoribus ad altiores saliens repræsentatur cum lemmate : *Graviora restant.* Video quam difficiles tibi adhuc obijciantur rupes. Magnis viribus & animis opus est ut transilias. A monte Oliveti transibis Hierosolymam, ubi facundo silentio calcabis *montes seculi.* Augustinus hos pronuntiat inflatos tribunalium ludices *Montes dixit Propheta excelsos seculi, aliquâ magna dignitate præditos.* Domus Annæ, Concilium Caiphæ, Prætorium Pilati, Regia Herodis, montes seculi, montes invidiâ steriles, fastu tumefacti. Ab his transilies ad montem Calvariæ, ubi dices monti superbiæ *tollere & mittere in mare.* Ad quæ verba Beda : *Montis nomine nonnunquam diabolus significatur.* Hunc etiam conculcabis. *Graviora restant.*
- VIII. *Exierunt in montem Oliveti.* Videtis columbam Noëticam ex cœlesti arca emissam properare ad oleas, ut ramum viridem signum sanctiæ pacis cum Deo, & de-

tumescantis diluvij peccatorum apporet mundo. *Ipsa enim est pax nostra.* Videtis verum Samaritanum, qui properat ad vulneratum hominem ab inferni latronibus, ut *ei oleum misericordiae suae infundat, & sanet.* O mi amantissime IESU *oleum effusum nomen tuum* vel ut alij legunt *unguentum effusum.* Magnum fuit peccati diluvium, sed majus misericordiae tuae. *Dicens autem divina Scriptura* (ait Philo Carpathius) *unguentum effusum nomen tuum Christum JESUM appellat humanitate vestitum.* Dum enim unguentum effusum vocat nomen JESU Christi, immensam ipsius misericordiam atque pietatem erga nos ostendit. Tunc enim verè effusum, cum sese nostram mortalitatem contexit, ut nos suam immortalitatem donaret: tunc sese totum nobis per viscera suae pietatis effudit; cum pro nobis mori vel crudelissime non recusavit. Quam multi tamen sunt, quibus haec pietatis effusio non prodest, qui eam negligunt ceu fatuae virgines, quae non sumpservunt oleum secum, de quibus merito potes conqueri bone JESU, usurpans vetus adagium: *oleum & operam perdidit.*

Tertull. de Bapt. orig. in Cant. bom. 2. Basil. in Psal. 28. Cant. 1.

Philo. Carpath. in Cant. 1.

Eras. in adag.

IX. *Exierunt in montem Oliveti.* Mundum & daemone-
nem triumphaturus, ad oleas properat, eas sibi & com-
militonibus decerpiturus, quos erudiebat ad victorias. *Olea honorem* (inquit Plinius) *Romana majestas magnum praebuit, turmas equitum ex ea coronando: item minoribus triumphis orantes.* Athenae quoque victores olea coronant: Unde melius auspicaretur Mundi Servator passionem suam, quam ab eo loco, è quo ad capeffendam coronam gloriae, ascensurus erat ad caelos. Ibi quaerenda est corona, ubi virtutis sunt experimenta. Hugo Cardinalis huc collimans: *Rectè post communionem ascendit ad montem Oliveti, ut sic ostenderet quod virtute Dominici Sacramenti ascenditur ad culmen gratiae, deinde ad culmen gloriae quae per oleum significatur.* Sed paulò clarius ad nostras cogitationes Salmeron: *Neque vacat mysterio Dominum è Bethania venisse in montem Olivarium & caelum subiisse, ut unde perrexit ad passionem inde quoque pergeret ad Patrem.* Per aspera venitur ad prospera, per la-

Plin. lib. 15. cap. 4.

Hugo Card. in Matth.

Salmeron. Traa. 36.

bore ad gaudia , periculis decerpuntur lauri & oleæ.
Oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam.

*Matth. 26.
 v. 36.*

*S. Aug. in
 Psal. 46.*

*S. Greg. in
 1. Reg. 4.*

*Hieron. in
 Dan. 4.*

*Basil. de
 Sp. S. 6.*

*Montfort.
 Do. sap.
 col. 1.*

*Oseæ 14.
 v. 8.*

*Hilar. in
 Ose. ap.
 Lauvet.*

*Matth. 20.
 v. 18.*

*Matth. 26.
 v. 40. &
 41.*

Hieron.

*Beda. Eu-
 thym.*

*Theophyl.
 ap. Mal-
 don.*

*Orig.
 Tract. 35.*

X. Sed quid audio ? Auspicatur passionem suam ,
 Christus inter oleas , & conversus ad discipulos inquit :

Sedete hic , donec vadam illuc & orem. Genua curvaturus ad Patrem , sudore sanguineo perfundendus nobilis athleta , commilitones suos ad quietem , ad sessionem ablegat , ad sarcinas relinquit. *Sedere* Divis Augustino , Gregorio , Hieronymo , Basilio , *est imperium ac potestatem tenere.* Nempè ut prædicebat Oseas : *Erit quasi oliva gloria ejus : & odor ejus ut Libani.* *Convertentur sedentes in umbra ejus.* In quem locum D. Hilarius : *Sedent in umbra oli-væ , qui quiescunt in Christo , & felicitate.* Pugnat Imperator , quiescunt milites : Laborat Dominus , feriantur servi : sudat Christus , in refrigerio sunt Apostoli. Usque adeò suos *in finem dilexit* , ut etiam labores eorum in suos humeros reciperet. Et qui dicebat : *Non veni ministrari , sed ministrare* , hic ita ministrat , ut sedeant , qui ministrare deberent. Quamquam ne nobis blandiamur , quasi quiescere oporteat cum Dominus ad laborem accingitur ; nam eandem mox sententiam repetit alio verbo : *sustinete hic & vigilate.* Sessio nostra sustententia est , *sustinete* : durate in tentatione , & *vigilate & orate ne intretis in tentationem.* Id est uti exponunt Hieronymus , Beda , Euthymius , & Theophylactus , ne consentiatis tentationi. Quo etiam respexit Origenes cum de assumptis in hortum solis Petro & duobus Filijs Zebedæi loqueretur : *Cæteros sedere jussit , ut infirmiores : vos ut firmiores volo collaborare mecum in vigilijs & orationibus.*

XI. Non possum hic prætermittere quin causam inquiram quare servator noster solos tres hosce discipulos , Petrum , Joannem , & Jacobum testes adhibere voluerit initio suæ Passionis. D. Chrysostomus hanc causam allegat : *ut qui viderant montem gloriæ : montem passionem viderent.* Quasi innueret viam ad montem gloriæ , esse viam per mon-

*D. Chry-
 soff.*

montem passionis, monstrato proinde fine, etiam voluit monstrare media. Idem sentiunt Hilarius & Theophylactus apud Maldonatum qui ait: *Simplicius posset responderi, ideò hos tres potius quam alios assumpsisse, quia plus illis confidebat, ideòque ad omnia secreta volebat adhibere.* Non attingo universalem illam humanæ vicissitudinis rationem; quam sapiens innuit: *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Quod videri potest insinuatum his Apostolis à Servatore, ut temporali & mundanæ lætitiæ non nimium tribuerent: *Semper mundanæ gloriæ tristitia repetina succedit, & quod incipit à gaudio, desinit in mœrorem: mundana quippe felicitas multis amaritudinibus referta est.* Inquit Innocentius Papa. Non etiam assero, quod cum Isaia Propheta documentum dare voluerit suis discipulis Magister: *Ablactati à lacte, tribulationem super tribulationem expectate: spem super spem.* In gaudio non extolli, in tribulatione non deijci, prosperis non evanescere, adversis non succumbere discite. Id enim veræ est sapientiæ, & Christianæ perfectionis, sed ad omnes spectabat hoc documenti genus, cur ergò potissimum placuit Petrum, Jacobum & Joannem assumere? Ego sic existimo, & ex Evangelico textu colligi posse animadverto: eos præ cæteris propiori admotos periculo, qui cæteris animosiores si non erant, sibiipsis tamen videbantur, ut suam imbecillitatem cognoscerent. Nullus Petro animosior: *Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire.* Etiam si omnes scandalizati fuerint in te, ego non scandalizabor. Alij duo cum petissent in regno Christi sedere; alius ad dextram alius ad sinistram, interrogati: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum,* audacter responderunt: *Possumus.* Nunc ergò advenit tempus, quo propinabitur calix amarus, quem ego bibiturus sum; ostendite vos in facto, quales videri volebatis verbo; probate quid possitis: intelligite quid sit sedere ad dextram vel ad sinistram. *Sedete hic; sustinete hic; & prælibanti calicem bibite.* Hanc reor fuisse

Hilarius.
Theophyl.
ap. Maldon. in
Matth.
cap. 26.

Proverb.
14.

Innocent.
Pa. lib. 1.
cont. mun-
di.
cap. 27.
Isai. 28.

Luc. 22.
v. 33.
Marci 14.
v. 29.
Matth. 20.

*Orig.
Tract. 35.*

cogitationem Origenis, qui ad hunc locum ajebat : *Ad hoc autem adduxit eos, maximè Petrum magna de se confidentem, ut videant ubi est posse hominis.* Jam, jam dicite mei discipuli : *Possumus.* Sine isto *possumus*, non potestis obtinere quod petitis ; sine hoc *sedete & sustinete*, non potestis sedere ad dexteram meam, & ad sinistram. O quam animosis propositis sæpè prægnantes sumus, quàm magna nobis pollicemur in via virtutis, & ubi tentatio minima venerit, si non planè succumbimus, fugam cum Apostolis arripimus. Respondeant dictis facta, propositis opera, desiderijs animus firmus & immobilis : nihil dubitemus, respondebit factis præmium, operibus merces, desiderijs optatus finis.

*Ravis. in
Offic.*

*Herodot.
ap. Gell.
noâ. Attic.
lib. 1. c. 11.*

*ad Philipp.
4. v. 13.*

*Trid. sess.
6. c. 13.*

XII. Deduximus Servatorem nostrum è cœnaculo ad secundam columnam Domus sapientiæ, ad alteram stationem sacre Peregrinationis. Nostrarum nunc partium est, priusquam ulterius progrediamur, sedulo contemplari, quod ad hortum quidem venerimus, sed ad hortum feracem spinarum & tribulationum, ad montem olivarum, sed quarum frondes non decerpuntur absque labore ; ad vallem in qua lætis animis velut cantu prævio dura & aspera sunt aggredienda. Halyatti Lydorum Regi (idem de Cretensibus, & lacedæmonijs refert Gellius) consuetum fuisse memorant, ad campum & prælium egredienti, pro tubis & tympanis, melos symphonicum adhibere, ut lætitiâ militibus ingenerata faceret animosiores ad pugnam. Nobis Servator noster præcipit : *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Hymnum dicite Deo, Dei Filij exemplo, ne succumbatis. Nemo dicat præfidenter *possum*, sed cum Apostolo : *Omnia possum in eo qui me confortat.* Loquamur non sine metu & tremore ; agamus tamen fortiter & constanter. Et ut concludam sermonem, utar verbis Concilij Tridentini : *Qui se existimant stare, videant ne cadant, & cum timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigilijs, in Eleemo-*

Eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, in jejunijs & castitate. Formidare enim debent scientes, quod in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt: de pugna quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo; in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia, Apostolo obtemperent dicenti: Debtores sumus non Rom. 8. carni, ut secundum carnem vivamus; si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

CONSIDERATIO V.

Pro Feria V. Dominicæ II. Quadrag.

SUDOR SANGUINEUS

THEMA.

Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Lucæ 22.

SYNOPSIS.

I. Semimortuus Othryades Lacedæmonius de Argivis victis trophæum erexit suo sanguine scribens: Christum suo sanguine columnam alteram suæ Peregrinationis signavit.	IV. An potius velut globos, quibus ludit mundus, ut Regem tangat, apud quem copiosa redemptio.
II. Ad hanc figamus nostram Stationem, & copiosum profluvium ad nostram instructionem consideremus.	V. An potius velut globum mundi, quo in terram prostratus sudat sanguinem.
III. Sudor sanguineus est pœna Adamo debita, quam novus Adam in se suscepit, excipiens velut poma grumos sanguinis.	VI. Naturalem fuisse hunc sudorem multa suadent exempla idque ex consuetudine partis inferioris & superioris.
	VII. Et ex memoria amarissima mortis, unde in horto illo fertur crevisse arbor referens mortis memoriam.

VIII. Canescere ex horrore instantis mortis frequens est, sudare sanguinem tam copiosum ut in terram decurrat, soli Christo accidisse censendum.

IX. Pluvia sanguinea semper habita sunt mali ominis, hæc verò nobis portendit felicitatem.

X. De sanguine stillante ex capite Medusæ, natus putatur Pegasus & varij serpentes, de sanguine sudore Christi Angeli veloces ituri ad gentem convulsam.

XI. Ex sanguine humano lampas quædam vite & mortis creditur attemperari. In monte Oliveti mirabilis cernitur pyromantia, ubi totus mundus peccatis mortuus suscitatur ad vitam.

XII. Sanguis è vena robusti elicitus simili corpori immixtus creditur vigorem & sanitatem restituere: id verissimum est de sanguine Christi, quo humanum genus infirmum sanatur.

XIII. Immissus sanguis hominis in venam alterius putatur amorem conciliare: citra dubium hoc sperandum à sanguine Christi.

XIV. Qui velut sanguineis lachrymis naturam humanam deservit.

XV. Et nos illi hunc sanguinem elicimus: hæmorrhoids peccati illum mordit. Insurgamus in hunc Tyranum, & lachrymis compatiamur Servatori nostro.

Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Lucæ. 22.

I.

Strabo. lib. 9.
Plut. lib. 2.
Moral.
Parallel.
num. 3.
Chryserm.
lib. 3. rer.
Peloponnes.
Drexel.
Chri.
Patienti. P.
2. c. 2.

Argivis & Lacedæmonijs de agro Thyrcætico altercantibus, Amphycitiones, seu publicum Græciæ concilium è septenis collectum civitatibus, pugna utrinque lectorum hominum rem decernendam censuerunt, victorique parti agrum adjudicarunt. Lacedæmonij à sua parte Othryadem summæ rei, Argivi Therfandrum præfecere. Prælio peracto duo de Argivis fuerunt superstites, Agenor & Chromius, qui properarunt ut victoriam civibus suis nuntiarent. Factâ verò quiete, Othryades etiamnum inter cadavera vivens emerfit fultusque semifractis hostilibus, mortuorum scuta sustulit, trophæum erexit suoque sanguine inscripsit: *Lacedæmonij de Argivis.* Quo facto in acervum occisorum se abjecit ac finiit. Si fas est parvis componere magna,

gna, Christus mundi Servator domum sapientiæ excitans alteram suæ peregrinationis columnam statuit suo sanguine quem in monte Oliveti sudavit purpuratam, cui meritò inscripseris. *Sic Deus dilexit mundum.*

Joan. 3.
v. 16.

II. Ad hanc columnam nobis hodie consistendum est, ac magna cum animi non tam admiratione quàm devotione expendendum mysterium profusi copiosi sanguinis, ejus causæ naturales juxta & morales affectuosè inquirendæ. Nihil enim mysterio vacat, quod in vita in terris exacta gestum est à Redemptore mundi. Unde S. Augustinus: *Tota inquit, vita Christi, in terris per hominem, quem gessit disciplina morum fuit.* Atque ea potissimum, quæ opus redemptionis humanæ consummavit, sanguinem pretiosissimum effundendo non semel, sed iterum & tertio. Primum quidem in cœnaculo cum eum Apostolis propinavit, secundo in monte Oliveti, cum toto corpore illum exsudavit, tertio in flagellatione, ut taceam de aperto latere crucifixi. Hodie de secunda effusione sermonem instituímus.

S. Aug. de
ver. relig.

III. *Et factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.* Magnam fuisse sacri sanguinis profusionem declarat varia lectio horum verborum, S. Justinus M. legit: *Sanguis concretus.* Euthymius verò: *grumi sanguinis.* Et D. Irenæus *globi sanguinis.* Observant iusuper Doctores hanc effusionem durasse totis tribus horis, quibus duravit oratio. *Tribus integris horis sudorem illum emanasse, quod etiam impetus orantis, & continua statimque initio oranti superinfusa agonia suadet.* Inquit Lobbetius. O mi JESU cœlestis Adame, jam intelligo tuum illud effatum: *Meus cibus est ut faciam voluntatem patris mei.* Cibus tuus, panis tuus est voluntas Patris, quæ olim in horto paradisiaco sententiam tulit in hominem: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Pro me sudas, pro me vesceris hoc pane duro. Concutit jam vetus Adam arborem scientiæ boni & mali, & decidunt poma *grumi sanguinis in tuum sacratissi-*

S. Justin.
M. in
Dial.
Euthym. in
Luc.
S. Irenæus.
3. cap. 32.
Lobbet.
Traç. de
Passio.
Jo. 4. v.
34

Gen. 3.

num Corpus, ut in horto Oliveti novus Adam usque ad sudorem pro veteri Adamo pro me labores.

IV. *Sicut globi sanguinis.* Lufum pyramidalem instituit mundus, globos sanguinis jacet, ut Regem tangat, omnes in hoc lufu Regem petunt; quid mirum si in terram prosterneris? *Tot erant globi, quot guttæ sanguinis:* Inquit Irenæus, quia scilicet uni mundo, unica gutta suffecisset ad redemptionem: atque aded quot guttæ fusæ sunt, tot mundi redimi potuissent. Voluit autem amantissimus IESUS innumeras guttas effundere, ut constaret quod pro singulis tantum pati voluerit, quantum pro omnibus passus est. Singuli nos fumus microcosmi, parvi mundi, parvi globi, noster hic lufus pyramidalis est quo Rex univerforum prosternitur. *Copiosa apud eum Redemptio quia aspersio sanguinis ejus abundanter effusi, ad plenam redemptionem sufficit pluribus univversis,* ut loquitur Innocentius Papa.

V. *Sicut globi sanguinis.* Miramur illum procidisse in faciem! universi mundi globum portandum suscepit. Ne jactet antiquitas suum Atlantem, melius de nostro novo Atlante canere licet.

- - - *Cælisfer Atlas*

Axem humero torquet stellis ardentibus aptum. Hic enim *appendit molem terræ tribus digitis: & Opera manuum ejus sunt cæli.* Non succumbit oneri, quod ipse condidit, sed peccatis quæ homo patravit. *Qui est omni cælo altior ad terram usque curvatus procidit in faciem suam.* Inquit Chrysoftomus: sed qua de causa? *Posuit in eo Dominus iniquitates omnium nostrum.* Hinc *factus est sudor ejus sicut guttæ, sicut globi sanguinis decurrentis in terram.*

VI. Quod sudorem benedicti IESU non stillantem, sed decurrentem in terram scribat Evangelista, occasionem sumpserunt scripturæ Interpretes, ut inquirerent: an sudor iste fuerit naturalis, & ex vera naturali corporis & animi anxietate obortus. Id quondam Armenijs indecens

S. Irenæus
cit.

Innocent.
Papa III.

Virg. 6.
Æneid.

Isai. 40.
v. 12.

Psal. 101.

S. Chrysof.

hom. 51. in

Matth.

Isai. 53.

decens visum credere de Filio Dei : unde ut testatur S. Nico Episcopus : *A sacris Evangelij abstulerunt vocem, quæ dicit : Et factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis in terram descendentis : hoc esse imbecillitatis existimantes non diuinæ Majestatis.* Sed hi non rectè senserunt de Christi humanitate, quæ assumpta fuerat voluntariè ut pateretur pro universo genere humano ; atque adeò sibi relicta etiam ad usque sanguinem sudorem potuit laborare. Neque in substantia insolitum quidquam est sudare sanguinem. Maldonatus hunc locum versans : *Audiu, inquit, de his qui viderunt aut cognoverunt ante annos duos Lutetiæ Parisiorum, hominem robustum & benevalentem, auditâ in se capitali sententia sudore sanguineo fuisse perfusum.* Naturaliter id fieri posse, & aliquando contigisse docet Aristoteles. Refert etiam Drexelius ex Justo Lipsio exemplum de scœmina sanguinem lacrymante : *Ævi nostri clarissimus scriptor Justus Lipsius scœminam fuisse affirmat non è plebe testis, quæ mariti sui mortem eo lachrymarum imbre prosecuta est, ut lachrymis deficientibus guttas sanguineas oculi stillarint.* Quin & Tannerus in suo cursu Theologico affirmat : se fide dignâ relatione ab oculato teste comperisse, sanguinem sudorem ante paucos annos Oeniponti in Tyroli cuidam seculari sacerdoti, ob terrorem ex spectris nocturnis conceptum accidisse. Idem refert Thuanus de Præfecto montis Marini in carcere conjecto, tribuitur id operationi imaginativæ facultatis quæ concepto horrore, spiritui & amoris generis humani reluctans in Christi tenerrimo corpore certatim poros laxavit, & sanguinem copiosum expressit. *Confligentibus inter se timore passionis & ardore patiendi, sanguis undique per cutis poros sudoris instar perrupit.* Monet tamen allegatus Tannerus : *Equidem ut existimo, posita tantâ anxietatis magnitudine, ob teneritudinem corporis Christi sudorem illum sanguineum naturaliter provenisse ; ita non sine miraculo accidisse arbitror, ut cum tanta vi doloris, & concussionem corporis, vita, vires, & valetudo ejusdem integra consisterent.* Quis hæc

S. Nico.
Ep. de Armen.
veliq.
To. 1. Bibl.
PP.

Maldon.
in c. 26.
Matth.
Fernel lib.
6. de part.
morb. c. 4.
Arist. lib.
7. de hist.
animal. c.
16. & lib. 3.
de part. animal. c. 5.
Drexel. in
Chri. mor.
rien. P. 2.
c. 2. §. 3.
Jo. Suar.
ap. Barrad
in Conc.
Evang.
Lucas
Burg. &c.
Tanner.
To. 2. Diss.
2. q. 3.
dub. 1. n.
25.
Thuan. lib.
11. hist.
Torniel. in
annal. de
vita Chri.
fin.
Tanner.
cit. n. 24.

attentius considerando in eas voces non erumpat, quibus utitur D. Ambrosius : *Ego nusquam magis pietatem ejus majestatemque demiror. Minus enim contulerat mihi, nisi meum suscepisset affectum. suscepit tristitiam meam, ut mihi suam letitiam largiretur, & vestigijs nostris descendit usque ad mortis erumnam, ut nos suis vestigijs revocaret ad vitam.* Non erat illi satis tritari, pavere, tædere, sudare, voluit insuper tam copiosè sudare ut sanguis in terram deflueret, ut ad vitam prorogandam post tantam effusionem, miraculum fuerit necessarium.

Hegesipp.
ap. Drexel.
cit.

VII. Ex Hegesippo Apostolorum discipulo referunt nonnulli, quod eo loci ubi Christus orans sanguinem sudavit, arbor enata sit, in cujus folijs hæc inscriptio legabatur : *O mors quam amara est memoria tua.* Hoc mirandum planè si verum, ait Drexelius, & possis de hac arbore canere.

- - - folijs oleaster amaris

Illud certum amarissimam Christo fuisse memoriam ignominiosæ mortis post acerbissima tormenta, sed longè amarior ei fuerit memoria peccatorum nostrorum; propter quæ quod nostrum erat in se recepit : Unde S. Gregorius ait : *Fortis super omnia, apparet infirmus inter omnia, ut dum nobis ex assumpta infirmitate congrueret, ad permanentem nos suam fortitudinem elevaret.* Et eodem penè sensu S. Leo : *In nobis Dominus nostro pavore trepidabat, ut susceptionem nostre infirmitatis indueret, & nostram inconstantiam suæ virtutis soliditate vestiret.*

S. Greg. li.
16. Moral.
c. 14.

S. Leo. Pa.
serm. 3. de
passio.

VIII. Fuere, qui ingenti & repentino pavore conterriti una nocte incanuerunt. Talis Didacus Oforius à Rege Hispaniæ conjectus in carcerem Hispali, qui mœrore tabescens unâ nocte incanuit : de quo vates cecinit :

Drexel. in
Rogo.
damm. c. 2.

ex Mart.
Scal. Exerc.
312.
Engelgr.

O nox quam longa es, quæ facis una senem!

Talis Franciscus Gonzaga cum velut conjurationis conscius in carcerem mittitur. Talis Ratislaus LesciPoloniæ Regis filius, qui præpropere dominandi cupidine labo-

laborans, & eam ob rem Patri Regi delatus Patris jussu conjectus in carcerem viginti duorum annorum juvenis die sequenti prolixè canâ Barba & canis capillis eductus est. Talis Ludovicus severus Bojorum Princeps, qui cum ob vanam sceleris suspicionem integerrimæ conjugis Mariæ per carnificem caput sustulisset, sequenti nocte ab ejus manibus ita exagitatus est, ut cum Barbâ florente ac juvenili decoraque comâ cubitum se contulisset, mane factus totus canus septuagenario similis apparuerit. Fuerunt etiam quibus metus & horror denuntiatae mortis, quibus insperatum gaudium repente spiritum interclusit: Sed tantum & tam copiosum sudare sanguinem, ut eo non vestes modo, sed ipsa quoque terra inundetur ac madefiat, hoc seculis omnibus est inauditum, & soli hæctenus Christo accidisse censendum, quo cordibus nostris teneriorem in ejus mysteriorum consideratione affectum exprimeret.

I X. Considera anima Christiana Salvatorem tuum, velut quoddam cælum tristitia & mœrore obnubilatum, è quo non stillæ, sed velut pluvia decidit sanguinea; & omnia inde cape salubria, non ut olim Romani funesta. Anno Urbis conditæ 571 quod sanguine per biduum pluisset in area Vulcani; per decem viros supplicatio indicta est ejus prodigij expiandi causa; ut memorat Livius, quod cum alias etiam accidisset nunquam bono tributum est omini. Anno millesimo decimo septimo Christi in Francia triduana sanguinis pluvia portendisse credita est subsecutum bellum inter Guilielmum Aquitaniæ Ducem, & Godefridum Comitem Andegavensem. Boni ominis est Christi sanguinea pluvia, quæ duravit trihorio: pacem generavit non bellum: sancitum inter Deum & hominem fœdus, non debuit esse sine sanguine. Gratias tibi amantissime IESU pro hac tam salutari pluvia debet universus orbis: sudor rigat terram, ut terra nostri cordis tali pinguedine fecundetur, inquit, S. Bonaventura.

Panth P. 2.

Avent. lib. 7. Rader in Bavar. sanct. vit. Mar. Brab.

Plin. lib. 7. c. 37. Gell. in noB. Attic. lib. 3. Cicero. li. 1. Tusc. 49.

Liv. lib. 39. hist. Plin. lib. 2. c. 56.

Baron. ad ann. 1017.

S. Bonav. in Luc. c.

Ifacius ap.
N. it. Com.
Mytholog.
lib. 7. c. 11.
Apollon.
Khod. Xe-
nodo.
Theoph. li.
2. hifl.

X. Fingat antiquitas Medusam fuisse pulcherrimam mulierum, quæ cum Palladi certamen indiceret de capillorum pulchritudine, eos sensit in fœditissimos serpentes converti: ut qui postmodum illam spectare auderet, fieret faxeus. Perseus Jovis filius scuto Palladis armatus averso vultu ei caput præcidisse est creditus, è cuius sanguine natus Pegafus, & è destillantibus à capite guttis varia serpentum genera. Dicam ego naturam humanam initio fuisse pulcherrimam, sed cum ad Dei scientiam aspiraret temeritatis pœna damnata, serpentes gestare cœpisse in capite, peccatum inquam originale; quod præcidens Dei Filius ex ipsius humanæ naturæ à se assumpto sed puro corpore sanguinem destillavit, è cuius guttis non equi alati, sed Angeli veloces ituri ad gentem convulsam, & dilaceratam: non angues sed heroes sunt generati: Apostolos dico, Martyres dico, Christi imitatores dico, qui feliciorum natalem suum Christi sanguini acceptum referre debent, ad quos dictum: *Esote prudentes sicut serpentes.*

Matth. 10.
v. 16.
Matth. 25.
v. 1.
Auth. Im-
perfect.
Orig.
Hilar.
Hieron.
ap. Mal-
don et. in
Matth.
Sim. de
Cassia lib.
12.
Ant. Burg
ap. Finett.
de Passio
Ern. Burg-
grav. ap.
Jousson. in
Thauma-
tograph.
Classe 10.
art. 3.

Hæc prudentia instructæ fuerunt illæ quinque prudentes Virgines Evangelicæ, sub quarum numero electorum universitas designatur; cum reliquæ fatuæ designent impios, qui sibi virtutem sanguinis Christi non applicant. Unde frustra illas clamasse asserit Simon de Cassia, *Domine, Domine aperi nobis.* Etenim nulla oratio electorum sine virtute sanguinis Christi verum sortitur effectum. Et Antonius Burgensis: *Quare non exaudiuntur Virgines? quia insipientes. Unde insipientes? quia non sumpserunt oleum sanguineum sudorem Dominicum. En Virginum insipientia: non erat earum deprecatio Christi sanguine rubricata.*

XI. Ex sanguine humano lampadem quamdam vitæ & mortis attemperari Ernestus Burggravius tradit; quali arte, id non disquiro. *Lampas hæc (ut ait ille) si ve lumen incensum semel, ardet jugiter quoad homo ille, è cuius aptatur sanguine, vitalem ducit Spiritum, atque eodem, quo eundem efflat ipse, horæ si ve momento, si ve punctis litio simul cum eo ex-tingui.*

tinguitur. Pyronomantiæ id Sennertus & deodatus attribuant. Ad montem Oliveti convertere anima Christiana, ibi reperies divinæ cuiusdam Pyronomantiæ effectum admirabilem, lampadem vitalem è sanguine Filij Dei præparatam: *Lampades ejus lampades ignis. Fortis ut mors dilectio, etenim cum dilexisset suos in finem dilexiteos.* Ad ultimum vitæ Spiritum: imò verius ad seculi finem: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Hebræis prohibuerat olim Deus sanguine vesci, eo quod in eo anima & vita consistat: *sanguinem universæ carnis non comedetis, quia anima carnis in sanguine est.* Causam huius legis investigans D. Thomas ait eam latam esse propter reverentiam divinam, quia sanguis est maximè necessarius ad vitam; ratione cujus dicitur: *anima est in sanguine; quia per hoc figurabatur effusio sanguinis Christi.* Noluit Deus ut pecudum sanguine vescerentur Israëlita, ne vitam belluinam attraherent, servabatur privilegium vescendi sanguinis vitalis novæ legi, in quo non sanguis hircorum vel taurorum, sed Filij Dei fumendus erat. Hic largissimè inter oleas fluxit, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, ut vitalem spiritum emortuæ communicaret. *Ut totum mundum (sic differit Author Glossæ) peccatis mortuum ad vitam resuscitaret; idè sudorem suum sanguineum ad terram decurrere volebat.* Nimirum spiritus vitales, & *Anima est in sanguine.*

XII. A vobis jam exquiro sententiam Domini Medici & Physici, quid censetis de humano sanguine, an is è vena robusti ac benè temperati juvenis elicitus, senili corpori vigorem & sanitatem conciliare possit? Respondebitis cum Marsilio Ficino, citrà dubium posse; idque licitum esse in praxim deducere concedent Theologi. Nec ego id vobis abnuero, sed certior tamen mihi est experientia in sanguine Christi, qui mundum velut inveteratum malorum dierum senem in pristinum vigorem restituit; & homini, quam Adamus prodegerat restituit sanitatem. Celebris erat olim apud Iudæos Hierosoly-

Senert. &
Deod. ap.
eumd.

Cant. 8.
v. 6.

Joan. 13.
Math. 28.

Levit. 17.
v. 14.

D. Tho. 1.
2. q. 102. a.
3.

Glossa. in
Luc. c. 22.

Marsil. 12.
de san. tu-
end.

Less. de ju-
re lib. 4. c.
3. dub. 2.

Joan. 5.
v. 2.

mis piscina probatica in qua ad motum Angeli sanabantur infirmi, sed hoc certis tantum temporibus accidebat, nec sanabantur multi, sed singuli. In Christi sanguine inexhausta est vis medelæ, curantur languores omnium, sanatur universus orbis. Depromo id ex ingenio D. Ambrosij, qui ait : *Erat hoc piscine miraculum figura Domini nostri JESU Christi qui in hunc mundum passurus venit, ut per passionem suam & mortem humanum genus infirmum sanaretur. Ut vires effoetæ ac deperditæ pristinum vigorem recuperarent. Eò tendebat etiam S. Cyprianus cum commendans calicem sanguinis Domini, saluberrimos ejus effectus expressit : Quemadmodum vino isto communi mens solvitur & anima relaxatur, & tristitia omnis deponitur, ita epoto sanguine Domini & poculo salutari, deponatur memoria veteris hominis, & fiat oblivio conversationis pristinae secularis : & mœstum pectus ac triste, quod prius peccatis argentibus premebatur, divinæ indulgentiæ letitiâ resolvatur. Quasi diceret : sanguis Christi vetustatem depellit, vires instaurat, senectutem profligat, floridam juventutem reducit.*

*D. Ambrosij
ap. Finetti.*

*S. Cypria.
Epist. 63.*

*Sim. de
Cass. in
Evang.*

*Suav. To. 2.
in 3. p.
Disp. 34.
sec. 2. Luc.
Burg. in c.
22. Lucæ.*

XIII. Nondum medicos ex orchestra dimitto. Afferitis iterum si ex unius hominis cavata venâ calidus sanguis immittatur alterius venæ, mutuum inter duos amorem conciliari. Experientiam hic non requiro : nihil tamen dubito quod amantissimus hominum JESUS copiosum in horto sanguinem fuderit, ut sibi animas nostras ardentissimo amore conjungeret. Quem proinde alloquens Simon de Cassia rectè agebat : *Sudasti sudore sanguineo, ut supra naturam communem hominum tuum ostenderes esse amorem.* Sanè usque adeò incalescere, ut toto corpore sanguis erumpat insoliti cuiuspiam affectus argumentum est. Timori & mœstitiæ multi attribuunt, ut retulimus, sed parùm ad naturæ operationes advertunt. Timor & mœstitia sanguinem colligunt & ad cor propellant, verecundia in faciem expellit, gaudium in cutem, ut observant Conimbricenses : quorum authoritati inni-

xus Sherlogus gaudio adscribit sudorem sanguineum, iisdem accedit, quibus sententia exordia orationis Christi sub tristitia, & angoribus fuisse, tum verò adactum cruorem interius ad refocillandum cor: postea succedentibus amoris affectibus extractum eundem sanguinem ad corporis superficiem, facillè ostia reperisse quibus profiliret: At quinam amoris actus, complacentiæ an desiderij, an fruitionis? Joannes Gerson gaudij fuisse arbitratus est: sed nihil tunc præsens: neque enim adhuc vel executum Patris mandatum de sustinenda cruce, vel reportata de Principibus tenebrarum victoria, vel conversa nationum multitudo &c. sed tamen hæc quamquam Physicè non existerent, moraliter tamen existebant, quatenus Christi anima scientia certa & infallibili cognoscebat exititura &c. Ego tametsi mixtum dolori gaudium non diffitear, desiderio potius quam fruitioni adscripserim tam intensum amorem. Ipse de se loquatur Salvator: *Desiderio desideravi hoc pascha, & quomodo coarctor donec perficiatur.* Et eo sensu intelligo loquentem S. Bernardinum Senensem: *Immensus ac ferventissimus amor in hoc manifestatur: sæpè enim fervens ebullitio emittit ad extra: proinde quantum anima Christi charitatis igne in intimis bullièdo ferveret, scaturitio sanguinis clarius manifestat.* Idem erat objectum doloris, & amoris in corde amantiissimi IESU. Dolebat nos sub dæmonum vinculis constrictos jacere, desiderabat nos inde eripere: dolebat in interitum ruere multas hominum myriades; desiderabat omnes salvos facere. Hinc eo impetu quo dolor & timor sanguinem ad cor collegerant, fervens amor in universum corpus diffudit, & per poros tenerrimi corporis evaporavit.

XIV. Audistis Evangelistam enarrantem hoc mysterium? *Cœpit parvè & tædere.* Ait Marcus: *Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram,* ait Lucas: illud luctæ internæ principio, istud effectui attribuite; causam suggeret Titus Bostrenus: *Cœpit parvè & tædere: quo timiditatis fons, parviorisque fluxus qui naturæ nostræ cohereret, hoc modo abstergeretur, penitusque ex illa profigaretur.*

Barrad. To. 4. l. 6. cap. 13. Raynaud. 8c. Conimbric in lib. Arist de morte & vita c. 8. Sherlog in Cant. vol. 2. Vest. 2. Explan. hist. scd. 4. Jo. Gerson. lib. de pass. cap. 2.

S. Bernardin. Sen. serm. 55. de Pass. art. 1. c. 2.

Marci 14. v. 33.

Tit. Bostren. sp. Barz. To. 1. lib. 5. c. 2.

non hoc est quod Joannes agebat : *Perfecta charitas foras mittit timorem.* Animosus pugil, vehemens amator ; hoc signo suum in nos testatur amorem. *Dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo.* Et quidem si ita licet dicere sanguineis lachrymis miserabilem naturæ humanæ statum deflevit. Id quod asserere mellifluo Doctore placuit : *Quasi membris omnibus flevisse visus est, ut totum corpus meum totius corporis lachrymis purgaretur.*

S. Bern.
serm. 3. de
ramis.

Cant.
1. v. 14.

Greg. Tu-
ron. lib. 3.
c. 10.

XV. Ah Christiani considerate amantissimum vestrum Salvatorem in terra prostratum, sanguineo sudore madidum, & cogitate eum sub pondere peccatorum nostrorum fatiscere, cogitate Regem esse quem in mundi lusu quodvis peccatum in terram prosternit : cogitate eum nostro trepidasse timore, nostris miserijs contristatum ; nostro lavacro pretiosum sanguinem toto corpore eliquasse, vitæ nostræ æternum duraturæ lampadem accendisse : nobis suum sanguinem destillasse ut in sui amorem alliceret. Cogitate eum esse botrum Cypri, qui angore & tædio expressus est in nostram lætitiâ : cogitate esse nobilem gemmam, quæ ad præsentiam veneni peccatorum nostrorum sudavit. Occurrat memoriæ factum illud Childeberti Francorum Regis. Soror ejus Chrothildis pientissima fœmina malè tractata ab Amalarico marito Hispaniarum Rege : *Nam plerumque (ut ait Gregorius Turonensis) procedente illa ad sanctam Ecclesiam, stercora & diversos fœtores super eam projici imperavit. Ad extremum autem tanta eam crudelitate dicitur cecidisse, ut infectum proprio sanguine sudarium fratri transmitteret : Quid hoc aliud erat quam tacens Epistola, quasi alloquens fratrem : Vide Childeberte, quam indignè me tractet maritus : Exsurge in vindictam, ulciscere sororis injurias.* Dicitur, factum ; Childebertus magno instructus exercitu Hispanias petit & Amalaricum primo congressu fugavit : mox etiam comprehensum interemit. In monte Oliveti malè tractatum à peccatis nostris Salvatorem conspicimus ; sanguine pur-

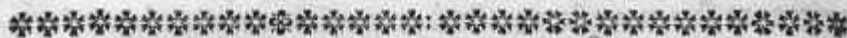
puratam suam vestem, imò totum corpus nobis ostentat, quasi alloquens : videte Christiani, videte mortales *si est dolor similis dolori meo*: peccatum vestrum crudelis Tyrannus est; hæmorrhoids est, quæ ubi hominem momorderit ad mortem facit sanguinare : hunc mihi sanguinem expresserunt peccata vestra : hisce sanguineis lachrymis vestram defleo infelicitatem : hisce tacitis literis vos ad justam exhortor vindictam : Confurgite in Tyrannum animarum vestrarum, rependite fletum meum, compassionem & fletu vestro. Hæretis? & nondum stillant profusi lachrymarum imbres? Audite Bellarminum : *Si flere non potes ex amore & compassione Redemptoris : quomodo saltem propter multitudinem peccatorum tuorum non flebis : cum ea solum cogitatio Dominum tuum sanguinem sudare coegerit.* O mi JESU : emolli cor meum lapideum, educ aquas lachrymarum è saxo durissimo, ut deflere valeam peccata mea, & firmiter statuam deinceps cum Regio Psalte : *Larvabo per singulas noctes lectum meum ; lachrymis stratum meum rigabo.* Caveamus Christiani ne nobis eveniat quod aliquando Aquitanis eventurum prædicebat S. Fulbertus Carnotensis Episcopus. Circa annum 1017. ut supra retulimus toto triduo sanguinea pluvia de cælo ceciderat, quæ cum in lapidem aut carnem incidisset, non poterat abluï; si verò supra lignum, eluebatur. Consultus ea de re Fulbertus : *Per lapidem, inquit, impij, per carnem fornicarij significantur ; per lignum medij, qui neque molles ut caro, neque ut lapis duri.* Adjecit verò : *impios & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam salvandos.* Hanc pœnam præcaveamus, lachrymis eluentes peccata, ne nos condemnet sanguis Christi, qui effusus est in remissionem peccatorum.

Dioscor.
ap. Drexel. in Cbrh.
Patien.

Bellarmin.
Conc. in
Dom. Pass.

Psal. 6.
v. 7.

Baron. sup.
cit. Stengel.
Judic. div.
To. 1. c. 42.

STATIO III.

DEDUCTIO AD ANNAM.

CONSIDERATIO VI.

Pro Dominica III. Quadragesimæ.

VINCULA ET CONCULCATIO.

THEMA.

Et ligaverunt eum : & adduxerunt eum ad Annam primum. Et misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem. Joannis. 18. v. 13. & 24.

SYNOPSIS.

- I. *Quomodo sunt oculi nostri semper ad Dominum, si pretiosissimum florem ex horto perdidimus? nam ligaverunt eum.*
- II. *Nos illum ligavimus peccatis nostris, quæ sunt instar funium. Hos funes meruit noster protoparens ob furtum pomi.*
- III. *His ipse funibus ligatus trahit nos & ligat vinculis charitatis, ligat & ligatur, trahit & trahitur.*
- IV. *Et imponit nobis jugum super maxillas, sive dat alapas mansuetæ severitatis dum eas excipit: hoc est vinculum perfectæ charitatis.*
- V. *Sed frustra ligatur Deus, qui sponte venit ad hominem fascijs*
- ligatus cum vix natus: frustra ligatur funibus Sampson.*
- VI. *Verbum Dei non est alligatum; positi sunt illi multi laquei, omnes dissolvit; nec posset ligari in horto nisi ipse vellet.*
- VII. *Romanos vinciri nefas fuit; quantum igitur scelus vinciri Deum, sed his funibus vincula nostra dirupit.*
- VIII. *Colligatus Patri ab æterno, colligatus hominibus in tempore, rursum ligatur, ut his funibus educat vinclos e limbo.*
- IX. *Somniabant nempe Iudæi se ligare manipulos, & ligaverunt eum, coram quo eorum manipuli prosterne debebant, cessare sacrificia vetera, succedere nova.*

X. *Liga-*

X. *Ligatus Dei Filius, quasi agnus obmutuit, quia venerat hora ejus, quod Propheta præviderat.*

tis acceptis multi extincti & nos non obrigesimus, capto Filio Dei?

XI. *Ligatus est in horto, quia Eva in horto liberè vagata, quia nos per illicita discurremus, & captus est in peccatis nostris. Quis non exhorrescat? Captarum Urbium mun-*

XII. *Ligatus & mox pedibus calcatus, verberibus, concussionibus, sputis indignissime tractatus est, & nostri oculi ad hoc ut pumex are-
scent?*

Et ligaverunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum, & misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem.
Joann. 18. v. 13. & 24.

I.

Culi mei semper ad Dominum. Ita hodie sacrum Missæ ordimur officium. Quid ergo proximè in horto egimus? quo direximus oculos nostros? somno & oscitantia cum Apostolis felicitatem nostram perdidimus! Pretiosissimum, nobilissimum florem passus sumus nobis ex horto auferri! Pretiosior longè fuit illo, quem ante paucos annos cognominatum semper Augustum, venalem vidit Belgium pro tribus millibus Imperialium. Jam benè, jam potes dicere Salomonica sponsa anima Christiana: Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Vincetus quippe & colligatus est: Et ligaverunt eum: non delicatis aut fericeis vinculis, sed asperis & nodosis funibus, & adduxerunt eum ad Annam.

Psal. 24

*Cant. 1.
v. 2.*

II. Si peccatum somnus est, uti nominatur ab Apostolo & Psalmista: indormivimus nostræ felicitati. Si peccatum oblivio est, ut ait Augustinus: oblitus sumus Dei nostri. Si peccatum funis est, ut appellatur à sapiente: nos colligavimus hunc fasciculum. Si peccatum captivitas est: nos captivum abduximus Salvatorem: Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris! Quod captivi ducantur peccatores, malefici, homicidæ, latrones, exigit Iustitiæ munus: Iniquitates suæ capiunt im-

*Rom. 13.
v. 11.*

*Psal. 75.
August. in*

Psal. 62.

*Erov. 5.
v. 22.*

*Rom. 6.
v. 17.*

S. Chrysost. serm. 114.

*Thveno. 4.
v. 20.*

pium,

Prov. 5. v. 22. Psal. 118. v. 61. *pium, & funibus peccatorum suorum constringitur, inquit sapiens, & Regius Propheta de se: Funes peccatorum circumplexi sunt me: sed innocentiae ipsi & sanctitati, quae malitiae, non tam expers quam incapax, peccatum adscribere, vincere, captivitati mancipare inauditum est, ac cogitatu detestabile. Et tamen ligaverunt eum. O quam benignus est Spiritus sapientiae! Hos funes protoparens noster Adamus in Paradiso promeruit, quando poma scientiae boni & mali abstulit & consumpsit. Hos funes filavit & torisit Eva praeepti divini transgressione. Et his jam vinciri ac ligari vult caelestis Adam, ut genus humanum a peccatorum vinculis & captivitate daemone eripiat. *Oblatus est quia ipse voluit.* Ipsemet id profitetur: *Veni in hortum meum, messui myrrham cum aromatibus meis, volui colligari ceu fasciculus myrrhae.* Ah qualis odor diffundetur ab hoc fasciculo aromatico, cum per plateas Ierusalem conteretur & conculcabitur!*

Isai. 53. Cant. 5.

Osee. 11. v. 3.

III. *Et ligaverunt eum.* Querebatur olim Deus per Oseam Prophetam de ingratitude populi sui, & ad se eum attrahere pollicebatur in vinculis amoris, quod sane in horto Olivarum praestitisse videtur. *Ego quasi nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis; & nescierunt quod curarem eos. In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis.* Chaldaeus haec ita legit: *sicut moris est trahi filios dilectos traxi eos fortitudine charitatis.* Quasi diceret, humanis vinculis, quibus homines filij Adam invicem trahunt beneficijs, gratijs, favoribus; quem sensum hinc elicit Hieronymus, qui legit *in funiculis hominum.* Sed placet observatio Villapandi. *In funiculis Adam traham eos, nempe doloribus & afflictionibus traham, quae sunt mei erga illos amoris pignora, propterea addidit in vinculis charitatis.* Haec vincula hi funiculi sunt illi, de quibus gloriabatur Paulus: *Ego vincus in Domino, quomodo vincus in Domino, nisi quia Dominus pro illo vincus, quia Dominus nostros dolores & afflictiones portavit, quia vincus & ligatus est funiculis*

Hieron. in Ose. Villapand. inc. 6. EzechiCornel. in Ose.

lis Adam peccatoris, & loco Adam peccatoris. Hinc D. Chryso-
 stomus tanti fecit vincula Pauli ut diceret: *Siquis me apud superos collocaret cum Angelis, aut cum Paulo victo, eligerem carcerem, & vincula.* *Siquis me faceret unum ex Potestatis, que sunt circa celos, aut circa Thronos, aut talem victum, potius optarem talis esse victus.* Quid ita mi Chryso-
 stome? Paulus ipse gloriatur de vinculis, quia non victus utcunque, sed *victus in Domino.* Victus & ligatus Christus, vincit & ligat: victus funiculis Adam vincit vinculis charitatis: Victus est Dominus qui personam hominis gessit, victus & Paulus cujus personam gessit. Nostis, quod dum par boum aut equorum curru trahendo conjungitur & ligatur, trahant & trahantur: sic Christus victus trahitur ab hominibus & trahit homines; trahitur funiculis Adam, & trahit vinculis charitatis. *Charitate*

D. Chry-
 sost. hom.
 8. in Ep.
 ad Philipp.

perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans. Fallor si hoc ablu-
 dit ab ingenio celebris Canticorum Interpretis: *Equidem*

jugo suppositi Tauri impositos trahunt, sed & ipsi trahuntur per habenas, per lora: quare Osee c. 11. In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis: sed continuo post tractum & vincula jugationis meminit, & ero eis quasi exaltans jugum super maxillas eorum. Ligatur ergo Christus, & ligat, trahitur & trahit funiculis charitatis Tauros pingues, de quibus apud Prophetam: *Circumdederunt me canes multi, Tauri pingues*

Sherlog. in
 Cant. Vol.
 2. Vest. 4.
 scilicet. 2. Ex-
 plan. bist. a.
 10.

obsederunt me. Sic Apostolus *victus in Domino*, victus cum Domino trahebatur & trahebat; ligabatur & ligabat.

IV. Allegata Osee verba novam mihi cogitationem ingerunt. Quid sibi vult, *Jugum super maxillas eorum?* collo jugum injicitur, non maxillis, hic verò est *Jugum super maxillas eorum.* Septuaginta Interpretes legunt. *Ero illis quasi dans alapas.* Principem bonum efformans non nemo: *Bonus princeps* (inquit) *alapis sibi benevole vincit populos, & asperitatibus mulcet, & objurgationibus promeretur.* Quo facit illud Nazianzeni in laude sui Patris: *Ipsi res mira, atque ab humanis sensibus aliena contingebat, non ut solus objurgator esset,* *Sacra Peregrinatio.*

Celad. in
 Iud. c. 1. v.
 1. s. 6.
 S. Greg.
 Naz. Orat.
 in Laud
 sed Pat.

sed ut solus ijs etiam quibus succensebat, & amori & admirationi esset. Illius enim asperitas etiam ipsa propter utilitatem sua vis est. Non diffundo me in hunc sensum; Salvator meus in horto est Iudæis quasi dans alapas: uno ejus verbo ceciderunt retrorsum, ut admirationi fuerit si non amori: Erat quasi dans alapas, cum mansuetè ac patienter suscepit vincula, sustinuit alapas; his funiculis, hoc jugo quo ipse trahebatur trahere voluit insensatos. O mi IESU tua vincula tuæ alapæ ad me spectant: das mihi quod pateris; dolorem & ignominiam tu sustines, mihi das fructum, qui propter utilitatem sua vis est. Hoc est trahere & trahi in funiculis Adam, in vinculis charitatis, hoc imponere jugum super maxillas. Solent hoc agere etiam amantes citrà offensæ periculum, leni percussu invicem alapas reciprocant, & mutuo nexu manus sibi colligant, gratijs & favoribus se vinculant. Tu Verus amator noster his alapis nos tibi demereris, his vinculis tibi obligas. O dilectio (exclamat sapiens Idiota) quam magnum est vinculum tuum quo ligari potuit Deus! O piissime Domine JESU Christe opifex amoris; hoc vinculum te in cruce tenuit, quem omnes funes totius mundi nullatenus tenuissent. Hoc vinculum te in horto ligavit, hoc te mihi, me tibi obstrinxit. Utinam verò cum Paulo liceret dicere: Ego vincus in Domino.

V. *Et ligaverunt eum.* Quid agitis infani comprehensores? non ligatur Deus, qui sponte ad vos venit, quem vix natum ipsa mater coniecit in vincula: *pannis eum involvit*; non fugit, qui ultrò se offert. *A Tyrijs observatum legimus*, inquit Alexander ab Alexand. *Ut Deorum simulacris vincula annexant, ne evocarentur & abirent, quum eos hostili carmine evocatos abituros timerent.* Romani quoque Saturni effigiem toto anno vinciam laneo vinculo habuere, festis solum diebus saturnaliorum vinculis exsolventes. Cur fugam & discessum ejus timetis, & vultis perditum? tenete potius ut maneat, ligate ut fervetis. Adeone rudes estis in sacris literis, ut non legeritis Sampsonem frustra vinculis colligatum?

Idiot. Contempl.
amo. Div.
lib. I. c. 14.

Alex. ab
Alex. Gen.
nial. lib. 4.
c. 12.

gatum ? *Ligaveruntque eum duobus novis funibus*, qui cum Judic. 15. v. 13. *venissent ad locum maxillæ*, & Philistijm vociferantes occurrissent ei, irruit spiritus Domini in eum ; & sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita vincula quibus ligatus erat, dissipata sunt & soluta. Qui Samsoni hoc robur indidit ipse est, quem ligatis impij Judæi in vestrum exitium. Sed dixit insipiens Psal. 13. v. 1. *in corde suo : non est Deus. Et ligaverunt eum.* Ipsa accurrat Dalila, humana natura *Liget eum septem nervicis funibus necdum siccis & adhuc humentibus.* Hos etiam rumpet, qui dirupit cœlos & descendit.

VI. Mirantur Scripturæ interpretes cur Christus in decursu prædicationis Evangelij numquam voluerit comprehendere & alligari, & eam assignant causam, ut libera esset Evangelij annuntiatio, quo sensu accipiunt illud : *Verbum Dei non est alligatum.* Unde Simon de Cassia : 1. Tim. 2. Sim. de Cass. lib. 13. *Libertas Doctrinæ atque verborum Dei præfigitur, quod Christus in templo docens non capitur.* Nondum venerat hora ejus qua voluntariè caperetur & ligaretur. Tentarunt eum capere in sermone, & funes eorum dirupit. *Funes extenderunt in laqueum : juxta iter scandalum posuerunt mihi.* Queritur apud Prophetam & alibi : *Laqueum paraverunt pedibus meis. Foderunt ante faciem meam foveam, & inciderunt in eam.* Funis erat, laqueus erat cum interrogarent : *Ecce discipuli tui faciunt, quod non licet facere sabbathis.* Sed hic laqueus contritus est brevi responso : *Non legistis quid fecerit David quando esuriit, quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit.* Laqueus erat, quando interrogabant : *Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum ? non enim lavant manus suas.* Et laqueus hic contritus est ac dissolutus : *Quare & vos transgredimini mandatum Dei.* Laqueus erat cum dicebant : *Licet dare censum Cæsari an non?* Math. 12. Math. 22 qui repente dissolutus est *Date quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ sunt Dei Deo.* Laqueus erat cum quærebant ex discipulis : *Quare cum peccatoribus manducat Magister vester :* & Math. 9. Marci. 2. responso illo solutus est : *Non est opus valentibus Medicus*

sed male habentibus. Laqueus erat iterum illa quæstio :

Marci. 2. *Quare discipuli Joannis & Phariseorum jejunant, tui autem*
v. 18. *discipuli non jejunant? Sed laqueus contritus est, alio quæ-*
sito: Nunquid possunt filij nuptiarum quamdiu sponsus cum illis
est jejunare? Sic cum pararent laqueos, cum foderent fo-
veas incidebant in eas. At verò in horto vinciri & ligari
se patitur, non verborum & quæstionum laqueis, sed no-
dosis vinculis, sed ut loquitur Dionysius Carthusianus:
Dionys.
Carthuf.in
Evang. *duris funibus, fortiter atque crudeliter. Quia venerat hora*
ejus, quam ipse sibi præfinierat. Oblatus est quia ipse vo-
luit.

VII. *Et ligaverunt eum.* Apud Romanos lege cau-

Cicer. in
Verr. orat.
7. *tum erat ne civis Romanus ligaretur: Unde Cicero:*
Scelus est vincire civem Romanum. Et Paulus cum fuisset
loris adstrictus seque civem Romanum profiteretur: *Pro-*
Acto. 22.
p. 29. *tinus discesserunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quo-*
que timuit, postquam rescivit, quod civis Romanus esset, & quia
alligasset eum. Quantum proinde scelus ligare Deum, liga-
re omnipotentem, ligare conditorem universi! *O Deus*
S. Bernard
Traâ. de
Pass. c. 4. *Deorum* (exclamat Bernardus) *quantum ergo derogatum fuit*
libertati & potentie tue! tot adeò ligaris vinculis, quid solus li-
gandi atque solvendi potestatem habes. O mi JESU his funibus,
Psal. 115. *his vinculis quibus ligatus es Dirupisti vincula mea, tibi sa-*
v. 17. *crificabo hostiam laudis.* Exclamat iterum Simon de Cassia:
Sim. de
Cass. cit. *Prob scelus! velut iniquum qui solvere venerat impeditos, liga-*
Psal. 145. *verunt.* Alludit ad verba Regij Prophetæ: *Dominus sol-*
v. 8. *vit compeditos: & non exclamet cum peccamus quotidie:*
Ihren. 4. *Prob scelus! spiritus oris nostri captus est in peccatis nostris.* Fu-
nes quibus Dei Filium constringimus sunt peccata, fu-
nes quibus manus ejus expeditiores facimus ad fulmi-
na, ad flagella, sunt peccata.

VIII. *Et ligaverunt eum.* Itane vero colligari potuit
in terra cum hominibus, qui cum Patre & Filio colliga-
tus est in coelo? *In divinis nihil est separabile.* Inquit S. Hi-
S. Hilar.
7. de Trin. *larius.* Et D. Athanasius: *Hi tres unum sunt.* Potuit omni-
nò,

nò, quia voluit ; manens Deus factus est homo : colligatus Patri , colligari voluit homini , illic per essentiam , hic per admirabilem unionem. Id probè intellexit Paulus cum dicebat : *Spiritus Dei habitat in vobis : vos autem Christi, Christus autem Dei.* quasi diceret : per ipsum Deo sumus colligati ; per ipsum Deus se nobis colligavit. Ideò nescientes Iudæi quid agerent *Ligaverunt eum*, qui jam pridem fuerat colligatus hominibus ; quique paulò post erat soluturus vinctos eorum majores in captivitate, dicente Propheta : *In sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu.* Quod Doctores de Patribus in limbo liberationem expectantibus interpretantur.

D. Athanas. in symbo.
1. Joan. 5.
v. 7.
1. Cor. 3.
v. 16. &
23.

Zach.
v. 11.

I X. *Et ligaverunt eum.* Quid somniatis hic invidi Iudæi? an non verum est illud : *Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum & stare : vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum.* Ligastis manipulum coram quo prosterni debent manipuli vestri. *Et ceciderunt retrorsum.* Vel inviti adorant manipulum celestis Josephi. *Hic est manipulus* (dicit de Christo S. Vigil. Trident. li. 1. cont. Eutyeb.) *ex segete gentis Iudæorum assumptus, Deo Patri per Passionem mortis oblatus, cujus oblatis manipuli resurrectionis initium Joseph etiam in sua visione designat.* Periere jam vestri manipuli, periit vestrum regnum, periere cremonia, periere sacrificia. In omnibus ceremonijs quas secundum legem adhibetis ; in omnibus vaticinijs quæ allegatis ; in omnibus sacrificijs quæ celebratis, agnoscitur aliquod mysterium Incarnati & patientis Filij Dei. Iam video *vestros manipulos circumstantes adorare manipulum meum.* Iam innocens Abel me suis primitijs honorat ; jam Noè ædificio arcæ repræsentat ; jam Melchisedech pane & vino veneratur : jam Abraham in oblatione Filij sui æterni Patris exprimit oblationem ; jam Isaac in seminis sui benedictione exultat ; jam arcâ captâ procidit retrorsum Heli : *Et ceciderunt retrorsum.*

Gen. 37.

S. Vigil.
Trident. li.
1. cont.
Eutyeb.

Gen. 4.
Gen. 6.
Gen. 14.
Gen. 37.
Gen. 22.

X. *Et ligaverunt eum.* Quid ad hæc ligatus Dei Filius?

Isai. 53.
v. 7.

Quasi agnus coram tondente se obmutuit. Venerat hora ejus, venerat hora ut ligaretur, venerat hora ut solveret compeditos. Id Ezechieli per visionem ostensum arbitror,

Ezech. 3.
v. 25.

qui ad se in persona Christi dictum affirmat: *Et tu fili hominis: ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis: & non egredieris de medio eorum. Et linguam tuam adhaerere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans: quia domus exasperans est.* Hæc causa silentij & dissimulationis, quia domus exasperans est. Quid sit domus exasperans diser-

Ezech. 12.
v. 2.

tè alibi idem Propheta: *Fili hominis in medio Domus exasperantis tu habitas: qui oculos habent ad videndum, & non vident: & aures ad audiendum & non audiunt; quia domus exasperans est.* O cæci, quibus mundi lumen illuxit, & non viderunt: O surdi ad quos factum est *Verbum Dei*, & non audierunt. *Et ligaverunt eum, vinculis invidiæ, à quo stringebantur vinculis charitatis.*

Novarin.
in c. 22.
Matth.
num. 524.
Did. de
Vega. fer.
6. Parasc.

XI. Non excurro liberius, ut dicam cum bono Scriptore: *Ligatur Christus in horto, quia nimis liberè per hortum vagata est prima Mater. Ligatur Christus, quia nos sensus nostros per illicita vagari permittimus.* Dicam potius universalius cum Didaco de Vega: *Ligaverunt eum & fortissimis vinculis constrinxerunt. Ligaverunt manus illas, quibus firmati sunt cæli, & omnis terræ pulchritudo formata: manus quibus in monte Sina lex salvationis fuit scripta: manus quibus tot mirabilia & miracula operatus est, quibus cæcos illuminabat, mortuos suscitabat, dæmones mira virtute expellebat, &c.* Quam rectè Jeremias Propheta vaticinatus fuit: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris. Et benè quidem in peccatis nostris captus dicitur, quia si peccata nostra non præcessissent, laqueus mortis eum non comprehendisset.* Quis ad hæc serio expensa non totus perhorrescat, vel exanimis concidat? Deum ligari, ut proditorem, ut latronem, ut maleficum!

1. Reg. 4.
Baron. in
Annal.

Arcâ Domini à Philistæis captâ concidit Heli cum id dividisset, ac expiravit. Capta per Sultanum Hierosoly-
ma, & nuntio Romam perlato præ dolore animam effla-
vit

vit Urbanus Papa. Captâ à Turcis Constantinopoli & famâ ejus rei vulgatâ Nicolaus V. tanto dolore correptus est, ut non multò post objerit. Niobe in saxum obrigit cum intellexit ab Apolline filios suos interfectos. Autolia Ulyssis mater cum falso nuntio audisset filium ad Troiam occubuisse, mærore vitam finijt. Omitto innumeros. Et nos cum audimus: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus in peccatis nostris*, non obrigescimus? non illachrymamur? ne quidem suspirium ducimus! O detestabile peccatum cujus tanta est vis, ut liget omnipotentem! sed advertite peccatores. Peccatum ligat Deum misericordem; non ligat justum & judicem: *Propter misericordiam tuam ligatus es, ut nos à miserijs nostris faceres absolutos.* Ait S. Bernardus. Qui vult ligare manus judicis, liget pœnitentia, liget vinculis charitatis.

Propert.
lib. 2.
Ravis in
Offic.

S. Bern.
Tract. de
Pass. c. 40

XII. Iam verò si ligatum funibus & catenis contemblemur Mundi Salvatorem, & quæ deinceps cum eo acta sint, quantus iterum se campus aperit rimandi arcana mysteria? Paucis expediam: neque enim animus est hic singulis inhærendi. Meditationis devotæ puncta suggerimus, materiam subministramus affectibus, qui non deerunt devotis Dominicæ Passionis. Guilielmus Pèpinus contemplantium non postremus: *Quia, inquit, traditor ejus dixerat ducite cautè, catenam ferream ad collum ejus projecerunt, chorda corpus ejus cinxerunt, & manus ejus in tergo vincierunt, ut cautius possent ducere ad civitatem.* Jacobus Christopolitanus verò: *pertrahabant per terram, cædendo, spuendo, colaphizando, & capillos evellendo.* Amplius aliquid Carthageña: *Quidam apprehenderunt vestes, alij mittebant manus in capillos capitis, alij barbæ pilos inhumaniter evellabant; alij pugnis, alij alapis cædebant.* Ac tandem irâ perciti, quod eos prostraverat retrorsum cadentes, eum projecerunt ac pedibus conculcarunt. Similia prorsus leges apud Vegam. Quin & ipsa Deipara eadem retulit S. Brigittæ. *Quis hic siccis oculis, quod ajunt, sine magno dolore, & lachrymarum profusio*

Papin. fer.
6. in Paras.

Jacob.
Christop.
in Psal. 27.
n. 14.
Carthagen.
lib. 10.
tom. 6.

Vega. fer.
6. Parasc.
Revel.

S. Brigitt. *fluvio referre queat, quanta agnus ille innocentissimus ab illis feri-*
lib. 4. c. 99. nis lupis fuerit passus? quantis contumelijs affectus? Exclamat

S. Bern. Vega: & idcirco suadet S. Bernardus: *Christianus cum spu-*
cit. ab mantes considerat fluctus persecutionum in JESUM, credat quod
Escob. tempestas ob ejus scelera orta est: unde in mare lachrymarum ja-

Plutarch. *ctare se debet.* Anius Thuscorum Rex ob dolorem ex rap-
ap. Ravis. tu filiae conceptum in flumen se conjecit. Aegeas Pater
Catull. Tesei cum vela nigra per errorem appensa in reducis fi-

lij navi conspexisset in mare praecipit ruit. Ah! nobis vel
gutta una lachrymae ex puro & amoroso corde suffecerit,
ut feliciter mergamur in acerbis fluctibus Passionis

S. Bern. de *amantissimi IESU. Solent de parvis & minimis guttis, im-*
inter. do- mensa flumina crescere. Inquit S. Bernardus. Unam funda-
mo. c. 45. mus guttulam ex vera compassione, augebitur mox in-

gens diluvium, quod eluet omnium sordes peccatorum.
Dicamus cum Augustino: Da mihi Domine evidens signum

S. Aug. *amoris tui, irriguum lachrymarum fontem jugiter manantem, ut*
Medit. ipse quoque lachrymae tuum in me testentur amorem: ipse prodant,
c. 36. ipse loquantur, quantum te diligit anima mea. Presta mihi hanc

gratiam propter nomen sanctum tuum; ut quoties de te cogito, de te
loquor, de te scribo, de te lego, de te confero; quoties tui remin-

scor, tibi assisto, preces & sacrificium offero; toties obortis lachry-
mis in conspectu tuo copiose & dulciter steam, ita ut efficiantur

lachrymae meae panes die ac nocte. Sed & adstringe dulcissimis
vinculis tuae charitatis, ut indissolubili nexu tibi ad-

haeream solutus a vinculis peccatorum, tibi
vivam tibi moriar.

STATIO IV.

APUD CAIPHAM.

CONSIDERATIO VII.

Pro Feria V. Dominicæ III. Quadragesimæ.

ALAPÆ ET ACCUSATIO.

THEMA.

*Expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt.
Princeps autem sacerdotum & omne concilium querebant
falsum testimonium contra JESUM. Matth. 26. Joann. 18.*

SYNOPSIS.

<i>I. Unde proveniat appetitus insolitorum ciborum disquirant Medici.</i> <i>II. Unde in Christo provenerit appetitus opprobriorum, contumeliarum, colaphorum nostrum est inquirere.</i> <i>III. Apud omnes quippe nationes ignominiosissimum est alapâ cedi: quod vel Angeli horrerunt in Christo:</i> <i>IV. Malchus à Christo sanatus creditur inflixisse alapam Christo immunis tunc à pœna, cum multi alij extensâ manû in divina puniti sint.</i> <i>V. Laudatur Aristides qui sputum insolentis hominis excepit sibi similis, sed id ob inanem gloriam toleravit: Dei Filius ob gloriam Patris & nobis communicandam in cœlis.</i> <i>VI. Colaphum excepit Socrates im-</i> <i>Sacra Peregrinatio.</i>	<i>perterritus, sed alio animo Servator mundi, qui saturatus opprobrijs dedit percussioni se maxillam.</i> <i>VII. Olim statuta fuit pœna colaphum infringenti: pœna quam Servator mundi statuit, est præbere & alteram maxillam.</i> <i>VIII. Nunc unius occasione alapæ ad gladios & neces procurritur, ut in duobus Anglis Stuardo & Warthonio observatum; qui perierunt cum sonitu.</i> <i>IX. Ab alapâ ventum est ad iudicium iniquissimum, ubi omnes declinaverunt mali Grammatici.</i> <i>X. Tales multi hodie reperiuntur, qui de quolibet quidlibet consingunt, quibus omnia in alijs displicent, & pari lance librant vitia & virtutes.</i> <i>XI. Talis</i>

XI. Talis Caiphas à sententia præconcepta auspiciatus iudicium, damnans JESUM quia multa signa fecit, quem ideo oportebat absolvere.

XII. Id ex invidia factum, cuius natura est non videre, quod deberet videre.

XIII. Ejus operationes si consideres sunt seminarium delictorum, & potissimum proprium Interesse.

XIV. JESUS autem nihil respondit, quia quidquid responderet, torque-retur in calumniam.

XV. Merito proinde illi erigitur pro statione quarta columna ferrea, vel potius aurea, quia aurum percussum silet.

Expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt.

Princeps autem sacerdotum & omne Concilium, querebant falsum testimonium contra JESUM. Matth. 26. Joann. 18.

I.

Uærent Physici, & Anatomici unde proveniat in quibusdam hominibus rerum humano esui & nutritioni minimè congruentium appetitus. Id in naturam & naturalium facultatum functiones rejici non posse fatentur, cum raris accidat. Fuisse

reperitum qui vitra, saxa, lapides, ligna, viva animantia, pisces vivos avidè vorabat narrat Jonstonus: idem rusticum pro mercede factitasse testatur Winssemius. Id ob nervorum accidisse vitium observavit Columbus. Nam in illo dissecto quartam nervorum conjugationem, quæ gustus gratia in alijs hominibus producta est, neque ad palatum, neque ad linguam reptasse, sed ad occipitium reflexam compertum est. Calcem vivam pugni magnitudine glutivisse mulierem notat Fernelius. Aliam filam ex vestibibus Trincavellus: gossipium & lanam ab alia voratam habet Lusitanus: aliæ crines, aliæ lacertos comederunt ut est apud Camerarium & Marcellum. Ego ipse vidi juvenem, quæ ob id à maligno spiritu obsessa est credita, quod carbones & rudera ex disjectis muris appetebat. Hæc omnia refundunt Medici in humorem vitiosum & pravum tunicis ventriculi impactum, vel in eodem

Jonston.
Thaumat.
Classe 10.
c. 2. a. 2.
Winssem.
in prælect.
Anatom.
Columb.
Anatom.
lib. 15.
Fernel. li.
6.
Pathol. c.
5.
Trincavel.
lib. 7. c. 5.
Lusitan.
c. 3. cur.
86.
Camerar.
ap. Jonston.

dem genitum ex prava victus ratione. Quomodo autem, inquit Jonstonus talis appetitus ab hac causa excitari possit, difficile est dicere, & satius occultæ tribuere qualitati, quam in manifestis committere absurdum.

Marcell.
hist mirab.
lib. 4. c. 1.

II. Quid verò dicturi sumus de admirabili appetitu opprobriorum, pœnarum, tormentorum in servatore nostro Dei Filio? jejunavit ille per quadraginta dies, postea esuriit, & accesserunt Angeli & ministrabant ei. Peregrinabatur in Galilæa & cibis communibus vescabatur: Venit ad Samaritanos, & asseruit *meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris.* Venit Hierosolymam & comedit agnum legalem, eo absumpto alijs cibis appositis cœnavit cum discipulis, & quasi minimè satur ingentem appetitum concepit fellis, absynthij, sputorum, colaphorum, tormentorum, & ut ijs saturaretur concessit in hortum, deduci se passus ad Annam, ad Caipham, ad Pilatum, ubi abunde ejusmodi cupediarum invenit. Ipse de se fatetur: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.* Quid verò ex omnibus illum maximè satiavit: loquatur Propheeta: *Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobrijs.* In quæ verba eleganter D. Paschasius: *ostenditur aviditas desideriorum cum dicitur: dabit percutienti se maxillam, & saturabitur opprobrijs, quoniam omnis saturitas ex aviditate sumendi nascitur.* Vult, existimo, dicere: nisi Dei Filius ardentè appeteret injurias, opprobria, pœnas, & tormenta, non daret percutienti se maxillam, non exponeret se tanto contemptui & ignominia.

Jerem.
Thren. 3.
S. Paschas.
in Thren.
lib. 3.

III. Sanè apud omnes nationes ignominiosissimum ducitur alapâ percuti, colaphis cædi, sputis impeti. Seneca in rem nostram: *Invenies servum qui flagellis quam colaphis cædi malit, & qui mortem ac verbera tolerabiliora credat, quam contumeliosa verba.* Quid de Domino univerforum dicemus, quanto sensu & contumelias exceperit, & sputa & colaphos? *Expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum cæciderunt. Et unus ministrorum assistens dedit alapam JESU?* Quæ ponde-

Sen. de
tranq. lib.
2, c. 11,

Matth. 26.
Joann. 18.

Did. de rans bonus author: *Ut primum sic maximum fuit hoc* (inquit)
 Baëza. in *Christi Domini opprobrium quod dirivissima ejus facies à vili*
 Evang. *scurra in Principum conspectu arridentibus cunctis fuit verbera-*
 To. I. lib. *ta.* Unde meritò exclamat S. Chrysoftomus : *Exhorrescat*
 4. c. 1. §. 6. *cælum ! contremiscat terra ! Alapà Deus percutitur ! O Angeli*
 S. Chrysof. *quomodo manus continere potestis ?* Faciem illam quam desi-
 hom. 80. in *deratis conspicerè , faciem illam , quæ imaginem inte-*
 Joann. *gram refert æterni Patris , toleratis percuti , & violari ?*
Abraham jussu Dei extendit manum suam super Isaac Fi-
lium , & Angelus involat ejus manum , & ictum cohibet :
hic omnes quiescitis , nec impiam manum in impudentis
lixæ vultum reverberatis ?

IV. *Unus ministrorum dedit alapam JESU.* Quis ille ?

S. Chrysof. S. Chrysoftomus & Euthymius arbitrantur eundem
 in Joann. ipsum fuisse , qui paulò ante à Petro in auricula faucia-
 Euthym. in tus , à Christo sanatus fuerat : O impietas ! ô ingratitudo ,
 Joann. quæ ex ipsa beneficij accepti oblivione ictui addidit acer-
 bitatem ! Ieroboam imperat famulis monstrando exten-
 3. Reg. 13. tã manu , ut apprehendant Prophetam , & illicò divinã a-
nimadversione punitur : Apprehendite Prophetam illum , &
statim exaruit manus ejus , quam extenderat. Oza manum ad ar-
 2. Reg. 6. cam tangendam exporrigit , & sine mora sentit vindictam
 Dei. *Extendit Oza manum ad arcam Dei , &c. iratusque est in-*
diginatione Dominus , & percussit eum super temeritate , qui mor-
tuus est ibi. Apprehendit idololatra Thomam Apostolum ,
 Sur. in & mox canis accurrens ei brachium à corpore avulsit.
 vita. In S. Martinum Gentilis , cum dexteram altius extulisset ,
 Sulpit. in refupinus ruit , consternatusque divino metu veniam
 vita. precabatur , ut tradit Sulpitius in ejus vita. Et hic plus-
 S. Marti. quam Propheta , Sanctus sanctorum ab impio tam igno-
 c. 14. miniosè , tam crudeliter & impiè verberatur ! *O Angeli*
quomodo manus continere potestis ? S. Germanus Episcopus
 Constantinopolitanus fundatè considerat quod Christum
 benedictum non unus Angelus , sed Angelorum multitu-
 do , quoad in terris vixit comitata sit : si enim juxta qua-
 lita-

litatem personæ famulitium pro comitiva & servitijs adhibetur, æquum erat ut Angelorum Regem, si non omnes, saltem plurimi Angeli comitarentur. Hi ergò cum vidissent Dominum suum adeò indignè tractari & in faciem cædi *velantes facies suas avertēbant*. Amplius aliquid S. Ephrem: *Angeli Archangeli obstupuerunt: Gabriel & Michael vultum suum contexerunt, quando ille impietatis minister alapam dedit Domino Majestatis.*

S. Germ.
Constant.
S. Ephrem.
ser. de pas.
sio. Dom.

V. Celebratur antiquorum laudibus Aristides fortiter miser ab improbo nebulone cum ad supplicium duceretur sputo appetitus. Rem ita narrat Seneca: *Ducebatur Athenis ad supplicium Aristides: cui quisquis occurrebat, deiciebat oculos, & ingemiscebat: non tanquam in hominem JUSTUM sed tanquam in IPSAM JUSTITIAM animadverteretur. Inventus est tamen, qui faciem ejus inspueret: poterat ob hoc non molestè ferre, quod sciebat neminem id ausurum puri oris. At ille abstersit faciem, & subridens ait comitanti Magistratui: admone istum ne postea tam improbè oscitet. Hoc fuit contumeliæ ipsi contumeliā facere. Verum hæc egēre gentiles aucupandæ apud mortales famæ & laudis gratiā; & hanc ipsam qui ex illis contempserē, contemnendo quærebant, ut innuit S. Hieronymus: *Plures in hoc ipso placere cupiunt, quod placere contemnunt: & mirum in modum laus dum vitatur, appetitur.* At Salvator meus nullius laudis indigus cum duceretur ad supplicium non tantum JUSTUS, sed & IPSA JUSTITIA, non sputa solum, sed colaphos sponte sustinuit. *Et expuerunt in faciem ejus & colaphis eum cæciderunt.* Non egit hoc, ut vanam consequeretur gloriam qui dixerat: *Ego gloriam meam non quero, sed gloria Patris id effecit, gloria nobis communicanda in cælo.**

Senec.
Consol. ad
Helv. c.
13.

S. Hieron.
in Ep.

VII. *Et colaphis eum cæciderunt.* Vultis Philosophum vobis exhibeam, qui sibi similis, sed ex fine dissimili hoc idem toleravit? dabo calamo Magni Basilij, qui agens de legendis libris gentilium, ita fatur: *Quidam vehementer im-*

S. Basil.
hom. 24. de
leg. lib.
petu
gentil.

petu Socratis faciem cæcidit : hic autem minimè commotus furentem debacchari, & iram satiare permisit, ex quo eum totum plagis tumidum, & contusum reddidit. Ubi verò ille cædendo destitit, nihil aliud Socrates fecisse dicitur, quam fronti propriæ inscripsisse : talis fecit : velut statuæ cuidam victoris nomen, & eo modo se vindicasse. Quæ omnia profectò nostris congruentia videntur, & magnoperè imitanda censerem. Nam Socratis hoc, Germanum est illi præcepto, quod maxillam verberanti, & alteram præbere jubet. Germanum omninò sed non eo animo toleratum, quo mundi Salvator sputa, colaphos apud Annam, Caipham, & in horto pertulit. Percussori suo Socrates iram satiare permisit. Etiam Servator meus, sed alio animo aliâ fortitudine : Conqueritur olim Job, quasi personam Christi sustinens : *Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora sua ; & exprobrantes percusserunt maxillam meam : satiati sunt pœnis meis.* Mira vis alaparum, colaphorum, percussionum, sputorum ! fatiarunt æquè percussorem ac patientem. *Illi satiati sunt pœnis : Ille verò saturatus est opprobrijs, dans percutienti se maxillam ;* adeò gravis, & ignominiosa fuit hæc percussio ! Unde subjungit ad citata verba D. Gregorius : *Post percussionem maxillæ aptè subjungitur, satiati sunt pœnis meis.* Quia scilicet mixtam dolori ignominiam se inflixisse credebant, quod veluti famelici canes desiderabant.

Job. 16.
v. 10.

S. Greg. in
Job. c. 16.

Joann. 18.

VII. Adeste nunc vindictæ cupidi amatores mundi, adeste qui uno malè intellecto verbulo, alapas, colaphos, arma, cædes, mortes proximorum spiratis. Videte Salvatorem meum non unius avidum opprobrij, non unius alapæ vel colaphi cupidum. *Colaphis eum cæciderunt.* Repetitis ictibus unicum responsum, & illud summæ argumentum patientiæ reposuit : *Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo : si autem benè, quid me cædis ?* Vos verò non contenti verbis, properatis ad verbera, exardescitis injurias, non satiamini opprobrijs, curritis ad sanguinis humani effusionem. Apud Græcos ut tradit Gellius statutum

tutum erat, ut qui alteri alapam infixisset, eidem tria millia nummorum numeraret. Accidit verò ut inter alios prodigus quispiam æris sui, & nimium avidus percussionum ejusmodi, post multa millia nummorum absumpta etiam in Diogenem incideret, eique meditato alapam incuteret. Noluit Philosophus acceptare pecuniam, sed die altero progressus in publicum, loro percussit adversarium, adjiciens: *Solve tibi tu te ipse tria millia nummorum.* Saxonica jura præcipiunt reum inflictæ alapæ inter æquales pecuniâ multandum: qui verò digniori se, viro honorato aut Principis officiali id genus ignominia infert, capite pœnas luat oportet. Videte nunc mundi & honoris amasij, quo genere vindictæ Servator meus alapæ ignominiam ulciscatur: *Si quis te percusserit in dexteram maxillam, præbe illi & alteram.* Præbuit certè ipse Creator creaturæ: Dominus servo: innocens nocenti, atque ut Petrus Calentinus, Landspergius, & Aquilinus notarunt, tempore Passionis suæ centum & decem alapas in faciem benedictam excepit. O mansuetudinem admirandam Dei Filij! ô patientiam omni comparatione majorem!

VIII. Quis hodie delicatulorum Mundi sectatorum vel unam ferre potest, quin illicò ad gladios, ad sclopos, ad duella & infames animæ & corporis jacturas procurrat? Refert Jacobus Balde celebris ævi nostri Philologus: hoc primum seculo, quod decurrimus, in Anglia duos altissimi sanguinis juvenes Joannem Stuartum, & Warthonium intimæ familiaritatis Sacramento initiatos, diu suavissimè convixisse, ut amorem Pyladis & Orestis renovasse viderentur. Demùm alea jacta, & simul projecta est amicitia: vinculum amoris scidit lusus. Stuartus mendacij increpitus, Warthonio colaphum infregit: ergò ad duellum, honestam, ut putatur, nobilitatis lanienam. Itur in campum Londinensem, comitantibus utrumque ad id exoratis aliquot palatinis citharis, joëis,

Gell. in
Noë Attic.

Confl. Ar-
gent. fol. 2.
Conf. 50.

Matth. 5.

Calent. in
via Crucis.
Landsberg
hom. de
Passio.
Aquilin.
serm. de
Pass.
Adricho. in
descript.
Hieros.
Balde in
Not. Ba-
trochom.

dulcibus furijs. Nemo stitit cursum, nemo sufflaminavit. Imò inflammavit cupiditas gloriæ (Deus bone quam ingloriæ!) & spectatorum oculus. Antequam dimicarent, & ab honoris puncto linea mortis duceretur, obnoxij sibi juvenes procubuerunt in genua, orarunt veniam, alter alterum amplexati sunt. Suffecisset si seridè hæc & bonâ conscientia egissent. Lachrymis insuper rigarunt non corda, sed enses : osculo & singultu prodiderunt pectoris vulnus, non animæ, lethalia mox corporibus impressuri. Tum deinde se in pedes erigunt, & velut ab ltheo poculo, præmissæ humanitatis & ceremoniarum subito obliti concurrunt : surgunt comæ, conferuntur gladij, uterque in vestigio cadit. Hoc habent ! crudelis petulantia ! petulans crudelitas ! unam alapam pro Deo, qui centum & decem, tulit ferre non posse, & unum ictum duobus ictibus, imò duarum animarum perditione vindicare.

IX. Sed jam pridem nos evocat feralè Iudaicæ gentis consistorium. Rea apud Caipham peragitur innocentia. *Princeps autem sacerdotum, & omne concilium quærebant falsum testimonium contra JESUM, ut eum morti traderent.* Ergò jam lata sententia priusquam cogeretur concilium? jam decreta mors innocenti, priusquam audiretur vel accusator vel reus? quale hoc iudicium? quales legisperiti?

Deut. 1. quod iustum est iudicate, si ve civis ille sit, si ve peregrinus. Præcepit olim Deus. Et rursus monuit per Jeremiam : *Facite iudicium & iustitiam, & liberate vi oppressum de manu calumniatoris : neque opprimatis iniquè, & sanguinem innocentem ne effundatis.* Imò timere oportuit severi Iudicis Dei tribunal,

Deut. 27. in quo est *Maledictus qui pervertit iudicium*, qui non auditâ causa fert sententiam, pronuntiat priusquam audiat, *Ecclesi. 10.* qui idem accusator & iudex. Verùm *secundum Iudicem populi sic & ministri ejus, & qualis rector civitatis tales & habitabunt in ea.* Nondum cœpta, jam definita est causa : reus *vided*, quia non potuit esse reus ; reus est quia non placuit

cuit reis. *Omne concilium quærebat falsum testimonium.* Nul-
 lus inventus est patronus innocentiae, quia Iudices ini-
 mici & ofores innocentiae. Pessimi Grammatici *Dominus Psal. 12.*
de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens,
aut requirens Deum: omnes declinauerunt. Nunquid etiam
 Apostoli? *Discipuli omnes relicto eo fugerunt.* Nunquid etiam
 populus qui proximè ingredienti Jerosolymam substerne-
 bat vestimenta & ramos palmarum? *Omnes condemnave-* *Marci. 14.*
runt eum esse reum mortis. Denique Iudices, sacerdotes, Pha-
 risæi, populus *omnes declinauerunt* pessimi Grammatici, *Matth. 11.*
declinauerunt verbum. Nominativo hic: *Ecce homo vorax* *Matth. 26.*
& potator vini. Hic dixit: *possum destruere templum Dei,* &
in triduo reedificare illud: Genitivo hujus: *Nonne hic est fabri* *Matth. 13.*
filius. Si *Filius Dei es* *descende de cruce.* Dativo huic. *Et da-* *Matth. 26.*
bant ei alapas. Et *dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum.*
 Accusativo hunc: *Cœperunt autem illum accusare dicentes:* *Joan. 19.*
Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, & *prohiben-* *Matth. 26.*
tem tributa dare Cæsari. Si *hunc dimittis non es amicus Cæsaris.* *Luc. 23.*
 Vocativo ð: *Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit.* *Joan. 19.*
Ave Rex Iudæorum. Ablativo. *In Belzebug principe dæmo-* *Matth. 26.*
niorum eiecit dæmonia. Cum *peccatoribus manducat.* Ita decli- *Luc. 11.*
 naverunt, & inutiles facti sunt. *Luc. 15.*

X. O quot hodie tales reperiuntur Grammatici, qui
 declinant à semita recta, innocentes calumniantur, pro-
 bos traducunt, condemnant justos, qui liberè proponunt:
Circumveniamus justum, quoniam inutilis est nobis, & *contra-* *Sap. 2.*
rius est operibus nostris: Quorum maxima & apophtegma
 est *quodlibet de quolibet consinge;* & *calumniare audacter,* *sem-*
per aliquid adhaeret. Atque ut ait Scribanus: *Semper vesti-* *Carol.*
gium aliquod magni vulneris omnis calumnia relinquit, quod etiam *Scrib.*
nolentum animos occupat, excluditque fidenciam securitatemq; prio- *Phil.*
rem. Invenias homines quibus omnia displicent in alijs, *Christ. 5.*
 qui omnia carpunt, quos vel amor sui vel invidia exco- *10.*
 ecat, vel odium proximi in transversum agit. De M. *ai-*
 nutio Rufo recenset Livius, quod avidus dominandi ca-

Liv. Dec.
3. lib. 2.

bium belli Imperatorem cavillabatur. Et primo inter paucos, dein propalam invulgus, pro cunctatore segnem, pro cauto timidum, affingens vicina virtutibus vitia compellabat. Et tamen hic Fabius ut canit Poëta : cunctando restituit rem. De huiusmodi Iudicibus loquens S. Gregorius ait : sunt aliqui qui de omnibus malè judicant ; dicunt enim si quis studet & vacat humilitati, hypocrita est : si recreationi, gulosus est : si patientiæ, timidus est : si justitiæ, impatiens est : si simplicitati, fatuus est : si prudentiæ, malitiosus est : si maturitati, phlegmaticus est : si jucunditati, dissolutus est : si religioni, singularis est : si societati, secularis est : si silentio & paci, dissimulator est : si aliorum correptioni, præsumptuosus est : si instans vigilijs & orationibus, indiscretus est : si dormitioni, somnolentus est : si prædicationi, & aliorum salutis, appetitor laudis est : si desistat, negligens est : si habet gratiam hominum, adulator est : si adulari renuit, dicitur quod superbus est. Hæc Gregorius, ut credo experientiâ edoctus, quia livor magnos tantum arrodit. Cum his symbolizant, quæ fusiore calamo prosequitur Belgij lumen, Carolus Scribanius. Sic verò effatur : Quis non aliorum bona virtutesque in malignam partem trahit, virtutum nomina in vitiorum vertens ? hinc prudentem timidum ; magnanimum superbum ; liberalem prodigum ; frugalem avarum ; humilem abjectum ; pium simplicem ; continentem fatuum ; modestum ignarum ; parcum in verbis insantem ; providum, tardum ; excitatum levem ; constantem pertinacem ; fortem temerarium ; justum severum ; maturum inamœnum ; circumspèctum fastidiosum ; serium morosum ; civilem politicum ; blandum adulatorem ; benignum indulgentiorem ; in sacramentorum usu frequentem hypocritam ; bilarem effusum ; candidum improvidum ; patientem ingenerosum ; honorum & opum contemptorem ; imperitum rerum æstimatorem ; solius Dei avidum solius amantem ; socordem & bonorum ignarum ; aulicorum morum neglectorem, rusticum ; facetiarum minus castarum hostem inurbanum ; mensarum & podulorum inimicum, inhumanum mutueque best voluntiæ osorem ; submissè de se sentientem, pusillanimum ; magis alijs narrantem, stolidum laudatorem ; injuriarum immemorem ;

Car. Scrib.
in Chri.
Patens fol.
599.

morem plebeij peccatoris; nullius vindictæ cupidum ignobilem dicimus. O quantus hic ludit error! Pluscula sunt, sed verissima, quæ in oppositum flexit Seneca: vitia, inquit ille, nobis sub virtutum nomine obrepunt: temeritas sub titulo fortitudinis latet: moderatio vocatur ignavia: pro cauto timidus accipitur. In his magno periculo erratur. Et alibi in eundem sensum: Sunt virtutibus vitia consinia, & perditis quoque ac turpibus recti similitudo est. Sic mentitur prodigus liberalem, &c. imitatur negligentia facilitatem, temeritas fortitudinem. Sic omnino Iudæi cum Christum calumniarentur. Eijciebat virtute Dei dæmonia? In Beelzebub ajebant. Convertit peccatores? cum peccatoribus manducat. Accedebat frugales mensas: Ecce homo vorax & potator vini. Loquebatur veritatem? hic blasphematur. Nihil mali fecit? Reus est mortis. Sic declinaverunt per omnes casus & numeros, quousque ad ablativum vitæ pervenirent.

XI. Videor mihi interesse illi detestabili concilio, in quo sceleris antesignanus ipse concilij Præses summus sacerdos, spirans minarum & cædis Caiphas, ut sententiam, quam ante Concilium animo concepit ab assessoribus extorqueat ab ipsa sententia auspicatur consultationem: Expediit ut unus homo moriatur pro populo. Quid loqueris impijssime Iudex? Expediit ut unus homo. Et quis ille homo? hic Homo qui tot cæcos illuminavit, tot surdis auditum, tot mutis loquelam restituit, tot paralyticos curavit, ille morietur pro populo? Moriatur. Ille qui mortuis vitam reddidit, qui non pridem Lazarum quadriduanum è sepulchro eduxit, ille homo morietur? Moriatur. Ille qui hesterno vespere abscissam Malcho auriculam reposuit & sanavit, qui universam cohortem uno verbo ad terram dejecit, ille homo morietur? Moriatur. Et qua de causa? Quia hic homo multa signa facit. O cæcitas! ô perversum judicium! ô iniquitas inaudita! Generatio prava & adultera signum querit, & cum vult et multa signa, authorem signorum ad necem postulat. Non

ne oportuiffet post exhibita & visa multa signa, veritatem agnoscere, Prophetarum oracula intelligere, Melliam amplexari, & acclamare, *viuat Rex; viuat Dominus meus!* non è diverso *Moriatur. Et quale crimen est* (quærit Theophylactus) *quod signa facit? oportebat ergo credere & adorare, & non habere pro homine puro.* Verum hæc est invidiæ proprietates animam excœcare.

3. Reg. 10.
Theophyl.
in Matth.

S. Cyrill.
in Joan.

Exodi. 10.
Rup. Abb.

1. Reg. 18.

S. Chrysof.
hom. 45.
ad pop.

Guilielm.
Parif. de
mor. c. 8.

Sap. 2. v.
12.

S. Cypria.
ferm. de li-
vore.

XII. Impiæ sententiæ causam facer textus invidiæ tribuit. Nam Pilatus expensa Iudæorum accusatione; *Sciebat quod per invidiam tradidissent eum.* Cœcè ruebant in id unum, ut morte perimerent innocentem: *Invidia nihil videt, sed cœcat animam* ait Cyrillus. Cum Deus Ægyptum affligeret: *Factæ sunt tenebræ horribiles in uniuersa terra Ægypti tribus diebus & nemo vidit fratrem suum.* Quæ causa rogo hujus plagæ, hujus obtenebrationis? audite Rupertum Abbatem: *Hæc tenebrarum horribilium densitas redde Ægyptiis illata est, quia videlicet invidiâ & odio filiorum Israël oculi eorum fuerant obcœcati.* Acclamatum erat à filiabus Israël *Davidi de Goliatho victori: Percussit Saul mille, & David decem millia.* Tantus illicò Saulem invidiæ furor corripuit, ut oculos à Davide averteret, eumque velut hostem intueretur, à quo ingens beneficium acceperat: Unde S. Chrysofomus: *Eum, inquit, qui sibi vitam donavit, & totum exercitum ab alienigenis liberavit, tanquam hostem intuebatur; talis est enim invidiæ malitia.* Invidia dicta est à non videndo, quod non libenter videt, unde Guilielmus Parisiensis: *Invidia dicitur vel invidentia, quoniam contraria est visui.* Hoc fatentur de se Iudæi sub impiorum persona apud sapientem, ubi dicunt: *Circumveniamus justum quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, &c. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est alijs vita illius.*

XIII. Si operationes invidiæ consideres, fatebere cum Cypriano, quod sit *seminarium delictorum.* Hinc quærit *filiius: Invide quid suspiras? propriumne malum an alienum* *bonum* sanè huic connata est? *radix omnium malorum cupiditas.*

ditas. alienâ invidus torquetur felicitate, quam ipse desiderat: hoc est illud malum quod omne pervertit iudicium *Interesse proprium*. Quid Caipham impulit ad tantum scelus, ut innocentiam damnaret, sententiam ferret inauditâ causa? *Invidia: Interesse proprium*, boni publici honestate velatum. *Expediit ut unus homo moriatur pro populo*. Quid Iudæis persuasit, ut iniquæ sententiæ subscriberent? *Invidia: Interesse proprium*. quia *venient Romani, & tollent locum nostrum*. Ah utinam hæc pestis hodie à tribunali- bus exularet: utinam sæpius non damnaretur innocens, quia *nihil tulit, quia nihil fecit: & absolveretur reus, quia attulit unguentum, quia erat socer, erat gener, erat cognatus!* *Pessimam veri affectus & iudicij venenum sua cuique utilitas: ajebat Tacitus: & bonum publicum, ut in plerisque negotijs solet, privatâ gratia devictum*. Querebatur olim Salustius.

S. Basil. serm. de invid.

Joan. II. v. 48.

Tacit. lib. I. Annal. Salust. in Jugurth.

XIV. Quid verò inter hæc patientissimus Servator noster? *Cum accusaretur à Principibus sacerdotum, & Senioribus, nihil respondit*. Sic jam olim per Prophetam se facturum promisit: *Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones*. Ferunt Dionem Philosophum è convivio redeuntem à quopiam maledictis proscissum, tacuisse: cumque jam domum ingressuro diceret convitiator: *Nihil verò respondes?* id unum adjecisse: *Ne gry quidem*. Satius erat etiam hoc responsum omittere. Meus Servator, ne id quidem pro responso dedit: *sicut homo non audiens & non habens in ore suo redargutiones*. Ut Ethnicus homo Pilatus miraretur vehementer, quod testatur sacer textus. Nimirum ut ait D. Augustinus: *aperta mendacia non sunt responsione digna*. Sive ut ajebat S. Hieronymus: *JESUS autem tacebat: sciebat enim ut Deus, quidquid respondisset torquendum ad calumniam*. O mi IESU quam durum est nobis tale silentium! quam faciliè sentimus in nos jactata convitia!

Math. 26.

psal. 37.

Plut. & Stob. ap. Lycost.

S. Aug. ap. Finett. S. Hieron. ap. eumd.

XV. Exquirunt causam sacri textus Interpretes: *ur Deus Moyse præceperit in deserto, ut cum à serpentibus*

B. Ifai.
orat. 25.

læderetur populus, erigeret serpentem æneum, & non verum vivum vel mortuum, cum id absque labore præstare potuisset, cur opus fuit æneum fabricare? respondet B. Ifaias: *omnia passus est, neque immutatus est* (Christus videlicet quem serpens æneus repræsentabat) *neque irâ commotus in eos, à quibus tot injurijs afficiebatur, nihil respondens: sed ad ænei serpentis similitudinem immobilis manens.*

Jerem. 1.

Huc videtur etiam respexisse Deus cum Jeremiæ diceret: *Dedi te in columnam ferream.* Rarum quid Columna ferrea: cur non in columnam marmoream, gypseam, ligneam? *in columnam ferream*, inquit, ut ejus miram patientiam, & invictam fortitudinem demonstraret. Quartam columnam domus sapientiæ hodie ereximus: non est marmorea quæ facillè confringatur, non est gypsea, quæ nullo labore comminuat; non lignea, quæ disseccetur, sed quæ duret in omnibus casibus, ne ferrea quidem, sed aurea. Nam *aurum percussum filet.* Ut ait Galfri-
 dus. De Alcone Statuario ait Plinius: *Est in eadem Urbe (Thebis) & ferreus Hercules, quem fecit Alcon, laborum Dei patientia inductus.* Sic nos columnam auream statuimus

Galfrid. in
Allegor.
Tilman.
Plin. lib.
34. c. 14.

Salvatori in domo sapientiæ: *Laborum Dei patientia inducti*, cui lemma inscribimus Carolinum.

Plus ultra.

STATIO V. APUD HERODEM. CONSIDERATIO VIII.

Pro Dominica IV. Quadragesimæ.

ILLUSIO.

THEMA.

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.

SYNOPSIS.

- I. Inter flores Rosa obtinet Principatum magnis passim celebrata e-logijs. Sed verus florum Princeps colligatus fasciculo myrrhæ præsentatus est Principibus sacerdotum, ab his Pilato, mox Herodi, in cuius aula Rex florum candidus à nobis considerabitur.
- II. Dies letitiæ cordis ejus est, quo candido & rubeo vestitu ornatus est: stetit ante Præsidentem ante quem aliquando Præses stabit, & interrogatus de multis, respondit nihil.
- III. In aula Herodis amictu albo vestitur, paulò post acquisiturus purpureum; ut recuperet duo vestimenta perditâ in Paradiso innocentie candidum, & gloriæ rubicundum.
- IV. Veste candida innocens agnoscitur, & velut calculo albo absolvitur.
- V. Verè dies letitiæ cordis eius, quia notata albo calculo, qua novus Alexander fasciâ candidâ vulnus humani generis obligavit.
- VI. Et candidatus Crucis tribunalia perambulans prebensabat contumelias, spûta, verbera.
- VII. Verus Sacerdos lineis vestitus, & idem futurus victima.
- VIII. Candidus Princeps pacis, & Rex pacificus, quem tamen
- IX. Sprevit Herodes cum exercitu suo, nempe amatorum huius seculi, qui superbo vestium apparatu ei illudunt.
- X. Nullus verò status ei magis illudit quam Ecclesiasticus, in quo reperitur, qui sponsis ad nuptias ituris similiores sunt quam Clericis.
- XI. Talis quondam Bellovacensis Episcopus cuius armaturam novus agnovit Pontifex pro tunica filij.
- XII. Quare

XII. Quare utendum habitu modesto
ac decenti : induenda armatura
Dei , quam Paulus describit , ut

externa mundities interna purita-
tis sit index.

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.

I.

Linter vernas hortorum delicias , & suaves
oculorum illecebras flores, quis principa-
tum obtineat, haud sanè facile est statue-
re. Celebratur à raritate & pretio flos In-
dicus ante non multos annos allatus in
Belgium , nominatus *semper Augustus* , &
emptus tribus millibus imperialium , hic vel ex nomine
sibi primas deposcit. Lilium hortorum gloria ab ipsa sa-
pientia æterna Salomonis majestati præfertur : *Consi-
derate lilia agri : nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut
unum ex istis.* Iubet lilia considerari , velut objectum di-
gnissimum quod non solum spectetur oculis, sed inimita-
tatur in considerationem intellectus. Et si Regem subdi-

Matth. 6.

*Plin. l. 21.
cap. 5.*

*Sappho ap.
Achill. Tat.
lib. 1. de
Leucipper.*

*Anon. ap.
Georg.
Reismill.
festo. Nat.*

*B. V. conc.
12.*

*Guiliel.
Plati. de
SS. Sa-
cram.
Disc. 4.*

Aref. lib. 2.

tatis eminere par est : *nulli florum excelsitas major*, quam lilio,
ut ait Plinius. Hic tamen idem Rosæ principatum defert,
cum ei *Lilium nobilitate proximum affirmat*. Et sanè nulli ex
omnibus quos terra gignit floribus, tot reperias excogi-
tata elogia, quam rosæ. Sappho apud Achil. Tat. *Rosa*,
inquit, *florum Regina, terræ ornamentum, plantarum decus,*
prati viror, pulchritudo coruscans, terræ risus. Alius quis-
piam Anonymus : *Rosa inter flores pyropus, hortorum purpu-
ra, odorum Sapphirus, Aprilis oculus, veris Phœnix, nature
pompa.* Fortè melius Guilielmus Plati. *Rosa bella Aprilis
filia, odorum mater; fragrantie dispensatrix, suavitatis thesauri-
aria, pocillatrix apum, promaconda liquorum, regina plantarum,
princeps florum, phœnix herbarum, pompa hortorum, aëris ungu-
entaria, viridarij splendor, pratorum purpura, veris oculus au-
ræ corona.* Denique accuratissimè Paulus Arefius : *Ro-
sæ flos florum, honor veris, pratorum, pompa, collium ornamentum,*
plau-

plantarum elegantia, virgultorum decus, hortorum oculus, camporum purpura, honor æstuariorum, terræ splendor, iuventutis gemma, amoris nuntia, cœli speculum, viridarij aurora, stella terrena, parbelius solis, magisterium cupidinis, Floræ gloria, Musarum delectatio, Veneris delicia, mensarum & sepulchrorum decus. Quis ad tanta elogia non illicò sententiam ferat: *Florum Rex & Regina Rosa*? Per me licet, *Florum Regem decernite semper Augustum*, aut lilium, aut Rosam. *Florum Regem* verum frustra inquirimus, quem ante ocliduum in monte Oliveti perdidimus. Illic colligatus fasciculo myrrhæ præsentatus est Hierosolymis Principibus sacerdotum, quem jam olim futurum prædixerat Ecclesiasticus, *quasi plantationem rose in Jericho*. Et rursus: *quasi florem rosarum in diebus vernis*. Hunc anno mundi conditi ut supputat Baronius 4015. die 25. Martij, vix orto sole ceu rarum munus transmisit Caiphas Pontio Pilato Præsidi Iudææ, Pilatus verò Herodi, in cujus aula hodie nobis quintam stationem (ne bis apud Pilatum subsistamus) delegimus. Contemplemur hic Regis florum habitum & vestitum, & refocilemus animas nostras in ejus odore.

II. Diligens & dilecta sponsa apud Salomonem nos anteit, ac monet: *Egredimini filie Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo corona vit eum mater sua, in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus*. Hæc ad literam suo Salomoni aptare conantur Rabbini: Verùm SS. Patres de Christo Salvatore accipiunt: Cyprianus, Ambrosius, Cyrillus Hierosolymitanus, Theodoretus, Gregorius Nyssenus, Bernardus, Richardus de S. Victore, & alij ap. Ghisler. Qui diem lætitiæ cordis ejus intelligunt diem illum quo purpura & albo amictu vestitus est Hierosolymis. *Egredimini animæ Christianæ, animæ Deo devotæ, egredimini* hac Dominica quæ ab introitus exordio *latere* dicitur: *& videte*. Quid porrò videbitis? deducitur mundi Servator summo mane à Caipha ad Pilatum, ubi ut narrat Evangelista: *JESUS stetit ante Præsidem*. Sed post non mæ-

tos annos vertetur folium, & dici poterit : *Præses stat ante JESUM*. Interrogat Præses velut reum ; examinat accusationes Iudæorum : *JESUS autem amplius nihil respondit*. Quid juvat respondere inter clamores inconditos? coram Iudice qui non desiderat audire, sed condemnare? casus labor defensio innocentiae pro tribunali iniquitatis.

S. Ambros.
in c. 27.
Matth.

Benè tacet, qui defensione non indiget, ait Ambrosius. Sed interroga Pilate, & interrogando tibimet responde : *Quid est veritas?* Anagramma : *Est vir qui adest*.

III. *Et remisit eum ad Herodem*. Jam florum Princeps suis incipit ornari vestimentis. In aula Herodis candidus conspicitur, futurus paulò post purpuratus, ut sit dilectæ sponsæ *candidus & rubicundus*. Duo vestimenta in Paradiso sunt deperdita, unum candidum, & alterum rubicundum : candidum innocentiae, rubicundum immortalitatis. *Nudi erant* (inquit Ambrosius loquens de protoparentibus) *sed non sine virtutum integumentis* : Princeps virtutum antesignana innocentia, quam consequabatur gloria immortalitatis. Unde Moyses Barcepha : *Adam & Eva, quia vestiti erant gloriâ non verecundabantur*. Ut primum verò præceptum Domini violarunt, exuti sunt hac gloriâ, perdiderunt vestem innocentiae, coacti quærere alia tegumenta : frustra erant ficûs folia : Deus illis dedit tunicas pelliceas symbola miseriarum, de quibus iterum

Ambros.
lib. de Pa-
radis. c. 13.

Moyses.
Barceph.
lib. de pa-
rad. p. 1. c.
28.

Ambrosius : *Exui tunicam pelliceam, quam acceperunt Adam & Eva post culpam, tunicam corruptelæ, tunicam passionum*. Hanc tunicam corruptelæ & passionum ut cœlestis Adam ab humano genere tolleret, & pristinam innocentiae vestem recuperaret, voluit in passione sua indutus albâ veste prodire, quem Herodes *indutum veste albâ, remisit ad Pilatum*.

Ambros. li.
de Isaac. &
anim. c. 6.

IV. O quot mysteria sub hoc candido vestimento abscondita sunt! quam diversæ Dei & hominum cogitationes! sæpè quos condemnant homines, absolvit Deus. Herodes Christum induit veste alba, ut exhiberet, velut

simplicem, & fatuum : Pater æternus, ut mundo Filij sui innocentiam contestetur. Accusabatur ut malefactor, ut populi seductor ; veste candidâ ostenditur immaculatus. Romani Iudices atris & candidis lapillis distinguebant sententias ; damnabantur qui atris notati erant, absolvebantur qui candidis. Ecce Herodes *indutum veste alba remisit* ad Pilatum, quasi calculo candido absolutum.

V. *Indutum veste alba remisit.* Nempè hæc erat *dies lætitiæ cordis ejus*, quæ candido lapillo signari debuit ; *Apud Cretenses observatum est ut albis lapillis lætos dies, lugubres nigris calculis adnotarent* : Inquit Alexander ab Alex. Lætus omninò dies quem ingenti desiderio desideravit, lætus & nobis, quo ingentem fructum collegimus : *Albus color autumno dicatus.* Fertilis vindemia de Botro Cypri exhilaravit cœlestem vinicolam. Verè hæc *dies lætitiæ cordis ejus*, qua novus Alexander vulneratum genus humanum albâ fasciâ obligavit. *Alexander memoratur cum Lysimachus vulneratus esset, medendi vulneris causâ diadema sibi detraxisse (nam candida fascia erat) illoque Lysimachi vulnus alligasse.* Quod omen illum futurum regem designavit sicut eventus docuit. Candida Christi veste ligatur saucium peccato humanum genus, & ad regnum immortalis gloriæ inauguratur.

Alexan. ab
Alex. lib.
4. c. 20.
Item lib.
5. c. 8.
Idem lib.
1. c. 28.

VI. *Egredimini & videte indutum veste alba candidatum crucis ; nullus tam cupidè Romanum Magistratum ambiit, quam crucem Christus.* *Candidatorum mos fuit cum comitia fiunt, & in suffragium civis vadunt, in candida veste sine toga in campum descendere, singulasque tribus prehensare & circuire* : Sic cœlestis noster candidatus crucis perambulat omnia tribunalia, & circuit prehensando contumelias, sputa, verbera, flagella, Crucem. Eam ob causam è cœlo descendit in terram. In qua cogitatione defixus S. Bernardus ajebat : *Video oculis mentis te Domine JESU tam diris nexibus adstrictum tanquam latronem trahi ad iudicium Principis sacerdotum, & Iudicem Pilatum.* *Video & perhor-*

Idem Alex.
lib. 4. c. 3.

S. Bernar.
Fr de Pass.
cap. 4.

resco, & admiror; & admirando deficerem, nisi quod liquidò cognosco te prius in corde charitatis nexibus fuisse constrictum, qui ad deteriora vincula sufferenda libenter te attrahere potuerunt. Quasi diceret: ambivisti vincula, verbera, crucem in corde, quid mirum, quod tam libenter ad illa sustinenda, circumeas tribunalia, & quasi petas crucifigi.

VII. Egredimini & videte indutum veste alba, verum sacerdotem, qui se ad sacrificium præparat. Jam olim

Levit. 6.
v. 10.
Levit. 16.
v. 4.

Deus præceperat: *Vestietur tunica sacerdos & feminalibus lineis & alibi: Tunica lineæ vestietur, cingetur Zona lineæ, cidarim lineam imponet capiti &c.* Quem ritum imitati gentiles candido amictu sacrificabant: De Persarum Magis Diogenes Laërtius *His vestis candida.* De Jovis Ammonis sacerdotibus Silius Italicus:

Diog.
Laërt. in
vit. Philo-
soph.
Sili. Itali.
lib. 3.

- - - nec discolor ulli

Ante aras cultus: velantur corpora lino.

- - - *Ante aras stat veste sacerdos*

Effulgens niveâ.

Plato lib.
12. de leg.
Cic. 1. 2.
de leg.

Causam porrò assignat ex Platone Cicero: quia color albus præcipuè decorus Deo est. Hinc etiam novi testamenti sacerdotes lineis induuntur, quia *Angeli æterni Regis* (ut loquitur Author Gemmæ) *ministri in albis apparebant*, malle ego dicere, quia sacerdos in æternum Christus indutus fuit veste alba, cum ad sacrificium sacerdos idem & victima se accingeret; cuius memoriam quotidie sacrificando renovant sacerdotes. *Color albus præcipuè decorus Deo est.*

Gemm. de
antiq. rit.
Miss. lib.
1. cap. 19.

VIII. Egredimini & videte Regem Salomonem pacificum indutum veste alba, pacis & Regiæ potestatis symbolo. Archelaus,

Flav. Joseph. de
bell. Iud. li.
2. cap. 1.
Tacit. lib.
2. hist.

ut est apud Flavium Iosephum, in magnis solennitatibus templum ingrediebatur candidis indumentis ornatus. Scipio Africanus apud Romanos festis diebus candidâ veste in publicum prodibat: & triumphantem Vitellium comitatus miles in urbem candido amictu. *Benignissime Princeps pacis: utinam te hodie omnes comi-*

comitaremur candidis ornati conscientijs & puris cordibus, & ab omni inquinamento alienis. Sed metuo ne, sicut Herodes te cum exercitu suo spreuit, & illusoriè indutum veste alba remisit: ita multi qui sub tuo nomine se militare gloriantur, tibi illudant vestimentorum novitatibus, & magnæ vanitatis ludibrijs.

IX. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & quis ille tam impudens exercitus, qui Filium Dei audeat spernere dum candido vestimento fatetur innocentem? Ah exercitus ingens amatorum sæculi, qui superbo vestium apparatu sua corpora contegunt, & immanibus expensis vanitati litant. Tu tu superbe juvenis qui plus temporis infumis in vestium permutationes, in calamistrâ & capillitij torturas, in odoramenta & sumptuosorum pulverum asperisionem, quam in orationes & Dei servitium: Tu tu impuris ardens amoribus vanitatis mancipium tumida puella, quæ pretiosis ornamentis retia tendis incautæ iuventuti, ut casta corda in tuam nasam pertrahas; tu & tui similes estis Herodis exercitus, qui Dei Filio induto veste alba illuditis. *Semper ornatus mulierû fuit, etati omni, gēti omni* (ex Scribanij calamohæc fluît) *ut mutuo lenocinio naturalis & emendicæ venustatis, virorum stuporem edificent. Atque hinc jam videmus mulieres de concha, de dracone, de serpente, de quacunque peregrinitate cultum & gloriam mutuari: quorum non raro tenerrima cervix & crines saltus & Insulas circumferunt: & totum Calendarium digiti explent: unoque non raro filo Provinciarum pretia pendent. Atque hæc omnia placendi studio, ut gladius adolescentibus fiant. Ab artifice diabolo hæc nata in libidinis incitamentum: sine quibus plurimum muliebris forma ingrata & naufraga jacet: ut primum verò illa accesserint, exsurgunt fornaces Babylonij majores, &c.* Hæc ante seculum non planè dimidium Scribanius: quem præcessit paulò ante Thomas Lansius de Romanorum veterum luxu differens: *In vestitu quidquid boni moris fuit, perierat. Quis comptulorum tunc fuit, qui non maluisset Rem-*

Scriban.
in Cbr.
Patient.

Thom.
Lanf.
Consult.
Provinc.
mibifol.

turbari, quam vestem? qui inter pectinem speculumque occupatus non sollicitior fuerit de capitis sui decore, quam de salute? scemine etiam quas scimus cum venia aliqua peccare, ubi viri gradum struunt, census nepotum induerant: neque satis muliebris insania viros subjecerat, nisi bina ac terna patrimonia auribus singulis pendissent. Lolliam Paulinam ne serio quidem ac solenni caeremoniarum apparatu, sed mediocrium etiam sponjalium coena, vidit Plinius smaragdus margaritisque opertam, alterno textu fulgentibus toto capite, crinibus, spiris, collo, auribus manibus, digitisque: quae summa quadringentes HS. colligebat. Ipsa confestim paratâ mancupationum tabulis probare. O monstrum! quae mulier in uno cultu, nec in magna festiuitate, decies centena millia Philippicorum habeat! His planè similia Seneca, ut ab ipso magna parte desumpta intelligas. Rursum Scribanius, luxum perstringens: *Fuere viri (inquit) quae audiat vel taceat satyra? qui nullo non die peregrino lota solo indusia mutarent, quasi abluendis unius diei sordibus patria omnia flumina nimis ieiuna forent, eundum erat ad externa.* His profectò adinventionibus spernit & illudit Christum Herodes cum exercitu delicatorum, & superborum.

Sen de
brev. vi-
tae cap. 12
Scrib. in
Phil.
Christ. c. 6.

Isai. 1.

S. Bernar.
serm. 33.
in Cant.
S. Lauren.
Justin. ap-
Finet. de
Passio. fol.
516.

Idem S.
Laurent.
Justin. de
triumph.
agone cap.
23.

X. Queritur olim Deus per Isaiam: *Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.* Ad quae verba opportunè S. Bernardus: *Vox plangentis, spreuerunt me in bistriónico habitu in regio apparatu.* Et S. Laurentius Justinianus propius ad nostram thesim: *In veste alba toties illuditur Christus quoties fideles pretiosarum vestium nitent apparatu.* Nupiam verò magis illuditur, quam in Ecclesiastico statu; hic quippe cum plurimum affinitatis habeat ad vestimenta Christi, grauius etiam delinquere censendus est. Id egregiè ponderans idem Venetus Patriarcha inquebat: *Ubi ero, mutato habitu illusus est Christus? nonne in domo Herodis Regis & Pilati Praesidis? jam attende palatia Praesulum: ponunt signa sua signa; sericis apparatibus ornantur, pretiosis vestibibus induuntur, samulorum vallantur multitudine, & quod sine mœrore dici non potest: domus quae egenorum esse receptacula debent,*

debent, Imperatorum palatia judicantur. Magis lugendum est, quod sæpenumerò dum vestiuntur domestici parietes pretiosis aulæis, famulitium serico, argento, & auro radiat, longo firmate sumptuosæ vestes terram verrunt, & à longe venientis Præsulis adventum perstrepunt, in Ecclesiis interim squalent altaria, mucò & situ putrescunt sacerdotalia paramenta, telis aranearum prætexuntur fenestræ, omnes anguli neglectum domus Dei, & sorditiem contestantur. Dubites num hos Dei ministros nuncupes an vanitatis. Certè S. Hieronymus id sua ætate quod vidit luxit scribens ad Eustochium : *Omnis his cura de vestibus, ut benè oleant, & pes laxâ pelle non folleat crines calamistri vestigio notantur, & ne plantas humidior via spargat, vix imprimunt summa vestigia. Tales cum videris, sponsas magis existima quam clericos.* Creditisne quod tales aliquando agnoscat summus sacerdos, an non potius dicet multis : *Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* vestem sacerdotalem?

S Hieron.
Ep. ad Eustoch.
flocb.

Matth. 22.
v. 12.

XI. De Bellocacensi quodam Episcopo narrat Spondanus ad annum Christi 1196. qui captus ab Anglis, contra quos armatus hasta & clypeo pugnaverat, à Romano Pontifice liberari petierit. Rex Anglus cujus intererat, misit ad Pontificem lorica Episcopi cum dicto : *Vide, inquit. an tunica Filii tui hæc sit, an non?* Cui Papa : *Non filius meus est vel Ecclesie.* Ad Regis igitur voluntatem redimatur, quia potius Martis quam Christi miles judicatur. Hæc Paris, quæ pluribus profequitur Rogerius. Utinam multis non ita accideret, de quibus dici posset ; potius mammonæ quàm Christi miles ; potius veneris quàm Christi miles ; potius Aulicus quàm Clericus ; potius abdominis, quàm Domini miles judicatur. Manè Clericus, à meridie profanus ; ante meridiem sacrificus, post meridiem sacrilegus, hodie Dei cras dæmonis servus. Contra hos detonat, Clarævallis Abbas : *Inde is quem quotidie vides meretricius nitor, histrionicus habitus, regius appa-*

Spondan.
ad an.
1196 An.
nal.

Gen. 37. v.
32.

Paris. Ro-
ger. ap
Spondan.

S. Bern.
serm. 30. in
Cant.

Conti. Ai-
moin. in
vita Lu-
dov. Lib. 5.
.10. & 11

tus inde aurum in frenis, fellis, & calcaribus, ut plus calcaria ni-
teant, quàm altaria. Laudo proinde piissimum Zelum Lu-
dovici Pii Imperatoris, qui anno Imperij sui decimo sex-
to jussit Componi ordinarique libellum (ita loquitur Continu-
ator Aimoini) *Canonice vite normam, in quo totius illius or-
dinis perfectio continetur.* Cujus libelli fructus hic fuit ut
idem narrat : *Tunc cœperunt deponi ab Episcopis & Clericis
cingula balthéis aureis & gemmeis cultris ornata, exquisitæque ve-
stes : sed & calcaria talos onerantia deponi. Monstro enim si-
mile ducebat (Imperator) si Ecclesiasticæ deputatus familiæ co-
naretur aspirare ad secularis ornamenta gloriæ.*

ad Philipp.
5.

Cant. 6. v.

3.
B. Pet.

Damian.

Epist. 102.

XII. Vidimus in aula Herodis illusum Christum: vi-
dimus Regem Salomonem in diademate suo in die læti-
tiæ cordis ejus : Nostrarum nunc partium est crucis can-
didatum pio affectu, modesto habitu comitari. Nihil sit
fordidum, sed nihil etiam superbum. *Modestia vestra no-
ta sit omnibus hominibus:* Modestia quod profanum, quod
indecorum est, odit. Omnibus hæc dico, sed potissimum
Clericis, qui Christum indutum veste alba quoties ad al-
tare accedunt, repræsentant. Horum ornamenta sint,
ut de iis dici possit : *Pulchra es amica mea, sua vis & decora
sicut Hierusalem.* Notat hic Damianus assimilari sacerdo-
tem Hierusalem non Babylo. *Sicut Hierusalem, inquit,
non sicut Babylon, quam vidit Joannes ornatam purpurâ & coc-
co, & inauratam auro, & lapide pretioso, & margaritis. Ba-
bylonem sanè Diabolus, Hierusalem inhabitat Christus. Ille lu-
xuriantis amictus varietate reficitur, hic asperis & humilibus.*

S. Bernard

lib. 3. de

Confid.

Externa mundities internæ puritatis sit index. Cæterum
ut Bernardus observat, superbarum *Forma vestium defor-
mitatis mentium indicium est.* Et quærit admirabundus.
*Quid sibi vult quod Clerici aliud esse, aliud videri volunt? Nem-
pè habitu milites, quæstu clericos, actu neutrum exhibent. Cujus
ordinis sunt? cum utriusque esse cupiunt, utrumque deserunt. U-
nusquisque in suo ordine resurget. Isti in quo? An qui sine ordi-
ne peccaverunt, sine ordine peribunt? Aut si Deus creditur ni-
bil*

bil inordinatum relinquere ; vereor non alibi ordinandos quam ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Hæc Bernardus maximæ inter Ecclesiasticos suo seculo autoritatis. Quare si arma placent : *Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. Quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem : sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitie in cœlestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti lorica[m] justitiæ, & calceati pedes in preparatione Evangelii pacis : in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere : & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei.*

Rom. 13 v
12. ad E-
phes. 6. v.
11. & seqq.

STATIO VI.

APUD PILATUM.

CONSIDERATIO IX.

Pro Feria V. Dominicæ IV. Quadragesimæ.

FLAGELLATIO.

THEMA.

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.

SYNOPSIS.

I. Quarta Dominica Quadragesimæ
Lætare dicitur, & Dominica de
Rosa, quod ea die Pontifex au-
ream Rosam benedicere soleat, &
Sacra Peregrinato,

alicui Principum transmittere.
II. Talis Rosa Christus ab Herode re-
missus ad Pilatum ubi candida pri-
us rosa, depurpurata est sanguine.

O

III. Nam

III. Nam à Pilato quem Herodi conciliavit, acerbissimè flagellatus est.

IV. Per crudelissimos videlicet lictores, quorum mille aliqui, sexcentos alij fuisse putant, qui summè ode- rant Judeos.

V. Instrumentis etiam immanibus, lor- ris, funibus, scorpionibus, catenis, spinis &c.

VI. Itibus penè innumeris, quamvis lege tantum fuisset Judeis non insti- gi ultra 40. ictus. Variæ sunt de nu- mero istum opiniones.

VII. Hinc dolor flagellati omnium do- lorum acerbissimus ut mori inde po- tuerit, nisi se ad graviora servasset.

VIII. Assuevit per hæc ad acerbiora, ut Lacedæmonum juvenis ad aras virgis cædi solita, & Moquinenses

ad Principatum inaugurandi, inter flagra immoti.

IX. Sanguis per flagra elicitus non tantum fluxit, sed & in aërem pro- filiebat, quia in cælo vacuum hoc sanguine sanctorum feraci explen- dum erat.

X. Et nos adversa modica recensamus perferre, cum flagella Dei nos con- servant, Simus instar trochi & ste- mus in plagis.

XI. Si imbecillitatem prætendimus reclinemus nos ad columnam cui Christus alligatus fuit dum flagella- retur, & ejus recordatione pena- rum facilius feremus quod nobis ac- cidet adversi stemus, quia nondum ad sanguinem restitimus,

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.

I.

Uarta hujus sacri quadragesimalis jeunij Dominica cujus hebdomadem decurri- mus, appellari solet Dominica *Letare* ab exordio scilicet Introitus Missæ, in quo excitamur ad gaudium ut inquit Ruper- tus: ut simus *Spe gaudentes in tribulatione* *patientes*. Est enim ut cuipiam placet: *Spes dulce pati*, & Philo Hebræus ait: *Spes est gaudium ante gaudium*. Qua fortè de causa Romani hanc Dominicam appellant *Do- minicam de Rosa*. Quæ suavis est inter spinas. Hac quip- pe die summus Pontifex quotannis consecrare solet au- ream Rosam, & modo huic, modo illi Christianorum Prin- cipi aut Regi dono transmittere: Dubio procul ut infi- nuet eos esse debere *Spe gaudentes in tribulatione patientes*. Rectè proinde hac hebdomada nobis considerandam pro-

Rup. Abb.
ap.
Gavant.
Thesau.
Balde Ba-
trach.
Pbllo.
Hebr.
Carem.
Pontific.

propofuimus Rosam florum omnium Principem, Mundi fervatorem *Candidum & rubicundum*, quem Pilatus Herodi, Herodes iterum Pilato ceu donum remisit. Fuit dies ille *dies lætitiæ cordis ejus*, ut & nos discamus esse *spe gaudentes in tribulatione patientes*: & cum ipso proposito nobis gaudio sustineamus adversa.

II. Rosam principio candidam crevisse arbitrantur Poëtæ, quæ postmodum Deæ cujusdam sanguine rubricata, crescere cœpit purpurea. *Cum enim dilecto Adonidi, ad quem perimendum Mars aprum immiserat, Dea opem ferre properaret, pede à spina rosæ vulnerato purpureum colorem rosæ, cum prius esset candida, datum fuisse fabulantur.* Ferrus aper in Paradiso Adonidem humanam naturam interemerat: huic opem latura Dei sapientia Mundi Servator Rosam delicatissimi corporis sui depurpuravit, spinarum aculeis, non in pede sed capite vulneratus, imò toto corpore crudeliter laceratus. Nuper hanc Rosam candidam in aula Herodis contemplati sumus, hodie in Prætorio Pilati purpuratam.

Nat. Com.
in mythol.
lib. 5. c. 16.

III. Reductus ad Pilatum servator, ut constaret quod venerit inimicitias tollere, dissoluta componere, conciliavit Pilatum Herodi: *Decebat enim eum, qui mundum erat pacificaturus, ut prius etiam ipsos Judices pacificaret.* Ait S. Cyrillus. Sed qualis hæc pacificatio, quæ reus Barrabas absolvitur, & innocens JESUS condemnatur? *Tunc ergo apprehendit Pilatus JESUM, & flagellavit.* Quam crudelis fuerit hæc flagellatio tacuit Evangelista, quia exprimere non potuit, sed nobis considerandum reliquit. Consensu omnium Patrum nullæ humanæ vires possunt comprehendere sensus, & doloris acerbicatem. Illud verissimum est ex teneritudine complexionis colligi posse quadantenus, quantus dolor fuerit, quæ verberum atrocitas, quin & ex perspicacitate intellectus, qui in tantum incrementat dolorem, quantum subtilior est, Unde S. Bonaventura: *Quia nullus potuit illi æquari nec æqualitate*

Cyrril. Ca.
tecb. 13.

Joan. 19.

S. Bonav.
in 3. d. 15.
q. 21.

complexionis, nec vivacitate sensus, dolor illius omnium dolorum fuit acutissimus.

*Fest. ver-
bo Brutij
A Gell.
Noë.
Attic. lib.
1. cap. 3.
Strabo lib.
5. cosmo-
graph.
CARTHOG.
lib. 10.
Iacobi. Ti-
rin. in
Eváng.
Lobb.
Trãd. de
Pass. Chri.
Hieron. in
Matth.
Chryso-
stom. in
Ioann.
Theoph. in
Eváng.
Vincent.
Ferrer.
ser. de Pass.
Bonaven.
Tr. de Pas.
Gerson. ap.
Rödd.
Maldon.
in Eváng.
Matth.
Lobb. cit
Gretser. de
cruce.
Lips. de
cruce lib.
2. cap. 9.
S. Vinc.
Ferrer. cit.
Durant. in*

IV. Perpendantur liçtores crudelissimi, quos Brutios seu Lucanos fuisse plerique existimant. Hi quippe ut Festus, A. Gellius, & Strabo tradunt, eoquod à Romanis ad Annibalem defecissent, coacti fuerunt Magistratus in Provincias abeuntes sequi, & ad infligenda reis supplicia operam locare. Mille horum fuisse, & ab omnibus Christum flagellatum scribit Carthagena, sexcentos omninò fuisse colligit Tirinus ex Evangelico textu, ubi dicitur: *Congregaverunt ad eum universam cohortem; constabat autem ea cohors minimum sexcentis viris.* Quam vis non omnes manum applicaverint, sed sex tantum validiores ut putat Lobbetius, qui alternatim fessi invicem succedebant viribus relictis. Oderant hi genus Iudaicum, ut proinde crudelius solito sævierint, instar tigridum aut leonum, ut adstruunt SS. Patres: Hieronymus, Chrysostomus, Theophylactus, Vincentius, Bonaventura, & alij. Ex quibus Hieronymus & Chrysostomus bis Christum flagellatum fuisse affirmant: priori vice cum emendatum & correctum Pilatus vellet dimittere, deinde cum morti eum adjudicasset, quod legis & consuetudinis erat. Subscribunt huic opinioni recentiores, Gerson, Maldonatus, Lobbetius, Gretserus, Lipsius &c.

V. Perpendantur instrumenta flagellationis. S. Vincentij Ferrerij sententia est: *Spinis durè, flagellis durius, catenis durissimè flagellatur.* Alij apud Confalvum Durantum opinantur *Salvatorem nostrum primum crassioribus funibus fuisse flagellatum, postmodum ferreis scorpionibus, tertio catenis postremo virgis spinarum.* D. Brigitta unicum expressit instrumenti genus; dum ait: *flagellis aculeatis infixis aculeis & retractis non evellendo, sed sulcando totum corpus ejus laceratur.* Idem prius sub persona Deiparæ retulerat his planè verbis: *Vidi corpus ejus verberatum & flagellatum usque ad costas, ita ut costæ ejus viderentur. Et quod amarum erat, cum retractis*

berentur flagella carnes ipsis flagellis fulcabantur. Flagella confecta fuisse ex funiculis notavit Euthymius, & loris etiam contexta, ut plures asserunt; habuerunt in extrema parte ferrea quædam puncta, quæ carnem lacerabant. Eodem ferè legere est apud Landspergium: *Flagellis, virgis, & scorpionibus in quibus erant unci ferrei Christum flagellarunt.* Sunt etiam qui opinantur Christum benedictum primò crassioribus funibus fuisse flagellatum, postmodum ferreis scorpionibus, tertio catenis, postremò virgis spinarum, ut notavit Durantus.

VI. Iudæis olim lege cautum erat, ne reo supra quadragenos ictus infligerent. *Pro mensura peccati erit & plagarum modus: ita duntaxat ut quadragenarium numerum non excedant.* Id quod expertum se scribit S. Paulus: *Quinques quadragenas unâ minus accepi.* Sed cum hac lege Romani non obligarentur, immane dicta est, quanto in Christum sævierunt excessû! *Fui flagellatus tota die.* Queritur ipse apud Psaltem, hoc est ut communiter exponunt scripturæ interpretes, tam atroci flagellatione, ac si integro die flagellatio durasset. *Ne intelligas (inquit Durantus) per integrum diem fuisse flagellatum Christum extensivè, sed intensivè, id est tam acerbè ac si tota die fuisset flagellatus.* De numero ictuum variæ sunt opiniones, omnes tamen in eo conveniunt quod fuerint supra quinques mille.

1. Joannes Eckius celebris superiore seculo Ecclesiastes, ac Lutheri antagonista, refert ex quadam revelatione plagas eiusmodi fuisse quinques mille, trecentas septuaginta quinque.

2. S. Brigitta apud Rödern enumerat plagas quinques mille, quadringentas & quinque. Imò universim vulnera inflictâ toto tempore Passionis, quadringenta millia, quinques mille, & septuaginta quinque; quod ego apud D. Brigittam non reperio.

3. Landspergius apud Durantum affirmat fuisse ictus quinques mille, quadringentos sexaginta.

Not. Revel. S.
Brig lib.
1. cap. 10.
D. Brigit.
Revel lib.
4. c. 70.
Revel. lib.
1. c. 10.
Euthym. c.
67. in
Matth.
Landsper.
lib. 3. de
Pass Chri.
Durant.
cit. sup.
Deut. 25.
v. 3.
2. Cor. 12.
v. 14.
Psal. 72.
v. 24.
Durant.
sup. cit.
Eckh. de
Pass. Chri.
ad. 4. con-
sid. 4.
Plag.
5375.
S. Brigit.
ap. Rödern
Trad. de
Pass. Jesu. 1.
c. 7. Plag.
5405. plag.
400575
Landsper.
bom. 50.

de Pass.

Plag.

5450.

D. Ger-

trud lib. 4.

divin. in-

sinuat.

plag. 5466

Lud. Gra-

nat ap.

Rödern cit

Plag.

5500.

S. Bernar.

ap. cit.

Plag.

6000.

Valad. To.

2. Quad-

rag. serm.

in Parasce.

Plag.

15370.

Ludolph.

vitæ Chri

P. 2. c. 28.

plag.

15490.

S. Vincent

serm. de

Passio in

Parasc.

Plag. 858.

Plag. 744.

Psal. 21.

S. Tho. 3.

P. 9. 40.

a. 6.

4. D. Gertrudis penè eodem calculo tradit fuisse ictus quinquies mille, quadringentos sexaginta sex.

5. Ludovicus Granatensis ex ordine D. Dominici, apud allegatum Rödern recenset Christo in flagellatione inflicta fuisse verbera quingenta supra quinquies mille.

6. S. Bernardus teste eodem authore numerat plagarum sex millia.

7. Alphonsus Valadier recenset quindecies mille trecentos septuaginta ictus. His nec addo nec demo auctoritatem.

8. Landolphus sive Ludolphus de Saxonia, qui piensimè descripsit vitam Christi, asserit cuidam sanctæ fœminæ revelatum, verberum Christo inflictorum fuisse quindecies mille quadringentos & nonaginta.

9. S. Vincentius existimat tot ictus & verbera inflicta Christo benedicto ut in singulis corporis ossibus terna possent numerari. Iam verò Anatomici plerumque numerant corporis humani ossa ducenta septuaginta octo; igitur fuissent ictus minimum octingenti quinquaginta octo. Avicenna numerat ossa humana ducenta quadraginta octo, ergo ictus Christo dati in flagellatione fuerint septingenti quadraginta quatuor. Nolo divinare quis horum acu rem tetigerit; illud certum est plagas fuisse crudelissimas & numero propè innumeras: nisi Prophetæ fidem adhibeamus dicenti: *Dinumeraverunt omnia ossa mea.* Quod verbis S. Brigittæ congruit; flagellatum fuisse usque ad costas, ita ut costæ ejus viderentur. O planè inhumana sævitia! ô crudelis laniena!

VII. Quærit S. Thomas: *Utrum dolor passionis Christi fuerit major omnibus doloribus.* Et respondet in corpore quæstionis: cum divisisset dolorem in externum & internum: *Uterque dolor in Christo fuit maximus inter dolores præsentis vitæ, quod quidem contigit propter quatuor. Primo quidem propter causas doloris: nam doloris sensibilis causa fuit læsio corporalis, quæ acerbiter habuit, tum propter generalitatem passionis* &c.

Secundò potest magnitudo doloris ejus considerari ex perceptibilitate patientis, & secundum animam & secundum corpus. Nam & secundum corpus erat optime complexionatus, cum corpus ejus fuerit formatum miraculosè &c. Et ideò in eo maximè viguit sensus tactus, ex cujus perceptione sequitur dolor: anima etiam secundum vires interiores efficacissimè apprehendit omnes causas tristitiæ. Tertiò magnitudo doloris Christi patientis potest considerari ex doloris & tristitiæ puritate. Nam in alijs patientibus mitigatur tristitia interior, & etiam dolor exterior ex aliqua consideratione rationis per quandam derivationem, & redundantiam à superioribus viribus ad inferiores: quod in Christo patiente non fuit, quia unicuique virium permisit agere quod est sibi proprium. Quartò ex hoc, quod passio illa & dolor à Christo fuerunt assumpta voluntariè, propter finem liberationis hominum à peccato: & ideò tantam quantitatem doloris assumpsit, quæ esset proportionata magnitudini fructus. Quis hic non in eam abeat sententiam, Christum nisi vitam sibi miraculosè prorogaret, præ doloris vehementia mortem oppetiturum fuisse. Est id ad mentem S. Laurentij Iustiniani: *Debit planè mori tanto dolore transfixus: se tamen reservavit ad vitam, ut his graviora perferret.* Nempè nondum videbatur ejus amoris & charitati proportionata doloris quantitas ad finem intentum: & quasi rudimenta dolorum censuit crudelissimam flagellationem.

S. Laur.
Iustin. de
triumph.
agon. Chri.
cap. 24.

VIII. Mirabar aliquando morem illum educandæ juventutis apud Lacedæmonios, de quo Alexander ab Alexandro: *Ad aram sic verberare afficiebantur, ut plerisque sanguis manaret ad necem.* Profusione sanguinis animabantur ad vitæ profusionem: virtutis Tyrocinium fuere flagella. Sed quid hæc verberatio ad nostri Servatoris laniam? *Debit planè mori, nisi se reservaret ad vitam, ut his graviora perferret.* Mirabar etiam morem illum populorum Moquinsium in nova Mexico, qui Ducem sibi electuri ad forum conveniunt, & unum aliquem electum è multis, nudum palo alligant, virisque spineis diverberant:

Alex. ab
Alex. lib.
2. c. 25.

Fr. Ioan. à
Santand.
in relat. ad
Phil. IV.
Reg. Hisp.

rant:

rant : mox etiam varia ludicra coram illo exercent, & si neque verberibus doloris sensum ostendat, neque ludicris ad risum & gaudium provocetur, eum Ducem inaugurant. Quid hæc diverberatio ad Regis Regum flagellationem *in die lætitiæ cordis ejus*, in die quo sanguine suo unctus est ac inauguratus *JESUS Nazarenus Rex Judæorum. Qui cum malediceretur non maledicebat : cum pateretur non comminabatur ; tradebat autem judicanti se injustè.* Tradebat inquam ad flagella, ad verbera, ad carnificinam, ad artuum dilacerationem.

1. Pet. 2.
v. 33.

S. Bernard.
Traß. de
Pass. c. 4.

IX. S. Bernardus acerbitatem flagellationis considerans : *Tam durè inquit flagellatus est Dominus, ut sanguis ejus sursum in aëra resultaret.* Mirum dictu, nisi subesset mysterium. Sanguis iste in cœlum clamat, Patrem exorat, ut parcat mundo, ut satisfactionem recipiat pro peccato. O benedicte Redemptor ! *Redemisti nos in sanguine tuo*, qui peroravit *omni lingua disertius*, ut loquitur Arnoldus Carnotensis : non potuimus timere repulsum, cum hoc clementiæ monimentum, & charitatis insigne pro nostra causa loqueretur. Necessarium omninò fuit *ut sanguis ejus sursum in aëra resultaret* : Quidni in aëra & contra naturam gravium quæ deorsum feruntur : Nam erat in cœlo periculum vacui, evacuatum Angelis cœlum, justorum animabus impleri desiderabat. Fœcundus ergò justorum generator sanguis Christi in altum ferri debuit, ut vacuum expleret, ac necessarium fuit *ut sursum in aëra resultaret.*

Arnold.
Carn.
Traß. de
laud. Virg

X. Adeste nunc mollicelli mundi sectatores, videte Regem Salomonem in diademate, in purpura sui sanguinis refulgentem, videte Regem florum roseum, candidum & rubicundū, electum ex millibus, & discite quo animo huius vitæ adversa ferre debeatis, si inter electos cum electo locum habere desideratis. *Videte nunc opera Domini, quæ posuit prodigia super terram Deus flagellis cæsus est !* utor verbis Divi Bernardi clamat ille *Ego in flagella paratus sum*, qui peccatum non fecit ; vos qui peccatores estis modi-

S. Bern.
serm. 4.
be'd.
pænc.

cam tribulationem refugitis. Audite quid dicat S. Laurentius Iustinianus : *Electum suum tunc magis divina gratia erudiendo custodit, cum quasi percutiendo deserit, & quo durius ex dispensatione flagellat, eo amplius ex pietate conservat.* Cogitate nos in hoc mundo similes esse trocho, qui eo erectior stat, quo magis flagello verberatur : Unde Carolus Bossus expressurus magnanimi amici fortitudinem inter persecutiones, pinxit trochum adjecto lemmate : *stat plagis.* Ita Christiani, qui Ducem & Regem suum purpuratum animosè sequi non erubescunt, *stant plagis*, robustiores evadunt ex flagellis, animantur ad graviora perferenda. *Magna* (inquit B. Pet. Damiani) *magna electis Dei est consolatio ipsa divina percussio, quia per momentanea flagella que perferunt, ad nanciscendam supernæ beatitudinis gloriam firmæ spei gressibus convalescunt.*

XI. Quod si adhuc Virium imbecillitatem obtenditis & onus importabile creditis quod pro cælo sustinendum est, ecce vobis in domo sapientiæ sextam columnam, illam ipsam videlicet ad quam Dei Filius est flagellatus. Ad hanc debiles artus reclinate, ut ex ejus vivaci memoria facilius adversa perferatis. Cogitate ad hanc columnam (quam olim Hierosolymis ostensam cruore Domini purpuratam, & multis ægris salubrem narrat Hieronymus) Dei Filium stetit, & uti Lanspergius scribit cuidam inprimis sancto revelatum fuisse, *in horrenda illa flagellatione sanguinis globos crassiores, & justæ molis, velut è torculari expressos, supra triginta mille ducentos & quinque.* O nos nimium delicatos, qui pro Christo amantissimo nostrarum animarum zelatore, nec minimam injuriam, nec minimam sæpè adversitatem sustinere possumus ! *Recopitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversum semetipsum contradictionem ; ut ne fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes : & obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, dicens : Fili mi noli negligere disciplinam*

S. Laur.
Iustin. de
patient.
cap. 3.

Carol.
Boss. ap.
Picinell.
Mundi
symb. l. 18.
n. 63.

B. Pet.
Damian.
lib. 8.
Epist. 6.

S Hieron.
Ep. 6. ad
Eustoch.
Lansper.
hom. 50.
de passio.

ad Hebr.
12. v. 4.

Domini : neque fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus castigat : flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseverate. Sic monet Paulus, sic ego obsecro, Perseverate.

*****

CONSIDERATIO X.

Pro Dominica V. Quadragesimæ.

CORONATIO ET ECCE HOMO.

THEMA.

Et placentes coronam de spinis posuerunt super caput ejus. Matth. 27.

SYNOPSIS.

<i>I. Floridus Rex noster hodie coronatus proponitur; corona spinea est; rosas decerpserunt Vanitatis amatores, & nostri protoparentes, qui mernerunt spinas & tribulos cum prius rosa cresceret sine spinis.</i> <i>II. Sed factum est Imperium e spina, & coronatur hodie spinarum Deus.</i> <i>III. Spina semper florens est, Rex noster Nazareus semper floridus etiam spinis coronatus.</i> <i>IV. Hinc Rhanno inter arbores delatum regnum.</i> <i>V. Una est ejus corona, multæ spine colentiū Idola etiam inter Christianos</i> <i>VI. Per hanc coronam spineam à veteri maledicto absolvimur & Christus velut ericius nobis fructus comportat aculeis.</i>	<i>VII. Sic coronatus spectaculo exponitur Ecce homo. Dignum Deo Angelis & hominibus spectaculum, qui impiis est gravis ad videndum.</i> <i>VIII. Eo spectaculo Pilatus volebat emollire dura corda Judeorum sed illi nihil commoti.</i> <i>IX. Ecce homo, sic vel maxime placens Patri. quia voluntati ejus obsecundans.</i> <i>X. Ecce homo defietus à matre quasi fera pessima eum sanciasset.</i> <i>XI. Ecce homo quem Angeli deflent, sed vel ideo vident gloria & honore coronatum.</i> <i>XII. Ecce homo quem Petrus non novit hominem.</i> <i>XIII. Ecce homo sponsum sanguinum animabus devotis.</i>

XIV. Qui

XIV. Qui spinea corona victoriam
Amoris contestatur.

XV. Imponamus nobis & nos coronas
patientie & aliarum virtutum.

XVI. Si gratius dicata rosa, ab hac
rosa purpurea gratias expectemus
& magno feramus animo ignomi-

nias, & hoc sapius fruamur spe-
taculo.

XVII. Gestemus novi Heciores fascem
rosarum Amori sacrum, & hunc qui
proponitur in spectaculo Ecce ho-
mo cordis nostri hospitio exci-
piamus.

Et placentes coronam de spinis posuerunt super caput
ejus. Matth, 27.

I.

Lorum Regem roseum & suo sanguine ve-
lut purpureo paludamento vestitum pro-
ximè consideravimus, hodie contem-
plamur etiam coronatum. Iterum vos allo-
quor fideles animæ: *Egredimini filie Sion, &
videte Regem Salomonem in diademate, quo co-
ronavit eum mater sua.* Quæ verba D. Isidorus ita circum-
scribit: *Egredimini ad videndum coronam spineam, quam Chri-
sti capiti imposuit synagoga.* Coronam inquam spineam non
roseam: ubi sunt igitur rosæ ut Regem suum florum
principem coronent? Ah vani mundi affectæ, deliciarum
venatores eas decerpserunt, qui apud sapientem invi-
cem animant: *Coronemus nos rosis antequam marcescant.*
Decerpit illas pridem Smyndirides, qui apud Ælianum
verno tempore in meris rosarum foliolis velut plumaceo
lecto decumbebat, mane experrectus conqueri solitus,
in plicatis foliolis durè se jacuisse: decerpit Cleopatra,
quæ una die talento comparatis rosis infernebat tricli-
nia: decerpserunt mollia veneris mancipia, quæ roseis
fasciculis ad inhonesti amoris illecebras abutuntur: de-
cerpserunt protoparentes nostri in Paradiso cum inno-
centiam perdiderunt, & nihil remansit Salvatori nostro
præter spinas, quas maledicta terra generare cæpit post
peccatum. *Rosa* (inquit Basilus loquens de statu inno-
centiæ) *tunc spinis carebat: postea verò pulchritudini floris ad-*

Isido. de
Pass. Dom.
cap. 31.

Sap. 2.

Ælian.
varia. lib.
9. c. 14.
Athens.
Deipnos.
lib. 4.

Basil. hom.
5. in He-
xaem.

Gen. 3. *iunctæ sunt spine.* Nempe post latam sententiam : *Maledicta terra spinas & tribulos germinabit tibi.*

Isai. 9. v. 6. II. Isaias Propheta describens principatum Regis nostri aiebat : *Factus est principatus super humerum ejus.* Quæ

Tertull. lib. cont. Iudæ. Tertullianus vetus Scriptor explanans ad crucem refert : *Christus JESUS novam gloriam, potestatem & sublimitatem suam*

Cornel. in Isai. *in humeros extulit, crucem scilicet.* Cornelius verò à Lapide legit ex Hebræo : *Factum est Imperium è spina.* Quod tantumdem sonat, ac Christi regnum & imperium colligi debe-

S. Aug. li. 4. de civ. Dei c. 9. *re ex corona spinea.* Apud veteres Idololatrias (teste Augustino) colebatur quidam Deus nominatus *spinarum Deus.* Sit hoc illis figmentum, nobis veritas est : *JESUS Nazarenus spinarum Deus.* Spinarum Rex, spinarum Princeps.

III. Subsiste hic anima devota, & hoc diadema Regis tui, Dei tui attentius contemplare : quod monens

S. Laurentius Justinianus aiebat : *Hic parumper anima mea considerationis tuæ gressus fige : & Redemptoris tui intolerabilem dolorem considera : capitis delicati sensibilitatem attende, spinarum punctiorem cerebrum perforantem mirare.* Imò & causas huius coronationis investiga. De spina Theophrastus tradit semper esse florentem, nulla temporis injuria vigorem deperdere : *Rhamnus & spina semper frondens ac perpetuo virens, ut ne hyeme quidem nec gelu flaccescat, aut ejus aculei retundantur.* Vides coronatum spinis florum Regem, roseum principem, cuius factum est Imperium è spina, quia regni eius non erit finis. Huc collimant illa Clementis Alexandrini : *Quem Iudæi exacerbaverunt, ut se Deum ostenderet, hoc de eo testati sunt, Christum scilicet Deum esse : diadema ei apponentes per spinam semper florentem.* Ita scilicet *Flos campi,* seu ut Nyssenensis legit *Rosa campi,* IESUS Nazarenus id est floridus, coronari debuit *per spinam semper florentem,* ut regni sui immarcescibilem coronam esse ostenderet.

IV. Non vacat mysterio, quod olim congregata ligna cum sibi Regem deligerent, & regnum olea recusaret, ficus

S. Laur. Justin. de triumph. agon. c. 14

Theophr. lib. 1. de caus. plant. cap. 11.

Clem. Alexand. lib. 2. Protag. cap. 8.

ficus se ab eo subtraheret, vitis etiam regnare nollet: tandem, ut ait sacer textus: *Dixerunt omnia ligna ad Rhamnum: veni & impera nobis. Quæ respondit eis: Si verè me Regem vobis constituitis, venite & sub umbra mea requiescite.* Abnuebant regnare cætera ligna, quia Rhamno debebatur imperium: *Factum est imperium ex spina, & quod cætera ligna sibi ceu proprium vendicabant, totum id primo aspectu in frugifera spina protulit.* An existimamus quod absque novo mysterio Christus dixerit? *Nunquid colligunt de spinis uvæ, aut de tribulis ficus?* Omnino jam de spinea tua corona Christe & oleum misericordiæ, & uvæ lætitiæ, & ficus dulcedinis ac bonitatis tuæ colligimus, unde Clemens Alexandrinus pronuntiat: *Amodò abunde licet ex spinis uvæ, & ex tribulis colligere ficus.* Sed audiamus textum Evangelij.

Matth. 7.
Clem.

Alex. cit.
loco.

V. *Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt super caput ejus:* Una corona multæ spinæ, quarum septuaginta duas numerat S. Vincentius, millenas verò S. Bernardus, numerum certum pro infinito ponens, quia scilicet ego *Peccavi super numerum arenæ maris: multiplicatæ sunt iniquitates meæ*, ut confitebatur Manasses, repræsentando personam peccatorum. Ah liceat exclamare cum S. Remigio:

Matth. 27.
S. Vinc.
serm. in
Parasce.
S. Bernard.
serm. de
Passio.
Orat.
Manass.

Indignum diadema geris Rex maxime Regum:

Debetur meritis ista corona meis.

S. Remig.
ap. Mo-
nach.

Multitudinem idola colentium per has spinas non malè designari arbitratur S. Cyrillus cum ait: *Audi vi aliquos quibus valdè placebat per coronam de spinis multitudinem idola colentium significari: quæ in diademate Christi suscepta est.* Non est reiiciendum hoc Theorema, cum rebus aptissimè accommodatum sit. Videte etiamnum contritis passim gentium idolis, & proscriptâ ferè Idololatriâ per universum tamen mundum etiam inter Christianos novorum multitudinem idolorum. Avari sibi statuunt adorandum vitulum aureum, lascivi Jovem adulterum, ebriosis temulentum

Cyrill. To.
1. lib. 12.
in Ioann.

tum Bacchum &c. Hi sunt omninò crudeles illi & inhumani milites qui *plectentes coronam de spinis imposuerunt super caput ejus.* Ut intelligas per coronam de spinis multitudinem idola colentium. Etiam inter Christianos.

Theophyl.
ap. Finett.
de pass. c.
29.

VI. Hinc appositè ad rem nostram Theophylactus investigans causam, cur Christus benedictus spinis coronari voluerit: *Spineam inquit, in capite coronam accepit, ut sententiam capitalem, quæ ex spinis peccatorum nobis debebatur eriperet.* Eodem tendunt quæ SS. Patres congerunt in

S. Hieron.
Ep ad
Ocean.
S. Athanas.
in Matth.
S. Hieron.
cit.

hanc thesim: S. Hieronymus: *Coronatus est spinis, ut nos qui antea spinei & infructuosi eramus, fructum bonæ arboris apportarem.* Et S. Athanasius: *Ut spinis sublati me sollicitudinibus liberares.* Rursum S. Hieronymus loquens sub persona Christi: *Ut terram maledicto solverem, teque coronarem in misericordia & miserationibus.* Quem sensum etiam expres-

Ruffin. in
Expos.
ymb. A.
post.

sit Ruffinus: *Oportebat eum qui peccata mundi venit auferre, etiam terræ maledicta purgare, quæ sententiam acceperat spinas germinandi. Propterea ergò spinis coronatur JESUS, ut prima illa condemnationis sententia solveretur.* Venit hic mihi in

Ascan.
Martinèg.
gloss. magn
Cant. 8.

mentem spinis suis armatus ericius, qui ubi sub arbore pomo se volutaverit, onustus pomis ad suum antrum re-

Picinell.
Mund.
ymb. lib.
5. c. 40.

vertitur. *Circumcingitur Herinaceus pelle, crebris & acutissimis spinis munita.* Inquit Ascanius Martinengus. *Egredimini filie Sion & videte Regem Salomonem in diademate quo coronavit eum Mater sua, Mater Eva sub arbore malo; pomis paradisiacis onustus revertitur, peccatis nostris, qui tollit peccata mundi.* Philippus Picinellus pingit erinaceum pomis & aliis fructibus onustum, eique lemma adscribit: *Non solum nobis.* Ut devotet virum publico intentum bono, qui se non sibi tantum sed aliis natum existimet: quod

Lucan. li.
2. Pharf.

de Catone rigido morum censore canebat Lucanus:

- - - - - *bi mores, hæc duri immota Catonis
Secta fuit, servare modum, finemque tenere
Naturamque sequi, patriæque impendere vitam:
Nec sibi sed toti genitum se credere mundo.*

Videte nunc Regem nostrum non sibi sed toti genitum mundo, fructibus meritorum onustum, qui filiis suis vitæ comparat alimenta, & colligit *fructus pomorum suorum*, ut sponsa ejus desiderabat; colligit inquam spinarum aculeis *de spinis uvas, & de tribulis ficus.*

VII. Vestitus purpura & coronatus spinis est Rex noster. agite nunc spectaculo expositum intueamur. *Ecce homo.* Virum fortem & suæ vitæ contemptorem theatro imponens Seneca inquit: *Ecce spectaculum dignum, ad quod respiciat intentus operi suo Deus. Ecce par Deo dignum vir fortis cum mala fortuna compositus.* Non quæram Catonem, cui hoc elogium contexit Seneca: Video servatorem meum spectaculo exhibitum Judæis: *Ecce homo: Ecce spectaculum dignum ad quod respiciat Deus.* Sive ut inquit Rupertus Abbas: *Spectaculum grande mundo, Angelis, & hominibus, ut à servis peccati princeps libertatis, servilibus modis cederetur, irriforiè spinis coronaretur.* In quem sensum loquitur etiam S. Laurent. Justin: *O spectaculum! videre Dei Filium totum cruentatum & squallidum coram universa Hebræorum plebe!* Talem omninò Isaias Propheta in spiritu præviderat, unde eum lugubri calamo delineans aiebat: *Non est ei species neque decor. Vidimus eum, & non erat ei aspectus.* Quàm diversa hæc facies ab illa, quam in præsepi habuit factus homo, de qua illud Joannis: *Vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti à Patre: Possis exclamare:*

Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo!

Virg. 2. Æncid.

Vsq̄ adeò, ut oculos ab eo averteret spectatores; tamen si malis illius fatiari appeterent: *Vidimus, inquit Lyranus, vidimus eum, & non erat aspectus, quia præ horrore avertiebant homines faciem.* Quinam illi homines? illi nempe qui apud Salomonem protestantur: *Gravis est nobis etiam ad videndum:*

Lyran. in Isai.

Sap. 5.

VIII. *Ecce homo* exclamat altâ voce Pilatus, quasi exprobrans Judaicæ genti crudelitatem, & insatiabilem sitim sanguinis innocentis. *Ecce homo opprobrium hominum,*

minum, & abjectio plebis, omnium humanarum calamitatum compendium. Ecce miserandum spectaculum, lamentabile visus objectum, carnificinæ humanæ luctuosa scena, feralis Tragœdiæ repræsentatio, theatrum cruciatuum, orchestra dolorum, feretrum exsanguæ animæ propè extinctæ: Ecce Oceanus Martyriorum! *Ecce homo* cujus caput aculeatis perforatum est spinis; & corda vestra non compunguntur? Cujus totum corpus sanguine manat, & vestrum furorem non eluit? Cujus humeros gravat purpura eumque in honore infamat, & non inflammat vestros animos ad compassionem? Cujus manus cannam mobilem gestat, & non commovet lapidea vestra pectora? Cujus oculi profusis lacrymis stillant, & non emolliunt vos ad pietatem? *Ecce homo* non bellua, non leo est qui vos devoret, non serpens qui vos venenet, non tigris quæ vobis insidietur: Homo est, nomen ipsum hominis motivum est pietatis. *Ecce homo*, si judicium sanum habetis, fatebimini vos potius leones esse, qui prostrato non parcitis: Vos potius venenatos serpentes, qui acutis linguas vestras adversus eum, à quo calcati non estis: Vos potius trigides qui insidiamini vitæ innocentis. *Ecce homo* solus hic inter vos est homo, nihil vos habetis hominis præter figuram: ô crudeles feræ non homines si nondum ignoscitis! Exspectabat Pilatus, ut tam lacrymabili spectaculo emolliti Judæi furori suo modum ponerent, ac libertatem semimortuo acclamarerent. Sed ô inauditam sævitiam! ô supra ferinum ingenium ferocientem barbariem! unâ voce succlamant: *Tolle Tolle crucifige eum.*

IX. *Ecce homo.* Ad te nunc me converto cœlestis

Psal. 83.
v. 10.

Pater: Respice in faciem Christi tui. Vide an hic sit Filius tuus, cujus aliquando elogium devolans è cœlo columba tulit: Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui. Ità ità; jam vel maximè dilectus, quia suo sanguine purpuratus; Quia Filius hominis secundum quod desinitum est tradit:

Luc. 22.

Quo-

Quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi, Luc. ult. Rom. 8. v. 32.
 & Prophetis. Proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.

X. Ecce homo. Aspice & tu Virgo Mater: An hic sit unicus Filius tuus speciosus forma præ Filijs hominum. Vide sanguine, quem illi dedisti, perfusum, purpurâ vestitum, spinis redimitum, verè hominem, omnibus humanis miserijs & doloribus obrutum. Ah inquit mœstissima Virgo, uti olim Iacob lugens Iosephum: *Tunica Filij mei est: fera pessima comedit eum*: Quæ illa fera pessima nisi peccatum? Peccatum (clamat S. Petrus Chrysologus) peccatum ò crudelis fera, & non uno capite in hominem sævire contenta, quam videmus trino ore tota humanæ stirpis germina tam pretiosa devorantem! Hic Cerberus laniavit cœlestem Iosephum.

XI. Ecce homo. Quid vos adhæc Angeli? videtis illum de quo scriptum est: *In quem desiderant Angeli prospicere.* 1. Pet. 1. v. 12. Psal. 8. v. 6. Hic cine ille est Rex vester, Rex Angelorum, de quo David canebat, *minuisti eum paulò minus ab Angelis, gloriâ & honore coronasti eum.* Qualis hæc gloria, qualis honor ludicrâ circumdari purpurâ, spinis coronari? exhiberi in spectaculum impijs persecutoribus? Ah jam verum est, quod prædixerat Isaias: *Ecce videntes clamabunt foris; Angeli Isai. 33. pacis amarè stebunt.* Respondet pro Angelis Apostolus: *Videmus JESUM propter passionem mortis gloriâ & honore coronatum.* Hebr. 2. v. 9. Nam & ipse Apostolus de passione gloriatus eam Regiæ prætulit dignitati, cum scriberet ad Galatas: *Ego stigmata Domini JESU in corpore meo porto.* Gal. 6. Ad quæ eleganter Chrysostomus: *Non dixit habeo sed porto, tanquam aliquis de trophæis glorians signisque regalibus.* Et alibi idem sanctus Pater de eodem Apostolo differens ait: *Non minus plagis suis gaudebat, quam triumphis Regijs.* Ergò meritò dicimus: *Ecce homo gloriosus, signis Regalibus decoratus,* S. Chrysost. in Epist. ad Gal. Idem hom. 8. de laud. Pauli. quia toto corpore laniatus.

XII. Ecce homo. Ades Petre, qui paulò ante jactabas.

Sacra Peregrinatio.

Q

bas.

Math. 26. Marci. 14. bas. *Non novi hominem, &c. Nescio hominem istum.* Adhuc ne perseveras in trina tui Magistri negatione? *Egressus foras Petrus flevit amarè.* Cum lacrymante Petro, etiam vos *Egredimini filie Sion, animæ delicatæ, de sensu carnis ad intellectum mentis; de servitute carnalis concupiscentiæ ad libertatem spiritualis intelligentiæ. Videant peccatores Christum in corona spinea & compungantur.* monet mellifluus Bernardus. Adeste itaque peccatores qui decem, viginti, triginta & pluribus annis jacetis ad piscinam probaticam expectantes motum aquæ, & conquerimini: *hominem non habeo.* Jam vobis se offert occasio consequendæ fanitatis: *Ecce homo,* à vobis toto corpore crudeliter dilaceratus, paratus nihilominus malis vestris adferre medelam. *Profectò Isaias docuit peccata nostra coccinum esse: hæc nos Christo præbuimus: hanc illi purpuram dedimus, in his Rex ille monstratur.* Inquit Paulus de Palatio.

Paul. de Palat. in c. 27.

Matth.

XIII. *Ecce homo.* Ad vos denique mea se flectit oratio devotæ animæ, quæ *lavistis stolas vestras in sanguine agni,* quarum conscientiæ emundatæ sunt in sanguine Redemptoris, spectate Regem vestrum, *JESUM Nazarenum totum floridum, totum roseum, totum florem, totam Rosam.* Videte Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater sua in die desponsationis illius, *& in die lætitiæ cordis ejus.* Solebant antiquitus matres filios & filias die nuptiali coronare: unde Clytemnestra apud Euripidem loquens cum Achille de filia sua Iphigenia:

Cant. 3. v. 11.

Eurip. in Aulid.

Tibi coronans ego illam duxi tanquam nupturam.
Et Cassandra apud eundem alloquens matrem Hecubam agebat:

Idem in Troad.

*Mater corona caput meum circumda,
Et gaude propter meas Regias nuptias.*

Tertull. de coro. mil. c. 13. Sidon. lib. 2. Ep. 5.

Hinc etiam Tertullianus agebat: *Coronant & nuptie sponsos.* Et Sidonius Appollinaris: *Iam quidem Virgo tradita est, jam coronâ sponsus honoratur.* Sed qualis noster sponsus est? *sponsus sanguinum.* Qualis hæc corona qua coronatur?

natur? qualis lætitia? qualis desponsatio? *Quàm carò ti-* Exodi. 4.
bi JESU bone constant istæ lætitiæ! non gratis eas possides quas v. 25.
carnis passione comparasti, inquit Gilbertus. Et rursus eodem Gilbert.
sermone: Benè quasi diadema accipitur corpus immaculatum, ser. 20.
corpus triumphis, corpus honoris & gloriæ, corpus cujus cruore
peccati deletur chirographum; justitiæ & salutis signatur conscri-
ptio.

XIV. Ex veteri traditione Rabbinorum narrat Re- Recup. de
 cupitus, Salomonem Regem habuisse annulum sponsali- prædest.
 tium in quo sculpta erat corona spinea cum epigraphe: fol. 162.
Victoria amoris. Cœlestis noster Salomon desponsatus per
spinas Ecclesiæ suæ, quid aliud spirat quam amorem?
quid aliud loquitur quam victorias? Confidite ego vici Ioan. 16.
mundum. Vicit mundum, vicit mortem, vicit dæmonem, v. 33.
& factum est imperium è spina. In capite gestat suæ trophæ-
um victoriæ, quo sensu ajebat Isidorus Pelusiota: Idcirco Isido. Pe-
spinea corona ut victor redimitus est: quemadmodum clari & ce- luffio lib.
lebres victores faciunt, qui hoc ipsum telum cujus ope victoriam 1. Ep. 95.
consecuti sunt, gestant in triumphum. Et eodem verè ingenio
S. Ambrosius: Corona de spinis capiti ejus annexa quid aliud, S. Ambros.
quàm divini operis munus ostendit: quod de peccatoribus mundi lib. 10. in
tanquam seculi pœnis triumphalis Deo gloria quæreretur. Ame- Luc.
mus amorosum victorem nostrum, & ei tam illustrem
Amoris victoriam, medullitùs gratulemur. Sed & ipsi quo-
que aspiremus ad hanc Amoris victoriam, & nobismet
imponamus coronas: Coronemus nos Rosis quas spinæ Re-
gis nostri rosei generant, aut ipsi potius novas impona-
mus coronas.

XV. Mandaverat olim Deus Zachariæ Prophetæ: Zach. 6.
Facies coronas & pones in capite JESU filij Iosedeb sacerdotis ma- v. 11.
gni. ejus videlicet quem antea sibi ostensum viderat:
Ostendit mihi Dominus JESUM sacerdotem magnum, & erat in- Zach. 3.
ditus vestibus sordidis. Sed quales coronas jubetur facere v. 3.
 Propheta? Dicat Hieronymus explanans hunc locum: S. Hieron.
Imponuntur autem coronæ, vel corona JESU Filio Iosedeb sa- lib. 2. in
cerdoti Zach. in ita

cerdoti magno, quia nobis proficientibus & reversis ad meliora per singulas virtutes nostras Dominus coronatur: imò nobis virtute poenitentiae coronatis Salvator in singulis coronam accipit. His animæ devotæ utamur coronis, his rosis coronemus spineâ coronâ redimitum sponsum nostrum, sponsum sanguinum. Rosæ patientiæ symbolum non immeritò repræsentant, utpote ex spinis crescentes. Unde S. Nilus: *Tolera tribulationes, inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas Rosæ nascuntur & germinant.* Sic S. Martyr Theodorus inter medias flammæ illæsus videbatur sibi in roseo lecto decumbere. S. Agapitus sibi ex ignitis prunis velut rosis coronam texebat, & capiti imponebat. SS. Jonas & Barachisus sub Sapore Persarum Rege, spinis crudeliter flagellati, & in glacie per noctem relictî, sequenti mane interrogati quomodo dormivissent, responderunt *Nunquam in omni vita melius.* Certè felicius quam Smyndirides, quàm Cleopatra, quàm ulli voluptatum sectatores.

S. Nilus
Paran.
num. 92.
Sur. in vit.

Anacreon.

XVI. Rosam gratijs dicatam volunt Poëtæ, unde Anacreon canit:

*Hominum Rosa est voluptas
Decus illa gratiarum.*

Ah quantas gratias, quanta dona divinæ liberalitatis sperare possumus, si rosas è spinoso Christi capite legamus, si cum S. Lyduvina Ierosolymas abrepti sedulâ meditatione nobis ponamus ob oculos Christum spinis coronatum, & spectaculo expositum, & hanc ignominiam teneri amoris lacrymis prosequamur, atque ad omnem contemptum tolerandum promptos ac paratos nos exhibeamus. B. Angelam de Fulgineo deficiebat animus ac mortuæ instar corruebat, quando spinis coronatam Domini effigiem conspiciebat. Et nos illam coronam siccis oculis ac mente immota possumus intueri? B. Joannes De S. Maria ex ordine S. Francisci de Paula oblatu mirâ devotione ferebatur in iconem Christi *Ecce ho-*

Vita S. Ly.
duvi. p. 2.
c. 7.

B. Angel.
de Fulg. in
vit. Engel.
Luc. P. 2.
Dom. inf.
ost. Nat.
Hisl. Mi-
nim. lib. 4.

mo, seu spinis coronati & populo ad spectandum propo-
siti: Hanc iconem quotannis hodierna Dominica Passio-
nis peculiari festo honorabat, & ut idem alii præstarent
foribus templi affigebat, quo effecit ut successu tempo-
ris festum quoddam commune fieret concurrentibus un-
dique ad illud templum populis. Nihil frequentius co-
gitabat, nihil frequentius loquebatur, quam *Ecce homo*.

XVII. O Peccatores iterum vos alloquor: specta-
te. *Ecce homo*. O animæ Deo devotæ, iterum vos evoco
ad spectaculum: *Ecce homo*. Ecce Deus, ecce amator
hominum, nondum satur pœnarum. Ite crucifigite il-
lum, sed clavis amoris illum pectori vestro acclavate:
Ligate illum, sed ut amans Magdalena brachiis in ample-
xum curvatis: coronate illum sed rosis patientiæ & com-
passionis. *Ecce homo à planta pedis usque ad verticem capitis
non est in eo sanitas! Pudeat ò homo sub spinoso capite membrum
fieri delicatum.* Exclamat Bernardus. Rosam etiam sa-
cram fuisse Deæ Amorum norunt Poëtæ, apud quos He-
ctor Trojanus in casside fascem rosarum gestare solitus

*Isai. l. v. 6,
S. Bern.
serm. de
O. SS.*

meruit, ut à Dea perunctum ejus occisi corpus roseo un-
guento, canes quibus illud Achilles objecerat, continge-
re non auderent. Gestemus & nos in capite nostro fas-
cem roseum non sine spinis, sub spinoso capite membra
spinosa, & immunes erimus à morfu infernalis Cerberi
à morfu peccati. Denique *Ecce homo*. Quis nostrum
hunc hominem vult hospitio suo excipere? Totus qui-
dem est deformatus: Sed Ah! deformavit illum meum
peccatum! Aperire pectus; rumpere cor meum; com-
pungere affectus; clama & pete veniam lingua. O mi
JESU, ego benedictam faciem tuam conspui! Ego te
flagellavi! Ego te spinis coronavi! Ego te totum defor-
mavi! Miserere, & ingredi penitus cor meum, in eo
tibi ipse præpara solium & thronum *Victoriæ amoris*, ut
fiam misericordiæ tuæ ineffabili compassionis obje-

*Homer. in
Iliad.*

ctum, & alter *Ecce homo*.

STATIO VII.

IN MONTE CALVARIÆ.

CONSIDERATIO XI.

Pro Feria V. Dominicæ V. Quadragesimæ.

BAIULATIO CRUCIS.

THEMA.

Et bajulans sibi Crucem exiit in eum, qui dicitur Calvarie, locum. Joann. 19.

SYNOPSIS.

I. <i>Vt olim Saturnus Phœnicum Rex ita Pater æternus purpuratum sili-um sacrificio exposuit.</i> II. <i>Qui crucifigendus chlamydem purpuream deposuit, non vero coronam spineam, quia peccatorum nostrorum puncturas ferre voluit usque in finem, & ad celebrandum sacrificium necesse erat coronari & victimam & sacerdotem.</i> III. <i>Veste igitur sua indutus & coronatus summâ cum ignominia educitur extra Jerusalem.</i> IV. <i>Grande mysterium in hac bajulatione, per quam consecratur Crux figenda in frontibus Regum.</i> V. <i>Grande mysterium! educitur innocens Abel occidendus.</i> VI. <i>Iustus Noë ligna comportat ar- cæ fabricandæ, quâ nos ex diluvio eripiat peccatorum.</i>	VII. <i>Obediens Isaac portat lignorum fascem in quo ipse immoletur. Jacob scalam & bajulum, Moyses Virgam, Josue lanceam, David baculum & citharam, Assverus sceptrum, Eliacim clavem.</i> VIII. <i>Digna Crux quæ millenis ornetur titulis.</i> IX. <i>Quam baiulare sibi dicitur Christus cum baiulaverit mihi.</i> X. <i>Ad montem Calvarie in quo & Adam sepultus creditur, & Abrahami peractum sacrificium arietis inter vepres berentis.</i> XI. <i>Accedite peccatores & cum non possitis baiulare Crucem Christi, baiulate singuli suam: & quia</i> XII. <i>Gratissimum obsequium Christo, ejus Crucem in corde figere per meditationem, saltem sic feramus.</i>

Et baiulans sibi Crucem exiit in eum, qui dicitur Calvariae, locum. Joann. 19.

I.

DE Saturno Phœnicum Rege memorat Eusebius aliique historici, quod cum proprium filium Diis immolare statuisset eum Regio cultu ornatum & purpura vestitum ad sacrificium adduxerit: *Purpuratum filium sacrificio exposuit*: Dubio procul, ut eo genere ornatûs spectatorum animis insinuaret ad iram Deorum placandam Regiæ sobolis pretiosum sanguinem effusum iri. Cœlestis Pater non unius Phœnicum populi, sed cœli & terræ Monarcha celebraturus multis oraculis prænuntiatum, & figuris delineatum divinum in monte Golgothæo sacrificium, in quo fundendus erat imensi pretii sanguis destinavit proprium filium in victimam, & *Purpuratum sacrificio exposuit*. Purpuratum inquam non ludicrâ illâ in Prætorio Pilati iniectâ purpurâ, sed proprio sacratissimo ejus sanguine, quo totum corpus perfusum & incrustatum erat.

Euseb. in Theol. Phœnic. 5 lib. 9. præp. Evang. c. 4. Ioseph. lib. 4. antiquit. Præf. in Parafce.

Quamquam, & de chlamyde coccinea dixit S. Hieronymus; *Singularitatem sacrificii indicans veste usus est purpureâ ante populum*. Talis ex Pilati Prætorio eductus est extra Jerosolymam, talis omninò sacerdos & victima conscendit montem, conscendit aram crucis. Rem paucis verbis exprimunt Evangelistæ. *Exuerunt eum chlamyde* (inquit Matthæus) *& induerunt eum vestimentis suis, & duxerunt eum ut crucifigerent*. Joannes verò: *Et baiulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur Calvariae locum*.

S. Hieron. in c. 26. Matth.

Matth. 27. Joann. 19.

II. Observant SS. Patres annotari ab Evangelistis quod Christo benedicto detracta fuerit chlamys purpurea, cum ad crucifixionem educeretur, non verò detracta corona; quod mysterio non vacare innuit Origenes: *De chlamyde scriptum est* (inquit) *quoniam denuò spoliaverunt eum*

Orig. Traj. 35. in Matth.

eum

eum chlamyde coccinea; de corona autem spinea nihil tale Evangelista scripserunt: propterea quod & nos querere voluerunt exitum rei de corona spinea semel imposita, & nunquam detracta.

Suar. To. 2. in 3. p. D. 36. Scâ. 4. Quid obsecro hic latet arcani sensus? Doctissimus Suarez in eum locum: Quia auferre coronam esset aliquo modo levare dolorem ejus, in mutatione autem vestium nulla erat diminutio doloris, quin potius esset aliqua accretio: non est ergo eadem ratio de utroque. Id ita sit, alio tamen tendit Paulus

Scherlogus cum ait: In chlamyde solatium & honor: atque idcirco Salvatori ablata est: in spinis nil nisi vexatio & tormentum. Quod applicans Regum & Principum conditioni sic prosequitur: Reges igitur amittunt, quidquid voluptatem & gratiam asserere valeat; relinquuntur autem eis quin unquam noctu diuque removeatur quod pungere, quod mordere habeat. O sortem Magistratus duram, cui spineum portare diadema continuo velut necessitas quedam sit! Regum veterum coronas tametsi aureas, acutas tamen & cuspidatas videmus, quæ illorum curas & sollicitudines pro subjectis populis designant: tot aculei, quot radii. Noluit Servator spineam coronam deponere, quia Cum dilexisset eos in finem dilexit eos, ad extremum vitæ spiritum pro redimendo humano genere sollicitus. Purpuram alienam contempsit, meliore contentus, quâ sciret se Patri æterno magis placere. Spinæ peccatorum symbolum existimat D. Pas-

D. Paschasius; unde inquit: Idcirco ab Evangelista corona illa spinea non detracta, neque deposita dicitur: quia consumpta à capite JESU peccata, ut jam non sint spinæ recte creduntur. Sustulit enim ea super venerabile caput suum, & abstulit à nobis ut non sint, ac consumpsit. Quasi diceret, impressâ capiti servatoris spinea coronâ spinæ desierunt esse spinæ, quia per ea peccata abolita, & protulerunt rosas fragrantis redemptionis humanæ, & beatitudinis æternæ; quo videtur respexisse D. Cyrillus Hierosolymit. alloquens Catechumenos: Jam est beatitudinis odor in vobis o illuminati: jam spirituales colligitis flores ad plectendas cœlestes coronas. Mi-

S. Cyrillus Hierosolymit. Pref. ad Catechu. hi

hi verò & illa in mentem venit cogitatio : Christum benedictum processisse ad montem Golgothæum ut sacerdotem pariter & victimam Patri æterno pro salute humani generis immolandam. *Tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Quis nescit in veterum sacrificijs sacerdotes juxta & victimas coronatas?

*Ephes. 5.
v. 2.*

- - - Phœbique sacerdos

Vittis & sacrâ redimitus tempora lauro

*Virg. lib.
3. Æneid.*

canit Virgilius : & alibi :

- - - altaria circum

Populeis adsunt evincti tempora ramis.

*Idem 8.
Æneid.
Lucia lib.
de sacrific.*

Et de victimis memorat Lucianus : *Cum immolant primum fertis coronant pecudem, multoque ante explorant num legitima sit & sacris idonea, deinde ad aram applicant.* Prope-rans igitur Salvator noster ad sacrificium & oblationem sui ipsius in ara Crucis coronatus incessit, & quia sacerdos, & quia victima, secum bajulans aram Crucis. Agite devotis eum mentibus comitemur.

III. Contemplatus aliquando Magnus Augustinus JESUM magnum sacerdotem, cruce onustum ad montem Calvariæ exeuntem, plenus stupore & admiratione exclamavit : *Et bajulans sibi crucem exiit. Grande spectaculum ! sed si spectet impietas grande ludibrium ! si spectet pietas grande mysterium !* Quis satis animo concipiat quanta in eum concurrentis populi Hierosolymitani, cum educeretur, jactata opprobria ; quantæ subsannationes ; quanta ludibria ; quæ mansuetissimus agnus silentio & incredibili patientiâ & magnanimitate pertransijt. Latrarunt canes, dedignabatur respicere jam victor Leo de tribu Iuda.

*S. Aug.
Trad. 117.
in Ioann.*

Amoris convitijs illusus est (inquit iterum Augustinus) servet ignominia, frigescat invidia ; sed non frigescit ; inardescit potius, & increscit. Non poterat esse major ignominia, quam crucem exportare humeris, cum alijs crucifigendis non fuerint Cruces impositæ, sed erectæ, & ut idem

*S. August.
Trad. 116.
in Ioann.*

S. August. Augustinus advertit : Nihil eo tempore ignominiosius fuit
 ser. 18 de quam mors crucis.
 verb. Dom

IV. *Et bajulans sibi Crucem.* Pergit Augustinus con-
 templans grande spectaculum : Si spectet impietas videt
 Regem pro Virga Regni, lignum sui portare supplicij : si pietas
 spectet, videt Regem bajulantem lignum ad semetipsum figendum,
 quod fixurus erat in frontibus Regum. Vidit profecto pietas
 in Constantino pijsimo Imperatore, Crucem antea igno-
 miniosam, summis ornatam honoribus, & in hanc diem

Sozom. li.
 1. cap. 8.

fidelium cultu adoratam videt. De Constantino Sozome-
 nus : Sanctæ Cruci plurimum tribuit honoris, tum propter sub-
 sidia in bello contra hostes gerendo ex ejus virtute sibi allata ; tum
 propter divinam sibi ea de re oblatam visionem ; postremo suppli-
 cium crucis à Romanis olim maleficis decretum lege sustulit ; quin
 etiam suam imaginem, seu nummis expressam, seu in tabulis depi-
 ctam jussit semper hoc quoque divino signo inscribi consignarique.

Rustic.
 Diac.
 Disp.
 cont.
 Acceph.

Ab eo tempore ut notat Rusticus S. R. E. Diaconus :
 Lignum venerabilis Crucis omnis per totum mundum Ecclesia
 absque ulla contradictione adorat. Quis in illo impietatis lu-
 daicæ confluxu adoravit, quis æstimavit ? solus Redem-
 ptor noster, qui Crucem humeris gestans, eique sacra-
 tissimum corpus subdens sua bajulatione voluit conse-
 crare.

Gen. 4.

V. *Bajulans sibi Crucem Abel.* Si spectet pietas grande
 mysterium ! vide pietas quomodo innocentem Abelem
 impius Cain frater fratrem in agrum educit, ut ligno truci-
 det ? Fuste percussum Abelem plerique sentiunt : S.

S. Chrysof.
 in Gen.
 bom. 19.

Chrysofomus gladio, sed nondum erat inventus. Ut ut
 sit : Dixit Cain ad Abel fratrem suum : egrediamur foras. Cum-
 que essent in agro &c. interfecit eum. Sic malefana Caini pro-
 genes, scribæ, & Pharisei egerunt cum innocentissimo
 Christo, cum quo Abeles esse non possumus, nisi viva-
 mus inter Cainos : Ego, inquit S. Gregorius, Abel esse non
 suspicor, qui Cain non habuerit.

S. Greg. op.
 cont. Ma-
 yial. Trad.
 30. Conf.

VI. *Bajulans sibi Crucem Noë.* Si spectet pietas grande

3.

my-

mysterium! Vide pietas justum Noë, qui arcæ fabricandæ Gen. 6.
 ligna comportat, ut universali diluvio mundum eripiat:
 imò & justos omnes à tentationibus & periculis liberet:
significat arca diluvij (inquit Ambrosius) *Crucem Christi*, S. Ambros. de vocat. gent. 4.
per quam ab omni vitiorum & tentationum diluvio liberamur.
 Alio sensu etiam dicebat S. Anselmus: *Quid enim per aquas* ap. Laurent. in Sylv. S. Anselm. in cap. 14. Luc.
nisi tribulationes & quid per arcam nisi Ecclesia figuratur. Aquis
ergo inundantibus levatur arca in sublime à terrâ: quoniam ad-
versis irruentibus separatur à terrenis cupiditatibus fidelis anima,
& cœlo sit proxima. Id sub diversa proponens allegoria S.
 Gregorius Nazianzenus veteris Adami ovem humeris S. Greg. Nazian. orat. 21. in Pasch.
 reportatam designat, ubi sic ovem ipsam alloquitur:
Venit Dominus ad montes & colles ubi sacrificabas, & palantem
invenit, inventam eisdem humeris, quibus & Crucis lignum su-
stulit. Et venerabilis Drogo simili ingenio: *Vade jam secura* Drogo. de sacr. Dom. Passio.
ovis Joseph, Christus te portat super humerum suum. Fortis est
humerus ejus: noli timere. Qui gravissimum Crucis lignum
ferre pro te potuit, te quoque portabit, qui arcam sibi
construxit, in ea te securam reponet.

VII. *Bajulans sibi Crucem exitit Isaac: Si spectet pie-* Drexel. in Chr. Mo- rien. Fi- nett. de Passio.
tas grande mysterium! Vide pietas obedientissimum Isaac,
 cui Pater æternus imposuit lignorum fascem: *Tulit quo-*
que ligna holocausti, & imposuit super Isaac Filium suum. Iam
 verum holocaustum perficietur in monte, Dei Filius ipse
 vera victima futurus ligna portat. Vide pietas cœlestem Gen. 28.
 Jacob, qui in baculo suo transit Jordanem passionis, qui
 scalam applicat cœlo per quam homines transformati & 32.
 in Angelos ascendunt. Vide pietas Moysen qui Thau- Exodi. 15.
 murgam portat Virgam, ut plagas infernalis Ægypti & 17.
 multiplicet, & Pharaonem demergat: qui lignum mittit
 in aquas amaras tribulationum ut nobis dulcescant
Christus Crucem amaram suis amatoribus dulcoravit. Ait Ber- Bernard. serm. de passio. Josue. 8.
 nardus. Vide pietas divinum Josue qui scutum & lanceam
 suam elevat ad evertendam civitatem Hai rebellem
 mundum. Vide iterum pietas cœlestem Davidem, qui 1. Regum,

1. Reg. 16. baculo armatus contra infernalem Goliathum procedit: qui citharam assumit in qua chordas nervorum suorum extendet ut Symphonia septem vocum audiatur, ut levius habeant malo spiritu correpti. Vide pietas Affverum Regem auream clementiæ virgam porrigentem mundo. Vide pietas sacerdotem Eliacim gestantem super humeros clavem David : *Dabo clavem domus David super humerum ejus* : Quâ nobis cœlorum portas referabit.
- Esib. 5. *Grande mysterium ! De quo S. Leo Papa : Manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia gloriosus diaboli victor pulchrâ specie triumphi sui portabit trophæum.*
- Isai. 22. *Grande mysterium ! De quo S. Leo Papa : Manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia gloriosus diaboli victor pulchrâ specie triumphi sui portabit trophæum.*
- S. Leo. *Grande mysterium ! De quo S. Leo Papa : Manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia gloriosus diaboli victor pulchrâ specie triumphi sui portabit trophæum.*
- Pap. serm. 8. de Pass.

VIII. *Et baiulans sibi Crucem exiit.* O salutifera Crux in humeris JESU mei ad te meos converto oculos, tibi caput meum inclino, tibi genua mea flecto, te saluto cum S. Hieronymo : *Columnam humani generis*, qua scilicet humanum genus, & universus mundus suffultus ruinam imminentem evasit. Te appello cum S. Andrea Cretenfi ornamentum Ecclesiæ, quæ olim fuisti signum maledicti. *Nam maledictus omnis qui pendet in ligno*, jam verò salvatoris mei corpore consecrata es, ut sit benedictus omnis qui pendet ab hoc ligno. Te nomino cum Augustino *Cathedram Christi docentis*, ex qua me ipse docuit ignominias, contumelias opprobria tolerare : Cum S. Joanne Damasceno *Virgam ovium*, quâ utitur ille qui dicebat : *Ego sum Pastor bonus*, & pascit oves suas virgâ mansuetudinis & lenitatis : cum S. Ambrosio : *Vexillum Salutis* de quo canit Ecclesia : *Vexilla Regis prodeunt, fulget crucis mysterium*, sub hoc vexillo militant qui legitime certant, & optant consecuta victoria occupare regnum immortalitatis. Te voco cum D. Bernardo & B. Angela de Fulgineo *dulcem lectulum*, in quo suaviter cubat anima mea, monente Chrysostomo : *Si suaviter indormire cupis, sit tibi cervical spinea Christi corona: Et lectulus Crucis lignum.* Tu mihi cum D. Sophronio : *vitale lignum*, ex quo decerpimus fructum ligni vitæ : cum S. Ignatio M. *Principium mortis*

S. Hieron.
in Psalm.
95.
S. And.
Creten.
hom. de
exalt. cruc

S. Aug lib.
de agou.
Cbr. c. 11.

Damasc.
lib. 4. c.
22.

Ioann. 10.
S. Ambros.
lib. de his
qui myst.
init. c. 3.

S. Bernar.
serm. 41.
in Cant.

Bollan 1. in
vita B.
Angel.

S. Chryso.
hom. 43 in
Ep. 1. Cor.

mortis diaboli. Te nuncupo cum S. Athanasio triumphatricem mortis, clypeum, & armaturam, & romphæam contra diabolum: Cum SS. Chrystomo & Damasceno: Clavem Paradisi: cum S. Cyrillo: Gloriam Filii Dei, uti agnovit Doctor gentium cum dicebat: Mibi autem absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri: cum B. Petro Damiano: pontem ad regnum. Nam ipso teste: Latro brevi ponte Crucis de patibulo ad regnum de supplicio ad paradysum translatus est. Cum Hugone Cardinale: naviculam Ecclesiæ. Denique ut plura congeram cum Jona Aurelianensi Tu mihi es Crux Sol Justitiæ, Crux Spes Christianorum, Crux resurrectio mortuorum, Crux cæcorum dux, Crux desperatorum via, Crux claudorum Baculus, Crux consolatio pauperum, Crux refrenatio divitum, Crux destructio superbiorum, Crux male viventium pœna, Crux adversus demones triumphus, Crux devictio diaboli, Crux adolescentium pædagogus, Crux spes desperatorum, Crux iustorum consiliarius, Crux parvulorum custos, Crux vivorum Caput, Crux senum finis, Crux Regum magnificentia, Crux scutum perpetuum, Crux insensatorum sapientia, Crux Imperatorum Philosophia, Crux lex impiorum, Crux Prophetarum præconizatio, Crux annuntiatio Apostolorum, Crux Martyrum gloriatio, Crux Monachorum abstinencia, Crux Virginum Castitas, Crux gaudium sacerdotum, Crux Ecclesiæ fundamentum, Crux orbis terræ cautela, Crux esurientium panis, Crux sitientium fons.

IX. *Et baiulans sibi Crucem. Grande spectaculum! grande mysterium! De latronibus qui cum ipso ad crucifigendum educti sunt, non legitur quod suas cruces baiulaverint, sed de solo Christo; ex quo colligo cum D. Bonaventura Crucem Domino portandam imponunt, quod de latronibus ipsis non legitur, quia non solum iuxta Isaiam cum iniquis reputatus est, sed iniquorum iniquior. O mi JESU non miror, quia iniquitates omnium iniquorum in te suscepisti. Et baiulans sibi Crucem. Nisi hoc spiritus S. in Calamum Evangelistæ dictasset, errorem aliquem in his verbis suspicarer, & putarem; reponi debere: Et baiulans mihi Crucem,*

S. Sophr.
bom de
ven. cruce.
S. Ignat.
M. Ep. ad
Philip.
S. Athanas
jer. de cruce
& in
vita S. Anton.
S. Chrysof.
bom. ador.
Cruce.
S. Damas.
lib. 1. de
fide. c. 12.
S. Cyrill.
Hieros. ad
Galat. 6.
B. Pet.
Dam.
serm. 69.
Hugo.
Card. in c.
8. Lucæ.
Jonas Au-
relian. ex
S. Chryso-
sto. lib. de
cultu Im-
agin.

S. Bonav.
de vita
Cbrī c. 77.

vel: *Et baiulans nobis Crucem*, quod congruit cum illo Isaiaë vaticinio: *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Et S. Ambrosius dicebat: *Pro me doluit, qui pro se non habuit quod doleret.* Verùm ex hoc ipso elucescit immensus, & ineffabilis ejus amor in homines quod onera nostra, quod peccata nostra, quod Crucem nostram portandam suscepit tanquam suam: *qui peccatum non fecit, peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum*, teste Apostolo. Hanc ipse legem mundo intulit, hanc suis sectatoribus commendavit per Paulum: *Alter alteritis onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

X. *Et baiulans sibi Crucem exiit in eum, qui dicitur Calvarie locum.* Duplici prærogativa speciali iam olim memorabilis fuit mons Calvarie. Nam primò illic protoparens noster Adamus sepultus fuisse existimatur, ut referunt antiquiores Patres Tertullianus, Origenes, Cyprianus, Basilius, Augustinus. Cypriani verba sunt: *Adam in Calvaria humatus sub loco quo Crux Domini fixa est, traditur ab antiquis.* Et S. Augustini ponderatio est: *Non incongruè creditur, quia erectus sit Medicus ubi jacebat egrotus: ut sanguis ille pretiosus etiam corporaliter pulverem antiqui peccatoris dum dignatur stillando contingere, redemisse credatur.* Deinde eodem loci eodemque monte quondam appellato Moriah putatur Abraham sacrificium præparasse, cum Filium suum immolare juberetur; *Typus ille utilis fuit, præsignans quod posthac veritas præstitit. Fecit Abraham ut sacrificium sua portaret hona, essetque figura Salvatoris Crucem gestantis.* Inquit S. Chrysostomus. Et locum designans Augustinus ait: *Hieronymus Presbyter scripsit, se certissimè ab antiquis & senioribus Judeorum cognovisse, quod ibi immolatus sit Isaac, ubi postea Christus crucifixus est.*

XI. *Et baiulans sibi Crucem.* Si spectet pietas grande mysterium! Vide pietas, vide anima fidelis, vide Christiane; *vides Christum tuum Principem* (ita loquitur Laurent. à Ponte) *Baiulantem Crucem non quamlibet, sed ingentem, doloribus,*

Isai. 53.
S. Ambros.
in cap. 22.
Luc.

1. Pet. 2.
v. 22.

ad Galat.
6.

Tertull. lib.
2. cont.

Marcion.
Orig.

Tract. 35.
in Matth.

Cyprian.
serm. de
Resurrec.

Basil. c. 5.
in Isai.

August. ser.
7. de temp.

S. Chrysost.
To. 5. hom.

de Job. &
Abrah.

S. Aug. li.
16. de civ.

Dei. c. 32.

Laur. de
Aonte. in

Ponte

ribus,

ribus, & afflictionibus refertam, & tu non solum ejus Crucem *Matth. c. 7. num. 9.*
 tollere recusas, sed etsi necessitate perpeffus, tuam omninò le-
 vem efficere procuras! Ubi estis peccatores? Ubi sumus nos
 omnes? Nullusne comparet Cyrenæus, qui accurrat, qui
 sublevet Christum benedictum? Non, non opus est in-
 quit benignissimus Dominus. Sinite me portare Crucem
 meam, quam sponte assumpsi; Sinite me portare pondus
 & jugum peccatorum vestrorum: & nihilominus: *Marci. 8.*
Qui vult venire post me tollat crucem suam, & sequatur me. Ah
 Domine planè conveniens non est, ut tu Crucem baiules
 tuis humeris: Deo congruit portare globum mundi non
 patibulum: in principali collo malè pendet lignum, lon-
 gè melius aureus torques. Sacerdotis humeros magis
Exodi. 28.
 decet gestare, *super humerale de auro, & hyacintho, & purpu-
 ra, coccoque bis tincto, & bysso retorta opere polymito,* in quo
 scribuntur nomina filiorum Israël; quàm feralem trabem
 cum maledictionibus. O mi JESU, mi Deus, mi Prin-
 ceptus, mi summe sacerdos: concede nobis crucem tu-
 am, volumus te succollare, volumus illam tui loco por-
 tare: Non, non, ait iterum Salvator, quod meis hume-
 ris imposui solus ego portare possum: Vobis vires defi-
 ciunt, purus homo impar est tanto oneri. *Neque igitur
 fratrem quere in redemptionem, sed eum qui excedit naturam tu-
 am, neque hominem nudum, sed hominem Deum.* Ait S. Basili-
S. Basil. in Psalms 48.
 us. Unde qui me sequi vult, qui meus optat esse disci-
 pulus: *Tollat crucem suam & satis est; meam præter me
 nemo portare potest: & licet illa vobis debeatur, ego ta-
 men eam suscepi; cum viderem vos non sufficere ad e-
 am portandam. Tollat crucem suam non meam* (inquit S. *S. Thom. Villan. conc. 1. de uno M.*
 Thomas de Villanova) *nam meam tollere non poterit: gra-
 vissima est enim & ponderosa, & quam nullius puri hominis humerus
 portare sustineat.* O Mi JESU! vis igitur ut ad tam gran-
 de spectaculum, simus cum Judæis impij, cum gentibus
 otiosi tuæ bajulationis spectatores? Nihilne ad nos per-
 tinere vis tui laboris, tuæ Crucis? *Qui vult venire post me
 tollat*

tollat crucem suam. Hoc sufficit patienter ac humiliter ferre crucem domesticam, crucem quotidianam, crucem occasionatam & obviam. Sequamur velut milites Abimelechum, qui in expugnanda Sichimorum turri: *arrepit à securi præcidit arboris ramum, impositumque ferens humero dixit ad socios: Quod me videtis facere cito facite. Igitur certatim ramos de arboribus præcidentes sequebantur Ducem.* Servator noster non ramum, sed totam arborem Crucis tulit, nostris humeris tantum rami imponuntur. Sequamur etiam cum his magno animo. Id ut nobis facilius accidat exemplum Dei inprimamus memoriæ.

*Jud. 9. v.
43.*

*Vita S.
Clara.*

XII. B. Claræ de monte Falcone fertur aliquando Christus apparuisse Crucem ponderosam humeris gestans, ac dixisse: *Sponsa mea Clara quesivi locum solidum, in quo hanc crucem plantarem, & inveni Cor tuum: Ibi eam figere exopto: sed oportet te in hac Cruce mori, si sponsa, si filia, si hæres esse velis.* Hoc est quod aiebat Apostolus *si compatimur & conregnabimus.* Si occasiones injuriarum, contumeliarum, persecutionum, morborum, dolorum amplexemur; si meditationi sedulæ Passionis Christi inhæreamus, quod devoto Eremitæ revelatum scribit Ludolphus, qui narrat petiisse Eremitam à Deo instanter ut sibi revelaret, quo servitio potissimum oblectaretur. Apparuit illi mox nudus homo præ frigore penè emortuus, ingenti gravatus Cruce: interrogatus quis esset: Respondit: *Ego JESUS Christus:* petiisti ut tibi dicerem, quod servitium præ reliquis mihi placeat, en dico tibi: si quis me juvet in bajulanda Cruce, si quis mea vulnera & passionem devotè meditetur. Accurrite animæ Christianæ, accurrite animæ devotæ, si Christi Crucem portare non possumus, meditari possumus, compati possumus, adversa ejus virtute tolerare possumus, referemus corda nostra ut in eis figatur Crux Christi. O JESU dolorosissime! O IESU patientissime! Defige defige sanctissimam Crucem tuam in corde meo: sit illa mihi stimulus ad ve-

*Ludolph.
in vita.
Christi.*

ram pœnitentiam, cultellus ad phlebotomiam inordinatæ cupiditatis, torcular ad exprimendas lacrymas amorphas : rumpat hæc crux obstinationem meam, comminguat duritiam cordis mei, percutiat ceu Virga Moyfis adamantinum & faxeum pectus, ut fluant lacrymarum fontes quibus meos excessus peccati defleam, tuos excessus amoris recolam. *O mi dilectissime Auditor : spirituales cordis fauces para, & cuncta quæ audis ruminando meditare, ut ubertim erumpant flumina lacrymarum.* Ut in simili hortatur S. Laurentius Iustinianus. Da JESU lachrymas.

Ut luce fleam !

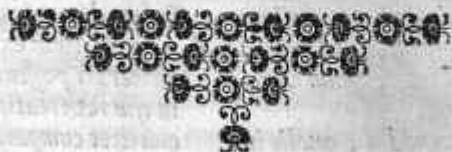
Ut nocte fleam !

S. Laur.
Iustin. de
triumph.
agon. c. 1.

Da JESU jugem tuæ sanctæ crucis memoriam. Crucem amo, nec solam, sed omnibus passionis instrumentis circumdatam, & cum amatore tuo exclamo : Ingredere crux amara, crux amabilis, subite lancea, spongia, clavi, flagella, spinæ subite penetrare cordis mei : oro, invito, volo : sed nolo nisi ea lege, ut nos secum JESUS inferat : JESUS imprimat : JESUS plantet

Steph. Binnett in corde Deo devo. Sanctus in Amato Crucis. Dec. 1. n. 10.

*Bone JESU conde Crucem
Virgam, lanceamque trucem.
Conde in imo corculo,
Nulla prævalebit lues,
Amuleta quando strues,
Hoc myrrhæ fasciculo.*

CONSIDERATIO XII.

Pro Dominica Palmarum.

CRUCIFIXIO.

THEMA.

Ascendam in Palmam & apprehendam fructus ejus.

Cant. 7.

SYNOPSIS.

I. Inter symbola Crucis Dominica palmam fert ipsa palma, quam licet scandere ad fructus decerpandos.

II. Hæc pondera peccatorum nostrorum tulit magnâ constantiâ.

III. Et protulit fructus vitales, non sicut arbor Paradisiaca lethales; ut qui in ligno vicerat, in ligno iterum vinceretur.

IV. Ejus figura quatuor mundi partes representat, ad quam proinde equum est ab omnibus partibus accurrere peccatores, & contemplari Dei Filiam mediani inter latrones, qui venerat peccatores salvos facere.

V. Crucifixionis porrò modum in raptu vidit S. Brigitta, quem etiam SS. Patres agnoscunt, quod scilicet prius erecta sit Crux, quam Christus ei affixus, qui

VI. Ascendit in eam nudus, qualis in

Paradiso primus homo habitavit. Vestes illi sustulerunt milites peccata nostra; quæ demutatio fuit complexio omnium tormentorum. Perrecundi enim mori præeligunt quam nudari.

VII. Sed nudari voluit quia luctabundus erat cum Mundo, ut nobis restitueret vestem innocentie, quam Adam prævaricando perdidit.

VIII. Post denudationem crudelissime fuit acclavatus obtusis clavis, ut ut vene rumpentur. Et nos ingrati tantum amorem non agnoscimus?

IX. Longè absumus a Sanctorum devotione, qui varijs modis sacratissima vulnera coluerunt, & fructum Palma decerpserunt.

X. Consideremus extensum ita ut ossa numerari possent, & ossa nostra in ejus reverentiam excitemus, at quæ licet compatiamur.

Ascendam in palmam & apprehendam fructus ejus.

Cant: 7.

I. Plura

I.

Rura sunt in sacris litteris expressa Crucis
Dominicæ symbola, ex quibus devoti Asce-
tæ sibi desumunt piam contemplandi mate-
riam. Quid enim scala illa Iacob per quam
visi Angeli ascendere & descendere aliud de-
signavit, quam Crucem, per quam ascen-
dunt iusti, & apprehendunt fructus æternæ beatitudi-
nis, ac descendunt impij negligentes occasionem salutis
ut meditatur Hieronymus. Quid aliud Virga Moysis, quæ
in serpentem vertebatur, ostendit, quam Crucem Chri-
sti, quæ ut loquitur Augustinus : *Quia Iudeis stultitia esse
creditur, versa est in serpentem, hoc est in sapientiam, & in san-
ctam sapientiam, quæ omnem huius mundi sapientiam devorat.*

Gen. 28.

S. Hieron.
Ep. 34.

S. Aug. ap.
Aves. lib. 4.
vol. 1.

Quid aliud ejusdem Moysis orantis expansæ manus vin-
cente Israël figurabant, quam teste Theodoro *typum ejus
qui crucifixus est pro nobis. Declarata est igitur sub illa figura
vis ipsius veritatis.* Non immorabor colligendis aliis ima-
ginibus; unum mihi hodie placet Crucis symbolum *Pal-
ma* à qua hodierna Dominica nomen traxit. Igitur spon-
sum in Canticis, seu potius ut arbitratur celebris inter-
pres, Virgines sponsæ deservientes imitatus *Ascendam in
Palmam, & apprehendam fructus ejus.* Comitamini.

Exod. 17.

Theodor. 7
34. in
Exod.

Sherlog. in
Cant. vol.
3. vestig.

II. Palmam magno Doctorum consensu plurimi,
quorum non paucos recenset Delrius Crucis triumphale
lignum adumbrare meritò existimant. Ea quippe na-
tura Palmæ est (ut innuit Plinius) ut impositam gravis
oneris molem firmissimâ sustineat constantiâ, quo que
magis oneratur, eò vehementius resistit. Ah quam im-
mania sanctæ crucis ligno imposita sunt onera ! Ingens
peccatorum pondus ! unde querebatur Propheta : *Ini-
quitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave
gravatæ sunt super me.* Et S. Paulinus : *Peccati pondera de-
primunt & ad inferna deducunt.* Hoc pondus impositum est
Cruci, aut ei potius qui expansus est in Cruce. *Qui (ut*

35. Expla.
bist. scilicet. 3.
Delrio. in
Cant.

Plin. lib.
16. c. 42.

Psal. 37.
v. 5.

S. Paulin.
Ep. 20. ad
Amand.

1. Pet. 2. v. 24. loquitur Apostolus) *peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum , ut peccatis mortui iustitiæ vivamus : Id est ut ascendamus in Palmam, in Crucem peccatis nostris aggravatam apprehendamus fructus palmæ, fructus arboris vivificæ.*

III. Erecta fuit ab orbis exordio Arbor vitæ in Paradiso, erecta etiam arbor scientiæ boni & mali, ex qua cum protoplasti apprehendissent fructus prohibitos; lethali morbo exinde contracto erigenda fuit alia arbor in monte Calvaria ex qua nos posterius decerperemus fructus iustitiæ, fructus vitales. Quinam illi fructus? nempe (Sic canit Ecclesia) *ut qui in ligno vincebat in ligno quoque vinceretur.* Per lignum fefellerat dæmon humanum genus, per lignum debuit superari. Considerans S. Chrysostomus progredientem Davidem adversus Goliath miratur, cur David arma Regia, quæ Saul afferebat recusaverit; solo armatus baculo & fundâ contra Gigantem perrexerit, & causam innuit: *Quia Goliath non meruit his armis interire.* Nimirum suo gladio debuit jugulari. Sic Christus congressus dæmoni eique erepturus victoriam, eodem ligno, quo ille vicerat, triumphavit: observante S. Athanasio, ubi inquit: *Immortali mortem intendens dæmon, ipse in mortem rapiebatur, & quod pessimum erat à suis ipsius membris hoc mali instigebatur; quod versatissimo illi in summum vituperium cessit.* Et adjungit opportunè: *Quale quid David in Goliath designavit, qui sumpto adversarij gladio, eo ipso illius caput præcidit. Idem quoque Servator fecit. Nempe deceptorem in ligno, triumphavit in ligno.*

IV. Sed ô quale lignum hoc fuit in quo Dei Filius ad totius mundi spectaculum suspensus peccata nostra portavit! *Species crucis, inquit Sanctus Hieronymus, quid est nisi forma quadrata mundi? Oriens de vertice fulgens, Arcton dextrâ tenet, Auster in læva consistit, occidens sub plantis firmatur.* Accurrite, accurrite mortales ab omnibus mundi plagis iusti & impij, fideles & infideles, omnibus exhibetur

tur hoc spectaculum ; accurrite qui ad orientem Christi nomen & ejus crucem contemnitis : accurrite qui ad occidentem Christi sanguinem calcatis *rursum crucifigentes in vobismetipsis Filium Dei* : Accurrite qui ad septentrionem per varias scissuras & hæreses Ecclesiam ejus prophana- tis : Accurrite qui ad meridiem vitiorum tenebris inse- pulti cœcutitis : Spectate.

Ecce Filius Dei nudus in Cruce suspenditur medius inter duos latrones , quasi princeps malefactorum. Sed rectè medius quia *Mediator Dei & hominum* ; rectè inter duos latrones , quia venit Filius hominis quærere & sal- vum facere quod perierat : *Inter latrones se medium exhibet* (verba sunt Arnoldi Carnotensis) *volebat enim intelligi com- mune esse illud beneficium, & non solum bonis sed impijs quod age- batur , proficere ; & se potius medicamina illa ægris proposuisse quàm sanis.* Rectè inter duos latrones unum à dextris & alterum à sinistris , qui sic olim judicaturus veniet & sta- tuet oves quidem à dextris, hædos autem à sinistris. Spe- ctate. O spectaculum luctuosum ! O spectaculum amo- rosum ! Mi Iesu, libet loqui cum Cypriano Carthaginensi : *Considero opera tua, & admiror te Cruci inter damnatos affixum, jam nec tristem nec pavidum, sed suppliciorum victorem, elevatis manibus triumphantem de Amalec, & quasi sanctificantem de excel- sò plebem ; elevatum in sublimi, & quasi cælo proximum , supe- rioribus inserentem consummati agonis vexillum, & inferioribus erexisse scalam in Patris occursum.* O spectaculum admiran- dum ! O palmam invictam , & sub immani pondere in altum erectam !

Arnold.
Carnot. de
passio.

S. Cyprian
serm. de
passio.

V. Verùm agite animæ devotæ priusquam progre- diamur ad carpandos palmæ fructus , paulò attentius contemblemur cum D. Brigitta ipsum Crucifixionis mo- dum. Passim fidelibus persuasum est Christum benedi- ctum prius cruci acclavatam , quàm Crux in altum tol- leretur , & in terram stabilis locaretur. Verùm aliud D.

Brigitta in raptu Hierosolymis vidit. Ait enim : *Vidi qua-* S. Brigitt.

Revel. lib. 7. cap. 15. *litter ibi crux ejus à Judeis figebatur, & firmabatur fortiter in foramine petreæ montis cum lignis confixis, cum malleo validissimè circumquaque, ut crux solidius staret ne caderet. Cum igitur Crux ita solide firmata esset, ibidem statim adaptabantur tabule lignæ in circuitu stipitis crucis per modum graduum &c. Post hoc autem ascenderunt ipsi per illos gradus ducentes eum cum irrisione, & vituperio maximo &c. statim voluntariè extendit brachium suum & apertâ suâ dextrâ manu posuit eam in Cruce, quam illi sævi tortores immaniter crucifixerunt; perforabant eum clavo per illam partem, quâ os solidius erat; tunc etiam trabentes cum fune manum ejus sinistram cruci affixerunt eam simili modo. Deinde extenso corpore ultra modum junctos pedes affixerunt in cruce duobus clavibus, & in tantum extenderunt illa gloriosa membra in cruce vehementer, quod quasi omnes venæ & nervi ejus rumpebantur. Sic Brigitta, ex quibus elucet acerbissimæ Crucifixionis modus, quâ prius Crux firmata in terra fuit, quàm eam Salvator conscenderet. Ejus opinionis videntur fuisse SS. Patres, qui Crucifixionem ascensum Crucis appellant: S. Ambrosius: Refert igitur considerare qualis ascendit. Cyprianus: Ascendisti Domine palmam, quia illud crucis tue lignum portendebat triumphum. Et S. Gregorius sub persona Christi: Ascendam in palmam. Consentiant S. Bernardus, Bonaventura, Nicephorus, Cardin. Toletus, Rutilius Benzonius, Claudius Royletus, Gabriel Tarracoenensis &c.*

S. Ambros. lib. 10. in Lucam.
S. Cypria. serm. de passio.
S. Gregor. in Cant.
S. Bernar. Tract. de pass. c. 5.
S. Bonav. Medit. vitæ Cbri. c. 78.
Niceph. li. 2. hist. c. 30.
Tolet. annot. 14. in c. 19. Joann. Benzor. spec. Episc. lib. 1. de fug. D. 2. 9. 3.
Roylet. Tarracoen. ap. Curant in Notis

V. I. Repetamus cum S. Ambrosio: Refert igitur considerare qualis ascendit. Nudum video: qualis in Paradiso primus homo habitaverat, talis ad Paradisum homo secundus intravit. Enim verò ut Joannes narrat: Milites cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta ejus. Quinam illi milites tam inhumani? peccata nostra, quæ in Paradiso protoparentes nostros veste innocentiae spoliarunt, & revelarunt oculos ut viderent se esse nudos. Benedicta membra, venerandum corpus Redemptoris mei, o si mihi liceret illud quocumque modo contegere! O Angeli cur alis vestris

stris eum non cooperitis? O Mater Virgo quæ infantem fascijs involuisti, quomodo pateris verecundissimum tuum Filium exponi ludibrio totius mundi? O cœli, cur nube eum non obvoluitis ut verecundiam ejus contegatis? O arbores cur frondibus vestris eum non inumbratis? O prodigæ in vestium luxum filia Sion, cur sumptuosa vestra ornamenta non confertis ut speciosum præ Filij hominum sibilis & opprobrij nequissimorum securarum subducatis? sed quid opus est operimentis? *Tota die verecundia mea contra me est*, clamat ipse apud Prophetam, & *confusio faciei meæ cooperuit me*. Optime tegitur Rex cœli & terræ purpurâ verecundiæ suæ. Jam nostra mortales *salva res est, erubuit*. Hoc quippe quasi tormentorum compendio *operatus est salutem in medio terræ*. Subscribo Antonio Burgensi, qui conferens nuditatem Christi cum denudatione inebriati Noë inquit: *Passio Christi Noë nuditate significata est. Una enim nuditas Christi Salvatoris omnium injuriarum ac opprobriorum complexio est*. Verecunda s Virgines sæpè legimus mori potius quàm denudari ele- gisse. Ita prorsus *Nudari & mori idem pudentissimo Salvatore*, ut ait idem Burgensis. Bonus ille prodigi Filij Pater cum reduce[m] filium videret nudum, primam suscepit curam de vestibus & tegumentis. *Cito proferte stolam primam*. Non- dum filius pollicitus erat seriam emendationem, non- dum plenè receptus erat in gratiam, jam festinabat Pater ut ejus nuditatem contegeret, quod perpendens Chry- sologus inquebat: *sustulit Filij crimina, qui non sustulit nuditatem*, quasi magis horreret nudum quam peccatorem. Tribus in fornace Babylonica juvenibus pepercit ele- mentum ignis, ne cum in corpora divinâ virtute prohi- beretur vim suam exerere, agendo in vestimenta nudos spectantium oculis exhiberet: *Vestibus ob honestatem ignis pepercit*. Inquit S. Chrysostomus. Et benedicti IESU mei honestati non pepercit crudelitas militum. O crudelia peccata mea quæ Dei Filium denudarunt!

Lovin, in
Psal. 21.
Ioann. 19.
Ambros.
cit.

Psal. 43.

Anto. Bur-
gen. To. 1.
lib. 7. scd.
1. obser-
val. 2.

Luc. 15.

S. Pet.
Chrysol.
serm. 3.

S. Chrysof.
hom. 15. de
trib. puer.

VII. In huius nuditatis contemplatione imaginatur sibi, ut ego existimo supra allegatus S. Ambrosius veteres luctatores, qui nudi ad luctam progrediebantur, ne vestium impedimentis ab adversarijs possent apprehendi. *Nudum ecce video* (inquit iterum ille) *talis ergo ascendit, qui seculum vincere parat, ut seculi adjumenta non quaerat.* Quasi diceret: luctaturus cum mundo nudus in arenam procedit, & mundum facile vincit quia impedimentis onustum. Quo etiam respexisse videtur devotus Asceta Joannes Taulerus cum ait: *Victus est Adam, qui vestimenta quasi vit; vicit ille qui vestimenta deposuit.* Ille tegi debuit quia vestem innocentiae perdidit; hic vestibus exui voluit, quia vestem innocentiae nunquam deposuit. Unde addit Taulerus: *Adam ob amissam innocentiam tegere se, & vestibus operire festinavit; Christus vero nudatus, eo quod integram & illaam servavit innocentiae puritatem; nec ullo alio tegmine opus erat.* Age nunc anima mea & dic confidenter: *Ascendam in palmam & apprehendam fructus ejus.* Fructus palmæ huius, fructus nuditatis huius est operimentum peccatorum tuorum, & restitutio vestimenti gratiae perditum. Sic fidejubet doctissimus Salmeron: *Exspoliari, inquit, se permisit, ut innocentiae vestem perditam nobis recuperaret. Coram omnibus nudari non borruit, ne nos nudi coram Deo inveniremur. Confusionem tantam sustinuit, ut conscientiae nostrae reatum tegeret.* Admirabundus Bernardus hic exclamat: *Nudatur JESUS! Quare? ut tu corporis purissimi deformationem valeas intueri. Nudatur ergo bonus JESUS. Heu mihi! Qui vestivit caelos diversis sideribus, ante crucem exspoliatus, nudus etiam ut erat, lividus cruci affigitur. Nudatur Dominus qui ante secula regnans decorem induit, & fortitudinem; cui canimus: Confessionem & decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento. Gratias tibi bone Jesu, qui nuditate tua operuisti peccata mea: non amplius me abscondam à vultu iræ tuæ, quia sustulisti confusionem meam, & circumdedisti me lætitia.*

Ambr. cit.
sup.

Tauler. vi.
tae Chri.
c. 33.

Salmer.
To. 10.
Traç. 35.

S. Bernar.
Traç. de
Passio. c. 5.

VIII. *Refert considerare qualis ascendit.* Post ignominiosam denudationem secuta est crudelis manuum & pedum affixio & acclavatio; in cuius contemplatione defixus S. Bonaventura inquit: *Præcutâ Jude prius Christi manus & pedes perforarunt, ut facilior clavo configenti pateret aditus.* Quales verò clavi fuerint meditatatur devotè Joannes Eckius: *Manus altera obtuso clavo, ut gravior esset dolor cruci affixa est, altera verò quando jam foramen attingere poterat, funibus sic extensa est, ut venæ disrumperentur.* Quæ congruunt revelationi S. Brigittæ. Idem de sacris pedibus considerandum est, de quibus addit Lanspergius: *Triginta & sex mallei ictibus fuerunt cruci affixi pedes Christi.* Si totidem etiam ictus sustinuerunt sacræ manus, ecce tibi numerum septuaginta duorum discipulorum, ut nobis constet quod pro dilectis suis hanc acerbissimam torturam sustinuerit. Nos, nos ipsi fuimus, qui hos clavos incussimus, hæc tormenta multiplicavimus, hæc vulnera fecimus. Nostri amore hæc pertulit. Non fatis erat nudum pependisse ut suum testaretur amorem: *Vestes in Cruce ferre non potuit, sed nudus ascendit, ac si ipso facto diceret; tanto charitatis igne ardeo, quod vestes ferre non valeo.* Inquit Iacobus de Voragine, sed etiam manus, pedes, latus perforare voluit, ut ingens eius charitatis incendium per illa foramina evaporaret. Insuper ita extendi voluit, ut venæ disrumperentur. O mi amorosissime Jesu! Rumpuntur tuæ sacratissimæ venæ, & non erumpunt mei affectus! trahuntur funibus tua brachia, & non trahitur tantis amoris vinculis cor meum! emoveantur è suis locis ossa tua, & non movetur dura voluntas mea! aperitur pectus tuum, & ocluditur amanti tuo pectus meum! manus tuæ copiosum emanant sanguinem, & manus meæ contrahuntur ad misericordiam & inopum indigentiam! personant validi malleorum ictus, & non audiuntur mea suspiria! Anima tua plena est amaritudine, & anima mea non compungitur serio dolore! quid obrigescit affectus

S. Bonavent. in Medit. de vita Christi. Ioan. Eck. Tr. de pass. art. 5. consid. 3.

Lansperg. conc. de passio.

Iac. de Vorag. serm. de passio.

Etus mei? quid congelascis cor meum? quid obstinata persistis voluntas mea? quid obduraris pectus meum? quid contrahimini manus meae? quid tam parcè vos effunditis suspiria mea? quid tam ingrata es tuo JESU anima mea?

Barry
Devot. ad
Ies.
Marc.
Ulyssip. P.
2. Chron.
lib. 9. c. 27.
Tosin. lib.
1. hist. Sc-
vaph.

I X. Ah quam longè absumus à sanctorum devotione! S. Margaretæ Vngaræ, quæ priusquam mensam accederet, osculabatur piè vulnera Christi, & toto affectu complectebatur: B. Philippi de Aquerijs Ord. Minorum, cui cum Passionem Domini meditaretur, apparuit ei Christus Crucifixus, de cujus manibus, pedibus & latere sanguis copiosè manabat: qui in corpore Philippi, scilicet manibus, pedibus & latere tantum dolorem impressit & acerbitate passionis & doloris tantam in ejus animo Passionis reliquit memoriam, ut quoties eius recordaretur, clavo vel ligno manus suas pedesque percuteret, & validis ictibus verberaret. Sanctæ Mechtildis, quæ offerebat Deo quinque millia quingenta & triginta quatuor *Pater noster* cum sororum suarum conventu in honorem vulnerum Christi: hinc apparens ei Christus apertis vulneribus *Filia mea* (dicebat:) *cum penderem è cruce intuitus meorum vulnerum Patris mei cor occupavit, ut peccatoribus peccata remitteret; Et licet jam gloriosus sim, letus tamen accepto quæ de-voti in honorem vulnerum meorum mihi offerunt præsertim*

Barry. cit. *quinque Pater noster.* Ioannæ Fundatricis Annuntiarum de Burges, quæ portabat cordi appressos quinque clavos argenteos in honorem quinque vulnerum Christi, & sæpius orabat quinquies *Pater noster*, quod à beatissima Virgine didicerat: Ioannis II. Regis Portugalliæ, qui voto se obstrinxerat nihil negandi quod in honorem quinque vulnerum Christi rogaretur. Euntem ad templum rogavit mulier per quinque vulnera Christi marito decollando vitam condonaret, condonavit: rogavit egenus levamen paupertatis per quinque vulnera Christi; impetravit. O nos nimium quantum vel ignaros efficaciam vul-

Vasconcel.
anaceph.
16.

nerum Christi, vel torpentes ad curandos animarum nostrarum morbos ! stabat aliquando S. Mechtildis ante Dominum, & salutabat ejus vulnera, quæ erant ornata gemmis, & pretiosis lapillis, quod cum miraretur, dixit ei Christus : sicut lapilli vim habent & virtutem pellendi morbos corporis, ita vulnera mea morbos animi. Sunt aliqui tam pusillanimes, ut nunquam confidant in mea bonitate, sed ex timore fugiunt à meo conspectu &c. Si quærent sæpius apud me auxilium, & vulnera mea deoscularentur, omnis metus ab illis tolleretur. Alij habent inconstantia corda, qui cogitationes suas hinc inde dispergunt, & per unum sæpe verbulum erumpunt in indignationem ; qui si recordarentur meæ Passionis, & suis cordibus imprimerent mea vulnera, acquirerent constantiam & patientiam. Alij sunt qui volunt tantum dormire & quiescere ut paralytici, omnia agunt cum pigritia & tædio ; isti si devotè contemplerentur Passionem meam, & inspicerent vulnera, quàm profundè & quanto cum dolore mihi inflicta & impressa sint, excitarentur ab omni torpore. Ecce anima mea ; ecce devoti Christiani fructus palmæ, ascendite in Palmam & apprehendite fructus ejus. Ægrotatis ? hic curabimini : pusillanimes estis ? hic confortabimini : inconstantia laboratis ? hic soliditatem accipietis : languetis ceu paralytici ? hic vigorem animæ recuperabitis.

X. Spectate Cruci affixum amorem vestrum, Redemptorem vestrum, Deum vestrum ; spectate & querulâ voce ingemiscentem audite : *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea* : In quem locum Theodoretus in persona Christi : *Sic me dum traherent ac Cruci affigerent extenderunt, ut facillimum fuisset cuilibet ossa mea numerare.* O mi IESU hæc dinumeratio sacrorum ossium tuorum in memoriam mihi revocat illa verba Regij Psaltis : *Omnia ossa mea dicent : Domine quis similis tibi.* Ineffabilis est amor tuus erga hominem, pro quo tanta

S Mechtildis lib. 4. cap. 37.

Psal. 22.

Theodor. in Psal.

*S. Brigitta
Revel lib.
1. cap. 59.*

pertulisti tormenta, paratus semper ad graviora, quod coram devota famula tua Brigitta protestatus es inquitens: *O amici mei sic tenerè diligo oves istas, quod si possibile esset adhuc mori propter quamlibet orem speciali morte, qualem in Cruce semel pro omnibus passus sum, magis eas redimerem, quam eis carerem.* Non est ergo satis quod labia mea, quod lingua mea exclamet. *Domine quis similis tibi*, non est satis quod cor meum & anima mea recogitet: *Domine quis similis tibi: Volo insuper ut omnia ossa corporis mei idem pronuntient cum admiratione: Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi.* Omnia te laudabunt, te colent, tibi compatiuntur, tibi gratias agent, pro ineffabili charitate tua. Ergo agite ossa mea gemite, suspirate, clamate, & dicite, *Domine quis similis tibi?* ossa mea in pectore dissilite in fracturas compassionis cum Deus tam crudelia pro me sustinet tormenta. Ossa mea in capite inclinate vos cum demississima reverentia crucifixo Amori meo. Ossa mea in genibus curvate & flectite vos cum devotissima reverentia ante crucifixum meum Jesum. Ossa mea in brachijs expandite vos ad amplexandum Dominum vestrum in Cruce pendentem. Ossa mea in manibus elevate vos ad postulandam à Crucifixo Judice misericordiam. Ossa mea in pedibus commovemini ad conculcanda peccata mea, quæ Deum Cruci affixerunt. Ossa mea in toto corpore contremiscite ad luctuosum & Tragicum spectaculum, quo Dei Filius pro mundi salute in monte Calvarie inter latrones Cruci affixus emittit spiritum. Dicite: *Domine quis similis tibi.* Dicite: *Adoramus te Christe & benedicimus Tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.*

CONSIDERATIO XII.

Pro Feria II. Hebdomade Pœnoſe.

PRODIGIA.

THEMA.

Tenebræ factæ ſunt ſuper univerſam terram. Matth.

27.

SYNOPSIS.

I. Omnia elementa ſenſerunt Paſſionem & mortem Chriſti, potiffimum aër tenebris coopertus.

II. Quales illæ tenebræ fuerint diſceptatio eſt : Supernaturales fuiſſe meliores tradunt cum ſolis eclipſi, & myſteris plene.

III. Imperatæ vel in ſceleris Judaici deteſtationem, vel in creaturæ univerſæ luctum ob mortem creatoris.

IV. Similes tertio Tamerlanis tentorio in obſidione urbium, quod atrium erat, & extremam minabatur excidionem. Cauſa tenebrarum, quia Chriſtus abſcondit ſe.

V. Cæterum veritas abſcondi non cupit, nec bona conſcientia ; nec amatorius fuit luſus quo amantes ſe abſcondunt, & volunt abeſſe quod amant ob amoris incrementum ;

VI. Nec iudicium cæci amoris, cum

divinus amor oculatus ſit, quamvis amor agnoſci debeat Chriſtus Crucifixus.

VII. Nec abſcondit ſe JESUS quia nudus patiebatur confuſionem, quam voluntarie ſubiit.

VIII. Cauſa vera eſt, quia peccata noſtra abſconderunt faciem ejus, & ab his involutum illi caput ab ingratibus hominibus ſicut Decio Magio Capuano tolerantibus civibus.

IX. Merito igitur Cruci lemma inſcripſeris quale fronti ſua Socrates à ſcurra ceſus ad ſatietatem : Peccator fecit, qui quoties peccat Dei Filium iterum crucifigit.

X. Deſiſtamus ab hac crucifixione, & amplexando Crucem ; petamus veniam ; oremus benedictionem ; etiam ab acclavato, nec dimittamus donec benedicat nobis.

Tenebræ factæ sunt super universam terram. Matth.

27.

I.

Prodigiorum auctori tota prodigiis parentat natura : Totus mundus sentit suam vitam extinguere, suum conditorem occumbere. Obtenebrescit cœlum ; obscuratur sol, nigrescit luna, immugit aër, diffiliunt saxa, nutat terra, bullit mare, panduntur sepulchra, universitas consternatur. Heu me ! quæ mundi facies ? quale chaos ? quæ confusio ? quis horror ? quæ feralis Tragœdiæ catastrophæ ? *Pendente in patibulo Creatore, universa creatura congemuit, & crucis clavos omnia simul elementa senserunt* : inquit S. Leo. Itane verò omnia elementa ? sacer historicus quinque tantum recenset prodigia, 1. *Tenebræ factæ sunt super universam terram.* 2. *Velum templi scissum est in duas partes.* 3. *Terra mota est.* 4. *Petræ scissæ sunt.* 5. *Momenta aperta sunt.* Primum Prodigium cum horrida solis eclipsi factum testatur Lucas. Idem affirmant Dionysius Areopagita & Apollopheanes, qui viderunt nondum Christiani : Phlegon Hadriani Imperatoris Chronographus. S. Lucianus Martyr. Ità Crucis clavos cœlum sensit & aëris elementum. Tertium, quartum, quintum prodigium ad terram spectant. Ita ergo crucis clavos etiam terræ sensit elementum. Ubi ignis & aqua ? De aqua illud memorandum refert Plutarchus Scriptor Ethnicus. Cum Epitherfes Æmiliani Rhetoris pater juxta Echinadas navigaret ; ab insula Paxis sub vesperum à navigantibus audita est vox quæ ter Thamum eius navis gubernatorem inclamabat, monens : *Ubi ad Palodes veneris annuntia magnum Panem esse mortuum.* Thamum cum ad Palodes ventum esset è puppi versus terram prospexit, & quod inaudierat dixit : *Mortuus est Magnus Pan.* Vix conticuerat, cum gemitus magnus exauditus est,

S. Leo ser.
6 de pass.
Dom.
Matth. 27.

Luc. 23.
Dionys.
Areopag.
Apollophe.
Phlegon.
S. Lucia.
ap. Drex.
in Cbri.
morien P.
2. c. 10.
f. 1. 85
spond. an.
Cbri. 34.
Plut. To. 1.
Moral. n.
29. de o-
rac. Def.

est, non unius, sed multorum admiratione mixtus : cujus rei fama, ut fieri solet cum evenit aliquid multis testibus præsentibus, Romæ didita Tiberium Augustum impulit, ut de Pane illo diligenter inquireret. Latinâ linguâ Panis significatum novimus, & quis de se dixerit. *Ego sum panis vivus*, omnes scimus. Græcâ linguâ *Pan* designat omnia. Illum quoque agnoscimus qui est omnia in omnibus. Slavica lingua *Pan* est *Dominus*, & is qui mortuus est sub Tyberio Dominus universonum est. *Mortuus est Magnus Pan*. Nihil dubitem etiam in igne tunc accidisse prodigia, quæ ab Evangelistis non sunt consignata : Credo magno Papæ Leoni : *Crucis clavos omnia simul elementa senserunt*. Quæ si velim singula persequi, metuo ne turbato mundo, meus etiam sermo perturbetur. Unum ergo vobis hodie ob oculos statuam prodigium lucis mundo ereptæ, & horribilium tenebrarum, ex quibus documenta animis nostris salutaria proponam.

Leo Pap.
sup. cit.

II. *Tenebræ factæ sunt super universam terram*. De his tenebris varia est tam Patrum quam aliorum scriptorum opinio. Fuerunt qui dicerent (ut est apud Origenem & D. Hieronymum) tenebras illas ortas ex naturali solis eclipsi, quos tamen longè recessisse à vero convincit Astrologorum scientia, quibus compertum est solis eclipsim inæqualitate cursus naturalis astrorum fieri, nec posse accidere nisi Lunâ novâ. Tunc autem cum esset Pascha Iudæorum necessarium fuit ut esset Luna plena. Unde qui huic opinioni subscripserunt, cum vellent miraculo fidem adimere, suam mundo testati sunt ignorantiam. Alij tradiderunt hanc obtenebrationem fuisse quidem veram eclipsim per suppositionem Lunæ ad solem, sed supernaturalem. Cum enim Luna à sole dimidiâ cœli parte distaret, ut solet cum plena est; jubente Deo, retrocessit, & ad solis locum rediit eumque obscuravit, quemadmodum sol recessit sub Ezechia Rege. Et hæc fuit mens Origenis & Dionysij Areopagitæ qui eam spe-

Orig. in
Comment.
S. Hieron.
in Matth.

Isai. 38.
Orig. cit.
Dionys.

ctavit

*Arcep. Ep.
ad Poly-
carp.*

Etavit cum Apolophane familiari suo in Ægypto, unde & pronuntiasse fertur: *Vel auctor natura patitur, vel mundus interibit.* Aliis placuit dicere, fuisse obscurationem solis per interpositionem nubium densarum, quemadmodum olim in Ægypto per nebulas. Ita sensit Origenes & videntur idem probasse Chrysostomus, Theophylactus, & Euthymius. Mihi à verbis Evangelistæ recedere non libet. Lucas enim utrumque asseruit, & tenebras factas, & solem obscuratum id est, ut reor, eclipsatum. Utcunque verò se res habuerit, miraculosas fuisse tenebras fieri oportet, & magna in illis abscondita mysteria.

*Orig. cit.
Chrysof.
hom. 89.
Theoph.
Euthym. in
Comment.*

*Juglar.
Elog. 75.*

III. Non quæro in his tenebris lumina ingeniosi Juglaris, & acuta missilia, qui ait: *Noctem hanc ne somno natam putares Corpora quæ dormierant surrexerunt. Peractâ Tragediâ suâ Deus lumina subtrahit, non ultra spectatoribus profutura. Atratus coram Iudice suo trepidat Mundus, & orbatus luminibus, quibus tam malè viderat lumen suum, tandem perduellionis reus capite plectitur. Solem nostrum hodie primum tenebræ comprehenderunt. Mirare modestiam funeris, in quo nec publicas quidem cœli faces admisit.* Morum doctrinas confector. S. Hieronymus solem obscuratum existimat in sceleris Iudaici detestationem. *Videtur inquit, mihi clarissimum lumen mundi, hoc est luminare majus, retraxisse radios suos, ne aut pendentem videret Deum hominem, aut impij blasphemantes suâ luce fruerentur.* Eodem penè sensu, at nervosius S.

*S. Hieron.
in Matth.*

*S. Leo ser.
10. de pass.*

Leo Iudæos alloquens: *His vocibus vestris stultis, atque blasphemis reddunt omnia elementa responsum, & unam in vos sententiam ferunt: Cœlum, terra, sol, syderaque indignos vos suo ministerio protestantur: terribili motu insolitoque defectu tenebras mundo vestre cœcitatatis ostendunt.* Alibi idem sanctus luctum & dolorem universæ creaturæ per has tenebras designatum docet, cum ait: *Debebat hoc testimonium suo mundus auctori, ut in occasu conditoris sui, vellent universa finire.*

*S. Leo. ser.
6 de pass.
S. Cyrill.
Hierosol.
Cateches.
com. 13.*

Taceo quod D. Cyrillus Hierosolymitanus dixerit, obscuratum solem ut significaret Christum justitiæ solem occubuisse,

buisse, quod olim Amos prædixerat : *In illa die, dicit Dominus : occidet sol in meridie.* Amos. 8. v. 9.

IV. Subit hic memoriam Tamerlanes orbis terror, Scythæ, ex latrone factus Orientis Imperator, qui Bajezthem Turcarum Sultanum ab obsidione Constantinopolis removit, captum aureis ligavit catenis, & in ferrea cavea circumduxit. Hic in recuperandis urbibus eam rationem tenuit, ut primo obsidionis die ante civium oculos candidum erigeret tentorium, pacis signum si urbs dederetur; altero rubrum, quo innuebat nisi cives se dederent sanguinem eorum fundendum; tertio nigrum, quo omnia ferro & flammâ delenda & in cineres redigenda minabatur. Dei Filius Mundum à servitute dæmonis vindicaturus pro tribus tentoriis, usus est triplici veste, qua se nobis spectabilem exhibuit. In aula Herodis assumpsit vestem candidam ut Princeps pacis invitans peccatores ad reconciliationem: in prætorio Pilati adhibuit vestem purpuream totus amorem spirans, imò flagellis concisus & sanguine suo purpuratus ipsum expressit amorem: unde canit Poëta:

Cernis ut in toto corpore sculptus amor?

Denique in cruce nudatus omnibus vestimentis tenebris se involuit. Videtis ejus effigies à Dominica Passionis hucusque velatas obscuro velo: causam mecum inquirete, quam verba Evangelii ejusdem Dominicæ videntur innuere. *JESUS autem abscondit se.*

V. Mirum! quomodo se abscondat nuda veritas, quæ omnia velamenta repudiat, quæ manifestari desiderat? *Nihil veritas erubescit, nisi solummodo abscondi.* Inquit Tertullianus. Mirum quomodo innocentia lucem fugiat? male conscius animus inquit latebras, & qui male agit odit lucem. Ait hic secure dicit: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Memini quod de ipso pronuntiaverit sponsa in Canticis: *En ipse stat post parietem nostrum.* Quia scilicet ut loquitur Ambrosius: *vult pertentare sensus amantis.* Quod etiam Ioann. 8. Tertull. li. 3. adv. Valent. Ioann. 3. v. 20. Cant. 2. S. Ambros. ser. 6. in Psal. 118.

Isai. 54. etiam Propheta in persona Dei loquens innuit : *In modico dereliqui te , & in miserationibus magnis congregabo te.* Sic dereliquit ad modicum S. Antonium , qui superatis tentationibus dæmonis aiebat ad Christum sibi apparentem :
Isai. 45. v. 15. *Ubi eras Domine JESU? & responsum audiit : Apud te fui Antoni tuæ spectator virtutis. Verè tu es Deus absconditus.* Sed iam tempus non est amatorij lus : cum omnia plena lamentis. Unde nec illud credo subesse causæ quod amantissimus animarum nostrarum Salvator se abscondere voluerit eorum more , qui per mutuam absentiam augmentum amoris quærunt :

Ovid. Metam. *Votum in amante novum cupimus quod amamus abesse*
 Canit Poëta. Sic Matres jocantur cum filiis & se abscondunt, ut iterum visæ filios magis exhilarent.

V I. *JESUS autem abscondit se.* Cœcum amorem & velatis oculis repræsentant Poëtæ , quia scilicet ut canit

Tibull. lib. 2. Eleg. 14. Tibullus :
 - - - non videt ullus amans.

S. Brigit. Revel. lib. 7. c. 19. Amor est Servator noster, hinc ad S. Brigittam dicebat : *Ego sum amor, quidquid facio, facio ex amore.* Sed discernendus est terrenus amor ab amore cœlesti, ille cœcus, hic videns, ille velatus, hic revelatus, de quo Richardus Victorinus : *Amor oculus est, & amare videre est.* Amorem nihilominus te agnoscimus bone IESU vel maximè in

Richard. Victor. de Charit. P. 1. c. 3. Cruce , & exclamamus cum dilecta tua Agnete ordinis Minimorum. *JESUS amor meus crucifixus est.* Statuimus pro septimæ Stationis columnæ cor nostrum & hoc ipsum lemma ei inscribimus : *JESUS amor meus crucifixus est : Agnoscimus hunc indeficientem amorem , quem testatus*

S. Brigitt. Revel. loco cit. es D. Brigittæ : *Charitas ita incomprehensibilis & intensa in me est, sicut erat in tempore passionis meæ , quando per mortem meam ex nimia charitate libera vi de inferno omnes electos. Et si adhuc possibile esset, quod ego toties morerer, quot sunt anime in inferno, ita quod pro qualibet earum talem mortem iterum sustinerem, qualem tunc pro omnibus sustinui , adhuc corpus meum paratum esset*
 subire

subire hæc omnia cum libenti voluntate, & perfectissima charitate. Verum hoc ipsum erat quod potius tenebras ab orbe proferre debuit, quam eas inducere super universam terram, ut constaret quanto in nos amore flagrares, quia si amor ignis est, etiam absconditus ignis conatur erumpere.

VII. *JESUS autem abscondit se.* Fortè voluit innuere, quod tenebris imperatum fuerit ut pudicissimum Dei Filium denudatum, & spectantium sceleratorum oculis expositum obvelarent. Nam ut ipse queritur apud Psaltem: *Confusio faciei meæ cooperuit me.* Sed nunquid hanc ignominiam, hanc confusionem, hoc ludibrium sponte suâ suscepit? *Oblatus est, quia ipse voluit,* nudatus est; quia ipse voluit, confusus est, quia ipse voluit, ludibrio habitus est, quia ipse voluit. Quid incassum per ambages venamur causam tam horribilium tenebrarum in morte Filij Dei? nescimus quare mortuus sit Filius Dei? Inspicite arcana cordis vestri, scrutamini Ierusalem in lucernis, excutite conscientias vestras.

Psal. 43.

VIII. *JESUS autem abscondit se.* Ah! causam cœcati mundi, ereptæ lucis in morte benedicti Domini JESU, causam cur velentur crucifixi effigies per binas ferè hebdomadas insinuat Propheta cum ait: *Iniquitates vestre diriserunt inter vos & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem ejus.* Et Psalmista de se, imò de omnibus loquens peccatoribus: *Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem.* Hæc illa caligo, hæc illa eclipsis, hæc tenebræ illæ Cimmeriæ, quæ factæ sunt super universam terram, quæ solem nobis eripuerunt. Traditâ Urbe Capuâ Annibali; post Senatusconsultum egressus curiâ Pœnus, in templo Magistratus consedit, ut narrat Livius, & Decium Magium civitatis Principem ante pedes statutum causam dicere jussit. Qui cum manente ferocia animi negaret lege fœderis id cogi posse: tum injectæ catenæ, & ante lictorem duci in castra est jussus.

Isai. 59.

Psal. 39.

v. 23.

Liv. Dec.

3. lib. 23.

Concionabundus incessit ad circumfusam undique multitudinem vociferans : Habetis eam libertatem Campani, quam petistis : foro medio, luce clarâ, videntibus vobis, nulli campanorum secundus vincetus ad mortem rapior. Ite obviam Annibali, exornate urbem, diemque adventus eius consecrate, ut hunc triumphum de cive vestro spectetis. Hæc eo vociferante cum moveri vulgus videretur, *obvolutum caput est, ocyusque rapi extra portam jussus.* Sic prorsus nos ingrati egimus cum Principe nostro, cum Servatore nostro, cui *obvolutum caput est, ocyusque rapi extra portam jussus* : & immolatus extra castra. Unde Paulus monebat. *Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes.* Qui abscondimus vultum ejus, qui peccatis nostris solem e mundo sustulimus.

Hebr. 13.
v. 1.

S. Basil.
hom. 24.
de legend.
lib. gentil.

I X. Socrates olim teste S. Basilio, cum quidam vehementi impetu faciem ejus cæcidisset, minimè commotus furentem debacchari, & iram satiare permisit, donec ab improbo percussore totus lividus & contusus redderetur. Ubi verò ille cædendo destitit, nihil aliud fecisse dicitur Socrates, quam fronti propriæ inscripsisse : *Talis fecit*, velut statuæ cuidam authoris nomen. Quis Christum sanguine, livore, vulneribus deformavit ? quis eum in Cruce suspendit, cum quasi innocens agnus coram tondente se obmutesceret ? Peccator utique. Hinc illo expirante cæli atramento inscribitur Cruci infelix lemma : *Peccator fecit.* Ah peccatores : *Peccata vestra absconderunt faciem ejus.* Pudet, pudet illum ingratitude nostræ, qua iterum iterumque illum quotidie cruci-

Hebr. 6.
S. Mechtil
lib. 4. c. 52

figimus. Hinc de nobis lamentatur Paulus : *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei & ostentui habentes.* S. Mechtildi dixisse fertur Christus : *Quoties peccator perseverat in peccato, toties me extendit & affigit in Cruce.* S. Luitgardi apparens Mater Dei tota tristis & illacrymans ; & causam interrogata respondit : *Quia heretici & improbi Christiani sceleribus suis rursus filium meum crucifigunt.* S. Brigittæ

cum

cum audisset quodam die concionem de cruciatibus Christi, nocte sequenti apparuit ipse Christus totus sanguine perfusus, & eâ specie qua olim Cruci affixus fuerat, ita alloquens Brigittam: *Intuere vulnera mea. Ad quod spectaculum Brigitta illacrymans: Heu mi Domine, unde tibi modo hæc vulnera? cui protinus ille: Ita me etiamnum vulnerant charitatis meæ contemptores.* S. Coleta quæ collapsam D. Claræ disciplinam restituit, cum aliquando pro peccatoribus preces funderet ad Beatissimam Virginem: vidit adstantem sibi Dei Matrem cum lance carnis quasi infantis recens occisi frustis plena, & dicentem audiit: *Qui vis ut pro illis intercedam, qui peccatis suis filium meum, quantum quidem ipsi possunt, ita ut hic vides in frustra discerpunt? Denique investigemus causam quamcumque volumus obscurati solis, obtenebrati mundi; eo postremum deveniemus ut dicere oporteat: Tenebræ factæ sunt super universam terram, quia peccata nostra absconderunt faciem ejus.*

Sur. 23.
Jul.

Idem Sur.
To. 7.

X. Quid adhuc vos peccatores? tacetis? feriamini? obdurefcitis? adhuc perseveratis in peccatis? adhuc pergitis Deum crucifigere? *Turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant percutientes pectora sua revertebantur,* ait Evangelista. Et nos hærebimus in peccatis, imò peccandi propositis? O corda rupibus duriora! Moriente Christo scinduntur petrae, & non rumpuntur corda peccatorum! resurgunt mortui, & non resurgunt peccatores! Obtenebratur cælum, & non exhorrescunt animæ peccatrices? contremiscit terra, & non commoventur corda nostra! Ah ponamus nobis ob oculos Christum mortuum pendentem in Cruce, & alloquamur Patrem æternum. *Pater Respice in faciem Christi tui.* Ecce figuram tuam deformatam, imaginem tuam inonoratam: Ecce satisfactionem rigorosæ justitiæ, solutionem pro peccatis nostris. Alloquamur matrem moestissimam sub cruce stantem. Mater dolorosa. *Respice in faciem Christi tui.* Ecce quam malè illum tractavit nostri

Matth. 27.

amor ! quam crudelia vulnera illi pietas infixit ! quam immisericorditer eum extinxit misericordia ! Et tu peccator *Respice in faciem Christi tui*, tui amoris, tui JESU, tui Dei, qui pro te clavis affixus in Cruce moritur. Quid amplius potuit tibi præstare ? & voles eum adhuc novis peccatis crucifigere ? Pientissime, misericordissime JESU ego peccator, ego sum qui te crucifixi, qui sacratissimum corpus tuum dilaceravi, cruentavi, illusi, denudavi, qui tibi vitam eripui. *Miserere*. Ego sum ovis illa perdita, sed tu pastor bonus totus amor, totus pietas, totus misericordia *Miserere oviculæ tuæ*, & reduc eam è deserto peccatorum ad tuæ divinæ gratiæ ovile. Ego sum prodigus ille filius, qui prodegi substantiam meam, revertor ad patrem, & ruo in amplexum sanctissimæ crucis tuæ, exclamans. *Peccavi in cœlum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus*. *Respice in me & miserere mei & omnium præsentium peccatorum*, qui prostrati in terram ad sacratissimos tuos pedes procumbunt, ac dolent de peccatis præteritis, promittunt emendationem in futurum, qui compatiuntur tuis doloribus ; gratias agunt tuo amori ; ex toto corde clamant *Miserere*. Eia peccatores amplexemur Crucifixi pedes : *Dicamus cum sponsa*, ut loquitur Bernardus, *Tenui eam, nec dimittam : Dicamus cum Patriarcha : Non dimittam te nisi benedixeris mihi*. Quid aliud restat nisi ut recipiamus gratiam tuam, amplexamur pedes tuos, deosculamur vulnera tua, exspectamus benedictionem tuam. *Quid enim superest nisi benedictio ? quid post amplexum nisi osculum datur*, ait iterum Bernardus. Non possum vobis benedicere respondet Christus, sum acclavatus. resolvite manus qui non seriò pœnitentis, qui externâ voce inclamatis veniam, internè adhuc obstinati manetis in peccatis. Multi sunt qui gemunt & non dolent, percutiunt pectus, & cor eorum non commovetur, vultu ad me convertuntur, cogitationibus alio evagantur. Ah JESU multi tamen pœnitent

S. Bernardus.
serm. in
fer. 4.
hebdom. pœ-
nitent.

nitent ex toto corde, largire his benedictionem, illis vero ut serio convertantur misericordiam. *Miserere:*

*****

CONSIDERATIO XIV.

Pro Feria III. Hebdomadæ pœnosæ.

TESTAMENTUM.

THEMA.

Dilexit nos & tradidit semetipsum pro nobis. Eph. 5.

SYNOPSIS.

<i>I. In condendis testamentis magna sepe elucet vanitas, & insania. Christus in Cruce pendens melius condere docuit.</i> <i>II. Nullum in mundo genus hominum est, cui non aliquid in Cruce legaverit, singulis abundanter.</i> <i>III. Persecutionem Apostolis, quâ illi coronati sunt.</i> <i>IV. Judeis corpus ad crucifigendum, & orationis effectum ad veniam.</i> <i>V. Patri spiritum à quo acceperat, sed & nos simul apud Patrem deposuit.</i> <i>VI. Matri Paranympum & vice-versa Paranympum Matri, in quo & nos Mariæ commendati, & eam nacti sumus adjutricem Redemptionis.</i> <i>VII. Latroni Paradisum. Primi nominantur in testamento peccatores,</i>	<i>quia venit filius hominis querere & salvum facere, quod perierat: primus Crucifixi cultor latro, primus suo sanguine baptizatus.</i> <i>VIII. Peccatoribus infernum impenitentibus, & penitentibus orationis effectum: quos omnes excusat per ignorantiam, cum tamen viderent miracula, sed abscondebatur amor delicta.</i> <i>IX. Christianis penitentibus Crucem, quæ donum est instar omnium donorum, & immensus thesaurus.</i> <i>X. Denique toti mundo seipsum, traditus à Patre eterno, traditus à se, à Juda, à Judeis, à Pilato, à nobis: pro quo dono & legato ne simus ingrati Crucem amplectari, eamque portare debemus in corde, ore, auribus, corpore toto.</i>

Dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis. Ephes. 5.

I. Quan-

Quanta sæpenumero in condendis testamen-
ti tabulis cum fatalis appropinquat hora
apud mortales intercurret vanitas, ambi-
tio, profusio; addam etiam, impietas;
plena sunt veterum, & recentiorum volu-
mina, ut in unum collecta facilè Tomos

*Drex.
Prodr. cap.
4. §. 10.*

plures explere possent. Ludovicus Cortusius Patavinus
Iureconsultus, qui Anno 1418. Diem obiit, lacrymas
testamento omnibus interdixit, voluitque adesse funeri
suo omnis generis musicos aulædos, & citharædos, qui
una cum candidato clero funeris pompam partim præ-
irent numero quinquaginta, partim subsequerentur. Sing-
ulis dimidium aureum dari præcepit. Feretrum portari
voluit à duodecim innuptis puellis, quæ præsina aut
viridi veste indutæ altâ voce cantarent quidquid lætitia
suggereret. Harum Virginum singulis certa pecunia dotis
loco destinata. Centum funalia adhibita; præibat omnis
Clerus, & totius urbis Monachi: ijs tantum exclusis, qui
nigro habitu uterentur: hos enim testamento arcuit à
suo funere, ne publicam hilaritatem atris cucullis fune-
starent. Sexennio post Cortusium peste correptus Ziska
Bohemus notæ improbitatis Miles, & jamiam moriturus
testamento legavit pellem suam tympano, carnes volu-
cribus, simulque suis præcepit ne templis & Monasterijs
parcerent. Fœmina fuit quæ feli suæ testamento legavit
Imperiales quingentos, ut ei quoad viveret largus cibus
suppeditaretur. Illustris fœnerator morti proximus No-
tario, & testibus accitis testamentum his verbis conce-
pit: Corpus meum reddatur terræ è qua sumptum est.
Anima verò detur dæmonibus. Iisdem debetur anima
uxoris meæ, & filiorum, qui ut haberent, quod in vestes,
epulas, luxum insumerent, in fœnus tam varium me im-
pulerunt. Iisdem debetur anima Confessarij mei, qui suo
silentio improbitatem meam animavit. Dixit; & efflavit

*Guarinon.
lib. 2. A. o-
minand.
c. 31.*

*Hist. de
vir. Illust.
Cisterc.
Ord.*

animam. Apage hæc magnæ vanitatis, ambitionis & insaniam portenta. Testamentum condere docuit in Cruce pendens priusquam expiraret Servator meus. Vultis illud percipere? Attendite.

II. Considerans in spiritu Isaias Propheta Deum hominem in Cruce pendentem, exclamat: *A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas; vulnus & livor, & plaga tumens*. Omnia membra, inquit, crudeliter vulnerata, sauciata, dilacerata sunt: caput spinis cruentatum, oculi pleni sputis & lacrymis, aures sanguine oppletæ, genæ colaphis lividæ, pectus & dorsum flagellis concisum, manus & pedes perforati, os aceto, & felle amaricatum, totum corpus discerptum. Nihilne penitus mi Propheta invenis quod illæsum permanserit. Nihil inquit; *à planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas!* Etiam lingua? plena est amaritudine, non tamen vulnerata. Causam assignat S. Vincentius Ferrerius: *Nihil permanebat illæsum in suo benedicto corpore nisi lingua, quæ pro peccatoribus & latrone in Cruce oraret, & testamentum faceret*. Quale verò testamentum? Audiamus S. Ambrosium: *Auctor pietatis in Cruce pendens testamentum condidit, singulis opera pietatis distribuens: Apostolis persecutionem: Iudæis corpus: Patri spiritum; Matri Paranympum; latroni Paradisum, peccatoribus infernum; Christianis pœnitentibus Crucem*. Sed S. Bernardus Christum alloquens inquit: *Crucifixoribus tuis orationis effectum, latroni Paradisum, Matri filium, filio Matrem, mortuis vitam, manibus Patris animam tuam, toti mundo signa potentie tue contulisti. Pro redimendo servo non ex parte sed totum sanguinem, ex multis & largis foraminibus effudisti, proditori tuo reatus sui pœnam, terræ corpus non corrumpendum, sed ad tempus reddidisti*. Adeo nullum genus hominum in mundo fuit, cuius non meminisset. Querulæ sæpè sunt hominum voces, cum dives moritur, *mibi legavit nihil*: Alius consanguinitatis gradum, alius affinitatis, alius amicitie, alius promissi, alius servitij præstiti, alius alium titulum

S. Ambros. ap. S. Bernardin. ser. de passio. à 3. p. 2. cap. 4. Lequil. ser. 6. in Passce. S. Bernard. Traç. de pass. c. 10.

prætexit. Solus IESUS testamentum condidit omnibus legando ex congruo & superabundanti.

III. Apostolis persecutionem. Ingens donum si rectè expendas. Psaltes Regius tribulationem & persecutionem vocat: *Moab olla spei meæ.* In quem locum Hugo Carenfis: *Hæc olla est succensio, seu inflammatio spei meæ, quia sicut dicit Gregorius: tanto spes in Deo solidior surgit, quanto quis graviora pro eo sustinuit.* In eum sensum etiam dicebat Chrysostomus: *Ea est afflictionis natura, ut eos qui eam placido ac strenuo animo ferunt, rebus acerbis superiores, ac diaboli telis sublimiores reddat.* Et assumpta ab arboribus allegoria thema prosequitur: *Siquidem & arbores quæ in umbris aluntur, majorem mollietiam contrahunt, atque ad fructuum procreationem minus commode redduntur; quæ autem æris inconstantiam experiuntur ac ventorum impetus, arduosque solis radios excipiunt, plus roboris hinc colligunt, & foliis abundant, & fructuum copiâ curvantur.* Hæc ille: à quibus non abludit discursus S. Gregorij Nazianzeni, qui ait: *Est quedam in fabulis planta, quæ excisa floret, & ad versus ferrum certat, morte vivit, & sectione pullulat & cum absumitur crescit. Mibi verò huiusmodi quiddam videtur esse vir Philosophicâ mente præditus: afflictionibus enim inclarescit, ac vitæ molestias virtutis segetem existimat, contrariisque rebus ornatur.* Appende libellæ considerationis hanc vocem: *ornatur*, & compone si libet cum dicto S. Ambrosij: *Ut vinea dum ligatur, & recisa non minuitur sed augetur: ita sancta plebs dum ligatur exstruitur, dum humiliatur atollitur, dum reciditur coronatur.* Hoc est quod aiebat Isaias: *Coronans coronabit te tribulatione,* ad quod alludens B. Amedæus, cum de Virgine Deipara Christum in passione comitante loqueretur: *Cernebat*, inquit, *verum Salomonem mater ejus in diademate, quo coronavit eum non verca synagoga, & ipsa coronata coronâ tribulationis.* Idem dixeris de SS. Apostolis, quos persecutio coronavit. Nihil potuit præstantius legare Apostolis suis Christus, quàm hanc coronam, de qua gloriabatur in persecutionibus Paulus: *Bonum certa*

certamen certavi &c. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, 2. ad Tim. 4. v. 8. quam reddet mihi Dominus.

IV. *Judæis corpus.* Id per Prophetam testatus est. *Corpus meum dedi percutientibus; & genas meas vellentibus.* Hoc unum optabant, qui consilium inierant, ut eum dolo tenerent, & occiderent. Occiderunt quidem nostro bono, sed suo damno. Et ne quid deesset illorum desiderio, cum clamaverint: *Sanguis ejus super nos & super filios nostros:* adhuc sanguinis innocentis effusionem sentiunt, adhuc pœnas pendunt suæ crudelitatis. Sed idem corpus etiam ad tempus ut Bernardus loquitur, testator legavit terræ non corrupendum. Non inquirete amplius Iureconfulti, an eiusdem rei Dominium esse possit in solidum penes duos. Judæis & terræ ad tempus legavit corpus suum Salvator mundi.

V. *Patri Spiritum.* A quo eum acceperat. Testamenti lex est, solutis debitis disponere de cœteris. Debebat Patri plurimum. Plus dare non potuit, quàm dederit restituendo quod acceperat. *Reverâ fratres filium se esse nescit, qui authorem vitæ suæ non obsequijs placat, non devincit cultu, muneribus non honorat.* Inquit S. Petrus Chrysologus. Sed hæc ipsa donatio in nostram transijt utilitatem ut fidejubet S. Athanasius: *Cum in Cruce dicit Pater in manus tuas commendo spiritum meum, in eo omnes homines apud Patrem deponit ac commendat per ipsum & in ipso vivificandos: membra enim sumus, & membra ista multa unum corpus sunt, quod ipsum Ecclesia est.* Gratias tibi bone I E S U, qui etiam me Patri tuo commendare voluisti. In manibus eius fortes meæ, fortuna & felicitas mea. Satis commendatus est, quem tu commendas.

VI. *Matri Paranympum.* Imò nos omnes ceu filios consignavit, ut esset *primogenitus in multis fratribus*, quin & viceversa *Matrem Paranympo.* Nam ut loquitur Guericus Abbas: *Cum dilexisset eam JESUS, in finem dilexit eam, ut non solum propter ipsam finem vivendi, verum & in ipsam fi-*

nem penè faceret loquendi : dum velut inter ultima verba testamenti curam Matris, cujus debitorem se cognoscebat, charissimo transcribit heredi. Antiquo Romanorum jure concessum erat viduis, ut quæ filium unicum in bello amisisset, alium quemvis adoptare posset. Sic Mariæ filius discessurus è mundo jus adoptionis Matri concedit : *Ecce filius tuus*, ad quæ Augustinus : *ut homo Matri de qua natus fuerat, & quam relinquebat, alterum pro se quodammodo filium providebat.* Imò in Joanne nos quoque filios Mariæ constituit. Facta enim illa est in Joanne Mater omnium, eique non tantum Joannis, sed & omnium fidelium salus commendata : Multò potiori jure tunc dicere potuit, quàm

ad Gal. 4. v. 19. Ribard. de S. Virg. II. l. c. 5. Apostolus : *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Unde Richardus Victorinus alloquens Christum aiebat : *Sicut tu salutem humani generis in Cruce sitiivisti, sic & ipsa sitiuit.* Stabat enim juxta Crucem; non ut dolores Filii consideraret, sed ut salutem humani generis expectaret.

S. Anton. in 4. p. tit. 15. c. 2. Clarius in rem nostram S. Antoninus : *Sicut Christus nos genuit in Cruce patiendo : ita Maria nos genuit & peperit in maximis doloribus compatiendo.* Clarissimè verò Arnoldus Carnotensis : *Omninò tunc erat una Christi & Mariæ voluntas, unumque holocaustum. Ambo pariter offerebant : hæc in sanguine cordis, hic in sanguine carnis ; unde communem in mundi salute cum illo effectum obtinuit.* Et hoc sensu dicebat Albertus Magnus : *Hoc Privilegium solum attribuitur Mariæ, quando ipsa est adjutrix redemptionis.* Felices nos tali adjutrice !

VII. *Latroni Paradisum.* Degeneres filii meritò exhæredantur à Patre : quæ fortuna hujus latronis, quod penè primus nominatur in testamento ? certè primo illi promittitur Paradisus. Nempe venit Filius hominis querere & salvum facere quod perierat. Jacebat sub Cruce homo malefactor, & primus omnium prævaricator, qui Paradiso ejectus fuit ; prius igitur malefactori portio hæreditatis transcribitur ipse Paradisus, quàm Matri quàm Filiis dile-

dilectis, ut constaret humanæ redemptionis opus susceptum pro peccatoribus consummari in Cruce. Sed ne nisi pœnitentibus patere videretur cœlum, confitetur in Cruce latro. Verba S. Cypriani appono: *In cruce latro confitens, non tantum indulgentiam meruit, sed Christi familiaris effectus, præmissus est in Paradisum, & factus est particeps regni per confessionem, factus collega Martyrij.* Adde etiam, primus crucis & crucifixi cultor, proprio sanguine è fractis cruribus erumpente baptizatus.

S. Cyprian
ap. de los
Rios de 2.
verb.
Dom.

VIII. Peccatoribus infernum. Ut ait Ambrosius nimirum impœnitentibus; sed pœnitentibus, ut ait Bernardus orationis effectum. Prima bono JESU cura in cruce de peccatoribus: *Pater ignosce illis, non enim sciunt quid faciunt: Laniatur, cœditur, occiditur, & tamen eorum miseretur. O ineffabilem bonitatem & misericordiam! Homines desperatè ægrotabant (inquit Augustinus) & ipsa ægitudine; quâ mentes perdiderant etiam medicum cædebant, quin & occidebant: ille autem etiam cum occideretur medicus erat. Illi perditâ mente sæviebant, & medici sanguinem sæviendo fundebant; ille autem & de ipso sanguine suo ægrotis medicamenta faciebat.*

S. Aug. ser.
9. de verb.
Apost.

Non potuit non exaudiri à misericordiarum Patre, misericors Filius; quid enim tali Filio talis Pater negaret? Unde *vivificatur Christi sanguine, etiam qui effundit sanguinem Christi, ut Cyprianus loquitur.* Et ne de uno aut altero id verificatum existimes, omnibus concessum est tempus, quo consequi possent huius orationis effectum. Nam teste S. Hieronymo: *Impetravit quod petierat Christus, multaque statim de Iudeis millia crediderunt; & usque ad quadragessimum secundum annum datum est tempus pœnitentiæ.* Poterat tunc dicere Servator noster quod olim Lycurgus Lacedæmonum Legislator. Huic juvenis quidam insolens oculum eruerat, quem quo vellet modo punire permisit populus. Sed Lycurgus tam gravi iniuriâ tantum non irritatus fuit, ut potius juvenem probis moribus imbuendum curaverit, moratumque in theatrum pro-

S. Cyprian
de bono
patient.

S. Hieron.
Ep. ad
Hel.

Plut. in
Lycurg.

ducens populo ostenderit, adjectis illis verbis: *En quem à vobis iniurium, & violentum accepi, jam frugi & popularem vobis restituo.* Sic meus IESUS quos iniurios & violentos crucifixo- res habuit, meliores efficit, & pro iniuria boni- tatem rependit, & Patri æterno commendat ut ad fru- gem reducantur. Sed quo motivo id petit advertite. *Non enim sciunt quid faciunt.* Adeone rudes erant, adeone cæci ut Thaumaturgum ignorarent, qui tanta signa fe- cit, ut protestetur Joannes, quod si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libros. Et ut cætera taceam. In horto pridie eos uno ver- bo in terram prostraverat, Malcho abscissam auriculam restituerat: in crucifixione cælum obtenebraverat, ru- pes disjecerat, terram concusserat, quomodo ergo ne- scire poterant quid facerent? Nempe amor Creatoris in creaturam delicta crucifigentium occultabat, ut velut in- noxios & peccati expertes excusaret. Chrysológus per- pendens prodigum filium receptum à Patre in gratiam, cum observasset Patris in filio vestiendo sollicitudinem: *Non dixit (inquit) unde venis? fuisti ubi? ubi sunt que tuli- sti? quare tantam gloriam tantâ turpitudine commutasti? sed citò proferte stolam primam & induite illum.* Mox ad rem nostram subjungit: *Videtis, quia non videt delicta vis amoris. Et ideo Pater peccata filij redemit osculo, clausit amplexu: ne nudaret Pater Filij crimina, Pater Filium ne fœdaret.* O amantissime IESU, si nescire dicis eos qui sciebant quid facerent, de- licta juvenutis mee, & ignorantias meas ne memineris.

IX. Christianis pœnitentibus crucem. O quantum the- saurum nobis legat liberalissimus testator noster! O quan- tum bonum Crux Christi! *Non concedit Deus & donat nisi amatoribus Christi, ut ad augmentum meritorum suorum patian- tur pro Christo.* Inquit S. Ambrosius alludens ad illa ver- ba Apostoli ad Philippenses. *In nullo terreamini ab adversa- rijs; que illis est causa perditionis, vobis autem salutis & hoc à Deo; quia vobis donatum est pro Christo; non solum ut in eum*

creda-

Ioann. 21.

v. 25.

S. Petr.
Chrysol.
serm. 3.S. Ambros.
lib. 4. in
Lucam.
ad Philip.
1. v. 29.

credatis, sed etiam ut pro illo patiamini. Hoc dono gloriabatur Paulus, non in sapientia, non in virtute miraculorum, non in dilatatione Evangelij, non in aliis, cum dicebat: *Mibi autem absit gloriari nisi in Cruce.* Quid ita mi Paule? respondeat pro Paulo Augustinus: *Poterat Apostolus gloriari in sapientia Christi, poterat in majestate; sed dixit in Cruce.* Ubi mundi Philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit. Ubi humilitas, ibi majestas; ubi infirmitas, ibi potestas; ubi mors ibi vita. Quod adeo verum est, ut etiam Ethnicus Philosophus id agnoverit. Seneca de providentia: *Pati gloriæ pars est. Militares viri gloriantur vulneribus.* Sed melius sanctus Cyrillus Hierosolymitanus dum ait: *Gloriatio Ecclesiæ Catholicæ est omnis Christi actus, gloriatio vero gloriatio est Crux.* Merito gloriari licet de tali dono, quod collectio quædam est omnis doni. Vis honorem? Crux est. S. Chrysostomus de Paulo agens: *Illi quidem qui in exercitu honore donati sunt, ornantur veste pretiosa, aureis torquibus colla subnixi, &c. iste vero (nimirum Paulus) catena pro torque circumdatus gestat Crucem.* Vis armaturam? Crux est. Audi S. Martialem Episcopum: *Crux Domini armatura nostra in victa contra Sathanam, galea custodiens caput, lorica protegens pectus, clypeus tela maligni repellens, gladius iniquitatem, & angelicas insidias per-versæ potestatis sibi propinquare nullo modo sinens.* Vis gaudium? Crux est. Unde Iacobus omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis & Christus cum gaudio sustinuit Crucem. Notat Hugo Carenensis: *Apud nos peregrini ubi primum vident Monasterium ad quod vadunt, ibi constituunt acervum lapidum, & ponunt Cruces, & dicitur mons gaudij.* Vis solatium? Crux est. Crede Paulo dicenti: *Placeo mihi in infirmitatibus meis.* Ad quæ aptè Chrysostomus: *Ubi afflictio ibi consolatio.* Vis divitias & thesaurum? Crux est: S. Ignatius de Loiola conjectus Salmanticæ in carcerem, acceptis litteris consolatoriis à sacratissimo Deo Virginibus, respondisse fertur: *Mirror vos, quibus Crucis Christi mysterium pertractatum esse*

ad Gal. 6.

S. Aug. ser. 20. de verb. Apost.

Senec. de provid. cap. 4. S. Cyrill. Hieros. Catheces. 13.

S. Chrysost. hom. 7. de S. Paul.

S. Martialis Epist. ad Burdegal. cap. 8.

Iacobi, I. v. 2.

ad Hebr.

12. Hugo de S. Caro. in c. 26. Prov. 2. Cor. 12. v. 10.

S. Chrysost. in Ep. 2. ad Cor.

oportuit, immensos gloriæ thesauros in cruce inclusos ignorare. Quidquid denique desideraveris Crux erit si patienter tuleris. Liceat igitur dicere cum Bernardo: O quam magnificus factus es in nuptijs tuis Rex & sponse bone JESU! quam longè omnia, quæ habuisti tradidisti.

S. Bernar.
Traß. de
passio c. 10.

X. Tradidisti inquam traditione amorosa, non tantum omnia tua, sed & te ipsum. Unde loquens de te Apostolus: *Dilexit nos & tradidit semetipsum pro nobis.* Sed non tu solus tradidisti: etiam alii tradiderunt de quibus Bernardus: *O quanti traditores tui Domine JESU! Pater æternus testante Apostolo: Proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Et illo permittente tradidit Judas: *Qui autem tradidit eum dedit eis signum.* Tradiderunt Judæi, qui *vincum adduxerunt, & tradiderunt Pontio Pilato Præsidi.* Tradidit denique: ipse Pilatus: *Tradidit JESUM flagellis cæsum, ut crucifigeretur.* Sed tradidit Pater ut te exaltaret: tradidisti tu ut mundum redimeres: tradidit Judas ut avaritiam expleret: tradiderunt Judæi ut conceptum odium & invidiam effunderent: tradidi ego cum Juda, cum Judæis, cum Pilato, ut meis effrænatis cupiditatibus servirem. O mi JESU! O bonitas infinita! *Sana animam meam quia peccavi tibi.* Doleo ex toto corde, & si fatis non doleo, tu supple dolorem meum dolore tuo: Et ego ne sim ingratus legatarius amplexabor crucem tuam; suspirans cum Propheta: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo.* Patiar ego, moriar ego pro te mi JESU, qui pro me pati & mori dignatus es, patiar assiduâ saltem consideratione acerbissimæ Passionis tuæ, imitatus devotam illam animam, quæ cupiens scire quodnam obsequium tibi esset gratissimum, à te Crucem baiulante audiit; non aliud quam tecum crucem portare in corde per crebram recordationem, in ore per devotam gratiarum actionem, in auribus per pœnarum tuarum auditionem, in dorso per carnis assiduam mace-

Spen. hom.
salut. c. 47.
ap. Recupit
de prædest.
fol. 338.

rationem. Scio enim ut mihi Vicarius quondam tuus in terris S. Leo promittit, quod *certa & secunda est expectatio promissæ beatitudinis, ubi est participatio Dominicæ Passionis.* Quare devotâ mente, humili corde, tenero affectu, flexo poplite amplexor sanctam Crucem tuam exclamans cum Petro: *Bonum est nos hic esse, & cum D. Bonaventura: Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula; unum in pedibus, unum in manibus, aliud in latere, & hic erit requies mea in æternum.*

S. Leo Pa.
de Passio.

S. Bonav.
sim. div.
amo. c. 1.

CruX fidelis inter omnes
Arbor una nobilis,
Dulce ferrum, dulce lignum
Dulce pondus sustinens,
Sola digna tu fuisti
Ferre mundi victimam,
Atque portum præparare
Arca mundo naufrago.

Sit mihi mi JESU CruX tua (ut cum amatore tuo loquar) *malus naufragantis naviculae*, qua feliciter vectus ad salutis portum enavigem. Sit CruX tua *lectulus* meus, cui ut nidulo Phœnicis affixus, amorisque flammâ consumptus, incineratusque immoriar. Sit tua CruX *Scala Jacob*, qua in Cœlum conscendam. Sit *Baculus* viatorius quo Jordanem transeam. Sit *Pedum* pastoritium, quo sensus errabundos in officio retineam. Sit *Pharus* ad quam in procelloso mundi mari inter densas tenebras foedasque tempestates cursum meum dirigam. Sit *requies mea in æternum.*

Sandæ. in
crucif.
Dec. 2. u. 1.

CONSIDERATIO XV.

Pro Feria IV. Hebdomadæ pœnosa.

SPOLIA.

THEMA.

Fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam. Iſai 53.

SYNOPSIS.

I. Imago Christi Benjamin cuius benedictio vespere dividet spolia, & nomen: accelera spolia detrahare: hæc nunc consideranda.

II. Fortitudinis exempla admiranda multa sunt, nullum mirabilius, quam quod tenerrimus ligni vermiculus octingentos interfecerit, ut Psalter canit, qui est Christus.

III. Hic detraxit fortibus spolia: Morti vitam, inferno mortuos, suo Amori cor, quod nobis offert.

IV. Mors tunc spolia sua perdidit, quando mortua vita fuit, & nobis qui mortui eramus reddita vita, quam proinde ipsi debemus.

V. Vita morte, restabat vincendus infernus, velut alter Polyphemus cui detracta spolia, educti vincti de lacu, laceratum chirographum debiti nostri.

VI. Ad victoriam plurimum confert clamor consuetus apud veteres, clamore valido nostri victoris territu infernalis Cerberus reddidit vinctos. Clamoris huius Echo sint

nostri affectus, reclamemus ad clamantem.

VII. Arma etiam adiuvant fortitudinem: sed unde fortitudo vermiculo lignum vorat, & molem edificij trahit in ruinam, non secus ac Samson qui plures mortens, quam vivus occidit: noster vermiculus Crucis ligni avidus occidit hostes & reanimavit mortuos impetu charitatis moriendo.

VIII. Nihil opus, ut de primatu contentent Darij custodes, uter sapientius dixerit quid sit fortissimum. Omnibus debetur palma, quia fortissimæ vinum germinans virgines, fortissimus Rex Iudeorum, fortissima veritas increata, idem sub diversis nominibus.

IX. Cuius proinde triumphum describens Habacuc antecessores eius ponit mortem & diabolum cen devictos, ipsam triumphatorem Cornu Amaltheæ insignem exhibens; id cornu plenum divitiis & thesauris.

I. Consummatum est edificium sapientie, ultima columnae cruci inscribimus lemma: Felicitas publica: consummata etiam peregrinatio nostra. In ultima statione au-

dimus Consummatum est, seu ita missa est: expectamus adhuc benedictionem, quam consequuntur devoti cultores Passionis, & Crucis Christi.

Fortium dividet spolia pro eo quod tradidit in mortem animam suam. Isai 53.

I.

DE primis Romanæ urbis conditoribus Romulo & Remo, qui lupam nutricem habuerant scribens Livius, ita eorum mores & primam educationem delineat: *Ita geniti, ita educati, cum primum adolevit ætas, nec in stabulis nec in pecora segnes, venando peragere saltus: hinc robore corporibus animisque sumpto, jam non seras tantum subsistere, sed in latrones prædæ onustos impetum facere, pastoribusque rapta dividere &c.* nutricis videlicet naturam simul cum lacte attraxerant, in ipso juventutis flore ad prædas & spolia assuefacti. Quod mihi in memoriam reducit Patriarchæ Jacob benedictionem, quam postremo filiorum suorum Benjamin est impertitus: *Benjamin lupus rapax, manè comedet prædam, vespere dividet spolia.* Benjamin ex nomine *Filius dextere*, ex elogio Psaltis: *Adolescentulus in mentis excessu*, ex Moyse testimonio *amantissimus Domini*, quis alius fuerit, quam Christus Dei Filius, ut placet magno Gregorio, quam Deus homo in mentis excessu consumans opus redemptionis humanæ, de quo prophetavit Isaias: *Fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam*, idque sub vitæ vesperam, quia *vespere dividet spolia*. Cuius nomen idem Isaias expressit: *Voca nomen ejus: Accelera spolia detrahere; festina prædari: ad quæ appositè Irenæus: Exspoliabat homines auferens ignorantiam ipsorum, suam autem agnitionem eis donans, & dispartitionem faciens eorum, qui cognoscebant eum quemadmodum Isaias:*

Liv. lib. 1. & hist. Rom.

Gen. 49. v. 27.

Psal. 67. v. 28.

Deut. 33. v. 12.

S. Greg. in 1. Reg. 9.

Isai. 8. v. 3.

Irenæ lib. 3. c. 18.

voca, inquit, nomen ejus, velociter spolia dissipare: hæc sunt opera Christi. Hæc opera fortis nostri spoliatoris nunc considerare, & eius spolia nobis ob oculos statuere sit opus nostrum.

II. Facturus fidem dictis suis Psaltes Regius protestatur *Spiritus Domini locutus est per me.* Et adiungit: *Hæc nomina fortium David: jedens in Cathedra sapientissimus Princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus.* Quis non expectasset Principis fortium comparisonem cum turri, cum ingenti Cedro, cum sublimi monte, & nominatur *tenerrimus ligni vermiculus*? Mirandæ fortitudinis & penè fidem superantis exempla passim apud authores præsertim Ethnicos inveniuntur. Hercules monstrorum domitor, Briareus centum manibus à natura donatus, Gigantes qui montes in cælum jactabant debentur fabulis. Aristomenes Messenius solus trecentos Lacedæmonas occidisse fertur. Arturus Rex Angliæ nongentos hostium solus adortus, incredibili cæde profligavit, ut ait Malmesburiensis. De Sampson testatur sacer textus, quod mille Philistæos unâ a fini mandibulâ interfecerit. Sed hi viri fuerunt, ingenti virium ac roboris facultate à Deo donati. Quis verò credat ut vermiculus eâ polleat fortitudine ut octingentos impetu uno prosternat? *Tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno.* Inquit David. Stupendi roboris prodigium, prodigiosum robor vermiculi! Petrus Damiani hanc vermiculi imaginem ad Christum cuius personam gerebat David sic accommodat: *David sedet in Cathedra, quia in paterne Majestatis gloria constitutus omnia judicat.* Ego verò ut admiserim in Davide pariter & tenerrimo ligni vermiculo adumbrari Christum, eius Cathedram libentius hoc loco interpretabor Crucem cum Augustino, in qua ille confedit, qui de se profitebatur: *Ego autem sum vermis & non homo.* Et hic tamen sapientissimus Princeps, fortissimus fortium. Tam abjectus quam esse videtur, tam debilis & enervis,

2. Reg. 23.

Plin. lib.

11. cap. 37.

Gul. Mal-

mesb. lib.

1. hist.

Angl. c. 1.

Judic. 15.

v. 16.

B. Petr.

Damia.

serm. 1. in

Nat. Virg.

Psal. 21:

v. 7.

enervis, ac vulneribus confectus, pedibus conculcatus, viribus exhaustus, nihilominus *ocingentos interfecit impetu uno.*

III. Duos heroës fortissimos illi congressos adverte, quos innuit Salomon : *Fortis ut mors dilectio*, accedit tertius *dura sicut infernus æmulatio*. Vicit mortem, vicit infernum, vicit suumet amorem. *Sapientissimus Princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus*. Mortis spolium vita est, inferni spolium mortui sunt, amoris spolium cor est. Hæc omnia spolia tulit fortissimus inter tres de quo dictum *Fortium spolia dividet pro eo quod tradidit in mortem animam suam*. Joannes ait : *tradidit spiritum* : Matthæus *emissit spiritum*. Lucas & Marcus verò *expiravit*. Noluerunt scribere mortuus est, quia mors supra illum potestatem non habuit, Nam *Ego pono animam meam &c.* inquit ipse : *Nemo tollit eam à me sed ego pono eam à me ipso*. Hinc aiebat Chrysostomus quod tam fortem athletam aggredi mors non sit ausa : *Cum jam nihil restaret ex pœnis, mors refugit, mors moratur*. Quid ita mi Chrysostome? num igitur non morietur? Ita quidem, sed non ut cœteri hominum : Ex hac morte vita, spolium mortis auferet. *mors refugit, mors moratur* : arma non habet : commutavit pharetram cum amore. Accedat amor & vulneret ad mortem. Audio Prophetam quasi de Amore loquentem : *Arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vasa mortis*. Sed etiam huic robusto militi extorquentur spolia. Amoris spolium Cor est. Ecce tibi spolium amoris quod tulit sapientissimus Princeps. *Voluit lancea latus suum aperiri, ut tibi demonstraret quod tibi tradidit cor suum*. Inquit S. Bonaventura.

IV. *Fortium dividet spolia*. Alter fortium Mors est, cujus antagonista vita. Unde canit Ecclesia : *Mors & vita duello constixerunt mirando*. Utique mirando, cum facilius è pumice aquam, ex aqua ignem, ex igne gelu elicueris, quam è morte vitam ; & tamen *Absorpta est mors in vito.*

Cant. 8.

Ioan. 10.
v. 18.

S. Chrysost.
ser. 6. de
passio.

Psal. 7.

S. Bonavent.
stim.
amor.

1. Cor. 15.

victoria, & ut rursus canit Ecclesia: *Mors mortua tunc est quando mortua vita fuit.* Sublatum est peccatum, quod erat stimulus mortis ut quærat Apostolus *Ubi est mors stimulus tuus?* S. Augustinus in rem nostram: *Salus vulneratur, vita moritur, occidit ad tempus vitam mors, ut in perpetuum à vita occideretur mors.* Jacebamus universum mortale genus peccato mortui, cadavera prævaricationis

1. Cor. 15.
v. 55.
S. Aug. lib.
de odo.
virt.

1. Cor. 15.
v. 57.

Psal. 55.
v. 9.

paternæ: *Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum JESUM Christum, & vivificavit nos per mortem ejus.* Bone JESU, quam tibi ex asse debeo: *Vitam meam annuntiabo tibi; posuisti lacrymas meas in conspectu tuo: quas ego effundere debui; tu in oculos, & genas tuas recepisti; passus es quod ego pati debuissem, informe corpus meum reformasti, & lacrymis diluens lutum meum novus Prometheus animasti.* *Vitam meam annuntiabo tibi.* Mirabar cum legerem te moriente: *Multa corpora sanctorum, qui dormierant surrexerunt: Congruum enim videbatur, ut morienti auctori vitæ commorerentur omnes qui vitam acceperant, ut patienti capiti comparerent & reliqua membra, sed quia tunc ego mortuus jacui, jam est *Mors tua vita mea.**

1. Cor. 15.
v. 57.

Psal. 55.
v. 9.

Ose. 13.

Ravis in
essic.

1. Cor. 15.
v. 57.

Psal. 55.
v. 9.

Ose. 13.

Ravis in
essic.

1. Cor. 15.
v. 57.

Psal. 55.
v. 9.

Ose. 13.

V. *Fortium dividet spolia.* Devictâ morte restabat

vincendus infernus, sed *morsus tuus ero inferne.* De Ulyssæ

memorant scriptores Ethnici quod sapientissimus juxta

& fortissimus fuerit, & ut nonnemo ait: *Laborum patientissimus.* Hic per marinos errores navigans malo navis

ut Sirenum cantus evaderet, aures alligavit; delatus ad

Ætnam montem, qui ignes vomit infernalis barathri

sive vestibulum, sive imago: ibi Cycloptum Principem

monoculum Polyphemum confecit, & victor de Cyclo-

pibus in patriam rediit. Sapientissimus Princeps noster

non aures tantum, sed & manus & pedes alligavit malo

crucis, & infernalem Polyphemum aggressus fudit, &

octingentos interfecit impetu uno: hinc ille cum suis affectis

devictus procubuit.

----- jacuitque per antrum

Immensum -----

Virg. 3.
Æneid.

quod sub alia imagine commemorans Apocalypticus Theologus ita narrat: *Et vidi Angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi* (hæc est *clavis David* Crux Christi) *Et catenam magnam in manu sua, Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus Et sathanas, Et ligavit eum per annos mille, Et misit eum in abyssum Et clausit, Et signavit super illum, ut non seducat amplius gentes. O quanta tunc de hoc Cyclope relata spolia: quantæ manubiæ reportatæ! Sapientissimus Princeps noster eduxit vinctos de lacu, delens quod ad-versum nos erat chirographum decreti, Et affigens illud Cruci, Et exspolians Principatus Et potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso.*

Apoc. 20.
v. 1.

Damasc.
lib. 4.

Coloss. 2.
v. 14.

VI. *Fortium dividet spolia.* Plurimum ad victoriam de hostibus conferre clamorem ostendit mos veterum.

Unde Leo Imperator suis præcipiebat: *Quando jam manus conferturus es magno cum clamore vocis, Et armorum contra hostes contendant, itaque prælium cum hostibus ineant.* Et Josue oppugnante Jericho mandavit Deus: *Conclamabit omnis*

Leo, Imp.
in Tadi c.
20. n. 188.
Josue 6.
v. 5.

populus vociferatione maximâ, Et muri funditus corruent civitatis: Quod & factum; nam sequitur in sacro textu: Igitur omni populo vociferante, Et clangentibus tubis postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri illico corruerunt. Op-pugnans infernaliam claustra sapientissimus Princeps noster *Clamans voce magnâ exspiravit.* Ad quæ S. Hieronymus: *Nos cum ima voce, vel sine voce morimur, qui de terra sumus: Ille verò cum exaltata voce exspiravit, qui de cælo est.*

ibid. v. 20.

Hieron.
inc. 15.
Marci.

Et Hugo Cardinalis? *Exclamavit præ dolore magno, in quo Et veritas humanitatis, Et virtus ostenditur divinitatis, Quale obsecro divinæ virtutis indicium clamor validus? Respondet Paulus de Palatio: Clamavit Dominus magnâ voce cum Lazarum à mortis dentibus eripiebat; quanto majori voce erat clamare necesse, ut fera illa truculentissima, terribili clamore deterrita, infernus inquam vinctos, quos in lacu premebat, liberos*

Hugo Car-
din. in
Marc.

Paul. de
Palat. in
Matth.

esse

*S. Bernar.
apud Car-
thag. lib.
10. hom.
11.
S. Laurent
Iust. ap
eum.*

*esse permetteret. Neque hæc solum clamoris causa : victo-
riam sibi met acclamavit fortis amor : unde Bernardus :
Clamat clavus, clamat vulnus, quod in Christo sit Deus recon-
cilians sibi mundum. Et S. Laur. Justinianus : Clamant sputa,
clavi, lancea, irrisiones, & verbera, ut ipse toto corde, totisque
visceribus diligatur, qui pro dilectione nostra talia ac tanta pati di-
gnatus est. Reverberet hunc clamorem, clamor noster ;
sint Echo clamoris affectus nostri : ipse clamans nos ad-
monet apud Bernardum : Ad te clamo, qui pro te morior : te
exhortor, qui pro te patior : Et cum sit tantus dolor intus & ex-
terior ; plus tamen crucior, quod te ingratum experior. Audis
anima mea clamorem validum ? responde illi : mi JESU,
ego quoque pro te moriar : ego quoque pro te patiar
quod me pati volueris, plus tamen crucior, quod me
tibi ingrata[m] experior.*

*S. Bernar.
in rythm.
de passio.*

*VII. Fortium dividet spolia. Militem non tantum ro-
bur corporis, sed & arma fortem efficiunt. Sed unde
fortitudinem suam habuit noster sapientissimus Princeps,
quasi tenerrimus ligni vermiculus ? Inter infirma nihil sanè
fortius ligni vermiculo : trabem cui totum superimmi-
net ædificium sensim corrodit ac comedit ; frangitur de-
mum trabs & tota moles corrui. Secatur trabs in par-
tes, & vermem authorem ruinæ prodit, parem Samsoni,
qui comprehensis columnis quibus imminebat domus,
in qua vitulabantur Philistæi, eas confregit ; Et cecidit
domus super omnes Principes multoque plures interfecit moriens,
quam ante vivus occiderat. Id doctrinæ sacræ adaptans
Galfridus ita ratiocinatur : Sicut autem ligneum robur sine
ferro, & osse tenerrimus penetrat vermiculus, & atterit, sic do-
ctrina sacra, secreta quadam virtute illabitur sensibus auditorum :
& rigida corda conterit. &c. Denique inermis iste vermiculus
non efficax fuit ? Sequitur enim quod uno impetu interfecerit ocu-
lagentos ; impetu utique & vehementia ejus, quæ nunquam excidit
charitatis. Ego verò potiori jure id acceperim de meo
servatore : Ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, avarus*

*Judic. 16.
v. 30.*

*Galfrid in
Allegor.
Tilman.*

Crucis, avidus doloris, ut facilius fuisset clavam Herculi, quam ipsi Crucem extorquere. Hac cruce tametsi debilis & infirmus, robore omni & sanguine destitutus ostingentos interfecit, impetu utique & vehementia ejus, que nunquam excidit charitatis. Merito proinde exclamat Simon de Cassia: *O animata infirmitas! que moriendo reanimavit mortuos! O beata imbecillitas, que præter usum beatificavit & miserias! O carentia humane potentie, que omnis supernaturalis potentie copiam fecit! O iactura gravis, que sic subvenit omnibus iacturis!* Confregit jugum, contrivit infernum, casu suo erexit jacentes, tulitque prædam Tartari, ut canit Ecclesia.

Simon. de
Cassia. lib.
15.

VIII. *Fortium dividet spolia.* Concertarunt aliquando tres juvenes corporis Darii Custodes quis sapientia præcelleret, assumpto themate quid sit omnium fortissimum. *Unus scripsit: Forte est vinum. Alius scripsit: Fortior est Rex. Tertius scripsit: Fortiores sunt mulieres super omnia autem vincit veritas.* Cumque convenissent omnes Magistratus Persarum & Medorum purpurati, Prætores, & Præfecti, in eorum confessu singuli juvenum disertâ oratione suum thema conati sunt exponere & victoriam reportare. Auditi omnes: tertius cum prætulisset mulierum fortitudinem vini & Regis fortitudini, tandem conclusit appositis argumentis: *Veritas magna & fortior præ omnibus. Benedictus Deus veritatis.* Finierat ille, & illico secutus applausus: *Et omnes populi clamarunt, & dixerunt: Magna est veritas, & prævalet.* Si mihi concessum est ab hac sapientissima Regij confessus, & totius populi sententia dissentire, dicam omnes tres juvenes Oratores æquam laudem sapientiæ meruisse. Dicam fortissimum esse vinum, sed illud quod est vinum germinans Virgines, expressum ex Botro Cypri: *Botrus Cypri Dilectus meus,* inquit sponsa: in quem locum Iustus Urgelitanus: *Judei Christum in modum Botri conculeaverunt, & sub pedibus preserunt.* Dicam fortissimum esse Regem; sed illum Re-

Esdre 3.
v. 3.

Ejdr. cit. c.
4. n. 35.

Iust. Urge-
lit. in c. 3.
Cant.

gem cuius throno titulus appensus est: *JESUS Nazare-
nus Rex Iudeorum*. Dicam fortissimam esse veritatem ;
sed illam quæ de se ipsa profatur : *Ego sum via veritas
& vita* : quam viam conculcarunt impij , quam vitam
occiderunt Iudæi, quam veritatem falsis testimoniis op-
prefferunt sacerdotes. Sic fortitudo in imbecillitate, ro-
bur in infirmitate, potentia in abjectione emicuit , & vi-
ctoriam retulit : cui proinde meritum triumphum de-
crevit Deus. Nam

Habacuc.
3. v. 5.

Bæza in
Evang. li.
3. c. 7. §. 5.

IX. Ut Prædixerat Habacuc : *Ante faciem ejus ibit
mors, egredietur diabolus ante pedes ejus*. Ubi præmisit ipsum
describens triumphatorem : *Splendor ejus ut lux erit : cor-
nua in manibus ejus, ibi abscondita est fortitudo ejus*. Quasi di-
ceret, ut nonnemo bellè ratiocinatur : Ecce tibi fortis-
simum , illustrissimum triumphatorem , cuius splendor
lucidissimos siderum superat radios, cuius stemmata no-
bilissima, ubi fortia & gloriosa eius facinora latent, in eius
sunt manibus. Quæ illa stemmata? *Cornua in manibus ejus*.
Quasi nullam melius exprimere posset triumphatoris
huius felicitatem. Veteres quippe Imperatores sui feli-
citatem imperij per cornu Amaltheæ significabant , ut
videre est in nummis, Antonini Pij, L. septimi, & Vespasia-
ni cum lemmate, *Felicitas temporum, Felicitas publica, &c.*
Stemma igitur triumphatoris nostri sunt *Cornua in mani-*

Hesych. ap.
Loure. in
Allegor.
Orig. in I.
Reg. hom.
1. 2. Cor.
12. D. Cy-
prian. lib.
2. cont.
Iudæ.

bis ejus, id est ut interpretatur Hesychius : *Brachia Crucis
in quibus manus Christi confixæ sunt. Ibi abscondita est fortitu-
do ejus*. Divus Cyprianus legit : *Ibi constabilita est virtus
gloriæ ejus, & constituit dilectionem validam*. Nempè appre-
hendit cornua Crucis extensis brachiis perforatis , vul-
neratis , sanguinolentis in amplexum mundi firmum &
stabilem. *Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pre-
tium redimentis. Caput habet inclinatum ad osculandum , cor
apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplectendum*. Hor-
tatur Augustinus. *Ibi ibi abscondita est fortitudo eius,
quia fortis ut mors dilectio*. Ibi cornucopiæ divitiarum , &

3. August.
lib. de
Virgin.

thesaurorum bonitatis eius, ibi pretium redemptionis nostræ, ibi spolia & manubiæ de hostibus morte & dæmone reportatæ. Sic triumphat sapientissimus Princeps noster, qui licet sit quasi tenerrimus ligni vermiculus, nihilominus octingentos interfecit impetu uno, exspolians Principatus & potestates tenebrarum.

X. Ad terminum sacrae peregrinationis nostræ pervenimus, ædificium domus sapientiæ Consummatum est, ut verbo utar fortissimi & sapientissimi nostri Principis. Ultimæ columnæ quæ ipsa est sancta Crux inscribimus: *Felicitas publica*. Nemo nostrum cupit esse infelix, omnes felicitatem ambimus. Crux Christi est felicitas nostra. *Crux est humilium tutio invicta, superborum dejectio, victoria Christi, perditio diaboli, infernorum destructio, cœlestium confirmatio, mors infidelium, vita justorum*, ut inquit Cassiodorus, & Rabanus: *Tu sancta Crux peccatorum es remissio, pietatis exhibitio, meritorum augmentum, infirmorum remedium, lassorum refugium, sanorum incolumitas, desperatorum securitas, infortunatorum FELICITAS*. Hanc accedamus, & amplectamur toto cordis affectu, huic figamus basia, huic cum Christo configamur ut Paulus, qui de se agebat: *Christo confixus sum Cruci*. Et altè illud D. Mechtildis demittamus in pectus: *Omnia animæ salus & beatitudo in hoc consistit, ut jam hoc jam illo modo aliquem dolorem, aut molestiam patiatur*. Per hoc enim participabimus de spoliis & manubiis Principis nostri, de cornucopia divitiarum ejus. *Consummatum est ædificium sapientiæ. Consummatum est sacrificium eius. In Cruce dixit consummatum est* (verba sunt Carthagenæ) *ac si diceret: Ite missa est. Quod perinde fuit: Cum jam completum sit sacrificium, cujus inestimabili valore integram solutionem pro peccatis generis humani Patri obtuli, nihil mihi restat solvendum eorum, quorum fidejussor factus sum*. Gratias tibi bone IESU triumphator mortis & dæmonis, qui Chirographum obligationis nostræ integro & superabundanti pretio dissolvisti. *Nihil tibi restat solvendum. Sed cum ad*

Cassiod. in
Psal. 4.
Raban. de
laud.
Crucis.

S. Mecht.
grat. spir.
l. 2. c. 20.

Carthage
lib. 11.
hom. 9.

nos clames *Consummatum est*, quasi diceret *Ite missa est*. Adhuc exspectamus benedictionem. Ecce universus hic fidelium tibi & Passioni tuæ devotorum cœtus procumbit in genua ut illi benedicas. Si manus cruci affixæ sunt *inclinato capite* benedicas. Videtis? *Caput habet inclinatum ad osculandum*, ad dandam nobis suam sanctam benedictionem. Existimate vos audire verba illa amoris plena, quæ quondam elocutus est ad B. Angelam de Fulgineo in mysterijs passionis contemplandis intentam:

Benedicti sitis à Patre meo, qui compatimini meis doloribus. Benedicti, & omnes cœlestes gratiæ veniant super vos & amatores meorum tormentorum. Ego vos benedico & devoti cultores Crucis meæ. Consummatum est. Ite missa est.

Ite in pace.

*****
CONSIDERATIO XVI.

Pro Feria V. In Cæna Domini.

MEMORIALE.

THEMA.

Convertentur sedentes in umbra ejus; vivent tritico: Memoriale ejus sicut vinum Libani. Oseæ 14.

SYNOPSIS.

I. Omnes leges veræ amicitie implevit Servator noster quoad vixit in mundo: quin & discessurus memoriale nobis reliquit seipsum sub panis & vini speciebus velatum.	robur & lætitiã nobis conferret, quod in Elia præfiguratum. Hic sub junipero quasi sub Cruce dormiens nos participantes de corpore Domini adumbravit.
II. Desuntorum suorum desideria veteres convivis & cibi ac vini sumptione leniebant. Sic Christus nobis se in Cibum & potum dedit contristatis de sua absentia singulare solatium.	VI. Paucos amicos suadent Politici, Christus vult habere multos, quia citra periculum multiplicantur, qui ad hanc mensam in unum Corpus transennt, & omnes convertuntur in Christum.
III. Phocion venenum bibiturus amico suo concessit, ut prior biberet; sed amicus noster prior bibit, substituens nobis pro calice mortis calicem vitæ; nec aliud à nobis desiderat, quam ut ei memoriã ingi Passionis ejus nostros immolemus affectus.	VII. Id denotat panis, qui è multis granis coagmentatur, & vinum quod è multis botri granis eliquatur. Unde mensa Eucharistica est magna amicorum parens.
IV. Et hæc causa fuit cur sub panis & vini speciebus se nobis dederit, cum hæc conteri & premi debeant ut sumi possint,	VIII. Hinc sequitur, quod si unum in hac mensa cum Christo efficimur esse debeamus non solum novi Christi, sed & crucifixi.
V. Et quia panis confirmat, vinum lætificat, utrumque nobis obtulit ut	IX. Procul ergo ab hac mensa delicti & imbelles, qui crucem horrent, qui suis cupiditatibus serviunt, & parant Fortune mensam. Debent ad illam accedere, qui carnem suam cruci-

crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis.

X. Qualis B. Clara de Monte Falco, in cuius corde Crucifixus inventus cum instrumentis passionis: quales alij qui per varias devotiones ad

SS. Sacramentum posuerunt Crucifixum ut signaculum & memoriale super cor suum. Si hos imitari non possumus, saltem posulemus ab amatore nostro, ut sua passionis memoriam nostro cordi insculpat.

Convertentur sedentes in umbra ejus, vivent tritico: Memoriale ejus sicut vinum Libani. Osee 14.

I.

Quod leges veræ ac constantis amicitia ad amissim expleverit *Benignus Spiritus Sapientia*, sive ut ex Græco legebamus, *Philanthrophos quasi amicè nos complexans*, id satis ut reor hæctenus per quindecim considerationes expensum est. Si enim veræ amicitia est amici necessitatem suæ anteponebat utilitati, & ejus labores ac molestias in se recipere, ut jam olim apud Æthiopes divinæ legis expertes consuetum fuisse memorat Diodorus: Apud quos *absurdum videbatur cum veræ sit amicitia ex rebus adversis amicorum dolere, letari in secundis, non etiam corporis doloris amicos participes esse*; incomparabile genus amicitia nobiscum exercuit *Benignus Spiritus Sapientia*, utpote qui non solum particeps esse voluit miseræ nostræ; sed universos dolores nostros ipse portavit. Si deinde veræ amicitia convenit, ut sint *Amicorum omnia communia* prout apud Gellium dicitur Pythagoras; quos inter *Meum & Tuum*, frigida verba ut loquitur Chrysostomus, locum non reperiunt, quia duo amantes non duos se, sed unum censent; sic Philosophante Plutarcho: *Quibus amor adspiraverit primum tanquam è Platonica civitate eicit voces Meum, Tuum. Non enim simpliciter communia amicorum, sed corporibus tantum desinentes animas vi conducunt & collquant, cum neque velint duo esse, neque duos se esse censent.* Hinc Zenò Cittiensis rogatus quid sit amicus? Respon-

Diodo. sci.
lib. 4. c. 1.

Gell. in
No. 3. Att.

Plut in
Amator.
Parte 3.
Moral.

spondit *Alter ego*. Profecto majus argumentum veræ amicitiae dari non potest, quàm nobis exhibuerit *Benignus Spiritus Sapientie*, cujus amor eousque processit, ut quidquid ab æterno habuit nobis communicaret; divinitatem humanitati conjungens, ut iam liceat dicere Deus factus est homo, & homo factus est Deus. Si præterea veræ amicitia constantem & ad vitæ finem nunquam interruptendum amorem præscribit, ac ut loquitur *Puteanus*: *Summum amicitie Sacramentum est velle cum Amico vivere pro Amico mori*: quid dicemus de amicitia *Benignissimi Spiritus Sapientie*, qui *cum dilexisset suos in finem dilexit eos*; *amicus usque ad aras* qualem *Pericles* se profitebatur, & insuper pro nobis mori voluit, adimplens quod docuerat. *Majorem Charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis*: hinc filere debet antiquitas suos *Pylades* & *Orestes*, *Damones* & *Pythias*, *Theseos* & *Pirithoos*, *Pomponios* & *Grachos*, *Asmundos* & *Afuitos*, amicitiae vinculis ita colligatos, ut alter pro altero subiret pericula, mortem ipsam oppeteret. Denique si veræ & solidæ amicitiae & discessurum amicum pignus aliquod, & memoriale amoris sui apud remanentes deponere, nulla unquam, nulla uspiam sincerior amicitia fuit, quàm *Benigni Spiritus sapientie* cum hominibus. Discessit à nobis & tamen mansit nobiscum *usque ad consummationem sæculi*; subtraxit se nostro visui, & tamen sub umbra remansit visibilis. Unde amici ejus, *Convertentur sedentes in umbra ejus, vivent tritico*: *Memoriale ejus sicut vinum Libani*. Hoc pretiosissimum memoriale, quod ipsummet *Amatorem nostrum* nobis exhibet hodie consideremus, ut agnoscamus eum verè fuisse *Amicum usque ad aras*.

Diog. Laert. de vit. Phil. lib. 7. c. 1.

Putea. in Amo. Laconissan.

Plut. in Apoph.

II. Apud veteres tam Romanos quàm Græcos in more fuisse positum refert *Alexander ab Alex*: ut celebratis funeribus cœna daretur propinquis, quam polincturam dicebant. *Fuitque institutum, ait ille, ut per vini*

Alex. ab Alex. Genial. lib. 3. cap. 7.

cibi-

cibique lenimen defuncti desiderium le-varetur. Addit insuper : *Domini quoque & in loco celebri defuncti imagines in memoriam posteritatis erigere , & res gestas monumentis insculpere le-vandi desiderij causa antiquo more servatum est.* Nihil moror vetustos ritus, nobilior cœna apparari non potest, quam paraverit Servator noster discessurus è mundo, ut per vini cibique

1. Cor. II.

lenimen defuncti desiderium le-varetur. Hoc facite in meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, vel calicem bibetis mortem Domini annuntiabitis. Et in hoc ipso pane & calice nobis reliquit non tantum sui, sed & suæ Passionis memorialem imaginem. *Vivent tritico; memoriale ejus sicut vinum Libani.* Hoc sensu dicebat S. Thomas;

Thom.

opusc. 57.

Hoc sacramentum instituit, tanquam passionis suæ memoriale perenne: & de sua contristatis absentia solatium singulare.

Plut. in

Phocio. fm

III. Phocion Atheniensis veræ amicitia: cum Nicocle illustre exemplar, cum esset custos temperantia: & justitia:, damnatus à suis ad mortem, & jam ei veneni poculum hauriendum porrigeretur, *Niocli quem fidissimum amicorum habuerat, oranti ut se prius bibere cicutam pateretur.*

Est omnino inquit tua hæc petitio gravis & molesta: sed quando nihil tibi unquam denegavi, concedam sanè hoc quoque. Ita prior bibit Nicocles, posterior Phocio. At Servator noster aliud amicitia: genus amplexus propinatum sibi Calicem amaræ passionis ita funditus exhaustit, ut nobis quod hauriremus non restaret, substituens pro calice mortis, calicem vitæ, in quo solum ejus mortis memoriam biberemus. *O sacrum convivium in quo Christus sumitur, recolitur memoria Passionis ejus.* Canit Ecclesia: neque aliud hic à nobis desideratur, quàm ut affectus nostros immolemus, ut jugi ejus memoriâ tollamus à nobis prava desideria, & animemur ad æquo animo toleranda adversa.

S. Greg. li.

4. Dial. c.

Necesse est, ut cum hæc agimus, nosmetipsos Deo in cordis dolore maestemus, & dum Passionis Dominicæ mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Sed

IV. Cur obsecro sub Panis, & vini speciebus nobis hoc suum memoriale reliquit? cur non sub aliis speciebus suam apud nos deposuit imaginem? nempe nulla magis idonea erat substantia, quàm panis & vini ad exprimendam & quasi incorporandam nobis memoriam Passionis. Hæc quippe ut nobis incorporarentur, confringi, comminui, teri, & comprimi debent. Quemadmodum Christi corpus per Passionem confractum, comminutum, tritum, & compressum est. Id observavit Franco Abbas ita differens: *Pulchrè in his memoria Domine Passionis agitur, quorum utrumque quodammodo patitur, teritur, premitur: quia sicut grana teruntur, ut Panis fiat: sic uva calcantur, ut vinum suat: Omnes enim qui piè volunt vivere in Christo JESU, persecutionem patiuntur.* Nullum majus ad reciprocum amorem illicitum est, quàm meminisse quantum pro amico amicus tulerit: & nullus amicus majora tulit pro amico, quàm Christus pro nobis. Hinc in sacramentali convivio recolitur memoria Passionis ejus, & in sacrificio incruento immolatur idem ille, qui per cruentum in ara Crucis sacrificium oblatus est æterno Patri.

Franc.
Abb. To. 10
de grat.
Dei.

V. Aliam causam cur sub Panis & vini speciebus nobis hoc memoriale exhibuerit, & vitæ suæ proposuerit imaginem Servator noster, idem Franco Abbas attingit dum ait: *Quia Panis cor hominis confirmat, vinum quoque lætificat, rectè in panis ac vini specie celebrandum instituit mysterium Passionis suæ: Ipse est enim verus Panis, qui corda fidelium confirmat, ne in solitudine hac vasta deficiant. &c. Non est autem alius calicis calici Domini similis, qui sic bibentem de vinâ & inenarrabili jucunditate lætificat, ut omnem pristini doloris memoriam absorbeat.* Fugiens Elias impiam Jezabelem, venit in solitudinem fame propemodum confectus, & petebat animæ suæ ut moreretur. Aduit Angelus, qui ei panem subcineritium obtulit monens: *Surge & comede, grandis enim tibi restat via. Et ambulavit in fortitudine cibi illius.* Quis hic cibus tam efficax ad vires corroborandas?

Franc.
Abb. cit.

3. Reg. 19.

das? panis solus apponitur, & aqua; & his confortatus Propheta ambulat quadraginta dies & noctes? Panis ille ab Angelo appositus significabat Eucharistiam teste S. Thoma, in hujus fortitudine perrexit ad montem Dei. Sed observate circumstantiam, priusquam hoc pane consolidaretur Elias: sedebat ut inquit Sacer Textus: *Subter unam juniperum.* Latet mysterium, quod nobis evoluit Rupertus Abbas: *Projecit se Elias sub umbra juniperi, & obdormivit: idest subiecit se Cruci Christi, & commortuus est illi. Unde surgens invitatur ab Angelo Domini ad prandium: idest percipit à sacerdote Dominici corporis & sanguinis sacramentum.* Paulò expressius in rem nostram disserit S. Bernar-

D. Thom. opus. 58 c. 22.

Rup. Abb. in lib. 3. Reg.

S. Bernardin Senens. serm. 4. in Cæn. Dom. s. 1 c. 4.

*Quid per Juniperum (inquit) intelligitur, cujus cinis per annum conservat ignem? nisi in hoc sacramento memoria & meditatio Christi passi: cujus humilis sensus super omnia in corde conservat ignem divine dilectionis? Nempe ided amici discedentes memoriale relinquunt manentibus, ut jugi eorum recordatione perseveret dilectio, & incrementum amor capiat, qui per absentiam solet languescere. Videte ingeniosissimum amatoris nostri inventum, qui protestatus *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*; perennem beneficiorum suorum memoriam nobis inculpare voluit, passionem videlicet suam, ut ejus sensus super omnia in corde conservaret ignem divine dilectionis. Vera per hoc inter ipsum & nos stabilita est amicitia. Etenim ut bellè Hieronymus: *Amicitia, que definere potest, vera nunquam fuit.**

Matth. 28. v. 20.

S. Hieron. Ep. 41.

Aristotel. 4ib. 9. Ethic. c. 10.

VI. Solemus ferè parcè agere in amicorum delectu, nec cujusvis passim familiaritate ligari. Paucos eosque fidos suadent Politici: & Aristoteles censuit: *Ità definiendus est fortasse numerus amicorum, ut non plures sint, quam cum quibus vitam liceat traducere.* Id quidem ex usu humano, ingeniis est accommodatum humanis. Omnes quippe aut multos idem velle ac nolle in tanta naturarum varietate excedit humanas vires, & meritò inter impossibi-

lia numeratur. At illa, quæ cum amatore animarum nostrarum Dei filio sancitur amicitia, omnes admittit, neminem repudiat. Omnibus accessus patet ad hanc amoris mensam, quæ etiam ex inimicis amicos facit. Orabat Servator noster ante suum è mundo excessum: *Pa-ter sancte ser-va eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos.* Quid magis unitum quàm Pater Filio? quid magis ad hanc unitatem accedens, quàm accedentes hanc mensam, hoc memoriale amoris divini? Multi (-inquit Apostolus) *unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Idque participatione huius tritici, & vini Libani. *Convertentur sedentes in umbra ejus, ut vent tritico: memoriale ejus sicut vinum Libani.* Quæ pre-mens D. Bernardinus Senensis aptè prosequitur moralem sensum: *Convertentur sedentes in umbra ejus, in tritico; idest Dominici corporis sacramento: quod quidem sacramentum umbra denominatur, quia se præbet Dominus in secreto mysterio sub accidentium velamine occultatus, in quo sedentibus quasi ad mensam proponitur triticum cœlestis panis, & ipsi cibati convertuntur in cibum, hoc est in Christum.* Mira conversio! convertitur substantia panis in Christum, & manducantes triticum cœlestis panis convertuntur in Christum, & fiunt totidem Christi, quot participantes de hoc cibo: quod innuit Habacuc Propheta: *Egressus in salutem populi tui, pro quibus legit Theodoretus: Ut salutes Christos tuos.* Et adjungit: *hoc est nos, quos proprio sanguine suo perunxit, quos etiam divine nature fecit participes, & coniunxit per ipsum Deo.* Uniendo nos sibi, qui est unum cum Deo. Hoc clariore phrasi expressit Raymundus Lullus, cum ait: *Per istud Sacramentum Christiani efficiuntur divini, & deificantur, & convertuntur in Christum.* Jam si libet illam Philosophorum maximam assumere: *Que sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se, & inter: Deus & homo sunt idem cum Christo, ergo Deus & homo sunt idem inter se, ergo homines per Christum efficiuntur divini & deificentur.*

Ioan. 17. v. 11.

Rom. 12. v. 5.

Osee. 14.

S. Bernar. diu Senen.

To. 2. Ser.

58. a. 3. c. 2

Habacuc. 3 v. 13.

Theod. in Habacuc.

Raymund. Lull. de sacram. p. 3. lib. 6.

VII. Porro ne recedamus ab assumpto discursu : quæro , quæ præterea causa fuerit cur memoriale hoc Christi nobis relictum sit sub speciebus panis & vini? Considerate panem, considerate vinum, & deprehendetis utrumque confici ex multis unum. Panis priusquam conficiatur est triticum, grana multa : *Vrvent tritico.* Grana mittuntur ad molam, confringuntur, conteruntur, comminuuntur in pulverem, permiscuntur; ac demum in unum coacta pinsuntur; sic ex multis fit unus panis. Vinum conficitur ex uvis, quæ in torculari premuntur, & eliquantur & unum potum efficiunt. Jam credo quod in eundem sensum abeatis cum Stephano Eduensi, qui ait. *Quot fideles tot sunt grana, illi grano Desico unita, ex quibus conficitur unum corpus, quod est Christus & Ecclesia.* Sic ille. Sed elegantius hanc sententiam digessit D. Algerus : ejus verba appono : *Recolite quia panis non fit de uno grano, sed de multis. Quando exorcizabamini, quasi molebamini : quando baptizati estis, quasi conspersi estis : quando Spiritus sanctificationem accepistis, quasi cocti estis. Estote quod videtis, & accipite quod estis. Sic & de uno vino fratres recolite. Grana multa pendent in botro, sed liquor granorum in unitatem confunditur. Ita Dominus JESUS Christus nos significavit, nos ad se pertinere voluit, mysterium pacis & unitatis nostræ in sua mensa consecravit. Qui accipit mysterium unitatis, & non tenet vinculum pacis : non mysterium pro se, sed testimonium accipit contra se. Plurcula sunt, sed non redundant. Ex his quippe elucescit mirabilis illa, & plusquam Pythagorica metempsychosis, & Anima amici in amicos transfusio, qua ut loquitur Albertus Magnus *Trahit amor amantem extra se, & collocat eum in amato.* Etenim ut ipsa veritas testatur. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in illo.* Hoc fit ad mensam illam cœlestem, de qua verius dixeris, quàm Cato de sua solitus est dicere : *Hæc mensa est magna amicorum parens & procreatio.* Omnes ad hanc unum efficimur corpus, unum cor, una anima.*

Steph. Eduen. trad.
de sacram.

D. Alger. lib. 1. de sacram. c. 3. To. 4. Bibl. PP.

Ab. Mag. lib. de ado. deo, c. 13.

Joan. 6.

Cœl. Rho. digin. lib. 28. c. 6.

VIII. Sed audite sequelam, quæ ex hac veritate apertissimè deducitur: Si unum corpus cum Christo efficitur ad hanc mensam, sumendo memoriale Passionis Dominicæ, oportet nos esse non tam Christos, quàm Crucifixos. Video inquiri cur in Canone Missæ infra actionem enumerentur nomina duodecim Apostolorum, & addantur etiam nomina *Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Laurentij, Chrysogoni, Joannis & Pauli, Cosinæ & Damiani*, qui omnes fuerunt Martyres, nullius confessoris mentione factâ. Cur non etiam nominantur magna illa Ecclesiæ lumina *Sylvester, Gregorius, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus &c?* Respondet Antoninus: *Quia Martyres seipfos Deo obtulerunt, non autem Confessores, qui non sunt passi sicut Christus, cujus passio in Missa recolitur.* Ipse Canon incipit non absque mysterio à litera T. quæ crucem refert: *Te igitur Clementissime Pater.* Unde inquit Innocentius Papa: *Divinâ factum est providentiâ, licet humana sit industria procuratum, ut ab ea litera Canon inciperet, quæ sui formâ signum Crucis ostendit, & exprimit in figura. Tau namque mysterium Crucis insinuat.* Et per decursum Canonis non semel mentio fit Passionis. Quin elevato calice protestatur Sacerdos: *Unde & memores Domine nos servi tui, sed & plebs tua sancta, ejusdem Christi Filii tui Domini nostri tam beatæ Passionis &c:* Sacra item hostia Crucis aut crucifixi effigiem plerumque repræsentat: quæ omnia eo tendunt, ut agnoscamus ad hanc mensam nos transformari non tam in Christum, quàm in Christum Crucifixum. Unde id observans D. Paschasius: *Quia, inquit, nostræ salutis summa in isto consistit sacramento, desiderio desideravit implere, & cum suis antequam pateretur, hoc verum manducaret Pascha: quatenus per hoc antequam se daret in pretium, nos in illo, & ipse in nobis unum essemus corpus: & ideo in Cruce nos cum illo crucifixi sumus.* Ipsum Crucifixum sumimus, in ipsum transformamur, itaque ad hanc mensam non tam Christi quàm crucifixi efficitur.

Fide.. Pa-
radij. v. g.
Theor. 1.

D. Anto-
nin. in P. 3
tit. 15. c. 5.

Innoc. III.
de myst.
miss. lib. 3.
cap. 2.

D. Paschas
Epist. ad
Frug.

*Arist. lib. 1
Oecon. c. 4
Max.
Serm. de
amittit.*

Isaias 65.

Septuag.

Pagnin.

Rabbi

Moyss.

Rabbi Jo-

nab.

Forster.

Arias

Montan.

Symmach.

in Isai.

ad Phil. 3.

v. 28.

IX. Procul ergo ab hac mensa delicatuli Crucis & tribulationis osiores : *Morum dissimilitudo dissociat amicos.* Qui non communicat passioni Christi non bene communicat. *Amicos probabis ex calamitate in vita, & communicatione periculorum.* Qui hæc fugere & evitare conantur, his minatur Isaias : *Vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis Fortunæ mensam, & libatis super eam; numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis.* Verba illa Prophetæ *ponitis Fortunæ mensam*, aliter legunt septuaginta : *Paratis dæmoni mensam, & impletis Fortunæ potionem.* At verò Sanctes Pagninus. *Paratis exercitui cæli mensam, qui impletis Planetis libamen.* Rabbi Moyse : *Ponitis Jovi.* Rabbi Ionah : *ponitis conjunctioni planetarum mensam.* Forsterus : *ponitis Marti mensam, & libatis Mercurio.* Belli scilicet & pacis prophanis numinibus. Arias Montanus ex Hebræo : *instruentes bonæ gratiæ mensam.* Quæ omnia quasi in unum cogit Symmachus : *Paratis Fortunæ mensam, & impletis absque me potionem.* Quasi diceret : *ô amentes, qui absque me, id est absque Eucharistia, quæ bona gratia dicitur ex nomine, instruitis mensam bonæ gratiæ, putantes fieri posse, ut Fortuna & tam diversa belli pacisque numina, variorumque eventuum conjunctio, vos sine me impleant; ut satiemi- ni à divitiis Fortunæ, ab honoribus Jovis, à rixis Martis, à Planetarum influentiis variorum eventuum, à Mercurii mercibus & mendaciis : qui hæc agitis absque me, absque Eucharistia, numerabo vos in gladio.* Et de his loquitur Apostolus : *Multi enim ambulat, quos vobis sæpè dicebam, nunc autem & stens dico, inimicos Crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est, &c. qui terrena sapiunt.* Eucharistia & bona gratia vult habere convivas amatores Crucis Christi, vult habere crucifixos, qui *car- nem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Qui eccelestia sapiunt, qui memoriale Passionis Christi in corde gestant.

X. B. Clara de Monte Falco Franciscana, ut referunt Annales, dies noctesque meditabatur de mysterio redemptionis nostræ, nec potuit satiari cogitando quod JESUS pro se mortuus esset, & tanta passus. Quæ cogitationes una cum devotione ad SS. Sacramentum tantarum fuere virium, ut diviso post ejus mortem corde in una parte apparuerit crucifixus, in altera verò corona spinea, lancea, clavi, spongia, arundo, columna, virgæ, aliquot frustra funium, singula tam naturali colore & forma ex substantia cordis elevata, ut Vicarius Episcopi manifestum agnoverit miraculum. O si in nobis & cordibus nostris non materialiter, sed secundum Spiritum exprimeretur imago crucifixi, & jugis Passionis ejus memoria tam altè insculpta esset, ut possemus cum Paulo dicere: *Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus: & Christo confixus sum Cruci!* Beatos nos tanti amici memoriali possemus agnoscere. O si converteremur sedentes in umbra ejus, in tritico viventes transformati in Christum, in crucifixum, qui sub sponsi persona, nos alloquitur. *Pone me ut signaculum super cor tuum*, ut memoriale perpetuum divini amoris, excitans ad reciprocum amorem non jam absentis sed sub umbra præsentis amici: experiremur utique ingentes effectus hujus vivifici Sacramenti. Id sanè in nostra est potestate si corda nostra Passionis Dominicæ instrumentis emolliamus, ut apta sint receptioni hujus admirandi signaculi & memorialis. *Corpus Christi*, inquit D. Thomas, *super cor ut sigillum ponitur, non ut ipsum quod immutabile est in nos mutetur, sed nos in imaginem bonitatis ejus transformemur.* Sed ut cor sigillum recipiat necesse est ut mollescat; ut purificetur: Unde S. Bernardinus: *Tanquam super ceram liquidam, puram, & mollem aptam suscipere imaginem impressam JESU Christi ponendum est Dominicum sacramentum.* Excludantur ergò prava desideria, inordinati affectus, cogitationes terrenæ, & multò magis peccata & vitiosi habitus; addatur ignis amoris divini, ut cor sicut cera mollescat. JESU mi Crucifixe:

Nomen

Luc. Wand.
ding. An.
nal. Mino.
P. 3. ad an.
1398.
Hern. de
Bustis. p. 2.
Rosar.
Quadr.
Jerm. 27 p.
2.

Gal. 6. v.
29.

Cant. 8.

D. Tho. o.
pisc. 50. c.
20.

S. Bernar.
din. To 2.
Jerm. 55. a
3. c. 3.

Isai. 26. v.
8.

Nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio animæ. Anima mea desideravit te in nocte: sed & Spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te. Veri amici tui dies & noctes memoriale tuum circumferunt, te meditantur, te affectuosè salutant, te adorant, sub panis & vini speciebus latentem, alia piæ devotionis argumenta excogitant, quibus amorem tuum reciprocare conantur. Cardinalis Belarminus cum in juventute scholas publicas frequentaret, nunquam intermisit in ipso scholarum accessu duo intermedia templa ingredi, & SS. Sacramentum salutare. S. Magdalena de Pazzis quotidie trigesies id invisibat. Franciscus à puero JESU, quoties transibat aliquod templum ingrediebatur adorandi SS. Sacramenti causa, dicere solitus rusticitatem fore, si amicus alterius amici domum transiens saltem bonum precari diem negligeret. D. Margareta Regis Ungariæ Filia post suam devotè peractam Communionem, tenebat aliis communicantibus mappam, ut occasionem haberet diutius spectandi Dominum suum. B. Victoria magnam partem somno adimebat pridie communionis ut dignè exciperet Dominum suum. Quin & fila ducebat ex quibus conficerentur corporalia. Margarita d' Arbouse elegantissimè elaborabat quidquid ad cultum SS. Sacramenti spectat; grana tritici optima quæque seligebat pinsendis hostiis. Cæcilia Panormitana Ordinis Minimorum lineam vestem pro altaribus & sacristia semper lavabat, nec quamdiu vixit aliam ad hoc munus admisit. His & pluribus aliis memoriale passionis tuæ mi JESU fuit in desiderio animæ. Si ego horum facta imitari non possum, à te postulare possum devotæ mentis affectu. *Domine mi, altè queso Crucem tuam, Passionem tuam cordi meo imprime. Si cor induruit, si reluctatur, vim infer & emolli: si nimis mollitudine diffuit, partes adstringe ut consistant, & impressum signaculum ac memoriale tuum ad usque vitæ finem retineant. Sim hic tibi contigus in Cruce, ut ibi sim coheres in gloria.*

Sandæ. in
Crucif.
Dec. 2. n. 1

CONSIDERATIO XVII.

Pro FERIA VI. In Parasceve. INCLINATIO CAPITIS.

THEMA.

Et inclinato capite tradidit Spiritum. Joann. 19.

SYNOPSIS.

I. <i>Feralis Tragedia catastrophe agitur dum Actor inclinato capite tradit spiritum. Spectemus hic plena omnia mysteria.</i> II. <i>Inclinavit nobis caput, quod Deus est, ad indulgentiam.</i> III. <i>Ut advocaret mortem metuentem accedere.</i> IV. <i>Imò fugientem insecutus, & moriendo occidens mortem.</i> V. <i>Patri eterno tradidit, non morti; sed hujus telo usus, quod adhuc vibrat ab arch Crucis.</i> VI. <i>Inclinavit Patri peracto sacrificio, in signum filialis obedientie.</i> VII. <i>Ut nos erigeret, quia homo per peccatum mansit in terram inclinatus.</i> VIII. <i>Et quia sustinuit personam peccatoris, qui non audet oculos attollere.</i> IX. <i>Nos prius exspiramus, dein caput inclinamus, ille vice versa, quia est Dominus mortis.</i> X. <i>Inclinavit velut docens nos ingredi per angustam portam.</i> <i>Sacra Peregrinatio.</i>	XI. <i>Velut fructus maturus in arbore inclinatus in terram, elatus cervix sua deprimens humilitate.</i> XII. <i>Inclinavit se velut Medicus ad egrotos, omnia perlustrans oculis.</i> XIII. <i>Et osculo mortuos suscitans velut Elifas.</i> XIV. <i>Vel inspiraturus iterum Adamo sub Cruce sepulto spiraculum vite.</i> XV. <i>Vel ut onera nostra in se reciperet, quia grave pondus peccati.</i> XVI. <i>Vel perlustrans adhuc uni vulneri locum in latere, ad ostendendum amorem suum erga nos.</i> XVII. <i>Vel circumspiciens ubinam essent discipuli, qui profugerant.</i> XVIII. <i>Vel querens consolatorem, & solum reperit Joannem & Matrem.</i> XIX. <i>Matrem respiciens; quia ubi thesaurus ibi & cor, & eam nobis morientium Patronam designans.</i> XX. <i>Vel querens, ut aliquis vulnera, & sanguinem detergeret.</i> XXI. <i>Vel</i>

- XXI. Vel promptus peccatoribus cul-
pas remitteret, sicut fecit adultera.
- XXII. Vel quasi supra Patris gre-
minum repansus, inclinavit caput.
- XXIII. Vel honorare volens SS. no-
men JESU superscriptum.
- XXIV. Vel designans limbum ad
quem properabat educturus vin-
ctos.
- XXV. Vel componens se ad somnum
quæsit, ubi posset requiescere.
- XXVI. Vel advocans cælestes Spiri-
tus ad parandum sepulchrum, vel
applicans aures ad audiendos ge-
mitus fidelium.
- XXVII. Vel offerens inimicis suis
osculum pacis.
- XXVIII. Vel advertens Patrem ira-
tum peccatoribus, pœnam videndi
Deum iratum peccatoribus relin-
quit.
- XXIX. Vel timorem incutiens no-
lentibus pœnitere, ut Judex.
- XXX. Vel triumphantis more ho-
stes prostratos calcans.
- XXXI. Denique; innuens quod
paulò ante clamaverat: Consum-
matum est,
- XXXII. Consummatum est, com-
pendio se ostendens Virum dolorum.
- XXXIII. Deest tamen adhuc aliquid
passionis consummationi ex parte
nostra: conjunctio videlicet no-
strarum cum ipso afflictionum, &
compassionis-

Et inclinato capite tradidit Spiritum. Joann. 19.

I.

Entum est ad catastrophem feralis Tragœ-
diæ, scenam claudit cœlum subductis lu-
minibus. Applaudit actori ingenti mo-
tu elementum terræ. Victorem accla-
mant saxa dum saliunt: cortina dividitur,
etiam vestibus depositis Actorem exhibet.
Silent omnia quia verbum moritur. Ego tamen qui à
vobis silentium desidero, silere non possum, Nunc pri-
mum spectatores vos esse desidero, qui hactenus fuistis
auditores. Spectate oculis, considerate cordibus, ex-
pendite affectibus. Finita Tragœdiâ princeps Actor *In-
clinato capite tradidit Spiritum.* Si quis in vobis est Spi-
ritus spectate, considerate, expendite. Ingens
mysteriorum epitome in una capitis latet inclinati-
one. Dum ille suos claudit oculos, vos primùm vestros
aperite. *Hæc quanta sint cogitate, ut totus vobis sigatur in
corde,*

corde, qui pro vobis totus est fixus in Cruce. Nemo ab hoc insolito spectaculo recedat nisi vel lachrymis madidus, vel corde compunctus. Motus animorum sunt finis Tragœdiæ.

II. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Quis ille? Dei Filius, noster Archistrategus contra invisibiles hostes, noster Medicus ad curandos animæ morbos: noster Nauclerus in periculosis tempestatibus hujus mundi: noster Advocatus apud Judicem iratum, nostrum gaudium in mœrore: solatium in tribulatione; perfugium in necessitate: asylum in persecutione: munimen in tentatione: nostra vita in morte. *Inclinato capite.* Dicat Apostolus quale hoc caput sit: *Caput vero Christi Deus.* Hoc igitur capite inclinato tradidit Spiritum, & nobis apud Judicem iratum veniam, apud Dominum gratiam, apud Patrem filiationem, apud Deum pristinam dignitatem obtinuit. *Caput hoc DEJ, dum passionum ludibria, & mortis supplicia pro hominibus pertulit mediator, liquefecit ad misericordiam, flexit ad gratiam, inclinavit ad indulgentiam; ut loquitur S. Laurentius Justinianus. Ego verò cum Isaia Propheta: Consolamini, consolamini popule meus dicit Deus* *S. Laur. Justin de triumph. agon. c. 20.* *Isai. 40. v.* *Loquimini ad cor Jerusalem & aduocate eam, quoniam completa est malitia ejus, dimissa est iniquitas illius: suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Suscepit misericordiam & gratiam, suscepit indulgentiam, & gloriam; remissum est debitum & promissum præmium; deletum chirographum peccati, & conscribi cœptus liber vitæ, sic accepit duplicia pro peccatis suis. Deus convivificavit eam sibi donans ei omnia delicta: delens quod* *Coloss. 2. v.* *adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio affigens illud Cruci. Illud nempe chirographum de quo Anselmus ait: Chirographum idest* *S. Anselm.* *manu scriptum, erat perpetratio prævaricationis Adæ, quod erat adversus nos, & adversabatur saluti nostræ. Per hanc ergo*

inclinationem capitis acquisivimus veniam, liberati à morte obtinuimus vitam.

III. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Ille mortis triumphator, qui antea mortuos revocabat ad vitam mori debuit? Ita est: *sed oblatus est quia ipse voluit.* Quærit S. Augustinus admirabundus. *Quis ita dormit quando voluerit, sicut Christus mortuus est quando voluit.* Nullâ necessitate adactus necessarium generis humani fatum adiit. Nihil in illum potestatis mors habuit, qui sine peccato fuit; sed cum humana toleranda omnia suscepisset, etiam mortem subire voluit. Unde superatis tormentis sola illa restabat, quæ à longè subsistens accedere est verita, donec inclinatione capitis accessum impetraret. Id asserere placuit S. Athanasio: *Sola mors restabat, quæ sibi metuens appropinquare non audebat. Ideò Christus inclinato capite eam vocavit.* Nam antequàm caput ipse inclinasset, propius ipsa accedere verebatur. Calix jam erat exhaustus ad fœces, passio terminata: *sola mors restabat*, ut etiam illâ devictâ nos vitæ restitueremur. Aquilam ferunt, dum serpentem molitur occidere cum eo luctari in aère, & ejus spiris implicatam præpedito volatu in terram decidere, ibique: eum interimere, quod Symbolum Christo morienti pingens Hercules Tassus adscribit lemma. *Vincta vincam.* Hoc ipse per Prophetam Christus pronuntiavit: *De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos: Ero mors tua ô mors.* In quæ verba eleganter D. Hieronymus alloquens mortem: *Illius morte tu mortua es, illius morte nos vivimus: devorasti, & devorata es, dumque assumpti corporis Christi sollicitaris illecebra, & avidis faucibus prædam petis, interiora tua adunco dente confossa sunt. Gratias tibi Christe salvator tua agimus creatura, quod tam potentem adversarium nostrum, dum occideres occidisti.* Sanè si ut ait Aristoteles. *Nihil morte terribilius: cum omnia terribilia superasset salvator, etiam mortem superare voluit moriendo, & hæsitantem inclinatione capitis ad luctam lacerare.*

Hæc. 53.

S. August.
Tract. 119.
in Joann.S. Athan.
ad Anti-
och.Tassus ap.
Picinell.
Mundi
symb. lib. 1.
Ose. 13.
S. Hieron.
Epitaph.
Nepot.Arist. 3. E-
thic. c. 4.

IV. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Non multum ab hoc sensu recessit Eusebius, qui considerans clamorem morientis Christi, eum attribuit mortis persecutio- ni: Sic enim ait: *Cum altius vocem emisisset solutus à corpore obiit, neutiquam expectans dum mors ad illum accederet. Sed illam cunctantem & fugitantem ipse à tergo insequitur.* Quo etiam spectat illud Chrysostomi. *Non mors eum urgebat, cum ipse magis ad versus se compellat mortem.* Fugientem insequitur, & insequendo expirat, ne victricem se posset mors existimare, quæ victa est. De Elephante referunt naturalium rerum scrutatores, quod cum Dracone perpetuas exercent inimicitias, à quo quidem perimitur, sed & pondere suo perimit, Unde Plinius: *Commoritur ea dimicatio: victusque corruens complexum elidit pondere.* De Christo canit Ecclesia: *Qui mortem nostram moriendo destruxit* Quod Augustinus ita reddidit: *Mortem ab inimicis sustinuit, eamque in suo corpore occisus occidit.* Gratias tibi iterum bone JESU, qui nutu & capitis tui inclinatione occidisti mortem, advocasti vitam.

Euseb. lib. 4. de Demonstr. Evang. c. 12
S. Chrysost. hom. 37. in Matth.

Plin. lib. 8. c. 11.

Præf. Paschal.

S. August. serm. 30. de temp.

V. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Cui tradidit nisi Patri æterno, cui eum commendaverat: *In manus tuas commendo Spiritum meum.* Non ergò morti tradidit, sed eum Patri commendatum paternis manibus velut acutum telum è Crucis arcu in mortem contorsit, eamque interemit. Hoc sensu accipio illud Bernardi: *Mortuus est & mortem necavit, ut nos viveremus per illum.* Quid mirum? Sagittarius est amor, *Arcum suum tetendit, & in eo paravit vasa mortis,* commutavit pharetram cum morte in via fatigatus. Certaturus igitur cum morte, nullum aptius in eam vibrare telum potuit, quam telum mortis: hinc *Mors mortua tunc est quando mortua vita fuit,* quando emisit Spiritum ceu sagittam ex arcu Crucis, depromptam è pharetra mortis. *Ex hoc arcu extenso in Cruce nobis jaculantur sagittæ amoris.* Inquit Hugo Cardina-

S. Bern. serm. de passio. P'salm. 7. v. 13.

Hugo Cardin. in Ep. ad Coloss. c. 1.

VI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Obediens Filius exequitur præceptum Patris : *factus obediens usque ad mortem.* Præcipit Pater : ut mundus salvetur naturam humanam indues fili : & Filius *Non mea voluntas sed tua fiat.* Nascêris in vili stabulo inter duo bruta : *Fiat.* Vix natus in Ægyptum exul fugies : *Fiat.* Obnoxius eris omnibus humanis miseriis : *Fiat.* Traduceris ut populi seductor, ut peccatorum amicus, ut potator vini ; *Fiat.* Traderis à tuo discipulo : *Fiat.* Vincieris, conculcaberis, percutieris, alapis cæderis : *Fiat.* Irrideberis, flagellaaberis, coronaberis : *Fiat.* Crucifigeris iterum & inter duos latrones pendebis : *Fiat.* O dulce *Fiat!* *Non mea voluntas sed tua Fiat.* Adimpletis præceptis omnibus, unica restabat Mors, in quam novo consensu annuens inclinat caput, & cum voce non amplius posset, ipso nutu se obedientem protestatur : *Fiat.* O gratissima æterno Patri capitis inclinatio ! *Melior est obedientia quam victimæ.* Peracto jam sacrificio, in complementum filialis obedientiæ caput inclinat, & in ipsam quòque mortem novo consensu fertur, quasi alloquens Patrem verbis Psalmistæ : *Sacrificium & oblationem noluisti : aures autem perfecisti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulasti : tunc dixi Ecce venio.* Idest vetera sustulisti sacrificia & holocausta : mihi verò aures perfecisti ad obedientiam, ut novo sacrificii genere meipsum immolarem, tunc dixi *Ecce venio.* Id innuens Dionysius Cartusianus inquit : *Aures obediens dedisti mihi, quoniam factus sum obediens usque ad mortem.* Ecce venio inclinato capite obediens filius. Sacrificium meum, oblatio mea, holocaustum meum quod tibi in ara Crucis offero grata tibi non essent, nisi meum promptum & obediens *Fiat* accederet ; nisi dicerem *Inclinato capite Ecce venio.*

VII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Vultis aliam causam intelligere ? Concedite mecum ad sacræ scripturæ textum. Abel & Cain fratres offerebant Deo munera,

*Phil. 2.**1. Reg. 15.**Psal. 39.**Dion. Cart. in Psalm.**Gen. 4.*

ra, ille meliora, hic deteriora : respexit DEUS ad muna-
 nera Abel, ad Cain autem non respexit, Percussus ob
 id irâ & invidiâ Cain moliri cœpit insidias fratri; deiecit
 illico Cain (ut mala conscientia solet) vultum, oculos de-
 pressit in terram; incessit mœstus & cogitabundus. Sic
 incedentem alloquens DEUS : *Quare iratus es*, inquit, *&*
cur concidit facies tua. Ubi advertit Chrysofomus, quod
 hæc DEUS dixerit, *manum illi quasi in præceps eunti porrigens.*
 Semper qui magna machinantur mala, dejecto incedunt
 vultu. Sors ista omne genus humanum involuerat, rue-
 bamus in præceps : Filius DEI manum ruentibus porri-
 gens, inclinat caput ut nos erigat. Quod advertens D.
 Ambrosius in rem nostram ita Philosophatur : *Quia ho-*
mo post peccatum mansit versus terram inclinatus : juxta illud :
Quare concidit vultus tuus? ut ergo homo caput ad cœlum ele-
vare possit, voluit Christus demisso & inclinato capite mori. In-
 clinatio benedicti capitis, est exaltatio capitis nostri; de-
 mittitur illud ut nostrum erigatur. Unde etiam hoc sen-
 su dicebat sapiens Idiota : *Inclinasti te ut nos erigeres, exina-*
nisti te majestate, ut impleres nos divinitate. Hæc sacri capi-
 tis inclinatio fiduciam addidit Sanctis & DEO charis, ut
 morituri oculos & caput in cœlum attollerent, securi se
 per Christi inclinationem erectos. De S. Martino Turo-
 nensi legimus in Breviario, quod morti proximus in ea
 verba eruperit : *Sinite me cœlum potius quam terram aspicere,*
ut suo jam itinere iturus ad Dominum Spiritus dirigatur. Be-
 nedicta sit hæc sancta inclinatio capitis Domini JESU,
 quæ nos in profundum ruentes tam piè, & clementer e-
 rexit. Securè jam dicimus : *Ad te levavi oculos meos, qui*
habitas in cœlis.

S. Chrysof.
Gen. hom.
18.

S. Ambros.
in Psalm.
110.

Idiot. Con-
temp. c. 5-

Sulp. in Vi-
ta S. Mart.

Psalm. 122

VIII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Nempe in
 Cruce personam sustinuit peccatoris. Pater æternus
 eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos
 efficeremur justitia DEI. Ideo cum iniquis reputatus est,
 & adeo indignè tractatus quasi non tantum peccator, sed
 ipsum

2. Cor. 5. v
21.

ipsum peccatum esset. In nostra proinde persona: *Inclinato capite tradidit Spiritum*, repræsentans Manassen pœnitentem, qui clamabat: *Non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cœli, præ multitudine iniquitatum mearum.* Aut certè publicanum illum apud D. Lucam; qui *nolebat nec oculos ad cœlum levare, sed percutiebat pectus suum.* Percutiamus & nos, sed elevemus oculos in cœlum, respicientes in authorem fidei.

IX. Inclinato capite tradidit Spiritum. Inquirunt passim Theologi mortalitatis nostræ causam, & unanimi consensu cum D. Paulo concludunt: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intra vit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit.* Ergò causa & origo mortis peccatum est. Ut quid igitur tradidit Spiritum, de quo Petrus aiebat: *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus?* Cessante causa cessat effectus, commune est Philosophorum effatum. Si peccatum non fecit, cur mortem subiit? Sed advertite quod mortale corpus assumpserit, ne tamen ex delicto mortem subiisse putaretur, aliter exspiravit, quam homines peccatis obnoxii. Nos prius exspiramus, & tunc demum caput inclinamus; ipse prius inclinavit, & postmodum obiit, quasi innuens nullo mortis imperio se subjectum, sed libera voluntate communem cum hominibus sortem subiisse. Est hoc ex Theophylacti ingenio, ubi ait: *Inclinato capite tradidit Spiritum: nos primum exspiramus & deinde inclinamus caput, ille autem prius inclinavit caput, deinde exspiravit: ex quibus manifestatur, quod ipse fuerit Dominus mortis.* Dispar fuit Christi & nostra quoad mortem conditio. Ipse dominatus est morti, mors nobis dominabatur; ille morti legem dedit, mors sub lege sua nos continebat. Nos sub imperio mortis, mors sub imperio Christi.

X. Inclinato capite tradidit Spiritum. Tradidit Patri, & ad terram caput inclinat; iturus ad cœlum terram adhuc

Orat. Manass.

Luc. 18. v. 12.

Rom. 5. v. 12.

1. Pet. 2. v. 12.

Theoph. in Joan.

adhuc respectat : adeone deliciofa illi visa est terra, quæ ipsi spinas & tribulos germinavit ? Doctrinam suam exemplo fulcit : docet nos ingressum ad cœlum : *Intrate per angustam portam.* Magnis per hanc non patet ingressus : humiliandum & inclinandum est caput. Audite verba S. Antonij Paduani : *Porta cœli humilis, per quam qui vult intrare necesse est ut inclinet se : hoc autem docuit Christus, qui inclinato capite tradidit Spiritum.* Idem documentum aliquando Christus dedit famulæ suæ Brigittæ, inquit : *Si enim caput meum punctum est, & inclinatum in Cruce pro te, caput tuum debet inclinari ad humilitatem.* Nempè inclinatione sui capitis, *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Et ut pollicetur sapiens : *Humilem Spiritu suscipiet gloria.* Unde & Cassiodorus inquit : *Magnus ascensus ad Deum est cognitio infirmitatis suæ.* Vis cœlum ingredi ? humiliare sub potenti manu DEI.

Matth. 7.
v. 13.

S. Anton.
Pad. serm.
Dom. 11.
Pent.

S. Brigittæ
Revel. To.
1. lib. 1. c.
11.

Philipp. 2.
Prov. 29.
Cassiod. in
Psal. m.

XI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Initio doctrinæ Christi correspondere debuit finis ut esset quædam Epitome novæ legis. Natus in mundum novellus Legislator præsepe velut cathedram conscendens docuit : *Discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Discessurus è mundo eandem doctrinam repetiit è Cathedra Crucis : *Discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Non mundum fabricare, non patrare miracula sed quia *mitis sum & humilis corde.* Humilitas & animi demissio Augustino dicitur : *voluntaria mentis Inclinatio.* Cujus etiam illud est illustre elogium : *O sancta venerabilisque humilitas ! Tu DEI Filium descendere fecisti in uterum S. Mariæ Virginis &c. tu eum corporaliter flagellasti, ut nos à flagello peccati liberaret : tu eum coronasti spinis, ut nos coronaret suis æternis rosis : tu eum infirmari fecisti, qui medicus cunctorum erat.* Videte humilem JESUM in Crucis arbore velut fructum maturum pendentem & ad terram inclinatum : *Fructuum multitudo (quin & magnitudo) ramos arboris inflectit, & virtutum copia sensum hominis humilem reddit.* Ajebat Nilus Abbas. Videte humi-

Matth. 11
v. 19.

S. August.
serm. de
superb.

S. Nil. Af-
cet. Orat.
8.

lem JESUM inclinato capite superbis exprobrantem elatas cervices. Æsopus interrogatus à Chilone quid Deus agat? respondit: *Humilia exaltat, alta deprimit.* Ifaias Propheta superbis minitans alloquitur filias Sion: *Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion, & ambulaverunt extento collo decalvabit Dominus verticem filiarum Sion.* Idest exprobrabit illis superbiam sui capitis inclinatione, decalvabit in monte Calvariae.

Æsop. ap. Recup. de prædest. Ifai. 3. v. 16.

XII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Repeto quod modo attuli de humilitate ex Augustino: *Tu eum infirmari fecisti, qui Medicus cunctorum erat.* Jacebamus ægroti & quasi mortui in peccatis, ut nos à morbo curaret celestis medicus, & sua infirmitate nostram tolleret infirmitatem inclinare se debuit. Ecce tibi iterum veritatis hujus fideiussorem Augustinum: *Quia mortui jacebamus, prius se Medicus inclinavit. Quia nemo potest jacentem erigere, si se noluerit inclinare.* Hippocratis Aphorismus est: *Medicus oculis perlustrat singula pericula.* Medicus animarum nostrarum inclinato ad ægros capite oculis perlustrat singula pericula, quia venit in mundum purgationem peccatorum faciens. Sive ut loquitur Bernardus: *Qui purgationem factururus delictorum. & sentinam nostram purgaturus advenit.* Sed notate admirandam ipsius medendi rationem. Ipse medicus nostram potionem exhaustit: Calicem amarissimæ Passionis ebibit, & nos restituit sanitati.

S. August. serm. 206. de temp. Hippoc. lib. de stat. 1.

Heb. 1. v. 3. S. Bern. ser. 1. de Epiph.

XIII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Mira narrantur de S. Romualdo Abbate. Inter alia: *Cuiusdam intolerabilem capitis dolorem solo sanavit anhelitu: & alterius non dolorem sed insaniam uno pepulit osculo.* Sunamitidi defunctam prolem cum vitæ restituere vellet Elisæus mittit Giezi puerum suum cum baculo, quem super mortui pueri faciem poneret. Ivit Giezi, apposuit baculum, sed actum egit: etenim neque erat vox, neque sensus: *Reversusque est in occursum ejus, & nuntiavit ei dicens: non furere puer.* Advolat ipse Propheta imprimit puero osculum

Petrarch. de vita solita. lib. 2. tr. 3. c. 16. 4. Reg. 4. v. 31.

lum : posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus &c. & oscitavit puer septies, aperuitque oculos. Et revixit : Hæc D. Bernardus nostro adaptans instituto Christum in Elisæi persona agnoscit : *Misit puerum, tulit baculum : & necdum est vox, neque vita non surgo, non suscitor, non excutior de pulvere, non respiro in spem : si non Propbeta ipse descendat, & osculetur me osculo oris sui* Quod illud osculum ? Aspice in Cruce Christum morientem inclinato capite. *Caput habet inclinatum ad osculandum*, ut loquitur Augustinus. Hoc osculo mortuos suscitatur, hoc osculo sanat ægrotos. Venerat aliquando Dominus ad Simonem leprosum. Medicus ad ægrotum, imò ut eum appellat Chrysostomus : *Archiater*, idest Medicorum princeps, sed ille curatus non est. Quæ causa ? quis defectus ? Dicat ipse Medicus : *Intravi in domum tuam ; osculum mihi non dedisti.* Osculabatur tunc ejus pedes Magdalena & per osculum suxit medicinam suorum peccatorum : *Remittuntur ei peccata multa.* Tu verò Simon non sanaris, quia *osculum mihi non dedisti.* Quæ ponderans S. Greg. Nyssenus egregiè differit : *Qui omnibus scaterere fecit vitam, & vult omnes esse salvos ; neminem vult eorum qui salvati sunt, esse expectes huius osculi. Est enim eius osculum purgamentum cuiuscunque sordis.* Quamobrem mihi videtur Dominus hoc exprobrasse Simoni leproso : *Osculum mihi non dedisti : Reverà enim fuisset emundatus ab ægrotudine si ore attraxisset puritatem.* Osculemur cum Magdalena pedes morientis Christi, & dum *Caput habet inclinatum ad osculandum* : dicamus cum sponsa fiducialiter : *Osculetur me osculo oris sui*, ut curentur vulnera nostra, ut vivificemur in ipso.

S. Bern.
serm. 2. in
Cant.

S. August.
lib. de Vir-
gin.

S. Chry-
sost. hom. 6.
in Matth.
Luc 7. v.
45.

S. Greg.
Nyssen.
hom. 1. in
Cant.

Cant. 1.

XIV. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Cur Christus in monte Calvariæ crucifigi, & exspirare voluerit, causam assignans Origenes : *In loco illo inquit, qui dicitur Calvariæ locus Adam sepultus est, ut sicut in ipso omnes moriuntur ; ita in illo loco per Christum omnes vivificentur.* Prima hominis creatio facta est per inspirationem divini Spiritus :

Orig. traã.
36. in
Matth.

Gen 2.v.7 *Inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ.* Expiravit homo & per peccatum hunc divinum spiritum, & sibi mortem animæ conscivit, ut proinde iterum vivificaretur necessarium fuit secundum spiraculum, quod Servator mundi in Cruce dum *tradidit Spiritum*, inclinato ad nos capite inspiravit. Hinc Paulus dicebat: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.* Observat S. Augustinus ideò factam hanc capitis inclinationem à Christo; ait quippe: *Non incongruè creditur, quia erectus sit Medicus, ubi jacebat ærotus. Dignum erat ut ubi ceciderat humana superbia, ibi se inclinaret divina misericordia. Et sanguis ille pretiosus etiam corporaliter pulverem antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere, redemisse credatur.* Ah mortales! cum Adamo sepulti in monte Calvarie omnes jacuimus: *Hoc scientes, ut monet Paulus, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat corpus peccati.* Ut peccatis mortui vivamus Christo, recipiamus iterum ab ipso, quem *Inclinato capite tradidit Spiritum*: conformati rursus imagini ejus, quæ prævaricatione protoparentis deleta & violata fuit. *Meliorē animam inditurus telluri DEUS, spiravit in illam secundò spiraculum vitæ.* Ait recens author: *Conservemus quod secundò accepimus.*

XV. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Videbat benignissimus Salvator in via nos deficere & virium defectu laborare, inclinavit ergò caput, offerens humeros ad nostra onera portanda. Unde Hugo Carenensis: *quasi supponens humerum ad portandum nos, & onera nostra; ac si dicas: Caput inclino ut videatis me paratum ad onera vestra portanda, & ponatis ea super me.* Vestra superbia meruit pro corona spinas & tribulos, *ponatis ea super me.* Vestræ blasphemæ linguæ meruerunt felle & aceto potari: *ponatis ea super me.* Vestra induratio & obstinatio in malo meruit gravem crucem super humeros: *ponatis eam super me.* Vestra peccata pridem meruerunt iram Patris mei, ignominias, contumelias, opprobria, mortem: *ponatis ea super me.*

Unde

Unde aiebat devotus Lanspergius : *Caput inclinavit, quia eum mea peccata portaret, eorum onere gravabatur.* Quid quod ipsemet Isaias hoc prophetavit. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Disciplina pacis nostræ super eum. Posuit in eo Dominus iniquitatem omnium nostrum.* Ad quæ alludens & simul ad Petri sententiam in eundem sensum respiciens doctissimus Salmeron aiebat: *Naturam quidem nostram imposuit super Deitatem, & hypostasim in Incarnatione. Grave autem & onerosum ei, idest peccata quoad causam generalem, & meritum attinet, in corpore suo super lignum Crucis expianda portavit; quia peccata nostra ipse pertulit in corpore nostro super lignum ubi præ gravitate oneris caput inclinavit.* O mi JESU, bone pastor, qui errantem oviculam in humeros tuos portandam fuscipis! pie Samaritane, qui vulneratum hominem sublevas & portas, ut medicinam procures! fortis Atlas, qui mundum sustines universum! volo, volo deinceps cavere peccata, ne humeros tuos magis aggravem, ne benedictum caput tuum magis deprimam & inclinem.

Lansberg.
hom. 52. de
Passio.
Isai. 53.

Salmer. To
7. Tra 8. 28

1. Pet. 2.

XVI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Nonnulli devoti Ascetæ plura in hac capitis inclinatione piè meditantur. Flamma apud Lequilem allegans Mallonium sic discurret: *Inclinato capite Christus omnes sui corporis partes lustrat, an aliqua sit pars, quæ passa non esset: videt latus dextrum, quod non ita passum videbatur, & vulneri locum eligit, ut cor feriatur. Inclinato ergò capite vulneri locum designat, & tradit Spiritum.* Adedò vehemens ejus in nos amor fuit, ut factis non habuerit vulnerari toto corpore dum viveret, voluit etiam mortuus vulnerari. *Agnosce ô homo (monet S. Bernardus) quam gravia sint vulnera tua, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari: si non essent hæc ad mortem, & mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio DEI Filius moreretur.* Anima mea vides designatum vulnus sacratissimi lateris, tolle causam vulneris, & invenies requiem. *Apertum est Christi latus, ut nobis accessum aditum-*

Mich.
Mallon. de
vuln. lat.
Chri. c. 20.
Flamma.
ap. Leq.
serm de S.
Andre.

S. Bern.
ser. 3. de
Nativ.

Ludo Blo-
sius. in
Marg. spi.
c. 19.

que pius JESUS ad cor suum patefaceret : unde declaravit suum infinitum erga nos amorem. Et quid ultra potuit nobis facere, quam fecit ? Ipsum cor suum tanquam secretissimum cubiculum nobis reſeravit. Dedit nobis cor suum dirè vulneratum, ut in eo commoraremur ; donec penitus expurgati, & mundati, ſuoque cordi conformes, idonei ac digni ſimus una cum ipſo in æterni Patris cor deduci. Inquit venerabilis Abbas Lætiensis. Felices nos tali habitaculo, præſertim ſi exemplo Eleonoræ Ineſtrofæ affiduâ meditatione in hoc Latere verſemur, ex quo vivæ in ipſa morte charitatis argumenta fluxerunt, & ſubſcribamus in noſtris ſi non literis, certè affectibus & cordibus, ſicut illa, Eleonora à Latere, ita nos Joannes à Latere : Andreas à Latere, Catharina à Latere. Dicamus ergò & repetamus millies, ad inclinantem caput JESUM,

Anima Chriſti ſanctifica me.

Corpus Chriſti ſalva me.

Sanguis Chriſti inebria me.

Aqua lateris Chriſti lava me.

Paſſio Chriſti conſorta me.

O bone JESU exaudi me.

Intra vulnera tua abſconde me.

XVII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Exiſtimo ego, quod ſolicitus Magiſter de ſuis diſcipulis voluerit circumſpicere, ubi nam eſſent quos pridie tam animoſos adverterat. Auſus eſt Petrus dicere : *Etiamſi oportuerit me mori tecum, non te negabo.* Et tamen tertio negavit. *Similiter & omnes diſcipuli dixerunt.* Ubi nunc Petrus ? ubi Andreas ? ubi Jacobus ? ubi cæteri ? *relieto eo fugerunt.* O animoſa propoſita ! *Quia reliquerunt fugerunt ; quia fugerunt reliquerunt : hæc enim ſe invicem cauſant,* ait Caſſianus : & annectit cauſam. *Quia relinquens DEUM, relinquit ſecuritatem, ideo agitur in timorem, & ideo fugit. Et relinquens vitam fugit in mortem ; & relinquens lucem fugit in tenebras ; & relinquens dulcedinem, intrat amaritudinem : relinquit fidum amicum, & invenit*

Joannes
Rho in var
hiſt.

San. Caſ-
ſian. lib. 13
c. 57.

venit hostem. O miseram ejus conditionem, qui Deum deserit, qui Patrem derelinquit, qui separatur ab amico fideli! Id expertus filius prodigus quem proinde Chrysolodus deplorans ait: *Ecce quemadmodum sine patre census, civem in peregrinum, filium in mercenarium. liberum mutavit in servum.*

S. Chrysol.
de prodig.

XVIII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Circumspexit forte mœrore & tormentis confectus an adesset aliquis consolator sed non invenit, uti queritur ipse apud Prophetam: *Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur & non inveni.* Et apud Jeremiam: *Longè factus est à me Consolator.* Unicus Joannes dilectus discipulus ausus Cruci assistere, unica mater flens & plorans: *Vicit sexum, vicit hominem, & passa est ultra humanitatem.* Sed hæc consolatio vera fuit desolatio & incrementum doloris in Christo. Videns enim affligi dilectissimam matrem, ex ejus afflictione magis cruciabatur. Unde in ejus persona S. Laurent. Justinianus ait: *Heu! heu! quo properas? quo venis mater? Ad fontem lacrymarum, & locum miseriarum raperis. Recede mater: abi, propera: nec enim veniens medelam languori meo ferre poteris: imò dolorem meum augebis. Internè cruciabor magis cum te mater mei amore cruciari videro: cruciata meo cruciaberis mater, & ego tuo.* Magis consolaretur moribundus JESUS, si accurreret Petrus, & lacrymas quas pridie cœperat fundere sub Cruce prosequeretur, si Andreas, si Jacobus, & alii discipuli accessissent & orassent erroris sui veniam, quos ut amantissimus Pater velut filios prodigos recepisset, in eorum si non amplexum, affectum ruens, & inclinato capite indulgentiam concedens: sed *Caput inclinavit ad indulgentiam*, etiam absentibus eam impertiens, quod S. Joanni Gualberto accidisse testatur vitæ author qui cum pepercisset inimico amore Crucifixi, digrediens ad templum vidit Crucifixum sibi capite inclinato annuentem, & quasi gratias agentem pro condonatione iniuriæ. Acceda-

Psal. 68.
v. 21.
Ibren. 1. v
16.

S. Amedæ.
hom. 5. de
B. V.

S. Laur.
Just. agon.
triumph. c.
11.

Vita S.
Gual. 12.
Julii.

cedamus & nos ad Crucifixum qui inclinato capite moriens nobis annuit, ut ignoscamus inimicis. Deleamus ex corde injurias, ipse nobis *Caput inclinavit ad indulgentiam.*

XIX. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Veritas est: ubi amor, ibi oculi, ubi oculi, ibi cor, ubi cor ibi thesaurus. *Ubi est thesaurus tuus ibi est & cor tuum* inquit ipse Servator. *Stabat iuxta Crucem JESU mater ejus.* Ad hanc exspiraturus inclinato capite se convertit. *Annon thesaurus DEI Maria, ubicunq; illa est, & cor ejus est, & oculi ejus super eam.* Inquit Bernardus: Et eodem penè sensu

Luc. 12. v. 14.
Joan. 19.
S. Bern.
Serm. 5. de Annunt.

Hugo Car. in Ioann. Philipp. Abb. in Cant. lib. 1 cap. 15.

Hugo Carenlis *Caput inclinavit, ut matri juxta Crucem stanti ultimum vale daret.* Consentit etiam Philippus Abbas: *Vidit JESUS stantes juxta Crucem Matrem, & discipulum quem dilexit. Et super istos, quos Spiritus Sanctus obumbrabat eò gratius quò suavius requievit. &c; Et inclinato capite ad istam tradens Spiritum obdormivit.* Quibus eleganter sub-

Baëza in Cbr. Fig. lib. 1. c. 1. § 20.

jecit doctissimus Baëza: *JESUS quasi de Mariæ sinu in mortem ruit, ne quis audeat gustare mortem nisi confortus Mariæ patrocínio.* Ipse Patris æterni Filii Mariæ sinum involat moriturus, quid ni & filii hominum eam sibi eligant in

Hugo Car. cit. sup.

matrem agonizantium. Hugonis Carenlis suffragium ejusdem sententiæ non præteribo: *Inclinato capite tradidit Spiritum ex parte Matris suæ quasi diceret: per ipsam veniam petite.* Habetis peccatores advocatam, habetis patronam, qui Salvatorem crucifixistis: *per ipsam veniam petite.* Non potest vobis malè esse, sub ejus protectione quæ portas infernorum occludit. Huc tendebat Antonius Escobar, cujus effatum est in persona Christi. *En*

Anton. Escob. in cap. 19.
Joann. Ob. serv. 3. c. 20.

ego moriturus matrem designo, ut doceam fideles, quoniam modo in novissima necessitate constituti confugiant ad intercessorem, ad verum quem porta inferi nequeant prævalere. O Maria sub Cruce Filii tui morientium Patrona constituta *sub tuum presidium &c.*

XX. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Nullusne eorum,

rum, qui crediderant se sinit, ut largè manantem sanguinem è vulneribus excipiat, qui lacrymas ab oculis decurrentes tergat, qui mundam paret sindonem involvendo corpori? Ubi es modo Veronica cum tuo linteo quod bajulanti Crucem obtulisti? ubi es Magdalena, quæ capillis *Psalm. 37.* tergebis ejus pedes in domo Simonis leprosi? Ah! *v. 11.* *De-*
reliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non
est mecum. Amici mei & proximi mei adversum me appropin-
qua verunt, & steterunt. Et qui juxta me erant de longè stete-
runt. Stabant autem omnes noti ejus à longè & mulieres quæ *Luc. 23. v.*
secutæ eum erant à Galilea hæc videntes. Manabat interim *49.*
 largo fluxu pretiosus cruor, & peccatoris primi sub cruce sepulti cineres irrigabat. *Inclinavit caput* (inquit S. *S. Bern.*
 Bernardus) *ut observaret, si quem inveniret, qui sanguinis ri-* *Tract. de*
vos abstergeret, & de cruce depositum munda sindone non panni *Passio.*
sed cordis obvolveret. Emundate corda vestra peccatores,
 & purâ eum conscientia obvolvite; pretiosus est omni sindone cor mundum.

XXI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Pendens in Cruce cum latroni Paradisum pollicetur, caput elevat, & cælum monstrat, cum apud Patrem crucifixores excusat, ad cælum conversus oculos erigit; at cum exspirat; oculos & caput ad terram inclinat. Nimirum ex toto corde peccatoribus culpas remittit, & misericordiae oculis eos respiciens, salutem eorum vitam donat, ostendens quam invitus Judicis personam assumat, quam lætus peccata remittat, paratus ad oscula peccatoris. Hoc ex alio ejus facto manifestum elucet. Adduxerant illi Scribæ & Pharisei adulteram, quærebantque num juxta legem Moysis lapidari deberet? *Hoc autem dicebant ten-* *Ioan. 8.*
tantes eum, ut possent accusare eum. Nihil ad quæstionem respondit Servator, sed *Inclinans se deorsum digito scribebat in terra.* *Confusi eo facto Pharisei unus post unum excibant, & remansit solus J E S U S, & mulier in medio stans.* Inquirunt hic scripturæ interpretes quidnam Christus in terra

*Celad. in
Tob. 9. 76.
n. 4.*

*Lequil. fer
4. Dom. 1.
Quadr.*

scripserit. Didacus Celada existimat eum scripsisse nomina accusatorum : Fortè sic prodens ac res accusatores, quorum nomina in terra scripta erant, non in cœli albo. Didacus Lequile verò putat scripsisse accusatorum peccata : idèò confusi recedebant. Dilapsis accusatoribus *Erigens attem se JESUS*, interrogat mulierem *Nemo te condemnavit?* at illa : *Nemo Domine. Nec ego te condemnabo.* Ecce ubi accusatur peccator, piissimus Dominus se inclinat ; ubi verò se offert occasio remittendi peccata, tunc se erigit. Audite super hoc Ambrosium :

*S. Ambros.
Ep. 52.*

Vide divina mysteria, & clementiam Salvatoris : cum accusatur mulier, caput Christus inclinat ; elevat autem ubi deficit accusator : ita nullum damnari vult, absolvi omnes. Sic profus in cruce pendens cum pro venia peccatoribus obtinenda Patrem orat caput erigit, cum personam Judicis deberet assumere, caput inclinat. Hoc innuere voluit S. Nilus cum diceret : *In Spiritu mansuetudinis caput Christus inclinat.* Quamdiu in Cruce vixit, meras gratias dividebat. cum verò moriens Judicis personam assumeret in *Spiritu mansuetudinis caput inclinat.* Promptus ad præmia, invitus ad pœnam. *Ipsa Crux* (ait S. Augustinus) *si attendas tribunal fuit ; in medio Judice constituto, unus latro qui credidit, liberatus ; alter qui insultavit, damnatus est.* Et fortè ob hujus ipsius Latronis impœnitentiam caput inclinavit, quia nullum damnari vult, absolvi omnes : & ut loquitur S. Chrysofomus : *Malis mala contra propositum suum facit invitus, quia Judex est.*

*S. Nilus
Affect. orat.
4.*

*S. August.
Trad. 32.
in Ioan.*

*S. Chrysof.
hom. 55. in
Matth.*

XXII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Commendaverat paulò ante Patri Spiritum in manus, jam cum traderet filiali reverentiâ caput inclinavit, quasi gratias agens pro paterno consensu, & nutu, ut completo Redemptionis humanæ opere posset expirare. *Inclinavit Christus caput, & quasi supra Patris gremium illud repausans, exiit :* est Origenis meditatio : à qua non recedit quidam Recentior : *Inclinavit Dominus caput moriendo, ut gratias a-*

*Orig. in
Matth.
Trad. 35.*

*Finet. de
Pass. c. 43.*

geret

geret Patri, quod recipiat Spiritum in manus suas. Bonorum sanè morum est, cum gratias agimus caput inclinare. Hinc sicut gratias egerat Salvator quando Lazarum erat suscitaturus à morte: *Pater gratias ago tibi quoniam audisti me, & nondum suscitaverat: ita prorsus in cruce moriens inclinato capite quasi dicit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me.* Quoniam redemptus est mundus, quoniam morte mea resurgent mortui ad vitam. *Ego pro eis rogo, & clarificatus sum in eis.* Gratias & tibi bone JESU, quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum, & nos mortuos per peccatum, revocasti ad vitam.

XXIII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Aliam causam inclinationis assignat Onuphrius Meneschall, quod scilicet honorare voluerit superscriptum sanctissimum suum nomen JESU cum scripserit Apostolus: *Ut in nomine JESU omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum.* Libentius huic contemplationi assentior, quam alterius, qui putavit ideò inclinato capite expirasse Salvatorem, ut quasi declinaret hoc gestu gloriosum titulum cruci superimpositum. Cur enim declinaret propter quod venerat. *JESUS idem est quod Salvator, ex cujus passione salvati sumus.* Inquit S. Vincentius. Unde fideliter etiam contemplatur Fidelis de hac capitis inclinatione. *Ac si significare per id voluisset, nullam esse aliam tormentorum suorum suaeq; mortis causam, quam magnum & tremendum nomen istud; cui ut responderet, hominesq; salvaret, poenarum incomparabilium, infinitorumq; tormentorum fieri signum debuit.* Ut responderet nomini, pati, & mori voluit; quia respondit, nomen honoravit. Probum Imperatorem laudans Vopiscus ex Valeriani Augusti testimonio eum appellat *sui nominis virum.* Et Epitaphium eius à militibus incisum marmoris fuisse refert: *Hic Probus Imperator, & verè Probus situs est, victor omnium gentium barbararum, victor etiam Tyrannorum.* Liceat & mihi addere glorioso

Meneschall. ap. Barry An. Sanà. Enum. gelgra. Dom. 21. post Pente. cost. Philip. 2. v. 10. Anon. ap. Engelg. cit. S. Vinc. Ferr. serm. de Incarn.

Fidel. ser. 3. Dom. 1. Quadrag. Conf. 1.

Fla. Vopisc. in Probo. n. 4. Idem. n. 21.

Salvatoris titulo : *JESUS* & verè *JESUS*. Et cum Poëta canente de suo Maximo, canere mutato nomine :

Ovid. de Ponto. lib. 1. Eleg. 2.

JESU qui tanti mensuram nominis implet. Verè *JESUS* verè *Probus*, victor Mundi Dæmonis & mortis, propter nomen sanctum tuum esto mihi *JESUS*, ut & ego nominis mei mensuram impleam, qui à Te cognominor *Christianus* :

S. Ambros. de dign. sac. t. 3.

Nomen congruat actioni, actio respondeat nomini, ne sit nomen inane, & crimen immane, ut me adhortatur *Ambrosius*.

Cyrill. in Joan.

XXIV. Inclinato capite tradidit Spiritum. Videte novum *Herculem*, qui descensurus ad inferos, non ut trippitem *Cerberum* inde catenatum educat, sed vincos è lacu *Patres*, qui erant in pœnis tenebrarum. Caput inclinat, designans locum ad quem properabat : *Capitis inclinatione* (inquit *Cyrillus*) *significare voluit tempus instare ut ad consolandos Patres limbi ad inferna descenderet.* Consolamini proinde sanctæ animæ ab exilio reducendæ in patriam. Ecce accurrit ille, qui apud Prophetam dicebat :

Isai. 45. v. 2.

Portas æreas conteram, & veltres ferreos confringam. Ecce appropinquat, quem diuturnis anhelastis desiderijs :

Ibid. v. 8.

Rorate cœli desuper & nubes pluant iustum. Jam totus distillatus in sanguinem ardentia vestra vota optatis desiderijs refrigerabit, & *In sanguine testamenti educet vincos suos de lacu.*

Zach. 9.

XXV. Inclinato capite tradidit Spiritum. Quidni etiam recordemur verborum, quæ ipse quondam locutus est :

Lue. 9. v. 58.

Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Componens se ad somnum, quærit ubi possit requiescere. O mi *JESU* omnes nos parati sumus tuo capiti cor nostrum substernere pro pulvillo : inclina caput tuum ad cor nostrum & dic :

Psal. 4. v. 3.

In pace in idipsum dormiam & requiescam. Hæc requies mea, hic habitabo quoniam elegi eam. Si cordis singulæ literæ vim aliquam habent, ecce *COR*, est *Camera Omnipotentis Regis*.

Psal. 131. v. 14. Barry An. Sanâ.

Sed audio iterum ingeminantem Salvatorem : *Filius hominis non habet ubi caput reclinet.* Quid vos corda vestra

mihî

mihî substernitis pro pulvillis? illa corda quæ duriora sunt ipsa Cruce? illa corda quæ scetidiora sunt monte Galvariae? illa corda quæ turpiora sunt omni fimeto? illa corda quæ scatent vermibus malæ conscientiae, quæ plena sunt cadaveribus iratorum Leonum, invidorum canum, voracium luporum, superbiorum pavonum? &c. *Filius hominis non habet ubi caput reclinet.* Ah. *Cor mundum crea in me Deus*, ut in illo reclinatus tradas spiritum, & *Spiritum rectum inno-ves in visceribus meis.*

XXVI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Quasi advocans cœlestes spiritus, & annuens ut descendant, suoque corpori exanimando sepulchrum aptent ad aliquot horas, nuntiaturi devotis mulieribus suam Resurrectionem: aut quasi mundo valedicens eique agens gratias pro doloribus & miseriis per triginta quatuor annorum curriculum in eo toleratis: aut aures suas applicans ad audiendos gemitus clamantium fidelium, & discipulorum suorum, qui tristes erant de nece sui Domini, quibus velut suis membris caput per metum & fugam diffociatis iterum vniri desiderabat: imò quasi iterum in terram è cruce vellet descendere & iterum pro mundo pati. Tanta enim fuit eius erga nos charitas, ut faturatus tormentis adhuc desideraret plura tormenta, & non contentus vnâ morte plures optaret, quod S. Bernardino Senensi asserere placuit, cum dicebat: *Licet diuinitas ad solum tricennarium numerum annorum terminavit mentis* *JESU innumerabiles dolores, atque corporis cruciatum ad solum trium horarum restrinxit spatium: non tamen fuit eharitas Christi harum arctatione contenta; unde dilatauit vitam suam per desiderium dicendo sitio, ad quoddam infinitum vivere, & ad sustinendum infinitas mortes.* O inauditum tormentorum desiderium! O inexplicabilem Dei Filii, erga ingratos homines charitatem!

S. Bern.
Sen. serm.
55. a. 1. c. 5.

XXVII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Mi *JESU* quid agis, quod te inclines ad Crucifixo-res tuos? annon

vides sub Cruce consistere impios Judæos, crudeles carnifices, populum nequam & rebellem, populum de quo

Isai. 30. v. 3.

apud Prophetam conquereris. Populus ad iracundiam provocans est : filii mendaces : filii nolentes audire legem Dei.

Qui dicunt : aufer te à me viam , declinate à me semitam , cesset à facie nostra sanctus Israël. Et tu ad hunc populum te conver-

Jerem. 15. v. 1.

vertis ? Annon per alium Prophetam dixisti ; Non est anima mea ad populum istum : ejice illos à facie mea. Nos oculos & vultum à nostris inimicis avertimus ; tu benedictum

vultum tuum in quem desiderant Angeli prospicere avertis à Patre avertis ab Angelis, avertis à cælo, & convertis ad terram, convertis ad populum omnis humanitatis expertem ? Ah ! laudite Christiani quid ad hoc per S. Laurentii Justiniani calamū respondeat Salvator : Plus eorum ani-

S. Laur. Inst. de triumph. ago. c. 17.

mas quam corporis mei pendo salutē. Nam etsi cruciatus quem patior mihi gravissimus est, eorum tamen acerbior mihi est perditio. Inclinat ergo caput, & offert inimicis suis osculum pacis.

XXVIII. Inclinato capite tradidit Spiritum. Tam citò Filius.

Oculos in terram dejicit, qui paulò ante sublatis in cælum oculis amantissimum allocutus est Patrem ? Comendavit

1. Cor. 15.

illi animam & caput in terram inclinat ? Secundus homo de cælo cælestis, non debet corpus suum terræ ; quia Non dabit sanctum suum videre corruptionem.

Quid ergo insolita hæc portendit inclinatio ? Michaëlis Calvò ingeniosa est consideratio dum alloquitur Salvatorem :

Mich. Calvò, Conc. 6. Quadr. fer. 2 dom. 1. assumpt. 1. n. 10.

Si animam Patri cælos incolenti commendas, cur animam inclinatus exhalas ? Audi miser peccator, fato proximus oculos pios in cælum vertit, ut

animam Patri recommendaret, sed ut eum in Hebræos iratum, & morti perpetuæ eos designantem vidit, vultu tam terribili & conspectu tam tremendo Judicis irati percussus est ; ut caput declina-

ret ; oculos dejiceret, & sic mori vellet. Nam intuitum Dei irati pœnam intolerabilem, & solis damnatis propriam judicavit.

S. Aug. in Enchir.

Cui discursui occasionem dedit effatum illud D. Augustini : Pœnam videndi Deum ut Judicem iratum damnatis reliquit.

Cavete qui ad horum numerum properatis.

XXIX. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Judex futurus vivorum & mortuorum à vivis auspicatur judicium. Circumstabat populus Judaicus, circumstabant gentiles, qui signis & miraculis non credebant. His vultum suum obvertit, & cum nolent tam miserando aspectu moveri ad compassionem, impulsus sunt ad timorem. *Aspicient* (inquit per Prophetam) *ad me quem confixerunt*: *Zach. 12. v. 10.* non ut plangent, sed ut timeant; non ut lugeant, sed ut luctum in judicio futurum prægustent. Etenim ut prædicebat Moyse: *Erit pendens vita tua ante oculos tuos, & timebis die ac nocte, & non credes vite tue.* Prorsus ut Cain occiso fratre Abele, cui Deus illam pœnam injunxit, ut secum circumferret tortorem conscientiaë, & posuit in eo signum ne quis eum interficeret; ut vagus & profugus, & tremens super terram ante oculos semper haberet ac aspiceret in quem confixit. Unde Chrysostomus eum in persona DEI alloquitur: *Extendam vitam tuam majorq; inde tibi dolor erit, & relinquam te posteritati Magistrum, ut tui spectaculum tui sit admonitio, & castigatio.* Et paulò infra: *Discent omnes qui gementem & trementem videbunt, & quasi clamantem, & omnibus dicentem: Nullus talia audeat.* Audi tamen sunt Judæi, & verum Abelem per invidiam occiderunt, unde eandem cum Caino pœnam adhuc sustinent: vagi & profugi super terram, & trementes *aspiciunt in quem confixerunt*, obversantem habentes ante oculos quasi umbram veri Abel, sive ut Paulus loquitur sanguinem ejus clamantem. *Testamenti novi mediatorem JESUM & sanguinis asperionem melius loquentem quam Abel.* Chrysostomus legit: *Mortuus Abel adhuc loquitur.* Ita est: Verus Abel in Cruce *mortuus adhuc loquitur*, postquam Inclinato capite tradidit Spiritum: ipsa inclinatio capitis loquela est, & exprobratio sceleris. *Isti* (inquit S. Leo) *nihil in Christo Domino præter facinus suum cogitare potuerunt: habentes timorem non quo fides vera justificatur, sed quo conscientia iniqua torquetur.* Adverte ô peccator ne tibi inclinatio

Deut. 28.

S. Chrysost. hom. 19. in Gen.

Hebr. 12. v. 24. Chrysost. cit.

tio capitis Domini JESU sit in terrorem potius, quàm in solatium: in pœnam potius, quàm in gratiam; in ruinam potius, quàm in salutem. *Respice in faciem Christi tui, ut pœniteas, non ut timeas. Mortuus Abel adhuc loquitur.*

XXX. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Triumphantis hæc videtur fuisse species, qui cum pedibus calcare non posset hostium Spolia, calcavit spiritu, & ostendit uno quasi oris sui anhelitu debellatas aëreas potestates, mundum, mortem. Fallor, si hoc abludit ab ingenio Magni Athanasii; cujus illud effatum est: *Inclinato capite emisit Spiritum triumphantem, cum omnia avaritudoinis flumina abesse aspiceret.* Cum bello confecto jacerent hostes supplicandi, cum gloriosus Athleta illis infraposis victoriae trophæa monstraret, in capite spinas, in manibus & pedibus clavos, in corpore Crucem, cum certaminis testes cicatrices ostenderet velut exprobrans: *Ubi est mors victoria tua? Ubi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est; cum ante faciem ejus iret devicta mors, egrediretur diabolus ante pedes ejus catenatus.* Sic cœlestis Athleta noster emisit spiritum triumphantem.

XXXI. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Post tam multas & ingeniosas Inclinati capitis benedicti JESU hætenus productas contemplationes, reliquas silentio præteribo, quas nonnulli tam acutè, quàm devotè excogitant, & velut missilia vibrant. Hos inter novellus Seneca paucis multa complexus inquit: *Mortem ad se accedere formidantem, quando ultra voce non poterat ad-vocans nutu ad se de tellure venienti pronâ facie, quasi osculaturus occurrit. Gravitate suscepti oneris victum caput ruens in pectus pondere suo nimium elatos oppressit. Abeuntem ad Inferos secuta cervix est quoad potuit. Nisi altero fixo non solvebatur amicitia intertales. Patre spectato ad seipsum conversus origini suæ, ubi se vidit ita dissimilem, exhaustit animam vis putoris. Inter latrones de gazis sollicitus, quas superesse sibi sciret in pectore, conversus*

S. Athan.
ap. Finet.
de passio.
c. 43. n. 4.

x. Cor. 15.
v. 55.
Habac. 3.

Inglar. E.
log. 72.

eo est custodientis in morem: depositum tamen hæc ipsa tanta sollicitudo detexit: apertum latus est, & egenorum tractum in usus. Dubites etiam an ad stagnantes inibi aquas admove-vere sitiens labia voluerit. Judicem Mundi vel mortuum scias in tellurem intendere: attendit ille de specula quidquid peccas. Sopitum si putas, cave ne audias aliis illum dormire, non tibi. Hæc & plura prætereo ad finem dictionis decurrens, & verbis sacri textus insisto: *Dixit consummatum est: & inclinato capite tradidit Spiritum.* Inquit Evangelista: quasi diceret: *Quia consummatum est opus redemptionis humane inclinato capite tradidit Spiritum.* Sed quomodo consummatum? per omne genus humanarum passionum teste S. Hilario, qui disertè in hunc locum: *Unigenitus Dei ad peragendum mortis suæ Sacramentum consummasse se omne genus humanarum passionum testatur, cum inclinato capite emisit Spiritum.* Huius sententiæ occasione proponit D. Thomas quæstionem: *Utrum Christus omnes passiones sustinuerit: & concludit: Secundum genus passus est omnem passionem humanam:* Quæ licet fusè deducere conatus sit; enumerare tamen omne genus passionum non potuit. Unde commentator eius Cajetanus adscribit: *Ad pelagus passionum harum contemplatio ingressum dans, nova semper adiiciet.* Passio Christi immensum est pelagus, quod exhauriri non potest. Consumuntur prius omnia ingenia, priusquam consumment, quod in hac Passione Consummatum est. Quod Christus dixit Consummatum est triplicem habere potest sensum, quorum nullus potest exhauriri. Consummatum est (ait S. Thomas) potest referri vel ad consummationem Passionis, vel ad consummationem sanctificationis, quæ est per Passionem & Crucem eius, vel ad consummationem scripturarum. De primo loquitur S. Paulus: *Decebat in gloriam auctorem salutis eorum per passionem consummari.* De secundo idem Apostolus: *Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos.* De tertio ipse Christus locutus est: *Consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis.* In omnibus his

S. Hilary
lib. 10. de
Trin.

D. Tho. 3.
p. 4. 46. a.
5.

Cajet. 18.

D. Tho. in
c. 2. ad
Hebræ.

Hebr. 10.
Idem ib.

Luc. 18.

explicandis laborabunt ingenia, quamdiu erunt ingenia. Et quod dicebat S. Chrysoftomus vniversim de inexhausto fonte scripturæ sacræ, nobis licet dicere de fontibus Salvatoris in Cruce apertis. *Larga fontis huius ubertas. Etiam qui ante nos fuere pro viribus suis aquas inde hauserunt: & similiter qui post nos futuri sunt, idem attentabunt: neque sic evacuare poterunt.* Idem dixeris de scripturæ parte quæ est Passio Christi consummata quando *Inclinato capite tradidit Spiritum.*

XXXII. Consummatum est ergò; nec plus valet eloqui humana lingua, quam Filius Dei dicto simul & factò expresserit sacratissimi capitis inclinatione dum clamans *Consummatum est* expiravit. Hoc passionis compendium & summaria recensio est. Sponsa in Canticis, nominat *Fasciculum amoris.* David in Psalmis modò vocat limum profundi: *Infixus sum in limo profundi.* Modo aquas intrantes usque ad animam: *Intrauerunt aquæ usque ad animam meam.* Modò dolores mortis & inferni: *Circumdederunt me dolores mortis, dolores inferni circumdederunt me.* Isaias duab⁹ vocibus satis se putat dixisse, cum Christo nomen imponit *Vir dolorum.* Quasi imitans Timantem pictorem de quo Plinius: *Eius est Iphigenia oratorum laudibus celebrata, quæ stante ad aras peritura cum mæstos pinxisset omnes, præcipuè patrum; cum tristitiæ omnem imaginem consumpsisset, patris ipsius vultum vela vit, quem dignè non poterat ostendere.* Ita prorsus Evangelista, imò ipse moriens Christus, quasi velum passioni suæ prætendens, quam verbis explicare non potuit, dixit *Consummatum est, & Inclinato capite tradidit Spiritum.* Ita Isaias uno quasi verbo: *Vir dolorum, quem dignè non potuit exprimere.* Passi sunt alii ab amicis ut Job, alii ab inimicis ut Machabæi, alii à domesticis, alii à peregrinis; sed de his solum dici potuit *Vir doloris.* Passi sunt alii in animo, alii in corpore, & hi quidem in uno, alii in alio corporis membro, singuli fuerunt: *Vir doloris.* Solus Mundi servator dici debuit non tantum *Vir*

S. Chry-
soft hom.
2. in Gen.

Cant. 1.
Psal. 68.

Psalm. 17.

Isai. 53.

Plin. lib.
35. c. 10.

Vir doloris, sed quia omnes dolores tulit *Vir dolorum*. In quæ verba eleganter D. Augustinus: *Ne fortè putares* (inquit) *magnitudinem doloris patientis fortitudinem peremisse: dolores innumeros audis, & tamen in omnibus virum: hoc est summâ patientiâ cuncta constantissimè tolerantem.* O virum! ô dolores! ô pelagus immensum miseriarum! sed longè maius pelagus misericordiarum quæ absorbent omne pelagus miseriarum.

August. in
Isai.

XXXIII. *Inclinato capite tradidit Spiritum.* Pace tua Servator mi dictum esto: Tu dixisti *Consummatum esse*: negat Apostolus totum adhuc Consummatum esse. Credo tibi; explico Apostolum; qui ait deesse adhuc aliquid Passioni tuæ, nondum omnia consummata esse, quæ ad tuam requiruntur passionem. Quorsum enim illud pertinere arbitrer: *Adimpleo ea quæ desunt Passionum Christi in carne mea*, nisi ut insinuet deesse aliqua tuæ consummationi.

Colos. 1.
v. 24.

DEI & Filii DEI perfecta sunt opera, quid igitur deest? Multum sanè deest ex parte Pauli, ex parte mea, ex parte Auditorum meorum. Nostrum est adimplere quæ desunt, quæ sine nobis adimpleri non possunt. Audite super hoc Caietanum: *Dicendo adimpleo in carne mea, & quæ desunt passionum Christi, significatur quod deest illi conjunctio ipsius cum afflictionibus nostris.* Addo ergò viceversa: quod deest illi conjunctio nostra cum afflictionibus ipsius.

Cajet. in
Ep. ad Co-
loss.

Ah! Christiani dicamus cum Paulo: *Christo confixus sum Cruci.* Pro me passus est Christus; volo igitur & ego pro nomine ipsius pati, configi Cruci ipsius, adimplere quæ desunt passionum ejus: *Per patientiam curramus ad propositum certamen aspicientes in authorem fidei, & consummatorem JESUM.* Ipsi jungamur per compassionem, per tolerantiam adversitatum, ut adimpleamus, quæ desunt, quæ à nobis adimpleri desiderat: *Si passio Christi ad memoriam revocatur, nihil adeò durum est, quod non equanimiter toleretur,* inquit S. Gregorius. Non petit à nobis ut patiamur quod ipse passus est, additamentum solum petit, ut

Gal. 2. v.
19.

Hebr. 12.
v. 1.

S. Greg.
ap. Picinell
in Mand.

compatiamur, ut feramus æquo animo, quod necessarium nobis ferendum est: additamentum petit, ut ejus tormenta subindè contemplemur, & recogitemus amoris magnitudinem quæ eum ad ignominiosæ mortis supplicium induxit; ut incalescamus ignibus ipsius immensi amoris. *Ecce quomodo moritur justus*, ecce quomodo inclinato capite Spiritum tradit, ecce quomodo nobis residuum etiam è latere sanguinem stillat: pallent genæ, livescunt oculi, totum corpus sanguine manat, membra omnia obrigescent. An fortè minus humanitatis in nobis est quàm Crucifixoribus, quam in Centurione? an

Matth. 27.

minus pro nobis est passus, quàm pro illis? *Centurio autem, & qui cum eo erant custodientes JESUM, viso terræ motu, & his quæ fiebant, timuerunt valde dicentes: Verè Filius*

Luc. 23.

DEI erat iste. Sic Matthæus: At Lucas: *Omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant percutientes pectora sua re-vertebantur.* Et nostræ manus feriantur? & corda nostra sunt Judæorum & Gentilium

S. Tho. de Vill. Conc.

3. Dom.

27. post

Pentecost.

cordibus duriora? Si adhuc in amando frigidus inveniris, duriorum te lapidibus esse ostendis, siquidem ad tantæ dignitatis conspectum durissimi lapides confracti sunt, & qui sensum non habent, sensum ostenderunt, ut attendas quid facere teneantur hominum corda, si tantum pondus amoris, neque rupes ipsæ sustinere valuerunt. Ait S. Tho. de Villanova. Eja Christiani ne Judæi & gentiles nobis ingratitude, & duritiam possint obicere, & si tacuerint, ne lapides loquantur, flectamus genua nostra, inclinemus capita nostra, percutiamus pectora nostra aspicientes in authorem fidei & consummatorem JESUM, & clamemus unanimiter, ex veræ compassionis affectu JESU! JESU! JESU! Miserere! per acerbissimam passionem tuam Miserere! per quinque vulnera tua Miserere! per mortem tuam Miserere! *Consummatum est. Finitum est sacrificium: sacerdos in æternum seipsum obtulit in victimam. Consecratio facta est in ultima cœna, elevatio in defixione Crucis: ANIMUS DEI qui tollis peccata mundi*

mundi miserere nobis. Nunc consummatum est, *Ite Missa est.* Restat benedictio, & en *Inclinato capite tradidit Spiritum & benedixit nobis : respondeamus nos Deo gratias.*

CONSIDERATIO XVIII.

Pro Feria VI. In Parasceve.

EXSPIRATIO.

THEMA.

Justus perit, & non est qui recogitet. Isai. 57.

SYNOPSIS.

- I. *IESUS* moritur ! si nescis quid sit *Iesus* quere ex *Sponsa Salomonis.* & dicet quod sit oleum effusum, *facisculus myrrhe, botrus Cypri, quere ex Origene & Bernardo & dicent tibi.*
- II. Si bene intellexeris recogitabis cum *passioni devotis per varios devotionis actus gratiam tibi exhibitam & compungeris.*
- III. *Creatura universa ejus morte movetur ; flevisset Deus, si potuisset, flevit Deus-homo ; & durus homo non diluit mutuatis ab ipso lacrymis peccata sua.*
- IV. *Sol collaborat laboranti, Luna abhorret prophanatum festum Judaicum, terra concutitur sentiens injustitiam mortis & excitans a somno ceteras creaturas, finduntur saxa ut lapident Synagogam, & sorda nostra non scinduntur ! ve-*

- lum templi scinditur & non est qui recogitet !
- V. *Pudeat non compati rationalem hominem cum irrationalia compatiuntur, & si magna cum sanctis agere non possumus, exerceamus minora cum eisdem. Vel solus eius aspectus nos potest mutare.*
- VI. *Imitabor ego B. Magdalenam de Pazzis optantem clamorem qui per totum mundum audiretur, clamabo ad omnes hominum status.*
- VII. *Ad Reges & Principes ut recogitent Regnum Regem morientem, uti multi ex ipsorum numero recogitarunt.*
- VIII. *Ad Prelatos & Ecclesiarum rectores, ut sue memores vocationis recogitent, quem quotidie in sacrificio incruento immolant.*
- IX. *Ad divites, ut recogitent egenum*

propter se factum cum esset dives,
 & discant ab eo liberalitatem in
 egenos.

X. Ad pauperes, ut eius exemplo
 equo animo ferant rerum inopiam,
 & in ipso omnem suam necessita-
 tem reponant.

XI. Denique ad omnes Christianos
 cuiuscunque status ut ingemiscant,
 cum audiunt: *JESUS moritur.*

XII. Sed frustra hæc ago, quia non
 est qui recogitet. Ad *Judeos* &
crucifixores me verto, eorumque
 miror insaniam.

XIII. Etiam hos frustra alloquor,

quia hi *Judei*, hi *Crucifixores* sunt
 Christiani, qui eum indignissime
 tractatum crucifixerunt.

XIV. Nullus audet gloriari se absen-
 tem tunc fuisse cum *Crucifigeretur*
Christus: instrumenta *Passionis* e-
 jus fuerunt nostra delicta; nos illum
 occidimus.

XV. Id *SS. Augustinus* & *Bernar-
 dus* agnoverunt; quorum monito
 obsequentes recogitemus, quia *JE-
 sus moritur!* Si homines sumus,
 hoc ad homines satis dictum est: *JE-
 sus moritur!*

Inclinato capite tradidit Spiritum. Joan. 19.

I.

IESUS moritur! *JESUS moritur!* Audisti ne
 ô homo? Num aures tuas transverberat
 hæc vox? *JESUS moritur!* Scisne quis sit
JESUS: Interroga sponsam, & ex illa audi-
 es: *Oleum effusum nomen tuum*: Oleum, quod
 in lampade ipsius animæ accensum mun-
 di tenebras dissipavit: Oleum, quod amoris igne con-
 sumi voluit; oleum quod vulnera Samaritani ad æ curare
 debuit; oleum quo inunctus Dei Filius ad luctam cum
 dæmone se præparavit; oleum quod mixtum balsamo
 divinæ gratiæ, animas nostras exhilarat; oleum denique
 quod hodierna die impij Judæi & gentiles ex Virgineo
 corpore Filij Dei in torculari Crucis expresserunt. Audies
 iterum: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus*; Fasciculus quem
 ex horto decerptū duris funibus colligarunt satellites, &
 conculcarunt peccatores; Fasciculus ex amarissima Pas-
 sionis myrrha compositus mortuos à corruptione præ-
 servans; Fasciculus qui inter ubera sponsæ proximè ad

Cant. I.
 v. 1.

Cant. I.
 v. 12.

cor per assiduam dolorum eius contemplationem commorabitur. Audies iterum *Botrus Cypri dilectus meus* : quem merum nectar & ambrosiam stillantem, fustibus, pugnis, pedibus, flagris, malleis compresserunt Judæi; botrus ex quo pretiosissimus in lætitiâ liquor emanavit; botrus cuius vinum salutem affert universo mundo; botrus qui stillare nunquam cessat, nec sumptus consumitur. Hoc oleum, hic fasciculus, hic botrus JESUS est. JESUS moritur! Nondum intelligis quis sit JESUS? Audi Originem, *Facile intelligitis quomodo multa bona sit JESUS. Vita bonum est; JESUS est vita. Resurrectio bonum est; JESUS est resurrectio, Lux mundi bonum est: JESUS est lux vera: Veritas, via, sapientia, potentia, thesaurus denique bonorum omnium JESUS est.* Audi etiam Bernardum cuius eloquiâ melle manant. *Cum nomino JESUM, hominem mihi propono mitem, & humilem corde, benignum, sobrium, castum, misericordem, & omni sanctitate conspicuum. & verè JESUM, qui salvat populum suum.* Hæc vita necatur, hæc resurrectio hodie occumbit, hæc lux extinguitur, hæc veritas falsè accusata damnatur, hæc via proculcatur, hæc sapientia exhibitur, hæc potentia opprimitur, hic thesaurus dissipatur, hic denique *JESUS Salvator moritur!* Jam ergò intelligis quid hoc sonet *JESUS moritur!*

Orig. præfat. in Ioannem.

S. Bern. serm. 15. in Cant.

II. Et tamen dum hoc audis persistit cor tuum induratum, oculi ficci, pedes rigidi, manus otiosæ! Ah quam inhumanum cor habes, quod in casu adeò Tragico & lamentabili non disrumpitur præ dolore! quam immobile pectus quod horrore ingenti non concutitur; quam aridos oculos, qui non eliquantur in flumina lachrymarum; quam rigidos pedes, qui non flectuntur ad demississimam reverentiam; quam enerues manus, quæ non multiplicant pœnitentiæ ictus, & à feriendo pectore feriantur! Ah! vel unica feria cogitatio quod moriatur *Dei Filius, vel duo verbula JESUS moritur* sufficiunt, ut ratio-

ratio-

rationali creaturæ animam, & spiritum intercludant!

Idem. Rbd in var. virt. bist. lib. 3. c. 2. Joannes à S. Maria ord. Minorum perpetuâ Christi dolorum cogitatione occupatus, cum profundissimo silentio stuporem quendam insolitum præseferbat, attonito similis, nunquam ridere visus, nunquam nisi necessario & cunctanter loqui auditus, ut quantum animo doleret, vultu proderet. Augustinus Japon tredecim annorum puer, quoties supremos Christi cruciatus ac mortem recitari audiebat, totus in lacrymas dissolvebatur. S. Philippus Nerius, si vel solum Dominicæ Passionis nomen audiret, illicò in suspiria & lacrymas adeò uberes diffuebat, ut interclusâ faucibus voce loqui non posset. B. Leonora à S. Joanne Tertii ord. S. Francisci Virgo Granatensis, ex assidua meditatione Passionis Dominicæ, & per uberes lacrymarum profusiones visum perdidit, læta offerens Crucifixo illud è suo peculio, quo nihil post vitam homini in vita est charius. B. Christophorus Crivelli contemplationi mortis & Passionis Christi adeò se dabat, ut fuso ingenti lacrymarum profluvio, nonnunquam in terram cadens velut mortuus reputaretur. B. Francisca à Cruce cum dolores Crucifixi acerbissimos perpenderet sæpè velut exanimis corruerat. Et nos cum audimus *JESUS moritur!* ne quidem ingemiscimus! *Justus perit, & non est qui recogitet in corde suo.*

Idem ibid. S. Sande in Chrif. crucif. dec. 5. n. 7. Ibid. Dec. 6. n. 2. Gonzag in bist. Seraph Marian. lib. 6. c. 28. Gonzag. P. 3. de Orig. Seraph. marc clyffip. p. 3. Chron. Min. lib. 5. c. 37. Doza p. 4. Chron. ad an. 1600.

III. Universa creatura cohorrescit ad tam inauditum spectaculum in monte Calvarie. Cælum atro & lugubri pallio se vestit excluso omni lumine. Sol obtenebratur horrendâ eclipsi; luna expallescit & condit lumen suum: stellæ absconduntur. Terra ingenti motu concutitur; rupes & saxa diffiliunt; mare intumescit: sepulchra panduntur, mortui prodeunt & per compita vagantur, velum templi scinditur: omnia plena sunt luctu, mœstitiâ, metu, tremore, dolore, turbatione, quia

JESUS moritur! Audet addere Genuensis Episcopus: *Flevisset si possibile esset Deus: videns Filium suum tum ignominiosè*

Iac. de vovag. serm. in Quadr.

tractari. Fleuit tamen Deus - homo priusquam exspiraret, non suos dolores, sed miseras nostras. *Preces supplicationesque cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia*, ut loquitur Apostolus: ad quæ verba Ubertinus de Casali: *In patibulo Crucis abunde fleuit Christus: quod declarans Apostolus ad Hebræos dicit: Cum clamore valido & lacrymis seipsum offerens. Quod si lacrymæ (sicut credendum est) responderunt clamori vocis, non solum fleverunt illi p̄ oculi, sed fontes fuerunt irrigui lacrymarum.* Fleuit imò toto corpore, ut meditatur Bernardus: *Christus non fuit contentus lacrymis oculorum, sed totius corporis sanguineis lacrymis peccata nostra flere & lavare voluit.* Fleuit sanguineas guttas per vulnera corporis; fleuit lacrymas per oculos & vulnera cordis. Fleuit videns homines morientes in peccato, non seipsum morientem in Cruce propter hominum peccata. Fleuit magis mortalium in malitia obstinationem, quam crudelem sui corporis Crucifixionem. Fleuit magis quod ego de meis peccatis non doleam, quam quod ipse tantum doluerit pro meis peccatis. Fleuit magis quod ego affixus hæream vitii & malæ consuetudini, quam quod ipse Cruci fuerit acclavatus. Fleuit denique quia ego non fleo, fleuit ut ego flerem. Ah si arescunt oculi nostri, ad hunc largifluum lacrymarum fontem morientis JESU accurramus, & mutuatis ab ipso lacrymis diluamus peccata. *Omnis devota flere cupiens hauriat ibi aquas de fontibus salvatoris.* monet allegatus Ubertinus. *Et non est qui recogitet in corde suo.*

Ad Hebræos. 5. s. v. 7.

Ubert de Casal. lib. 4. c. 16.

S. Bern. ser. 3. in ram. pulm.

Ubert. Ca. sal. cit. loco.

IV. Ades peccator: repeto: universa creatura cohorrescit ad tam lugubrem Tragediam, ad tam luctuosam catastrophem, quæ hodie agitur in totius mundi theatro, in scena montis Golgothæi. Adeone ferum & in marpesias cautes duratum cor habes, ut non ingemiscas, ut exemplo irrationalium creaturarum non movearis ad compassionem? Ecce universale mundi lumen

*Matth 27.
Gloss. Inter-
tertiu.*

sol absconditur ne intersit occasui veri solis Justitiæ. *Tenebræ factæ sunt sunt super univversam terram*, inquit Evangelista, ubi Glossa interlinearis adjungit: *Sol fugit, quia non potest videre mortem Christi, & collaborat laboranti.* Ecce Luna nigrescens negat lumen suum, & lucis suæ plenitudinem tenebris implet, ipso præcipuo Judæorum festo, quod tam immani scelere advertit prophanari. Stellæ se abdunt, & exhorrescunt inhumanam rabiem gentilium carnificum, & invidæ Synagogæ. Terra ingenti motu contremiscit ob crudelem injustitiam, quâ Dei Filius ad ignominiosam mortem condemnatur. *Tremuit*

*S. Bern.
Jer. de Pas-
sio.*

terra (inquit Bernardus) *moriente Christo, ut sentiretur in univverso orbe terrarum injustitia mortis ejus.* Quasi diceret. Concutitur terra, ut universam creaturam à somno excitet, eamque moveat ad justam de impiis sumendam

Sap. 5.

vindictam, juxta promissum sapientis: *Armabit creaturam ad ultionem inimicorum, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos.* Et ecce aperitur terra, quasi prompta recipere & deglutire impios Deicidas. Ecce rumpuntur saxa, ut lapident sacrilegam synagogam, quæ audire noluit Prophetam monentem: *Scindite corda vestra.*

Joel. 2.

*S. Ambros.
lib. 10. in
Luc.*

Unde exclamat Ambrosius: *O duriora saxis pectora Judæorum! funduntur petreæ, sed corda durantur: horum immobilis duritia manet orbe concusso.* Ecce intumescunt, & in fluctus affurgunt maria, quasi parata novo diluvio ingratum

*S. Leo ser.
4s. de Pas-
sio.*

mundum involvere. *Cum facinus impium omnis sui confusione creatura damnaret, & manifestam in reos sententiam ipsa elementa proferrent: quis vobis animus Judei, quæ conscientia fuit?* quærit S. Leo Papa. Ecce velum templi scinditur, & de-

*Theophyl.
Com in
Matth.*

testatur immane scelus Judæorum. *Quod in calamitatibus solent facere Judei, cum vestes dilacerant, hoc & templum quasi animatum esset, fecit; compatiens conditori suo patienti, & vestes suas dirumpens:* inquit Theophylactus. *Et non est qui recogitet.*

V. O admirandos, inauditos, & vix humano intellectui perceptibiles casus! Verus Deus & homo me-

dius inter latrones in cruce pendens **JESUS** moritur! Congemiscit natura, & dolorem suum admirandis testatur prodigiis: lugent creaturæ omnes; solus homo princeps creaturarum omnium, est durior petris, immobilior terra, insensibilior sideribus! *Omnis creatura* (ut lamentatur Hieronymus) *omnis creatura compatitur Christo morienti: sol obscuratur, terra morvetur, petra scinduntur, velum templi dividitur, sepulchra aperiuntur: solus miser homo non compatitur, pro quo solo Christus patitur!* Ah Christiane Auditor pudeat à ratione carentibus superari. Si vel scintilla est humani affectus in tuo corde erga hominum Creatorem, amoris erga benefactorem, gratitudinis erga Redemptorem, provoluere ad crucem JESU morientis, & si cum mulieribus devotis, quæ à longè stabant spectatrices inauditæ Tragediæ, lacrymari copiosè non potes, & ex aridis tuis oculis aquas elicere; potes saltem optare cum Jeremia: *Quis dabit capiti meo fontem lacrymarum, & plorabo.* Si non potes in corpore tuo portare stigmata Crucifixi JESU cum S. Francisco Seraphico, cum S. Catharina Senensi, cum B. Lucia Ferrariensi, cum B. Gertrude Oostenfi, cum S. Lydivina & aliis; potes saltem cum S. Elzeario per devotam contemplationem hærerè in latere Christi, qui quærenti suæ Delphinæ conjugi quid ageret; rescripsit: *Ego me detineo in latere Christi JESU, hic me quære, videbis quid egam.* Si non potes cum S. Brigitta diebus Veneris liquefcentem ceram distillare supra nudum brachium, potes saltem cum B. Agnete Ordinis Minorum quotidie devotè exclamare centies: *JESUS amor meus Crucifixus est.* Si non potes cum B. Dorothea Ord. Servitarum petere & impetrare à Deo ulcera in brachijs, & exinde morbum decennalem in honorem morientis JESU; potes saltem cum B. Hermanno frequentius repetere flexis humi genibus: *Adoramus te Christe & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* Si non potes cum S. Ludovico

S. Hieron.
in Matth.

Jerem. 9.

Barry in
Anno
Sand.

Vita S.
Brigittæ.

Chron.
Dominic.
P. 1. lib. 1.
c. 63.

Rege singulis diebus Veneris nudipes incedere, ac ne alii advertant, novo genere calceamentorum excisis soleis uti; cum S. Ludovico Episcopo Tholosano quotidie expansis in Crucem brachiis orare; cum Venerabili Joanne de S. Guilielmo Augustiniano supra angustum & breve lignum alligatus honori Christi in Cruce morientis dormire; cum aliis felle potum miscere, nodosis flagellis corpus diverberare, per biduum ab omni cibo abstinere; potes saltem cum Alexandro Luciagho sæpius in die formare Crucem in fronte, ore, & pectore, adiaciendo: *JESUS Crucifixus sit in cogitationibus meis: JESUS Crucifixus sit in Verbis meis: JESUS Crucifixus sit in operibus meis.* Potes honori morientis IESU saltem offensas remittere, & inimicis tuis reconciliari; potes detestari peccata propter quæ *JESUS moritur*; potes firmo proposito cessare ab aliqua mala consuetudine, potes saltem ex corde suspirare & veniam petere & remissionem peccatorum à JESU moriente, ac dicere *JESU miserere animæ meæ peccatricis: potes denique saltem fixis oculis intueri effigiem JESU in Cruce morientis.* Solus huius aspectus sæpè miras exhibuit animi mutationes. Catharina de JESU Carmelitana unico intuitu Crucifixi, cum esset prius vana juvencula, sic illustrata & immutata est, ut voverit Virginitatem patienti suo servatori, & S. Franciscus dicere solebat: *Christum aspiciere in doloribus idest in lecto Crucis, sufficiens mihi occupatio & consolatio foret, usque ad finem, si Deus tamdiu prorogaret vitam.*

*Barry sup.
cit.*

*Vita S.
Franc.*

*S. Chryf.
ap. Baëcz.
To. 1. in
Evang. li.
4. c. 5. §.
34.*

VI. S. Chrysofomus describens Sanctissimum virum Miletium moribundum in eas erumpit voces: *Quis sustinisset videre Beatum illum extremum emittentem Spiritum? quis sustinisset videre illa supercilia oculorum deprimi atque claudi, & mandata edere novissima? Quis hæc aspiciens non à se discessisset magnitudine calamitatis?* Hæc Chrysofomus de puero homine, quanto potiori jure nos de Deo homine?

Justus

Justus perit & non est qui recogitet. Imitabor quantum licet *Isai. 57.*
 B. Magdalenam de Pazzis, quæ frequenter Crucifixum
 manu gestans discurrebat per Monasterium, & modo
 sorores alloquebatur eum commonstrans: *Nescitis mee Barry in*
forores, quod noster JESUS non sit aliud quam purus amor? Ann. sanct.
 Modo ipsum Crucifixum: *O Domine da mihi tam fortem*
vocem, ut cum te amorem voco, vox mea ab ortu ad occiden-
tem, & in omnibus finibus orbis usque ad inferos audiatur: ut
omnes te ceu verum amorem cognoscant, ament, & gratias tibi
agant. Clamabo & ego, & alloquar omnes mundi sta-
 tus, Reges & Principes, Prælatos Ecclesiasticos & Sacer-
 dotes, nobiles & ignobiles, divites & pauperes, justos
 & injustos, ut recogitent, quia *Justus perit*, ut recorden-
 tur, quia *JESUS moritur.*

VII. Ah! Principes mundi emolliantur corda ve-
 stra ad tam dolorosum spectaculum morientis Regis Re-
 gum! Videte pro Regia Corona gestat coronam spineam,
 pro sceptro arundinem, pro purpura suum sanguinem;
 pro Regio lecto duram Crucem: ipsius pulvinaria sunt
 clavi ferrei; regales epulæ sputa, fel, & acetum; ipsius
 aulici duo latrones; ipsius subditi, mœsta Mater, dilectus
 Discipulus, pœnitens Magdalena cum paucis aliis muli-
 eribus; ipsius salutationes, sunt Judæorum opprobria,
 subsannationes, blasphemix. *Recogitate eum, qui talem Hebr. 12.*
sustinuit à peccatoribus ad-versus semetipsum contradictionem. Et *v. 3.*
 non pudeat imitari magna exempla: Alphonsi Portuga-
 liæ Regis, qui congressurus cum Ismaro Æthiopum Re-
 ge à Christo accepit scutum quinque sacris ejus vulneri-
 bus insignitum. cujus virtute felici potitus est victoriâ:
 Matthiæ Corvini Regis Hungariæ, qui à Turcis cæsus
 per Crucem quam semper secum gestare solebat salutem
 obtinuit. Cum enim ex prælio profugus in duos latro-
 nes incidisset, ac illi de Cruce inter se contenderent, ar-
 reptâ occasione gladium uni eripuit eumque confecit, *Bonfin.*
 alterum vulneravit, & salvus evasit: Ioannæ Reginae Gal- *Hist. Hung.*
 liarum *ad ann.*
1448. *Barry in*
an. sanct.

liarum Ludovici XII. Conjugis, quæ argenteos quinque clavos in capsula inclusos eminentibus cuspidibus proximè ad cor applicatos circumferebat memoriæ JESU Crucifixi: B. Joannæ Portugalliæ Principis, quæ in agone sibi prælegi curavit Passionem Domini, & cum legeretur de colapho accepto, petijt sibi languens brachium elevari, & colaphum sibimet inflixit eo nisu, quo potuit, inquit: *O Domine Deus ignosce famule tuæ peccata.* Sanctæ Elisabethæ Reginae Portugalliæ, quæ per hebdomadam pœnosam vilissimo vestitu induta procedebat in publicum. S. Hedwigis Ducissæ Poloniae, quæ honori Passionis toto anno diebus Veneris jejunabat & abstinebat à vino; cumque Dux maritus id prohibens gustasset aquam die quodam ipsi appositam, sensit esse præstantissimum vinum: Rudolphi Austriaci, qui Cruce pro sceptro usus cum homagium à Principibus Imperii susciperet; Elisabethæ Austriacæ Viduæ Galliarum Regis, quæ Crucifixum affectuosius salutans meruit, ut se Crucifixi effigies ad illam converteret, uti hodieque Viennæ in Ecclesia Reginae Angelorum conspicitur. Ferdinandi II. Austriaci, qui in gravibus necessitatibus ad Crucifixum genuflexus quæsitit auxilium. Præterea innumeros. Hoc satis esto Rex Regum, Dominus Dominantium *JESUS moritur. Recogitate.*

VIII. Ah! vos quoque sacri Antistites, Prælati Ecclesiarum Rectores. Sacerdotes, Religiosi & universus Clerus: Recogitate quia *Justus perit, & non est qui recogitet.* Ille videlicet qui vos *unâ oblatione consummavit in sempiternum sanctificatus.* Recogitate, quod de Sacerdotii dignitate pronuntiat Philo Carpathius: *Ut collum capiti proximum est & inconjunctum, sic veri ministri Dei sacratissimo corpori & sanguini JESU Christi sanctissimè adherent.* Recogitate vos illos esse, quos moriens Christus suæ potestatis hæredes scripsit, & destinavit peragendo sacrificio immaculato. *Pater omnifariam potestatem tradidit Filio: & Filius eamdem*

Vascon.
cit.

Rboo. in
Annal.

Gans in
Gynæc.
Austriac.

Lamorm.
lib. 4. vita
Ferd.

Hebr. 10.
v. 14.

PhiloCart.
path in
Cant.

idem omnisfarium potestatem tradidit Sacerdotibus, ut loquitur Chrysostomus. Hinc sicut placuit dicere S. Cypriano: *Omnipotentia verbi transit panis in Corpus Christi*. Sic pariter licet dicere: *Omnipotentia verbi communicata sacerdoti transit panis in corpus Christi, & quotidie in illo sacrificio recolitur memoria Passionis ejus*. Recogitate quod vobis incruentum sacrificium celebrantibus vel maximè commendetur *memoria Passionis ejus*. Ea de causa Crucifixi imago in altari vobis statuitur, imò & in Missalibus libris repræsentatur, quod observans Innocentius Papa: *Inter Præfationem & Canonem, inquit, in plerisque sacramentarijs imago Christi Crucifixi depingitur, ut non solum intellectus literæ, verum & aspectus picturæ memoriam Dominicæ Passionis inspiret*. Recogitate quod hodie sacerdos in æternum, idem & victima *Justus perit, & non est qui recogitet*. Saltem vos cum devoto illo Religioso apud Cæsarium recogitate, & dicite; *Domine JESU per illam amaritudinem quam pro me sustinuisti in Cruce, maximè quando anima tua benedicta egressa est de corpore tuo, miserere anime meæ in egressu suo*. Et cum ille obtinuerit per hanc orationem liberari à Purgatorii pœnis, vos sperate liberari ab insidiis demonis, animari ad ritè peragendum injunctum vobis munus, corroborari in ministerio vocationis vestræ, sublevari in laboribus pro salute animarum susceptis. *Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ. Ad Crucem JESU morientis, ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno*.

S. Chrysostom lib. 3. de dign. sacerdot.

S. Cyprian. ap. Paolan. Quadr. p. 1. fol. 244.

Innoc. III. de myst. Miss. lib. 3. cap. 2.

Cæsar. lib. 12. cap. 51.

Hebr. 4. v. 15.

Hebr. 4. v. 15.

IX. Ah! vos quoque divites mundi hujus vertite oculos vestros ad eum, in quo sunt omnes sapientiæ & scientiæ thesauri, ad divitias cœli & terræ, qui propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopiâ vos divites essetis. Ecce quomodo moritur justus; *Justus perit, & non est qui recogitet*. Recogitate ejus liberalitatem, qui dedit omnia

2. Corinth. 8. v. 9.

*S. Bern.
in Cant.
ser. 15.*

omnia sua pro nobis, qui manus ita explicatas habet ut voluerit eas acclavari ne in gratiis erogandis contrahi possent. *Quam dulciter Domine JESU cum hominibus versatus es ! quam abundanter multa & magna bona hominibus largitus es !* exclamat S. Bernardus : Manus explicatæ & perforatæ sunt Cornucopiæ non illud fabulosum Herculis quod Naiades omnium fructuum primitiis refertum Copiæ consecrarunt, sed quod in genus humanum effudit

*Tumaio
Genes. 1.3.
num. 213.*

DEI Filius : *Christi manus ligno affixæ non tam in supplicium, quam in Copiosissimum fructum extentæ sunt, quem ad nutriendos homines tanquam è Cornucopia de Cruce decerpfit :* inquit bonus Scriptor. Explicate etiam vos divites manus vestras cum S. Ludovico Rege, cum S. Isabella ejusdem sorore, qui largam his diebus eleemosynam in pauperes & egenos profundebant, cum S. Roberto qui trecentos pauperes hac Hebdomada pœnosa pascens largissimis donabat muneribus. Audite Augustinum in persona

*S. August.
de verb.
Dom.*

Christi vos alloquentem : *Dicit tibi Christus : da mihi ex eo, quod dedi tibi ; de meo quero ; da & redde : habuisti largitorem, fac me debitorem : temporalia mihi das, æterna tibi restituum.* Manus explicatæ & perforatæ è quibus ab omni parte quidquid habuit cum pretioso sanguine effudit, vobis exporriguntur & eleemosynam pro pauperibus petunt. *Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis.*

Matth. 25.

X. Ah ! etiam vos huc advoco pauperes, & necessitate domesticâ laborantes. Videte *Justus perit, & non est qui recogitet.* Sitit ; non est qui potum porrigat : nudus est, non est qui operiat, languet ; non habêt ubi caput reclinet.

*Psal. 22.
Psal. 28.
Threno. 3.
v. 1.*

Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Dederunt in escam meam fel & in siti mea potaverunt me aceto. Ego vir videns paupertatem meam, queritur ipse apud Prophetas, quasi in Exemplum se vobis statuens, ut sciatis carere, ne careatis eo qui omnium donorum largitor est, Nullus adhuc eo paupertatis devenit,

ut

Ut in ejusmodi querelas auderet erumpere. Multis defunt multa, nulli omnia. Deum habes si nihil, Christus in Cruce etiam à Deo se esse derelictum clamavit. *Ju. Psalm. 36.* *nior fui, etenim senui, & non vidi justum derelictum.* Justus es & Deo dives eris. *Derelictus est Dominus, ne nos derelinqueremur* ait S. Cyprianus. Qui Deo dives est omnia possidet. *Intelligas tandem esse te pauperem, quamdiu non habes eum qui facit te divitem.* Afferit Augustinus. Accurrite ergo pauperes, & recogitate procul à ditissimi vestri servatoris abesse vos paupertate. Sititis? haurite de fontibus Salvatoris: esuritis? Angelorum esca vobis in Cruce proponitur: Nudi estis? nuditate suâ vos Christus contegit: caretis lectulo? Crux est. De qua Bernardus: *Dulcis mihi lectulus Crucis tuæ.* Et B. Angela de Fulginio inter excessus orationis solita est exclamare: *Laudo te dilectum, & in tua Cruce habeo lectum meum.* Nihil profus est quod ad exigentiam humanæ necessitatis in moriente JESU non reperias. *Quid queris (inquit Bernardus) quod in illo non invenias? si egrotus es, Medicus est: si exulas, dux est: si desolatus es, Rex est: si impugnaris, pugil est: si sitis potus est: si algæ, vestimentum est: si tristaris, gaudium est: si obtenebraris, lux est: si orphanus es, pater est.* *Quid autem laboro? omnia quæ velle potes & debes, est Dominus JESUS Christus.* Recogitate ergo paupertate pressi, quorum quæ cœteris omnibus conditionem nascens, in mundo conversans, moriens amplexus est Christus, quia *Justus perit & non est qui recogitet.*

XI. Denique omnes præsentés æque ac absentes, nobiles ac ignobiles, magnos & parvos, senes ac juvenes, viros & mulieres, justos & peccatores alloquor: *Recogitate eum qui talem sustinuit tã peccatoribus ad-versus semet- ipsum contradictionem.* Philosophis implicat contradictionem quod impossibile est. Talem sustinuit servator meus contradictionem, quia passus est quæ puro homini pati impossibile fuit. Recogitate contradictionem: *Homo*

S. August.
serm. de
Nat. Dom.

factus (Augustinum loquentem auditis) *Homo factus est hominis factor*, ut *sugeret ubera regens sidera*, ut *esuriret panis*, ut *sitiret fons*, *dormiret lux*, ab *itinere via fatigaretur*, *falsis testibus veritas occultaretur*, *Judex vivorum & mortuorum à Judice mortali judicaretur*, ab *injustis justus damnaretur*, *flagellis disciplina cederetur*, *spinis botrus coronaretur*, in *ligno fundamentum suspenderetur*, *virtus infirmaretur*, *salus vulneraretur*, *vita moreretur*. Quis hæc crederet possibilia, nisi facta fuissent, nisi Deus homo factus divinitatem miraculis, humanitatem miseriis duo quasi contradictoria jungens comprobasset. Igitur anima mea cum audis *JESUS moritur!* cum audis, *Justus perit*, & *non est qui recogitet*: recogita mirandam hanc contradictionem, & toto sensuum pariter ac cogitationum nisu defixa in morientem *JESUM* cum mellifluo Bernardo: *Contemplare benè Dominum & salvatorem tuum. Contemplare benè in capite spinas, in auribus opprobria, in oculis fletum, in ore sel & acetum, in facie alapas & sputa; in collo colaphos, in naribus foetorem, in manibus & pedibus clavos, flagella in dorso, lanceam in pectore. Contemplare & ingemisce: JESUS moritur!*

S. Bern.
in planctu.

XII. Verùm quid ego incassum oro, obsecro, moneo, clamo, exclamo, *Recogitate eum qui talem sustinuit contradictionem?* Perstamus duricordes, immobiles, ficcis oculis, rigidis genibus, otiosis manibus, silentibus linguis, obstinatis cordibus, & *non est qui recogitet in corde suo*. Converto me ad Judæos, ad gentiles, ad Crucifixores, ad Carnifices. Vos impii & scelerati, vos inhumani & crudeles canes, Tauri, Tygrides, & leones adeone vobis insanire placuit, ut ab innocentiae condemnatione, sanctitatis oppressione, justitiæ extirpatione nulla vos potuerit retardare mansuetudo, nulla cohibere commiseratio, nulla deterrere miracula? O infelices & insensati! quem velut rebellem captivum duxistis, est Princeps pacis; quem velut blasphemum proclamastis, est ipse Deus; quem velut malefactorem ac-

cusa-

cufastis, est vester benefactor; quem velut nocentem condemnastis, est ipsa innocentia; quem velut latronem suspendistis, est mundi Salvator; quem velut sceleratum occidistis, est ipsa sanctitas & vita mortalium. Quid egistis vecordes, & omni sensu humanitatis destituti? *Sanguis ejus super vos & super filios vestros.* Non vos tantum sed & filios vestros manet justissima Dei vindicta; semper infelices futuri in filiis & nepotibus vestris.

XIII. Quos verò nunc alloquor? Judæos? gentiles? Crucifixores? Carnifices? Ah Christiani! Nos illi sumus Judæi, nos illi gentiles, nos illi tortores, qui Christum ex horto captivum abduximus; qui eum peccatorum funibus colligavimus, ad iniqua tribunalia deduximus, falsò accusavimus, calcavimus, percussimus, irrisimus, conspuimus, flagellavimus, spinis coronavimus, condemnavimus, Cruci affiximus, & tandem occidimus. Tu avare & scelerator illum vendidisti; tu acediose & inconstans in divino servitio illum deseruisti; Tu vanæ libertatis amator illum vinculis constrinxisti; Tu invidie illum ad tribunalia pertraxisti; Tu mendax illum falsis testimoniis onerasti; Tu delicatule & mollicelle illum proculcasti; Tu Pseudo-Politice illum subsannasti; Tu proximi contemptor illum conspuisti; Tu luxuriose & impudice illum denudasti; Tu molestiarum osor & impatiens illum flagellasti; Tu superbe & tumide illum spinis coronasti; Tu ambitiose illum purpurâ induisti; tu curiose alienorum scrutator illum veste alba donasti; Tu injuste Judex in illum mortis sententiam tulisti; Tu vorax & gulose illum felle & opprobriis saturasti; Tu ebrie & vinolente illum absynthio & aceto potasti; Tu prodige & illiberalis illi manus perforasti; Tu inquiete deliciarum venator illi pedes acclavasti; Tu sanguinarie illi latus aperuisti; Tu denique iracunde illum crudeliter occidisti. Uno verbo nos omnes vitam nostram in Cruce suspendimus, & ignominiosè exstinximus.

XIV. Quisquis es, prodi fodes, ex toto hoc nu-

mero congregatorum, qui gloriari audeas te in monte Calvariae, quando Filius Dei Crucifixus est non interfuisse; te manus impias ad eum ferendum, Crucifigendum, occidendum non applicuisse: prodi fodes. Quid? an non Christus ante mille sexcentos & plures annos passus est? ubi tunc nos fuimus si illi intulimus manus? ah longè proveciores fumus ætate: num deses oblivio memoriam nobis sustulit delicatæ illius merendæ in Paradiso? Nos nos omnes cum primis nostris parentibus ante quinquies mille, septingentos & plures annos dentes infiximus pomo ligni prohibiti, nos Dei legem transgressi fumus; nos igitur etiam Christum in monte Calvariae ligno affiximus, occidimus. Peccata nostra fuerunt instrumenta tormentorum Christi. Amplius aliquid ausim dicere: multi nostrum Christum immitius, crudelius & inhumanus tractarunt & vulnerarunt quam Judæi, quam Gentiles, quam Carnifices, qui ipsum Cruci affixerunt. Etenim concedite mecum in spiritu mentis vestræ Hierosolymam, quærite ex singulis, qui ad actualem Crucifixionem concurrerunt tortoribus. Quid tu operatus es ut Christus occideretur? & respondebit unus: ego illum funibus ligavi; alius dicet: ego illum pedibus calcavi: fatebitur alius, ego illum conspui: quin alius: ego illi spineam coronam infixi: alius ego flagellis cæcidi, ego clavos incussi, ego lancea latus aperui. Singuli particulare quid egisse deprehendentur, nullus erit qui hæc omnia simul exercuerit. Tu verò peccator, quoties lethali noxa te obstringis, toties repetis omnia illa tormenta, & omnibus illis, quantum in te est Christum excrucias. Tu illum ligas, conculcas, conspuis, verberas, flagellas, spinis coronas, illudis, blasphemias, Crucifigis, occidis, & quod varii diverso tempore contra illum egerunt, id totum in uno peccato colligis, & agis simul personam Judæ qui vendidit, Malchi qui colaphum impedit, Caiphæ qui blasphemum pronuntiavit, falsorum testium qui accusarunt, Herodis qui ei illudit,

Pilati

Pilati qui injustè condemnavit, eorum qui flagellarunt, eorum qui Cruci acclavarunt. Unus exercees quod multi.

XV. Neque hoc commentum meum existimes: magni Augustini fundata consideratio est, qui ad illa verba Joannis: *Tulerunt ergo lapides Judæi ut jacerent in eum,* sic ad præfatum sensum ratiocinatur: *Fortè dicitis malum fecerunt Judæi, qui eum lapidare voluerunt, & qui eum Crucifixæ-*

S. August.
serm. 44.
in Dom.
de Passio.

nerunt. Scitote ac firmiter credite, quia hoc faciunt Christiani hodie malè viventes, eo quod tunc Christum vitis persequuntur. O quam pauci sunt in tanta multitudine Christianorum, qui JESUM non persequantur, & lapident, & occidant. Sic Augusti-

nus, cui manum porrigit Bernardus ingemiscens: *Cur addimus afflictionem afflicto: magis aggravant Christum vulnera peccati nostri, quam vulnera corporis sui.* Et de Judæis differens addit: *In hoc fortè minus reprehensibiles (Judæi) quam novi Crucifixores, qui manibus & verbis mortem illi accersunt, immortalem mortificant, in crucifixibilem crucifigunt.* Minus certè reprehensibiles Judæos existimat ipse Apostolus Paulus, quia inquit: *Si cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Peccatores verò Christiani cum Dominū agnoscant rursus crucifigentes Filium Dei, & ostentui habentes, excusationem non habent. Hæc nos scimus, legimus, audimus, credimus: hæc nobis sæpius repetuntur, inculcantur, & memoriæ repræsentantur, neque tamen desistimus à peccatis, non cessamus tormentare & crucifigere JESUM. *Et non est qui recogitet in corde suo.* Non est qui serio cum firmo emendationis proposito compatia-

S. Bern.
ser. ser. 2.
Paschæ.

tur Christo morienti. *O homo attende* (concludo verbis Augustini) *O homo attende, & quantum vales recogita, quid pro te datum est. Pro te enim gloria Patris illuditur; speculum sine macula conspuitur; agnus innocens ligno suspenditur; Magister pro te cæditur; salus vulneratur; Medicus infirmatur; fons sitim patitur, vita pro te moritur. O homo! si homo es recogita: JESUS moritur! amplius dicere non possum. Ad hominem hoc satis dictum est. JESUS moritur!*

I. Cor. 2.
v. 8.
Hebr. 6. v.
6.

O homo attende, & quantum vales recogita, quid pro te datum est. Pro te enim gloria Patris illuditur; speculum sine macula conspuitur; agnus innocens ligno suspenditur; Magister pro te cæditur; salus vulneratur; Medicus infirmatur; fons sitim patitur, vita pro te moritur. O homo! si homo es recogita: JESUS moritur! amplius dicere non possum. Ad hominem hoc satis dictum est. JESUS moritur!

S. August.
ap. Obicini.
fol. 286.

ALLOCUTIO ACADEMICA

In Parasceve.

TITULUS CRUCIFIXI. THEMA.

Occidet Sol in meridie. Amos. 8.

Imposuerunt super caput ejus causam ipsius
Scriptam.

HIC EST JESUS

Matth. 27.

Qcubuit æternus Sol in meridie, exeste lumina: nullus hodie de luminibus sollicitus sit Orator. Extinctum publicum Mundi lumen ne quidem in Epicedio admittit stellas. Deponite purpuratas epomides Theologi: Universi Domino pullata funebri amictu parentat Universitas. Cessent clamosa disputantium iurgia: Verbum quod erat in principio apud DEUM, prolatum hominibus, sublatum in aërem, post septem verba conticuit: jam arcanas tantum exigit speculationes. Fugerunt sydera: opticos recondite tubos Astrologi: non captatur per oculares insidias sol, qui captus est per crudeles insidias impiorum. Quæ mutuam ab eo lucem habuerunt stellæ, excesserunt cœli foro, quasi reæ repetundarum, cum reus peragitur *Lucis Author*. Quiescite Peripatetici: sapiens viator pervenit ad
termi-

terminum : hic relictis vestris terminis confidete. *Anima sedendo fit sapiens.* Nullos hodie scribite Medici Aphorismos, omnia totius mundi symptomata unicâ potione amari calicis sunt curata ; diem solum Criticum observate. At vos à quibus hactenus silentium exigebam Academici, laxate frenos singultibus, ingemiscite, suspirate. Multis illi titulis debemus hæc affectuum stipendia, quem uno vobis titulo ad mortis stipendium condemnatum exhibeo. *Hic est JESUS.* Ordinem dictionis non exigite, inter saxorum fragmenta frangetur oratio, & sine ordine subsultabit, ubi rerum omnium turbatus est Ordo. Clarus hodie Orator esse non possum relegatâ ad Cimberias tenebras universitate. Pro luce chaos obscurum, pro sole eclipsim, pro stellis stillas sanguineas, pro acuminibus spinarum aculeos expectate : & si humanitatis expertes non estis, vos quoque stillate lacrymas à cordis fonte, si non ab oculis.

Vaticinans olim Propheta ex arcano æternæ sapientiæ decreto, & duris Hebræorum cordibus velut faxeis obeliscis insculpens morituri DEI Hieroglyphicum, agebat : *Et erit in die illa, occidet sol in meridie ; & tenebrescere faciam terram in die luminis : & convertam festivitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum : & inducam super omne dorsum vestrum saccum, & super omne caput calvitium ; & ponam eam quasi luctum unigeniti, & novissima ejus quasi diem amarum.* Agnosco Solem. O Solem quasi non Solem, quia solum : *De gentibus non est vir mecum.* Solem desolatatum à syderibus, obscuratum à tenebris ; cruentatum à sanguine, eclipsatum à terra : Solem qui oriens ex alto à Dieiparæ, an Deiparæ Auroræ utero nostrum Horizontem ascendit de medio noctis silentio, & giganteis passibus cucurrit in meridie ad pœnarum & mortis occasum : Solem qui medius inter cœlum & terram omnia traxit ad seipsum : è cœlo Angelos, è terra homines, spectatores non habens nisi cum deficeret : Solem qui assumpto virga-

virgarum fasce Cometam induit, salutari humani generis portento : Solem qui præsignatum in Abrahamæ sacrificio signum arietis mense Martio ingressus suo sanguine fregit adamantina corda mortalium, & proscrip̄ta mortalitatis hyeme, ver sacrum aperuit immortalitati : Solem cui præcepit cœlestis Josue ne moveretur, donec ultionem impleret de Infernalibus Amorrhæis : *Steteruntque Sol & Luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis* : Ille clavis ligno affixus, hæc mœrore attonita : *stabat juxta Crucem* : Solem qui non solis decem gradibus retrocessit in vitæ horologio, sed totum cursum per occasum suum revocavit ad ortum ; & dum umbras è sepulchris elicit, umbras sustulit universo. Sic, qui alias in meridie

----- facit minimas altissimas umbras.

prodigiosis obumbratus tenebris omnes proscripsit umbras, suffectâ ignorantia caligini luce veritatis : sed quid audio ? *Occidet Sol in meridie, & tenebescere faciam terram. Et tenebræ factæ sunt super universam terram.* Nempè coalluit atra caligo nubium ; & eclipsatum solem per ignominiam Crucis subduxit oculis, sed ingessit cordibus, impressit affectibus : ut vel cœci videant in tenebris qui caligabant in luce, *quia re-vertebantur percutientes pectora sua.* Noctem præoccupans in splendoribus sanctorum generatus, noctem induxit moriens in meridie. Sed hæc nox omnes noctes denoxtat, omnes tenebras detenebrat.

Nam vel gentilis Centurio *Videns quia sic clamans exspirasset,* ait : *Verè hic homo Filius DEI erat.* Somniate quas vultis in sole vestro maculas Astrologi : in hoc si oculati estis, veras videbitis, quas nostra induxerunt delicta ; *quia hic homo Filius Dei erat.* Divinate Genethliaci salutares ex Dominatore sole prognoses, solem nostrum beneficum experimur sidus in domo mortis, *quia hic homo Filius DEI erat.* Miremini vestra Meteora Philosophi, tres sæpè Soles in cælo visos, & aliquando in singulis apparentem gladium sanguineum ; ecce Parhelios in monte Calvario

Iosue 10.

Ioann. 19.

Matth. 27.

Sur. in
Comment.
ad ann.
1514.

Disci-

Discipulum & Matrem *juxta Crucem JESU*, quorum animas doloris gladius pertransivit, *quia hic homo Filius Dei erat.* Credebam aliquando Poëtarum figmentum esse Solem igneo curru vehi, jam ligneo elevatum video in aërem, & pro aureo capillitio coronam spineam, pro radiis tenebras, pro luce caliginem, pro loris flagella, pro equis indomitos Carnifices adhibere. O Solem obductum nubibus tormentorum; sed in gratias influentiarum largitate profusum Solem, qui cordis inflammati calore superiorum exhalationes in altum trahit, ut in lacrymas eliquet; nubes cogit, ut resolvat in pluvias; Solem, qui extra eclipticam positus, universa tamen signa decurrit non tota die. In ariete suum corpus destinatum sacrificio: *Vidit arietem intra vepres hærentem.* In Tauro scribas & Sacerdotes: *Tauri pingues obsederunt me.* In Gemini-^{Gen. 22.} nis duos latrones: *Crucifixerunt eum & cum eo alios duos*^{Psal. 21.} *hinc & hinc.* In cancro armatos milites: *Abierunt retror-*^{v. 13.} *sum, & ceciderunt in terram.* In Leone dæmonem, qui si-^{Joan. 19.} *cut Leo rugiens circuit quærens quem devoret; dilacera-*^{Joan. 16.} *vit Leonem quasi hædum.* In Virgine matrem doxentem: *Dixit matri suæ.* In libra Crucem: *Statera facta corporis.* In Scorpione aculeata flagella: *Tradidit JESUM* ^{Joan. 19.} *flagellis cæsum.* In Sagittario mortem: *Ero mors tua & mors!* ^{Osee 13.} In capricorno iniquos Judices: *omnes condemnaverunt eum* ^{Marc. 14.} *esse reum mortis.* In Aquario flentes mulieres: *Filie Jeru-* ^{Luc. 23.} *salem nolite flere super me, sed super vos ipsas flete.* In piscibus creaturas omnes elingues, quæ quod voce non poterant testatæ sunt factis: Quassatum terræ elementum, dissilierunt in fragmina saxorum moles, recesserunt montes in chasmata, ipse clivus Calvariæ inscrutabilem hiatus aperuit; reddiderunt monumenta mortuos, omnia simul cum solis occasu optarunt occasum.

Et quæ hujus tantæ in mundo confusionis origo? quæ insolitarum Metamorphoseon causa? *Imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: HIC EST JESUS.*

Ergone quia JESUS est turbantur elementa, commove-
tur natura, confunditur rerum ordo, nox meridiem op-
primit; diffiliunt ingenti fragore saxa, reverti omnia
conantur in primum chaos? Ergone quia Salvator est,
mundum salvare non potest, nisi ipse mundus ad interi-
tum properet? Decreto æterni Patris nominatur JESUS;
decreto hominum damnatur ut reus. Salutis nomen, est
omen interitus. JESUS Deus est, & à creatura con-
temnitur? Salvator est, & in Cruce perimitur? Vita est,
& à mortuis occiditur? Caput omnium est, & capitali
sententia plectitur? *Imposuerunt super caput ejus causam ip-
sius scriptam.* Pilatus scripsit, qui dixerat: Nullam ju-
venio in eo causam: scripsit Judæorum impietas, quæ
blasphemum, quæ malefactorem, quæ seductorem ap-
pellavit. O nimium quantum insani, quo vos rabies bel-
luina impellit? *HIC EST JESUS.* Causam non dixit,
& causâ cecidit, & causa est scripta *HIC EST JESUS.*
Idemne vobis est JESUS & blasphemus? JESUS & ma-
lefactor? JESUS & seductor? *Imposuerunt super caput ejus.*
O deceptores qui sic imponitis! nempe caput accusa-
tionis est quia salvat, quia *HIC EST JESUS*, caput ex
quo desumpta sunt argumenta ut condemnaretur qui
absolvebat, aliud non est nisi quia *HIC EST JESUS.*
Sed extorquetur innocentiae testimonium vel ab invitis:
cœcutit humanum judicium ubi exercetur judicium si-
ne judicio. Damnatur innocens, qui nocere nec voluit
nec potuit: absolvitur nocens, qui palam occidit. Præ-
fertur Barrabbas quia latro; rejicitur JESUS quia JE-
SUS. Reus esse non potuit, qui reo salutem attulit dam-
no suo. Omnino cœcos fuisse oportuit impios, qui ne-
que ex inscripto titulo innocentem potuerunt agno-
scere.

Quid nos ad hæc Academici? nobis quoque hæc
feruit Crucis Epigraphe. Si Crux liber est apertus, me-
rito in capite libri scriptus est titulus *HIC EST JESUS.*

Scire

Scire *JESUM* omnes scientiæ compendium est. Si Crux aromatum officina est, in frontispicio suaveolentiam pollicetur: *HIC EST JESUS. O JESU.* In odorem unguentorum tuorum curremus. Si Crux Cathedra docentis est, una Thesi sapientiæ complectitur Epitomen, quam frustra oppugnarunt Hebræi: *HIC EST JESUS. O JESU.* Doce me facere voluntatem tuam. Si Crux tribunal est, causam exhibet, sed quæ reum absolvit, Judicem damnat: *HIC EST JESUS. O JESU.* *Justificeris in sermonibus tuis, & vincas cum judicaris.* Si Crux palatium est, hinc colliges quam oneroso titulo eam Dominus possideat, non solum pedum sed totius corporis positione: *HIC EST JESUS.* Ah! In domum Domini ibimus. Si Crux thesaurus est, hoc sigillo clausam æstimabis, quod Stemma exprimit possessoris: *HIC EST JESUS. Ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Si Crux *Matth. 6.* obeliscus est æternæ consecratus memoriæ, hoc notari debuit Hieroglyphico, ut eius nobis constaret causa. Si Crux thronus Regius est, ipsius Regis nomine signanda fuit, ne illam adorare dubitarem. Si Crux trophæum est, hoc eam scuto in apice ornari decuit, in quo tela hostium omnia sunt contracta. Si Crux Mausolæum est; alio non erat opus Epitaphio, quam *HIC EST JESUS.* Quod ut Pilatus scriberet, manus lavit; ut omnes legerent, cacumini imposuit; ut omnes intelligerent, linguarum trias characteres dedit: ut tu penetres, cor planctu ablue, lacrymis suffunde oculos. O titulum! ð causam scriptam, in qua meam causam intelligo! O dulce nomen *JESU* in quo causa meæ accusationis finita est! O notas, quibus meæ felicitatis Horoscopus est delineatus in sole! Eramus jam inde à mundi exordio ære alieno gravati, & syngrapham debiti nostri tenebat infernalis exactor, hoc titulo sublatus est titulus debiti; hoc nomine nomina omnia sunt persoluta, & mille vulnerum lituris deletum obligationis chirographum, af-

fixum Cruci ab eo, cuius nomen: *HIC EST JESUS.* Jacuimus vulnerati viatores, & Samaritanus præteriens oleo misericordiæ suæ nos inunxit cuius nomen oleum effusum; *HIC EST JESUS.* Hærebamus in densis ignorantiae umbris: qui nobis è Cathedra Crucis veritatis lucem demonstravit: *HIC EST JESUS.* Lata erat in nos decretoria maledicti sententia; qui nos ab ea pro tribunali suo absolvit, *HIC EST JESUS.* Demersi fuimus in profundo lacu pœnæ damni: qui nos ad Palatium suum evocavit, *HIC EST JESUS.* Ambulavimus in obscuris tenebris peccatorum, qui nos radiis gratiæ suæ illustravit: *HIC EST JESUS.* Et quam tantis beneficiis reciprocã obtulimus gratitudinis tesserã? soluti debito, nova debita contraximus: mortis faucibus erepti; rursus in mortem incidimus: veritatem affecti nova insania desipuimus: maledicto liberati, multiplex maledictum incurrimus: extracti è profundo, in abyssum proruimus: illustrati gratiã, peccati nocte iterum nos involvimus. Et nos illi sumus, qui scripsimus: *Causam ipsius scriptam.* Solatur tamen nos, quia adhuc *HIC EST JESUS.* Tu ingratus homo assertus in libertatem filium Dei, abduxisti in servitutem constructum vinculis peccatorum tuorum, & tamen *HIC EST JESUS.* Tu inconstans in divino servitio alligasti eum columnæ, & tamen *HIC EST JESUS.* Tu blasphemæ eius sacratissimum os pugnis verberasti, tu ei colaphos infregisti; & tamen *HIC EST JESUS.* Tu delicate carnis tuæ rurator & lascive eum virgis & scorpionibus flagellasti: & tamen *HIC EST JESUS.* Tu gulose & gastrimarge dedisti in escam eius fel & absynthium, & tamen *HIC EST JESUS.* Tu vini cupide, crapula & ebrietatis mancipium, ardentem eius sitim aceto extinxisti, & tamen *HIC EST JESUS.* Tu impudens & inverecunde, Virgineum ejus corpus ignominiosè nudasti, & tamen *HIC EST JESUS.* Tu avaro manus ejus mundi artifices crudeliter perforasti, & ta-

& tamen *HIC EST JESUS*. Tu vage & petulans cupidiarum sectator ejus pedes, quorum terra scabellum est Cruci acclavasti; & tamen *HIC EST JESUS*. Tu iracunde lancea pectus ejus transverberasti; & tamen *HIC EST JESUS*. Tu denique peccator quisquis es, ei in per amarissima tormenta extinxisti: & ecce causam ipsius scriptam *HIC EST JESUS*. O culpam amoris perfectissimi! ô delictum charitatis immensam! ô errorem obedientiam infinitam! Accemtaſti mi Redemptor e celo tibi decretum nomen *JESU*; & ego in corde meo decrevi te Cruci affigere. Abscondisti in hoc nomine flammam tuam charitatis, et ego in corde meo accedi flammam iracundiam. Contexisti tuo nomine velut scuto animam meam ne irati Patris fulmine exanimaretur: & ego te publico mundi spectaculo & ludibrio exposui. Depinxisti in nomine *JESU* clementiam tuam, & ego per summam ingratitudeſ te vulneribus deformavi. Illustrasti animam meam splendoribus hujus nominis & gratiam tuam, & ego te in Cruce extinxi. Et ecce *causam tuam scriptam HIC EST JESUS*. Fuisti mihi semper *JESUS*, & ego tibi toties Judas, ego impius miles, ego blasphemus Caiphaz, ego iniquus Pilatus, ego irrifor Herodes ego Crucifixor: ego motrix intelligentia, quae sine intellectu coelum movi, & Solem e medio cursu in occasum praecipitavi. Heu me! occidit mihi Sol in meridie cum esset oriens gratiam: Occidit Sol in meridie obrutus nocte meam malitiam! ô nomen sacrosanctum! O nomen summe honorificum, quod pro me exposuisti Monarcham coeli summae ignominiam! ô nomen conferens gloriosam vitam, quod pro me condemnasti largitorem vitae ad probrosam mortem! ô nomen oriens omnis gratiam, quod pro me transtulisti Solem divinum ad occasum innumerabilium tormentorum! *Quid retribuam Domino, pro Psal. 115. cunctibus quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo.* Ubi calix, ibi nomen, ubi nomen ibi

Crux, ubi Crux ibi signum. Sint Philosophis nomina signa ad placitum. Ah quale hoc signum! signum planè ad placitum DEI Filio: Signum arcus sagittam ciaculantis, quam libratam in terras emisit divinus amor, ut cor meum feriret: signum alarum quas explicuit immortalis Phœnix cum in Calvarie rogo cremandus ligna comportaret, ut me suis ardoribus animaret: Signum temonis qui naviculam corporis Dominici direxit ad naufragum mortis portum, ut meam navim appelleret ad litus vitæ: Signum ligonis quem nobilis fossor in montem detulit, ut animam meam velut thesaurum unice desideratum ex abstrusis inferni latebris effoderet: signum currus triumphalis, quem sibi fabricavit Tartari debellator, ut in eo conscenderet Capitolium ignominie, & me deduceret ad Capitolium gloriæ: Signum torcularis quod botrum Cypri comprimens non vinum stillat sed sanguinem, ut à contrito corde meo extorqueat stillas lacrymarum, Signum Labari militaris in quo pro Romano S. P. Q. R. inscriptum legitur I. N. R. I. ut discam sub hoc signo certare adversus dæmonem, in hoc signo vincere: Signum quod cœlestis Hercules sublatum humeris ceu clavam vibravit, & debellans Mundum, dæmonem ac mortem, tricipitem Cerberum catenatum in triumphum duxit; ut me ab Orci faucibus eriperet: Signum quod Novellus Moyse non descendendo, sed ascendendo montem portavit ceu tabulas legis, ut ego in illo amorem DEI & proximi condiscerem signum quod novellus Samson velut duas portas ad publicum spectaculum in montem extulit, ut ego libertatis meæ trophæum in eo suspicerem: signum quod divinus Jacob velut Scalam cœlo applicitam contemplatus erexit in titulum altare, in quo seipsum sacrificavit, ut & ego in illo sacrificarem non aliam victimam quam cor meum: signum denique multiplex quod in Sole Pater æternus posuit: *Erunt signa in Sole*, ut cor meum à piis Solis hujus splendoribus

doribus irradiatum, assiduo contemplationis intuitu in hoc nomen, in hoc signum, in hunc titulum ceu scopum collimaret. Ah Academici spectate hoc nomen, legite hunc titulum, observate hoc signum; in quo ceu Pyramide incisa sunt hieroglyphica tormenta illius, & delicta nostra; causa illius, & causa nostra. Et dum Sol noster prodigiosis signis spectabilis occumbit in meridie in vastissimum Oceanum poenarum mersus, hoc mane, hac die, quæ quasi *luctus unigeniti* & *novissima ejus quasi dies amara est*; oriatur in amaro pelago lacrymarum nostrarum, & demergat infernalem Pharaonem cum exercitu suo peccatorum nostrorum satellitio. Appendamus Statere Crucis Amorem illius, dolorem nostrum, ac ponderemus contriti cordis affectu *Causam illius scriptam HIC EST JESUS*: causam nostram subscriptam; Hic est peccator. Dixi.

Ego Peccator I. L. S. Tibi
JESU CRUCIFIXO.

Regi seculorum Immortali & Invisibili
Soli Deo Honor & Gloria.

F I N I S.

I. INDEX CONSIDERATIONUM.

- A** *Locutio Preliminaris.* fol. 1
Thema. Sapientia edificavit sibi domum; excidit columnas septem, miscuit vinum & proposuit mensam. Prov. 9.
- Statio I. in Cœnaculo.**
- Consideratio I.* Pro feria V. post Cineres. p. 8
Lotio pedum. Thema. Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Joan. 13
- Consideratio II.* Pro Dominica I. Quadragesimæ. p. 19
Institutio SS. Sacramenti. Thema. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. 110.
- Consideratio III.* Pro feria V. Dom. I. Quadragesimæ. p. 29
Laus sanctissimi Sacramenti. Thema. Laudis thema specialis, panis vivus & vitalis. Hym. S. Thom.
- Statio II. in Monte Oli-veti.**
- Consideratio IV.* Pro Dominica II. Quadragesimæ. p. 47
Exitus ad hortum. Thema. Et hymno dicto exierunt in montem. Matth. 26.
- Consideratio V.* Pro feria V. Dominicæ II. Quadrag. p. 57
Sudor sanguineus. Thema. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Lucæ 22.
- Statio III. Deductio ad Annam.**
- Consideratio VI.* pro Domin. III. Quadragesimæ. p. 70
Viacula & Conculcatio. Thema. Et ligaverunt eum: Et adduxerunt eum ad Annam primum. Et misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem. Joan. 18.
- Statio IV. apud Caipham.**
- Consideratio VII.* Pro feria V. Dom. III. Quadragesimæ. p. 81
Alapa & accusatio. Thema. Expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum cœciderunt. Princeps autem sacerdotum, & omne concilium quærebant falsum testimonium contra Jesum, Matth. 26. Joan. 18.
- Statio V. apud Herodem.**
- Consideratio VIII.* Pro Dominica IV. Quadragesimæ. p. 95
Illusio. Thema. Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.
- Statio VI. apud Pilatum.**
- Consideratio IX.* Pro feria V. Domin. IV. Quadragesimæ. p. 105
Flagellatio. Thema. Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. 5.
- Consideratio X.* Pro Dominica V. Quadragesimæ. p. 114
Coronatio & Ecce Homo. Thema. Et placentes coronam de spinis posuerunt super caput ejus. Matth. 27.
- Statio VII. in Monte Calvarie.**
- Consideratio XI.* Pro feria V. Domin. V. Quadragesimæ. p. 126
Bajulatio Crucis. Thema. Et baiulans sibi Crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariz, locum. Joan. 19.
- Consideratio XII.* Pro Dominica Palmarum. p. 138
Crucifixio. Thema. Ascendam in Palmam, & ap-

Considerationum.

- & apprehendam fructus ejus, *Cant.* 7.
Consideratio XIII. Pro feria II. Hebdomadæ Pœnosæ. p. 149
 Prodigia, *Thema.* Tenebræ factæ sunt super universam terram. *Matth.* 27.
Consideratio XIV. Pro feria III. Hebdomadæ Pœnosæ. p. 159
 Testamentum, *Thema.* Dilexit nos & tradidit semetipsum pro nobis *Ephes.* 5.
Consideratio XV. Pro feria IV. Hebdomadæ Pœnosæ. p. 170
 Spolia, *Thema.* Fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam. *Isai.* 53.
Consideratio XVI. Pro feria V. in Cœna Do-

- mini. p. 181
 Memoriale, *Thema.* Convertentur sedentes in umbra ejus; vivent tritico: memoriale ejus sicut vinum Libani *Osee.* 14
Consideratio XVII. In Parasceve. p. 193
 Inclinatorio Capitis, *Thema.* Et inclinato capite tradidit spiritum. *Joan.* 19.
Consideratio XVIII. In Parasceve. p. 221
 Expiratio, *Thema.* Justus perit, & non est qui recogitet. *Isai.* 57.
 Allocutio Academica in Parasceve. p. 238
 Titulus Crucifixi, *Thema.* Occidit Iesum in meridie. *Amos.* 8. Imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam: Hic est JESUS. *Matth.* 27.

II. INDEX LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

Genesis.

2. Inspiravit in faciem ejus spiraculum vite. p. 214
 3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. p. 59
 4. Cumque essent in agro interfecit eum &c. p. 130
 ib. Quare concidit facies tua. p. 199
 22. Vedit arietem inter vepres hærentem. p. 241
 32. Non dimittam te nisi benedixeris mihi p. 158
 37. Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi confurgere manipulum meum. p. 77
 ib. Vide an tunica Filii tui hæc sit. p. 103
 ib. Tunica filii mei hæc est: fera pessima comedit eum. p. 121
 49. Benjamin lupus rapax, vespere dividet spolia. p. 171

Exodus.

10. Factæ sunt tenebræ horribiles in universa terra. p. 92
 13. Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nubis, & per noctem

- in columna ignis. p. 22
 14. Respexit Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis & nubis, & interfecit exercitum eorum. p. 26

Leviticus.

4. Sponsus sanguinum tu mihi es. p. 122
 6. Vestietur tunica Sacerdos, & feminalibus lineis. p. 100
 17. Sanguinem universæ carnis non comederis, quia anima carnis in sanguine est. p. 65

Deuteronomium.

1. Quod justum est judicate, sive civis ille sit sive peregrinus. p. 88
 25. Pro mensura peccati, erit & plagarum modus. p. 109
 27. Maledictus qui pervertit iudicium. p. 88
 28. Erit pendens vita tua ante oculos tuos. p. 215

Josue.

6. Conclamabit omnis populus, & murus funditus corruent. p. 175
 Ste.

19. Steteruntque Sol & Luna, donec ulcisceretur se gens. p. 140

Judices.

9. Dixerunt omnia ligna ad rhamnium veni & impera nobis. p. 117
 16. Arrepta securi præcidit arboris ramum, impositumque ferens humero dixit ad focios: Quod me videritis facere, cito facite. p. 136
 15. Ligaveruntque eum duobus funibus. p. 75
 16. Liger eum septem nervicis funibus necdum siccis. p. 75
 16. Dilaceravit leonem quasi hædum. p. 241

Reges.

I. 15. Melior est obedientia quam victimæ. p. 198
 I. 18. Percussit Saul mille, & David decem millia. p. 92
 II. 6. Extendit manum Oza ad arcam Dei &c. iratusque est indignatione Dominus. p. 84
 II. 23. Hæc nomina fortium David: sedens in Cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus. p. 172
 III. 13. Apprehendite Prophetam illum &c. Et statim exaruit manus ejus. p. 84
 III. 19. Sedebat subter unam juniperum. p. 186
 IV. 4. Posuitque os suum super os ejus &c. & oscitavit puer. p. 203

Esdras.

III. 3. Unus scripsit: forte est vinum: alius scripsit: fortis est Rex. &c. p. 177
 III. 4. Veritas magna & fortior præ omnibus. p. 177

Job.

5. Qui facit magna & inferutabilia, & mirabilia absque numero. p. 20
 16. Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes perculserunt maxillam

meam.

p. 86

Psalmi.

4. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Hæc requies mea. p. 212
 6. Lavabo per singulas noctes lectum meum. p. 69
 7. Arcum suum tetendit, & paravit illum: paravit in eo vasa mortis. p. 173, 197
 8. Minuisti eum paulò minus ab Angelis. p. 121
 13. Dominus de cælo prospexit &c. omnes declinaverunt. p. 89
 68. Intraverunt aquæ usque ad animam meam. p. 218
 21. Ego autem sum vermis & non homo. p. 172
 16. Circumdederunt me canes multi: Tauri pingues obsederunt me. p. 73, 241
 16. Dinumeraverunt omnia ossa mea. p. 110
 16. Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. p. 232
 24. Oculi mei semper ad Dominum. p. 71
 25. Circumdabo altare tuum Domine, ut enarrem universa mirabilia tua. p. 20
 68. Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto. p. 232
 34. Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi. p. 147
 36. Etenim senui, & non vidi justum derelictum. p. 233
 37. Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt. p. 139
 16. Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. p. 93
 16. Amici mei & proximi mei adversum me appropinquaverunt, & qui juxta me erant de longe steterunt. p. 209
 39. Comprehenderunt me iniquitates meæ. p. 155
 16. Holocaustum pro peccato non postulasti, tunc dixi: Ecce venio. p. 198
 43. Tota die verecundia mea contra me est. p. 143
 16. Confusio faciei meæ cooperuit me. p. 155

Locorum S. Scripturae.

54. Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, p. 15
ib. Veniat mors super illos, & descendant in infernum viventes, p. 16
55. Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo, p. 174
56. Laqueum paraverunt pedibus meis; foderunt ante faciem meam foveam, p. 75
59. Moab olla spei meae, p. 162
67. Adolescentulus in mentis excessu, p. 171
68. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit, p. 207
ib. Infixus sum in limo profundi, p. 218
72. Fui flagellatus tota die, p. 109
83. Respice in faciem Christi tui, p. 120
105. Fecit magna in Aegypto, mirabilia in terra Cham, p. 21
110. Memoriam fecit mirabilia suorum misericors, p. 3. 20. 23
115. Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo, p. 72. & 168
118. Tempus faciendi Domine dissipaverunt legem tuam, p. 13
122. Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis, p. 199
139. Funes extenderunt in laqueum, juxta iter scandalum posuerunt mihi, p. 75
145. Dominus solvit compeditos, p. 76

Proverbia.

7. Iniquitates suae capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur, p. 71
9. Sapientia aedificavit sibi domum, excidit columnas septem, p. 2
14. Risus dolorem miscabitur, & extrema gaudii luctus occupat, p. 55
29. Humilem spiritu suscipiet gloria, p. 201

Cantica.

1. Osculetur me osculo oris sui, p. 20. 46. 203
ib. Fasciculus myrrhae dilectus meus, p. 49. 71. 122
ib. Oleum effusum nomen tuum, p. 53. 222

- ib. Botus Cyprae dilectus meus, p. 127. 223
2. En ipse stat post parietem nostrum, p. 183
ib. Ecce iste venit saliens in montibus, p. 51
3. Egredimini filiae sion, & videte Regem Salomonem, p. 97. 115. 122
ib. Tenui eum nec dimittam, p. 158
5. Messui myrrham meam cum aromatibus, p. 49. 72
6. Suavis & decora sicut Hierusalem, p. 104
7. Ascendam in palmam & apprehendam fructus ejus, p. 139
8. Lampades ejus, lampades ignis, Fortis ut mors dilectio, p. 65. 173
ib. Pone me ut signaculum super cor tuum, p. 191

Sapientia.

1. Benignus est enim Spiritus Sapientiae, p. 2
2. Circumveniamus justum quoniam inutilis est nobis, p. 89
ib. Coronemus nos rosis antequam marcescant, p. 115
ib. Armabit creaturam ad ultionem inimicorum, p. 226

Ecclesiasticus.

3. Quanto magnus es humilitate in omnibus, p. 111
10. Secundum judicem populi sic & ministri ejus, p. 88
24. Quasi plantatio rosae in Hiericho, p. 97
36. Innova signa, immuta mirabilia, p. 23

Isaias.

1. Filios enutrivisti & exaltavi, ipsi autem spreverunt me, p. 102
ib. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas, p. 125. 161
3. Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion & ambulaverunt extento collo, decalvabit Dominus verticem filiarum, p. 202
8. Accelera spolia detrahare, festina praedari, p. 171
9. Factus est principatus ejus super humerum ejus, p. 116
21. Dabo clavem Domus David super humerum ejus, p. 132
26. Nomen tuum & memoriale tuum in deside-

desiderio animæ.

p. 192

30. Populus ad iracundiam provocans est, qui dicunt : auferre à me viam, declinate à me semitam. p. 214
33. Angeli pacis amare seebunt. p. 121
40. Suscepit de manu DEI duplicia pro omnibus peccatis suis. p. 195
45. Porras æreas conteram, & vestes ferreos confringam. p. 212
50. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. p. 163
53. Oblatus est quia ipse voluit. p. 126
- ib. Fortium divider spolia, pro eo quod dedit in mortem animam suam. p. 171
- ib. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. p. 134. 205
- ib. In modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. p. 154
- ib. Virum dolorum. p. 218
- ib. Non est ei species neque decor. Vidi-mus eum, & non erat ei aspectus. p. 119
57. Justus perit, & non est qui recogitet. p. 221
59. Iniquitates vestræ diviserunt inter vos & DEUM vestrum. & peccata vestra absconderunt faciem ejus. p. 155
63. De gentibus non est vir mecum. p. 239

Jeremias.

22. Facite judicium & justitiam, & liberate vi oppressum, de manu calumniatoris. p. 88
51. Charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans. p. 73

Threni.

3. Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobriis. p. 83
- ib. Ego vir videns paupertatem meam. p. 232
4. Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris. p. 71. 76

Ezechiel.

3. Et tu filii hominis : ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis. p. 78
12. In medio domus exasperantis tu habitas. p. 78

Oseas.

11. In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. p. 72
- ib. Ero eis quasi exaltans jugum super maxillas eorum. p. 73
13. De morte redimam eos : ero mors tua ô mors. p. 196. 241
14. Erit quasi oliva gloria ejus, & odor ejus ut Libani. p. 54
- ib. Convertentur sedentes in umbra ejus. p. 54. 182
- ib. Vivent tritico, memoriale ejus quasi vinum Libani. p. 182

Amos.

7. Occidet sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. p. 239

Habacuc.

3. Egredius in salutem populi tui. p. 187
- ib. Ante faciem eius ibit mors : egredietur diabolus ante pedes ejus. p. 178.

Zacharias.

6. Facies coronas & pones in capite Iesu filij Iosedech. p. 123
9. In sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu. p. 77. 212
12. Aspicient in quem confixerunt. p. 205

Matheus.

5. Siquis te percusserit in dextram maxillam, præbe illi & alteram. p. 87
7. Nunquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus ? p. 117
- ib. Intrate per angustam portam. p. 201
9. Quare cum peccatoribus manducet Magister vester. p. 75
10. Estote prudentes sicut serpentes. p. 64
11. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. p. 201
11. Ecce homo vorax & potator vini. p. 89
12. Ecce Discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatho. p. 75
15. Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum. p. 75
21. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. p. 23

Locorum S. Scripturae.

21. Licet censum dare Cæsari annon? p. 75
 25. Domine Domine aperi nobis. p. 64
 ib. Quamdiu fecistis uni ex minimis meis mihi fecistis. p. 232
 26. Hymno dicto exierunt in montem. p. 48
 ib. Sedete hic donec vadam illuc & orem. p. 54
 ib. Et colaphis eum cæciderunt. p. 83
 26. Cœperunt autem illum accusare dicentes. p. 89
 ib. Sciebat enim quod per invidiam tradissent eum. p. 92
 ib. Cum accusaretur nihil respondit. p. 93
 28. Non novi hominem. p. 122
 27. Congregaverunt ad eum universam cohortem. p. 108
 ib. Et placentes coronam de spinis imposuerunt super caput eius. p. 115
 ib. Exuerunt illum chlamyde, & induerunt eum vestimentis suis. p. 127
 ib. Tenebræ factæ sunt super universam terram. p. 226
 ib. Percutientes pectora sua revertebantur. p. 157
 ib. Verè hic homo Filius Dei erat. p. 240
 ib. Imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam:
 Hic est IESUS. p. 238
 28. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. p. 3. 186

Marcus.

8. Qui vult venire post me tollat crucem suam. p. 135
 13. Nonne hic est fabri filius? p. 89
 24. Egredius foras fleuit amarè. p. 122
 ib. Cœpit contristari & mœstus esse. p. 49.
 67
 ib. Omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. p. 89
 15. Tradidit Iesum flagellis cæsum. p. 168

Lucas.

1. Per viscera misericordiæ Dei nostri. p. 23
 7. Oscutum mihi non dedisti. p. 203
 9. Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. p. 212

11. In Beelzebub principe demoniorum eiecit demonia. p. 69
 12. Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacui. p. 120
 ib. Ibi est thesaurus tuus ibi est & cor tuum. p. 208
 15. Cum peccatoribus manducat Magister vester. p. 89
 ib. Citò proferte stolam primam. p. 143.
 ib. Peccavi in cælum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus. p. 178
 18. Nolebat nec oculos in cælum levare. p. 200
 ib. Consummabuntur omnia quæ scripta sunt. p. 217
 22. Hoc est enim corpus meum &c. p. 4
 ib. Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. p. 59
 ib. Filius hominis secundum quod definitum est vadit. p. 120
 ib. Indutum veste alba remisit. p. 99
 ib. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo. p. 101
 ib. Stabant autem omnes noti eius à longè. p. 209

Joannes.

1. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti. p. 119
 3. Quis ex vobis arguet me de peccato. p. 153
 ib. Sic Deus dilexit mundum. p. 59
 4. Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris. p. 59.
 6. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem in me manet. p. 23
 8. Iesus autem abscondit se. p. 153
 ib. Inclinans se deorsum digito scribebat in terra. p. 209
 10. Ego pono animam meam, Nemo tollit eam à me. p. 173
 11. Pater gratias tibi ago quoniam audisti me. p. 211
 13. Maiorem charitatem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. p. 183
 ib. Cum dilexisset suos in finem dilexit eos. p. 3. 9

Index

10. Sciens Iesus quia omnia dedit ei Pater in manus. p. 10.
11. Post buccellam introivit in eum Sathanas. p. 26
16. Confidite ego vici mundum. p. 123
17. Serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut fiat unum. p. 187
18. Ego pro eis rogo, & clarificatus sum in eis. p. 211
18. Et ligaverunt eum. p. 71
18. Quid est veritas. p. 98
19. Apprehendit Pilatus Iesum & flagellavit. p. 107
19. Ecce homo. p. 121
19. Milites cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius. p. 142
19. Dixit consummatum est. p. 217
19. Inclinato capite tradidit Spiritum. p. 194 & seqq.
19. Stabat juxta Crucem Iesu mater eius. p. 208. 240

Acta.

22. Tribunus quoque timuit &c. quia alligasset eum. p. 76

Epist. ad Roman.

5. Per peccatum mors, & ira in omnes homines mors pertransiit. p. 200
6. Vetus homo noster simul crucifixus est. p. 204
8. Proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. p. 168.
12. Spe gaudentes in tribulatione patientes. p. 106
13. Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. p. 105

1. Corinth.

1. Si cognovissent, nunquam Dominum gloriae crucifixissent. p. 237
3. Spiritus Dei habitat in vobis, vos autem Christi, Christus autem Dei. p. 77
6. Qui adhæret Deo unus spiritus est cum eo. p. 38
11. Caput verò Christi Deus. p. 195
15. Absorpta est mors in victoria. p. 173

16. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. p. 204
16. Secundus homo de cælo cælestis. p. 214

2. Corinth.

5. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit. p. 199
8. Propter vos egenus factus est cum esset dives. p. 231
12. Quinque quadragenas una minus accepi. p. 109
16. Placeo mihi in infirmitatibus meis. p. 167

Ad Galatas.

2. Christo confixus sum Cruci. p. 219
4. Filii mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. p. 164
6. Alter alterius onera portate. p. 134
16. Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. p. 121
16. Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus. p. 191

Ad Ephesios.

5. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo. p. 129. 159. 163

Ad Philippenses.

2. In nomine Iesu omne genu flectatur. p. 211
16. Factus obediens usque ad mortem. p. 198. 201
3. Nunc autem & siens dico, inimicos crucis Christi. p. 190
4. Omnia possum in eo qui me confortat. p. 56
5. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. p. 104.

Ad Colossenses.

1. Adimpleo ea quæ desunt passionum Christi. p. 219
2. Eduxit vinclos, de lacu, delens quod adversus nos erat chirographum decreti. p. 175. 195

Ad Timotheum.

1. 2. Verbum Dei non est alligatum. p. 77

Ad Hebræos.

1. Purgationem peccatorum faciens. p. 202
 2. Videmus Iesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum. p. 121
 4. Non enim habemus Pontificem qui non possit compati. p. 231
 5. Preces supplicationesque cum clamore valido &c. offerens. p. 225. 63
 6. Rursum crucifigentes sibi metipsum filium Dei. p. 156. 172. 237
 10. Decebat in gloria &c. per passionem consummari. p. 217. 219. 230
 11. Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis &c. p. 12
 12. Recognitare eum qui talem sustinuit adversus semetipsum contradictionem p. 90. 113. 229. 233
 ib. Aspicientes in authorem fidei & con-

- summatozem. p. 219
 1b. Sanguinis asperisionem melius loquentem quam Abel. p. 215
 13. eduxit de mortuis Pastorem magnum ovium. p. 95
 1b. Exeamus igitur ad eum extra castra. p. 156

1. Petri.

2. Qui cum malediceretur non maledicebat. p. 142
 1b. Qui peccatum non fecit, peccata nostra ipse portavit. p. 134. 140. 200

Apocalypsis.

1. Dilixit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. p. 68
 10. Vidi Angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi. p. 175

III. INDEX RERUM ET VERBORUM.

A.

- A**dam sepultus in monte Calvarie. p. 203
 Adam verus grumos sanguinis seu poma excutit in corpus Christi. p. 59
 Adam novus pro veteri laborat. p. 60
 Adam & Eva duo vestimenta perdiderunt in Paradiso. p. 98
 Adversa hominem conservant. p. 113
 Alapas dare quid significet. p. 74
 dant sibi amantes citra offensam. p. 74
 quot Christus exceperit in Passione. p. 87
 his percuti apud omnes nationes ignominiosum. p. 83
 quis Christo infixit. p. 84
 Græci unam tribus nullibus nummorum redimebant. p. 87
 una Principi viro infixa morte puniatur apud Saxones. p. 87
 unica dissolvit amicitiã. p. 87
 Albus color quid designet. p. 99
 Ambitiosis exemplar humilitatis Christus. p. 11

- Amicus alter ego. p. 33. 182
 verus quis sit. p. 182. & seqq
 Amicorum exempla. p. 183
 pauci deligendi. p. 187
 multos vult Christus. p. 187
 Amicitia requirit similitudinem morum. p. 190
 veras eius leges Christus implevit. p. 182
 Amor oculus est. p. 154
 ibi maior ubi maior conjunctio. p. 24
 maximus relucet in Eucharistia. p. 24.
 v. memoriale
 Amoris veræ conditiones. p. 33. 182
 Amoris victoria. p. 123
 Angeli fiendo condolent Christo. p. 121
 Anima ubi amat animat. p. 33
 Animofitas cognoscitur in periculis. p. 55
 56
 Aquæ allegoria tribulatio. p. 131
 Aurum percussum silet. p. 94
 Austriaci cultores SS. Sacramenti & Immaculatæ Conception. B. V. p. 41. & seqq.
 Austria-

Index

- A**ustriacis cur labia turgescant. p. 46
- B.**
- B**eata Virgo humilitate placuit. p. 11
 mortua est ex intensione amoris. p. 33
 plus quam ullus mortalium Deum amavit. p. 33
 fuit arctissime conjuncta filio per carnem & gratiam. p. 33. 34
 habuit unam cum Christo carnem. p. 34
 præparavit nobis Eucharisticum ferculum. p. 34
 est morientium advocata. p. 208
 habet ferè eadem elogia cum Eucharistia. p. 35
 est quædam altera Eucharistia. p. 36
 est adjutrix redemptionis humanæ. p. 164
 peregit in Cruce sacrificium una cum filio. p. 36
 eius laus non separanda à laude Filij. p. 37
 fuit unitissima Christo ab instanti Conceptionis. p. 38
 est mater nostra effecta cum Joanni commendata. p. 164
 eius laus non separanda à laude filij. p. 33
 eius Immaculatæ Conceptionis laus rectè jungitur cum laude SS. Sacramenti. p. 32. 36. & seqq.
 cur id facere nonnulli recusent. p. 32
 ut Immaculatè Concepta semper ab Austriacis culta. p. 41
- B**enevolentia in amicis signa. p. 2
- C.**
- C**alumnia quantum probis noceat. p. 89
 Calumniatores mali Grammatici. p. 89
 omnia cavillantur. p. 90
 Candidatorum vestes candidæ. p. 99
 Charitatis vinculum magnum est. p. 74.
 eo ligatus est Christus. p. 74
 Christus concernis fuit matri. p. 34
 à nobis animosè sequendus. p. 48
 ex amore in hominem mortuus est. p. 50
- cecinit post ultimam cenam. p. 50
 expressit cygnum canentem in funere. p. 51
 velut Orpheus peccatores cantu movit. p. 51
 fuit semper saliens in montibus. p. 51
 exiens in montem Oliveti fuit columna Noëtica. p. 52
 fuit Samaritanus vulneratum hominem sanans. p. 53
 pati debuit ut intraret in gloriam. p. 53
 pugnans nobis quietem concedit. p. 54
 cur tres solos discipulos duxerit ad montem Oliveti. p. 54
 quamdiu sanguinem & quoties judaverit. p. 59
 est botrus Cypri expressus in nostram lætitiã. p. 68
 est fasciculus floridus funibus colligatus. p. 71
 tulit funes, quos Adam promeruit furto pomi. p. 72
 vincus trahitur ab hominibus, & trahit homines. p. 37
 quomodo triumphaverit hostes. p. 178
 cur ligari voluerit in horto. p. 78
 captus est in peccatis nostris. p. 76. 78
 quomodo tractatus à Judæis. p. 79
 appetitum mirabilem habuit opprobriorum. p. 83
 quot alapas exceperit in passione. p. 85
 per invidiam damnatus. p. 92.
 eius silentium cum accusaretur. p. 93
 eius clamor in morte. p. 175
 in Salomone figuratus. p. 97
 est veritas. p. 98
 sacros defensione non indiget. p. 98
 vicit mundum, dæmonem, mortem. p. 173
 duo vestimenta deperdita nobis recuperavit. p. 98
 illuditur per superbiam vestium. p. 102
 præsertim Ecclesiasticorum. p. 102
 quomodo & à quibus flagellatus. p. 180
 quot plagas in flagellatione acceperit. p. 109
 ejus

- eius dolor in passione, maximus doctorum. p. 110
 spinas suscepit cum nos rosas decerpimus. p. 115
 in omnibus membris vulneratus præterquam in lingua. p. 161
 cur se absconderit tenebris. p. 153
 quid legaverit moriens mundo. p. 161
 fuit spinarum Deus. p. 116
 eius spinæ protulerunt uvas & ficus. p. 117
 quot puncturis eum spinæ confixerint. p. 117
 cur spinis coronari voluerit. p. 118
 fuit erinaceus spinis colligans poma. p. 118
 quomodo à nobis coronandus. p. 123
 cur illi detracta chlamys & non corona. p. 127
 cur inter duos latrones suspensus. p. 141
 quomodo & quando fuerit cruci affixus. p. 141. 145
 denudatio fuit illi poena gravissima. p. 141
 cur passus sit se denudari. p. 144
 eius vulnera vim habent ad pellendos animæ morbos. p. 147
 extendit manus in Cruce ad mundi amplexum. p. 178
 inclinavit caput ut nobis daret benedictionem. p. 180. 221
 capitis inclinati mysteria plurima. p. 194 & seqq.
 fuit Archistrategus, Medicus, Advocatus noster, & omnia. p. 195. 233
 eius amor excessivus in Apostolos. p. 19
 cur laverit discipulis pedes. p. 10
 eius dilectio in finem quid sit. p. 9
 à quo inceperit lationem pedum. p. 14
 eius Passioni maxime nobiles devoti. p. 6
 eius Passio efficacissimum remedium ad omnia mala. p. 7
 dominium factum coërcuit humilitate. p. 11
 maiestatem & amorem conjunxit. p. 12
 eius patientia in tolerando Iuda, & sollicitudo in reducendo. p. 13. 15
 eius humilitas collata humilitati Magdalenæ. p. 13
 est lapillus Nabuchodonosore visus. p. 14
 Christi sanguis quoties profusus. p. 59
 quanto tempore sudatus in monte. p. 59
 eius unica gutta redemptioni mundi sufficiens. p. 60
 ex eo progeniti heroës. p. 64
 eius inexhausta vis medendi. p. 66
 ex amore sudatus. p. 67
 Sanguineis lacrymis peccatores deflcti. p. 68. 69
 per omnia membra fusus instar lacrymarum. p. 68
 Christi Crux à Christianis adoranda. p. 130
 est fustis quo Abel occisus à Caino. p. 130
 est arca Noë qua homines servantur à diluvio. p. 131
 est lignorum fascis quem portavit Isaac. p. 131
 est scala & baculus Iacob. p. 131. 139
 est virga Moysis theumaturga. p. 131
 est lancea Iosue, baculus & cithara Davidis. p. 132
 est felicitas publica. p. 178
 est palma. p. 139
 est Assueri virga. p. 132
 est clavis David ab Eliacim gestata. p. 132
 est consecrata corpore Salvatoris. p. 132
 est collectio omnis doni. p. 167
 est arcus ex quo Christus animam jaculatus est in mortem. p. 195
 est tribunal iudicis. p. 210
 est figura quadrata mundi. p. 140
 est nobis testamento legata. p. 166
 eius elogia plurima. p. 132, 167, 169
 179
 eam vocat Christus suam, cum sit nostra. p. 133
 ei affixum chirographum contra nos scriptum. p. 195
 in ea pendens Christus mortem advocavit. p. 196
 Kk In

- in ea Christus sustinuit personam peccatoris. p. 199.
 cur in monte Calvariae collocata. p. 204
 in ea Christus invitus assumit personam Iudaeis. p. 209
 in ea paratus fuit iterum pro nobis pati. p. 213
 in ea emisit spiritum triumphantem. p. 216
 in ea fuit vir dolorum. p. 218
 in ea expandit manus ut cornucopiae. p. 132
Cœli porta angusta est. p. 201
 Cœlum cur Christus non aspexerit cum moreretur. p. 194. & seqq.
 Clericos quales deceant vestes. p. 104
 Conscientia mala tortor animæ. p. 215
 Columnæ ferreæ & aureæ allegoriæ. p. 94
 Consolatio ex afflictione. p. 167
 Contradictionem qualem passus Christus in Cruce. p. 233
 Crucifixi effigies cur velentur Dominica Passionis. p. 255
D.
Decimatio Iudæorum qualis. p. 89
 Denudatio Christi. v. Christus.
Deus defatos nos relinquit, ut spectet lustrantes. p. 154
 quos amat castigat. p. 113
 quomodo det duplicia pro peccatis. p. 195
 malefacta compensat beneficijs. p. 2
 eius mirabilia ineffabilia. p. 20
 eius mirabilia in compendium contracta in Eucharistia. p. 20
 exhaustit omnipotentiam suam in Eucharistia. p. 22
 eius Iudicis Irati vultus terribilis. p. 214
Dilectio vide charitas, & Christi dilectio.
Discipuli Christi in periculo timidi. p. 206
 cur fugerint. p. 206
E.
Ecce homo. p. 119
 Ecclesiasticorum luxus in vestibus castigatus. p. 103. & seqq.
 Eleemosyna discenda à Christo. p. 132
 Elementa omnia Christo compassa. p. 150
 Eucharistia miraculorum Dei compendium. p. 28
 est memoria mirabilium Dei. p. 22
 signata in columna nubis & ignis. p. 22
 signata in subcinericio pane Gedeonis. p. 22
 exhaustit omnipotentiam Dei. p. 23
 est innovatio incarnationis Filij Dei. p. 23
 plus admiranda quam Incarnatio. p. 23
 cur sub panis & vini speciebus proposita. p. 185
 efficit nos alteros Christos. p. 185
 efficit nos Crucifixos. p. 189
 conjungit nos in unum corpus. p. 188
 repræsentat fidelium Ecclesiam. p. 188
 est magna amicorum parens. p. 188
 non est cibus delicatiorum osorum Crucis. p. 100
 est caro matris virginis. p. 36. 37
 est mamilla Virginis. p. 36
 est corpus de Virgine sumptum. p. 37
 est panis Austriæ. p. 41
 ab Austriæ Principibus semper culta. p. 41. & seqq.
 eius sumptio est quædam concernatio cum Filio Dei. p. 23
 ab ea repellendi indigni. p. 26
 ab ea cur non repulsus Judas. p. 27
 danda potius energumenis quam impijs. p. 28
 per hanc nos Deus osculatur. p. 31.
 solo aspectu salvat. p. 41
 eius solennes cultus in Theophoria. p. 42. & seqq.
F.
Ferreæ columna patientiæ symbolum. p. 94
 Flos pretiosus tribus millibus emptus. p. 71
 Flos Christus funibus ligatus. p. 71
 Fortis viri cum trochæ comparatio. p. 113
 & cum vermiculo. p. 172
 Forte est vinum, fortis Rex, fortior veritas, & hæc omnia Christus est. p. 177
 Fortitudo in infirmitate emicat. p. 178
 Fortunæ mensam ponere quid sit. p. 190
 Funis allegoriæ. p. 71. 75
 Funes

Funes Adamus meruit, Christus tulit. p. 72
 Funiculi Adam cur vincula charitatis p. 72
 Funibus & vinculis gloriantur sancti. p. 72

G.

Gaudio omni se moeror sociat. p. 50
 Gloria non acquiritur nisi passione. p. 53
 Glorioso SS. in vinculis & adversis. p. 72
 Grammatici male declinantes peccatores. p. 89
 Gratijs vindicare injurias divinum. p. 1

H.

Homo velut globus pyramidalem lusum cum Christo instituit. p. 60
 Hortus Oliveti est doloris & gaudij. p. 49
 in eo mors & amor pharetras commutarunt. p. 49
 in eo dolor & voluptas colligati. p. 49
 in eo momordimus lethale pomum. p. 49
 Humilitas magnos decet. p. 11
 est porta cœli. p. 202
 nascitur ex virtutum copia. p. 202
 eius elogia. p. 202
 summi Pontificis in lotionem pedum. p. 14

I.

Idolicolæ qui sint moraliter. p. 117
 Iesus quis sit. p. 222, 233. v. Christus.
 Injuriam quomodo vindicandam. p. 1
 Interesse proprium causat iniquas sententias. p. 93
 Invidia causa Christi condemnationis. p. 92
 dicta est à non videndo. p. 92
 eius operationes. p. 92, 93
 Iudices quos damnare soleant. p. 93
 perversi sententiam ferunt non audireo. p. 88
 Iudicium perversum à Deo maledictum. p. 88
 Iudæorum in damnando Christo. p. 91
 Iugum super maxillas quid significet. p. 73
 Ingo iuncti tauri trahuntur & trahunt. p. 73

L.

Labia cur targeant Austria Principibus. p. 46
 Lacrymas petit Augustinus à Deo. p. 80

Lacrymari convenit peccatoribus, cum Christus sanguinem lacrymatur. p. 69
 & cum capitur in peccatis nostris. p. 80

Lætitia vanæ succedit tristitia. p. 55
 Laquei Christo parati à Iudæis. p. 75
 Latus Christo cur apertum. p. 205
 Lator primus Crucifixi cultor. p. 165
 Lilium est Rex florum. p. 96
 Lotionem pedum actus excessivi amoris in Christo. p. 10
 cur à Christo exercita. p. 10
 Lampas ex sanguine humano confecta. p. 64
 Lingua Christi sola sine vulnere. p. 164

M.

Manipulos ligare in scriptura quid sit. p. 77
 Manipuli Iudæorum veteres ceremoniarum. p. 77
 Manipulus Joseph mysterium incarnati Christi. p. 77
 Medici officium obivit Christus. p. 202
 Memoria veterum transitoria. p. 3
 Memoria mirabilium Dei æterna. p. 3
 Memoriale Christi discedentis nobis relictum. p. 184
 id veri amici Christi semper circumferunt. p. 192
 Meum & Tuum frigida verba non sunt inter amicos. p. 182
 Miraculorum Dei compendium SS. Eucharistia. p. 21
 Muliebris ornatus superbus. p. 102
 Mysteria unum de fide, alterum non de fide an rectè socientur. p. 32
 Mysteria inclinationis capitis Christi. 194. & seqq.

N.

Nobiles maxime devoti passioni Christi. p. 6
 Nubes typus SS. Eucharistia. p. 25
 Nubes in columna probis lucet, improbos fulminat. p. 26
 Nuditas pœna gravissima. p. 141

O.

Onera nostra portanda suscepit Christus. p. 204
 Oculi

- Osculi definitio. p. 39
 Osculum cur olim datum amicis advenientibus. p. 30
 cur sponsa duplex petat à sponso p. 31
 quid per illud intendant amantes. p. 46
 eo nos Christus sanat, & mortuos suscitatur. p. 203
 eo puritas attrahitur. p. 203
 Oves aberrantes Christus reportavit in humeris. p. 205
- P.**
- Passio Christi immensum pelagus. p. 217
 quid ei desit ut impleatur. p. 219
 ejus memoriale cur in pane & vino. p. 185
 ei devoti maximè nobiles. p. 6. 146
 ejus contemplatio summè utilis. 136
 146. 169. v. Christus.
- Peccata Christum depresterunt in terram. p. 60. 204
 sunt funes, oblivio, captivitas. p. 71
 injecerunt Christo vincula. p. 76
 ligant Deum misericordem, non Judicem. p. 79
 iterum Christum crucifigunt. p. 156. 235. 237
- Peccatores mali Grammatici. p. 89
 omnes concurrerunt ad tormenta Christi. 235
 confundantur à creaturis insensatis. p. 157
 excusantur à Christo ob ignorantiam. p. 166
- Pellicea Adæ tunica quid designet. p. 98
 Peregrinatio ad sepulchrum Domini sancta occupatio. p. 4
 Magnatum per Provincias unde ortæ. p. 4
- Persecutio ingens Dei donum. p. 162
 Pilatus exprobrans Judæis crudelitatem. p. 119
- Principis regimen quale esse debeat. p. 73
 Politicorum maximæ. p. 89. 91
 Prodigia in morte Christi. p. 150. 224
 Profusio in vestitu luxu. p. 102
 Pyramidalis iustus hominis cum Christo. p. 60
- Pyromantia effectus mirabilis. p. 65
- Q.**
- Questiones captivæ Judæorum à Christo solutæ. p. 16
- R.**
- Rosa inter flores principatum tenet. p. 96
 ejus variæ descriptiones. p. 96
 condita primum fuit alba. p. 107
 offerri solet Principibus aurea. p. 106
 in Paradiso spinis caruit. p. 115
 est patientiæ symbolum. p. 124
 est gratiæ dicata. p. 124
 est sacra Amorum Deæ. p. 125
- S.**
- Salutem operari oportet cum metu & tremore. p. 56
 Sapientiæ spiritus est philanthropos. p. 2
 Sapientia vera in prosperis non effertur, in adversis non deijci. p. 55
 Sapientiæ ædificium columnis septem formatum. p. 3
 Sanguis juvenum senibus vigorem præstat. p. 65
 humanus immixtus alterius venæ amore conciliat. p. 66
 ex eo paratur lampas vitæ. p. 64
 Sanguineus sudor sæpè naturalis. p. 61
 ejus exempla. p. 61
 Christi an fuerit naturalis. p. 60
 Sanguinis grani à Christo sudati fuerunt poema Paradisiaca. p. 59
 Sanguinem quoties fuderit Christus. p. 59
 hic clamat in cælum, & replet cœli vacuum. p. 112
 Sedere in Scriptura quid sit. p. 54
 Servitia minoribus præfita nobiliora, quam majoribus. p. 17
 Signorum innovatio in Eucharistia. p. 23
 Spectra nocturna faciunt sudare sanguinem. p. 61
 Spinæ post Adæ peccatum exortæ. p. 116
 semper florent. p. 116
 quid designent in Christi capite. p. 117
 sunt symbolum peccatorum. p. 128
 pro-

protulerunt rosas.	p. 128	consolationem afferi.	p. 167
suscipit eas Christus post decerptas rosas.	p. 115	V.	
Spina est Rex super alia ligna.	p. 117	Veritas non vult abscondi.	p. 153
Spolia Christi passii.	p. 173	Vermiculi ligni fortitudo.	p. 172
Spūta in vultum conijcere ignominiosum.	p. 85	Veste alba cur Christus indutus.	p. 99
Stationes Christi in passione.	p. 4	Vestis innocentiae à Christo recuperata.	p. 98
Superbus luxus vestium castigatus.	p. 101	Vestium luxus castigatus.	p. 101
T.		Victoria amoris.	p. 123
Tenebrae quales in morte Christi.	p. 151	Virtutes aliae generant humilitatem.	p. 201
quare tam densae.	p. 152	virtutum nominibus obfuscantur.	p. 90
Terrae motus in morte Christi.	p. 226	Vindictae novum genus, benefacere.	p. 2
Terror vehemens sudorem sanguineum causat.	p. 61	Vindicta est laetitia tristem.	p. 13
etiam unā nocte canitiem efficit.	p. 62	Vincula v. futes.	
etiam vitam adimit.	p. 63	cur injici solita Deorum simulacris.	p. 74
Tossamentorum vanitas & impietas.	p. 160	Romanis civibus injici prohibita.	p. 76
Traditores Christi plures.	p. 168	nostra discipulis Christus.	p. 76
Tribulatio hominem erigit.	p. 113	invidiae qualia.	p. 78
est Dei donum.	p. 160	Vitia fallunt virtutum specie.	p. 91
coronat patientes.	p. 160		

IV. INDEX HISTORICO-MYTHOLOGICUS.

A.

A Bel quo instrumento occisus à fratre.	p. 130	laboriosa.	p. 48
Abimelech in expugnatione Sichimorum praecidens arboris ramos & idem militibus praecipiens.	p. 136	alba fascia Lyfimachi vulnus alligat.	p. 99
Abraham Lotho fratrueli minori cedit.	p. 17	Alexander Lucianus sapiens in die crucem format.	p. 228
Adam in monte Calvariae sepultus.	p. 134.	Alphonso Portugalliae Rex scutum s. vulnerum accipit à Christo.	p. 239
204		Amaltheae cornu felicitas designata.	p. 178
Aegeas ob putatam filii mortem in mare se praecipitat.	p. 80	Amicorum fidelium exempla.	p. 183
Aesopi dictum, quid Deus agat.	p. 202	Amor & mors pharetras commutant dormientes.	p. 48
Aethiopum amicitiae exemplum.	p. 182	B. Andreas Carmelita pauperibus pedes abluat.	p. 16
S. Agapitus ex prunis sibi coronam texit.	p. 124	B. Angela de Foligno ex aspectu Christi spinis coronati deliqua patitur.	p. 124
B. Agnes Christum amorem Crucifixum ingemmat.	p. 154	Crucem appellat suum lectulum.	p. 233
Alexander M. primus in perrumpenda via		Annus Thaeorum Rex raptam suam in flumen se praecipitat.	p. 80

- S. Antonius** in tentatione Christum absentem queritur. p. 154
- Antonini Pij & Vespasiani nummi.** p. 178
- Appetitus** quorundam corruptus edendi saxa, ligna &c. p. 82
- Aquila** cum serpente luctans Symbolum Christi morientis. p. 196
- Arbor** in monte Oliveti cum foliis inscriptis enata. p. 62
- Archelaus** in magnis solennitatibus albo vel stiru utitur. p. 100
- Archiduces Austriae** devoti passioni Christi. p. 5
- devoti SS. Eucharistiae & Immaculatæ Concept. B. V. p. 38
- unde labiis turgescant. p. 46
- Argivi & Lacedæmonii** bello commisi, & victi victores. p. 58
- Aristides** puto appetitus, faciem terfit & risit. p. 85
- Aristomenes** Messenias sua manu 300. occidit. p. 172
- Aristoteles** sententia de numero amicorum. p. 186
- Arturus** Anglus solus 900. hostium prostigari. p. 172
- Augustinus** Japon in lacrymas liquefcit consideratione Passionis Christi. p. 224
- Augustus** proditorem suum coenæ adhibet. p. 24
- cum Cinna insidiatore amicitiam pacificatur. p. 25

B.

- Bellarminus** Cardinalis SS. Sacramento devotus. p. 192
- Bellovacensis** Episcopus militari habitu non agnoscitur à Papa. p. 103
- S. Brigitta** ceram distillat in brachium diebus veneris. p. 227
- ei revelatus modus Crucifixionis Christi. p. 141
- ei revelat Christus se tantum pati paratum pro singulis, quantum pro omnibus. p. 148
- ei revelat Christus se omnia facere ex amore. p. 154
- eadem testatur Christus se à pecca-

- toribus iterum vulnerari. p. 157
- Brutij vel Lucani** Christum flagellarunt. p. 108

C.

- Cæcilia** Panormitana vestes altarium sola lavat. p. 192
- Cain** post fratricidium in terram inclinatus incedit. p. 199
- circumfert secum tortorem conscientiam. p. 215
- quo instrumento fratrem occidit. p. 130
- Calvariae** mons locus Adæ sepulti, sacrificij Abrahæ, & Christi pass. p. 134
- Candidatorum** mos ambiendi apud Romanos. p. 99
- Canities** ex nimio terrore enata. p. 62
- Carolus V. Imp.** devotus SS. Sacramento, & Immaculatæ Concept. p. 41
- S. Carolus Borromæus** devotus passioni Christi. p. 5
- Catharina** de Iesu uno Crucifixi aspectu convertita. p. 228
- Catonis** dictum de sua mensa. p. 188
- Caprea** per montes saliens Christi symbolum. p. 52
- Chrothildis** Regina sanguineo sudore excitat fratrem ad vindictam contra maritum. p. 68
- B. Claræ** de monte Falco apparet Christus crucem gestans. p. 136
- mortuæ cor repræsentat instrumenta passionis. p. 191
- B. Coletæ** ostendit B. V. filiolum in frustra concisum à peccatoribus. p. 157.
- Constantinus M.** Imperator crucem summè honorat. p. 130
- Cornucopiæ** Herculis impletum fructibus p. 232

D.

- Darij** custodes de sapientia concertantes. p. 77
- Decio Magio** educto in castra caput obvolutum. p. 155
- Deo.

Historico-Mythologicus.

- Deorum simulacris olim vincula injecta. p. 74
- Didacus Oforius una nocte incanuit. p. 62
- Diogenes probitate vindicat injurias. p. 2
alagam rependit percussione lori. p. 85
- S. Dionysius Arcopagita stupet tenebras in morte Christi. p. 152
- Dolor & voluptas Jovis decreto colligati. p. 49
- B. Dorothea Ord. Servitar. impetrat ulcera in brachijs ad honorem Christi p. 227
- E.**
- E**lephas cum Dracone concertans symbolum Christi morientis. p. 197
- Elias panē subclineritio confortatus. p. 185
- Elifaeus Propheta filium Sunamitidis restituens virg. p. 202
- Elconora Inestrosa lateri Christi devota. p. 206
- S. Elisabetha Lusitana hebdomada sancta viri habitu utitur. p. 230
- Elisabethæ Austriacæ obvertit se Crucifixi imago. p. 230
- Elogij SS. Sacramenti, & Immaculatæ Conceptionis B. V. conjunctim usurpari soliti origo. p. 38
- B. Elzearius hæret in latere Christi. p. 227
- Epitherfes ad Echinadas navigans jubetur clamare : mortuus est Magnus Pan. p. 150
- Eremitæ cuidam revelatum Deo maximè placere passionis Christi meditationem. p. 136
- F.**
- F**eli suæ foemina quædam legat 500. Imperiales p. 160
- Ferdinandus II. Imp. devotus SS. Sacramento & Immaculatæ Conceptioni B. V. p. 42
- Ferdinandus III. devotus SS. Sacramento, & Immacula. Concept. p. 43
- devotus etiam Christo patienti. p. 6
- Ferdinandi I V. pietas in SS. Sacramento. p. 42
- Flos tribus millibus Imperialium emptus. p. 96
- Fœnerator quidam deemoni legat animam suam, uxoris, filiorum & Confessarij. p. 160
- B. Francisca à Cruce meditatione passionis Christi exanimis corrui. p. 224
- S. Franciscus Borgia infra pedes Judæ se locat. p. 17
- Franciscus Gonzaga in carcere incanescit. p. 62
- Franciscus à puero Iesu SS. Sacramentum frequens adorat. p. 192
- Fulbertus Carnotenis è sanguinis pluvia ominatur futura. p. 69
- H.**
- H**alyattes Lydorum Rex prælia aggreditur cum symphoniacis. p. 56
- Hæmorrhoidum morsus lethalis. p. 62
- Hector in casside fascem roseum gestare solitus. p. 125
- eius occisi corpus roseo unguento fit à canum moribus immune. p. 125
- S. Hedwigs diebus veneris abstinet à vino. p. 230
- Herculis columnæ. p. 3. 22
- statua ferrea. p. 94
- Herinaceus aculeis suis poma colligit. p. 118
- Hispani devoti cultores Immaculatæ Conceptionis B. V. p. 40
- I.**
- S.** Ignatius de Loyola asserit in cruce thesauros ingentes reconditos. p. 168
- Ieroboam jubens apprehendi Prophetam. punitur. p. 84
- B. Ioanna quinque clavos cordi appressos gestat. p. 146. 232
- pauperibus famulatur. p. 16.
- colaphum sibi impingit. p. 230
- B. Ioannes de S. Maria devotus iconi Ecce Homo. p. 124
- attonito similis in consideratione Passionis Christi. p. 224
- S. Ioannes Evangelista totus in describendo amore divino. p. 9
- Ioan-

Index

- Ioannes à S. Guilielmo in duro ligno cubat. p. 228
- Ioannes Rex Portugalliaë petentibus in honorem s. vulnerum nihil negat. p. 146
- Ioannes Stuartus & Warthonius amicissimi duello corruunt. p. 85
- SS. Ionas & Barachifus in glacie suaviter dormiunt. p. 124
- Iosephi somnium de manipulis. p. 77
- Isabella Archidux devota Christo agonizanti in horto. p. 5
- B. Isabella die Cœnæ Domini larga in pauperes. p. 16
- Indas effudit viscera, quia viscera misericordiae non agnovit. p. 25
- judicium sibi manducavit. p. 26
- quod admissus ad Sacramentum Eucharistiæ mirandum. p. 24

L.

- L**abaci stationes Christo passo erectæ. p. 5
- Lacedæmonij juventutem educant verberando ad aras. p. 111
- Lacrymas aliqui sanguineas flevit. p. 61
- Lampas vitæ & mortis ex sanguine humano p. 64
- Lapilli candidi absolutionis nota apud Romanos. p. 99
- apud Cretenses lætos dies signabant. p. 99
- B. Leonora à S. Joanne ex lacrymis visum perdit. p. 224
- Lollia Paulina vestium lexus. p. 102
- S. Ludovicus Rex pauperibus pedes abluit. p. 16
- diebus veneris nudipes incedit. p. 228
- largam elemosynam largitur hebdomada sancta. p. 232
- Ludovicus Bavarus una nocte canus. p. 63
- S. Ludovicus Episcopus expansis brachijs orat. p. 228
- Ludovici Cortusij lætum funus. p. 160
- Ludovicus Pius Imperator, Ecclesiasticis luxum vestium tollit. p. 104
- S. Luitgardi testatur B. V. filium suum ab impijs quotidie crucifigi. p. 256
- Lycurgus juvenem à quo exoculatus fuit, bonis moribus imbuunt. p. 165
- S. Lydwina in meditatione Passionis lacrymatur. p. 124
- imaginariam Peregrinationem obit. p. 5

M.

- S.** Magdalena de Pazzis devota SS. Sacramento. p. 192
- S. Magdalena lavans Christi pedes, Christo collata. p. 13
- oculis attraxit puritatem. p. 203
- S. Margareta Ungara sæpè osculatur vulnera Christi. p. 146
- comunicantibus mappam tenet. p. 192
- Margareta d' Arbouse grana tritici seligit pinfendis hostijs. p. 192
- S. Martini infaustus punitur repentino casu. p. 84
- Maria Archidux devotè peregrinari solita. p. 5
- Matthias Corvinus crucem semper secum gestat. p. 229
- Maximilianus I. Imp. devotus SS. Sacramento. p. 41
- S. Mechthildis vulneribus Christi devota. p. 146
- discit Christum à peccatoribus denuò crucifigi. p. 156
- in cruce reponit salutem animæ. p. 179
- Medusa capilli versi in serpentes. p. 64
- Moquentes ducem inaurant spinis prius verberatum. p. 111
- Mors & Amor in itinere dormientes pharetras mutarunt. p. 49
- Mors ex subito terrore, & tristi nuntio. p. 79

N.

- N**abuchodonosoris visio de colosso. p. 14
- Nicolaus V. Sa. audita fama de Constantino-poli captamortuus. p. 79
- Niobe præ dolore in saxum versa. p. 79
- O, Osu.

Historico-Mythologicus.

O.

- Osculi usus apud antiquos. p. 30
 Oleæ coronæ quibus data apud veteres. p. 53
 Oza volens arcam sustinere mortuus corruit. p. 84

P.

- Pegasus unde natus. p. 64
 Philantropos herba unde dicta. p. 2
 B. Philippus de Aquerijs devotus Passionis Christi. p. 146
 B. Philippus Nerius lacrymatur meditando Passionem Christi. p. 224
 Philippus II. Rex Hisp. devotus SS. Sacramento. p. 45
 Philippus III. Eucharistico-Marianus. p. 45
 Philippi I V. pietas erga Immaculatam Conceptionem B. V. p. 40. 45
 Phocion Atheniensis amicitiz illustre exemplar. p. 184
 Pluvia sanguinea ominosa. p. 63
 Pontifex Romanus pedes abluit peregrinis. p. 14
 auream Rosam benedixit Dominica Letare. p. 106
 Probus Imperator dictus verè probus. p. 111
 Pythagoræ dictum de amicis. p. 182

R.

- Ratislaus Polonus una nocte incanuit. p. 63
 S. Robertus pauperibus pedes lavat. p. 16
 hebdomada pœnosa 300 pauperes pascit. p. 232
 Romani: un veterum funebres ritus. p. 183
 S. Romualdus anhelitu suo dolores capitis sanat. p. 202
 Rosæ à sanguine veneris purpuratæ. p. 107
 gratis dicatæ. p. 124
 Hectoris corpus à morsu canum præservant. p. 125
 Rudolphi I. Imp. pietas erga SS. Euchari-

stiam.

- Rudolphus II. honorat SS. Sacramentum. p. 43
 p. 42

S.

- Sacerdotes Veterum albo usi vestitu. p. 100
 coronati sacrificabant. p. 129
 Salomonis annulus referebat spineam coronam. p. 123
 Sanguis juvenilis senibus vigorem restituit. p. 65
 Sanguine alieno in venas immisso conciliatur amor. p. 66
 Sanguinem sudare multis naturaliter contigit. p. 61
 Sanguine enatus Pegasus & serpentes. p. 64
 Sanguinea pluvia olim mali ominis. p. 63
 Saturnus Rex filium purpuratum sacrificio exposuit. p. 127
 B. Simon Valentinus stationibus Passionis devotus. p. 5
 Sixtus Pa. IV. cultum SS. Sacramenti conjungit cultui Immaculatæ Conceptionis B. V. p. 39
 Socratis ratio cur cygnus moriens canat. p. 51
 colaphum inflictum fortiter tolerat. p. 86. 156
 Spinarum Deus apud Ethnicos. p. 116
 Sponsi & sponsæ apud veteres coronabantur. p. 122
 Statua Immaculatæ Concept. Viennæ honoratur à Principibus. p. 47
 Statua Herculis ferrea patientiæ symbolum. p. 24

T.

- Tiberianes triplex tentorium erigere solitus. p. 153
 Terrore repentino qui incanuerint. p. 62
 qui sanguinem sudarint. p. 61
 qui expirarint. p. 61
 S. Theodorus inter flammam velut inter rosas. p. 124
 L 1 S. Tho-

Indicæ Historico-Mythologicæ.

- S. Thomæ Apostoli percussori canis brachium avellit. p. 84
Tiberius Imperator inquit de Magno Pance. p. 151
Timantes pictor quomodo pinxerit patrem Iphigeniæ. p. 218
- B. Victoria devota SS. Sacramento. Victimæ à veteribus coronatæ. p. 129
Viennæ stationes Christo passo erectæ. p. 5
Ulysses malo navis alligat aures, ne Syrenes audiat. p. 174

Z.

- Venus à spinis vulnerata depurpurat rofas. p. 107
- ZEnonis dictum de amicis! p. 182
Zisca Bohemus pellem suam legat pro tympano. p. 160

F I N I S.

Graviora menda sic emenda.

Pag. 15. tibi pave l. tibi parce. p. 32. propylæris l. propylæis. p. 58. hostilibus. l. hastilibus. p. 63. & omnia. l. & omina. p. 102. ubi ero. l. ubi ergo. p. 104. fellis &. l. fellis &. p. 113. ducentos & quinque *adde*. effudisse. p. 135. perpeffus. l. pressus. p. 137. ut nos. r. ut vos. p. 140. versatissimo. l. versutissimo. p. 153. ait hic. l. at hic. p. 187. ut salutare. l. ut salyares. p. 218. fasciculum amoris. l. fasciculum myrrhæ. p. 222. quod vulnera Samaritani Adæ &c. l. quo vulnera Adæ Samaritanus cœlestis curare debuit. p. 228. ad finem, si Deus. l. ad finem mundi, si Deus. p. 230. inconjunctum. l. illi conjunctum. p. 233. quæ cœteris. l. præ cœteris.

